Amédée
Achard
Amédée Achard *Belle-Rose*
Nelson, Calmann-Lévy Editeurs, 1875
Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate Editurii UNIVERS
Amédée Belle – Achard Rose în româneşte de
Andriana Fianu

Bucureşti 1983 Editura Univers
FIUL ŞOIMARULUI

tare anul 1663, la câteva sute de paşi de Saint-Omer, se afla o căsuţă îngrijit clădită, a cărei poartă se deschidea la marele drum spre Paris. Un gard viu de păducel şi soc îi împrejmuia grădina în care vedeai flori, capre şi copii de-a valma. Mai multe cloşti cu puii lor cârâiau şi piuiau într-un colţ, printre verze şi tufe de căpşuni în zumzetul albinelor; doi-trei stupi strânşi sub piersici îşi întorceau spre soare ţuguiurile frumos mirositoare, iar ici şi colo, pe ramurile unor peri înalţi şi încărcaţi de fructe, uguia mândru câte un porumbel gulerat, bătând din aripi şi dând ocol perechii lui.

Căsuţa aceasta surâzătoare, plină de prospeţime îţi bucura inima: tânăra viţă sălbatică îi îmbrăca zidurile, iar hameiul i le-ncingea; opt ferestre dispuse neregulat, şi toate larg deschise spre sud, parcă priveau cu veselie câmpia; un fir subţire de fum tremura în vârful coşului de care atârnau vrejurile jucăuşe ale parachernitei; trecând prin faţa casei – orice oră din zi ar fi fost să fie – auzeai strigăte vesele de copii însoţite şi de câte un cucurigu al cocoşului. Copiii veniţi aici de prin toate ungherele vecinătăţii se zbenguiau cu cele trei odrasle ale lui Guillaume Grânedal, stăpânul gospodăriei – Jacques, Claudine şi Pierre.

Guillaume Grânedal, sau moş Guillaume cum era numit cu familiaritate, fusese cel mai bun dresor de şoimi din câţi s-au pomenit în ţinutul Artois; dar de foarte multă vreme nu mai avusese deloc prilejul să-şi practice ştiinţa. În timpul regenţei reginei Ana de Austria, seniorul d'Assonville, stăpânul său, ruinat de războaie, a fost silit să-şi vândă pământurile, iar înainte de a părăsi ţinutul, vrând să răsplătească fidelitatea vechiului său slujitor, i-a dăruit căsuţa şi grădina descrise. Cum bătrânul Grânedal a refuzat să-i slujească şi pe noii stăpâni, s-a retras aci, unde trăia lucrând câte ceva şi din ce economisise. Rămas văduv, moş Guillaume nu mai avea decât gândul copiilor săi, pe care îi creştea pe cât de bine putea, după mijloacele şi viaţa lui cinstită. Când fuseseră-n fragedă vârstă, copiii trăiseră liberi ca fluturii, rostogolindu-se prin iarbă vara, dându-se pe gheaţă iarna, alergând cu capul gol pe soare, ploaie şi vânt. Apoi a venit timpul învăţăturii, şi-a început pentru ei cititul dintr-o carte groasă, pe genunchii bunului (Grânedal), şi scrisul pe tăbliţa de ardezie, dar asta nu le răpea răgazul să culeagă fragi în pădure sau să prindă raci la râu.

Jacques, cel mai mare dintre ei, părea, la şaptesprezeceoptsprezece ani, un băiat care parc-ar fi împlinit douăzeci. Nu era mare meşter în cuvinte, dar se purta deosebit de cutezător şi dârz atunci când credea că este de datoria lui. Forţa îl făcea să fie temut de toţi şcolarii din vecinătate şi din partea locului, în general, după cum cinstea sa îl făcea iubit. Copiii nu pregetau să-l aleagă judecător în toate neînţelegerile iscate între ei. Jacques dădea sentinţa, o însoţea, la nevoie, de câţiva pumni zdraveni şi toată lumea se întorcea acasă mulţumită. Când era vorba de vreo ceartă sau încăierare pentru cireşe sau vreo sfârlează nemţească, în momentul când îl vedeau venind pe Jacques, cei mai zurbagii tăceau chitic, iar cei mai neajutoraţi prindeau nădejde; Jacques îi despărţea pe combatanţi, cântarea

neînţelegerea, dădea câte un sfat unora, câte o scatoalcă altora, ceea ce stârnise vrajba era înlăturat pe drept şi cu toţii se împăcau la o partidă de popice.

Câteodată se întâmpla să aibă de-a face cu unii mai puternici şi mai mari decât el; frica de a fi bătut nu îl oprea însă. Doborât de zece ori, tot de zece ori se ridica; învins în ajun, reîncepea a doua zi lupta şi puterea curajului său susţinut de simţul înnăscut ai dreptăţii făcea ca tot el să învingă. Dar acest copilandru hotărât, care nu ar fi dat înapoi din faţa a zece jandarmi de-ai regelui, se tulbura şi se bâlbâia în faţa unei copile cu vreo patru ani mai mică decât el. Era de ajuns prezenţa domnişoarei Suzanne de Malzonvilliers pentru a-l opri în toiul celor mai înfierbântate acţiuni. Îndată ce-o zărea, se lăsa să lunece iute din înaltul plopilor unde căuta cuiburi de coţofene, lăsa braţul răutăciosului de băiat pe care tocmai vrea să-l pedepsească, sau dădea drumul taurului cu care se lupta. Un semn imperceptibil din vârful degetului sau numai o privire a domnişoarei, şi Jacques alerga spre ea, roşu tot şi foarte încurcat.

Tatăl domnişoarei de Malzonvilliers fusese un abil mânuitor de poliţe în strângerea birurilor, care profitase de epoca Frondei şi se îmbogăţise, tocmai când atâţia alţii se ruinaseră. Nu purtase totdeauna strălucitul nume de Malzonvilliers, care era cel al unei moşii în care-şi investise ce era mai stabil din bănetul lui; ca om priceput, s-a gândit, asemeni altor burghezi pe care-i ştia, să-şi schimbe numele moştenit de la modestul său tată cu un nume ce-ar face cinste unei pungi pline. Astfel, trecând cu abilitate prin mai multe etape, domnul Dufailly a devenit mai întâi domnul du Failly, apoi domnul du Failly de Malzonvilliers. Şi, în sfârşit, domnul de Malzonvilliers pur şi simplu. Acum nu aştepta decât împrejurarea prielnică de a-şi adăuga şi un titlu nobiliar: baron sau cavaler. În vremea când afacerile îi impuneau multe călătorii în provincie şi adesea chiar până la Paris, domnul de Malzonvilliers încredinţase de nenumărate ori

administrarea bunurilor moşiei sale lui Guillaume Grânedal, care trecea drept cel mai onest meseriaş din Saint-Omer. Această încredere, din care domnul de Malzonvilliers nu a avut decât de câştigat, a stabilit între şoimar şi bogătaş strânse relaţii zilnice, de care s-au bucurat cei trei copii Jacques, Claudine şi Pierre. Suzanne, care era aproape de aceeaşi vârstă cu Claudine, avea tot felul de profesori, iar de lecţiile acestea profitau mai mulţi, bineînţeles, mai întâi copiii lui moş Guillaume şi apoi o bună parte din micii burghezi din Saint-Omer.

Jacques îndeosebi se alegea cu destulă învăţătură; avea o gândire exactă şi perseverentă, insista asupra lucrurilor până când pricepea bine. Adesea putea fi întâlnit pe câmp, mergând cu capul descoperit şi în saboţi, dar nelăsându-şi cartea din mina până ce nu-i intrau bine în cap cele citite. Un singur lucru putea să-l sustragă de la această preocupare: plăcerea de a-şi vedea tatăl mânuind armele vechi ce-i erau aduse din cele patru colţuri ale oraşului şi chiar de la castelele din vecinătate pentru a le repara. Guillaume

Grânedal era cel mai bun archebuzier al cantonului; era o măiestrie deprinsă pe timpul când era şoimarul fără de pereche al domnului d’Assonville, şi i-ar fi adus bani buni dacă ar fi practicat-o cu gândul agoniselii. Dar în condiţia sa, omul acesta lucra ca un artist adevărat, necerând altceva decât plata unor ceasuri de muncă, preţuită totdeauna de el mult mai puţin decât valora. Pentru Jacques era o plăcere să-l ajute şi, după ce lustruia vreo cămaşă de zale sau vreo sabie, se socotea cel mai fericit băiat din tot ţinutul, fără să uite însă că aşteaptă de la domnişoara de Malzonvilliers zilnicul zâmbet matinal. Când Suzanne se plimba prin grădina dresorului de şoimi în tovărăşia copiilor şi a familiarelor animale domestice, oferea, alături de Jacques, unul din cele mai izbitoare contraste cu putinţă: Jacques era înalt, bine legat, plin de putere;

ochii săi negri priveau hotărât şi luminos sub fruntea arsă de soare, pe care cădeau buclele grele ale pletelor blonde. Cea mai mică mişcare a braţelor arăta că mâna lui ar putea smulge un pom tânăr ca pe un fir de iarbă, ori ar sili să se îndoaie pe picioarele dinapoi şi un bou; şi totuşi, la cel mai neînsemnat cuvânt al Suzannei roşea. Suzanne, în schimb, avea o gingăşie aparte în trăsăturile feţei şi în toată fiinţa; la aproape cincisprezece ani nu i-ai fi dat mai mult de doisprezece – treisprezece. Chipul palid, talia infantilă şi membrele fragile vădeau nervozitatea organismului atât de fin alcătuit. Picioarele şi mâinile ei aveau farmecul copilăriei. Privirea calmă a ochilor mari şi albaştri strălucea de prospeţime şi de inteligenţă, iar conturul net al gurii frumos desenate anunţa şi hotărârea unui suflet onest şi curajos. Avea trup de copil şi. surâs de femeie. Dacă o prindea somnul la umbra unui stejar, cu capul rezemat de umărul lui Jacques, bietul băiat rămânea nemişcat cât dura somnul micii sale prietene şi, într-o contemplare mută, admira obrazul tânăr şi pur ce se odihnea pe inima sa într-o atât de naivă abandonare. Iar când fata întredeschidea cu seriozitate buzele-i trandafirii, Jacques îşi ţinea răsuflarea să-i soarbă cuvintele. La vocea Suzannei, sufletul său parcă se legăna ca o ramură de salcie la adierea slabă a vântului şi, uneori, simţea, ascultând-o, cum îi izvorăsc de sub pleoape lacrimi al căror motiv nu-l desluşea, dar al căror izvor se revărsa în inimă.

a

Într-o zi de mai din 1658 l, cu cinci ani mai înainte de momentele prin care începe istorisirea noastră, şi nu departe de glorioasa bătălie de la Dunes, Jacques, care avea pe-atunci treisprezece – paisprezece ani, se plimba pe câmp. la mică distanţă de Saint-Omer şi iată că văzu venind spre el un necunoscut îmbrăcat în haine destul de ponosite. Ai fi putut zice că e un dezertor după hainele pe jumătate civile, pe jumătate militare, dar străinul era mai curând deghizat. Nu putea fi defel soldat cu cocoaşa

ce-i umfla umărul, şi Jacques se gândi că are de-a face cu un negustor ambulant. Străinul mergea de-a lungul potecii bătătorite de cultivatori printre răzoarele lor de legume şi se mai sălta din când în când pe câte o movilă să vadă mai departe câmpul, printre gardurile vii. Când ajunse aproape de Jacques se opri şi-l cercetă din ochi o clipă. Jacques sta rezemat de un măr, cu mâinile în buzunarele bluzei de pânză şi şuiera printre dinţi. După un moment de gândire, străinul se îndreptă spre el.

— Eşti de prin partea locului, băiete? îl întrebă.

— Da, domnule, răspunse Jacques.

Dacă Jacques ar fi fost întrebat de ce l-a salutat aşa, domnindu-l, pe cel care-i părea a fi un negustor ambulant, i-ar fi fost greu să explice. Străinul avea un aer care-i impusese respect, cu toate că fiul lui Guillaume Grânedai nu se lăsa uşor intimidat. Străinul vorbea, privea şi se mişca cu o extremă simplitate, dar în simplitatea lui citeai mai multă nobleţe şi mândrie decât în toată trufia domnului de Malzonvilliers.

— Dacă-i aşa, reluă necunoscutul, fără îndoială că ai putea să mă îndrumi la cineva în stare să străbată călare cale lungă?

— Îl aveţi în faţa dumneavoastră domnule.

— Tu?

— Chiar eu.

— Dar, dragul meu, îmi pari cam prea tânăr! Ştii, ar trebui să galopezi şapte-opt leghe fără să descaleci!

— Să nu vă îngrijoreze vârsta, faceţi-mi numai rost de un cal şi veţi vedea.

1 De la 14 iunie 1658, repurtată de Turenne asupra armatelor spaniole, pe coasta de vest a Franţei, bătălie în urma căreia Franţa a cucerit Ţările-de-Jos, aflate până atunci sub dominaţie spaniolă.

Străinul zâmbi, apoi adăugă:

— E nărăvaş cu foc în vine…

— Am un braţ bun şi ochi bun, să gonească după plac…

— Atunci hai, calul nu-i prea departe.

Şi străinul, însoţit de Jacques, se abătu din câmp şi amândoi intrară într-o pădurice. Chiar pe la mijlocul ei, pe după un desiş, Jacques zări un cal tropăind în jurul unui ulm tânăr de care fusese priponit. Frâul legat peste nări îl împiedica să necheze. Jacques nu mai văzuse un gonaş atât de frumos, nici chiar în grajdurile domnului de Malzonvilliers. Se apropie de cal, îl mângâie pe crupă, dezlegă frâul ce-l supăra, şi se pregătea să sară în şa când străinul îi puse mâna pe umăr:

— Înainte de a porni, îi spuse, trebuie măcar să ştii încotro s-o iei.

— Adevărat, răspunse Jacques, care şi pusese piciorul în scară.

Nerăbdarea de a galopa pe un cal atât de falnic îi ştersese din minte scopul cursei.

— Ştii bine unde se află sătucul Witternesse?

— Foarte bine, cam la o leghe, la dreapta de Aire.

— Acolo trebuie să ajungi; acum ţine bine minte următorul lucru: înainte de a intra în Witternesse, vei vedea, la stânga, o fermă, la capătul unui Ian de secară. Are patru ferestre şi pe acoperiş o morişcă de vânt în coadă de rândunică. Baţi de trei ori la poartă; la a treia bătaie spui cu voce tare numele de Bergame; atunci va ieşi un om şi-i vei înmâna hârtia asta… Sfârşind explicaţia, necunoscutul scoase din buzunar un mic carnet, scoase şi un creion şi începu să scrie.

— Ştii să citeşti? îl întrebă brusc pe Jacques.

— Da, domnule, foarte bine.

Străinul încruntă din sprâncene, dar atât de fugar încât Jacques nu avu timp să-i desluşească expresia. O clipă, străinul răsuci creionul între degete; apoi se hotărî deodată şi scrise repede câteva cuvinte, rupse fila şi, înmânându-i-o lui Jacques, îl fixă pe băiat cu o privire adânc cercetătoare. Jacques privi hârtia.

— Citesc, dar nu înţeleg nimic, spuse el.

Străinul zâmbi.

Io

— Nu e nevoie să înţelegi, adăugă; pune bine hârtia în buzunar şi sări în şa… Bun!… Zău, băiete, te ţii voiniceşte!… Dacă porneşti aşa la drum, n-o să nimereşti ca o păpuşă de paie în vreun şanţ… Dar să fii mereu cu ochii la urechile calului… e cam ciudat; când îi vine poftă să sară brusc într-o parte, are totuşi onestitatea să-şi prevină călăreţul, şi mişcă din urechi; şalele multora au păstrat amintirea săriturii… A, râzi! Las că vezi tu, băiete!

Când Jacques slăbi căpăstrul, străinul îl opri:

— Încă un cuvânt. Cunoşti prin împrejurimi o casă de oameni de treabă unde aş putea aştepta întoarcerea ta fără teamă de indiscreţi?

— Ştiu zece, dar una vă va fi mai pe plac. Ieşiţi din pădure, mergeţi pe poteca unde v-am întâlnit, luaţi-o pe drumul mare şi opriţi-vă la prima casă pe care o veţi întâlni, pe dreapta. O veţi recunoaşte uşor. Toate-s deschise, şi uşi şi ferestre. Veţi poposi la tatăl meu, Guillaume Grânedal, ca la dumneavoastră acasă.

— Drace! mai bine de-aşa nu se poate, spuse străinul cu un zâmbet. Acum porneşte.

Îşi retrase mâna care ţinea frâul şi calul zvâcni. După un sfert de oră necunoscutul intra în ograda lui Guillaume Grânedal. La vederea străinului, dresorul de şoimi lăsă deoparte un pistol cu ţeavă lungă din armătura unei şei, pe care tocmai îl lustruia, şi se ridică

— Ce doriţi? întrebă.

— Ospitalitate.

— Intraţi. Ceea ce am vă aparţine. Dacă vă e foame, veţi avea de mâncare; dacă vă e sete, aveţi de băut; şi cu toate că sunt destul de sărac, am totdeauna un pat pentru călătorul pe care mi-l trimite Bunul-Dumnezeu.

Vorbind astfel, moş Guillaume salutase, descoperindu-şi fruntea; trăsăturile sale cinstite, săpate de muncă, aveau o expresie de demnitate care îl ridica deasupra stării sale.

— Vă mulţumesc, spuse străinul; vizita mea va fi scurtă. Când fiul dumneavoastră se va întoarce, voi pleca îndată.

Guillaume întrebă din ochi.

— O! continuă oaspetele, nu-l paşte nicio primejdie, înainte de răsăritul lunii va fi înapoi. Sunt un negustor din li

Arras şi mă duc pentru treburi de-ale negoţului la Lille; ţinutul e cam nesigur şi m-am gândit că fiul dumneavoastră va putea, mai bine decât mine, să aducă o geantă pe care am lăsat-o în grija valetului meu, la Witternesse. Trebuie să iei unele precauţiuni în vremurile pe care le trăim.

În timp ce străinul vorbea, Pierre, Claudine şi alţi copii, la început risipiţi prin grădină se strânseră încet-încet în jurul său cu acea nepotolită şi setoasă curiozitate ce-ar face orice năzdrăvănie numai să afle ce se-ntâmplă şi se miră de tot ce vede. Guillaume îi îndepărtă cu un gest şi îl rugă p. e străin să-l urmeze, acesta supunându-se fără ezitare.

— Aveţi dreptate – reluă şoimarul nostru când ajunseră în odaia scundă unde ai casei obişnuiau să mănânce – trăim într-o vreme în care trebuie să fim prevăzători. Dar în casa unui om cinstit nu-i nevoie; aşa că nu vă obosiţi, nobile domn, prefăcându-vă vorbirea şi ţinuta.

La asemenea cuvinte, străinul tresări.

— Nu vă întreb nici de rangul, nici de numele domniei-voastre, continuă dresorul de şoimi. Oaspetele e sfânt; taina lui e la fel de sfânta; dar nu e bine să vorbim în faţa copiilor; copiii au simţurile ascuţite, înţeleg şi ghicesc iute; cum ai deschis gura, ciulesc urechea. Deci e mai prudentă tăcerea. Eu am părul cărunt, n-am văzut, n-am auzit, n-am priceput nimic.

— Sunteţi un om de suflet! exclamă cu impetuozitate străinul. La dracu'! N-am de ce să mă ascund de dumneata. Nu te-ai înşelat, meştere

Guillaume, sunt…

— Poate mai mult decât mi-am zis, se grăbi să adauge dresorul de şoimi, şi pentru asta îmi iau libertatea să vă întrerup, înainte de a afla mai mult. Chiar de-aţi fi spaniol sau francez, nu sunteţi pentru mine decât un călător în paza mea. Acest acoperiş vă ocroteşte. Dacă sunteţi dintre cei care au tras sabia împotriva regelui lor, Cel-de-Sus să vă judece. Nu-mi fac decât datoria. Vreau să cred că puteţi spune: „Mi-o fac şi eu pe-a meat

Falsul negustor lăsă ochii în jos sub privirea senină a meşteşugarului, şi roşeaţa trecu pe fruntea sa ca un fulger. Dar dobândindu-şi seninătatea, consimţi cu un gest ce saluta loialitatea bătrânului şoimar.

— Fie, om bun, nu-ţi voi încărca memoria cu încă o amintire; dar, pe numele tatălui meu, nu voi uita nici numele dumitale şi nici ceea ce faci pentru mine.

Trecuseră două ore şi străinul împărţea în voie cina cu dresorul de şoimi, ca în cortul unui soldat sau în casa unui mare senior. Mai trecură două ceasuri; când da să-l socoată şi pe al patrulea, neliniştea. Îi încruntă sprâncenele. Merse către fereastră şi o deschise larg, ascultând; venise noaptea şi pe drum nu se auzea niciun zgomot. În curând ieşi din căsuţă şi se-ndreptă către poarta grădinii. Moş Guillaume îl urmă. Ca şi întunericul, liniştea era adâncă.

— Fiul dumitale e tare din fire la primejdie? întrebă brusc străinul.

— Cinstit şi tare caoţelul.

— Ar apăra ceea ce se încredinţează devotamentului său?

— Nu este decât un copil dar şi-ar da şi viaţa, ca un bărbat.

— Atunci mi-e teamă pentru fiul dumitale, moş Guillaume.

Tatăl nu răspunse, dar în razele lunii străinul văzu cum paloarea i se întinde pe frunte. Amândoi păstrară

tăcerea cu ochii ţintă la dunga albă a drumului, care se topea în zarea depărtată, fără margini. Taina nopţii împânzea spaţiul cu zgomote nedesluşite, scurte, amăgitoare. Guillaume Grânedal se rezemă de ţăruşii lungi ai unui gard-viu; se auzi lemnul trosnind sub greutatea mâinilor sale. Gentilomul îşi mototolea reverele hainei.

— Nimic, încă nimic! murmura. Of! Aş da o mie de ludovici de aur pe galopul unui cal!

La aceste vorbe, răsună o detunătură în depărtare, dincolo de pădurea ale cărei umbre dese tăiau orizontul. Îngrăditura se rupse sub mâna şoimarului care sări în drum.

— Un foc de puşcă! L-aţi auzit? strigă gentilomul.

— L-am auzit, răspunse Guillaume Grânedal, aruncându-se pe burtă în drum.

Alte două detunături izbucniră, dar răsunetul lor venea de foarte departe; doar o ureche de părinte sau de proscris le putea desluşi printre miile de zgomote confuze ce pluteau sub cerul adânc. Guillaume Grânedal asculta cu urechea lipită de pământ.

— Ei bine?! întrebă gentilomul.

— Nimic… încă nimic! îmi bate inima şi-mi ţiuie urechile, şopti sărmanul tată. Ah, da, acum, un zgomot surd, sacadat… continuu! Se apropie… e galopul unui cal!

— Of! Inimos băiat! strigă străinul, izbucnind.

Guillaume Grânedal nu spuse nimic, dar descoperindu-şi fruntea albită de ani, ridică ochii spre cer şi se rugă. Gentilomul privea în depărtare cu capul plecat înainte; ai fi zis că ochii săi aprinşi dau să străpungă transparenţa tenebroasă a nopţii.

La naiba, îl văd! îl văd! Calul parcă are aripi iar copilul îl călăreşte!

Gentilomul apucă strâns braţul şoimarului:

— Eşti sigur că-l recunoşti? întrebă.

Dar dresorul mulţumea Domnului; două lacrimi

mari îi tremurau în colţurile pleoapelor iar buzele sale chinuite murmurau o rugăciune. Străinul îşi retrase mâna; cuprins de o emoţie plină de evlavie îşi scoase pălăria. Din câteva salturi, calul ajunse lângă ei. Băiatul sări în drum şi căzu în braţele tatălui.

— Tată! strigă el.

Tatăl, tăcut, îl strângea la piept.

— Dar, spuse deodată Guillaume Grânedal, văd sânge pe hainele tale. Eşti rănit?

— N-am nimic, răspunse Jacques, un glonte mi-a sfâşiat bluza, aici, pe lângă umăr, şi m-a zgâriat, cred.

— Eşti un băiat viteaz, pe legea mea, zise gentilomul; dacă vreodată te vei înrola sub steagurile maiestăţii sale regele Ludovic – pe Dumnezeu adevărat! – vei ajunge departe. Ai adus geanta?

— Iat-o, pe crupa calului.

— Bietul *Phoebus*! L-ai minat, nu glumă, ce zici? spuse vesel străinul cu mâna pe gâtul calului.

Phoebus îşi frecă nările înspumate de haina gentilomului, ciuli urechile la vocea stăpânului, necheză şi lovi pământul cu copita.

— Ai fost deci urmărit? întrebă străinul, desfăcând geanta.

— La mai puţin de o leghe de Witternesse a trebuit să las drumul mare, ca să ocolesc o ceată de spanioli cu gânduri rele, răspunse Jacques. Două. leghe mai departe, înainte de Roquetoire, aproape de Blendecques, am căzut în mijlocul unei bande de husari şi de imperiali care băteau drumul. M-au urmărit straşnic preţ de un sfert de ceas. Dar Phoebus are picioare bune. A intrat în pădure şi mi-au pierdut urmele. Ah, am uitat! Bergame mi-a încredinţat o scrisoare pentru domnia-voastră. Iat-o!

Gentilomul rupse pecetea şi, apropiindu-se de fereastră, citi repede, la lumina unui felinar.

— Ei bine, băiete. Dacă vreodată ne vom mai întâlni, eu bătrân şi tu bărbat în toată firea, în orice situaţie ne-am afla şi unul şi celălalt, vei putea apela la

oaspetele lui Guillaume Grânedal; îşi va reaminti…

La ivirea zorilor, străinul sări în şaua pusă pe Phoebus, pe care ieslea cu paie proaspete şi două legături de ovăz îl făcuseră să uite toată oboseala. Străinul era îmbrăcat în port ţărănesc din Artois.

— Adio, Guillaume, îi spuse dresorului de şoimi, întinzându-i mâna; nu-ţi dăruiesc nimic; ospitalitatea dumitale este. din acelea care nu se pot plăti, şi mi-e teamă să nu te jignesc oferindu-ţi aur. Ia-mi mâna şi strânge-o fără teamă. Sub orice haină m-aş ascunde, este, ţi-o jur, mâna unui gentilom loial. Cât despre tine, prietene Jacques, păstrează-ţi inima cinstită şi vitejia, iar soarta îţi va veni în ajutor; dacă Dumnezeu îmi dă zile, îl voi ruga să am prilejul să te ajut, aşa cum m-ai ajutat şi tu.

Strălucitori de mândră bucurie, ochii mari şi negri ai lui Jacques îl priveau pe străin. Cu umărul său diform şi pieptul parcă scofâlcit, falsul negustor din Arras i se părea mai nobil şi mai impunător decât toţi ofiţerii regelui pe care apucase să-i vadă. Când i-a strâns mâna, inima lui Jacques bătea repede în piept, iar după ce necunoscutul l-a îndemnat hotărât pe Phoebus şi s-a îndepărtat la galop, tatăl şi fiul l-au urmărit cu privirile, emoţionaţi şi tăcuţi. În momentul când se întorceau în grădină, piciorul lui Jacques rostogoli un obiect sclipitor căzut pe nisip. Era un medalion de aur haşurat cu artă.

— Ia uite, tată, spuse băiatul; fără îndoială că străinul l-a pierdut.

— Păstrează-l, fiule; se vede că providenţă ţi-l trimite.

II

PRIMELE LACRIMI

A nuntirea acestei aventuri se întipări în mintea kii Jac—ques. Timpul şterse detaliile, dar întâlnirea cea deosebită rămase ca un punct luminos în inima lui. Din ziua întâlnirii cu străinul, prinse mai viu gustul pentru faptele vitejeşti. Dacă trecea pe drum vreun escadron cu

flamurile în vânt şi trompetele în frunte, fugea în urma lui atât de departe cât îl duceau picioarele şi fredona cântece de fanfară toată săptămâna. Uneori îi înregimenta pe toţi copiii din pâlcul de gospodării mărginaşe şi începea un simulacru de luptă crâncenă sau de asediu, ce se încheia totdeauna cu încăierări aprinse în care braţele sale făceau minuni; cât era de copil, dovedea o îndemânare surprinzătoare în mânuirea armelor – sabia lungă şi subţire sau scurtă şi lată, spadă, bardă, suliţă, pistol, sau muschetă. Vorbele negustorului din Arras: „Dacă vreodată te vei înrola, vei ajunge departe”, îi răsunau încă în urechi; dar trebuie să adăugăm că nu exista exerciţiu, trecere în revistă, luptă sau asalt pe care Jacques să nu le părăsească bucuros pentru a o urma pe domnişoara de Malzonvilliers, dacă ea o însoţea pe Claudine la cules de fragi prin pădure. În asemenea cazuri, ce se repetau zilnic, micul general suspina din fundul inimii şi rămânea tăcut de sfială când mâna Suzannei o întâlnea pe a sa. Fetiţa îl făcea să alerge de colo-colo la buna ei voie, dar o făcea cu atâta graţie firească şi cu un aer atât de plin de farmec, încât Jacques s-ar fi dus până la capătul lumii fără să crâcnească, doar la un semn al ochilor ei albaştri.

Anii treceau, aşadar, cu învăţătură de carte, bătălii şi plimbări. Era o epocă adânc tulburată de războiri, nu se au zea vorbindu-se decât de oraşe atacate, de tabere luate prin surprindere, de expediţii aducătoare de moarte. Cardinalul Mazarin şi partidul regelui luptau împotriva parlamentului 1, principilor adverşi şi Spaniolului. Domnul de Condé conducea lupta la câmpie, când învingător când învins; până atunci însă, oraşul Saint-Omer, apărat de o garnizoană bună, nu avusese de suferit din jafurile duşmanului. Jacques ar fi plecat sub arme de multă vreme dacă nu l-ar fi reţinut farmecul vieţii în preajma domnişoarei de Malzonvilliers. Acest sentiment era cu atât mai puternic, cu cât nici nu-şi da seama de el. Întâmplarea, acest mare arhitect al

viitorului unui om, l-a făcut să-şi citească în suflet. Într-o zi pe când şedea într-un colţ al grădinii, cu capul aplecat, răsucind în mină o sabie scurtă şi latâ, sora sa Claudine veni şi-l prinse uşor de umăr. Jacques tresări.

— La ce te gândeşti? îl întrebă poznaşa.

— Nu ştiu…

— Vrei să-ţi spun eu? Te gândeşti la domnişoara Suzanne.

— De ce mai mult la ea decât la alta? strigă Jacques încurcat.

— Fiindcă Suzanne este Suzarme.

— Frumoasă judecată!

— Foarte frumoasă, reluă copila, în timp ce un surâs şiret îi întredeschise buzele rumene. Oh! pricep!

— Atunci explică-te.

— Uite, Jacques, adăugă Claudine cu un aer serios de data asta, tu te gândeşti la domnişoara Suzanne fiindcă o iubeşti.

Jacques se înroşi până la rădăcina părului; se ridică dintr-un salt; o tulburare nouă îi umplu sufletul şi o mulţime de impresii confuze îl năpădiră. Se făcuse însă lumină în mintea sa; o strânse pe Claudine de braţ.

— Dumnezeule! Ce-i cu tine? strigă Claudine speriată de schimbarea bruscă pe care o citea pe chipul fratelui ei.

— Ascultă-mă, soru-mea; tu nu eşti decât o copilă…

— Voi împlini cincisprezece ani tocmai când se coc caisele, spuse copila.

5 Cea mai înaltă instanţă judecătorească (tribunal) din Franţa de până la Revoluţia din 1780.

— Aşa-i… continuă Jacques, se zice că fetele se pricep mai bine la asemenea lucruri decât băieţii mai mari. De ce mi-ai spus că o iubesc pe domnişoara Suzanne? Se poate, dar e ceva de care nu-mi dau seama.

— Doamne, Maica Domnului! Dar se vede dintr-o privire. N-am să pot să-ţi spun cum; dar am înţeles din multe lucruri pe care nu pot să ţi le explic fiindcă nici eu

nu ştiu de unde să le apuc. Mai întâi nu-i vorbeşti ca altor fete pe care le cunoşti; apoi, când o priveşti, ochii tăi sunt dulci ca mierea; încerci mereu s-o ocoleşti în orice chip şi totuşi o întâlneşti mereu şi chiar o cauţi peste tot, iar când ai găsit-o, te opreşti deodată şi parcă ai vrea să te ascunzi. În sfârşit, nu ştiu nici de ce nici cum, dar o iubeşti.

— E-adevărat, murmură Jacques lăsând braţul surorii sale, e-adevărat, o iubesc.

Rostind simplele vorbe atât de dulci inimii sale, vocea-i gravă şi tristă o emoţionă pe Claudine.

— Bine, spuse ea, petrecându-şi braţele-i frumoase în jurul gâtului fratelui ei, acum nu cred că ai de ce să fii necăjit. E atât de îngrozitor să iubeşti oamenii încât trebuie să ai un aer aşa de nefericit? Uite că mă faci să plâng!

Biata Claudine îşi şterse colţul ochilor cu şorţul apoi, zâmbi cu acea uşurinţă schimbătoare copilăriei, se înălţă pe vârful picioarelor şi, apropiindu-şi gura de urechea lui Jacques, continuă:

— În locul tău m-aş bucura! Suzanne nu e sora ta, sunt sigură că şi ea te iubeşte tot atât cât o iubeşti şi tu: o vei lua de soţie.

Jacques o sărută pe Claudine pe amândoi obrajii.

— Eşti o soră tare bună, îi spuse; du-te, acum ştiu ce-mi comandă cinstea.

Şi Jacques, eliberându-se din îmbrăţişarea surorii sale, ieşi din grădină. Se duse drept la castel unde, la cotitura unei împrejmuiri înverzite, îl întâlni pe domnul de Malzonvilliers.

— Vă căutam, domnule, zise băiatul, salutându-l.

— Pe mine? Ai să-mi spui ceva, băiete?

— Vreau să vă vorbesc despre un lucru foarte important.

— Chiar aşa? Vorbeşte, te ascult.

— Domnule, acum am optsprezece ani şi câteva luni, spuse Jacques pe tonul grav al unui ambasador;

sunt un băiat cinstit, care are braţe bune şi oarecare învăţătură; într-o zi voi avea două-trei mii de livre de la un unchi care este preot în Picardia; ceea ce îmi va reveni de la tatăl meu sunt hotărât să-i las surorii mele Claudine. În aceste condiţii, vin să vă cer, cu consimţământul dumneavoastră, pe domnişoara Suzanne de Malzonvilliers în căsătorie.

— În căsătorie, ţie?! Ce spui?! exclamă domnul de Malzonvilliers, năucit.

— Spun, domnule, că o iubesc pe domnişoara Suzanne; respectul ce vi-l port şi datoria nu îmi îngăduie să-i vorbesc înainte de a vă dezvălui dumneavoastră sentimentele mele. Aşadar, vă rog să mă acceptaţi ca ginere.

În timpul acestei cuvântări, Jacques, cu pălăria în mână, în haine de lucru şi cu o batistă înfăşurată în jurul gâtului, stătea drept, în mijlocul potecii.

— Nu e nevoie să vă spun, adăugă, că voi fi foarte fericit dacă vă veţi da consimţământul şi că nu am altă dorinţă decât de a vă dovedi recunoştinţa faţă de bunătatea dumneavoastră, prin purtarea şi devotamentul meu.

Domnul de Malzonvilliers izbucni într-un hohot de râs. Ciudăţenia propunerii şi sângele rece cu care fusese făcută îl zăpăciseră la început, dar la noul discurs al lui Jacques nu-şi putu opri râsul chiar în nasul bietului băiat. Lui Jacques îi năvăli tot sângele în obraji. În pofida iluziilor ce leagănă tinereţea, bunul său simţ înnăscut îi spunea că cererea sa nu va fi primită, dar în candoarea cinstei sale nu-i venea să creadă că ar putea fi subiect de glumă.

— Propunerea mea v-a înveselit, domnule, reluă el cu o emoţie prost stăpânită. Nu m-am aşteptat, vă mărturisesc, la onoarea de a vă stârni atâta bucurie.

— Ei! prietene, nici eu nu mă aşteptam câtuşi de puţin la asemenea idei aventuroase! Ai mai pomenit vreodată aşa ceva? E mai distractiv decât o piesă de

teatru a domnului Corneille, pe cuvânt de onoare!

Jacques îşi jumulea nervos borurile pălăriei dar tăcu. Domnul de Malzonvilliers râdea mai departe. În sfârşit, nu mai rezistă şi se aşeză pe un bolovan de pe marginea potecii.

— Aveţi timp să râdeţi după, continuă Jacques, dar acum este momentul să-mi răspundeţi; nu puteţi să bănuiţi, domnule, ce se petrece în sufletul meu de când ştiu că o iubesc pe domnişoara Suzanne. Aştept.

— Aşa, deci! Eşti nebun, băiete? răspunse domnul de Malzonvilliers, ştergându-şi ochii.

— Un nebun nu vine să ceară cu onestitate, tatălui, mina unei tinere persoane.

— Deci, vorbeşti serios?!

— Foarte serios.

— Taci din gură şi nu mă mai privi aşa, jalnic, mă faci să râd până mi-oi pierde răsuflarea, şi te previn că asta înseamnă a abuza de rangul şi starea mea; sunt foarte obosit, prietene.

— Nu asta e intenţia mea; doresc numai să aflu care vă sunt sentimentele.

— Du-te la dracu’ cu sentimentele mele! Parcă am eu vreme să mă ocup de închipuirile fără noimă din capul unui smintit! Ia te uită ce alianţă frumoasă! fiica domnului de Malzonvilliers, cu fiul lui Guillaume Grânedal, şoimarul!

— Râdeţi de mine cât vă place, domnule, nu mă voi arăta jignit, strigă Jacques cu putere; dar feriţi-vă să vă atingeţi de numele tatălui meu, fiindcă – pe Dumnezeu din cer! – dacă cineva cutează să-l insulte, chiar de-ar fi vorba de tatăl Suzânnei, mă voi răzbuna!

— Şi ce-ai să faci, caraghiosule?

— Îl voi sugruma!

— Şi Jacques îşi ridică deasupra capului mâinile strânse cu putere, dând o expresie grăitoare ameninţării. Domnul de Malzonvilliers se îndreptă brusc şi îşi duse mâna la gât; i se părea că a şi simţit mâinile lui Jacques

înnodate pe ceafa lui. Dar Jacques lăsă braţele să-i cadă şi, din emoţia-i violentă, nu mai rămase decât cumplita paloare a feţei.

— Vă cer iertare pentru furia mea, reluă; niciodată nu voi uita binefacerile cu care mi-aţi copleşit familia; mânia de adineauri a fost o greşeală a tinereţii, nu şi a inimii; uitaţi-o, domnule. Poate că nu-mi veţi purta pică dacă aţi şti cât sufăr de când o iubesc. Nu trăiesc decât pentru domnişoara Suzanne, deşi acum ştiu foarte bine că nu-mi va fi dată. Dacă pentru a o merita este nevoie să întreprind şi ceva socotit imposibil, spuneţi-mi, şi cu ajutorul lui Dumnezeu cred că aş izbuti. Spuneţi-mi, domnule, ce trebuie să încerc? Orice ar fi să fie, sunt gata să vă îndeplinesc cererea, iar dacă nu voi izbuti, trupul meu va rămâne pe locul înfrângerii.

Există totdeauna în strigătul unui sentiment adevărat acel accent care mişcă inimile; pe Jacques îl podidiră lacrimile, iar atitudinea lui exprima şi nelinişstea îndurerată, şi resemnarea. Domnul de Malzonvilliers era la drept vorbind un om bun; vanitatea îi întunecase judecata, fără a-i altera inima; se emoţionă şi îi întinse mâna lui Jacques.

— Nu trebuie să fii amărât, prietene, îi spuse, nici să priveşti lucrurile cu atâta aprindere. Spui că iubeşti! Nu a trecut cine ştie cât timp de când iubeam şi eu; dar nu-mi mai amintesc deloc pe cine iubeam la optsprezece ani. Vei uita, ca şi mine, şi te vei vindeca.

Jacques dădu cu tristeţe din cap.

— Da! Da! Aşa-ţi spui totdeauna, continuă domnul de Malzonvilliers. Ei! Doamne, la vârsta ta mă şi vedeam înecat în râu fiindcă nu putusem ajunge la ţinta primei mele înflăcărări. Ei şi! Am mai pierdut nenumărate altele de atunci. Să vorbim cu judecată, băiete; mă vei înţelege, fiindcă ai bun simţ. Mai mulţi gentilomi din ţinut îmi cer mâna Suzannei. Pot oare, tinere, să te prefer pe tine, care nu ai nimic, nici carieră, nici avere, şi să-i refuz pe cei care au de toate?

Jacques lăsă capul în jos şi o lacrimă căzu în praful potecii.

Zău! Dacă ai fi bogat şi nobil, reluă domnul de Malzonvilliers, nu mi-aş dori alt ginere decât pe tine!

— Dacă aş fi bogat şi nobil?! izbucni Jacques.

— Da, într-adevăr.

— Ei bine, domnule, mă voi strădui să-mi măresc averea şi nobleţea.

— Ascultă, prietene, aceste lucruri nu vin chiar atât de repede. Nu-ţi promit că voi aştepta.

Jacques ezită o clipă, apoi, ridicându-şi ochii spre cer, continuă:

— Cu ajutorul Domnului, mă voi grăbi cât voi putea!

— Bietul băiat! murmură domnul de Malzonvilliers, în timp ce Jacques se îndepărta, mare păcat că nu-i marchiz să a măcar milionar.

Jacques se îndrepta încet dar hotărât spre un colţ al parcului casei Malzonvilliers, unde Suzanne avea obiceiul să se plimbe la ora aceea, cu o carte sau o broderie în mina. El o opri decis şi-i povesti întâlnirea avută cu tatăl ei; vocea îi tremura, dar privirea era sigură. Suzanne simţi cum roşeşte de la primul cuvânt al lui Jacques; dar scăpând curând de prima tulburare, îndreptă spre tânărul iubit privirea-i limpede, senină, strălucitoare ca o stea din adâncul ochilor săi albaştri.

— Tatăl dumitale nu mi-a lăsat nicio speranţă, domnişoară, zise Jacques, după ce sfârşi ceea ce avea de spus; cu toate acestea sunt hotărât să fac totul pentru a te merita, îmi dai voie?

— Dumneata, Jacques, mă iubeşti? reluă fata cu vocea vibrantă şi dulce, care suna ca un cristal.

— Dacă te iubesc! Pentru sora mea Claudine mi-aş da viaţa; dar, domnişoară – şi Dumnezeu mă va ierta pentru asemenea păcat – pentru dumneata cred că mi-aş da şi mântuirea sufletului.

— Voi fi nevasta dumitale, da, într-o bună zi,

prietene, continuă Suzanne, întinzându-i mâna lui Jacques, care simţi cum inima i se topeşte la aceste cuvinte. Suntem foarte tineri amândoi, aproape doi copii, adăugă ea cu un surâs, dar Dumnezeu ne va ajuta.

— Am inima tare! izbucni Jacques. Te voi merita, domnişoară!

— Sunt sigură şi îţi promit că nu voi fi decât a dumitale!

Jacques vru să-i sărute mina Suzannei; dar Suzanne deschise braţele şi cei doi copii se îmbrăţişară. Amândoi erau gravi şi nevinovaţi totodată. Credeau în inima lor.

— Du-te şi meritã-mă, reluă Suzanne cu obrajii umezi şi rumeni, eu te voi aştepta, rugându-mă lui Dumnezeu.

Îşi mai jurară o dată credinţă şi se despărţiră.

Jacques plecă pe drumul spre casă, serios dar nu atât de trist. Îi spuse îndată lui Guillaune Grânedal ce se întâmplase în acea zi.

— Ne iubim, adăugă, şi ne vom căsători.

Tatăl privea rândunelele, care se jucau sus, pe cerul albastru.

— Jurăminte de îndrăgostiţi! spuse, înălţându-şi capul pleşuv. Chiar dacă durează, chiar dacă trec, nu contează fiule, tu însă trebuie să pleci.

— Aşa şi am de gând, răspunse Jacques.

Tatăl şi fiul îşi strânseră mâinile.

— Fiica aparţine tatălui, continuă Guillaume Grânedal; domnul de Malzonvilliers a fost bun cu noi, nu trebuie să te acuze că ai semănat neînţelegere în casa lui. Vei pleca mâine, fără să încerci s-o mai revezi pe Suzanne.

Jacques ezită.

— Aşa se cuvine, repetă bătrânul.

— Voi pleca, răspunse fiul, voi pleca fără s-o mai revăd.

Spre seară, la ora obişnuită, se aşezară cu toţii la masă. Cina era tăcută. Jacques nu se atinse de mâncare,

iar refrenul cântecelor pe care le fredona de obicei îi murea pe buze. Claudine se temea să vorbească de frică să nu izbucnească în plâns; doar ce întorcea uneori capul şi-şi ştergea ochii. Jacques şi Guillaume se sileau să pară calmi, dar bucăţile pe care încercau să le ducă la gură se întorceau neatinse în farfurie. După veghe, tatăl îşi îmbrăţişa cei trei copii; pe Jacques îl strânse mai îndelung la inima lui.

— Du-te şi dormi, îi spuse, dar mai-nainte roagă-te lui Dumnezeu să-ţi dea curaj în viaţa pe care o începi de mâine.

Tatăl se retrase, iar cei trei copii începură să plângă; niciunul nu avea putere să-şi mărturisească altfel mâhnirea şi fiecare dintre ei găsea mai puţine vorbe de spus decât sărutări de dat. La ivirea zorilor, familia s-a reunit în pragul porţii. Jacques purta încălţări groase şi jambiere; o curea de piele îi încingea bluza de pânză; traista ostăşească îi atârna petrecută pe după umăr, şi mâna îi era înarmată cu o bâtă noduroasă. Pierre şi Claudine hohoteau de plâns. Jacques era cam palid dar privirea lui îşi redobândise siguranţa şi dârzenia.

— Încotro te duci, fiule? îl întrebă tatăl.

Încă din acele vremuri, Parisul era oraşul magic, focarul de lumină care chema toate inteligenţele vii, spiritele îndrăzneţe, imaginaţiile fără astâmpăr. Jacques nu ss gândise niciun moment la amănuntele soluţiei extreme pe care o alesese, totuşi, la întrebarea tatăl ai, răspunse fără să şovăie:

— La Paris.

— E un oraş mare şi plin de primejdii. Mulţi au ajuns acolo săraci ca tine şi au plecat bogaţi; dar e mai bine să pleci sărac, decât să-ţi laşi cinstea pe-acolo. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule.

Jacques îngenunche între fratele şi sora sa, iar Guillaume îşi lăsă mâinile tremurânde pe fruntea tânără a primului său născut. Când băiatul se ridică, tatăl vru să-i strecoare în mină o pungă cu aur lucitor, dar Jacques

se împotrivi:

— Păstrează aurul ăsta; e din zestrea Claudinei, eu am braţele mele, iar în raniţă cele cincizeci de livre pe care le-am câştigat singur.

Părintele nu stărui; scoţând însă din sân o bijuterie prinsă de o panglică, o petrecu pe după gâtul lui Jacques.

— O recunoşti, Jacques? îl întrebă; e medalionul pierdut de străinul necunoscut, acum cinci ani. L-ai câştigat pe drept, păstrează-l deci; dacă îl găseşti pe gentilomul căruia i-a aparţinut, i-l vei înapoia, şi probabil că îşi va aminti de ospitalitatea căminului nostru. Să ne sărutăm acum, şi Dumnezeu să te călăuzească.

Jacques îl sărută mai întâi pe Pierre şi pe Guillaume; Claudine rămăsese mai în urmă; când îi veni rândul, sări de gâtul lui Jacques:

— Te sărut, pentru mine, mai întâi. spuse atât de încet, încât vocea ei mângâia urechea călătorului ca o adiere; iar acum pentru *ea*.

Jacques tresări.

— Da, pentru *ea*; chiar ea mi-a spus-o.

Jacques o strânse la piept cu pasiune, la gândul Suzannei. Privi cerul, cu inima îmbărbătată, cu ochii strălucitori de speranţă. Primele lumini ale zilei se răspândeau pe câmpia umedă; la orizont pluteau aburi aurii, iar drumul se pierdea în mijlocul tăcerilor scăldate de zori. Parisul era acolo, dincolo de acest orizont aprins de răsăritul soarelui; Suzanne era preţul izbândei visate. Jacques se desprinse din braţele Claudinei şi porni la drum lung.

ÎI!

UN PAS ¡N VIAŢĂ

Ţ a câteva sute de paşi de casa şoimarului, drumul făcea un cot şi urca la deal. Ajuns sus, Jacques se întoarse. Guillaume Grânedal rămăsese în pragul porţii, iar lângă el, îngenuncheaţi pe pământul gol, Pierre şi Claudine îl încadrau ţinându-l de mină. Jacques lăsa în urma lui întreaga-i fericire, tot ce iubise: grădina plină

de umbră şi prospeţime, adăpostul liniştit unde îngânase prima rugăciune şi legănase primele-i vise de dragoste; întinderile câmpiei care-l învăluiseră în singurătăţile şi seninătatea lor; marele castel ascuns printre ulmii bătrâni, unde suspinase atât de des, fără să-şi desluşească izvorul suspinelor, atunci când asculta un cântec de prin partea locului, îngânat de inocentul glas al unei copile. Apoi, boii roşcaţi risipiţi prin câmpiile mănoase, taurii rumegând la umbra fagilor, cirezile ce-naintează domol de-a lungul cărărilor, cârdurile negre de ciori rotindu-se în jurul stejarilor, vreo fată care trece desculţă prin pârâul clipocitor şi plin de poveşti, gospodarul greoi care-şi zoreşte calul lenevit la trasul căruţei; apoi ciocârliile pitite printre brazde sau zburând în necuprinsul albastru, toate cele însufleţite şi neînsufleţite îşi aveau locul lor hotărât de creaţie în această vie revărsare de unduiri, ca o apă limpede între două maluri de ierburi fragede. Lăsa în urma lui odihna şi pacea; înainte i se deschidea necunoscutul şi cine ştie câte neaşteptate întâmplări.

Jacques se rezemă în bâta cea groasă, plimbându-şi privirile până departe; mii de amintiri uitate i se redeşteptau în suflet; ascultă multă vreme vocile lor confuze care îi vorbeau dulce de trecutul plin de bucurii şi îndeletniciri cinstite, lăsându-se încântat de aceste poveşti tainice ce-i îndreptau ochii spre umbrele frumoase ce încingeau Malzonvilliers-ul cu un brâu verde. Două lacrimi îi căzură picurate pe mâini, fără să le simtă lunecarea pe obraji, trezindu-l din visare. Câte altele nu vor mai fi căzut în praf! Jacques ridică fruntea şi porni repede în josul dealului. După ce-şi petrecu noaptea la Fauquembergue, ajunse a doua zi la Fruges. În hanul unde s-a oprit, câţiva căruţaşi sporovăiau aşezaţi în jurul unei mese, tăind bucăţele o ciozvârtă de oaie, şi Jacques se uită cu mirare la căruţele lor din drum; caii înhămaţi, numai cu frâiele scoase, rumegau uruiala împrăştiată pe pământ. De la primele vorbe

auzite, Jacques înţelese că o ceată de oameni fără căpătâi, porniţi pe jaf, pătrunsese în ţinut, între Aire şi Saint-Omer. Se spunea că aparţinuseră unui corp de mercenari pe care comandamentul spaniol îi concediase, iar acum căutau să strângă o pradă cât mai bogată înainte de a părăsi Flandra.

Locuitorii înstăriţi se retrăgeau în mare grabă spre Saint-Pol sau Montreuil; alţii ascundeau ce aveau mai de preţ. Căruţaşii transportau mai ales femei cu copii, întâlnindu-se pe drum cu destule atelaje ale familiilor de gentilomi, întovărăşite de servitorii înarmaţi până în dinţi. Jacques era obişnuit cu asemenea scene de tumult şi teroare. Se îndreptă spre unul din căruţaşi şi-l întrebă dacă duşmanii sunt încă destul de departe.

— Cine ştie? răspunse omul. Poate la vreo zece leghe, poate la vreo sută de paşi… Husarii sunt iuţi şi e mai bine să te ştii adăpostit de ziduri tari, decât să fii la drum.

Dintre cei care o luaseră la sănătoasa în mare grabă nimeni nu văzuse nimic, dar nimeni nu se oprea şi nu îndrăznea nici măcar a-şi întoarce capul. Jacques se gândi că fiecare fuge fiindcă îl vede pe altul fugind şi, ca băiat deştept ce era, se hotărî să-şi continue drumul, dorind să ajungă la Hes din înainte de venirea nopţii. Ziua era zăpuşitoare şi Jacques tot mersese de dimineaţă; acum simţea tot mai mult şi foamea, şi oboseala. Nezărind niciun fel de mercenari inamici, se abătu puţin din drum şi se aşeză lângă un izvor la umbra unui pâlc de arbori, unde-şi scoase din traistă merinde cumpărate la Fruges, şi începu să prânzească voiniceşte. Era un loc cu iarbă deasă şi umbră răcoroasă; Jacques privi spre drum şi, nevăzând nimic deosebit, nici infanterist, nici cavalerist, se lungi, ca un păstor din Virgiliu, la rădăcina unui fag. Mai întâi se gândi mult la domnişoara de Malzonvilliers şi suspină; apoi la tabloul viu al gospodarilor care fugeau ca iepurii, şi zâmbi; s-ar mai fi gândit încă la multe altele, dar adormi.

Jacques îşi îngăduise un scurt răgaz de odihnă, însă „tinereţea propune şi iarba proaspătă dispune”. Dormea, deci, aşa cum se doarme la optsprezece ani, când o hărmălaie cu nechezaturi şi sforăituri de cai îl deşteptă, făcându-l să tresară. Şapte-opt călăreţi forfoteau în jurul său. În timp ce alţi doi săriseră din şa şi îi desfăceau traista. Jacques se ridică dintr-un salt şi cu o lovitură de pumn îl rostogoli la pământ pe unul dintre jefuitori; tocmai da să-l apuce pe celălalt de gât, când trei-patru călăreţi se năpustiră asupra-i şi-l doborâră; înainte de-a se putea ridica, o lovitură puternică îl năuci şi rămase culcat la picioarele cailor. Călăreţilor nu le-a trebuit mai mult de câteva minute ca să-i desfacă modestul bagaj şi încă mai puţin pentru a-i fura banii şi lucrurile, să-l dezbrace pe Jacques de haină şi să dispară în galop. Jacques nu rămase mult timp trântit pe spate. Borurile largi ale pălăriei lui de pâslă slăbiseră tăria loviturii primite. Jacques nu era decât foarte ameţit. Când se ridică, aproape despuiat şi fără bani, alergă spre un dâmb, vrând să afle drumul luat de hoţi. Trâmbe de fum bătute de vânt se ridicau învârtejit deasupra câmpiei; ardeau două sate; printre acoperişurile de paie aprinse, Jacques vedea de sus cum trec vitele înspăimântate. Un nor greu ciuruit de scântei se întindea până departe; când incendiul cuprindea vreun stog de paie sau vreo şură cu fân, o vâlvătaie înaltă despica perdeaua întunecată cu fulgerări roşii şi spiralate. Un escadron de cavalerie lupta pe malul unei gârle. Jacques nu mai văzuse niciodată uniforma aceea: manta albă cu guler, manşete şi tiv galben, pantalon negru. În frunte, mergând de la un capăt la altul al escadronului, se ţinea mândru un călăreţ în care recunoşteai căpetenia. Jacques alergă drept spre el. Nu se îndoia că era vorba de ostaşi porniţi pe jaf dar, în naivul său simţ ai dreptăţii, nu se îndoia totuşi că un comandant îi va înapoia ceea ce i se furase. Dacă regele Spaniei sau împăratul Germaniei declarau război regelui Franţei, nu era cinstit să declare

şi drumeţilor. La vederea tânărului care înainta spre ei în goană, cu capul descoperit şi fără haină, căpitanul se opri.

— Ce vrei? îl întrebă cu bruscheţe, când Jacques ajunse la doi paşi de calul lui.

— Dreptate, răspunse Jacques liniştit.

Căpetenia râse, trecându-şi cu nervozitate degetele lungi prin mustaţă.

Doi călăreţi care îl urmau schimbară câteva cuvinte repezi; vorbeau mai mult din gâtlej decât din gură, iar limba auzită supără urechile lui Jacques ca un croncănit de corb.

— Te plângi de ceva? reluă căpitanul.

— Mi s-a luat traista, lucrurile din ea, banii, până şi hainele, totul.

— Ţi s-a lăsat pielea, şi te mai plângi! Caraghiosul? eşti cam prea pretenţios!

Jacques crezu că nu auzise bine.

— Dar v-am spus…

— Şi eu îţi spun să taci! strigă căpetenia; vei răspunde când vei fi întrebat.

Căpetenia se întoarse spre ofiţerii lui, iar în timpul scurtei lor discuţii Jacques sta cu braţele încrucişate. Ideea fugii nici nu-i trecea prin minte. I se părea imposibil să păţească ceva mai rău decât păţise.

— Fără-ndoială, eşti francez, nu? întrebă căpetenia, apropiindu-se.

— Da.

— Chiar din ţinutul ăsta, pesemne?

— Din Saint-Omer.

— Atunci trebuie să cunoşti scurtătura care duce la hotarele Flandrei?…

— Foarte bine.

— Ne vei sluji drept călăuză până acolo. Deşi compatrioţii tăi o iau la sănătoasa ca un cârd de raţe la apropierea noastră, cred că am înaintat cam prea mult. Şi aşa, prada îmi ajunge… Dar dacă se află castele mari

prin împrejurimi, ne vei conduce şi pe-acolo. La drum!

Jacques nu se mişcă.

— M-ai auzit? reluă căpetenia, atingându-l cu vârful biciuştii.

— Am auzit foarte bine.

— Atunci, mişcă!

— Nu, stau.

— Stai! răcni căpetenia şi, aţâţându-şi calul, vru să-l izbească pe Jacques, care stătea neclintit.

Ţeava îngheţată a unui pistol se apropie de fruntea tânărului temerar.

— Aşa! Să ştii că ajunge să apăs degetul pe trăgaci şi-ţi zbor creierii, ţărănoiule! se răsti căpetenia.

— Apăsa-ţi-l odată, pentru Dumnezeu, că tot nu vă voi fi călăuză împotriva alor mei aici, în ţara mea.

Pistolul se mişcă o clipă în dreptul feţei lui Jacques, apoi coborî încet.

— Deci nu vrei să ne conduci până la hotar, mormăi căpetenia, punându-şi pistolul în armătura şeii.

— Nu pot.

— Lasă că te conduc eu până acolo!

Căpetenia spuse repezit câteva cuvinte într-o limbă străină şi, mai-nainte ca Jacques să-şi dea seama de primejdia ce-l paşte, trei-patru călăreţi îl înhăţară şi-l legară fără putinţă de împotrivire.

— Ai să te simţi bine cu un căpăstru bătut de ploi, gata să-ţi fie o podoabă de ştreang! rânji căpetenia, adresându-i-se. Când vom atinge ţinutul Artois, dorinţa mea e să te las acolo spânzurat de cea mai mândra cracă a celui mai mândru stejar, ca să fii o pildă grăitoare pentru locuitorii din împrejurimi. Dacă ţi-o vor îngădui corbii, vei avea răgazul, nătărăule, să meditezi asupra beneficiilor onestităţii!

La un semn al căpeteniei, doi soldaţi îl aruncară pe Jacques pe crupa unui cal, legându-l de şa ca pe un sac de cartofi, şi-apoi toată ceata porni în trap spre Hes din Jacques, frânt în două, se lovea cu capul şi picioarele de

coastele calului; sângele i se strângea în cap, i se învineţise faţa, albul ochilor era roşu şi un zumzet dureros şi confuz îi umplea urechile; cu numele Suzannei pe buze, ca-ntr-o ultimă suflare, închise pleoapele. Dar în momentul în care un păienjeniş însângerat îl orbea şi-i întuneca tot mai mult mintea, printr-un gest violent duse mâinile către capul ridicat cu efort. Curelele ce-l legau îi ajunseră până la gură; le muşcă şi, dând frâu liber instinctului de conservare în speranţa eliberării, trase tare cu dinţii şi desfăcu nodul destul de repede. Călăreţul ce-l ducea prizonier cânta, lustruindu-şi fără grijă garda spadei. Jacques se ţinu cu o mână de crupa calului iar cu cealaltă se liberă de legătura care-l fixa de şa. Simţindu-şi membrele libere, privi în jur să vadă dacă nu-l observă niciun soldat; căpetenia şi ofiţerii călăreau în frunte, iar restul escadronului îi urma fără să se mai gândească la captiv. Călăreţul, absorbit cu totul de lustruitul armei, nu-şi grăbea calul, care, cu povara-i grea, rămăsese mai în urmă, chiar în coada coloanei. Jacques se lăsă să alunece uşor în drum. Îndată ce simţi pământul sub picioare toată puterea îi reveni şi, aruncându-se alături de drum, o luă la fugă peste lanuri. Nu făcuse nici două sute de paşi când auzi o detunătură şi în acelaşi timp un glonţ stârni pământul lângă el. Întoarse capul şi văzu trei-patru călăreţi porniţi pe urmele lui cu muschetele în mina.

Jacques era sprinten şi viguros, sărea peste mărăcinişuri şi şanţuri ca o căprioară; dar nu putea lupta multă vreme în întrecerea cu caii. Călăreţul în paza căruia fusese lăsat era cel mai înverşunat în urmărire, ajunsese chiar cu câteva sute de paşi înaintea celorlalţi, când Jacques, înţelegând zădărnicia alergării, se opri. Călăreţul se grăbi spre el cu sabia ridicată; Jacques evită lovitura, sărind în lături şi, apucând soldatul de piciorul stâng, îl trase jos de pe cal. Acesta, stâlcit de violenţa căderii, se zbătea pe jos; Jacques profită de moment, sări în şa şi-o luă la goană. În primele clipe, însoţitorii

învinsului săriră pe urmele sale, două-trei gloanţe scrijeliră pământul foarte aproape de el, dar în curând goana nelegiuiţilor se încetini, escadronul rămăsese prea departe, în spatele lor, iar în faţă se întindea un ţinut necunoscut în care adversarul putea să apară în orice clipă; unul dintre ei îşi opri calul şi făcu stânga-mprejur; al doilea făcu la fel, apoi şi al treilea, iar Jacques nu mai auzi răsunându-i în urechi decât galopul lor furios. La rândul său, strânse hăţurile şi porni în trap mărunt. Nu merse nici măcar un sfert de ceas către Saint-Pol, când înainte de Fleury, descoperi un detaşament de cavalerie, întărit de infanterişti luaţi pe crupa cailor. Prima întâlnire îl învăţase pe fiul şoimarului destule din obiceiurile războiului pentru a-l face mai circumspect. O clipă se gândi să se ascundă iute într-o pădurice învecinată, în timp ce un alt gând îl îndemna mai stăruitor să o ia drept înainte. Era foarte aproape de Saint-Pol, oraş ocupat de o garnizoană prea mare pentru ca duşmanul să se încumete a se aventura până acolo. Un înaintaş în trap, la două-trei sute de paşi de trupă, văzând cu uimire un tânăr numai în cămaşă şi pantaloni, dar pe un cal bine echipat, îl opri pe Jacques.

— Condu-mă la căpitanul vostru, îi spuse Jacques ostaşului care se apropiase.

— Tocmai asta vreau să-ţi propun, camarade, răspunse brigadierul.

Căpitanul era un bărbat tânăr şi frumos al cărui chip plăcut era pus în valoare de uniforma militară; o mustaţă subţire îi accentua luciul buzelor bine conturate. Paloarea profundă şi trăsăturile sale fine îi întăreau farmecul şi deosebita-i distincţie. Prieten sau duşman, aveai de-a face cu un gentilom brav. Tăcut, ofiţerul îl cercetă pe Jacques o clipă şi un zâmbet fugar îi lumină faţa pe care melancolia aşternea un văl tainic.

— Dacă eşti francez, spuse el, în sfârşit, cu un glas limpede şi plăcut, nu te teme de nimic, eşti printre francezi.

Jacques îi povesti ce i se întâmplase, somnul, capturarea, eliberarea, pericolul de care scăpase. Ofiţerul îl asculta, răsucindu-şi vârful mustăţii, cu ochii aţintiţi în ochii tânărului. Jacques înţelese semnificaţia privirii. Roşi.

— Mă luaţi drept spion? spuse pe un ton sec.

— Acum nu; laşitatea nu are asemenea trăsături oneste şi o privire atât de mândră. Tremură, dar nu roşeşte. Eşti un băiat curajos şi ne vei duce la locul unde i-ai lăsat pe tâlharii de drumul mare.

— Bucuros; când i-am pierdut din vedere, o luaseră pe drumul mănăstirii Saint-Georges, aproape de Bergueneuse, şi nu pot fi la mai mult de o leghe de aici.

La ordinul căpitanului, lui Jacques i se dădu o haină, o pălărie, o sabie şi pistoale.

— Ai mai avut de-a face cu asemenea jucării? întrebă ofiţerul.

— Veţi judeca singur, căpitane, dacă ne vom întâlni cu bandiţii care m-au prădat.

— Atunci, înainte!

Jacques se aşează în fruntea trupei care număra aproape două sute de călăreţi, ducând cu ei cam tot atâţia grenadârî. Acest detaşament de întărire urma să se alăture garnizoanei din Saint-Pol pentru a-i mătura pe jefuitorii din armata spaniolă, semnalaţi de cercetaşi.

Ofiţerul mergea la trap alături de Jacques.

— Conduci calul ca un ostaş încercat, îi spuse după câteva minute. Unde ai învăţat călăria?

— La tatăl meu, la Saint-Omer.

— Aha! Eşti din Saint-Omer? atunci ai cunoscut, desigur, un viteaz dresor de şoimi, numit Guillaume Grânedal?

— Cum să nu-l fi cunoscut când este tatăl meu.

Ofiţerul tresări. Se întoarse spre Jacques şi începu să-l cerceteze cu atenţie.

— Tatăl tău! Bătrânul Guillaume care m-a ţinut adesea pe genunchi e tatăl tău? Atunci numele tău e

Jacques?

Jacques tresări la rândul său. Îl privi foarte emoţionat pe ofiţer, căutând să-i citească pe faţă un nume pe care inima sa parcă-l silabisea în secret.

— Numele meu? Ştiţi cum mă cheamă? spuse.

Ofiţerul îi întinse mâna şi continuă:

— L-ai uitat pe domnul d'Assonville?

— Binefăcătorul nostru al tuturor! izbucni Jacques. Şi îşi lipi buzele de mina căpitanului.

— Nu chiar acela, Jacques, ci fiul lui, Gaston d'Assonville. Tatăl meu este colo, sus; el a fost prietenul lui Guillaume: fiul va fi prietenul lui Jacques.

HĂRŢUIALA

(-\ astea comandată de domnul d'Assonville, căpitan de cavalerie uşoară, mai avea zece minute până la mănăstirea Saint-Georges ale cărei ziduri albe se desenau printre desişurile de arbori, la dreapta drumului, când se auziră focuri de armă de la mică distanţă. Un ţăran care fugea pe un catâr îndărătnic îi spuse domnului d'Assonville că vreo zece tâlhari străini au năvălit la mănăstire, au spart porţile şi au poruncit călugărilor să le aducă de mâncare pentru întreaga trupă, dacă nu vor să-şi vadă lăcaşul trecut prin foc şi sabie.

— Şi ce a făcut stareţul? întrebă căpitanul ai cărui ochi scânteiară.

— Păi! spuse ţăranul, a golit pivniţa şi a întins masă mare.

— Bine, vom cina după hora lor!

— Hm! zise celălalt, după părerea mea mulţi dintre cei încinşi în joc vor lipsi la ospăţ, domnule ofiţer, husarii ăştia sunt mulţi.

— Citi?

— Vreo cinci-şase sute, toţi călare şi înarmaţi până-n dinţi. Căpetenia lor a pus să sune trompetele; bandele răspândite peste tot s-au adunat şi, aşteptând să fie gata cina, pârjolesc Anvin-ul.

Într-adevăr, satul era în flăcări şi schimburile de focuri bubuiau pe câmpie.

Domnul d’Assonville se ridică în scări, cu spada în mina.: Nu mai era tânărul palid cu fruntea visătoare. Fulgere de mânie treceau prin ochii lui, sângele îi aprinsese chipul.

— Înainte! strigă el cu voce tunătoare şi arătă din vârful spadei satul arzând. Toţi oştenii porniră iute într-acolo.

La vederea francezilor, goarnele duşmane sunară şi husarii se strânseră în ordine de luptă la oarecare distanţă de Anvin, pe malurile râului Ternoise. Era o oaste nume3 – Bel! e-Rose roasă şi bine rânduita; dar domnul d’Assonville nu era din aceia care să dea înapoi; comandă pedestraşilor de elită să descalece şi îi împărţi în plutoane de douăzecidouăzeci şi cinci de oameni, printre călăreţi.

— Folosiţi puştile aşa cum folosim noi spadele, le spuse, şi îi vom face pe tâlharii ăştia dezlănţuiţi să treacă râul fără bărci.

Grenadierii strigară: „Trăiască regele!” şi îşi pregătiră armele. În clipa când domnul d’Assonville voia să dea semnalul de atac, un ofiţer bătrân îi atinse braţul.

— Domnule conte, îi spuse, sunt doi contra unu’ şi poziţia este în avantajul lor.

— Ce? Tocmai dumneata, domnule de Condrais, ţii seama de numărul duşmanilor!

— Am de dat socoteală regelui, stăpânul meu, de viaţa tuturor acestor grenadiri viteji, continuă ofiţerul arătând cu vârful spadei spre ostaşii nerăbdători. Acum ordonaţi şi veţi vedea dacă voi şovăi în faţa morţii.

— Nici gând, domnule, vei învinge împreună cu grenadirii dumitale. Sunt unul contra doi! Noi avem de partea noastră priveliştea acestui sat care arde! Fiecare căsuţă care se prăbuşeşte strigă răzbunare! Înainte!

Toată oastea auzi aceste cuvinte. Soldaţii se avântară fără preget, iar Jacques, înflăcărat de priveliştе,

simţi puternic în vinele sale fiorul războiului. Husarii gata de luptă îi aşteptau pe francezi răcnind fioros. Bizuindu-se pe superioritatea lor numerică, se aşteptau la o victorie uşoară> cu avantajul poziţiei, având râul între ei şi asediatori, se simţeau pe puţin de două ori mai tari; le alergară, deci, în întâmpinare, pornind de-a valma, uitând de orice ordine, îndată ce-i văzură în mişcare. Şocul a fost cumplit, schimbul de focuri izbucni pe toată linia, călăreţii înfruntându-se cu spada într-o mână şi pistolul într-alta. În primele momente n-ai fi putut spune de partea cui va fi victoria. Combatanţii erau acum o mare masă mişunătoare, stăpânită de furie şi de gustul sălbatic al sângelui; din acest vălmăşag se ridica izbirea fierului odată cu urletele morţii. În fiece secundă dispărea câte un om din mijlocul oceanului de capete dominat de mii de fulgerări şi de zornăiala armelor, iar spaţiul luptei se strângea mereu; şarjele grenadirilor domnului de Condrais, care luptau într-o ordine desăvârşită, răriseră rândurile inamicului. Husarii copleşiţi de grindina de gloanţe pornite deodată din toate părţile, înghesuiţi de şarja călăreţilor înflăcăraţi de exemplul domnului d’Assonville, se înmuiară, dând înapoi. Câte un soldat privea în urmă, altul făcea cale întoarsă, al treilea se arunca înarmat în Temoise, zece – doisprezece o luară la sănătoasa, un escadron întreg se retrase, în sfârşit, toţi părăsiră poziţia într-o dezordine ruşinoasă.

— Înainte! strigă iarăşi domnul d’Assonville, îndreptându-şi calul spre ultimii inamici pe care-i zărea, şi se năpusti cu toată oastea în râu. Când caii se înfundară cu picioarele în apă, deruta husarilor fu definitivă; porniră nebuneşte în galop, îşi aruncară muschetele, iar francezii îi nimiceau cu spada pe toţi fugarii ajunşi din urmă.

Jacques vedea pentru prima oară de aproape toate ororile unei lupte armate. Buzele îi tremurau de emoţie, dar nechezatul cailor, strălucirea armelor, bubuitul

exploziilor, mirosul pulberii îi aţâţau curajul tinereţii; cu mâna şovăitoare învârti spada deasupra capului şi se repezi înainte. Un mercenar călare pe care îl izbi în cursa sa, descărca frontal pistolul; glonţul trecu pe lângă capul lui Jacques la două degete de tâmplă. Jacques ripostă printr-o lovitură furioasă din vârful spadei. Soldatul căzu pe spate cu braţele desfăcute; sabia îi străpunsese gâtlejul; Jacques simţi ţâşnindu-i pe mâna sângele gâlgâitor şi cald; îngălbeni cu ochii la cel pe care calul înspăimântat îl ducea cu el. Era prima moarte de om pe care o înfăptuise; tremurând, Jacques coborî spada cu vârful în jos; era în rândul din faţă şi vârtejul oştenilor îl împinse înainte; ajunse alături de domnul d'Assonville şi din acel moment rămase lângă el. Amândoi fură primii ai căror cai intrară în râul înroşit, iar când doar fugarii scăpaţi se mai zăreau, amândoi îşi puseră spadele în teacă. Căpitanul întinse mâna noului ostaş.

— Te-ai purtat bine, Jacques, îi spuse. Ia te uită! Pe drept ai zis că vrei să te măsori cu tâlharii ăştia. Le-ai plătit-o, n-am ce zice, pentru raniţa ta!

— Pe legea mea, domnule, n-am făcut decât ce am putut.

— Ei, camarade, cei care fug îşi vor spune că ai putut chiar prea mult.

Câmpul de luptă era acoperit de morţi şi răniţi; duşmanii îşi lăsaseră acolo trei sute dintre-ai lor; vreo sută, care nu arătau nici ei prea grozav, rămaseră în mâinile francezilor, aşa încât pârjolitorii îşi pierduseră cam jumătate dintr-ai lor. În acest timp goarnele sunară, şi soldaţii risipiţi care încotro, se adunară sub steaguri.

— Nu eşti încă înrolat, băiete, îi spuse domnul d'Assonviile lui Jacques, aşa că du-te la treburile tale. Spune-ţi că ai pierdut o traistă şi că, fără păcat, te poţi alege cu două.

Domnul d'Assonville pornise spre escadronul său' când trecură pe lângă el doi grenadiri ducând pe o

brancardă un ofiţer.

La vederea căpitanului de cavalerie, ofiţerul se ridică într-un cot.

— Domnule conte, dumneavoastră aţi avut dreptate, nu eu. Sunt învinşi, dar m-au omorât.

— Omorât! strigă domnul d'Assonville. Of! sper, domnule de Condrais, că rana dumneavoastră…

— Rana mea este mortală, continuă bătrânul ofiţer. Un glonte m-a străbătut dintr-o parte într-alte. Acum îmi explic sentimentul meu de prudenţă: era un presentiment. Rămâi cu bine, căpitane!

Domnul de Condrais lăsă să-i cadă capul asupra căruia pluteau umbrele morţii iar soldaţii ce-l duceau se îndepărtară. Jacques avea inima strânsă. După strălucirea şi emoţiile victoriei, era martorul unui doliu, al unei agonii. O luă spre râu cu capul plecat şi sufletul bolnav. Cât de departe era liniştea casei părinteşti! Plecase doar de două zile şi omorâse până acum patru-cinci oameni, mai rănind şi alţi vreo şapte-opt. Mergând aşa, printre cadavre, ochii îi căzură pe propriile mâini: erau încă umede şi roşii; se cutremură din toată fiinţa. Ce cale de viaţă va avea de străbătut pentru a ajunge la mina Suzannei şi ce fapte însângerate îi va mai cere dragostea sa? Jacques străbătea tocmai locul unde învălmăşeala fusese mai mare şi unde pământul era acoperit cu morţi; în mijlocul husarilor doborâţi, privirile sale vagi şi distrate întâlniră un husar căzut la douăzeci de paşi de Ternoise, care căuta să se apropie de râu: se târa în mâini şi genunchi, târşâindu-se preţ de câţiva paşi, apoi recădea. Jacques alergă spre el şi-l ridică.

— Apă! apă! spuse omul a cărui faţă era mânjită de sânge închegat. Apă! Apă! Mă arde!

Jacques îl trase până la malul râului Ternoise şi-i duse la buzele fierbinţi o pălărie plină cu apă.

Husarul îşi muie fata în apa rece şi bău cu lăcomie.

— Parcă am foc în gâtlej şi-mi simt buzele ca pe nişte fiare înroşite, se văită el, lingând marginile ude ale

pălăriei.

Jacques îl sprijini de trunchiul unui arbore şi-i spălă faţa. Husarul primise o lovitură de spadă în ţeastă şi un glonţ în burtă. Când noroiul şi sângele dispărură, şi trăsăturile deveniră de recunoscut, Jacques scoase un strigăt. Rănitul ridică ochii spre el.

— A! Acum vezi cine sunt, spuse el cu un râs amar. Când m-ai ajutat n-am zis nimic, îmi era sete… acum, omoară-mă, de-ţi este pe plac!

— Oh! exclamă Jacques, cu o expresie de oroare.

— La dracu'! E dreptul tău!

— Drept de ucigaş!

— Aha! Ai scrupule! Cum vrei. Eu n-aş fi făcut aşa, dacă într-o zi… Dar ai tăi m-au adus într-o stare atât de jalnică, că nu mai sunt bun de nimic. Drace! Bine te-ai mai răzbunat, mucosule!

— Nu! M am luptat, asta-i tot.

— Acum nu mai am nimic cu tine, da' dacă îţi crăpăm capul, nu ajungeam noi în halul ăsta… E-o-nvăţătură de minte… da' cam târziu ca să-mi mai folosească. Foloseşte-o tu măcar.

Ofiţerul se răsuci pe-o parte.

— Vezi, reluă el, când ai pus mâna pe un duşman, crapă-i numaidecât capul. E o lege pe care-am pus-o mereu în practică; numai odată am uitat de ea şi iată ce-am ajuns!

O convulsie contractă gâtul husarului, care se rostogoli la poalele copacului.

— Apă! apă! mai murmură, am jeratic în măruntaie!

Jacques aşează pălăria cu apă alături şi alergă după ajutor. îl găsi pe domnul d'Assonville inspectându-şi trupa, urmat de unul dintre sergenţii săi, care ştergea numele celor morţi din registrul companiei.

— Ofiţerul de husari care a vrut să mă spânzure la hotarele Artois-ului e pe moarte, spuse Jacques, n-aş putea să-i duc la ambulanţă, să fie îngrijit?

Domnul d'Assonviile îl privi pe Jacques.

— A, da! Căpitanul care a vrut să te spânzure la hotarele Artois-ului! Bine, băiete, du-l.

Jacques plecă însoţit de doi grenadiri. Ofiţerul de husari fu aşezat pe o brancardă căptuşită cu paie. Picături de sânge se închegaseră pe marginea rănilor deschise şi dinţii rănitului clănţăneau de frig. Fiul şoimarului îl înveli cu haina sa.

— Ce fel de suflet ai tu? întrebă brusc ofiţerul.

— Un suflet ca oricare altul.

— De unde eşti! Eşti bun ca primul om al creaţiunii; inimă ca a ta n-am mai întâlnit!

Ochii husarului când se aprindeau, când se stingeau, atunci când ridica pleoapele şi-l privea pe Jacques.

— Poate că aşa e mai bine, zise el – eu să pier, tu să trăieşti. Mare lucru nu-i de capul meu, iar tu-mi pari un băiat curajos… Întâmplarea a făcut dreptate.

Husarul tăcu câteva clipe: o tresărire puternică îl scutură tot şi ochii i se învolburară; deodată întoarse spre Jacques o privire plină de foc:

— Crezi că mai există ceva, acolo sus? întrebă el, arătând spre cer.

— Există Dumnezeu.

— Vrei să-mi dai mâna?

Jacques îi întinse mâna bătrânului ostaş, care i-o strânse cu o vigoare neaşteptată pentru un rănit grav, apoi se răsuci în culcuşul de paie şi trase haina lui Jacques până la gât. Nemaiauzindu-l nici vorbind, nici văitându-se Jacques se aplecă asupra lui.

— Cum te simţi, căoitane? îl întrebă.

— Eu, prietene? Foarte bine.

Privirea îi era intensă, faţa uşor colorată, vocea limpede. Jacques tăcu zicându-şi că ofiţerul de husari vrea să doarmă. Când ajunseră la ambulanţă, ridică haina: rănitul murise. Două ore mai târziu oastea era strânsă la mănăstirea Saint-Georges în jurul meselor puse pentru duşmani. Oamenii râdeau din toată inima şi

mâncau cu poftă. Mai vorbeau cu părere de rău de răniţi, dar uitaseră de morţi; cei rămaşi în viaţă se felicitau unul pe altul şi totul era cum nu se poate mai bine. Domni d'Assonville îl conduse pe Jacques într-o chilie a mănăstirii unde era aşternută masa destinată lui.

— Ia loc aici, îi spuse.

— Eu? Alături de domnia-ta?

— După luptă nu mai există stăpân şi slujitor, toţi suntem numai oşteni. Aşază-te, îţi zic, şi spune-mi povestea ta.

Domnul d'Assonville nu mai era strălucitul comandant ai cărui ochi scăpărau fulgere în timpul luptei; tristeţea îi voala fruntea, iar paloarea, obrajii: mustăţile subţiri se desenau ca o trăsătură de penel pe alabastru; înflăcărării generoase, mândrei bărbăţii, nerăbdării temerare ce coloraseră aprins figura-i frumoasă, le urma acum un blând surâs melancolic. Jacques era mişcat şi totodată atras de această tristeţe tainică, izvorând din adâncurile inimii. Se aşează, povestindu-şi inocenta istorie a adolescenţei sale, a dragostei, a plecării. Domnul d'Assonville asculta; o clipă ochii i se umeziră la povestea iubirii curate a lui Jacques, dar în această clipă atât de fugară Jacques nu observă lumina din pupilele aburite. Domnul d'Assonville duse paharul la gură.

— Beau pentru speranţele tale, spuse el.

Jacques suspină.

— Asta-i bogăţia săracului 1 murmură. Dacă iubita ta are un suflet cinstit şi sincer, păstreaz-o în inimă; dar dacă are firea gata să se-ndoaie ca trestia şi înşelătoare ca vântul, uit-o neîntârziat! Speranţele trădate sunt asemenea spinilor de trandafir, sfâşie până la sânge.

— Sper fiindcă am încredere, răspunse Jacques.

— Ai optsprezece ani! izbucni domnul d'Assonville. Şi o sclipire de ironie amară îi schimbă trecător privirea, apoi continuă cu blândeţe:

— Să crezi, Jacques, credinţa este mireasma vieţii

şi podoaba tinereţii; nenorociţi sunt cei care nu au crezut: înseamnă că nu au iubit şi vor muri fără să fi trăit nicicând:

Într-un gest scurt, domnul d'Assonville luă în mâinile sale mâinile lui Jacques; răsfrângerea unei pasiuni greu înăbuşite îi lumina faţa; apoi îşi goli paharul dintr-o sorbitură.

— La ce mă gândesc acum? reluă. E vorba de dragoste, nu de filosofie!... Spune, Jacques, ce ai de gând?

— V-am spus: să mă duc la Paris să strâng avere; doar dacă domnia-ta n-ar vrea să mă oprească printre ostaşi.

— Asta vom cântări mai târziu şi mi-ar face mare bucurie dacă tovărăşia mea îţi va folosi. Să ne închipuim însă o clipă că ai ajuns la Paris, ce-ai face acolo?

— Pe cinstea mea, încă nu pot şti; voi bate şi eu la toate uşile...

— Iată cel mai bun mijloc de a nu intra nicăieri! Ai ceva bani?

— Da, cele cincizeci de livre ce mi-au fost furate şi pe care nădăjduiesc să le găsesc odată cu raniţa.

— Şi cincisprezece ludovici pe care ţi-i voi da ca parte a ta din pradă.

— Asta înseamnă...

— Asta înseamnă cincisprezece ludovici. La război, ca şi în dragoste, ce ai pierdut e bun pierdut.

— Aha!

— Cu trei sute şaizeci de livre poţi să baţi străzile Parisului două luni; apoi nu-ţi mai rămâne altceva de făcut decât să devii lacheu.

— Mai bine mă arunc în râu!

— Nu-i o cale pe care ai ajunge la căsătoria cu domnişoara de Malzonvilliers.

— Adevărat. Pot însă să mă fac ostaş.

— Aici e altă poveste: în meseria armelor ai de zeci de ori prilejul să te alegi cu capul fărâme, şi o dată să-ţi

câştigi gradele.

— Cam puţin.

— Iar la Paris la două ocazii de a face avere ai douăsprezece să mori de foame sau să te cobori la îndeletniciri care-i dezgustă pe oamenii cinstiţi.

— Puţinul de adineauri acum s-a redus la nimic.

— Dragă prietene, ai pornit la un drum greu, la care curajul şi perseverenţa nu înseamnă mare lucru, decât dacă întâmplarea ţi-ar aduce noroc.

— Aşteptând norocul, ce mă sfătuiţi?

— Asta o vom hotărî împreună. Goleşte sticla asta ce Burgogne vechi. Vinul e bun sfătuitor; face să-ţi pară uşoare împrejurările cele mai nemaipomenite, şi numai ele merită osteneala să fie luate în seamă. Când vrei să devii căpitan, trebuie să visezi la gradul de general.

— General! exclamă Jacques năucit.

— Evident, dacă aş fi atât de nebun încât să mai vreau să gust dragostea, n-aş risca decât cu prinţese de sânge.

— Ei bine, ce-ar fi dacă pentru început m-aţi înrola în cavaleria uşoară? Ce spuneţi?

— De! uniforma e frumoasă! Dacă ai grijă să eviţi mitraliera, gloanţele, ghiulelele, grenadele şi alte proiectile supărătoare; dacă nu vei fi nici omorât, nici schilodit, dacă te vei purta vitejeşte; dacă nu vei primi niciodată vreo pedeapsă; dacă te remarci prin unele fapte răsunătoare şi dacă norocul îţi surâde, poţi conta să-ţi câştigi cinstea de a-ţi secunda ofiţerul, având grijă de armamentul lui, asta la patruzeci şi opt de ani. Numai că trebuie să fii cu ochii-n patru ca nu cumva vreun locotenent să-ţi poarte sâmbetele, fiindcă ai omis să-l saluţi la timp; altfel, rişti să rămâi brigadier până la şaizeci de ani.

Jacques lăsă să-i cadă paharul pe masă.

— Nici tu, nici eu nu am făcut lumea aşa cum este, nu e greşeala ta dacă taică-tu n-a fost măcar cavaler. În timpurile pe care le trăim, un tată grijuliu trebuie

neapărat să se nască baron sau conte.

— Domnule, mă duc la Paris orice s-ar întâmpla, izbucni Jacques speriat.

Parisul! He! he! E un oraş primitor pentru tinerii bogaţi şi chipeşi; dar dacă nu eşti decât chipeş, trebuie să fii foarte prevăzător când intri într-un cabaret. Gentilomii pleacă ameţiţi de atâtea petreceri, iar bieţii băieţi fără stare, prinşi în cine ştie ce mreje necurate. Parisul e un loc care colcăie de plăceri, numai că ele costă foarte scump, chiar şi cele gratuite. E adevărat că dacă eşti băiat frumos ai o şansă în plus. Pe legea mea, da! Ei, drace, unde mi-a fost mintea de nu m-am gândit la asta? Poţi să placi unei hoaşte bogate care să te aşeze, în marea-i afecţiune, între prepelicarul şi confesorul ei; dimineaţa vei ieşi din apartamentul cucoanei pe uşa secretă. După o lună vei fi un obişnuit al casei, în calitate de secretar, cu faţa proaspătă, cu gura rumenă, şi vei duce o viaţă de huzur!

Jacques avu un gest de dezgust.

— Nu! Atunci ne rămâne speranţa de a deveni intendent. Bună îndeletnicire! Jacques, ştii să furi?

Jacques se îngălbeni şi se ridică.

— Domnule? replică el sugrumat de emoţie.

Domnul d’Assonville îl privi fără ca vreun muşchi să-i tresară pe faţă. Jacques îşi trecu mâinile prin buclele lungi ale părului său blond. Suspină adânc, apoi se mai linişti.

— Iertaţi-mă, domnule conte, reluă el; nu mă aşteptam la o asemenea insultă din partea domniei-voastre, care aţi dormit în braţele tatălui meu. Fără îndoială că aţi vrut să mă pedepsiţi pentru că am uitat cam repede distanţa dintre noi şi aţi făcut-o cu răutate, domnule conte; văd bine că nu sunteţi doritor de a-mi veni în ajutor. Întâmplările mă vor îndruma, dar orice s-ar întâmpla şi în orice situaţie mă voi afla, să ştiţi că niciodată nu voi uita că primii mei judecători sunt Dumnezeu, în ceruri, şi tatăl meu, pe pământ.

— Eşti un băiat curajos şi loial, prietene Jacques, şi sunt mândru să-ţi strâng mâna, răspunse domnul d'Assonville; am vrut să te pun la încercare, iar acum când îţi cunosc bine sufletul, la fel de hotărât pe cât de puternic e braţul tău, îţi voi vorbi ca unui adevărat bărbat. Nu ai ce să cauţi la cavaleria uşoară. Chiar dacă ai fi cel mai instruit, cel mai cutezător şi cel mai inteligent ostaş dintr-o unitate militară, până şi cel mai lipsit de merit cadet dintr-o familie bună, trimis de la Paris, te va nesocoti. N-ai nimic de făcut nici la Paris. Cu o conştiinţă atât de oţelită nu ajungi nimic, cu atât mai greu devii duce sau mare vasal al regelui Franţei. Rămâi oştean: oştenii pot să-şi păstreze onoarea curată; intră însă la artilerie. Acolo poate să avanseze numai un viteaz care ştie să se poarte şi are oarecare învăţătură, chiar dacă nu e gentilom. Tu ai tinereţea şi un fel de-a te purta care valorează destul.

Dumnezeu va face restul; vor fi mii de hopuri de sărit între tine şi ţinta ta, dar Suzanne se află la capătul căii tale! Am un frate care comandă o companie de artilerie de câmp la Laon, îţi voi da o scrisoare pentru el. E un alter ego al meu; fiul lui Guillaume Grânedal nu va ieşi din familie.

Emoţionat, Jacques luă mâinile domnului d'Assonville şi le sărută fără a scoate o vorbă. A doua zi, ducând în pungă cei cincisprezece ludovici de aur dăruiţi de căpitan şi călărind un cal bun, bine echipat, părăsi mănăstirea.

— Iată scrisoarea, îi spuse domnul d'Assonville, dacă îţi pare rău că mă părăseşti, şi mie îmi pare rău că te pierd; dar tu trebuie să ajungi la Malzonvilliers şi drumul cel mai scurt trece prin Laon. Du-te deci la Laon. Dacă vreodată vei avea nevoie de mine, mă vei găsi. Mergi sănătos, prietene.

Jacques strânse mâna căpitanului şi dădu pinteni calului pentru a nu lăsa să se vadă că ochii i se umpluseră de lacrimi. Avea mândria soldatului ce era.

V
UN INTERIOR DE CAZARMĂ

Jacques ajunse fără încurcături la Laon. Primul soldat pe care îl întrebă îi arătă locuinţa domnului de Nancrais. După ce căpitanul recunoscu scrisul fratelui său, ordonă să fie introdus călătorul. Domnul de Nancrais era un bărbat înalt, slab, nervos; ochii săi cenuşii înfundaţi sub nişte sprâncene dese şi brune, cu o cută adâncă între ele, ardeau de un neobişnuit foc interior. O mustaţă lungă, roşcată, tăia ovalul figurii sale obosite de atâta război; avea obiceiul să-şi răsucească vârful mustăţilor în timp ce vorbea, fără să slăbească din ochi persoana interogată. Această privire sigură şi ascuţită ca vârful pumnalului părea să pătrundă până în străfundul conştiinţelor, şi până şi inimile cele mai îmoietrite se tulburau sub dreapta-i cercetare. Domnul de Nancrais avea doi-trei ani mai puţin decât fratele său, dar părea mai în vârstă cu trei-patru. Obişnuinţa de a comanda şi impetuozitatea propriului său caracter îi dădeau un aer de autoritate ce impunea de la prima vedere. Numai dacă-i cercetai atent trăsăturile feţei ai fi găsit unele asemănări între cei doi fraţi. Aparent nu semănau deloc. Domnul de Nancrais ţinea scrisoarea domnului d'Assonville în mină, când intră Jacques. Tăcut, îl cântări din ochi câteva clipe.

— Vii de la Saint-Pol? spuse în sfârşit căpitanul.

— Să fie cam un sfert de ceas.

— După spusele fratelui meu, intenţionezi să te faci soldat...?

— Da, domnule căpitan.

— Cu meşteşugul acesta ai de câştigat mai multe gloanţe decât bani.

— E cel mai onorabil lucru pentru un om care vrea să aibă un loc mai de cinste pe lume.

— Te priveşte; dar trebuie să te previn că în artilerie, şi mai ales în compania mea, eşti sclavul

disciplinei. La prima greşeală, vinovatul este trimis la carceră; la a doua este bătut cu nuiele, la a treia este împuşcat.

— Voi încerca să nu ajung la carceră, şi-o să rămân departe de muschetă.

— Treaba ta. Ştii regimul companiei mele şi stărui totuşi să te înrolezi!

— Da, domnule căpitan.

— Domnul d'Assonville îmi vorbeşte despre tine ca de un băiat hotărât. Ai fost în luptă şi te-ai purtat bine.

— Mi-am făcut datoria.

— Bine. Începând de azi eşti soldat în compania mea; ţine minte să urmezi numai linia dreaptă, să nu mă sileşti să te pedepsesc; te-aş pedepsi fără cruţare, mai ales că eşti recomandat de fratele meu şi vreau să fii demn de protecţia lui. De altfel, în ce te priveşte direct, numele tatălui tău mă obligă să fiu şi mai sever; pretind să-mi dovedeşti că meriţi să fii băiatul lui.

Jacques se pregătea să-i răspundă, dar domnul de Nancrais îl opri cu un gest.

— Te numeşti Jacques! continuă el.

— Da, domnule căpitan.

E un nume cam burghez; nu se potriveşte regimentului. Te vei numi…

— Cum veţi dori.

— Drace! Asta e şi intenţia mea. Toţi soldaţii au un nume".

— Da, un nume care nu este al lor.

— Dar dat de mine! Crezi că am cumva nevoie de consimţământul lor ca să-i botez cum doresc?

— Ţine tot de disciplină? întrebă Jacques roşind.

— Da, băiete, răspunse domnul de Nancrais, care nu-şi putu reţine un zâmbet. Dar – ei drăcie! – ştiu cum te cheamă, stă scris pe faţa ta!

— Ah! Mă numesc aşadar…

— Belle-Rose.

Domnul de Nancrais sună clopoţelul; soldatul de

planton în anticameră intră, căpitanul îi şopti ceva la ureche, soldatul ieşi revenind peste câteva minute cu un caporal de artilerie.

— Domnule la Déroute, i se adresă domnul de Nancrais subofiţerului, iată un nou recrut pe care ţi-l încredinţez; îl iei printre geniştii dumitale, 11 instruieşti personal şi-mi vei raporta cum se comportă. Puteţi pleca.

În pofida numelui său îngrijorător, caporalul la Déroute era un om minunat, care n-ar fi vrut decât să fie de folos celorlalţi. În timp ce caporalul şi recrutul mergeau alătiiri, la Déroute se întoarse spre prietenul nostru Jacques, devenit Belle-Rose.

— Mi se pare că ai fost recomandat călduros căpitanului, îi spuse; nu mi-a vorbit niciodată atât de mult despre un soldat nou.

— Atât de mult! Câteva cuvinte numai…

— Întreit decât obişnuieşte să spună! Când recrutul ajunge la companie, domnul de Nancrais îi pune câteva întrebări, apoi cheamă un caporal, îi arată omul şi spune: „Un nou soldat, înscrie-l”, şi întoarce spatele. Oho! Nu-i de glumit cu căpitanul.

— Ei, răspunse Belle-Rose, l-am văzut şi zâmbind.

A zâmbit?

Ca orice om! Nu i se mai întâmpla?

— Ba da, uneori; dar rar. Eu care sunt demult în companie ştiu că are o inimă mult mai bună decât îl arată fata, dar pentru recruţi are un fel de-a fi care-i băga-n sperieţi pe cei îndărătnici. Dacă îţi vrea binele vei ajunge repede la epoleţi.

— Se avansează repede la voi?

— Depinde. Când cad în asedii mulţi ofiţeri e nevoie să fie înlocuiţi; atunci îi ridică-n grad dintre cadeţii ochitori sau soldaţi pe cei mai deştepţi şi bravi.

— Atunci, ca să fii avansat, trebuie să ne ciuruiască inamicul.

— Nu ducem lipsă de aşa ceva.

— Drăguţii de spanioli!

— Ei! Comandantul nostru le datorează ridicarea în grad. S-a jurat că o s-aprindă în onoarea lor o luminare drept în mijlocul Naumur-ului. Domnul Delorme, care este în fruntea batalionului, a intrat simplu artilerist, ca şi dumneata. A apucat să vadă murind zece căpitani şi trei comandanţi de batalion; isprava au făcut-o câteva gloanţe şi grenade.

— Pe legea mea, meseria de artilerist e frumoasă!

— Foarte frumoasă. Numai că, la un ofiţer care-şi pierde piciorul, ai treizeci de soldaţi care-şi pierd viaţa.

— Oho!

— Am făcut calculul ăsta ca-n joacă, în orele de răgaz. Ai să ai dovada la prima ciocnire.

Belle-Rose nu scoase un cuvânt şi se scărpină pe după ureche; ajunşi la destinaţie, se întoarse spre caporal.

— Domnule la Déroute, spuse, îmi îngăduiţi să vă întreb un lucru?

— Şi două, dacă vrei.

— Mi-aţi spus că în artilerie ori avansezi ori mori.

— Da, camarade, mitraliera e cercetaşul norocului nostru.

— De când sunteţi în armată?

— De opt ani.

— Oho!

— Iată o exclamaţie care îmi spune că în mintea dumitale faci o operaţie aritmetică. Dacă artileristului la Déroute i-au trebuit opt ani până să ajungă la tresa de caporal, câţi îi vor trebui artileristului Belle-Rose ca să ajungă la tresele de căpitan? Este ceea ce se cheamă o regulă de trei simplă. Am ghicit?

— Perfect.

— Numai că la noi regula de trei simplă nu-ţi dă totdeauna răspunsul bun. Dumitale poate nu-ţi vor trebui decât şase luni până să ajungi sergent. Eu însă caporal voi muri. Asta ţine de o anumită împrejurare. Am fost valet la grajdurile de vânătoare, iar unul dintre tinerii

ofiţeri, domnul de Villebrais, care mă văzuse în livrea, m-a recunoscut. Nu faci ofiţer dintr-un valet de grajduri. Dacă prin protecţia domnului de Nancrais ajung halebardier, atâta voi rămâne.

La Déroute vorbise de situaţia lui cu atâta simplitate şi resemnare încât Belle-Rose se înduioşă. Recrutul luă mâna caporalului şi i-o strânse prieteneşte; îndată ajunseră împreună la cazarmă. Grupul de genişti ce-l primea acum pe Belle-Rose număra opt oameni, supuşi cu toţii unei severe discipline. Noul-venit îşi primi uniforma, puşca, sabia, pumnalul şi două pistoale, iar Belle-Rose, bine echipat, şi intră prima dată de gardă. A doua zi începu instrucţia mânuirii armelor. La un sfert de ceas, caporalul îşi zise că recrutul ar putea să dea el lecţii instructorului. Peste două zile trecu la primele noţiuni de matematică; dar Belle-Rose sări peste cele patru operaţiuni elementare, abordând direct algebra. Rezolva uşor problemele prin ecuaţii. Ziua următoare, caporalul îi puse un creion în mână pentru principiile desenului liniar, vorbindu-i despre diferenţa dintre paralelogram şi trapez, iar Belle-Rose mâzgălea nu ştiu ce pe un petic de hârtie, în colţul mesei. Când lecţia se termină, şi soldatul terminase cu mâzgăleala lui, iar caporalul râse din toată inima, recunoscându-şi pieptănătura cu şuviţele-i căzute drept pe tâmple şi nasul cârn între ochii oblici că ai chinezilor.

— Ia te uită! Păi dumneata eşti fecior de prinţ! strigă caporalul, aruncând creionul.

— Am socotit-o totdeauna pe mama printre cele mai cinstite femei, iar tata a fost dresor de şoimi.

La Déroute, sărmanul, învăţase şi el după cum se nimerise, mai ales de la un sergent instructor, aşa că nu ştia decât strictul necesar pentru un caporal de artilerie. Când la Déroute nu se prea descurca, îşi muncea capul să găsească soluţia; iar când încurcătura era prea mare, apela în cele din urmă chiar la căpitan. De data asta se duse drept la domnul de Nancrais, sărind peste

momentul de gândire. Era un caz serios.

— Căpitane, domnia-voastră aţi trimis un inginer la instrucţie, spuse el; m-aţi însărcinat să-l învăţ meseria pe Belle-Rose, şi când colo Belle-Rose mă-nvaţă pe mine. Ce am de făcut?

— Trimite-l la mine pe Belle-Rose.

După o scurtă întrevedere, domnul de Nancrais îşi hotărî protejatul să-şi continue serios studiile de matematică, şi totodată să înveţe limbi străine.

— Noi toţi suntem, mai mult sau mai puţin, şi ingineri, şi tunari; când vei şti bine trigonometria şi spaniola, nu vei fi departe de avansare. Mâine începi lecţiile.

Patru-cinci zile mai târziu, Belle-Rose primi o scrisoare de la domnul d'Assonville care-l felicita pentru zelul său şi îi trimitea cincisprezece ludovici pentru plata profesorilor. Emoţionat, plin de bucurie, tânărul alergă să-i arate scrisoarea domnului de Nancrais. Domnul de Nancrais încruntă din sprâncene.

— Aş dori să ştiu, exclamă el, răsucindu-şi mustaţa, dacă faci parte din artilerie, sau din cavaleria uşoară?! Eu nu mă amestec în treburile cavaleriei şi nu înţeleg ca cineva de altă armă să se amestece în treburile artileriei!

— Dar…

— Linişte! Eşti soldat în compania mea; dacă eu cred de cuviinţă să-ţi pun profesori, o fac pentru că din întâmplare îmi place să-i şi plătesc. Domnul d'Assonville ţi-a trimis cincisprezece ludovici, foarte bine; nu-i voi înapoia, fiindcă este fratele meu; dar tu îmi vei face plăcerea să primeşti punga asta şi să-ţi plăteşti lecţiile numai cu aurul pe care-l conţine, dacă nu, faci arest zece zile. Acum du-te!

— Oh, neînduplecatul căpitan! zicea Belle-Rose râzând. Cât e de bun şi câtă osteneală îşi dă să pară cumplit de rău!

În ziua aceea Belle-Rose se adânci în teoria pătratului ipotenuzei şi cuceri, pe hârtie, un bastion

puternic, apărat şi de fortificaţia în lunetă. Uneori imaginea Suzannei îi voala unghiurile geometrice, şi amintirea plimbărilor prin grădină îi mai încurca planul acţiunii de învăluire; dar

Belle-Rose relua iute calculul asediului, spunându-şi că fiecare cifră, fiecare mişcare de asalt îl apropia de iubita lui. Într-o bună zi, pe la prânz, cum ieşea din mica-i odaie, amestecând în minte dragostea cu matematica, un soldat se izbi de el, venind pe scară.

— La dracu', năucule! ocări soldatul.

— Mi se pare că dumneata m-ai lovit, spuse Belle-Rose, eu coboram pe dreapta, iar dumneata urcai pe stânga; dumneata ai dat peste mine. Cine-i năucul, mă rog?

— Ia te uită! Mă ia la judecată! Te pui cu mine, boboc prăpădit?!

— În sfârşit, am greşit, nu trebuia să-ţi zic năuc, ci insolent.

Soldatul ridică mâna, dar Belle-Rose i-o imobiliză, îşi luă de gât adversarul şi-l rostogoli violent pe scară. La zgomotul încăierării, câţiva artilerişti alergară şi, văzând ce se petrece, se aruncară asupra adversarilor, să-i despartă. Era şi momentul; Belle-Rose îşi proptise un genunchi în pieptul soldatului, care horcăia sub furioasa lui apăsare.

— Urmează-mă; un om care are mina atât de puternică trebuie să ştie să ţină o sabie, spuse soldatul, când se ridică.

Drept răspuns Belle-Rose îi făcu semn să pornească. Ieşiră afară, din oraş şi se opriră pe câmp în spatele unui vechi cimitir, pe unde nu trecea nimeni. Adversarii se dezbrăcară până la cămaşă şi trăgând spadele începură să se bată. Soldatul, un tunar cu numele de Bouletord, îl atacă pe Belle-Rose cu atâta furie, încât acesta fu silit să dea înapoi de două ori.

— Oho-ho! exclamă adversarul. Mi se pare că tot ceea ce-ai reţinut din studiile tale este să baţi în

retragere.

Belle-Rose nu răspunse şi continuă să pareze. Cum, de fapt, îi trecuse prima mânie, încercă să-l dezarmeze pe Bouletord; dar tunarul era prea abil ca să i-o permită. Dând înapoi pentru a treia oară, Belle-Rose se lovi de un bolovan; Bouletord profită de accident pentru a-i da o lovitură de sabie care l-ar fi străpuns dintr-o parte într-alta dacă tânărul genist nu şi-ar fi revenit îndată, părând puternic; spada alunecă doar de-a lungul trupului, sfâşiindu-i cămaşa, care se înroşi puţin de sânge. Pericolul redeşteptă mânia lui Belle-Rose; începu să-l hărţuiască serios pe

Bouletord, care se dădu înapoi, dar nu atât de repede cât să evite o împunsătură de vârf de spadă în braţ. Belle-Rose câştiga teren, lovitura următoare îl răni pe tunar la umăr; voi să riposteze, dar a treia oară spada genistului îl atinse în piept. Bouletord se împletici şi căzu în genunchi.

— Mi-am făcut suma, camarade, spuse pierzându-şi cunoştinţa.

Întors la tabără, Belle-Rose îi povesti lui La Déroute cele întâmplate.

— Cam neplăcut, spuse caporalul, era însă inevitabil.

Belle-Rose îl privi.

— A! reluă caporalul, asta intră în obiceiurile regimentului! Au vrut să te *încerce*. Bouletord e unul care-i pune pe cei noi la încercare. Când un recrut intră într-o unitate, alt soldat îl provoacă; orice serveşte de pretext pentru asemenea împrejurare; atunci, dă, sau primeşte lovituri de spadă. Dacă recrutul luptă bine, nu are de ce să se teamă, indiferent că este învingător sau învins, dacă e un fricos e pierdut. Ai primit botezul focului.

— Dar duelul e interzis.

— Un motiv în plus ca să te baţi.

— Şi ce-o să urmeze?

— Atâta, să taci din gură. Bouletord va fi dus la spital şi nu va spune nimic. Cei doi martori vor tăcea şi ei ca peştii: asta-i religia soldatului. Vezi-ţi de treabă, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, iar dacă domnul de Nancrais află tot, fii sigur că se va face că nu ştie nimic.

— Dar doctorul va examina rănile lui Bouletord?

— Doctorul va spune că Bouletord are febră; dacă se vindecă, se va spune că i-a trecut.

— Şi dacă moare?

— Va muri de febră.

Belle-Rose începu să râd &

— Eu nu rid, continuă caporalul, am văzut murind în felul ăsta vreo şase artilerişti din grupa noastră; unii de febră neagră, alţii de febră roşie. Febra roşie se trage dintr-o lovitură de spadă, febra neagră dintr-o lovitură de sabie, e cea mai periculoasă. Febra asta este providenţa soldatului. Du-te şi te culcă.

ILUZII PIERDUTE

nr otul s-a petrecut aşa cum prevăzuse la Déroute, Boule-T tord intră în spital; medicul H consultă, apoi spuse că este atins de o febră intermitentă. Domnul de Nancrais se prefăcu a crede diagnosticul doctorului, dar într-o zi, întâlnindu-l pe Belle-Rose la meterez, îl interpelă brusc.

— Mi se pare că era cât pe-aci să te lovească febra, zilele trecute, ai grijă; nu-mi place nici să fie dată, nici să fie primită. O dată ajunge.

— S-a sfârşit, răspunse cu îndrăzneală Belle-Rose, atacul de febră a trecut.

Domnul de Nancrais zâmbi. Bouletord odată vindecai, nu se mai pomeni nimic de întâmplare. Trecură mai multe luni, un an, încă unul, trecură trei; Belle-Rose scria regulat la Saint-Omer; în răspunsurile primite afla totdeauna şi câte un gând din partea Suzannei – un cuvânt, o floare din acel anotimp, gesturi care veneau din inimă şi mergeau la inimă. Fiul şoimarului îl şi întrecuse pe la Déroute; domnul de Nancrais, care îl

iubea în felul lui, spunea că abia aşteaptă ocazia să-i vadă cu capul spart în lupta pentru rege pentru a-i cere avansarea. Şi Belle-Rose dorea o bătălie după placul lui, dar spaniolul continua să stea foarte liniştet în cantonamentele de graniţă. După generali, venise rândul ambasadorilor; în loc de război armat, negocierile. Ludovic al XIV-lea se căsătorise.

Pacea nu era în avantajul lui Belle-Rose, îl mâhnea adânc. Dimineaţa, după citirea raportului, când domnul de Nancrais văzu chipul îngrijorat al lui Belle-Rose, îl întrebă dacă noile veşti par să anunţe războiul.

— Deloc, răspunse sergentul, ar fi cazul să le dăm soldaţilor în mină câte o furcă de tors lină, măcar ar fi şi ei de folos cu ceva!

— Uite un năzdrăvan care n-ar pregeta să pună foc în cele patru colţuri ale Europei, numai ca să-şi aprindă luminările de nuntă! răspunse înveselit domnul de Nancrais.

Şi cum sergentul devenea tot mai posac, căpitanul îi încredinţă repede comanda micilor detaşamente trimise să slujească fortificaţiile din Béthune, Péronne, Amiens, Saint-Pol, sau alte oraşe din Picardia şi Artois.

Dar tocmai atunci Belle-Rose primi o scrisoare a cărei iscălitură făcu să-i bată inima şi mai tare; recunoscuse scrisul Suzannei. Era prima oară când îi scria direct. Prima scrisoare din partea iubirii dinţii emană o nespusă duioşie, şi lacrimi divine scaldă ochii tânărului. Ea deşteptă o emoţie nesfârşită, pe care nimic n-ar putea-o înlocui de acum înainte; degetele mângâie hârtia, buzele o sărută; sufletul soarbe o mireasmă nespusă, e o încântare a cărei amintire încălzeşte inima celor mai întristaţi bătrâni… Belle-Rose sărută de o mie de ori scrisoarea înainte de-a desface sulul, apoi alergă pe câmp, ca simţămintele sale copleşite de atâta fericire să aibă parte de liniştea în care dorea să savureze lectura. Alegându-şi un locşor la umbra teilor, departe de drumurile prăfoase, pe care se revărsa zgomotul

oraşelor, rupse plicul şi citi următoarele:

„Când ai plecat din Saint-Omer, prietene, aveai optsprezece ani, iar eu aveam, pe-atunci, cincisprezece; din acea zi s-au scurs mai bine de trei ani, şi n-a trecut clipă fără ca gândul meu să nu te cheme. Amintirea dumitale sălăşluieşte în inima mea, aşa cum şi inima dumitale mă păstrează. Eram fericită de succesele dumitale şi mândră că mi-am încredinţat dragostea unui om care o merită. În singurătate, gândirea mea s-a maturizat, prietene. Viitorul la care am visat împreună, pe care ne-am făgăduit unul altuia să-l aşteptăm, acest viitor mă încântă mereu şi către el se îndreaptă iluziile mele când vreau să gust o oră de fericire şi pace. Speranţa îmi legănă sufletul asemeni unei mame care îşi leagănă pruncul. Claudine, prietena mea, confidenta visurilor mele, le însufleţeşte adesea cu vorba-i veselă, dându-le astfel iluzia realităţii. Aurora ne găseşte de multe ori vorbind pe şoptite de-a lungul gardurilor-vii în care gânguresc păsările; de multe ori înserarea ne surprinde pe pajişti, mergând cu mâinile înlănţuite, privind amândouă eşarfele de aur care se subţiază cu ultimul surâs al soarelui, strălucind încă pe vârful plopilor. Cu numele dumitale pe buze, Claudine mă sărută; numele dumitale e în inima mea şi nu-l rostesc. Iar între timp tatăl meu îşi trece vremea informându-se de preţurile mărfurilor, ca să-şi sporească averea, pe care eu o găsesc şi aşa prea mare. Mă asigură că urmăreşte doar fericirea mea, iar eu nu-l pot face să priceapă că străduinţele lui nu-şi au rostul. Într-o zi cumpără fin şi a doua zi grâu, apoi vinde totul cu mare câştig. – «E pentru zestrea ta», îmi spune el… O zestre şi aşa prea mare! Ce ciudat! Cei ce ne sunt atât de apropiaţi se poartă uneori doar după fantezia lor, crezând că fac totul pentru binele nostru, satisfăcându-şi propriul gust cu ideea că ne asigură fericirea. Aş vrea să lungesc cât mai mult această scrisoare, să întî-rzii momentul în care trebuie să-ţi comunic ceea ce ne

priveşte îndeaproape şi pe unul, şi pe celălalt… Dar la ce bun? Nu va trebui să fac efortul de a-ţi spune totul? Onestitatea o cere. Când vei citi această scrisoare până la capăt, vei plânge şi pentru mine, şi pentru dumneata, dar mă vei ierta. Voinţa mea s-a plecat în faţa răului ce ne aşteaptă, dar încă nu l-am înfăptuit… Ştii care a fost răspunsul tatălui meu la cererea dumitale: din ziua aceea nu mi-a mai vorbit de dragostea şi de speranţele dumitale; până nu demult, când i se pomenea despre felul cum creşti în ochii superiorilor, răspundea că asta nu-l miră deloc, că eşti un tânăr care vei reuşi în toate… În asemenea momente simţeam o dorinţă vie să-l îmbrăţişez. Acum câtva timp, însă, domnul de Malzonvilliers, întors dintr-o călătorie la Calais, mi-a prezentat un tânăr gentilom cu o înfăţişare plăcută. Un glas tainic, fără îndoială glasul inimii, îmi spunea că tânărul senior nu venea la Malzonvilliers pentru afaceri comerciale, şi am rămas cu inima strânsă. Tânărul senior era foarte spiritual, înclinat spre galanterie, glumeţ, vesel la vorbă, cu aerul omului de lume, dar vedeai repede că vorbeşte fără prea multă gândire şi că îl preocupă îndeosebi plăcerile, frivolităţile. A stat opt, sau zece zile la castel, timp în care n-am mai putut să mă plimb cu Claudine, nici măcar în zorii zilei, sau seara, când străinul vizita nobilimea din Saint-Omer. În sfârşit, gentilomul a plecat; abia respirasem, când un senior foarte serios i-a luat locul la castel. Sedentar, potolit, pe cât era celălalt de fără astâmpăr, de o plăcută dispoziţie egală şi blândă, având aerul unei extreme bunăvoinţe, şi cu toate că mai suferea de pe urma rănilor vechi, îşi păstra ţinuta nobilă şi degajată. Povestea lucruri cu haz dar nimic urât, era de o rară politeţe şi toată înfăţişarea lui îţi atrăgea simpatia şi respectul cuvenit mustăţilor sale cărunte şi cicatricelor ce-i brăzdează fruntea pleşuvă… Seniorul se numeşte domnul d’Albergotti. Este marchiz, aparţine unei familii de origine italiană, de prim rang, printre nobilii milanezi, şi poartă Cordonul Saint-

Louis. Domnul d'Albergotti a călătorit foarte mult; conversaţia sa este interesantă, bunătatea-i m-a impresionat şi l-am regretat când a plecat de la Malzonvilliers spre Compiègne, unde era chemat de domnul de Turenne. Plecase abia în ajun, când tatăl meu, luându-mă de braţ, mă însoţi în grădină. Dumneata ştii bine că nu-i stă în obicei; chiar dacă ar dispune de o oră fără ocupaţii, se închide la el în birou şi acoperă hârtiile cu cifre… L-am privit mirată: el a început să râdă.

— O! mi-a spus. Am să-ţi vorbesc despre lucruri foarte serioase.

Introducerea asta mi-a sporit mirarea şi, fără să ştiu bine de ce, mi-a fost frică.

— M-am gândit să te mărit, reluă tatăl meu; ţi-ai văzut cei doi pretendenţi.

— Domnul conte de Pomereux şi domnul d'Albergotti! am exclamat, mai mult moartă decât vie.

— Chiar ei, copila mea.

Cred că dacă tata nu m-ar fi sprijinit, aş fi căzut din picioare.

— Eşti o nebună mică, a continuat el, aşezându-mă pe o bancă. Să fie oare căsătoria ceva atât de înfricoşător? Nu pretind să trec peste gustul tău. Ai de ales între conte şi marchiz.

Eram zdrobită şi nu ştiam ce să răspund. Lacrimile îmi ţâşneau pe obraji şi mi-am ascuns faţa în mâini. Tata a început să bată enervat în pământ cu vârful bastonului.

— În sfârşit, a adăugat el drept încheiere, vei fi marchiză sau contesă, e o consolare.

— Am făgăduit să-l aştept! am strigat, înecată de lacrimi.

— De, altă nebunie! replică tatăl meu şi începu să-mi mai aducă o mulţime de argumente, din care nu pricepeam nimic atunci, dar mi-au venit în minte mai târziu… Nu-ţi voi vorbi despre ele prea pe larg. Tatăl meu pretindea că taţii nu pot gândi altfel pentru copiii lor; aş crede-o când este vorba de taţi, dar e imposibil să-

mi închipui de-ar fi vorba de mame! Mi-a tot spus despre averea voastră şi fericirea ce mă aşteaptă fiind şi bogată şi cu un titlu nobiliar. Mi le spunea cu sinceritate şi încredere… Când domnul de Malzonvilliers a terminat, eram ca năucă. După ceasul acela de mare tulburare, mintea mi se mai limpezi şi m: – am făgăduit cu voce tare, mie însumi, să nu mă căsătoresc niciodată decât cu dumneata. Pe seară, hotărâtă să-mi îndeplinesc voinţa, m-am dus până la voi să-i povestesc Claudinei ce se întâmplase. M-a întâmpinat tatăl dumitale. Cum m-am simţit, prietene, când l-am auzit că mă îndeamnă şi dânsul să te uit! M-am răzvrătit; atunci, luându-mi mâinile într-ale sale şi plecându-şi fruntea încununată cu păru-i alb către fruntea mea, m-a implorat să mă supun domnului de Malzonvilliers în numele onoarei sale personale, a lui Guillaume Grânedal, în numele onoarei dumitale, Jacques! Nu vrea să i se poată aduce învinuirea de a fi tolerat iubirea din inimile noastre, nici ca dumneata să poţi fi socotit drept un om care a abuzat de încrederea tatălui meu, în speranţa de a mă lua de nevastă spre a-şi spori averea! M-a asigurat că niciodată nu va consimţi la căsătoria fiului său cu cineva ales împotriva voinţei familiei. Când l-am văzut plângând, prietene, m-am retras cu sufletul răvăşit. În singurătatea mea, m-am aruncat la picioarele unui bătrân preot, confesorul meu. M-a ascultat cu pioasă indulgenţă: „Înalţă-ţi sufletul spre Dumnezeu, mi-a spus, şi durerile tale să fie o sfântă ofrandă; copiii datorează supunere părinţilor».

O clipă m-am gândit să mă călugăresc; dar am înţeles îndată că prin logodna cu Iisus eram pierdută pentru dumneata! Când eram mai descupănită, a venit la mine sora dumitale. N-ai fi recunoscut-o pe tânăra fată atât de veselă şi zburdalnică pe care o cunoşti. Ochii îi erau înroşiţi de plâns. «Suzanne, mi-a spus, este de datoria ta să te supui. *El* te iubeşte prea mult pentru a nu te ierta». Atunci sosi şi tatăl meu. Am înţeles că îmi

aştepta răspunsul: m-am aruncat în braţele lui, plângând. M-a sărutat pe frunte; bucuria sa era singura mea consolare în acel moment suprem. „Pe care din doi l-ai ales?» m-a întrebat. Vai! Nici nu mă gândisem la asta. I-am revăzut în mintea mea pe pretendenţii la mâna mea: domnul de Pomereux era tânăr şi mândru de sine însuşi, celălalt era bătrân şi suferind. N-am ezitat: «domnul d'Albergotti», am răspuns. Tatăl meu a părut cam mirat, dar nu şi-a arătat surprinderea decât prin felul cum îşi mişca buzele, spunând: «Atunci, îi voi scrie». Două zile mai târziu, domnul d'Albergotti a revenit la Malzonvilliers. «Vă datorez recunoştinţa mea, îmi spuse el; fiţi încredinţată că mă voi strădui să vă ofer toată fericirea pe care o puteţi spera de la un părinte». Tonul vocii şi privirea care-i însoţeau cuvintele m-au impresionat adânc. Nu-ţi pierde curajul, prietene; onoarea şi datoria m-au obligat să fac ceea ce am făcut; vei suferi odată cu mine, fără să mă condamni. Ne vom obişnui să nu ne gândim unul la altul decât ca de la frate la soră. Vei rămâne al meu, şi în inima mea care cere sprijinul lui Dumnezeu, nu va exista altcineva decât dumneata şi soţul meu. Adio, Jacques, peste trei zile voi fi soţia altuia. Nu îmi va mai fi îngăduit să-ţi scriu. Te implor, nu te lăsa pradă disperării! Disperarea dumitale m-ar duce pe pragul nebuniei; şi aşa mă mir că nu-mi pierd mintea când te îndemn la asemenea sacrificiu. Soarta mea nu este oare şi mai amară? Dumneata rămâi liber, liber să iubeşti, iar eu mă încătuşez!

„SUZANNE".

Când Jacques termină de citit se ridică. Era alb la chip ca luminarea; nicio lacrimă nu aburea sclipirea febrilă a ochilor lui. El care se emoţiona cu uşurinţă la situaţii mult mai uşoare, rămăsese ca de piatră la această durere adâncă, ce-i sfâşia sufletul. Se îndreptă cu pas zorit şi hotărât către locuinţa domnului de Nancrais şi intră. Căpitanul lucra. La numele pe care îl rosti soldatul de planton, domnul de

Nancrais, fără să întoarcă privirea spre Belle-Rose, îl întrebă ce doreşte.

— O permisie, răspunse sergentul.

— Ce?! sări căpitanul. Vrei o permisie?

— Da, domnule.

Căpitanul îşi părăsi biroul. Dacă vocea lui Belle-Rose i se păruse mult schimbată, expresia feţei îl îngrijoră.

— Ce ai? întrebă.

— Trebuie să plec la Saint-Omer.

— Astăzi?

— În clipa asta.

— Şi dacă nu vreau să-ţi dau permisia?

— Îmi voi încredinţa sufletul lui Dumnezeu, trupul domnului d'Assonville, şi-mi voi zbura creierii!

— Poate că n-ar fi cine ştie ce nenorocire, pentru că mi-aş cruţa oamenii mei de o corvoadă!

— Aştept, căpitane!

Domnul de Nancrais îl privi lung. Era un om care se pricepea la fizionomii. Expresia întipărită pe chipul sergentului îi arăta că Belle-Rose luase o hotărâre irevocabilă, iar această hotărâre pornea dintr-o violentă zguduire sufletească. Îi plăcea fiul bătrânului dresor de şoimi mai mult decât lăsa să se vadă şi se decise pe dată.

— Ce se întâmpla la Saint-Omer? întrebă.

— Se mărită domnişoara de Malzonvilliers.

— Bine! Şi ce ai tu cu asta?

— O iubesc.

— Iată un motiv excelent! La rădăcina tuturor nebuniilor pe care le fac oamenii, caută şi vei găsi o femeie! Ce vei face tu, Belle-Rose, la Saint-Omer?

— O voi vedea.

— Şi dacă n-ar vrea să te primească?

— Se va întâmpla ce va voi Cel-de-Sus.

— Asta e curată nebunie! Fratele meu şi tu însuţi mi-aţi pomenit de istoria asta, eu însă aproape că o uitasem! O dragoste de soldat… floare ce se scutură

repede!

Belle-Rose privi pendula; mişcarea nu-i scăpă domnului de Nancrais.

— Abia dacă a trecut un sfert de oră, băiete! Cât e până acolo?

— O leghe.

Căpitanul se apropie de masă, scrise câteva cuvinte pe o foiţă de hârtie şi semnă. În momentul când Belle-Rose se retrăgea, îi luă mâna:

— Eşti băiatul bătrânului Guillaume, prietene, să nu faci vreo prostie; ne-ai mâhni şi pe domnul d'Assonviâle, şi pe mine; ai un suflet curat şi o inimă tare.

Belle-Rose strânse şi el mina domnului de Nancrais şi se grăbi să părăsească încăperea.

VII

CUPA SACRIFICIULUI

La un sfert de oră de când se despărţise de domnul de Nancrais, Belle-Rose încălecase un biet cal de poştă, şi acum alerga în goana mare pe drumul spre Saint-Omer. La toate popasurile de schimb punea bani de aur în mina stăpânului hanului de poştă şi îşi zorea gonaşul cu pintenii. Belle-Rose străbătea spaţiul ca ghiuleaua slobozită din tun. Până ce zări clopotniţa bisericii din Saint-Omer, nu scosese decât câte un cuvânt, dar sleise de puteri patru cai. La ultimul popas, se abătu din drumul mare şi o luă peste câmpuri în direcţia Malzonvilliers. Zvonul clopotelor îi izbea de departe urechea, şi cu toate că nu era zi de sărbătoare, nimeni nu lucra la câmp. Marea singurătate şi rezonanţele surde venind din clopotniţă, strânseră inima sergentului; înteţi goana şi ajunse la castel gâfâind. Dacă pe câmp stăpânea liniştea, la Malzonvilliers stăpânea tumultul, forfota. Lachei de tot felul alergau încoace şi-ncolo, iar ţăranii beau şi cântau. Belle-Rose se strecură prin mulţimea care nu lua seama la el. În momentul când se repezi pe terasă, porţile castelului se deschiseră larg, procesiunea, strălucind de bogăţia veşmintelor, se arătă în prag.

Mulţimea se descoperi, acum clopotele băteau şi mai puternic, iar Belle-Rose zări printre arcadele unei capele învecinate cum în incinta corului străluceau nenumărate lumânări aprinse. Înainte ca el, să-şi fi putut reveni din tulburare, procesiunea şi pătrunsese pe sub arcul portalului, prin vălul fumului de tămâie. Belle-Rose o urmă şi se pierdu într-un colţ al lăcaşului sfânt. Rămase câtva timp adânc plecat, ca un tânăr copac bătut de vânt, îşi strângea toate puterile într-o rugăciune disperată. Ridicând capul, privirea îi căzu asupra altarului. Un bărbat cu părul argintiu şi o femeie sub văluri diafane îngenuncheaseră pe pernele de catifea. Cum văzu mireasa, ochii lui Belle-Rose n-o mai părăsiră. Picături de sudoare răsăreau de pe fruntea soldatului, tâmplele parcă-i erau strânse într-o menghină de fier, urechile îi vuiau, simţea ce simte un om gata să se înece. Ar fi strigat, dar nu putea; parcă amuţise deodată. Ceremonia căsătoriei se desfăşură de la început până la sfârşit fără ca el să poată face un gest. Toată viaţa i se adunase numai în ochi, părăsindu-i parcă restul trupului şi privirile nu i se dezlipeau de la altar. După ce primiră binecuvântarea nupţială, căsătoriţii se ridicară şi tânăra femeie se întoarse cu faţa. Da, era Suzanne de Malzonvilliers, acum marchiză d'Albergotti! Belle-Rose nici nu tresări. Fusese oare nevoie s-o vadă spre a o recunoaşte?! Curând cortegiul se îndreptă spre ieşire, cu mirii în frunte. Procesiunea înconjură capela; mulţimea se desfăcea în calea ei; prin golul ce se făcu în jurul lui, Belle-Rose înţelese că Suzanne se apropia. Se ridică. Stâlpul de care se sprijinea nu-l lăsa să se retragă. Mirii se apropiau încet. Vălurile lungi ce-o învăluiau pe Suzanne se prelungeau pe dale şi frumuseţea ei feciorelnică strălucea sub transparenţa lor. Nava capelei era îngustă; un fald din veşmântul iubitei sale se atinse uşor de Belle-Rose; un suspin întredeschise buzele tânărului, care se sprijini de stâlp. Suzanne ridică fruntea-i înclinată. Lângă ea, în penumbra capelei,

întrezări chipul palid şi ochii aprinşi de flăcările cumplite ale disperării. Suzanne se clătină. Dar mai-nainte ca strigătul ţâşnit din suflet să i se stingă neauzit pe buze, cortegiul o purtase înainte, iar când se întoarse o clipă, Belle-Rose dispăruse ca o arătare. Un zid viu îi despărţea. În timp ce mulţimea se înghesuia, bătătorind piaţa din faţa sfântului lăcaş, Belle-Rose simţea cum i se goleşte inima şi îşi pierde mintea. Nu gândea, nu visa, nu suferea, era cu totul zdrobit. Rămase neclintit, cu spatele rezemat de stâlp, cu braţele grele de-a lungul trupului, cu capul căzut în piept, neauzind altceva decât bătăile surde ale inimii. Mulţimea se răspândise demult, părăsind capela castelului. Acolo imaginea albă a Suzannei îl stăpânea numai pe el.

Paracliserul rămăsese să pună ordine. Trecu şi, văzând un om singur, rămas în picioare, sprijinit de stâlp, veni spre el şi-l bătu pe umăr:

— Ei, prietene! Nunta s-a terminat demult; lasă-mă să închid porţile.

Belle-Rose îşi înălţă fruntea şi-l privi. Văzându-i faţa, paracliserul se înduioşă. Lacrimi mari curgeau din ochii soldatului, udându-i obrajii palizi.

— Ei, drace! exclamă paracliserul, spune-mi dacă eşti bolnav.

Belle-Rose întrezărea câmpia prin porticul capelei; toate cele întâmplate îi năvăliră în minte şi, fără a-i răspunde paracliserului înmărmurit, se repezi afară.

Trecu în fugă peste terase, sări garduri şi şanţuri, gonind mai iute ca cerbul spre casa lui Guillaume Grânedal.

— Tată! strigă el, şi căzu în nesimţire.

Tatăl îngenunche lângă băiat. Erau singuri, Pierre şi Claudine rămăseseră la castel. Soldatul zăcea nemişcat, violenţa emoţiilor şi oboseala îi sleiseră puterile. Guillaume îl purtă în casă, pe braţe, şi-l întinse pe o laviţă lipită de perete. Inima lui Belle-Rose bătea să-i spargă pieptul iar ochii abia întredeschişi nu mai aveau

privire. Nu trecuse mai mult de-un ceas de când şedeau aşa; fiul îngheţat şi fără glas, tatăl rugându-se în gând lui Dumnezeu, când în uşa împinsă violent se iviră două femei înfăşurate în pelerine. Când pelerinele căzură, Guillaume îşi recunoscu fiica şi pe Suzanne. Suzanne ajunse dintr-un salt la laviţă, se plecă asupra lui Belle-Rose, îl privi o clipă, apoi, ridicându-se, întoarse privirea spre şoimar. Ochii ei exprimau sentimente cumplite. În strălucirea lor se puteau citi sumedenie de temeri, remuşcări şi toate reproşurile îndrăgostitei. Guillaume o înţelese.

— Trăieşte, spuse el.

— Dar o să moară! izbucni Suzanne.

— Dumnezeu mă va cruţa de această încercare, răspunse tatăl.

— Ah, nu m-am înşelat! continuă ea, el era! Când i-am văzut chipul palid, înfăţişarea aceea de om mai mult mort decât viu, mi-a îngheţat sângele în vine! O, Guillaume! Ce mi-ai cerut? Claudine, ce m-ai îndemnat să fac?

Nu mai era aceeaşi. Toată rezerva, tot calmul, toată seninătatea o părăsiseră pe Suzanne; pletele răvăşite cădeau pe rochia de mireasă; era mai albă ca veşmântul ei; buzele îi tremurau; îşi frângea mâinile.

— Uitaţi-vă, acum moare! strigă ea căzând în genunchi. Nici măcar nu m-a recunoscut.

Lui Guillaume i se făcu atât de milă de disperarea Suzannei, încât îşi înfrânse propria sa mâhnire şi se gândi mai întâi la ea.

— Ridicaţi-vă, doamnă, îi spuse. Amintiţi-vă ce nume purtaţi şi nu zăboviţi mult timp aici, fiindcă nu mai puteţi face nimic pentru fericirea lui, dar puteţi să o pierdeţi pe a dumneavoastră.

— Fericirea mea! Ce mai înseamnă fericirea mea! exclamă ea cu aceeaşi pasiune. Suferă. E nefericit, aici voi rămâne! Voi sta aici până pier! Până mă va auzi, până mă va ierta! Tată, ai milă şi lasă-mă lângă el!

Guillaume nu mai avu curajul s-o îndepărteze şi amândoi se plecară asupra lui Belle-Rose, pe care zadarnic îl chemau pe nume.

— Jacques… şopti Suzanne.

Jacques rămase mut.

— Dumnezeule! e ca şi mort, nici măcar nu mă aude!

Claudine se întoarse spre poartă.

— Se lasă seara, spuse, probabil că sunteţi căutată peste tot la castel!

— Să vină aici, să vină şi domnul de Malzonvilliers, şi domnul d'Albergotti, răspunse ea cu voce ce te înfiora. Tatăl meu a dorit-o!

— Vă pierdeţi pe dumneavoastră şi pe el nu-l salvaţi! stărui părintele băiatului.

— Şi ce-ai dori să fac?! strigă Suzanne, cu mâinile împreunate şi lacrimi în ochi.

— Trebuie să ne despărţim, se auzi o voce de-aproape.

Suzanne şi Claudine tresăriră: era vocea lui Jacques, iar Jacques se aşezase în capul oaselor pe laviţă, prea slab încă pentru a se ridica, dar destul de puternic pentru a nu mai sta întins.

— Jacques! strigară amândouă deodată.

— Am crezut că mor, continuă el; vă auzeam, dar nu puteam vorbi. Acum ascultaţi-mă: Dumneata Suzanne, dumneata căreia mă adresez aşa pentru ultima oară, trebuie să te întorci la castel.

Suzanne clătină din cap.

— Trebuie, reluă Jacques, şi te rog… Am dreptul, spuse el cu un surâs trist, să-ţi cer şi eu o favoare.

Suzanne înclină fruntea.

— Jacques, cel puţin mă vei ierta?

— Nu am ce să-ţi iert. Ai ascultat de tatăl dumitale şi de al meu. Te-am înţeles îndată şi am ştiut că suferi în aceeaşi măsură ca şi mine; dacă mi-ai fost răpită pentru totdeauna, îmi vei fi mereu scumpă şi sfânta. Acum,

rămâi cu bine, dumneata eşti marchiza d’Albergotti.

— Numele nu schimbă inima, spuse Suzanne. Dacă ai fi murit din cauza mea m-aş fi omorât.

Jacques îi luă mâna; dar în momentul când o duse la buze cu aprindere, Guillaume Grânedal îl opri.

— Doamnă d’Albergotti, spuse, vă aşteaptă soţul dumneavoastră.

Cei doi iubiţi tremurau din cap până-n picioare; mâinile lor unite se despărţiră. Vocea lui Guillaume o trezise pe Suzanne ca dintr-un vis. O oră îndrăgostita fusese mai tare decât soţia; acum era rândul soţiei s-o biruie pe îndrăgostită. Suzanne ridică fruntea peste care trecuse o roşeaţă de-o clipă.

— Adio, îi spuse lui Jacques. Nu mă vei pierde cu totul, îţi rămâne prietena.

Jacques nu răspunse şi Suzanne ieşi la braţul Claudinei. Rămaşi singuri, Jacques şi Guillaume se îmbrăţişară îndelung. Încă erau îmbrăţişaţi, când se auzi un suspin la fereastră. Tot atunci, în mijlocul tăcerii adânci, nisipul unei poteci din apropiere scrâşni sub nişte paşi invizibili. Guillaume şi Jacques ieşiră; bătaia vântului venea dintr-o parte; din cealaltă, voalul de mireasă al Suzannei zbura ca aripile unei lebede fugare.

— Vreun fermier care se întoarce acasă, spuse Giullaume şi intrară amândoi.

Jacques petrecu noaptea sub acoperişul şoimarului, iar în revărsatul zorilor plecă. Primi încă o dată binecuvântarea părintească în pragul uşii unde cu trei ani înainte îngenunchease plin de bucurie şi speranţă şi pe care acum îl părăsea plin de amărăciune şi descurajare. Jacques nu apucă pe drumul spre Laon; ca toate inimile rănite, avea nevoie de afecţiune; se gândi la domnul d’Assonville şi se îndreptă spre Arras, unde căpitanul de cavalerie uşoară îşi avea garnizoana. Un instinct tainic îi spunea că domnul d’Assonville suferea ca şi el; la fel ca şi el, iubea fără speranţă. Sergentul îl găsi pe tânărul ofiţer într-un salon luminat slab de o

lampă ascunsă printre perdele groase. Domnul d'Assonville se plimba prin încăperea cea largă, iar zgomotul paşilor era înăbuşit de covorul des. Era acelaşi bărbat tânăr şi frumos a cărui figură inteligentă şi fină fermeca mai ales prin aerul de blândeţe şi mândrie. Privirea doar părea şi mai tristă, iar transparenţa feţei palide era accentuată de cearcănele albăstrui. Văzându-l pe soldat, domnul d'Assonville zâmbi.

— Bine ai venit, îi spuse. Ne aduci de data asta genişti sau tunari?

— Nu, căpitane, sunt singur.

— Singur! Ce vânt te-aduce?

Jacques nu răspunse. Mirat, domnul d'Assonville se apropie de el; o pală de vânt desfăcu puţin perdelele şi ofiţerul putu să desluşească mai bine faţa protejatului său.

— Dumnezeule! Ce ai?!

— Suzanne s-a măritat! răspunse Jacques.

Domnul d'Assonville îi luă mâna şi i-o strânse.

— Sărmane Belle-Rose! O iubeai! Era fatal! Acum suferi şi eşti singur! Uită-te la mine, plâng de şase ani.

La rândul lui, Jacques strânse mâna domnului d'Assonville.

— Ai o inimă nobilă şi loială şi ai găsit de cuviinţă să-ţi bizui toată viaţa pe cuvintele unei femei! reluă căpitanul. Era fatal, vezi bine. Eu însumi o ştiu prea bine. Asemenea lucruri nu ţi se întâmplă când îţi iei o iubită la întâmplare şi te despart: de ea cum ai pierde o monedă veche la un joc de cărţi. Numai nebunii iubesc, şi noi suntem dintre aceşti smintiţi. Nu-ţi voi spune să-ţi lepezi tristeţea aşa cum împrăştie vântul praful din drum, dar eşti bărbat şi soldat. Ţine piept răului şi aşteaptă; dacă e să mori, trebuie să mori în picioare.

— Da, căpitane, răspunse Belle-Rose cu o voce fermă şi, trecându-şi mâinile prin părul lung şi buclat, îşi dădu capul pe spate cu mândrie.

Domnul d'Assonville zâmbi.

— Eşti un băiat cinstit şi curajos. Dacă ai avea chef, douăzeci de femei ţi-ar răzbuna suferinţa.

Belle-Rose respinse ideea cu un gest.

— Cum vrei. Acum, fii atent: eşti prea trist ca femeile să nu încerce să te consoleze; dacă le ocoleşti, te vor căuta ele.

Domnul d'Assonville îşi reluă plimbarea prin cameră. De câte ori trecea prin faţa lui Belle-Rose îl privea cu tot mai multă stăruinţă. În sfârşit, se opri în faţa lui.

— Belle-Rose, vrei să-mi faci un serviciu? îi spuse.

— Vă aparţin trup şi suflet.

— Vei face tot ce-ţi voi spune?

— Totul.

— Îmi promiţi să păstrezi tăcerea chiar şi cu preţul vieţii?

— Jur.

— Bine. Voi pregăti ce am să-ţi încredinţez; mâine pleci la Paris.

VIII

CASA DE PE STRADA CASSETTE

A doua zi dis-de-dimineaţă, domnul d'Assonville îl – Tichemă pe Belle-Rose în apartamentul lui. Pe masa în faţa căreia şedea erau câteva scrisori şi alte hârtii risipite. După paloarea căpitanului, după ochii obosiţi, se vedea că-şi petrecuse toată noaptea scriind.

— L-am înştiinţat pe domnul de Nancrais că am nevoie de serviciile tale, îi spuse lui Belle-Rose; răspunderea ta de soldat este la adăpost şi prelungirea permisiei va sosi repede. Eşti gata de plecare, ce zici?

— Gata.

— Poate că vei avea de întâmpinat primejdii, trebuie să te previn.

— Regret că aceste primejdii de întâmpinat nu sunt sigure.

Domnul d'Assonville ridică ochii săi frumoşi spre Belle-Rose şi, întinzându-i mâna, îi spuse:

— Lasă tristeţea celor care nu mai speră. Ai douăzeci de ani, Belle-Rose! Douăzeci de ani, vârsta plăcerilor!

— Şi dumneavoastră treizeci, căpitane, treizeci de ani, vârsta pasiunilor!

— Crezi? reluă căpitanul cu un zâmbet. Mi se pare că inima mi s-a stins.

O clipă păstră tăcerea apoi continuă:

— Soarta hotărăşte! Să lăsăm astea şi să revenim la călătoria ta. Iată trei scrisori, prietene. În fiecare din ele e o parte din viaţa mea. Ţine bine minte ce-ţi voi spune: Sosind la Paris, vei locui pe o stradă din preajma Luxembourgului. Spre seară te vei duce pe strada Cassette, colţ cu strada Vaugirard, şi ai grijă să iei cu tine cea mai mică din cele trei scrisori. Vei bate la o poartă joasă ce dă într-o curte cu mulţi arbori. Într-o parte vei afla o casă veche, mică şi destul de prăpădită. La a treia lovitură ţi se va deschide. Vei scoate scrisoarea şi vei ruga persoana care va veni să o înmâneze domnişoarei Camille. Reţine bine acest nume, fiindcă nu e trecut pe scrisoare. Dacă ţi se răspunde că e plecată, insistă ca în acest caz să fie înmânata fratelui ei Cyprien. Persoana căreia îi vei vorbi, indiferent cine va fi, va lua scrisoarea şi tu te vei retrage după ce vei avea grijă să-ţi scrii numele şi adresa pe sul.

— Bine… Camille şi Cyprien.

— Dacă după trei zile nu ai primit niciun răspuns, te vei întoarce la casa de pe strada Cassette şi vei da aceleiaşi persoane a doua scrisoare, pe asta.

— Mai mare decât prima şi mai mică decât a treia?

— Exact. Vei aştepta alte trei zile. După care dacă nu s-a prezentat niciun valet şi nu vei primi nici răspuns, vei lua ultima scrisoare şi o vei duce la aceeaşi adresă.

— Şi voi întreba tot de domnişoara Camille sau de domnul Cyprien, fratele ei?

— Tot; numai că de data asta vei adăuga pe sulul

scrisorii: *Plec în douăzeci şi patru de ore*.

— Şi într-adevăr voi pleca?

— Numai dacă nu-ţi place să stai la Paris.

— Atunci voi pleca.

— Nu cred. Dacă după primele scrisori nu a venit nimeni, la a treia cu siguranţă că te va căuta cineva.

— Domnişoara Camille sau domnul Cyprien?

— Unul sau altul, sau poate şi unul şi celălalt, reluă domnul d'Assonville cu un surâs straniu: îi vei urma şi vei face tot ce-ţi vor spune.

— Prin ce îi voi recunoaşte?

— Prin cuvintele pe care domnişoara Camille le va spune când ţi se va adresa: *Castiliana aşteaptă*. Poate vei primi un bilet, în care vei citi aceleaşi cuvinte. Biletul îţi va indica o întâlnire la care te vei duce. Nu e periculos, dar ia un pumnal.

— Aha!

— Vei avea grijă să ai totdeauna braţul drept liber, gata de acţiune.

— Aha! Ah!

— Doar ca simplă măsură de precauţie. După ce ai fost unde te vor conduce şi vei vorbi cu persoana la care eşti trimis, îmi vei comunica tot ce ai văzut şi-ai auzit, dar neîntârziat, fără nicio pierdere de vreme.

— Asta-i tot?

— Tot. Pleacă acum, Dumnezeu să te îndrume şi să-ţi vină în ajutor!

În momentul când Belle-Rose încăleca, domnul d'Assonville îl îmbrăţişă.

— Dacă trăiesc sau mor, spuse, am cuvântul tău; contez pe tăcerea ta.

Belle-Rose ascunse cele trei scrisori în haina-i scurtă cu mâneci lungi, dădu pinteni calului şi plecă. Trupul, supus agitaţiei, mai domolea agitaţia sufletului; străbătu drumul în galop, şi-a fost ca o odihnă. Ajuns la Paris, prima lui grijă a fost să-şi închirieze un mic apartament mobilat, la parterul unei case de pe strada

Pot-de-Fer-Saint-Sulpice. Avea acolo o odaie de dormit şi un cabinet destul de mare, interiorul era curat şi cu vedere spre grădini. Belle-Rose plăti înainte pe cincisprezece zile, domnul d'Assonville asigurându-i posibilitatea să facă figură bună la Paris; apoi, luându-l deoparte pe proprietarul casei, care era totodată şi portarul ei, îi dădu un ludovic de aur şi-i spuse să fie atent la înfăţişarea persoanelor care vor întreba de el. Manierele acestea câştigară inima hotelierului, care îşi scoase bonetul.

— Gentilomule, îi spuse, cu toate că sunt bătrân, am ochi să văd, urechi să aud şi limbă să vorbesc cum trebuie. Veţi fi servit după dorinţă.

— Bine. Află numai că nu sunt gentilom.

— Cu atât mai rău; oameni ca domnia-voastră merită să fie marchizi din naştere.

— Mă vei numi Belle-Rose.

— Vă voi numi cum veţi porunci; dar nu mă veţi împiedica să spun, dacă într-adevăr nu sunteţi ce-am crezut, că soarta a uitat de bunul simţ!

Belle-Rose îşi puse o manta pe umeri, strecură cea mai mică din scrisori în buzunar şi ieşi.

— Mi-e egal, spuse hotelierul – urmărindu-l cu privirea în timp ce se îndepărta de-a lungul zidurilor străzii Pot-de-Fer-Saint-Sulpice – vrea să umble deghizat, treaba lui; dar nu-mi va scoate din cap ideea că e un mare senior Ce ţinută! Exclamaţia corespundea gândului admirativ: ce ludovic.

Lucrurile se petrecură aşa cum domnul d'Assonville îl prevenise pe Belle-Rose. Poarta joasă nu se deschise decât la a treia bătaie; o femeie cu o bonetă ce-i cobora până la ochi şi-i acoperea ceafa apăru în prag. Îi aruncă lui Belle-Rose o privire care-l cântări din cap până-n picioare, apoi lăsă ochii în jos, îşi încrucişă braţele peste rasa de lână, amintind de călugăriţele carmelite, şi aşteptă. Casa, ce se sprijinea de un zid golaş, cu acoperişul de ardezie ce se vedea numai din stradă, era

crăpată, abia mai ţinea, roasă de muşchi. Era o casă bătrâna, poate chiar de pe vremea Ligei catolice[1]; avea o înfăţişare modestă, într-o atmosferă de sumbră pioşenie. Niciun fum nu ieşea pe coşuri; ferestrele erau închise. În curte creşteau arbori puternici, iar la umbra lor vedeai răspândite vaze de marmură cu ornamentaţii de preţ dar pătate de licheni şi acum fără flori.

— Casa nu e de închiriat, spuse femeia, privind pe sub bonetă.

— Nu vin pentru aşa ceva, răspunse Belle-Rose, roşind uşor; am o scrisoare pe care sunt însărcinat să o înmânez domnişoarei Camille.

Femeia îl învălui iarăşi cu privirea pe Belle-Rose.

— Este plecată, răspunse cu ochii în jos.

— Atunci, dacă vreţi, să i-o daţi fratelui.

Din nou privirea cercetătoare se strecură printre genele discretei persoane, dar se stinse sub pleoapele coborâte.

— Care frate? întrebă.

— Domnul Cyprien.

Femeia întinse mâna, luă scrisoarea, salută şi închise iute poarta.

Peste două zile, Belle-Rose fu oprit de hotelier tocmai când da să-şi descuie uşa.

— O scrisoare pentru dumneavoastră.

— Aha! exclamă sergentul, zicându-şi că răspunsul nu se lăsase aşteptat atât de mult cât îşi închipuise căpitanul. Unde-i scrisoarea?

— Iat-o!

— Ei! exclamă iarăşi Belle-Rose, citind adresa, se pare că mi se cunosc numele, titlurile şi calitatea. Chiar aşa: *Belle-Rose*, *sergent de artilerie de geniu în regimentul La Forţe*.

Gazda surâse cu subînţeles.

---

1 Constituită în 1576, sub denumirea de Liga-Sfîntă sau Sfinta-Vniune şi avînd drept scop apărarea religiei catolice împotriva celei protestante.

— Fireşte… mai cad unii la bănuială… ca şi mine, spuse.

Scrisoarea era sigilată cu ceară roşie pe sulul ei. Belle-Rose rupse sigiliul aruncându-şi repede ochii pe hârtie. Iată conţinutul:

„Sergentul Belle-Rose a încălcat disciplina, părăsându-şi compania fără învoire, şi poate fi destituit. Numitul sergent va fi încarcerat îndată ce se va întoarce la unitate; pentru a-şi regulariza absenţa, va găsi în acest plic însărcinarea de sergent-recrutor şi instrucţiunile ce decurg din acest nou grad. Sergentul Belle-Rose este autorizat să rămână o lună la Paris, sau în altă parte, după nevoie.

Vicontele GEORGES DE NANCRAIS”.

— Bunătatea deghizată, murmură Belle-Rose, şi de a doua zi intră în funcţie. Era o nouă ocazie pentru a-şi pune fiinţa în mişcare.

Domnul Meriset, onestul proprietar nu prinse nimic din conţinutul biletului, pe care chiriaşul său îl citi printre dinţi; dar l-a frapat numele vicontelui de Nancrais, pronunţat ceva mai tare.

— Un viconte! repetă când rămase singur, un viconte! Am fost sigur, este un gentilom!

Din acel moment politeţea şi atenţia sa crescură simţitor faţă de tânărul care cunoştea personal viconţi, primea scrisori pecetluite cu un sigiliu mare de ceară roşie şi plătea în aur. În fiece seară Belle-Rose îl întreba dacă nu l-a căutat cineva.

— Nimeni, răspundea domnul Meriset şi, om cumsecade, temându-se să nu-i scape vreo vizită în lipsa sa, nu se mai clintea dintr-un salonaş de lângă poartă, de dimineaţa până seara.

A treia zi, domnul Meriset alergă spre Belle-Rose cum îl văzu de departe. De vreo oră sau două, locuitorii străzii Pot-de-Fer-Saint-Sulpice îl văzuseră pe domnul Meriset plimbându-se prin faţa porţii şi scoţându-şi mereu ceasul. Onestul hotelier, cu bonetul în mină, i se

adresă lui Belle-Rose cu un aer misterios şi totodată încântat.

— Ei bine, domnule Belle-Rose! exclamă.

— Ei bine, domnule Meriset?!

— A venit cineva!

— Oho-ho! Unul sau una?

— Un tânăr senior îmbrăcat foarte elegant, pe legea mea; cu mustaţa răsucită, nasul ascuţit, slab şi cu mişcări iuţi, şi cu o figură distinsă.

— A întrebat de mine?

— Desigur, fără a saluta, ca un gentilom. „Omule, mi-a spus, Belle-Rose este aici?…” „Nu, domnule, i-am răspuns”, rămânând în picioare şi cu bonetul în mina. După aerul său degajat am înţeles imediat că am de-a face cu un senior de la Curte. „La dracu’! a exclamat. Spune-i că vreau să-l văd. îl aştept mâine”.

— Ţi-a spus numele?

— Nu.

— Adresa?

— Nici măcar.

— Unde naiba să-l găsesc, domnule Meriset?!

— Nu mi-a spus nimic, a însemnat totul, la dumneavoastră.

— Foarte bine, domnule Meriset, iată cu ce trebuia să începi.

Belle-Rose găsi pe o măsuţă o foaie de hârtie, iar pe hârtie cuvintele: „Gaspard de Villebrais”.

— Locotenentul meu! exclamă. Ce poate să vrea de la mine?

Pentru a afla era foarte simplu să se ducă acasă la locotenent; ceea ce Belle-Rose şi făcu de a doua zi. Domnul de Villebrais îi spuse că se află la Paris pentru treburi personale şi în acelaşi timp în interesul companiei.

— Mi le voi îndeplini pe ale mele, iar pentru celelalte contez pe dumneata, adăugă. Dacă ai nevoie de mine, mă găseşti zilnic, între unu şi două, la jocul cu

mingea, lângă Luxembourg; iar de la trei la patru, în Place Royale. Acolo se duc oamenii de soi, aşteaptă-mă prin preajmă.

„De la una la două, la Luxembourg, de la trei la patru în Place Royale. Bine, voi ţine minte ca să nu mă duc”, îşi spuse Belle-Rose, plecând.

Locotenentul era un om distant şi irascibil, detestat de toţi subalternii.

În ziua următoare, sergentul se întoarse pe strada Cassette şi bătu la poarta joasă. Femeia îmbrăcată călugăreşte luă de data asta scrisoarea de la primul cuvânt.

— Bine, spuse Belle-Rose, la prima noastră întrevedere a scos cinci-şase vorbe, astăzi a spus abia una; la viitoarea întrevedere nu va mai sufla un cuvânt. Asta scurtează tratativele.

Belle-Rose îl ţinea cu promptitudine la curent pe domnul d’Assonville în tot ce-l privea, iar în restul timpului bătea oraşul, recrutând pe-o nimica toată eroi pentru artileria maiestăţii-sale. Între scrisori şi drumuri ici-colo, Belle-Rose se gândea mereu la Suzanne. Nu se putea obişnui s-o numească doamna d’Albergotti. Dar dacă dragostea lui era la fel de profundă, amintirea era mai puţin amară. Sentimentul datoriei, atotputernic în sufletul său, îl ajuta să înţeleagă purtarea domnişoarei de Malzonvilliers, care nu se plecase decât în faţa autorităţii părinteşti. Când trecea prin cartierul Palais-Royal, pe strada Saint-Honoré, prin grădinile publice, faţa sa plăcută şi farmecul tinereţii atrăgeau privirile tuturor grizetelor prietenoase, şi chiar pe cele ale multor doamne din lumea bună. Dar privirile şi surâsurile alunecau departe de inima care închidea o mare taină. Trei zile după înmânarea celei de-a doua scrisori, îndată ce intră pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, Belle-Rose îl zări pe domnul Mériset plimbându-se prin faţa casei cu pas grăbit. Îşi scotea bonetul, şi-l punea, se oprea, privea în faţă şi în spate. Picioarele-i abia atingeau pământul,

iar buzele-i strânse parcă reţineau cu greutate un val de cuvinte, gata să-i scape.

— Ei! ei! îi spuse lui Belle-Rose cu cel mai misterios aer posibil, avem noutăţi.

— O scrisoare?

— Mai mult decât atât.

— O vizită?

— Exact. O vizită pe care cei mai de seamă gentilomi ai gloriosului nostru rege ar dori s-o primească.

— Adică o femeie?

— Dintre cele mai frumoase! Ochi negri, blânzi şi strălucitori, părul auriu şi fin ca mătasea, un năsuc delicat, buze care pot stârni gelozia celor mai frumoşi trandafiri, şi ce dinţi! Ah! Gentilomul meu, te-ai preface cu plăcere într-o cireaşă numai să te ronţăie asemenea dinţi!

— Domnule Mériset, poezia te-a făcut să-mi uiţi calitatea, niciun fel de gentilomie, dacă eşti drăguţ!

— „O ţine tot aşa!” gândi omul cel detreabă. Apoi reluă cu voce tare:

— De cincizeci şi doi de ani locuiesc pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice şi nu mi-a fost dat să văd încă un asemenea chip.

— În sfârşit, ce era? O subretă?

— O subretă! Ah! cu acea nobilă înfăţişare… Era o marchiză…

— Ţi-a spus-o ea?

— Am ghicit-o.

Belle-ftose surâse, având experienţă în privinţa perspicacităţii gazdei sale.

— Să zicem marchiză, reluă. Măcar ţi-a spus ceva?

— Desigur. Mi-a spus că va reveni.

— Ah!

— Apoi a plecat cu trăsura care o adusese.

— Fără să adauge nimic?

— Pe legea mea, nimic; dar am înţeles bine după

expresia ei că era contrariată că nu v-a găsit.

Belle-Rose nu se îndoia o clipă că marchiza gazdei lui nu era decât o emisară din strada Cassette. În consecinţă, a doua zi rămase acasă tot timpul şi aşteptă. Dar nimeni nu mai apăru, la fel şi în ziua următoare. Belle-Rose se ocupă iar de recruţii lui.

„Drace! îşi spunea, dacă vrea să mă vadă, să-mi scrie. De pene de scris nu ducem lipsă!”

Peste două zile, când se întorcea, spre seară, acasă, văzu din colţul străzii oprită o caleaşcă; o femeie stătea în picioare în dreptul portierei, iar alături de femeie, înclinându-se, un bărbat cu bonetul în mina. Bărbatul era domnul Meriset; inteligentul proprietar îi făcu un semn imperceptibil cu ochiul pentru a-l face să se grăbească. Belle-Rose alergă, dar femeia sări cu vioiciune în caleaşcă, vizitiul porni caii şi echipajul dispăru pe strada Vaugirad. Domnul Meriset bătu din picior, ceea ce pentru deprinderile sale liniştite vădea o violentă contrarietate.

— Cinci minute mai devreme, o prindeaţi! strigă eh

— Ea era?

— Nu.

— Cine atunci?

— Altă doamnă.

— Tânără, bătrâna, urâta sau drăguţă?

— Poate şi una şi alta. Nu ştiu.

— Dar ai văzut-o bine, nu?

— Deloc. Avea un voal gros şi negru pe faţă.

— Cum! nu i-aţi văzut nimic, nimic din trăsături?

— Nimic, în afara piciorului.

— Ah!

— Un picior de ducesă!

— La dracu’! Spune-mi, domnule Meriset, această ducesă avea, ca şi marchiza, un aer contrariat că nu m-a găsit?

— Dimpotrivă. Măcar asta am înţeles, văzând-o sărind în trăsură.

Desigur. Nu venea, deci, să-mi vorbească?

— Nu cred. Venea să afle…

— Şi ce i-ai spus, domnule Meriset?

— Ei! Nu sunt prost, oricât aş părea. Am lăsat-o să vorbească şi n-am spus nimic.

— Chiar aşa?

— La fel de-adevărat pe cât mi-e casa de cinstită. Nu spun că n-a vrut să mă ispitească, iar punga asta pe care mi-a dăruit-o dovedeşte cu prisosinţă cu ce intenţii venise.

— Ei şi? ai primit-o?

— Am primit-o şi am tăcut. O casă are totdeauna nevoie de reparaţii, iar reparaţiile astea nu te obligă să trăncăneşti. M-a răsucit pe toate feţele ca să afle cine sunteţi, ce faceţi, de unde veniţi; am fost mut ca bonetul meu. Ce vreţi? E ceva mai tare ca mine: m-aţi fermecat de la prima vedere şi nu ştiu, într-adevăr, ce n-aş fi în stare să fac pentru dumneavoastră. Totuşi trebuie să vă mărturisesc că discreţia nu înseamnă la drept vorbind cine ştie ce merit. Sigur că n-am spus nimic, dar nici nu ştiam nimic.

— Nici nu mă gândesc să te sâcâi pentru faptul ăsta, intenţia contează.

— Oh! Intenţia a fost dintre cele mai bune, şi aşa va fi totdeauna.

Belle-Rose se simţi obligat să recompenseze această frumoasă bună intenţie, respectând cinstea gazdei în care voia să creadă şi, cum persoana nu spusese că ar reveni, nu se gândi să o aştepte a doua zi. Pentru moment, Belle-Rose nici nu ştia ce să creadă despre cele două vizite; amândouă nu puteau veni din strada Cassette, iar cum pe de altă parte nu cunoştea nicio femeie la Paris, nu putea ajunge decât la presupuneri inutile. După ce-şi bătu capul în tot felul, luă hotărârea foarte cuminte de a lăsa viitorului grija să-i explice aventura prin care trecea. Ziua celui de-al treilea drum, către casa din strada Cassette sosi şi ea. Rezultatul a fost cel prevăzut. Femeia în rasă carmelită

luă scrisoarea, de data asta fără nicio observaţie. A doua zi Belle-Rose se instală acasă şi aşteptă. Orele treceau şi nu apărea nimeni. Veni seara. Cu orice risc, Belle-Rose îşi strânse puţinele lucruri pentru a fi gata de plecare în zori, şi ieşi să cineze la un birt de pe strada du Bac, unde avea obiceiul să mănânce. Tocmai când pleca, meşteşugari şi prăvăliaşi se înghesuiră la colţul străzii. Se vres; neavând ce face, trecu prin gloata care se amestecase în cearta dintre un purtător de lectică şi un burghez oarecare. Deodată o mână îl luă de braţ şi o voce de femeie pronunţa distinct la urechea lui cuvintele *Castiliana aşteaptă*. Belle-Rose tresări, dar când se întoarse nu văzu decât nişte lucrători primprejur. Simţi însă o hârtie pe care mâna necunoscutei i-o strecurase în palmă. Se grăbi să iasă din vălmăşag şi se îndreptă spre strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, să citească biletul. În momentul când deschidea poarta, o femeie tocmai ieşea. Şi iat-o că se opreşte. O lumină aprinsă se abătu brusc pe faţa tânărului.

— Frate! strigă femeia.

— Claudine! răspunse Belle-Rose, luându-şi sora în braţe.

IX

UN PRIETEN ÎMPOTRIVA UNUI DUŞMAN

Ţ) elle-Rose o duse pe Claudine în apartamentul lui, închizând uşa în nasul domnului Meriset, care continua să se întreacă în plecăciuni, cu sfeşnicul în mina.

„E marchiza, murmură onesta gazdă, intrând în loja de portar, îi spune sora sa!”

«**” * în acelaşi timp, după primele efuziuni, Belle-Rose o pofti pe Claudine pe canapea. Avea apriga dorinţă de a-i pune o întrebare, singura care îi stătea pe inimă, o întrebare care se rezuma la un nume. O emoţie nespusă îl împiedica. Pentru a ajunge la ţintă, o luă pe ocolite.

— Ai mai fost o dată? o întrebă pe Claudine.

— Da, într-adevăr, acum câteva zile. De atunci mi-a fost imposibil să mai trec pe aici.

— De ce nu mi-ai lăsat adresa?

O clipă Claudine păru încurcată.

— Nu puteam, răspunse în sfârşit.

— De ce?

— Pentru că ai fi venit să mă vezi.

Belle-Rose înţelese. Coborî privirea, Claudine îl luă de mină.

— Deci n-ai venit singură la Paris? spuse el.

Claudine clătină din cap negativ.

— Suzanne e la Paris? întrebă Belle-Rose. Eu sunt aici, dar fără tine n-aş fi ştiut-o!

— Oh, n-o blama! Când a părăsit Malzonvilliers, urmându-şi soţul, pe care lucruri importante îl chemau la Paris, m-a rugat s-o însoţesc. N-am putut s-o refuz. E atât de nefericită.

— Nefericită! izbucni Belle-Rose.

— Numai Dumnezeu şi cu mine ştim cât suferă. Domnul d'Albergotti nu-şi dă seama. În prezenţa lui e surâzătoare, dar când el nu-i alături, plânge mereu.

Belle-Rose îşi ascunse faţa în mâini.

— Ajungând la Paris acum câteva zile, s-a îmbolnăvit... Oh! A fost salvată, reluă Claudine observând tremurul fratelui ei, ea m-a trimis la tine...

— Vin, vin s-o văd, să-i mulţumesc...

— Nu, nu veni, prezenţa ta ar ucide-o.

— Nu m-a uitat, deci? strigă Belle-Rose cu acel accent profund pe care îl are egoismul dragostei.

— Să te uite? Dacă ar fi aşa, Jacques, ar fi fost atât de tristă şi dezolată? Numele tău nu-i mai răsare pe buze dar stă închis în inima ei şi i-o macină.

Tăcură amândoi. O bucurie amară invadă sufletul lui Belle-Rose; Claudine aproape se căia că-i vorbise aşa. Ce fericire putea aduce aţâţarea acestei iubiri? ScoţândiPV batista din buzunar, îşi şterse ochii umezi, îşi îndepărtă părul care-i acoperise fruntea copilărească şi încercă să surâdă.

— Frate, spuse ea, eu am venit să te îmbrăţişez, nu

să plângem. Ce prost obicei să alergi în întâmpinarea tristeţii, care îşi dă şi ea destulă osteneală să ne ajungă! Să încheiem cu subiectul ăsta care-mi înroşeşte ochii, fiindcă nu vreau să sufăr. Ia-mă de braţ şi condu-mă până acasă, pe drum vom vorbi despre ce te interesează pe tine.

Departe de strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, pe strada Oseille, se înălţa palatul Albergotti; străbătând strada du Bac şi cheiurile, nu răspundem că Belle-Rose n-ar fi pronunţat de câteva ori numele Suzannei, dar Claudine abătea conversaţia de la acest punct nevralgic, aducând vorba de lucruri mai pe gustul ei.

— Când o să te revăd? îşi întrebă Belle-Rose sora, lăsând-o în faţa palatului.

— Poimâine, dacă vrei. Sunt stăpâna pe ziua-ntreagă. La ora unsprezece voi fi la poarta Saint-Honoré.

— Bine, la ora zece voi fi acolo.

Belle-Rose uitase, datorită întâlnirii cu sora lui, de biletul strecurat misterios în palmă. Dar îndată ce se întoarse la respectabilul domn Mériset, prima sa grijă a fost să-l citească. Nu găsi decât următoarele cuvinte:

„Sâmbăta viitoare, Belle-Rose va întâlni, o oră după apusul soarelui, la poarta Gaillon, o persoană care îi va spune cuvintele convenite; va urma această persoană şi va ajunge acolo unde îl trimite domnul d’Assonville”.

Îşi aminti că tot în aceeaşi zi trebuia să-şi aştepte sora la poarta Saint-Honoré. O clipă avu intenţia să-i scrie eliberându-se de această promisiune; dar ca un om cu minte, gândi că lucrurile se pot aranja şi aşa. Surorii sale îi va dedica ziua, iar misiunii date de către domnul d’Assonville, seara. Belle-Rose fu punctual la prima întâlnire; urcă împreună cu sora sa într-un cupeu şi o luară pe drumul spre Neuilly. După ce căutară zadarnic un loc liniştit la Porcherons, invadat de o companie de muşchetari, în timp ce cupeul trecea pe şosea, auzi o voce care-l striga pe nume. Scoase capul prin portieră şi văzu un gentilom care îl saluta cu un pahar de şampanie

în mină, de la fereastra unei taverne.

— Ce plăcere, Belle-Rose! spuse gentilomul.

— Cine este acest gentilom? îşi întrebă Claudine fratele, care răspundea printr-un gest la salut.

— Domnul de Villebrais, locotenentul meu.

După ce colindară o vreme prin împrejurimi, Belle-Rose şi Claudine se întoarseră în cupeu pe un drum mai scurt. La capătul unui câmp verde era o casă în faţa căreia copaci frumoşi îşi întindeau umbra; casa părea a fi o fermă. Sperând că în acest loc retras vor putea să mănânce liniştiţi, Belle-Rose alergă într-acolo, lăsându-şi sora la marginea drumului.

Când se întorcea, bătând tufişurile cu o trestie, auzi strigăte de spaimă în care îşi desluşea numele; zori pasul şi o văzu pe Claudine, care se zbătea în mâinile unui cavaler. Dintr-un salt Belle-Rose fu în drum.

— Ei drăcie! Grăbeşte-te! strigă cavalerul. Ajută-mă s-o fac să înţeleagă pe bobocul ăsta de fată că nu sunt un căpcăun!

Călăreţul nu-şi terminase bine vorba, când Belle-Rose, smulgând-o pe Claudine din braţele acestuia, se aşează între ei.

— Domnule de Villebrais, această tânără fată e sora mea.

— Sora ta?! Pe cuvântul meu de onoare, eşti fermecător! Ai haz, Belle-Rose.

— Locotenente!

— Sora ta? Se plimbă cineva cu sora lui?! Am şi eu o soră, e la mănăstire, dragul meu.

— Domnule de Villebrais, acesta-i adevărul, Claudine…

— Ah! O cheamă Claudine… verişoara sau iubita ta; şi una şi alta poate… Ce nume frumos, cu parfum pastoral! Spune-mi, fermecătoareo, dacă vrei inima mea ţi-o dăruiesc, e liberă pe douăzeci şi patru de ore.

Belle-Rose se aşează în faţa cavalerului de Villebrais; dar nu era cu putinţă să-l faci să înţeleagă pe acest om

care benchetuise din plin şi, fără pic de decenţă, lăsa vederii cămaşa pătată cu vin. Întorcându-se spre vizitiu, care privea filosofic la toate acestea, îi strigă cu energie să întoarcă spre Paris. Cavalerul aruncă imediat o pungă cu bani la picioarele vizitiului.

— Numără banii, secătură, îi spuse, şi când termini fluieră cele mai frumoase melodii.

Vizitiul luă punga, se aşeză pe o bornă şi începu să numere serios. Nu ajunsese la a treia monedă, când începu să fluiere straşnic. Claudine privea ca pierdută când la vizitiu, când la fratele ei, când la cavaler.

— Vizitiul ăsta e deştept, nu glumă, reluă domnul de Villebrais, potrivindu-şi ţinuta. Nu fi mai puţin amabil decât el, prietene; metresa ta e drăguţă, îmi place; tu o plimbi de trei-patru ore. Fiecare la rândul lui, acum – la o parte!

Belle-Rose îl privi pe domnul de Villebrais. Cavalerul era pornit orbeşte dar, stăpân încă pe picioarele lui, vocea limpede, gesturile normale; sergentul n-avea de-a face cu un om beat turtă, ci cu un ofiţer încăpăţânat. Altercaţia devenea, deci, mai gravă.

— Ei, dragul meu, ai înţeles? continuă cavalerul. Fă stânga-mprejur, aleargă la Porcherons, întreabă de taverna *Pomme de pin* şi prânzeşte copios, te invit, du-te!

— Nici nu mă gândesc, domnule locotenent.

— Rămâi pe poziţie?

— Da.

— Ei bine, caraghiosule, uiţi cine sunt?

— Dimpotrivă, vreau să vă amintesc.

— Faci pe glumeţul. Am să-ţi tai urechile!…

— Nu prea cred.

Domnul de Villebrais ridică braţul, Belle-Rose i-l opri din zbor.

— Cum! Îndrăzneşti să mă atingi, ticălosule? Îţi străpung burta cu spada! strigă domnul de Villebrais care, pierzându-şi capul, făcea efortul să-şi libereze mina ca să-şi ia spada; Belle-Rose îl respinse violent şi ofiţerul

se împiedică şi căzu. Până să se ridice, sergentul trăsese şi el spada.

Vizitiul nu mai număra, dar fluiera întruna.

— Domnule de Villebrais, vă jur că nu veţi ajunge la sora1 mea decât trecând peste trupul meu! strigă Belle-Rose.

— Nu mă voi bate cu tine, ci te voi spânzura, strigă locotenentul! Ei! vizitiule, adăugă, ai încă zece ludovici pentru tine dacă ajuţi această adorabilă persoană să se urce în cupeu şi încă zece dacă o conduci la taverna *Pomme de pin*, unde voi veni curând. să o întâlnesc.

CI au dine încercă s-o ia la fugă, dar se împletici şi căzu în genunchi.

— S-a făcut, răspunse vizitiul strângând punga pe care o mângâia.

— Încă nu! se auzi un strigăt de aproape şi în aceeaşi clipă apăru pe drum un necunoscut.

Era un bărbat tânăr şi frumos, cu un aer deschis şi hotărât, cu talia zveltă. Costumul fără broderii şi panglici te făcea să-l crezi un student; dar avea înfăţişare şi sabie de gentilom.

— Ce-aţi zis?! replică domnul de Villebrais. De ce vă amestecaţi în ce nu vă priveşte?

— Am zis ce-am vrut să zic şi mă amestec în treburile altora când îmi place, răspunse foarte serios necunoscutul.

La un gest al locotenentului, vizitiul, care ezita după intervenţia neaşteptată a necunoscutului, se îndreptă spre Claudine. Nu făcuse nici doi paşi, când mâna necunoscutului se abătu pe umărul lui.

— Ascultă, îi spuse; domnul de aici ţi-a promis zece ludovici ca s-o conduci pe domnişoara la Porcherons; eu îţi promit o sută de lovituri de baston dacă n-o conduci la ferma care se vede acolo, adăugând invitaţia mea la aceea a domnului şi cerându-ţi să o ajuţi să urce în cupeu, înţelegi?

— Foarte bine, răspunse vizitiul, care simţea după

felul cum mâna tânărului îi apăsase umărul că nu are de obiectat nimic unui bărbat atât de elocvent şi puternic. Îşi schimbă pe dată părerea şi, ca un neofit zelos, alergă să deschidă portiera. Prin atâta zel voia să dovedească cât de deplin s-a convertit.

— Urcaţi, domnişoară, reluă necunoscutul, întinzându-i mâna Claudinei, urcaţi; acum răspund de bunele sentimente ale acestui onest vizitiu. Nu-i aşa, prietene?…

— E o mare onoare pentru mine, domnule, răspunse omul, care îşi freca umărul în timp ce închidea portiera.

Intervenţia străinului fusese atât de rapidă, acţiunea împletindu-se prompt cu discuţia, încât domnul de Villebrais şi Belle-Rose rămăseseră spectatorii uluiţi ai acestei scene. În momentul când Claudine se aşează în cupeu, domnul de Villebrais simţi cum i se reaprinde toată mânia. Se năpusti asupra lui Belle-Rose cu spada în mină şi îi dădu o lovitură atât de furioasă încât l-ar fi străpuns dintr-o parte într-alta dacă Belle-Rose, la zgomotul neaşteptat al paşilor, nu s-ar fi aruncat mai la o parte. Spada sfâşie haina sergentului şi alunecă pe umăr, dar graţie promptei mişcări ce pară lovitura, Belle-Rose se alese doar cu pielea puţin crestată.

— Practicaţi deci şi asasinatul, domnule? spuse străinul, în timp ce vizitiul îndemna caii în direcţia fermei, cu toată râvna.

Domnul de Villebrais păli la această jignire.

— În gardă, domnule! strigă eu vocea sugrumată de furie şi se îndreptă spre necunoscut.

— Cred că mă uitaţi! spuse Belle-Rose şi, dintr-o săritură, fu între locotenent şi străin.

— Dacă adversarul dumneavoastră vrea să-mi cedeze rândul, reluă acesta fără să-şi atingă măcar garda spadei, voi consimţi a vă face onoarea să mă măsor cu dumneavoastră, dar trebuie să vă atrag atenţia că îi datoraţi întâietatea.

— Să mă bat cu un ţărănoi, niciodată!

— Şi totuşi va trebui.

— Cine mă va sili? spuse domnul de Villebrais, dispreţuitor.

— Eu! care sunt gata să vă lovesc în obraz cu latul spadei mele, dacă ezitaţi.

Domnul de Villebrais îşi muşcă buzele până la sânge.

— Ascult, domnule, continuă străinul pe acelaşi ton, fără să pară deloc emoţionat, ca şi când ar fi discutat la un supeu, când se trece de la răpire la omor cu o atât de surprinzătoare uşurinţă, atunci trebuie să te aştepţi la unele neplăceri. Nu sunt numai avantaje în meserie.

Ruşinea pentru nebunia comisă şi furia pe care i-o inspirau domnului de Villebrais cuvintele ce-i biciuiseră urechea îl făcură să renunţe la orgoliul rangului în duelul cu un om fără titluri nobilitare.

— Fie, răspunse. Mă voi bate cu acest ţărănoi şi apoi va veni şi rândul dumitale.

— Cu plăcere, dacă va fi nevoie.

Domnul de Villebrais şi pornise să examineze terenul, tatonând cu piciorul, când străinul continuă:

— Fiindcă primiţi observaţiile mele cu o atât de lăudabilă complezenţă, permiteţi-mi, domnule, să vă mai adresez încă una: Aici nu este un loc comod pentru duel. Riscăm să fim deranjaţi, ceea ce este totdeauna supărător. Zăresc acolo un pâlc de arbori deşi, unde ar fi minunat. Vă face plăcere să mergem într-acolo? Locul e răcoros

— Să mergem! acceptă domnul de Villebrais.

Cei trei bărbaţi ajunseră sub arbori, unde adversarii îşi şi încrucişară spadele. Domnul de Villebrais se bătea ca un om pornit pe omor şi recurgea la toate şiretlicurile scrimei. Dar avea de-a face cu un om la fel de bine pregătit ca şi el, ba chiar mai abil. La cea de-a treia pasă, spada domnului de Villebrais sări în iarbă. Belle-Rose se retrase un pas.

— Spuneţi-mi, domnule, că regretaţi cele petrecute şi să uităm incidentul, strigă el.

Domnul de Villebrais îşi ridică spada fără să răspundă şi se puse iarăşi în gardă. Belle-Rose îşi recăpătase sângele rece şi-şi aminti serios că omul pe care îl are în faţă este ofiţerul lui. Ar fi dorit să se limiteze la pararea loviturilor, dar domnul de Villebrais era atât de înverşunat, încât trebui să se hotărască a da lovitură contra lovitură. Izbirea fierului îl însufleţi, şi fiind atins o dată, îşi pierdu orice menajament. Două minute mai târziu spada sa se înfipse în pieptul domnului de Villebrais; domnul de Villebrais voi să riposteze, dar arma îi scăpă din mână şi un val de sânge îi umplu gura, iar el căzu în genunchi. Străinul îl ridică şi-l sprijini de un arbore.

— S-ar putea să nu-şi revină, domnule, îi spuse lui Belle-Rose, grăbiţi-vă să plecaţi, restul se aranjează după.

— Omul acesta este locotenentul meu! răspunse Belle-Rose, cu spada înroşită în mina.

— Drace! exclamă necunoscutul; riscaţi să fiţi împuşcat. Plecaţi cât mai repede!

— Şi sora mea?

— Răspund eu.

— Mi-o juraţi?

— Iată mina mea.

Mâinile celor doi tineri se întâlniră într-o strângere frăţească.

— Plecaţi şi bizuiţi-vă pe mine, reluă străinul.

— Mi-aţi apărat sora, domnule, care este numele dumneavoastră, cui îi datorez toată recunoştinţa mea?

— Mă numesc Cornelius Hoghart şi sunt din comitatul Armagh, din Irlanda.

— Eu sunt din Saint-Omer, din Artois, şi numele meu este Jacques Grânedal, zis şi Belle-Rose, sergent de artilerie în regimentul La Forţe.

— Ei bine, Belle-Rose, ai în mine un prieten.

Oamenii cinstiţi se simt dintr-o privire.

Belle-Rose strânse încă o dată mâna irlandezului şi plecă. Umbrele serii începuseră să se întindă peste câmp, când ieşi de sub copaci. Întâlnirea ce-l aştepta la poarta Gaillon îi reveni în minte. Securitatea sa personală îi cerea să se îndepărteze în mare grabă, înainte ca zvonul duelului să se fi răspândit. Dar îşi dăduse cuvântul domnului d'Assonville. Belle-Rose se duse drept la poarta Gaillon. Se plimba încolo şi-ncoace de vreo cinci minute, când văzu sosind un tânăr înfăşurat într-o pelerină spaniolă, ce-i ascundea silueta. O largă pălărie cenuşie împodobită cu o pană de bâtlan îi acoperea fruntea; partea de jos a feţei era ascunsă în gulerul pelerinei. La vederea lui Belle-Rose, tânărul paj merse repede către el şi-i şopti: *Castilicina aşteaptă*.

— Te urmez, răspunse Belle-Rose.

Pajul se strecură pe o străduţă întunecoasă, merse câteva minute, apoi suflă într-un mic fluier atârnat la gât de un lanţ de argint. La acest semnal, un rădvan sosi la răscrucea unde se oprise pajul; acesta intră şi-i făcu semn lui Belle-Rose să se urce după el. Portiera se închise în urma lor şi rădvanul porni.

O FIICĂ A EVEL

I

ndată ce Belle-Rose se aşeză în rădvan, pajul lăsă perdelele de mătase şi se strânse într-un colţ. Rădvanul merse o oră-două. Belle-Rose avea impresia că se îndepărtase de Paris şi intraseră adânc în câmpie, dar îi fu imposibil să recunoască drumul şi direcţia. Călăuza sta neclintită şi tăcută în colţul ei. Deodată rădvanul se opri, un lacheu deschise portiera şi pajul sări jos, invitându-l pe Belle-Rose să coboare. Se aflau într-un loc singuratic, împresurat de arbori bătrâni. Noaptea era adâncă iar în depărtare se vedea strălucind, imobilă, printre frunze o lumină ca o stea. Pajul se înfăşură strâns în pelerină şi porni pe o potecă întunecoasă. Belle-Rose îl urmă. Lumina când apărea, când dispărea, vântul sufla

umplând de sunete triste întunecimea pădurii. Pe măsură ce înaintau, poteca se îngusta, năpădită de un rămuriş ce ajungea până la pământ. Strălucirea luminii devenea mai intensă; fiecare pas îi apropia de ea. Curând, printre trunchiurile ulmilor şi mestecenilor, Belle-Rose distinse contururile vagi ale unei case şi în aceeaşi clipă văzu ca în vis cum apăreau şi dispăreau printre tufişurile spinoase de ilice două umbre negre distanţate destul de o-nvolburare de ierburi şi mărăcini. Puţin mai departe, cele două umbre se apropiară de potecă. Se auziră trosnind crengi uscate sub greutatea paşilor invizibili. Belle-Rose îşi privi călăuza. Părea că n-a văzut şi n-a auzit nimic. Prezenţa acestei escorte misterioase îi aminti deodată lui Belle-Rose ultimele cuvinte ale domnului d'Assonville; strecură mina sub haină; când se asigură că pumnalul pe care îl luase de dimineaţă pentru orice eventualitate era la locul lui, apucă braţul călăuzei.

— Ce doriţi de la mine? întrebă acesta.

— Nimic.

— De ce m-aţi prins de braţ?

— Aşa mi-a venit.

— Şi dacă nu-mi place?

— Sunt dezolat, dar va trebui totuşi să mi te supui.

— Ştiţi bine, domnule Belle-Rose, că dacă strig nu suntem atât de departe de rădvan ca să nu fiu auzit.

— Ba chiar aş zice că nu ai avea nevoie să strigi prea tare ca să fii auzit.

Mina călăuzei tremura în pumnul sergentului.

— Te previn că ia cel mai mic strigăt sau la cea mai mică încercare de a te elibera, îţi înfig acest pumnal în gât, continuă Belle-Rose.

Călăuza zări sclipirea oţelului la două degete de obraz. Avu un tremur scurt.

— Şi dacă nu vreau să mai înaintez? continuă.

— Atunci ne întoarcem; dar cum această nouă hotărâre îmi spune că am mare nevoie să rămân în tovărăşia dumitale, te rog să vii cu mine, fiindcă nu

intenţionez să-ţi dau drumul.

— Sunteţi nebun! Vă e frică să nu fiţi asasinat?

— Eu? Deloc. Dar maxima mea preferată e să fac lucrurile în doi. În doi se trăieşte mai plăcut, după cum se şi moare mai puţin trist.

Călăuza îşi opri privirea arzătoare pe chipul lui Belle-Rose, care exprima hotărârea fermă şi calmă ce-i era obişnuită.

— Să mergem! zise călăuza, şi continuară să înainteze spre lumină.

Lumina strălucea la o fereastră, singura deschisă, a unei case simple dar destul de mari, pierdută în desişul pădurii. Călăuza bătu la o uşă ce se deschise numaidecât. Belle-Rose şi însoţitorul lui pătrunseră într-un coridor la capătul căruia picioarele lor dădură de o scară. Uşa se închise, lumina dispăru şi ei urcară treptele. În susul scării, călăuza ridică o draperie groasă şi amândoi se pomeniră pe pragul unei încăperi minunat împodobite. Mătasea tapetelor scumpe învelea pereţii; pe un divan acoperit cu brocart şi încoronat de un baldachin, stătea pe jumătate întinsă o femeie îmbrăcată într-o rochie de catifea stacojie; braţele-i goale se pierdeau în valuri de dantelă şi mâna ei mai albă decât floarea de iasomie mişca cu moliciune un evantai de pene verzi. O mască neagră îi ascundea faţa. Privirile nu-i puteau desluşi liniile trupului şi trăsăturile, şi totuşi oricine ar fi văzut această femeie culcată aşa, ar fi ghicit că era de o frumuseţe orbitoare. La câţiva paşi de sofa aşteptau două fotolii; Belle-Rose şi călăuza se aşezară la un semn al femeii mascate. O lampă cu globul de alabastru îşi arunca luminile voalate pe tapetele de mătase purpurie; razele alburii se frângeau pe colţurile mobilelor lustruite, jucau prin cizelurile sfeşnicelor, pe faţetele nenumăratelor cristaluri risipite pe etajere, şi acest joc de lumini accentua atmosfera magică a încăperii în care pluteau aromele din cupe nevăzute.

— Vă numiţi Belle-Rose? îl întrebă femeia pe fiul

şoimărului, cu o voce vibrantă, căreia încerca să-i ascundă tonul nespus de dulce.

— Da, doamnă.

— Şi veniţi din partea domnului d'Assonville?

— Trebuie să vă fi înştiinţat.

— Îl cunoaşteţi de multă vreme?

— Tatăl meu slujea la casa tatălui său.

— Slujea la casa sa! Deci te tragi din oamenii aceia…?

— Sunt soldat, şi domnul d'Assonville mi-a făcut adesea onoarea de-a mă numi prietenul lui.

— Ah, da! exclamă femeia cu un accent în care surpriza se amesteca cu dispreţul.

Apoi reluă:

— Nu ştii motivele care l-au determinat pe domnul d'Assonville să te trimită la mine?

— Nu.

— Cine mă poate asigura?

— Cuvântul meu.

— Cuvântul dumitale!… spuse, ridicând evantaiul.

Femeia nu mai adăugă niciun cuvânt, dar Belle Rose nu avea cum să se înşele asupra tonului pe care-i vorbise.

— Cei care cred în minciună se folosesc de minciună, spuse Belle-Rose cu îndrăzneală.

Necunoscuta tresări dar nu răspunse şi i se adresă într-o limbă străină călăuzei lui Belle-Rose.

— Oh, doamnă, nu am putut! răspunse călăuza pe franţuzeşte.

— Cine te-a împiedicat?

— Soldatul care m-a împiedicat de la asta de-a lungul potecii şi care mă împiedică încă.

— E o fantezie pe care aş vrea s-o iert şi care va lua sfârşit imediat.

Belle-Rose nu spuse nimic, dar degetele sale nu încetară un moment să strângă încheietura călăuzei.

— Ei bine! M-ai auzit? reluă femeia, nerăbdătoare.

— Perfect; dar de ce-aş face ce doriţi?

— Fiindcă aşa vreau!

— Nu e decât un pretext iar eu cer o raţiune.

Insolentule! strigă necunoscuta, ridicându-se de data asta în picioare, ştii bine că dacă aş striga vor fi pe aproape braţe dispuse să te forţeze la supunere şi apoi să te pedepsească.

— Cred fără nicio dificultate, doamnă, dar la primul strigăt această călăuză va zăcea ţeapănă la picioarele domniei-voastre.

Necunoscuta se trase înapoi la vederea pumnalului ridicat asupra pieptului pajului.

— Şi când el va fi mort, ceilalţi vor vedea că au de-a face cu un om hotărât, pe care nu e uşor să-l dobori. Strigaţi acum, dacă doriţi, repetă sergentul.

— Nu, doamnă, imploră călăuza. Mă va ucide, aşa cum a spus!

— După cât se pare ai inimă tare, reluă femeia mascată. Pot măcar să-i mulţumesc domnului d'Assonville că mi-a trimis un ambasador atât de curajos.

— Iar eu îi voi mulţumi că m-a ales pentru o misiune în care armele trebuie să intervină şi ele printre cuvintele schimbate. Domnul d'Assonville nu s-a înşelat.

— Cum! El a fost cel care te-a îndemnat să iei acest pumnal? exclamă ea indignată.

— N-a avut dreptate, doamnă?

Necunoscuta tresări la această întrebare pusă fără şovăire şi cu răceală, iar Belle-Rose văzu cum gâtul frumoasei se împurpurase deodată. Apoi ea se aşeză la loc pe pat şi păru că-l priveşte cu atenţie.

— Hai să lăsăm discuţiile, reluă ea cu calm. Dacă îţi dau cuvântul meu că nu vei păţi nimic, îmi vei lăsa pajul să plece de aici?

— E liber, doamnă. Dumneavoastră v-aţi îndoit de cuvântul meu; eu nu vă voi jigni îndoindu-mă de cuvântul domniei-voastre.

Mâna lui Belle-Rose se descleştă şi pajul alergă

spre stăpâna sa.

— E într-adevăr, un tânăr curajos şi frumos! exclamă femeia. Pe sufletul meu, iată un tânăr soldat căruia tresa de căpitan i-ar sta de minune! Franc şi ferm ca oţelul.

De data asta necunoscuta uitase să-şi schimbe tonul firesc al vocii, infinit de cristalină şi dulce, o voce care-l fermecă pe Belle-Rose, asemeni vibraţiilor harfei. Asculta încă, deşi ea nu mai vorbea, iar inima sa avu revelaţia misterioasă a dragostei fără margini pe care această femeie putea s-o inspire şi a durerii fără vindecare ce urmează părăsirii. Înţelegea disperarea mută a domnului d'Assonville.

— Ascultă, Belle-Rose, reluă ea, vei fi liber într-o clipă.

Femeia cu mască şi pajul vorbiră încet câteva minute; apoi pajul apropie o măsuţă de abanos pe care se afla hărţie, întinse o pană stăpânei sale, care scrise o scrisoare, o răsuci închizând-o, apăsă în ceara fierbinte un inel pe care îl purta pe deget şi-i întinse misiva lui Belle-Rose.

— Iată răspunsul meu, înmânează-l domnului d'Assonville cât mai repede şi uită tot, chiar şi drumul pe care ai venit aici. Dar dacă vreodată bărbaţii pe care te poţi bizui ţi-ar lipsi, bate cu curaj la poarta de pe strada Cassette şi spune-ţi numele: o femeie îşi va aminti de el.

Belle-Rose se înclină spre mâna necunoscutei şi luă scrisoarea, atingând în treacăt cu buzele vârful unei mănuşi parfumate.

— Dumnezeu să te păzească, frumosule cavaler! spuse cu voce coborâtă şi, aruncând asupra lui Belle-Rose o ultimă privire, dispăru după o draperie.

— Veniţi? întrebă pajul, în timp ce Belle-Rose, înmărmurit de privirea necunoscutei şi înfiorat de cuvintele ei, rămase neclintit în faţa cutelor bogate ale damascului purpuriu.

Belle-Rose tresări şi, tulburat, urmă călăuza.

Coborâră treptele, traversară pădurea, fără a vedea, de data asta, nicio umbră, apoi se urcară în rădvan. Pajul lăsă perdelele şi, două ore mai târziu, rădvanul se oprea la intrarea în strada Vaugirard. Un lacheu deschise portiera, Belle-Rose coborî şi echipajul plecă în galop. Când Belle-Rose ajunse la colţul străzii Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, bunul domn

Meriset era foarte tulburat. Merituoasa gazdă nu se culcase. Lampa lui, care de obicei se stingea în jurul orei nouă, veghea încă şi acum, la câteva ceasuri după miezul nopţii, iar el, stând în spatele obloanelor întredeschise, arunca priviri pline de îngrijorare spre strada întunecată.

— Ah! Domnule Belle-Rose! Ce bine că am scăpat de grijă! îi spuse sergentului. Mă temeam să nu fi fost ucis.

— Nu încă, dar s-ar putea întâmpla.

— Nu vorbiţi în felul ăsta atât de lugubru… La ora asta, asemenea cuvinte nu sunt plăcute.

— Numai pentru a te asigura că sunt viu m-ai aşteptat?

— Şi pentru a vă da această hârtie pe care v-a lăsat-o un gentilom, după ce a venit de două ori. Mi-a recomandat cu căldură să v-o dau numai dumneavoastră, asigurându-mă că este vorba de ceva foarte important.

În timp ce domnul Meriset vorbea, Belle-Rose deschise scrisoarea şi, la lumina lumânării ţinută de stăpânul casei, citi următoarele cuvinte: „Domnul de Villebrais nu a murit, nefiind însă în stare să se scoale din pat multă, vreme. Mai bine nu s-ar mai fi sculat! A vorbit, şi secretul ciocnirii voastre a fost încredinţat unora care, fără îndoială, au dat ordinul să fiţi arestat. Nu aveţi altceva de făcut decât să fugiţi şi cât mai repede puteţi. Părăsiţi Parisul şi, orice s-ar întâmpla, contaţi pe mine.

CORNELIUS HOGHART”.

Belle-Rose se aştepta la această noutate, arse biletul fără să pară impresionat şi, scoţând din buzunar o

pungă bine garnisită, îl întrebă pe domnul Meriset dacă nu cunoaşte vreo persoană cinstită, discretă şi sigură, pe care s-o folosească pentru un comision delicat.

— Îl am pe nepotul meu, Cristophe Meriset, un băiat dezgheţat ca un strângător de mărturii şi mut ca un duhovnic.

— Răspunzi de el?

— E moştenitorul meu.

— Deci el s-ar oferi să ducă această scrisoare şi alta pe care o voi scrie acum, unui căpitan de cavalerie uşoară, cu garnizoana la Arras?

— Se va duce.

— Fără întârziere.

— Într-o oră.

Belle-Rose îi scrise domnului d'Assonville, spunându-i tot ce a văzut şi de întâmplarea care nu-i permite să-i aducă el însuşi răspunsul primit de la doamna necunoscută. De cum sosi Cristophe, îi încredinţă cele două scrisori cu recomandarea de a fi foarte prevăzător, apoi, lăsând domnului Meriset un bilet pentru sora sa, Claudine, îi mărturisi necazul care-l făcea să plece neîntârziat.

— Ah, Dumnezeule! Nu vă veţi mai întoarce?… întrebă gazda.

— Mă voi întoarce cu siguranţă, şi de aceea te rog să-mi păstrezi camera, şi totodată aceşti zece ludovici care îţi vor aparţine dacă nu mă întorc în cincisprezece zile. Te voi ruga numai să nu spui nimic din tot ce-ai văzut, nici de plecarea mea precipitată, dacă, din întâmplare, te întreabă vreun curios.

— Înţeleg, spuse domnul Meriset, care bănuia că acest mister priveşte o afacere de stat. Înţeleg şi voi tăcea.

Belle-Rose îşi schimbă hainele, îmbrăcând altele ce-i aparţineau lui Cristophe; se înarmă cu o bâtă şi părăsi strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice.

— Domnului de Nancrais îi datorez halebarda mea

de sergent, domnului de Nancrais i-o voi preda.

XI

STRĂFULGERAREA UNEI PASIUNI

În zori, Belle-Rose se şi afla la trei-patru leghe depărtare de Saint-Dénis, pe drumul Flandrei. Câmpia surâdea sub primele şi albele lumini ale dimineţii; fete vesele treceau cântând pe drumul dungat de umbra plopilor tremurători. În jurul lui Belle-Rose totul era lumină şi veselie; înăuntrui său totul era întunecime şi tristeţe, îşi pierduse iubita, era pe cale să-şi piardă libertatea şi până la urmă şi viaţa. Inima i se umfla de şuvoiul gândurilor amare. Luptase, fusese învins. Dar vocea conştiinţei nu-i reproşa nimic. Către prânz se opri într-o crâşmă; din ajun nu mâncase nimic. Gazda, o tânără volubilă şi cu vino-ncca' îi pregăti la iuţeală o omletă.

— Ai picat foarte bine, băiete, îi spuse, drept în crucea zilei. Peste un sfert de oră nu mai găseai nicio coajă de ou, nicio fărâmă de pâine. Pe unde trec călăreţii de-nhaţă oamenii certaţi cu legea sting tot!

— Ah! zise Belle-Rose, aştepţi oamenii regelui?

— O ceată de inşi gata să soarbă ca nisipul uscat şi să înghită ca nişte câini hămesiţi! De-abia de ne-o ajunge toată curtea de păsări; da' dacă nu pică banul greu acum, nu mai pică niciodată… îi vezi cum vin încoace dinspre marginea câmpiei… cum ţin muschetele pe umăr?

— Îi văd foarte bine! Vor fi plecat la vânătoare după vreun răufăcător?

— Sigur că da! Ţinutul ar fi pradă tâlharilor dacă n-ar avea ei grijă… Acum caută un amărât de soldat.

— Un soldat?

— Vreun dezertor, după câte mi-a povestit brigadierul, care vorbeşte cu plăcere despre isprăvile lui… E un tânăr cam de înălţimea dumitale, tot blond, sprinten şi puternic, aşa cum te-arăţi a fi şi dumneata.

Gazda încetă să vorbească privindu-l mai atent pe

Belle-Rose. Fulgerarea unei bănuieli i se citi în ochi. Belle-Rose se ridică, aruncă câteva monede pe masă şi se îndreptă spre uşă. O muschetă lovi cu patul în zid. Gazda se repezi către fugar.

— Taci! îi vorbi ea repede la ureche, n-am ştiut nimic, n-am bănuit nimic, dar stai pe loc! Un pas în drum, şi eşti mort. Treci aici, în odaia asta; le dau de lucru cu cel mai bun vin de-aici… dacă nu te văd, într-o oră or să plece şi eşti salvat… Dacă te văd – Doamne-apără! – sari pe fereastră!

Belle-Rose se repezi în încăperea vecină chiar în clipa când uşa crâşmei se deschidea.

— Afară e o căldură de cuptor, drumul e ca grătarul încins! ocări soldatul, intrând.

— Aşa că vă e sete ca la cei aruncaţi în flăcările iadului! răspunse gazda. Grăbiţi-vă să beţi, adăugă punând un ulcior cu vin pe masă.

Cei care veniseră prin câmpie intrară numaidecât. Cei mai mulţi îşi aruncară pălăriile şi muschetele pe bănci şi se aşezară în jurul mesei. Gazda se tot strecura din cârciuma în odaia ce da şi spre bucătărie.

— Beau, îi şopti ea lui Belle-Rose.

— Toţi?

— Toţi, în afară de unul.

Belle-Rose deschise fereastra.

La al treilea drum furiş ai crâşmăriţei, un soldat o urmă.

— Lasă-mă că n-am chef, îi zise ea.

— Nici gând; ai braţe prea frumoase.

— Dacă sunt frumoase sunt şi tari, păzeşte-ţi obrazul!

— Uşurel! Uşurel! căută s-o îmbuneze soldatul. Apoi, zărindu-l pe Belle-Rose – A, nu suntem singuri! Dragostea se fereşte de martori. Hei, prietene, ia întoarce-te puţin, să te văd mai bine.

Belle-Rose tresări la vocea care nu-i era străină. Se sprijini cu o mână de fereastră, se întoarse şi îl

recunoscu pe Bouletord, Bouletord care trecuse de la artilerie la armata pedestră de pază, câştigându-şi cu bărbăţie galoanele de brigadier.

— Belle-Rose! strigă el. Ei! Ei! Camarade! avem de încheiat o veche socoteală. Ai avut prima manşă, acum partida e a mea. Eşti prizonierul meu.

— Nu încă, spuse Belle-Rose cu piciorul pe fereastră.

Bouletord se repezi la el, dar un pumn puternic îl trânti la pământ, şi, dintr-un salt, Belle-Rose sări pe fereastră. La strigătele brigadierului, săriră camarazii lui, dar printr-un gest neaşteptat, ce părea a voi să-l ajute pe Bouletord, crâşmăriţa închise canaturile ferestrei cu perdelele-i roşii cu tot, aşa încât priveliştea câmpiei şi a fugarului era acum acoperită.

— Ce s-a întâmplat? întrebară soldaţii.

Fără să răspundă, Bouletord înşfăcă o muschetă, deschise fereastra şi trase. Glonţul juli scoarţa unei sălcii la zece paşi de Belle-Rose.

— Bietul băiat! suspină gazda, cum aleargă!

— Grăbiţi-vă odată! le strigă Bouletord oamenilor lui. E chiar dezertorul nostru! Dacă ne scapă, înseamnă că ne fură zece ludovici.

Potera porni călare pe urmele fugarului; dar centurile îi încurcau şi Belle-Rose câştiga teren. De la fereastra unde stătea rezemată, crâşmăriţa asista la vânătoarea aceasta în care nu un cerb, ci un om era fugărit.

— Straşnic aleargă! spuse ea urmărind episoadele hăituielii, fără a-şi da seama că vorbeşte destul de tare; uite-l, trece prin lucerna părintelui Benoît. Bine, sare şanţul… are picioare de căprioară, băiatul ăsta!… Ah! uite că a căzut un soldat… a nimerit cu piciorul într-o buturugă, blegul! Altul… pe ăsta l-a încurcat teaca spadei… Dezertorul e departe… mai mult ca sigur că le scapă… Ah! Dumnezeule! brigadierul opreşte un zarzavagiu; îi ia calul, îl încalecă, îl îmboldeşte cu vârful

spadei şi porneşte într-un galop nebun!… Parcă brigadierul ar fi cu măciuca după el… Alt soldat, la fel… încă unul… Trei oameni călare împotriva unui om care aleargă pe jos!… E pierdut! Ah! I-a auzit… uite-l că intră în lanuri… nu e prost deloc! Caii sunt greoi, or să se înfunde pe-acolo… Bine! Uite că nu mai aleargă atât de repede!… Şi el? Bietul băiat, fuge ca o potârniche… sare izvoarele… Hait! Unde-o vrea să se ducă?… Aha! S-a gândit la pădure! Şi, pe legea mea, are dreptate!… Se apropie… a ajuns… intră… a dispărut!

Belle-Rose intrase în pădure şi mai alergase o vreme, când auzi tropotul cailor la lizieră. Dându-se într-o parte, mai făcu vreo sută de paşi şi se piti ca iepurele într-un desiş. Bouletord împreună cu ceilalţi doi ajunseseră aproape, îndemnându-şi caii cu latul spadei; tocmai acolo poteca se bifurca. Brigadierul o luă la dreapta, soldaţii, la stânga; şi după câteva minute zgomotul goanei lor se pierdea în depărtare. Belle-Rose se linişti dinspre partea acestora dar, ca să evite urmărirea pedestraşilor, care n-aveau să întârzie să scormonească pădurea, se ridică şi alergă drept înainte printre copaci. În drum dădu de un zid şi-l sări; la vreun sfert de ceas de mers, se afla la marginea unei alei ce tăia un râu deasupra căruia se arcuia un pod. Aleea era închisă de un grilaj iar în fund se înălţa un castel impunător. Belle-Rose îşi ridică capul din tufişuri; nu văzu şi nu auzi nimic. Urmăritorii lui se rătăciseră probabil. Pătrunse pe alee şi merse spre castel. Nu făcuse mai mult de douăzeci de paşi când zări la oarecare distanţă o doamnă călare urmată de un slujitor în livrea. Femeia citea o scrisoare pe care i-o adusese pesemne valetul. După spuma ce albea zăbala şi gâtul calului acestui valet, ghiceai că străbătuse un drum lung, în timp ce calul doamnei, lucios şi vioi, sta nerăbdător să pornească. Femeia, care părea şi de departe tânăra şi frumoasă, termină de citit şi mototoli îndată hârtia, dând şi o lovitură de cravaşă calului; calul, luat pe

neaşteptate, tresări, se cabră, apoi porni ca o săgeată. Stăpâna lui scoase un ţipăt, valetul se aruncă înaintea lor, dar nu putu să prindă frâul, iar calul îşi continuă goana pe alee. Pornise pe podul de peste râu, când o creangă bătută de vânt i se încurcă printre picioare. Calul se sperie şi sări pe malul abrupt al râului, aproape vertical în acel loc. Picioarele dinapoi frământau locul de oprire şi cel mai mic pas greşit putea să-l arunce în apa adâncă ce se lovea de arcurile podului. Belle-Rose înţelese dintr-o ochire pericolul; sări pe mal, opri calul făcându-l să salte-ntr-o parte; femeia, livid la faţă, coborî din şa iar Belle-Rose şi calul, înfierbântat, se rostogoliră în iarbă. Belle-Rose nu auzi decât un strigăt, nu simţi decât o scurtă lovitură şi-şi pierdu cunoştinţa. Când îşi reveni, era culcat pe un divan, într-o încăpere largă şi magnific mobilată. Primul său gest a fost să-şi ducă mâna ia frunte şi o durere ascuţită răspunse atingerii.

— Da, da, eşti lovit! N-a lipsit mult ca potcoava calului să te atingă drept în tâmplă! Adonis a fost îndemânatic în neîndemânarea sa.

Belle-Rose întoarse capul să vadă cine-i vorbea şi o recunoscu pe doamna pe care o salvase dintr-un mare pericol. Vru să se ridice, spre a-i mulţumi pentru îngrijirile sale.

— Stai liniştit, îl dojeni ea, nu eşti în stare să-ţi mişti capul cu rana pe care o ai la frunte şi pe deasupra, îţi mai sângerează şi braţul.

Belle-Rose constată abia atunci că avea braţul înfăşuşurat în feşe. Zâmbi şi, îndreptându-şi din nou privirea spre femeia care şedea în faţa lui, într-un fotoliu. Costumul de călărie, sfâşiat în mai multe locuri era pătat de sânge; şi ea avea braţul prins într-o eşarfă; părul desfăcut cădea în lungi şuviţe brune, încadrându-i faţa luminată de ochii neînchipuit de frumoşi. Printre impresiile confuze ce-i torturau sufletul, tânărului subofiţer îi păru că nu aude pentru prima oară timbrul

acestei voci; dar nu putea să-şi amintească nici unde, nici în ce împrejurare îl mai ascultase. Figura femeii, însă, îi era cu totul necunoscută. La surâsul lui Belle-Rose, ea răspunse tot printr-un surâs, dar în mişcarea buzelor, hotărât conturate şi fără cusur, era ceva amar şi dispreţuitor care îi fura din graţie.

— Înţeleg, reluă ea, că nu ai simţit nimic, nici căderea, nici lovitura de copită, nici drumul pe targă până la castel, nici când ţi s-a luat sânge, nici când ai fost pansat. O femeie frumoasă n-ar fi leşinat mai desăvârşit.

Belle-Rose roşi puţin.

— Dar, continuă ea, ai căzut din văzduh când l-ai silit pe Adonis să se întoarcă pe loc atât de brusc?

Belle-Rose uitase tot. Întrebarea femeii îi reînvie amintirile. Retrăi, rând pe rând, duelul, plecarea, fuga şi-apoi tăcu, gândindu-se la singurătatea şi nenorocirile în care i se înecase viaţa.

— Ah, nu te întreb care este secretul dumitale, continuă interlocutoarea; mi-ai salvat viaţa, ai măcar dreptul de-a păstra tăcerea. Dar, după părerea mea, omul care a fost cât pe ce să-mi atragă moartea, după ce aproape că l-a ucis pe domnul de Villebrais, acum are să-mi dea de două ori socoteală.

Belle-Rose o privi pe femeie cu mirare. Frumoasa avea sprâncenele încruntate, buzele strânse iar pe obraji o roşeaţă febrilă alungase paloarea.

— Domnul de Villebrais! izbucni Belle-Rose sculându-se.

— Îl cunoşti? reluă necunoscuta.

— Un ofiţer de artilerie? adăugă rănitul.

— Exact. Un ofiţer de artilerie pe care îl aşteptam la castel, ucigaşul lui a fugit, dar voi şti să-l lovesc oriunde s-ar ascunde.

— Îi vreţi viaţa, doamnă!

— Desigur! după crimă urmează pedeapsa.

— Luaţi-mi-o! izbucni Belle-Rose, fiindcă acela pe

care îl căutaţi eu sunt!

— Dumneata! deci dumneata l-ai lovit pe la spate 1

— L-am lovit pe domnul de Villebrais din faţă, spada încrucişându-se cu spada, şi l-am lovit pentru că a insultat

O femeie.

— Vreo fetişcană!

— Pe sora mea, doamnă!

— Ei, ce mă interesează! ce contează că era sora dumitale?

— Doamnă! strigă Belle-Rose. V-am lăsat să dispuneţi de viaţa mea, dar nu de onoarea alor mei! omorâţi-mă dacă vreţi, dar nu mă insultaţi.

Belle-Rose era în picioare; o emoţie puternică îi însufleţea faţa; pe fruntea-i palidă răzbiseră picături de sânge; strălucirea ochilor, autoritatea gestului, expresia fermă a vocii îi impuseră respect necunoscutei. Ea, care părea să fie deprinsă doar a porunci, a şovăit deodată, privind stăruitor chipul tânăr, plin de curaj şi hotărâre. Era impresionată până în adâncul sufletului şi se mira că nu găseşte nici gestul, nici cuvântul prin care să răspundă tânărului care o domina.

Văzând-o atât de tăcută, Belle-Rose îşi uită mânia; un surâs blând trecu pe buzele-i decolorate, flacăra din ochi

I se voală şi, înclinându-se cu o graţie plină de simplitate, spuse:

— Iertare, doamnă, îmi apăram sora de supărarea domniei-voastre, însă las în mâinile răzbunării pe fratele ei.

Ochii necunoscutei se umplură de lumini de apă limpede; toată fiinţa ei fremătă, înclinată pe braţul fotoliului; murmură cu voce dulce:

— Tânăr viteaz şi frumos!

Apoi reluă zâmbind:

— Dacă te predai, eu te salvez. Vorbeşti cu prea multă dreptate, pentru ca domnul de Villebrais să nu

aibă o oarecare vină!

Ar fi foarte greu de spus motivul profundei bucurii ce inundă inima lui Belle-Rose. Nu era, desigur, speranţa de a scăpa de o inevitabilă condamnare: căci era hotărât s-o caute el însuşi. Oare nu era prilejuită mai ales de interesul neaşteptat pe care i-l arăta necunoscuta? Numai Belle-Rose ar fi putut mărturisi izvorul simţămintelor lui, dar ele erau încă prea confuze şi nu şi le putea lămuri.

— Domnul de Villebrais este, totuşi, un spadasin temerar? întrebă ea, urmărind cu privirea pe figura lui Belle-Rose reflexul gândurilor fugare. Eşti, deci, atât de cumplit când. ai o spadă în mina?

— Aveam dreptatea de partea mea, doamnă.

— Dacă vă apăraţi atât de dârz o soră, ce-aţi face pentru o iubită?

— Ce-ar fi mai drept şi bine.

— Atunci, va fi bine păzită aceea pe care o iubeşti!

La aceste cuvinte ce-i aminteau de Suzanne, Belle-Rose roşi. Necunoscuta nu scăpă amănuntul.

— Ah, da, iubeşti! reluă ea cu o voce devenită dintr-odată aspră, aruncându-i rănitului o privire iute şi sfredelitoare.

În acelaşi moment în încăpere intră o cameristă. Văzându-l pe Belle-Rose, tresări; părând că-şi îndepărtează şuviţele de păr căzute pe umăr, necunoscuta îşi duse degetul la buze.

— Trăsura pe care doamna ducesă a poruncit-o, e la scară, spuse camerista.

Ducesa se ridică, Belle-Rose vru s-o salute, dar efortul pe care-l făcu ridicându-se îi slei forţele; se clătină şi se rezemă de speteaza unui fotoliu, ca să nu cadă.

— Domnul de Villebrais a murit, îi spuse încet camerista stăpânei sale.

Ducesa pornise spre uşă; când se întoarse să mai arunce o ultimă privire spre Belle-Rose, văzu lividitatea

frunţii lui, umezită de un fir de sânge. Cu un gest trufaş îşi îndepărtă camerista şi se grăbi spre el.

— Rămân, spuse ducesa.

VISELE UNEI ZILE DE VARĂ

T

Imp de câteva zile Belle-Rose rămase la pat, pradă unei febre dogoritoare; forţa constituţiei lui robuste şi puterea voinţei izbutiră în primele clipe să mascheze gravitatea rănii, dar până la urmă trebui să cedeze violenţei răului ce lucra în fiinţa lui. Şi trupul, şi sufletul, la fel de rănite, erau la capătul rezistenţei şi al eforturilor. Destul de des, în timp ce delirul făcea să se perinde tulburătoare vise prin mintea sa înceţoşată, i s-a părut că vede, aplecată pesta patul său, faţa unei femei, acoperită pe jumătate de inelele parfumate ale pletelor. Atunci o chema pe Suzanne, cu vocea întretăiată de hohote de plâns, şi buzele lui se lipeau de nişte mâini albe care se abandonau sărutărilor sale. Dar – lucru straniu! – în aceste ore când dragostea lui Belle-Rose se înfoca în flăcările febrei, faţa necunoscutei se întorcea şi o simţea tremurând ca o ramură bătută de vânt. Sosi şi ziua în care bolnavul putu să arunce în jurul lui o privire mai liniştită. Tăcerea era profundă. În umbra transparentă a unei camere în care razele zilei se jucau printre tapetele de mătase ca într-o apă, o femeie, în faldurile unei lungi rochii albe, şedea în fotoliu. Un vis greu de împlinit plutea încă în faţa ochilor lui Belle-Rose; întinse braţele spre imaginea înşelătoare a iubitei sale, iar buzele-i murmurau cu dulceaţă numele Suzannei.

— Nu sunt Suzanne, spuse străina.

Belle-Rose se ridică într-un cot şi o privi. Vălurile în care febra îi învăluise sufletul se risipiseră ca aburii dimineţii la primele raze ale soarelui ce topesc umbrele cu reflexe sidefii. Belle-Rose o recunoscu pe ducesă.

— Dumneavoastră sunteţi?

— E o prietenă pe care nu o chemi şi care veghează asupra dumitale, răspunse ducesa. Nu vorbi încă. Mi s-a

recomandat să-ţi impun tăcere. Supune-te.

Ducesa duse degetul la gură şi-l sili blând să se culce din nou. Dar ea însăşi uită cea dintâi consemnul pe care îl luase asupră-şi să-l respecte.

— O iubeşti mult pe Suzanne? reluă cu un uşor tremur în voce.

O roşeaţă subită apăru pe obrajii lui Belle-Rose.

— Am numit-o? izbucni el. Oh! doamnă, iertaţi-mi delirul.

— Ei, domnule! Nu scuze îţi cer, ci o mărturisire.

Odată cu mânia, îi revenise şi sonoritatea aspră a vocii.

Fulgere treceau prin ochii ei, nările îi tremurau. Belle-Rose, ridicat doar într-un cot, o privi o clipă; calm şi senin în faţa acestei mânii greu reţinute, îşi ridică cu mândrie capul, care purta urmele suferinţei recente şi, cu simplitatea celui ce-şi mărturiseşte credinţa, continuă.

— Da, doamnă, o iubesc.

Ochii ducesei se coborâră sub privirea lui Belle-Rose; lăsă să-i cadă capul în piept; iar dacă lumina îndoielnică a camerei i-ar fi îngăduit tânărului rănit să citească pe această frumoasă figură înclinată, ar fi putut vedea cum printre pleoapele pe jumătate închise aluneca pe obraz o lacrimă ca stropul de rouă pe marmura pură.

— Este logodnica dumitale? întrebă cu o voce atât de slabă încât trecu ca un murmur pe alabastrul roz al buzelor.

— Nu, spuse Belle-Rose cu tristeţe, e o prietenă pe care am pierdut-o.

O strălucire luminoasă însufleţi într-alt fel privirea ducesei; apoi, sprijinindu-şi fruntea în palmă, tăcu. Doamna ducesă de Châteaufort era atunci în deplinătatea frumuseţii sale. Înaltă, zveltă, admirabil clădită, toată fiinţa ei oferea un fericit amestec de graţie şi demnitate; avea mersul uşor şi firesc, ţinuta nobilă şi acea înfăţişare impozantă cu care doamnele de la curtea

regelui Ludovic al XIV-lea trebuiau să-i ilustreze maiestatea în întreaga Europă. Poate că totuşi i s-ar fi putut uneori reproşa mândria plină de sine a felului de-a se purta, impunând adesea mai mult decât fermecând, şi expresia distantă a chipului; dar ea ştia să-şi tempereze la timp orgoliul cu o eleganţă rară, cu o cochetărie adorabilă, a căror graţie magică împrumuta gestului, privirii, surâsului o irezistibilă blândeţe. Focul sângelui spaniol, pe care îl moştenise de la mama sa, se trăda, de asemenea, în scânteia umedă a ochilor limpezi şi strălucitori, în chemarea mută a buzelor purpurii, în mişcările unduioase ale trupului, în mângâierile vocii catifelate. Doamna de Châteaufort se transforma de la o clipă la alta ca o zână, iar în nobilă ardea adesea vrăjitoarea. Ştia să dea gurii sale când duritatea mândră şi dispreţuitoare, când gingăşia unui surâs nevinovat; arcul înalt al sprâncenelor juca pe fildeşul frunţii pure cu o fermecătoare vioiciune; pala transparenţă a obrajilor, a gâtului, a umerilor, sub care se împletea reţeaua vinişoarelor albăstrui se anima câteodată în tente roz ca ale zăpezilor sub sărutul soarelui. Divina statuie se însufleţea sub fulgerul pasiunii şi, asemeni zeiţelor antice, apărea ochilor fermecaţi orbitoare de viaţă, de tinereţe şi de dragoste. Doamna de Châteaufort trecea drept una din cele mai influente femei de la curtea tânărului rege; soţul ei, guvernatorul unei provincii din sudul Franţei, o lăsa cu bună ştiinţă singură la Paris, punându-şi toate speranţele în influenţa soţiei. În schimbul acestui credit, domnul de Châteaufort îi acorda ducesei o libertate pe care ea o folosea fără rezerve. Între ei era o înţelegere tacită ale cărei clauze se îndeplineau cu loialitate. Pentru el – titlurile, onorurile, demnităţile; pentru ea – luxul şi plăcerile. În vremea de care vorbim, asemenea gen de înţelegeri consfinţite prin taina căsătoriei erau tolerate, poate chiar pe gustul moravurilor vremii, şi nimeni nu se gândea să bârfească. Cei care aminteau în conversaţiile lor despre doamna de

Châteaufort nici nu se gândeau să o blameze; cei tineri râvneau s-o cunoască în speranţa de a-şi satisface amorul propriu, iar ceilalţi, ca să beneficieze în ambiţiile lor. În momentul când doamna de Châteaufort îl întâlnea pe Belle-Rose, zvonul galanteriilor ei cu domnul de Villebrais începea să se răspândească la curte. Rafinaţii se mirau, căutând motivul; nobilii bătrâni, care se războiseră între ei pe vremea doamnei de Chevreuse, sau a doamnei de Longueville, nu se tulburau pentru atâta lucru.

— Lucrurile stau aşa, fiindcă aşa stau ele, spuneau ei. Poţi şti de ce bate vântul?

Nimeni însă nu se îndoia că domnia domnului de Villebrais atingea ultima-i oră; de la răsăritul până la apusul ei, acest amor nu fusese decât trăsnete şi fulgere. Mândria nobilă, îndrăzneala calmă şi chibzuită a lui Belle-Rose au surprins-o pe doamna de Châteaufort; tinereţea şi frumuseţea lui au emoţionat-o; cinstea, devotamentul, curajul au înduioşat-o. Sub haina de soldat, ea recunoştea felul de-a vorbi şi sentimentele unui gentilom; niciodată nu văzuse atâta însingurare şi resemnare pe figura gravă şi fermecătoare a unui tânăr. Acestei existenţe obscure, încercată de suferinţă, i se adăuga culoarea nenorocirii. Belle-Rose i se arătase doamnei de Châteaufort în toiul unor împrejurări legate de altă epocă din viaţa ei, a cărei amintire nu putea fi ştearsă. Se ivise dintr-odată, plină de îndrăzneală şi de nobilă încredere, îi salvase viaţa, oferindu-i-o pe a lui ca jertfă şi răscumpărare; şi-apoi chipul lui purta aureola unei iubiri misterioase. Pare surprinzător că uimirea, curiozitatea, interesul, mii de simţăminte nedesluşite, inexplicabile, o reţineau acum pe doamna de Châteaufort lângă trupul însângerat al lui Belle-Rose! Cât rămase lângă el, uită de domnul de Villebrais, şi ştergându-l din suflet pe ofiţer, îl iubi pe soldat. Dar această dragoste nouă nu triumfă în orgoliul ei fără destule frământări. De câte ori nu s-a revoltat împotriva sentimentelor

tumultuoase şi tandre pe care această pasiune născută din întâmplare i le răscolea în inimă. Voia să rupă lanţul care o reţinea lângă patul bolnavului, dar nu reuşea să se îndepărteze nici măcar o oră, decât pentru a reveni din nou şi mai înflăcărată, şi mai supusă. Nu mai era femeia autoritară ale cărei cuvinte erau porunci, care alegea din mulţimea curtenitorilor şi ştia să rămână liberă şi stăpâna pe ea chiar în culmea rătăcirilor patimii. Iubea, şi dispreţul sufletului său se topea la suflul unei dragoste pe cât de neţărmurită pe atât de neprevăzută. Aplecată poate patul în care Belle-Rose era ţintuit de febră, îi asculta delirul, inima tresărându-i la fiece cuvânt, lăsând să-i curgă în neştire lacrimi cu care pleoapele-i nu mai erau obişnuite. Când a început convalescenţa, doamna de Châteaufort i-a înveselit tânărului primele zile prin prezenţa-i asiduă şi prin nenumăratele încântări ale unei spirituale conversaţii; iar prima dată când Belle-Rose a trecut pragul camerei, ea i-a oferit braţul, ca să-l sprijine. Belle-Rose o iubea tot pe doamna d’Albergotti, dar trebuie să mărturisim că se sprijinea cu plăcere de braţul doamnei de Châteaufort. Desigur, pentru nimic în lume n-ar fi vrut să o trădeze pe aceea căreia îi dăruise tot sufletul său, dar nu se supunea fără durere gândului că va părăsi castelul în care i se oferise un atât de plăcut adăpost. Când era singur, toate gândurile lui se îndreptau spre Suzanne dar, la cel mai mic foşnet al unei rochii de şaten alunecând pe nisipul unei cărări, toate visele tainice, toate dorinţele tulburi ale tinereţii zburau spre doamna de Châteaufort. Dragostea pentru doamna d’Albergotti era pură şi calmă, asemeni unui lac mângâiat de sălcii; vedea până în fund de la prima privire, şi de aici izvora în inima lui tandra melancolie care lăsa viselor toată limpezimea şi siguranţa. Dar la vederea Genevièvei de Châteaufort, sufletul i se tulbura; un tumult straniu îi stăpânea mintea, simţea urcându-i-se pe buze mii de cuvinte arzătoare, o privea pierdut şi fugea, neştiind dacă dragoste însemnă acea credinţă

sinceră şi profundă pe care o jurase numelui Suzannei sau delirul aprins la prezenţa Genevièvei. Şi totuşi rămânea ca şi acei călători toropiţi de umbrarele înmiresmate ale Antilelor, ce ascundeau otrăvuri în greul lor parfum, nu avea puterea să înlăture somnul îmbătător în care îl legăna pasiunea ce se năştea.

Belle-Rose nu avea libertatea de a ieşi din parc, dar rătăcea la întâmplare prin toată întinderea lui, plină de grădini şi crânguri; dar nu rătăcea singur. În ochii oamenilor de la castel trecea drept un gentilom purtând haine ostăşeşti şi spadă, iar lacheii nu i se adresau decât prin „domnul de Verval”. Acest nume cu răsunet nobiliar îi venea de la doamna de Châteaufort, care i-l dăduse râzând.

Într-o zi când se plimbau împreună, puţin timp după ce intrase în convalescenţă, doamna de Châteaufort se distra glumind pe seama numelui de Belle-Rose, care nu figura în calendar, lăsându-l fără sfânt tutelar în paradis.

— Dacă vă place mai mult, spuneţi-mi Jacques, doamnă, răspunse soldatul.

— Măcar e un nume catolic; dar asta nu e tot, îmi închipui… Jacques şi mai cum?

— Jacques Grânedal.

— Oh! iată că miroase a Flandră de la o leghe! Şi acest nume nu poate fi tradus în franţuzeşte?

— Foarte uşor: *Grânedal* înseamnă *vâlcea verde*, sau *vale verde*. Vedeţi, strămoşii mei s-au născut în mijlocul unei câmpii dintre două coline.

— Atunci, domnule Grânedal, îmi permiţi să te numesc domnul de Verval?

— Ei, doamnă, deci asta e soarta mea, să-mi schimb numele de la o zi la alta…

— Nu ştiu dacă asta e soarta dumitale, dar este voinţa mea.

— Mă înclin; vreţi însă să-mi spuneţi motivele?

— Aş putea să răspund că te vei numi domnul de

Verval fiindcă asta e fantezia mea. Ai fost botezat altfel pentru gradul militar, acum eşti botezat altfel doar dintr-un capriciu. Autoritatea aceasta nu o poate înlocui pe cealaltă?

— Foarte bine.

— Evident! Domnul de Nancrais nu e decât un căpitan, eu sunt femeie.

— Nu mai spun nimic şi îl supun pe domnul de Verval la ordinele dumneavoastră.

— E un mijloc de a-l salva pe Belle-Rose.

Belle-Rose înţelese: lacheii puteau vorbi în voie despre domnul de Verval. Niciodată, sub acest nou nume de gentilom, Bouletord şi jandarmii nu s-ar gândi la sergentul de artilerie. În timpul unei absenţe a doamnei de Châteaufort, domnul de Verval, sau Belle-Rose, cum doriţi, reveni la amintirile sale solitare, revăzu înălţându-i-se în suflet imaginea senină a Suzannei; pe lângă ea trecură ca nişte umbre triste Claudine, domnul d'Assonville, domnul de Nancrais şi Cornelius Hoghart... Vocea conştiinţei striga în singurătate; roşi de leneveala lui, de acest febril sentiment ce-l ţinea alături de o femeie, când grija pentru fericirea sa îl chema la Laon; şi, plin de tulburare, luă hotărârea de-a rupe noile legături ce-i înlănţuiau libertatea. Câteva cuvinte scrise în grabă, îi înştiinţară pe Claudine şi pe Cornelius Hoghart despre evenimentele care au urmat plecării sale de la Paris şi de hotărârea luată acum. Încredinţa scrisorile unui lacheu, cu rugămintea de a le duce în grabă la locuinţa domnului d'Albergotti. Trei-patru ludovici îl asigurară de zelul valetului şi aşteptă întoarcerea doamnei de Châteaufort pentru a-i declara voinţa lui de a pleca îndată. Aşteptarea a fost lungă, agitată, zbuciumată. Belle-Rose simţea că nu prea are curaj să înfrunte privirea

Genevievei şi, cunoscând tulburarea pe care această nouă iubită i-o strecurase în suflet, se întreba dacă n-ar face mai bine să se îndepărteze fără să-i

vorbească. Teama de a o jigni îl oprea; straniu gând din moment ce se hotărâse s-o părăsească pentru totdeauna! Doamna de Châteaufort se întoarse foarte târziu în ziua aceea, bătea miezul nopţii când grilajurile castelului se deschiseră şi, mai-nainte ca Belle-Rose să-i poată vorbi, ea se dusese în apartamentele sale. Sergentul îşi amână mărturisirea şi plecarea pe a doua zi. Dacă am fi putut coborî până în adâncul inimii sale, am fi descoperit, probabil, că nu era prea mâhnit de aminarea ivită. Ascuns în spatele unui tufiş, o văzu coborând la lumina torţelor pe doamna de Châteaufort, frumoasă şi sprintenă ca Diana. Apariţia ei fugitivă îl uimi. Doamna de Châteaufort şi Belle-Rose ocupau un corp de clădire separat de rezidenţa principală, pe care lucrătorii tocmai o reparau; apartamentul lui Belle-Rose era la parter, cel al ducesei la primul etaj. Amândouă aveau vederea spre parc. Noaptea era superbă; stele fără număr, răspândite ca pulberea de aur pe catifeaua cerului, proiectau în spaţiu o licărire tremurătoare în timp ce întunecimile parcului te despărţeau de orizontul abia întrezărit. Belle-Rose deschise fereastra lăsându-şi fruntea mângâiată de prospeţimea nopţii înmiresmate; dar frământarea lăuntrică nu-l lăsa să guste tihna; nu putea dormi, şi în locul viselor somnului, îl stăpâneau visurile dragostei. Mai trecuse un ceas-două de când plutea în zborul visării născute din singurătate, când văzu cum se luminează dintr-odată, cu reflexele roşietice, cortina neagră a arborilor. Treceau fulgere după fulgere şi strălucirea lor împurpura cerul pe care păleau stelele. Mirat, Belle-Rose încălecă pervazul ferestrei şi privi către etajul unde dormea doamna de Châteaufort. Mii de flăcări răbufneau din balcoane, cu învolburări de scântei. În aceeaşi clipă se auziră din toate părţile strigăte de spaimă, iar slujitoarele ducesei, surprinse în plin somn de incendiu, alergau din încăpere în încăpere, îmbrăcate sumar, şi, cuprinse de spaimă, fugeau la întâmplare, trecând grăbite prin flăcările ce şerpuiau de-a lungul faţadelor,

devorau tapetele, se desfăceau în trâmbe înalte din hornurile aprinse, apoi se rostogoleau ca valurile în bătaia vântului. Paznicii şi lacheii, treziţi de zarva stârnită de incendiu, cărau scări şi găleţi; toată lumea din castel era în picioare, alergând spre locul unde izbucnise focul. Belle-Rose fusese primul care-şi dăduse seama de gravitatea pericolului; incendiul, stârnit probabil de vreo perdea aprinsă de la o luminare ce fusese uitată arzând, ameninţa să cuprindă repede un apartament în care mătasea, covoarele, tapetele, mulţimea de mobile îi hrăneau impetuozitatea. Un strigăt de groază îi scăpă printre buze, sări îndată şi, urcând scara, ajunse într-o secundă la etajul unde era dormitorul doamnei de Châteaufort. Spaima îi înzecise puterile; întâia uşă pe care o întâlni zbură în ţăndări din prima lovitură şi tânărul se repezi în apartamentul cuprins de flăcări. Cameristele treceau pe lângă el ca nişte arătări. Belle-Rose înainta mereu, o ultimă uşă căzu, spartă de braţele sale puternice, un vârtej de fum şi de scântei îl învălui; dar, în sfârşit, ducea pe braţe trupul unei femei care îl striga. Atunci, mai iute ca o săgeată, sedus de preţioasa povară care se strângea la pieptul său, sărind peste pragurile înnegrite, printre pereţii calcinaţi, pe scara în vâlvătăi, ajunse pe peron cu repeziciunea fulgerătoare a unei umbre şi, fugind de incendiul a cărui lumină orbitoare îl urmărea, o duse pe Geneviève într-un pavilion construit tocmai în fundul parcului. Doamna de Châteaufort, înecată de fum, îl recunoscu pe Belle-Rose în momentul când uşa spartă îi lăsă trecerea liberă. Murmură numele lui Belle-Rose, îşi petrecu braţele după gâtul lui închizând ochii în beţia dragostei şi a spaimei. Această goană fantastică printre flăcările şi trosnetele ameninţătoare ale incendiului, în timp ce ea se sprijinea despletită la pieptul tânărului bărbat, groaza ce făcea să-i bată inima nebuneşte o fascinau. Până unde nu ar fi mers, purtată astfel, buimăcită, tremurândă, năpădită de emoţii cumplite şi totuşi fermecătoare! După ce Belle-

Rose o întinse pe un divan, îngenunche alături de ea şi, luându-i amândouă mâinile într-ale sale, le acoperi cu lacrimi şi sărutări.

— Trăieşte! Oh! Doamne, trăieşte! strigă ei.

Doamna de Châteaufort deschise ochii; coşmarul se sfârşea cu o realitate minunată. Belle-Rose îndepărtă părul desfăcut al doamnei de Châteaufort, îi luă capul în mâini, o privi cu ochi înflăcăraţi, printr-un văl de lacrimii şi, pălind de dragoste, o sărută pe frunte. Doamna de Châteaufort tremura din cap până în picioare; ochii i se închiseră iar gura ei îl sărută pierdută. Belle-Rose se îndreptă, clătinându-se ca un rănit.

— Sunteţi salvată, îi spuse, lăsaţi-mă să plec!

Geneviève se ridică dintr-un salt.

— Să pleci! De ce-mi vorbeşti de plecare? izbucni ea.

— O, doamnă!… Că va fi azi, că va fi mâine, nu trebuie totuşi să vă părăsesc? îngână el.

Licările incendiului risipeau ici-colo întunecimea pavilionului; doamna de Châteaufort, şi mai frumoasă în spaima ei, îşi strângea în jurul taliei cutele largi ale veşmântului; pe umerii goi plouau şuviţele negre ale părului ei lung, mâinile rugătoare îi apăsau pieptul agitat, flacăra dragostei şi spaima i se învălmăşeau în priviri, îngrijorarea şi o rugă fierbinte i se citea pe faţă. Niciodată nu păruse mai minunată în ochii lui Belle-Rose; îndoielnica lumină ce-o învăluia mărea expresivitatea divină a gestului şi privirii. În zadar reţinută, pasiunea soldatului izbucni toată într-un strigăt:

— Vedeţi bine că vă iubesc! Lăsaţi-mă să plec!

Geneviève căzu, copleşită de bucurie pe divanul de pe care se ridicase.

— N-aţi ghicit, doamnă? o dojeni Belle-Rose. Vă iubesc cu furia unui nebun şi cu spaima unui copil! Vocea dumneavoastră mă înnebuneşte, de câte ori o aud, mii de vise îmi asaltează sufletul pierdut; privirea dumneavoastră mă urmăreşte şi prin întuneric, trece

prin sângele meu ca o flacără. Simt pe mâna atingerea mâinii iubite multă vreme încă după ce m-aţi vrăjit prin ea. Mă chemaţi mereu din fundul abisului în care m-am aruncat… Nopţile îmi sunt fierbinţi doar fiindcă v-am atins vârful degetelor cu buzele mele. Tresar la apropierea dumneavoastră şi parcă simt că mor; chiar şi nevăzuţi, vă cunosc paşii trecând uşor pe iarbă, pe pietrişul aleilor, pe covorul buduarului; foşnetul rochiei, pe care o purtaţi rămâne ca un ecou în inima mea; dacă atingeţi cu vârful pantofului o floare, eu o strivesc sub sărutări! Nu ştiţi câte nopţi am petrecut veghind sub ferestrele stăpânei, de câte ori am urmărit cu ochii însetaţi silueta doamnei mele culcate pe iarbă, în singurătate, sorbind năvala amară a unei pasiuni nebune! Pentru a trece pragul acelei uşi din care îmi spuneaţi un surâzător la revedere, pentru a vă cădea în genunchi, pentru a vă săruta picioarele, mărturisindu-vă dragostea mea nebunească, mi-aş fi dat viaţa! Teama de a nu vă jigni mă înlănţuia! Şi în fiecare zi vă iubeam tot mai mult.

Doamna de Châteaufort, pe jumătate întinsă pe divan, aspira cu beţie fiecare cuvânt rostit de Belle-Rose; fruntea îi roşea şi ochii i se umpleau de lacrimi.

— Acum, doamnă, ce soartă mă aşteaptă?! Spuneţi-mi, nu e mai bine să plec? continuă Belle-Rose. Ce însemn eu pentru dumneavoastră? Sunt doar un biet soldat pe care l-aţi adunat de pe drumuri, un fugar, un dezertor, căruia mila doamnei i-a dat adăpost. Şi acest soldat o iubeşte pe această doamnă atât de frumoasă, bogată, puternică şi încărcată de onoruri; pe dumneavoastră, o ducesă de la curtea regelui! Am uitat tot, doamnă; şi ce eram, şi ce sunteţi şi îndrăznesc să v-o spun acum! Dar pentru a nu vă rămâne cu totul dator, Dumnezeu mi-a îngăduit să vă mai pot salva încă o dată. Acum lăsaţi-mă să plec!

Doamna de Châteaufort se ridică uluită şi înlăcrimată; ochii îi străluceau ca două diamante.

— Să pleci?! strigă ea; dar te iubesc!

XIII

UN ŞARPE DIN UMBRA

Ţ) elle-Rose n-a mai plecat, primul inel din puternicul – şi arzătorul lanţ al voluptăţii se prinsese de inima lui. Mergea orbit de strălucirile potecii înflorite, semănată toată cu bucuriile ce răsar sub paşii frumuseţii, tinereţii şi dragostei. Tocmai atunci i-a sosit o scrisoare de la Cornelius Hoghart; îl anunţa că, împotriva oricăror aşteptări, domnul de Villebrais s-a vindecat de rănile grave şi-şi sporea urmăririle judiciare împotriva lui; că domnul d'Assonville, după ce fusese atins de un glonte într-o hărţuială cu un grup suspect surprins la graniţă, tocmai părăsise cantonamentul şi se credea că plecase la Paris ca să consulte doctori mai pricepuţi decât cei de la escadron. Iar Claudine era la ţară, lângă stăpâna sa, pe care domnul d'Albergotti o încredinţase doamnei ducese de Longueville „cu care avea, legături de prietenie de pe timpul frondei. Cornélius Hoghart îi promitea prietenului să urmărească demersurile întreprinse pe lângă justiţie de către domnul de Villebrais şi să-l ţină la curent cu amănuntele ce-l puteau interesa. Belle-Rose împături scrisoarea citită, poate că şi suspină dar, zărind-o pe doamna de Châteaufort, care venea spre el, nu se mai gândi la nimic altceva. Adesea, Belle-Rose şi Geneviève rătăceau prin parc braţ la braţ, căutând locurile cele mai singuratice, urmau potecile cele mai umbroase, până ce cobora soarele la apus şi se lăsa noaptea, fără să mai socotească orele: singură dragostea ţinea clepsidra. Dar de vreo două-trei zile, sau câte vor fi fost, nu erau singuri… Un bărbat spiona atent şi mut cărările urmate de ei iar la venirea nopţii mergea chiar pe urmele lor. Ascuns în desişurile parcului, târându-se pe muşchiul aleilor, ghemuit sub tufişurile dese, le pândea apropierea şi părea că aşteaptă, răbdător şi neauzit ca un tigru, ora prielnică planului său misterios. Dar în profunzimile

parcurilor, pe aleile mărginite de carpeni ale grădinilor, se auzeau, răspunzându-şi, vocile paznicilor şi valeţilor, iar la cel mai mic zgomot, capul pe care bărbatul şi-l iţise o clipă din meterezul său de verdeaţă dispărea îndată. Uneori, pe când cei doi îndrăgostiţi se afundau în desişul parcului, un zgomot de crengi strivite sub un pas invizibil tulbura liniştea. Belle-Rose, obişnuit de la străjile ostăşeşti să prindă până şi sunetele cele mai confuze, întorcea iute capul.

— E vreo căprioară pe care o sperie şi sunetul unui. sărut, spunea doamna de Châteaufort, rotunjindu-şi buzele-i rumene.

Ceva mai încolo, printre frunzişurile dese, privirea soldatului crezu că zăreşte cum fuge o umbră; dar mai-nainte de a-i putea desluşi bine conturul, apariţia se şi ştersese.

IOT

— Vezi fantome şi nu-mi vezi surâsul, reluă ea.

Într-o seară ajunseseră într-un colţ al parcului unde cotea zidul împrejmuitor. Chiar în colţ, printre iederă şi clematite, se deschidea o portiţă spre câmpie. Trebuia să fii foarte aproape pentru a o distinge din zidul ce-o încadra. Tonurile închise ale pietrei şi lemnului se confundau cu cortina tremurătoare a frunzelor. În preajma porţii iarba părea strivită; câteva crengi rupte spânzurau de-a lungul zidului.

— Paznicii folosesc portiţa asta când ies din parc? întrebă Belle-Rose.

— Nu, aproape nimeni de la castel nu ştie de ea.

— Cineva a trecut, totuşi, pe aici.

— Nimeni nu are cheia portiţei, răspunse doamna de Châteaufort.

— Dar acolo… continuă Belle-Rose, arătând spre o tufă de nalbă strivită.

— Ieri am trecut de-a lungul zidului; mâinile noastre se împleteau strâns; mai ştii pe unde călcau picioarele noastre?…

Şi totuşi Belle-Rose nu era jucăria unei iluzii, în timp ce doamna de Châteaufort îi risipea temerile trezite o clipă, domnul de Villebrais îi urma din desiş în desiş îmbrăcat în haine de rând, trăsese sub alt nume la un nan din vecinătate, iar când se lăsa noaptea, se furişa în parcul doamnei.de Châteaufort, unde îl chema dorinţa de răzbunare. Mirat de tăcerea doamnei de Châteaufort, care nu-i răspunsese la scrisori, domnul de Villebrais îi ceruse o întâlnire, îndată ce putuse să meargă. Dar dacă doamna de Châteaufort uita, nu uita pe jumătate. Îi trimisese, deci, domnului de Villebrais toate scrisorile de la el, rugându-l să aibă amabilitatea de a-i restitui tot ce deţinea de la ea şi să renunţe la orice speranţă de a o revedea. Locotenentul de artilerie ştia cât de influentă era ducesa; se supusese pentru a nu-i deveni duşmancă neîndurătoare; dar înainte de a-i înapoia cheia pe care chiarea i-o dăduse, pusese să i se facă o dubletă, zicându-şi că o va folosi când clipa îi va fi prielnică. Prilejul nu întârzie. Izolarea în care trăia de vreo două-trei luni doamna de Châteaufort începuse să fie remarcată la curte. Domnul de Villebrais atribui această însingurare nestatorniciei sentimentelor iubitei sale şi ajunse la concluzia că o nouă dragoste o stăpânea. Vrând să-şi cunoască fericitul rival, se deghiză şi porni spre reşedinţa doamnei de Châteaufort; pătrunse în parc şi o văzu pe ducesă trecând la braţul lui Belle-Rose. La vederea soldatului, domnul de Villebrais abia-şi reţinu un strigăt de furie: omul care îl insultase şi îl învinsese cu spada în mâna îi răpise şi iubita! Erau prea multe înfrângeri laolaltă. O clipă, domnul de Villebrais avu de gând să se arate brusc în faţa doamnei de Châteaufort şi, înarmat cu autoritatea militară, să-i ceară dezertorul: dar ştia că ducesa este o femeie care nu i-ar fi iertat niciodată o asemenea ofensă şi teama de a nu-şi zdrobi cariera prin duşmănia ei îl opri. Această reţinere nu făcu decât să-i întărite dorinţa de răzbunare. Neputând să lupte deschis, luă hotărârea de a aştepta şi de a

încredinţa braţului său grija de a-i plăti lui Belle-Rose, dintr-o singură lovitură, toate rănirile suferite. Ca să-l înlănţuie pe Belle-Rose tot mai mult, doamna de Châteaufort apelă la toate distracţiile posibile în viaţa la ţară: vânătoarea era dintre cele mai dese. Într-o dimineaţă, în momentul când se grăbea să încalece pentru a porni la vânătoare de cerbi, prima cameristă a ducesei alergă spre ea la peronul castelului; ţinea o scrisoare în mină.

— O voi citi diseară, spuse ducesa.

Camerista o opri tocmai când punea piciorul în scară şi-i vorbi în şoaptă.

— Ce importanţă are! o dojeni stăpâna cu nerăbdare şi sări în şa.

Camerista mai făcu un pas, dar doamna de Châteaufort îi închise gura cu o privire şi-l îndemnă pe Adonis, care porni în galop. O clipă mai târziu, trâmbiţele sunau şi vânătorii intrau în desişuri. Camerista, rămasă pe peron, privea când scrisoarea pecetluită cu sigiliu de ceară roşie, când la Belle-Rose, care călărea lângă doamna de Châteaufort.

— Da, murmură ea, e frumos, tânăr, fermecător; dar căpitanul e la Paris, să aibă grijă! Când ameninţă, e un adevărat leu.

Hăituirea cerbului ţinu până seara. Doamna de Châteaufort se înapoie obosită de atâta galop, dar eu faţa înflăcărată şi ochii strălucitori. Camerista îi dădu scrisoarea, murmurându-i foarte încet un nume. Ducesa îi impuse tăcerea de la primul cuvânt şi aruncă scrisoarea pe toaletă; apoi, după ce fu ajutată să se dezbrace de hainele de vânătoare, îşi concedie camerista. Noaptea era senină şi luceafărul urca la orizont. A doua zi, pe când slujitoarele ducesei îi pregăteau hainele, mina distrată a Genevievei luă de pe toaletă scrisoarea dispreţuită şi o deschise. De la primele cuvinte, păli, la ultimul rând scoase un strigăt şi se ridică.

— O trăsură şi cai! strigă ea.

Cameristele mirate nu se mişcară.

— Nu mă auziţi?! le certă ea. Caii! îndată! Alergaţi!

O fată în casă, încremenită de privirea doamnei de Châteaufort, alergă afară.

— Unde este Camille?! Să vină, continuă ducesa, răsucindu-şi în jurul capului părul ei lung, abia atunci despletit.

Camille intră. Dintr-o ochire camerista intimă pricepu că stăpână a primit veşti foarte rele; ţinea în mină scrisoarea mototolită.

— Spune-mi, de când ai primit scrisoarea asta? izbucni doamna de Châteaufort.

Din privire, Camille le arătă uşa celorlalte cameriste; ieşiră toate.

— Ieri, doamnă, răspunse, ieri dimineaţă.

— Şi abia azi mi-ai înmânat-o?!

— V-am prezentat-o de două ori şi de două ori aţi refuzat-o.

— N-ai găsit cum să-mi atragi mai bine atenţia ca s-o deschid?!

— Ei, doamnă! El era acolo! strigă Camille arătând cu un gest elocvent spre Belle-Rose, care trecea prin grădină.

— Nu ştii, continuă doamna de Châteaufort cu glas înecat şi sprijinindu-şi mina de braţul cameristei, nu ştii: scrisoarea e de la *el*; şi e datată de ieri; ieri sigur că m-a aşteptat; şi s-a jurat pe numele mamei sale că dacă nu mă va vedea, va veni el aici. Şi nu m-a văzut, Camille!

Camille clătină jalnic din cap.

— Atunci va veni, doamnă; iar dacă vine, dacă vine. sunteţi pierdută! Domnul duce…

— Ce mă interesează domnul duce, soţul meu! E vorba de Belle-Rose, Belle-Rose nu mă va mai iubi!

Camille îşi privi stăpâna; după ţipătul ei, după expresia feţei albe în care ardeau doi ochi ce fulgerau nu avea cum să se înşele: o dragoste fără margini, de

neîmblânzit, imperioasă, stăpânea inima doamnei de Châteaufort.

— Trăsura a tras la scară, spuse cu timiditate o fată în casă, întredeschizând uşa.

Doamna de Châteaufort bătu din mâini ca un copil şi, luându-şi în grabă măscuţa neagră de bal şi pelerina, o târî pe Camille.

— Vino, spuse repede, fără îndoială, *el* este încă la Paris, totul nu e pierdut.

Belle-Rose, înştiinţat de un lacheu de plecarea doamnei de Châteaufort, luă o puşcă şi se afundă în desişurile parcului. Preocupat tot de gândurile lui, observă mai bine urmele ce-i atrăseseră atenţia în plimbările sale cu doamna de Châteaufort. Un spion dădea târcoale prin parc, nu mai încăpea îndoială. Se gândi la Bouletord, care, furios de ce păţise, căuta un mijloc mai ingenios de a se răzbuna, fără a recurge la violenţă. Belle-Rose hotărî să se debaraseze imediat de inoportunul personaj. Se întoarse la castel, se înarmă cu pumnal, pistoale, spadă şi, aşteptând noaptea, se afundă adânc în parc, cu hotărârea că vizitatorul va plăti scump obositoarea-i iscodire.

— Caută un dezertor, îşi spuse, va da de gloanţe!

Curând umbrele invadară parcul, zgomotele mureau, luminile serii se stinseră una câte una în desişul plin de misterioase rumori ce urcă din pământ către cer în nopţile înstelate. Paşii îl duseră spre colţul parcului unde poarta secretă dădea spre câmpie. Era întredeschisă. Sigur acum de ce-şi închipuise, lui Belle-Rose îi veni o clipă să-şi rupă pumnalul în broasca cheii! Urechea îi şi spusese că plimbarea sa prin parc fusese urmărită. Se opri la timp, gândindu-se că iscoada, ascunsă fără îndoială prin vreun desiş din apropiere, ar pricepe îndată că a fost descoperită, ar sări zidul şi nu se va mai arăta; or, nu acesta era scopul lui Belle-Rose. Îşi continuă plimbarea prin faţa portiţei, ca şi când nici n-ar fi văzut-o. După vreo sută de paşi, se opri în spatele unui

stejar bătrân; luna se ascunsese după un nor. Asculta. Mai trecură două-trei minute de aştept[2]

tare şi auzi poarta scârţâind din balamalele-i ruginite. Întunericul era adânc şi nu desluşi nimic; doar un zgomot de paşi se pierdea în parc. Soldatul îşi părăsi postul de observaţie şi merse pe urmele iscoadei, având grijă să calce pe marginea potecilor, unde iarba mai deasă înăbuşea zgomotul paşilor. Calea pe care o urma necunoscutul ducea la un luminiş de unde porneau mai multe alei, una dintre ele chiar spre castel. Belle-Rose şi Geneviève o străbătuseră adesea împreună şi tot pe acolo se înapoiau seara târziu. Belle-Rose trase concluzia că iscoditorul, foarte la curent cu aceste deprinderi, se ducea acum să-l aştepte la colţul aleii, spre a se arunca asupra-i când va trece. Foarte hotărât să-l scutească de necazurile unei aşteptări îndelungi, grăbi pasul, când un strigăt se auzi din mijlocul luminişului şi totodată răsună forfecarea a doua spade. Belle-Rose înainta cu pistolul în mina. Loviturile de spadă erau puternice şi iuţi, dar Belle-Rose nu făcu nici cincizeci de paşi şi zgomotul încetă brusc; lima ieşită de norii ce-o acoperiseră, inunda pădurea cu lumina ei albăstruie, şi la această lumină plutitoare, Belle-Rose văzu un om care fugea cu spada în mina; sări ca un cerb, urmărindu-l. Ucigaşul se strecura ca o umbră printre copaci, de parcă avea aripi. În clipa când trecea liziera împădurită, Belle-Rose trase un foc de pistol; glonţul se pierdu însă în trunchiul unui mesteacăn şi fugarul dispăru prin portiţa parcului, care se închise brusc. În momentul când Belle-Rose ajunse în dreptul porţii secrete, galopul răsunător al unui cal îl făcu să înţeleagă că ucigaşul îi scăpase. Belle-Rose ascultă, răsuflând din greu, tropotul galopului, dar un gând îi fulgeră prin minte: ucigaşul fugise, pe când victima lui zăcea, fără îndoială, în luminiş; cine era nefericitul a cărui viaţă retezată de un omor i-o salvase pe a sa? Belle-Rose alergă spre luminiş. Jumătate din peluză rămăsese

2

în umbra deasă a stejarilor bătrâni, cealaltă jumătate era scăldată într-o lumină gălbuie; o tăcere adâncă învăluia luminişul şi parcul. Mai iute ca gândul, Belle-Rose îmbrăţişă dintr-o privire întinderea luminişului; pe dunga tremurătoare unde umbra se unea cu lumina, zăcea trupul unui bărbat. O spadă goală strălucea în iarbă. Belle-Rose îngenunche lângă trupul căzut; două răni căscate sângerau, una la gât, cealaltă drept în piept. La vederea omului neclintit, a cărui privire stinsă se îndrepta spre cer, Belle-Rose fu străbătut de un fior; se aplecă şi, ridicând cu grijă victima, îi atrase capul spre razele lunii. Un strigăt de groază ţâşni de pe buzele soldatului… îl recunoscuse pe domnul d'Assonville.

XIV
AGONIA

Lovitura de pistol trasă de Belle-Rose trezise câţiva paznici; veniră în fugă şi-l găsiră pe cel căruia îi spuneau domnul de Verval încercând să oprească scurgerea sângelui unui om care părea mort, atât era de nemişcat şi rece. Doi dintre ei îl culcară pe rănit pe o brancardă, altul alergă să caute un medic, iar Belle-Rose, alb la faţă ca şi domnul d'Assonville, depuse rănitul în acelaşi pavilion unde în spaimele unei nopţi de incendiu doamna de Châteaufort şi cu el se întâlniseră odată. Slabe tresăriri mai dovedeau că domnul d'Assonville nu murise încă. Transportarea îi redeschisese rănile şi sângele picura pe şatenul divanului. Belle-Rose era tăcut în durere dar îngrozitor de privit! Strop după strop, lacrimile îi lunecau de sub pleoape. El, care ar fi plătit cu viaţa fericirea de a-l salva pe domnul d'Assonville, îl vedea murind sub ochii lui, şi în locul lui! Mergea de la divanul pe care zăcea muribundul, la uşa unde se înghesuiau paznicii şi lacheii, atenţi la sosirea aşteptată a doctorului. Clipele îi păreau lungi ca nopţile fără somn. Feşeie improvizate cu care pansase rănile se îmbibau de sânge, buzele rănitului se decolorau tot mai mult, ochii

păreau că se sting. Belle-Rose arunca priviri disperate spre cer apoi săruta mâna domnului d'Assonville. În sfârşit, apăru şi doctorul. La vederea figurii livide, cufundate în perne, marmorată vineţiu, încruntă din sprâncene. Belle-Rose îşi reţinea respiraţia, paznicii rămaseră tăcuţi, se auzea doar foşnetul frunzişului din jurul pavilionului. După ce luă pulsul muribundului şi-i ascultă îndelung suflarea din piept, doctorul îşi desfăcu trusa, îşi şterse pe fâşia de piele instrumentele de oţel a căror strălucire izbi ochii lui Belle-Rose, şi cercetă rănile. La atingerea metalului, domnul d'Assonville tresări, un suspin îi întredeschise buzele; doctorul îşi continua operaţia, mânuind instrumentele în carnea însângerată. Domnul d'Assonville se zbuciuma, ochii i se însufleţiră deodată, făcu efortul să prindă mina care-l chinuia.

— Asasinule! murmură el şi capul îi căzu din nou pe pernă.

Cuvântul auzit îi îngheţă inima lui Belle-Rose, dar o rază de speranţă străluci în întunecimile spaimei la trezirea subită a domnului d'Assonville. Doctorul scoase sonda şi fixă primul aparat. Figura sa păstra o impasibilitate de piatră. Domnul d'Assonville îşi revenea încet-încet în simţiri; lumina renăştea sub pleoapele uşor ridicate; întăritoare puternice redaseră sângelui cursul normal. Îşi întoarse privirile spre lumea adunată în jurul său, îl văzu pe Belle-Rose, zâmbi şi-i întinse mâna. Belle-Rose i-o cuprinse şi căzu în genunchi, binecuvântând Providenţa.

— Te-am văzut, prietene, şopti domnul d'Assonville, dar credeam că visez. Măcar nu mor singur!

— Dar nu veţi muri, domnule căpitan! strigă soldatul.

— Vai! mai bine azi decât mâine; ce-a fost greu s-a făcut.

Domnul d'Assonville îşi adună puterile şi reuşi să se ridice puţin; obrajii şi buzele i se împurpuraseră. Doctorul îl examina din ochi în tăcere.

— Am foarte multe lucruri să-ţi spun, prietene, reluă rănitul; e ca o confesiune; pentru a mă ajuta s-o duc la capăt dă-mi ceva de băut, mi-e limba uscată şi pieptul în flăcări.

Belle-Rose alergă la doctorul care-şi strângea trusa într-un colţ.

— Ce trebuie să-i dau domnului d'Assonville? îl întrebă.

— Ce vrea, lapte sau rachiu.

Belle-Rose păli. Răspunsul îi străpunse inima.

— E pierdut! abia mai putu să murmure.

— Credeţi în miracole, domnule? îl întrebă doctorul. Belle-Rose îl privi năuc şi fără grai.

— Dacă nu credeţi, nu am nimic de adăugat; dacă credeţi, puneţi-vă nădejdea în Dumnezeu. Ştiinţa omenească nu poate face nimic mai mult.

Doctorul îşi puse trusa în buzunarul hainei, îşi luă pălăria, dar în momentul când da să se retragă, îl reţinu o voce:

— Domnule doctor, un cuvânt, vă rog…

Cu ascuţimea simţurilor celor aflaţi în pragul morţii, domnul d'Assonville auzise scurta convorbire dintre medic şi Belle-Rose şi-l rechemă lângă el pe specialist.

Doctorul se apropie.

— Deci, sunt pierdut, domnule? spuse rănitul.

Doctorul încercă să nege printr-un gest vag, dar domnul d'Assonville îl opri.

— Aţi vorbit şi ştiu tot. Ştiinţa vă permite să-mi spuneţi cât mai am de trăit? Răspundeţi fără să ezitaţi, domnule, aveţi de-a face cu un gentilom.

Doctorul atinse braţul rănitului, consultându-i pulsul cu ochii la ceas.

— Am timp să-i spun prietenului meu unele lucruri pe care doresc să le cunoască?

— Dacă mărturisirea dumneavoastră nu depăşeşte o oră, nu aţi avea mai mult timp puterea s-o duceţi la

capăt.

— Mulţumesc, domnule.

După plecarea doctorului, domnul d'Assonville îl rugă pe Belle-Rose să se apropie.

— Minutele au valoarea zilelor, îi spuse, să rămânem singuri.

Belle-Rose făcu un semn şi ceilalţi se retraseră.

— Aşază-te aici, continuă domnul d'Assonville arătându-i un fotoliu. Vocea mi-e slabă, cred că acest onest medic a promis mai mult decât voi putea rezista. Nu vreau să mor înainte de a-ţi spune totul.

— O, Doamne, mă veţi ierta?! strigă Belle-Rose reţinându-şi cu greu hohotele ce-i sfâşiau pieptul; v-a lovit pe dumneavoastră, dar mă căuta pe mine.

— Pe tine? se miră domnul d'Assonville.

— Nu sunt dezertor?

— Ei, asta-i! Pe un dezertor îl arestezi, nu-l asasinezi. Dacă te macină asemenea remuşcări, liniştеşte-te; mi-am recunoscut duşmanul… pe mine mă aştepta.

— L-aţi văzut! Numele lui, spuneţi-mi numele măcar, să vă răzbun!

— Să mă răzbuni? De ce? Poate că mi-a făcut un serviciu… Era mascat, dar în focul luptei i-a căzut masca… Nu l-am văzut decât o clipă, dar l-am recunoscut. „Aminteşte-ţi de domnul de Villebrais!" a strigat şi a dispărut.

— Domnul de Villebrais! Pe mine mă căuta… Vă spun că pe mine mă căuta. Nu ştiţi că l-am lovit? spuse Belle-Rose.

— O răfuială de ieri ascute o spadă ca o ură de zece ani? Mi-a grăit braţul lui… asasinează din poruncă.

Beiie-Rose se cutremură din cap până-n picioare.

— Să lăsăm asta, continuă domnul d'Assonville cu un suria trist; sunt un om mort; ce importanţă are de cine şi pentru ce sunt ucis?! Alte gânduri mă chinuiesc şi-mi tulbură mintea. Ascultă-mă înainte de moarte;

după, răzbună-mă, dacă vrei.

Belle-Rose luă mina domnului d'Assonviile într-a sa şi i-o strânse.

— Îmi făgăduieşti că-mi vei îndeplini ultimele dorinţi?

— Vă jur.

— Mă bizui pe tine. Domnul de Nancrais, fratele meu, deţine o scrisoare care îţi este adresată. I-am dat-o, părăsind armata. Ştiam de duel şi de dispariţia ta; dar ştiam că eşti nevinovat: conştiinţa mea te lua pe garanţie. „Se va întoarce, îmi ziceam, şi ce îi voi spune să facă va face…" Vezi că nu m-am înşelat.

Un acces de tuse îi opri cursul cuvintelor. Domnul d'Assonviile îşi duse batista la gură, iar când o îndepărtă era sângerie. Capul rănitului căzu pe perne.

— Dumnezeule! Vă ucideţi! izbucni Belle-Rose.

— Domnul de Villebrais m-a ajutat oarecum, răspunse căpitanul eu un surâs.

— Animaţi restul celor de spus pe mâine; mâine veţi fi mai liniştit.

— Prietene, morţii nu vorbesc. Dacă vrei să auzi ceea ce am să-ţi mărturisesc, trebuie să mă asculţi chiar în noaptea asta… Faţa domnului d'Assonviile se crispă. O roşeaţă aprinsă năvăli în obraji şi o paloare de moarte îi urmă; iar timp de mai multe minute obrajii lui trecură de la nuanţele fildeşului la cele ale sângelui; dinţii îi clănţăneau de febră. Belle-Rose mergea în sus şi-n jos prin cameră, frângându-şi mâinile de disperare.

— Mi-e cam rău, reluă căpitanul; de ce nu m-a omorât din prima lovitură? Mă sufoc, îmi e întruna sete…

Belle-Rose îi dădu o ceaşcă cu lapte îndoit cu miere; căpitanul sorbi puţin.

— Îmi dai ceai de tuse! N-ai vreo sticlă de bourgogne vechi?

Belle-Rose scoase o sticlă dintr-un dulap şi umplu un pahar. Îi răsunau mereu în urechi îngrozitoarele cuvinte ale doctorului. Dacă domnul d'Assonvilie i-ar fi

cerut rachiu, tot i-ar fi dat. Rănitul dădu pe gât două pahare pline, unul după altul.

— Aşa, da! spuse. Dacă vine moartea, o întâmpin în picioare!

Făcu un efort şi se ridică în capul oaselor. Faţa i se coloră mai tare, ochii i se înflăcărară şi zâmbi. În acel moment solemn, când viaţa se lupta cu primele semne ale agoniei, trăsăturile domnului d'Assonville se luminaseră de o frumuseţe supremă. Belle-Rose avu impresia că îi vede aşa cum era în ziua când, aproape de mănăstirea Saint-Georges. se despărţea de călăreţii husari.

— Aşadar, vei face ce-ţi voi cere; plec mulţumit. Şi, totuşi, n-am văzut-o! Tu mă poţi înţelege, tu care iubeşti! … Să mori fără ca mina femeii veşnic adorată să-ţi fi atins mina… e o mare durere!… Aşa mi-a fost scris… Oh! Am suferit destul!… Nu ştii totul, n-ai citit niciodată în această inimă în care trăia o amintire scumpă şi otrăvită totodată izvoarele speranţei au secat… Când ai iubit aşa cum am iubit-o eu, ca apoi să urmeze singurătatea, mai bine să mori… chiar aşa!… Plângi? Nu regret nimic! Mi-a ucis sufletul, înainte de a-mi ucide trupul!

Focul febrei reapăru în ochii domnului d'Assonville; vedeai cum trec prin ei lumini stranii, în timp ce pe gură îi flutura un surâs de rătăcire. O clipă se opri; ochii săi stăruiră, dând ocol pavilionului, apoi se fixară iarăşi asupra lui Belle-Rose.

— Tu m-ai ridicat de la pământ, îi spuse deodată, tu m-ai adus aici! Cine ţi-a arătat acest loc?

Belle-Rose roşi.

— Eram urmărit, răspunse sergentul, mi s-a oferit adăpost în acest castei; l-am primit.

— Bună faptă!… Dar, fii atent, sub acest adăpost se află, poate, un mormânt…

Belle-Rose îl privea pe domnul d'Assonville, ale cărui cuvinte îi păreau de neînţeles; faţa muribundului căpătase o lividitate şi mai adâncă; glasul îi era sacadat

şi sec, tulburarea de nedescris.

— Te-a salvat!… Într-o zi, tot astfel, m-a salvat şi pe mine, fugeam… Sunt mulţi ani de-atunci… aveam douăzeci de ani… O tânără fată a venit la mine, mi-a întins mâna, m-a luat cu ea… Strigătele duşmanilor mei s-au pierdut în depărtare… îngerul meu salvator mi-a lăsat mâna într-a ei şi a roşit… Doamne, cât era de frumoasă! M-a ascuns zile de-a rândul… Am iubit-o toată viaţa! Şi ea m-a iubit; elanurile mele o încântau, dragostea ei era pentru mine lumină orbitoare… De câte ori n-am revenit în acest loc stingher, unde ea mi-a apărut pentru prima dată!… Mă îmbătasem de iubire!… Când o vedeam mi se deschideau cerurile în inimă… Dacă mi-ar fi spus: „Vreau să fiu regină”, i-aş fi cucerit o coroană cu spada sau pumnalul în mină, aş fi călcat şi peste cadavrul regelui! Dragostea aceasta a fost un abis de bucurii şi plăceri… Un an am trăit în acest fericit abis… m-am întors întunecat, însângerat, zdrobit… La început, aş fi râs şi de soarta celor aleşi de Domnul în fericirea lor veşnică; apoi infernul s-a deschis în inima mea!… Domnişoara de la Noue se căsătorise…

— Domnişoara de la Noue! repetă Belle-Rose.

— Am numit-o?! strigă domnul d’Assonville… Au trecut foarte mulţi ani fără ca buzele mele să rostească acest nume… Era îngropat aici ca într-un mormânt, adăugă apăsându-şi pieptul cu amândouă mâinile; uită-l… Ea s-a măritat, înţelegi, şi, mireasă fiind, era mamă!

Sudoarea brobonea fruntea domnului d’Assonville, iar vorbele ce-i ieşeau din gură erau acum mai mult un horcăit. Belle-Rose îl asculta, întrebându-se dacă delirul nu-i tulburase judecata…

— Mamă! auzi? Era mamă… Oh, copilul meu! Dumnezeule, copilul meu!

Vocea domnului d’Assonviile se stinse în suspine. Lacrimile izbucniră din ochii acestui om pe care Belle-Rose nu-l văzuse niciodată plângând. Mila profundă apăsa acum şi mai greu inima soldatului.

— Nelegiuita! strigă el.

Într-o zi mi-a fost răpit bietul copil, reluă căpitanul cu vocea spartă. Buzele abia i se mişcau – şi, fără îndoială, niciodată nu mi-a ştiut numele!

— Dar ea? întrebă Belle-Rose.

— Ea? Oh! Ea e bogată, puternică, acoperită de onoruri! E o mare doamnă, nespus de mândră şi de rang înalt; şi cei mai de seamă seniori se pleacă la numele ei.

— Oh! Vă voi răzbuna! exclamă Belle-Rose.

— Dar o iubesc, nu-mi vreau decât copilul! răspunse domnul d'Assonville.

Căpitanul era înspăimântător la vedere: faţa albă ca giulgiul, pe când din ochii aprinşi curgeau lacrimi necontenit; disperarea, dragostea, suferinţa dădeau acestei figuri însemnate de pecetea morţii o expresie sfâşietoare şi sublimă. Tocmai atunci huruitul unei carete ce intra în curte tulbură tăcerea adâncă. Careta se opri; Belle-Rose văzu, printre draperii, torţele slujitorilor; foşnetul unei rochii de mătase ajunse până la el; uşa pavilionului se deschise şi doamna de Châteaufort apăru în prag. Domnul d'Assonville întoarse capul, o văzu, se ridică şi scoase un strigăt cumplit. La strigătul lui, doamna de Châteaufort se opri, palidă şi mută; groaza i se întipărise pe faţă, iar mâinile-i tremurătoare i se plimbau în neştire de-a lungul obrajilor pe care cădea în lungi inele părul desfăcut. Ochii muribundului şi ai săi nu se puteau părăsi. Când el se plecă spre ea, braţele ducesei păreau că rătăcesc frământate. Domnul d'Assonville, alb ca varul şi sângerând, făcu trei paşi, ridică mâna spre cer şi căzu. Belle-Rose se repezi spre el. Doamna de Châteaufort îngenunche. Privirea buimăcită a lui Belle-Rose trecea de la cel mort la Geneviève; un gând îngrozitor îi îngheţa inima şi privirea părea că-i cere socoteală iubitei de moartea prietenului drag.

— Asasinat! spuse.

— O! Nu eu! exclamă doamna de Châteaufort.

Frângându-şi mâinile, cu obrajii inundaţi de

lacrimi, încercă să se târască în genunchi dar, zdrobită de spaimă, se prăbuşi cu capul pe covor. Belle-Rose ieşi, clătinându-se ca un om beat; un gând intolerabil îi chinuia sufletul, i-l stăpânea. Trecând prin curte, prima cameristă, neliniştită de lunga tăcere ce domnea, îl întrebă ce se petrece în pavilion.

— Cum se numea doamna de Châteaufort înainte de căsătorie? îngână Belle-Rose.

— Domnişoara de ia Noue, răspunse Camille şi intră în pavilion.

XV

UN PAS SPRE MORMÂNT

Ţ ntrând în pavilion, Camille o găsi pe doamna de Châteaufort leşinată lângă trupul neînsufleţit al domnului d: Assonviile, pe care-l recunoscu de la prima vedere. Aşa înţelese şi întrebarea lui Belle-Rose; dar fără a mai căuta să o interpreteze, strigă după ajutor, şi lacheii veniră să-şi poarte stăpâna în apartamentul ei. Evenimentele ce-au dus la această nenorocire s-au succedat atât de repede, încât doamna de Châteaufort n-a putut rezista valului lor. Femeia aceasta cu o fire dârză şi energică, a fost zdrobită de lovitura ce-i fusese dată. Rămase ceasuri în şir rece ca gheaţa şi neclintită, cu părul răvăşit pe frunte; că mai trăia o arătau doar lacrimile care cădeau şiroind printre pleoapele-i întredeschise şi tresăririle feţei oglindind spaima şi disperarea. Doamna de Châteaufort ajunsese după-amiază la Paris, la reşedinţa ei, neavând decât răgazul de a-şi schimba hainele, pentru a se îndrepta îndată cu trăsura la casa de pe strada Cassette. Domnul d'Assonville fusese pe acolo în ajun şi chiar în ziua aceea.

Doamna de Châteaufort trimise repede după ei dar plecase; lăsase însă vorbă că se va întoarce seara, încât ducesa trimise un lacheu să-i transmită că era aşteptat pe strada Cassette. Din păcate, domnul d'Assonville se şi dusese la palatul doamnei de Châteaufort şi, puţin mai înainte de sosirea ei, aflase de la un valet că ea

intenţiona să-şi prelungească şederea la ţară. Şi se hotărî pe loc; cunoştea parcul şi ieşirile lui secrete, culoarele care duceau spre apartamentele ducesei… era convins, din tăcerea ei, că hotărâse cu străşnicie să evite orice întrevedere, şi-atunci voi s-o surprindă noaptea, chiar şi cu preţul vieţii. În momentul când doamna de Châteaufort intra în Paris, domnul d'Assonville îl părăsea. Zărind Ecouen-ul, se opri şi aşteptă noaptea, încredinţat că dacă se va prezenta în faţa porţii castelului ducesei nu va fi primit. Cu primele umbre ale nopţii ajunse la zidurile parcului, se ascunse într-un desiş, iar când întunericul fu deplin, căută poarta secretă de la cotitura zidului unde, în timpurile fericite, paşii uşori ai unei tinere îl întovărăşiseră adesea. O găsi deschisă şi înaintă repede de-a lungul parcului, memoria călăuzindu-l fără greş. Dar domnul de Villebrais, care îl căuta pe Belle-Rose, văzând un bărbat care vine prin mijlocul unei alei ce ducea la castel, se aruncă asupra-i, sigur că are de-a face cu rivalul său. „Apără-te, mizerabile!" îi strigă. Domnul d'Assonville nici nu avu vremea să-şi tragă spada când şi fusese lovit adânc la gât; rana proaspătă şi adâncă nu-i îngădui să opună o prea lungă rezistenţă atacurilor asasinului, şi căzu în momentul când Belle-Rose îi sări în ajutor. În vreme ce la castel se întâmplau toate acestea, doamna de Châteaufort aştepta în casa de pe strada Cassette, plină de o nelinişte febrilă. Orele treceau fără ea domnul d'Assonville să apară. Către miezul nopţii, numărând cu groază minutele, trimise din nou după căpitan. I se răspunse că valetul domnului d'Assonville s-a întors după – ce-şi lăsase stăpânul pe drumul ce ducea la Saint-Dénis. Doamna de Châteaufort tăcu, dar Gamille înţelese din privirea pe care i-o aruncă stăpâna căror nelinişti era pradă sufletul temerar al ducesei. O clipă mai târziu, urcau amândouă în caretă, pornind în galop pe drumul spre Ecouen. Se ştie cum a fost întâlnirea şi ce sfârşit tragic a avut. Belle-Rose rătăci până dimineaţa, luptând

din răsputeri să nu-şi iasă din minţi. Domnul d'Assonville fusese ucis, iar aceea pe care domnul d'Assonville o iubise era iubita lui… Belle-Rose îşi reproşa moartea căpitanului ca pe o crimă personală, iar remuşcările şi durerea îi sfâşiau inima. Răcoarea zorilor mai domoli zbuciumul soldatului; îşi perindă prin minte întreaga lui viaţă; acum îi rămânea de împlinit o îndatorire, glasul onoarei se înălţase din tumultul gândurilor, şi el asculta de acest glas. Belle-Rose îşi luă un ultim adio de la trupul neînsufleţit al protectorului său, scrise câteva rânduri adresate doamnei de Châteaufort şi două bilete – pentru Claudine şi Cornelius –, informându-i pe scurt de plecarea sa de la castel şi de hotărârea de-a i se înfăţişa domnului de Nancrais; apoi înşeuă el însuşi un cal şi ieşi pe poarta parcului. Ducesa se deşteptă cu greu din leşin, auzi poarta deschizându-se larg şi răsunetul potcoavelor pe pietre. Se ridică şi dintr-un salt fu în balcon: un nor de prai se învălătucea pe drum. Călăreţul dispărea sub albul zăbranic iar inima Genevievei îi striga numele. Se întoarse spre Camille, cu faţa aprinsă de o splendidă mândrie în dragoste şi spaimă:

— Domnul de Verval! Să vină îndată… îl vreau aici! spuse, şi cu un gest imperios arătă cameristei uşa, când tocmai se deschidea.

Un lacheu intra cu o scrisoare în mina.

Doamna de Châteaufort luă scrisoarea şi, căzând pe o canapea, îi făcu semn lacheului să se retragă.

— Mi-e frică, şopti ea.

Buzele i se albiră şi vederea i se tulbură.

— Oh, doamnă, tocmai dumneavoastră?! exclamă camerista.

— Cum m-ai înţelege?! replică sărmana îndrăgostită. Tu nu iubeşti!

Doamna de Châteaufort deschise scrisoarea; ochii îi erau plini de lacrimi: nu vedea nimic.

— Ţine! citeşte! i se adresă ea primei cameriste; simt că înnebunesc!

Acoperindu-şi faţa cu mâinile, aşteptă.

Camille luă scrisoarea, care nu cuprindea decât rândurile ce urmează:

„Doamnă.

Mi-aţi răpit dreptul de a-l răzbuna pe domnul d'Assonville, dar vă încredinţez rămăşiţele sale pământeşti; daţi trupului său liniştea pe care i-aţi refuzat-o inimii. Domnul d'Assonville mi-a încredinţat o sfântă misiune. Dacă vă voi vedea vreodată va fi pentru a-l asculta, gata pentru, orice. Voinţa sa va fi şi voinţa mea; faceţi aşa fel încât să nu fiu silit a vă urî.

BELLE-ROSE".

Doamna de Châteaufort căzu pe spate, palidă, fără suflare. Nu mai avea nici voce să se vaiete, nici lacrimi să plângă; fierbinţeala o devora. În acest timp, Belle-Rose îşi lăsase calul la primul popas, luând un căluţ de poştă şi, în mare grabă, ajunse a doua zi la Cambrai, unde se afla atunci regimentul domnului de Nancrais. Domnul de Nancrais lucra în cameră la el când Belle-Rose se prezentă în faţa plantonului de serviciu. La sunetul vocii tânărului, domnul de Nancrais sări de pe scaun şi alergă să-i deschidă el însuşi; Belle-Rose nici nu intrase bine şi căpitanul închise uşa violent.

— Vii când nu mai eşti aşteptat, strigă el, dar te-ai gândit că nu e niciodată prea târziu pentru a fi dus la spânzurătoare!

— Voi fi judecat, domnule viconte, acesta însă nu este singurul motiv care mă aduce.

— Drace! este singurul care te va reţine!... Dacă ai uitat mirosul pulberii, o vei simţi atât de aproape, să n-o mai uiţi în vecii-vecilor!

— Permiteţi-mi să cred că n-am ajuns încă până acolo.

— La dracu'! Dar nici mult nu lipseşte! Ai avut grijă să-ţi aranjezi treburile în aşa fel încât să mergi la sigur! Naiba să te ia! îi tragi o lovitură serioasă de spadă locotenentului tău şi apoi dezertezi! Ajunge jumătate

dintr-atâta ca un soldat să fie împuşcat! Nu puteai rămâne acolo unde erai?!

— Şi aşa am stat prea multă vreme.

— Mai bine rămâneai pentru totdeauna!… Gândul de-a fi un om onest ţi-a venit cam târziu, nătărăule!

— Domnule căpitan!

— Ai de gând să te mai şi superi acum?!

— Mă predau… nu e de ajuns?

— Chiar prea mult, pe dracu'! Dacă te-ai săturat demeseria de soldat, trebuia să rămâi dezertor! Acum ce vrei să-i spun fratelui meu, domnul d'Assonville, când va afla că te-am făcut să cazi cu capu-n jos?!

La numele domnului d'Assonville, Belle-Rose îşi înăbuşi un oftat.

— Aha! Oftezi! reluă domnul de Nancrais, care măsura cu paşi mari camera, căutând să-şi ascundă sub tonul mânios interesul pe care i-l purta lui Belle-Rose; domnul de Villebrais, pe care l-ai aranjat, spune-se, de mai maredragul, e o pramatie, ştiu; dar, în sfârşit, e ofiţerul tău! Măcar dacă v-aţi fi măcelărit aiurea, m-aş fi putut spăla pe mâini…

— Domnule viconte, spuse Belle-Rose, încercând să capete siguranţă în vocea plină de emoţie, se va întâmpla ce va vrea Dumnezeu; dar îngăduiţi-mi să închei subiectul care mă priveşte direct. Am alte îndatoriri de îndeplinit.

— Alte îndatoriri! Eşti nebun? N-ai nicio altă îndatorire decât să te duci la închisoare.

— Mă voi duce curând; dar vă rog să-mi spuneţi dacă nu aveţi pentru mine o scrisoare de la domnul d'Assonvilie…?

— La dracu'!! Am şi uitat de ea!… Poftim. Dacă fratele meu îţi dă alte comisioane, îşi alege bine momentul… Acum e la Paris, aşa cred; l-ai văzut? Cum se simte?"

La această întrebare Belle-Rose păli.

— Nu mă auzi? reluă domnul de Nancrais… Ei,

dacă. nu vrei să-ţi dezlegi limba – adăugă el, la ezitarea lui Belle-Rose – păstrează-ţi secretele. Fratele meu a fost totdeauna cel mai misterios om din câţi am avut parte să cunosc pe lumea asta; are o seamă de griji din care n-am. Înţeles niciodată nimic… Dacă te interesează şi pe tine… descurcaţi-le împreună.

— Vai, domnul d'Assonville nu va mai avea griji S spuse Belle-Rose cu tristeţe.

Domnul de Nancrais se opri deodată:

— Ce spui?! strigă.

— Domnul d'Assonville a murit, răspunse soldatul.

— A murit! repetă căpitanul, şi se rezemă de sobă. Picioarele îi tremurau.

Belle-Rose îi povesti cu de-amănuntul împrejurările tragicului deznodământ al cărui martor fusese, trecând doar peste ceea ce-l privea pe el personal şi pe doamna de Châteaufort. Domnul de Nancrais îl asculta cu capul întins spre soldat şi cu ochii în ochii lui. Fiece cuvânt din funebra relatare îi împungea inima; lupta însă din toate puterile cu durerea ce-l copleşea.

— Da, spuse după ce Belle-Rose tăcu, era fatal să se întâmple aşa. Fratele meu era bun, viteaz, loial şi franc, celălalt e un mizerabil înecat în datorii şi desfrâu; s-au înfruntat… fratele meu e cel mort; aşa e viaţa! Laşul triumfă acolo unde viteazul sucombă… Bietul Gaston! Ce n-ar fi putut el ajunge… Dar era îndrăgostit!… O femeie sta curmeziş între el şi bastonul de mareşal; femeia asta l-a făcut să se poticnească… Dumnezeu s-o pedepsească, infamă creatură!

Şi domnul de Nancrais, mai palid ca un mort, ridică braţele spre cer, cu o înfricoşătoare expresie de ură şi furie. Belle-Rose se înfioră din cap până-n picioare.

— Ea va trăi în bogăţie şi veselie, continuă căpitanul, mergând cu paşi mari prin încăpere, iar el e mort! Nu trebuie să fii îndrăgostit când eşti soldat! Cine ştie dacă femeile nu sunt pentru noi ca tufele de roze ale căror spini ne sfâşie?!! Aşa ţi se scurge sângele din vine,

picătură eu picătură! Cu siguranţă că Villebrais l-a atacat pe la spate! Gaston avea mâna sigură şi inima tare; ar fi omorât zece ca tâlharul ăsta!... Ah, de-ar mai fi în viaţă, pe Dumnezeul meu! Cu mâna pe care o vezi, aş smulge din inima fratelui meu până şi amintirea acestei iubiri... chiar de-ar fi să moară dintr-asta!... Dar a şi murit, sărmanul meu frate!... Tu nu ai de unde să ştii, am fost sever şi aspru cu el totdeauna, morocănos şi ursuz; dar îl iubeam aşa cum un părinte îşi iubeşte copilul.

Copleşit de durere, căpitanul căzu pe un fotoliu şi-şi ascunse faţa în mâini. Plângea. Belle-Rose se apropie uşor; fără un cuvânt, îi luă mâna. Căpitanul i-o strânse şi au rămas muţi o clipă, cu mâinile înlănţuite.

Deodată domnul de Nancrais se ridică.

— Destule lacrimi, spuse, trecându-şi mâna cu asprime peste pleoapele ude... Mii de hohote de plâns nu-i vor reda un ceas de viaţă! Acum, e vorba de tine. Între noi numai, fiindcă suntem singuri, unul în faţa celuilalt, fratele domnului d'Assonville şi Belle-Rose, pot să-ţi spun ce gândesc. Eşti un soldat viteaz şi cinstit, iar domnul de Villebrais e un ofiţer mizerabil care are mai mult orgoliu decât curaj. L-ai lovit şi bine ai făcut! Oricare altul, cu o inimă ca a ta, ar fi făcut la fel. Dreptatea şi legea sunt de partea ta. Şi totuşi vei fi împuşcat. Disciplina o cere şi, tu ştii, trebuie să te supui disciplinei Ea va hotărî, îmi pare rău. Mâine nu vom mai fi unul faţă de altul decât căpitanul şi dezertorul. Dă-mi mâna şi du-te la închisoare.

Domnul de Nancrais sună din clopoţel. Caporalul la Déroute se prezentă. Domnul de Nancrais schimbă o ultimă lungă privire cu Belle-Rose, apoi îşi reveni cu fermitate. Nu mai era prietenul, era ofiţerul.

— Caporal – i se adresă el lui Déroute, pe un ton sec – iată-l pe dezertorul Belle-Rose, ţi-l încredinţez. 11 duci la carceră şi te întorci îndată să primeşti ordinele pentru convocarea consiliului de război. Plecaţi.

La Déroute duse mâna la chipiu şi ieşi. Abia

trecuseră de uşă şi caporalul sări de gâtul sergentului.

— M-ai omorât! Ce idee pe capul tău! exclamă la Déroute… Dar răbdare, nu se sfârşeşte cu asta…

— Mai lipsesc, cred, trei-patru zile.

— Între azi şi mâine mai e un loc pentru un mic plan.

— Ce vrei să spui?

— Destul… pot fi auzit. Nu putem vorbi pe coridor… Te duc mai întâi să te închid într-un loc unde nu descui uşa niciodată înainte de-a da cu pumnul.

— La carceră?

— Bineînţeles. Alerg la căpitan şi o să fiu mulţumit dacă mi se dă comanda oamenilor de pază.

— Roagă-l din partea mea, va consimţi.

— Ehei, m-am şi gândit. Să ne grăbim, vom avea destul timp să vorbim după aceea.

Peste cinci minute uşa carcerei se deschise pentru Belle-Rose. Era o încăpere cu tavanul scund, alături de cazarma artileriştilor. Ferestrele erau zăbrelite vertical şi transversal cu drugi groşi. Una din ele dădea spre dalele pe care îşi făcea rondul soldatul cu muscheta la umăr.

Belle-Rose zâmbi.

— Uite o reşedinţă cuminte aleasă. Nu poţi ieşi de aici decât pentru a intra în eternitate.

— Ei, cine ştie! mormăi la Déroute.

Prizonierul îl privi; vru să spună ceva, dar caporalul îl opri:

— Sst! Pereţii au urechi, spuse arătând cu un gest către uşă, unde se strânseseră trei-patru artilerişti. Stai jos, alerg şi mă întorc.

La Déroute strânse mâna camaradului său şi plecă. Belle-Rose auzi zăvoarele scrâşnind în lăcaşurile lor, iar pe dalele din faţa uşii, muscheta unei santinele. Ultimele cuvinte ale caporalului îi stârniseră imaginaţia; se aşeză pe marginea unui mizer pat de campanie şi-şi lăsă capul greu în palme.

E o speranţă nesăbuită, gândi el, de altfel, de ce-aş

spera?… Mai ales acum!

Un suspin îi întredeschise buzele, mintea îi rătăcea pe aleile proaspete ale unui parc; revăzu o arătare adorată trecând printre flori şi închise strâns ochii, ca s-o vadă mai limpede. Deodată, uşa scârţâi din ţâţâni şi la Déroute intră.

— Dormeai? spuse, lăsându-şi mâna pe umărul lui Belle-Rose.

— Nu… visam, răspunse soldatul; mă credeam la Saint-Omer, la tatăl meu.

Roşi până la rădăcina părului. Roşeaţa asta învăluia tristeţea amintirilor sale. Spusese Saint-Omer şi gândise Saint-Ouen.

— Iar eu vin de la căpitan! De, le potriveşte bine pe toate…

— Chiar aşa!

— Din prietenie pentru dumneata, ca să nu te chinuieşti prea mult la carceră, scurtează termenele de judecată şi execuţie. Noi vorbeam de patru zile… vei fi împuşcat în patruzeci şi opt de ore.

AJUNUL ULTIMEI ZILE

Ţ a vorbele caporalului, Belle-Rose privi câmpia ce se întindea până departe, radioasă în splendida zi de vară. Caporalul îi surprinse plutirea privirii.

— Adică, vei fi împuşcat dacă ¡vreau eu, zise el.

— Din cauza ta se dă peste cap şi consiliul de război? îl întrebă captivul râzând.

— Eu comand execuţia şi nu voi spune că n-am făcut nimic ca să te salvez de puştile lor. Am eu planul meu şi, pe legea mea, am să-l duc la bun sfârşit!

Mirat, Belle-Rose se întoarse spre caporal care, tot vorbind, trăsese şi zăvorul la uşa bine încuiată.

— Două precauţii nu strică, reluă la Déroute; ferecăm uşa şi vorbim încet. Uite un scaun, aşază-te şi ascultă-mă atent.

Caporalul se aşeză lângă sergent şi continuă:

— Domnul de Nancrais mi-a încredinţat paza

postului. E tocmai ceea ce doream. Consiliul de război se întruneşte mâine dimineaţă; dumneata vei fi judecat mâine seară, iar după semnarea sentinţei vei fi mutat la temniţa judiciară a regimentului, unde vei fi predat celor în drept, iar a doua zi, în faţa întregii garnizoane, vei fi pus la zid.

— Îţi mulţumesc, prietene, pentru asemenea detalii, mă interesează foarte mult... zise Belle-Rose.

— Ascultă-mă până la capăt! mai ales restul te va interesa: Dacă-l auzi pe tartorul de-acolo încuind uşa temniţei după tine, ai să înţelegi că intervenţia caporalului la Déroute nu-ţi va mai fi de folos; cei închişi acolo, aşa cum scrie la carte, nu mai scapă. Dar de carcera asta cumsecade, unde stăm noi de vorbă, şi temniţa aceea blestemată ne despart încă douăzeci şi patru de ore. E chiar mai mult decât ar fi nevoie ca să evadezi.

Belle-Rose sări de pe scaun.

— Să evadez!

— Fără discuţie! Crezi că la Déroute, caporalul din faţa ta, e dintre cei care-şi uită prietenii?! îmi eşti drag şi gata! Ideea e a mea şi te voi salva.

— Şi vei fi împuşcat!

— Ce-ţi pasă dacă vreau să-mi fac cheful? Sunt încă liber... Spăl puţina odată cu tine.

— Dumneata?

— Bineînţeles! Planul meu e frumos, ia gândeşte-te: oamenii care trebuie să stea de gardă noaptea sunt toţi din căprăria mea; m-am informat; sunt camarazi buni care ar vrea să te ştie altunde... Când i-oi vedea adunaţi cu armele frumos aşezate deoparte, îi voi strânge roată şi le voi zice cam aşa: „Copii! înăuntru se află un ostaş viteaz care ne-a dat adesea permisii de zece ore, când noi meritam carcera!”... „Aşa e!” vor răspunde ei. „Da, sigur că aşa e! voi stărui şi eu; deci, camarazi, fiecare la rândul lui – el ne-a trimis să ne plimbăm, să-i dăruim şi noi libertatea. Voi vă veţi duce la culcare, iar eu îi voi

deschide poarta, voi nu veţi vedea nimic, iar el va pleca de-aici. Caporalul vostru vă ordonă: mergeţi la culcare!”

— Şi crezi că aşa vor face?

— Îşi vor băga pumnii în ochi şi degetele în urechi, îi cunosc eu! Cinci minute mai târziu ne vom strecura ca potârnichile prin ţarini. Cum ţi se pare planul meu?

— E grozav; văd doar o dificultate.

— Care?

— Aceea că nu-mi place să evadez.

A fost rândul caporalului să sară de pe scaun.

— Nu-ţi place?!… Haida de glumeşti!

— Nu, vorbesc serios; ăsta mi-e gândul.

— Bine! fiecare cu ideea lui: dumitale îţi convine să rămâi, mie îmi convine să deschid poarta.

— Atunci vei pleca singur.

— Deloc, voi aştepta.

— Te vor aresta la revărsatul zorilor.

— Nu mă-ndoiesc.

— Şi te vor împuşca.

— O cred şi pe-asta.

— Du-te la dracu’!

— Îmi place să rămân aici.

9 – Belle Rose

Belle-Rose se ridică, străbătu de mai multe ori celula cu paşi mari. La Déroute, răsturnat pe scaun, îşi juca degetele foarte liniştit. Sergentul se opri în faţa acestui om de treabă, cu chipul atât de placid şi totodată hotărât.

— Prietene, îi spuse, luându-i mâna, ceea ce vrei să faci e curată nebunie!

— Nu mai mult decât ceea ce nu vrei tu să faci.

— Deci eşti hotărât?

— Mai încape vorbă? Am fost rândaş, sunt caporal, voi fi şi mort, asta-i tot.

— Dar, admiţând că primesc, te-ai gândit la greutăţile ce-ar urma?

— Maică precistă! Dacă te gândeşti la toate cele,

nu mai încerci niciodată nimic!

— E o santinelă de rond, noaptea.

— Un risc şi nimic mai mult.

— Ostaşii care patrulează la zidurile de apărare.

— Rolul lor e să vadă oamenii, al nostru să-i ocolim.

— Ne vor prinde înainte de-a ajunge la graniţă.

— Cum o vrea Dumnezeu!

Belle-Rose bătu din picior. Caporalul continua să se amuze cu cele zece degete.

— La urma urmei, fă ce vrei! izbucni sergentul, dacă eşti împuşcat, va fi din vina ta!

— Bineînţeles, spuse la Déroute şi se ridică.

Ziua se sfârşea, bătuse de cinci seara. Caporalul plecă să-şi îndeplinească obligaţiile. Avea de vegheat asupra gamelei şi asupra prizonierului. Nu trecu mult după plecarea lui şi Belle-Rose scoase un creion din buzunar, scrise grabnic câteva rânduri pe un petec de hârtie. Când sfârşi, se apropie de fereastra zăbrelită care dădea spre curtea interioară; un artilerist era pe-aproape.

— Vrei să-mi faci un serviciu, camarade? îl întrebă Belle-Rose.

— Dacă consemnul îmi permite, cu plăcere.

— Ia scrisoarea asta şi du-o domnului de Nancrais. Dacă nu e sus la el, caută-l până ce-l găseşti şi să nu te întorci până nu i-o dai în mina.

— E ceva atât de urgent?

— Destul. E vorba de viaţa unui om.

— Atunci, alerg.

Domnul de Nancrais, pradă durerii că îşi pierduse fratele, ordonase să nu fie tulburat sub niciun motiv; dar la numele lui Belle-Rose, artileristul a fost îndată primit şi-i luă scrisoarea. Erau următoarele rânduri:

„Domnule căpitan, dacă n-aţi fi chiar domnul de Nancrais nu v-aş fi spus nimic despre cele întâmplate între caporalul la Déroute şi mine; dar încredinţându-vă acest secret, sunt sigur că, în loc să-l pedepsiţi, îl veţi

împiedica pe bietul meu camarad să se piardă: la Déroute crede că poate să mă ajute să evadez în noaptea asta. În zadar am încercat să-i schimb aceste gânduri; continuă să stăruie, expunându-se la împuşcare pentru a mă salva. Eu nu ţin deloc la viaţă şi, indiferent ce va face el, sunt hotărât să mă supun morţii, dar nu vreau să-mi fie părtaş. E un om onest şi voi fi disperat să-l văd murind. Apăraţi-l împotriva lui însuşi.

BELLE-ROSE".

Domnul de Nancrais mototoli scrisoarea.

— Comunică-i lui Belle-Rose că voi face ceea ce îmi cere, îi spuse artileristului, care făcu repede stânga-mprejur.

— Adevărată inimă de soldat! exclamă domnul de Nancrais rămas singur; fratele meu şi cu el, unul după altul! Mor numai cei buni!

Şi, exasperat, căpitanul sfărâma cu pumnul măsuţa de care se sprijinea.

La o oră după întoarcerea artileristului, Belle-Rose îl văzu pe caporalul la Déroute intrând în celulă. Chipul bietului caporal exprima o mare descumpănire.

— Suntem trădaţi! zise, căzând pe un scaun.

— Cum asta?! răspunse Belle-Rose, prefăcându-se foarte mirat.

— Căpitanul ştie tot. Vreun ticălos de ostaş m-a auzit! îmi sorbeam supa, când tunarul de pluton a venit din partea căpitanului să-mi ordone să mă prezint îndată la el. Mă duc. Rămaşi singuri, domnul de Nancrais mi-a făcut semn să mă apropii: „Ştiu tot", mi-a spus. La aceste vorbe m-am tulburat şi am bâlbâit un răspuns din care nu înţelegeam nimic nici eu însumi. „Linişte! m-a oprit el. Dovezi nu am. Nu vei fi chemat în faţa consiliului de război; dar pentru a te împiedica de la vreo prostie, te trimit la închisoarea judiciară. Vei rămâne acolo trei zile… Dacă nu ai fi fost un bun ostaş, aş fi pus să fii bătut cu vergile… Ia asta şi pleacă!" Ies buimăcit şi afară găsesc trei tunari care m-au adus aici… Pe drum, m-am

uitat la ce mi-a pus căpitanul în mina: era o pungă în care am numărat doisprezece ludovici… închisoare şi aur! Nu mai pricep nimic… Sergentul care m-a înlocuit la comanda postului de gardă m-a lăsat să intru o clipă. Nemaipomenit!

— Nu trebuie să fii disperat… N-am reuşit şi-atâta tot.

— Mde! Noaptea e neagră şi avem picioare bune!

— Tare mi-ar plăcea să te ştiu la închisoare… Vrei să-ţi rişti viaţa, iar eu nu ţin la viaţă deloc.

— Astă-seară, se poate; mâine, însă!… Să ştii, n-am să mă împac cu gândul ăsta niciodată!

O lovitură dată cu patul puştii în uşă îl întrerupse.

— Mă cheamă afară, spuse la Déroute… Abia am intrat.

Se ridică şi făcu de două ori înconjurul celulei. A doua lovitură cu patul puştii îl avertiză să se grăbească.

— Bine, strigă el. Cei trei tunari ai mei se sperie să nu capete guturai! Adio, domnule sergent!

— Vrei să mă îmbrăţişezi, prietene?

— Dacă vreau! Nu îndrăznesc să ţi-o cer!

La Déroute sări de gâtul lui Belle-Rose şi îl strânse mult timp în braţele sale.

— Şi când te gândeşti că nu ne vom mai vedea! strigă el, izbucnind în plâns.

— Ba da, acolo sus! spuse Belle-Rose arătând către cer.

— E cam departe…

A treia lovitură cu patul puştii răsună în uşă. La Déroute se grăbi, deschise repede şi dispăru. Se sufoca. După ce Belle-Rose nu mai auzi zgomotul paşilor cadenţaţi ai micii escorte, scoase din buzunar scrisoarea încredinţată de domnul d’Assonville şi citi conţinutul: Era ca un testament prin care tânărul căpitan îl instituia pe Belle-Rose drept executor al ultimelor sale dorinţe, făcându-i cunoscută existenţa unui copil pe care l-a avut de la domnişoara de la Noue, înainte de căsătoria cu

ducele de Châteaufort. Acest copil dispăruse şi domnul d'Assonville îl delega pe Belle-Rose să-l ceară, încredinţându-i diverse acte care l-ar fi putut ajuta în cercetări. Belle-Rose nu sfârşi lectura fără s-o fi întrerupt de mai bine de zece ori. Lacrimi arzătoare îi brăzdau obrajii. Numele Genevièvei, acest nume care-l umplea de oroare şi totodată de-o dulce beţie, revenea fără încetare pe buzele lui, laolaltă cu acela al domnului d'Assonville; şi, în marea neorânduiala a gândurilor lui, amintirea Suzannei era singurul adăpost în care sufletul său rănit mai putea afla mângâiere. Dar chiar Suzanne, nu era oare pierdută pentru el? Din toate părţile, numai speranţe secerate. Florile tinereţii sale se veştejiseră înainte de-a se deschide, iar în scurta sa viaţă pe care gloanţele o vor stinge în curând nu vedea altceva decât dureri funebre şi lupte deşarte.

— Facă-se voia Domnului! oftă el, şi, aruncându-se în genunchi, se rugă.

Când zorii zilei începuseră să lumineze colinele palide ale platoului, Belle-Rose scria încă. În faţa lui se aflau mai multe scrisori, una adresată doamnei d'Albergotti, celelalte Claudinei, tatălui său, Guillaume Grânedal, lui Cornélius Hoghart, doamnei de Châteaufort şi domnului de Nancrais. Mai calm şi stăpân pe sine, se aruncă pe patul de campanie, aşteptând ora consiliului de război. La nouă dimineaţa, un pichet de artilerişti se opri în faţa celulei. Un ofiţer cu spada în mină apăru în prag şi-i făcu semn lui Belle-Rose să înainteze. Peste cinci minute intra în sala consiliului de război, prezidat de maiorul regimentului. Domnul de Nancrais îşi avea locul la dreapta maiorului. Chipul îi părea calm; era numai foarte palid. La o masă aşezată în faţa maiorului şedea grefierul. Plutonul de artilerie se afla în faţa tribunalului, pe o estradă, Belle-Rose rămânând în picioare, ceva mai în faţă. Fundul sălii era plin de curioşi, printre care un mare număr de ostaşi. La sosirea sergentului, în mulţime se stârni murmur şi mişcare;

urmă o linişte adâncă. Grefierul dădu citire actului de acuzare, din care rezulta că sergentul Belle-Rose, după ce şi-a rănit grav locotenentul, s-a făcut vinovat de crimă de dezertare. După citirea actului, maiorul trecu la interogarea deţinutului.

— Numele? întrebă.

— Jacques Grânedal, zis Belle-Rose, sergent în compania domnului de Nancrais.

Auzindu-şi numele, domnul de Nancrais tresări şi, în tot timpul interogatoriului, rămase cu capul sprijinit în mâini.

— Vârsta? continuă preşedintele.

— Douăzeci şi trei de ani.

După ce grefierul consemnă toate răspunsurile în procesul-verbal, lui Belle-Rose i se puse întrebarea dacă l-a rănit pe domnul de Villebrais cu două lovituri de spadă, nu departe de Neuilly. Belle-Rose răspunse afirmativ; dar pentru a-şi apăra onoarea de soldat, rugă tribunalul să aibă îngăduinţa de a-l asculta; iar cum maiorul consimţi, Belle-Rose povesti scena ce determinase duelul. Declaraţia i-a fost ascultată într-o deplină tăcere. Un murmur lung se auzi în sală. Mulţimea îl socotea nevinovat pe ostaş.

Maiorul luă de pe masa consiliului un teanc de hârtii.

— Mărturisirile acuzatului Belle-Rose, spuse el, sunt confirmate de declaraţiile scrise şi semnate ce ne-au fost trimise de la Paris: una provine de la vizitiul care l-a condus pe ostaş şi pe sora sa; cealaltă, de la un gentilom irlandez, Cornelius Hoghart, care a fost martorul luptei. Ele nu au fost dezminţite de domnul de Villebrais, căruia i-au fost transmise şi a cărui absenţă aici o regretăm.

După audierea acestei înşiruiri de fapte, consiliul de război, considerând purtarea lui Belle-Rose drept act de legitimă apărare, îl absolvi de acuzaţia de atentat la persoana unui ofiţer. Singura ce mai rămânea în picioare era crima de dezertare.

— După duelul cu locotenentul de Villebrais, de ce nu te-ai întors la Laon, unde se afla atunci compania? întrebă maiorul.

— Aşa am avut intenţia, dar m-a împiedicat un accident.

— O rană, poate?

— Da, domnule maior.

— Puteai scrie, ca să fii învoit până la vindecare.

— E adevărat.

— Rămânând acolo unde te aflai, ştiai că te faci vinovat de crimă de dezertare?

— Ştiam şi mă recunosc vinovat.

— Poţi să ne dai măcar unele explicaţii motivând absenţa dumitale?

Belle-Rose clătină negativ din cap. Maiorul schimbă câteva cuvinte cu membrii consiliului de război şi, întorcându-se spre Belle-Rose, îl mai întrebă dacă nu are nimic de adăugat în apărarea sa. După răspunsul tot negativ, ordonă ca acuzatul să fie dus în temniţă. Plutonul de infanterie ieşi, escortându-l pe Belle-Rose, sala fu evacuată şi consiliul intră în deliberare.

Spre seară, sergentul de gardă deschise uşa celulei.

— Sus, camarade, şi urmează-mă!

— Unde mă duci? întrebă Belle-Rose.

— Eh S Acolo unde nu mergi decât o singură dată.

— La celula condamnaţilor?

Sergentul dădu din cap.

— Bine! continuă Belle-Rose; înţeleg.

Patru tunari îl încadrară, conducându-l la carcerele din alt coi p de clădire. Era o încăpere boltită, mică, îngustă şi luminată doar prin două lucarne bine zăbrelite. Un pat nenorocit, o băncuţă la perete şi un crucifix de lemn, într-un cui din faţa îngustă a uşii. Era un loc întunecos, umed şi rece – o anticameră de mormânt. Lui Belle-Rose i se înscrise numele în registrele închisorii, după toate formalităţile. Un moment

mai târziu, intră în celulă adjutantul de maior şi grefierul. Grefierul ţinea o hârtie în mână. Belle-Rose se descoperi, iar santinelele prezentară armele. Torţele fixate în manşele de fier înfipte în perete se aprinseră şi, la lumina aceea roşietică, ce făcea să sclipească spada goală a adjutantului de maior şi muschetele soldaţilor, grefierul dădu citire hotărârii consiliului de război. Hotărârea spunea în esenţă că numitul Jacques Grânedai, zis Belle-Rose, acolo de faţă, sergent în compania de Nancrais din corpul de tunari, făcându-se vinovat şi recunoscându-şi crima de dezertare, consiliul de război, întrunit în oraşul Cambrai, îl condamnă conform ordinelor militare la pedeapsa cu moartea. După citirea sentinţei, grefierul îl întrebă pe Belle-Rose dacă nu mai are nimic de spus.

— Nimic, domnule; doresc doar să ştiu ce fel de moarte mi-a hotărât consiliul?

— Consiliul, apreciind buna dumitale purtare şi antecedentele dumitale, a hotărât ca spânzurarea să fie înlocuită prin împuşcare.

— Binevoiţi, domnule, să mulţumiţi consiliului, care nu mă lasă să mor de o moarte infamantă şi-mi acordă unica şansă pe care o doream. La ce oră este execuţia?

— Mâine dimineaţă la orele unsprezece.

1 – Voi fi gata, domnule.

— Dacă faci parte din sfânta noastră religie, poate vrei un confesor, înainte de-a te afla în faţa Domnului, acum când te desparţi de oameni?

— Doream să vă rog.

Grefierul făcu un semn maimarelui temnicerilor, care ieşi şi reveni repede cu un preot. Toată lumea se retrase şi, când uşa se reînchise, Belle-Rose rămase numai cu confesorul.

XVII
MINA UNEI FEMEI

A

două zi, la ceasurile zece, maimarele temnicerilor

intră în celulă. Belle-Rose dormea, culcat pe patul jalnic din celulă; după o noapte petrecută în rugăciuni înflăcărate, oboseala trupului învinsese frămîntările sufleteşti. Preotul se ruga, îngenuncheat sub crucifixul din perete. Temnicerul îl bătu pe umăr pe condamnat.

— Sus, sergentule! spuse, a bătut ceasul.

Belle-Rrose se ridică îndată. Preotul înaintă spre el.

— Părinte, iartă-mi greşelile, spuse ostaşul, îngenunchind.

Preotul ridică mâinile către cer.

— Condamnat de oameni, eu te iert în faţa lui Dumnezeu, ai suferit, mergi în pace. Şi făcu semnul crucii pe fruntea credinciosului. Apoi, preotul şi soldatul se îmbrăţişară. Belle-Rose purta încă veşmintele date de doamna de Châteaufort. Îşi scoase haina de mătase roşie cu brandeburguri, ce-i punea silueta în valoare, rugându-l pe primul-temnicer să-i îngăduie să i-o lase în dar călăului închisorii, iar banii din punga de la centură să-i împartă soldaţilor din gardă.

— Cu excepţia a cinci ludovici, adăugă, pe care îi vei da puşcaşilor; le datorez ceva pentru osteneală.

Un locotenent în mare ţinută apăru în pragul uşii.

— Sergent Belle-Rose, înainte! comandă el.

Douăzeci de tineri în ţinută de campanie aşteptau condamnatul. Toţi erau încruntaţi şi lăsară ochii în jos în momentul când apăru Belle-Rose cu preotul la dreapta sa. Chiar locotenentul părea emoţionat şi îşi muşca mustaţa. Belle-Rose îl salută mai întâi pe ofiţer, apoi pe soldaţii ale căror rânduri se desfăcură pentru a-l încadra. S-a dat semnalul şi trupa s-a pus în mişcare. Sergentul purta o vestă de moar alb cu o centură brodată în reţea de aur ce-i strângea talia şi-i accentua ţinuta frumoasă; avea capul descoperit iar buclele sale lungi fluturau până pe umeri. Jumătate de companie fusese plasată în afara cazărmii tunarilor, sub ordinele primului locotenent. Se aliniară şi porniră pe drumul meterezelor. O tăcere adâncă domnea în rândurile ostaşilor. Din timp în timp

câte unul tuşea şi îşi ducea mina la ochi. Belle-Rose le zâmbea camarazilor. Străzile pe care înainta cortegiul erau pline de lume, strânsă peste tot, de-a lungul caselor, în faţa uşilor, la ferestre, în pragul prăvăliilor. Toate privirile se îndreptau spre condamnat; nenumărate exclamaţii ţâşneau din mijlocul mulţimii, citeai mila pe toate feţele. Mersul lui Belle-Rose era hotărât, faţa calmă şi mândră; un surâs melancolic îi înflorea pe buze. Văzându-l atât de tânăr şi frumos, lumea era adânc mişcată, mai ales femeile, al căror suflet e mai gingaş, îşi exprimau cu voce tare şi cu ochii în lacrimi compătimirea.

— Ce tânăr şi ce frumos e! ziceau ele. Vor avea inima să-l omoare?

Cele care îl deplângeau astfel se ridicau pe vârful picioarelor să-l privească mai îndelung. Belle-Rose auzea toate exclamaţiile, desluşea sentimentele din priviri, şi-i pătrundeau în suflet întristându-l şi mângâindu-l totodată. Mai multe doamne se aplecaseră la un balcon din colţul unei străzi; una dintre ele, care ţinea un trandafir în mină, îl lăsă să cadă cu un gest de mare compasiune. Belle-Rose culese floarea şi, ducând-o la buze o salută pe tânără. Celelalte persoane din balcon se înclinară la rândul lor, emoţionate, iar doamna cu floarea duse batista la ochi şi începu să plângă. Cortegiul îşi continua calea; dar Belle-Rose întoarse capul înainte de-a trece de colţul acelei străzi, să mai privească încă o dată la tânăra cea frumoasă.

— Gândeşte-te la cele sfinte, fiule, spuse preotul, care-i urmărise privirea.

— Da, părinte, dar am douăzeci de ani! răspunse Belle-Rose cu un zâmbet blând.

Bunul preot oftă.

— Diavolul te ispiteşte! mai zise confesorul.

— Nu, părinte, inima mea care se desparte de lume.

Figurile fermecătoare ale femeilor pe care le vedea

îi aminteau lui Belle-Rose când de Suzanne, când de Geneviève. Trecând de acel colţ de stradă, preotul îi arătă cerul, iar condamnatul îşi înălţă ochii fiindcă nu mai zărea balconul… Cortegiul înainta încet prin mijlocul mulţimii care creştea clipă de clipă. Ajunse în sfârşit la porţile oraşului şi se îndreptă spre un câmp de manevre, unde o mie de bărbaţi şi încă vreo două sute în plus erau aşezaţi în front. Era şi domnul de Nancrais printre ei, călare, în fruntea companiei sale. Armele străluceau în soare şi tot poporul din Cambrai acoperea taluzurile şi locurile de acces spre câmpul de manevre. Când cortegiul apăru în faţa porţilor, începu răpăitul tobelor, ofiţerii traseră spada şi trupa ridică arma. Belle-Rose îşi înălţă fruntea, o clipă înclinată sub greutatea amintirilor, îşi plimbă privirile cu hotăr are peste şirurile de ostaşi, cu armele scânteietoare. În momentul când escorta intra în incinta fatală, un zgomot confuz se ridică din mulţime, o mie de capete se întoarseră şi strigăte îndepărtate izbucniră deodată. Lumea venită din Cambrai se repezi din toate părţile, iar valurile ei năvalnice ajunseră până la detaşamentul care-l conducea pe Belle-Rose.

— Graţiere! Graţiere! se auzea strigându-se şi cuvântul domina tumultul.

Crezând că vor să elibereze condamnatul prin forţă, locotenentul care comanda escorta ordonă să se strângă rândurile şi să se pregătească armele. Dar în momentul când ordinul urma să fie executat se zări un călăreţ venind în goană prin porţile Cambraiului. Omul era acoperit de noroi şi de praf; calul gâfâia, iar crupa lui albă şi înspumată sângera. Călăreţul nemaiavând glas să strige, flutura în vânt o hârtie sigilată cu ceară roşie. Lăsându-l să treacă, mulţimea se dădu la o parte cu strigăte de bucurie, iar călăreţul ajunse în galop în clipa când domnul de Nancrais, cu sabia în mină, alerga spre cortegiul ale cărui rânduri se desfăcuseră şi ele. Calul trecu ca un trăsnet, căzând la picioarele maiorului; iar călăreţul, în picioare, prezenta hârtia pecetluită cu

marele sigiliu regal. Ofiţerii se strânseră în jurul maiorului; mulţimea tăcea şi cei o mie de soldaţi, uitând de disciplină, întinseră capul să vadă şi s-audă. Nu puteau auzi nimic, dar tot ascultau. Dezordinea domnea. Deodată, cercul ofiţerilor se rupse şi domnul de Nancrais, cu hârtia într-o mână şi pălăria într-alta, porni în galop. Într-o clipă, ajunse în faţa detaşamentului de execuţie aşezat în front şi se opri. Chipul său, atât de posomorât cu o oră mai-înainte, strălucea de bucurie. Îşi flutura pălăria şi, cu voce tunătoare, strigă: „Trăiască regele!” Nimeni nu ştia încă ce se întâmplase, dar toţi ostaşii şi toţi cei de faţă răspunseră într-un glas tot cu strigătul de „trăiască regele!”, strigăt ce se rostogolea acum ca tunetul peste metereze, până în câmpie. Apoi se lăsă o linişte de-ai fi auzit cântecul ciocârliei din înaltul cerului. Domnul de Nancrais se ridică în scări:

— Sergent Belle-Rose, apropie-te! strigă el puternic.

Belle-Rose făcu zece paşi înainte.

— Jacques Grânedal, zis Belle-Rose, sergent în compania tunarilor, continuă domnul de Nancrais, regele, stăpânul nostru, ca o dovadă a bunătăţii sale atotputernice, te graţiază şi te absolvă de pedeapsa cu moartea pe care ţi-ai atras-o pentru crima de dezertare, şi-ţi îngăduie să-ţi reiei uniforma şi însemnele gradului tău. Aşa să se facă, după voinţa sa! Trăiască regele!

Toată trupa repetă strigătul, cu pălăriile în vârful puştilor, iar mulţimea aplaudă îndelung, manifestându-şi zgomotos bucuria. Ai fi zis că Belle-Rose e un personaj de mare importanţă, atât de tumultuos se manifesta bucuria publică. Tinereţea, înfăţişarea plăcută, curajul condamnatului făcuseră din el, într-un singur ceas, un erou. Mort, l-ar fi uitat toţi, chiar de-a doua zi; viu, mulţimea îl aclama cu entuziasm. Dar Belle-Rose nu se gândea la nimic. Tot ceea ce auzea i se părea un vis. De data asta, domnul de Nancrais nu ţinea să-şi ascundă mulţumirea. În faţa întregii garnizoane, îl îmbrăţişă pe

sergentul pe care, semnul de afecţiune al superiorului îl mişcă mult, mai mult decât întreg entuziasmul al cărui obiect devenise, în acel moment, călăreţul care adusese vestea cea bună se apropie de Belle-Rose şi, trăgându-l de mâneca vestei, îi spuse încet:

— Şi pe mine nu mă îmbrăţişezi?

Întorcându-se, Belle-Rose se trezi în braţele lui Cornelius Hoghart.

O jumătate de oră de la scena povestită, Belle-Rose, căruia nu-i fusese uşor să scape de năvala mulţimii care voia să-l poarte în triumf, Cornelius Hoghart şi domnul de Nancrais se aflau împreună acasă la căpitan.

— Aveţi, desigur, de vorbit, spuse domnul de Nancrais celor doi prieteni; lui Belle-Rose i s-a acordat pentru astăzi o permisie de zece ore! amâneţi împreună şi mâncaţi după pofta inimii, aici sau în altă parte, cum vreţi. Mi-a sosit corespondenţa de la Paris, mă duc s-o cercetez.

Faţă de moartea pe care o văzuse cu ochii, viaţa i se părea acum mai frumoasă lui Belle-Rose. Chiar dacă rădăcinile durerii mai dăinuiau, dăruirea voluntară a tinerei vieţi i se părea un sacrificiu după care disperarea nu mai avea de ce să-şi ceară dreptul. Ofranda fusese făcută, soarta o refuzase. Balanţa sta drept între Belle-Rose şi destinul darnic. Se petrec adesea în fundul sufletelor, chiar şi al celor mai sincere, asemenea amestecuri de sentimente care lămuresc lucrurile cele mai nelămurite în aparenţă. Sergentul, salvat printr-o minune, nu-şi dădea seama de transformarea misterioasă ce se petrecea acum cu el; dar, când îl văzu pe Cornelius întinzându-i mâna peste masă, luă un pahar cu vin de Spania, îl bău până la fund şi, cu inima tresăltând, înţelese că mai există încă loc, pe viitor, pentru tinereţe, speranţă şi iubire.

— Îţi datorez viaţa! exclamă Belle-Rose, strângând mâna gentilomului irlandez. Într-o zi onoarea, într-alta capul; dacă continui în ritmul ăsta, cum mă voi achita

vreodată?

— Îţi va fi mai uşor s-o faci, cum nici cu gândul nu gândeşti, răspunse Cornelius.

— Spune-mi, repede, cum?!

— În curând va veni şi timpul acela. Dacă consimţi chiar acum, prea curând aş fi debitorul dumitale! Şi, de altfel, datoria de care-mi vorbeşti nu mi s-ar cuveni decât pe jumătate.

— Pe jumătate?

— Fără îndoială! Hârtia pecetluită care te-a salvat de gloanţe eu am adus-o, dar nu eu am obţinut-o.

— Cum?! Nu tot dumneata ai fost cel care…

— Ei, Doamne, nu.

— Cine, atunci?

— Ce să zic!… Cineva care se pare că te iubeşte cu patimă. Beiie-Rose roşi.

— Ai înţeles? continuă Cornelius.

— Nu, într-adevăr nu, caut…

— Dacă începi să cauţi, înseamnă că ai şi găsit… Mai trebuie să o numesc pe doamna…

— Marchiza d’Albergotti?

— Nu… ducesa de Châteaufort.

La numele ei, Belle-Rose tresări.

— Fără ea, ai fi fost mort! reluă Cornelius. Cită recunoştinţă îi datorezi! Ce n-a făcut pentru a te salva!

Numele doamnei de Châteaufort redeşteptă în cugetul lui Belle-Rose tot zbuciumul. Înclină capul şi păstră tăcerea.

— Ciudată poveste! continuă Cornelius. Acolo unde bărbaţii nu pot nimic, femeile pot totul!… Nu cunosc un paspartu mai bun decât o frumoasă mină albă; Căci poate deschide şi porţile conştiinţelor, şi lacătele temniţelor. Când scrisoarea dumitale a ajuns la Paris – unde întârziam nici eu nu ştiu să spun de ce, urmă irlandezul, roşind uşor – m-am simţit în mare cumpănă. Ce să fac, încotro s-o apuc? Am alergat mai întâi la ţară, la sora dumitale, la domnişoara Claudine…

— Ah! exclamă Belle-Rose, căruia nu putuse să-i scape emoţia gentilomului rostind acel nume.

— Da, e o tânără persoană care are mult mai mult simţul lucrurilor decât ar arăta ochii ei veseli şi zâmbetul poznaş. Aşteptam de la ea un sfat bun şi am găsit-o în lacrimi; primise, ca şi mine, un bilet prin care îi anunţai intenţia de a te prezenta în faţa consiliului de război din Cambrai. S-ar fi adresat, desigur, doamnei d'Albergotti; din păcate, bărbatul acestei înalte doamne era la Compiègne, iar pentru dumneata ar fi trecut de zece ori timpul să fii împuşcat înainte ca intervenţia lui să-ţi poată veni în ajutor. Neştiind cui să mă adresez am luat-o la întâmplare şi, fără să ştiu prea bine cum şi ce, m-am dus la palatul domnului de Louvois. Am intrat pe poarta mare, am urcat scara principală şi am intrat într-o sală în care se strânseseră mai multe persoane. O uşă era chiar în faţa mea, înaintez, dar un uşier se ridică: „Ce doriţi?" mă întreabă. La asemenea cuvinte, mă hotărăsc în disperare: „N-aş putea vorbi cu excelenţa sa, domnul ministru?" îi spun uşierului. „Domnul ministru este ocupat acum, veţi intra când vă va veni rândul; pe cine să anunţ excelenţei sale?... „Nu mă cunoaşte", îi răspund. „Aveţi atunci o scrisoare de recomandare, o hârtie oficială de audienţă?"... „Nu am nimic din toate acestea", zic iarăşi. „În acest caz îmi este cu totul imposibil să vă introduc la domnul ministru"... „Şi totuşi", stărui... „Nu insistaţi, vă rog, datoria mi-o interzice". Încheie uşierul. În acel moment se deschide uşa, un gentilom se retrage, altul se prezintă, uşierul mă părăseşte şi rămân pradă gândurilor negre. Toate persoanele care aşteptau au intrat pe rând, timpul trecea, disperarea începuse să pună stăpânire pe mine.

— Bietul Cornelius! murmură Belle-Rose.

— Mă hotărâsem, văzând asemenea nenorocire, să plec la Saint-Germain şi să mă arunc la picioarele regelui, când, la un moment dat, o doamnă a intrat pe uşă, îndreptându-se spre cabinetul ministrului. Uşierul s-

a ridicat îndată şi s-a înclinat adânc. „Domnul de Louvois?” a spus doamna. „Domnul ministru este încă ocupat”… „Spune-i numele meu, trebuie să-i vorbesc fără întârziere!” Uşierul a dispărut. Există unele amănunte, de mică importanţă, care devin adevărate revelaţii. Tonul şi agitaţia doamnei m-au făcut să-i intuiesc atotputernicia. „Doamnă!” am strigat, îndreptându-mă spre ea, binevoiţi a-mi acorda o mare favoare!”…” Despre ce este vorba?” întrebă ea întorcându-se. Am rămas o clipă uimit. Privirea femeii era poruncitoare, gura dispreţuitoare, obrazul palid; dar era frumoasă ca o regină a zânelor din poveşti. „Doamnă, am reluat eu, este vorba de un biet sergent care a dezertat”… Atunci doamna s-a apropiat şi m-a privit lung. „Are un tată bătrân, o soră tânără, şi-abia de-a trecut de douăzeci de ani”… „Numele lui?” m-a întrerupt ea. „Belle-Rose”… Doamna scăpă un strigăt şi se clătină. M-am repezit să o susţin, dar ea – şi revenise din prima tulburare şi mi-a întins mâna. „Şi dumneavoastră veniţi să-l salvaţi?… Sunteţi un brav gentilom!” Privirea aspră a doamnei se înmuie, mi s-a părut că o lacrimă îi tremura în colţul pleoapei… E foarte firesc, i-am spus, îl iubesc şi o iubesc pe sora lui”.

Cornelius roşi şi se opri brusc, ca un cal care a pus din greşeală piciorul pe un povârniş primejdios. Belle-Rose ridică ochii. Un zâmbet cald îi lumina faţa care mai înainte era atât de întunecată.

— Acesta-i, deci, marele secret?!

— L-am spus?! Bine! Fie; nu voi întârzia să-ţi vorbesc; dar acum lasă-mă să-mi continui povestirea; va veni şi rândul poveştii mele. Cred că femeia nu m-a auzit bine, fiindcă a întrebat: „Dar ce primejdie îl paşte?” „Primejdia de a fi împuşcat, asta-i tot”. Ea a pălit. „Oh! a exclamat, se mai împuşcă încă?”… „Se împuşcă mereu!”… „Ce e de făcut, atunci? Dacă îi motivez concediul sau dacă obţin să nu fie judecat?”… „înainte de a sosi un ordin ca acesta, va fi condamnat”…

„Dumnezeule! Consiliu de judecată! Un consiliu… Şi eu am venit tot pentru el!”… „Ei, bine, doamnă, avem nevoie de graţierea lui”… „Graţierea! O voi avea… dar cine o va duce?”… „Eu; dacă nu voi fi ucis în drum, voi ajunge la timp pentru a-l salva!”… „Aşteaptă-mă aici… mă întorc îndată!” Cea care-mi vorbise aşa dispăru iute prin uşa pe care uşierul o întredeschidea. Am rămas singur câteva minute, care mi s-au părut secole. O mie de gânduri copleşitoare îmi pustiau mintea. Necunoscuta avea oare puterea pe care i-o atribuiam? Interesul pe care ţi-l arăta era oare adevărat? Deodată, uşa s-a deschis şi femeia a revenit. N-am mai văzut nimic de data asta decât documentul pe care îl ţinea în vârful degetelor ei albe ca zăpada. „Luaţi-l, îmi spuse. Poartă sigiliul regal. Aveţi viaţa lui. Plecaţi repede!” Faţa îi radia. M-am înclinat să-i sărut mâna, „Numele dumneavoastră, doamnă? Ca tatăl său, sora sa şi el însuşi să vă binecuvânteze?”… „Numele meu? Sunt doamna de Châteaufort, dar să nu-i spuneţi”.

— S-a gândit să-mi ascundă binefacerea ei! exclamă Belle-Rose.

— De trei ori mi-a repetat să păstrez tăcerea, dar nu mi-am ţinut făgăduiala… Nu cred că există ură sau greşeală pe care un asemenea bine să n-o şteargă. Am coborât cu doamna de Châteaufort, careta ei o aştepta în faţa palatului. „Aveţi grijă, mi-a spus şi, strângându-mi mina, a plecat. O jumătate de oră mai târziu dam frâu liber calului şi galopam pe drumul spre Cambrai.

— Şi ai ajuns la timp!

— Nici nu ştii ce teamă mă biciuia în timp ce dam pinteni calului, iar după fiece popas mă zoream şi mai tare. O voce îmi striga că viaţa dumitale atârnă de goana mea şi treceam pe drum ca glonţul… Dar să nu ne mai gândim la asta acum… Trăieşti!

— Doamnei de Châteaufort îi datorez această existenţă atât de des şi în atâtea feluri tulburată!

— Ei, şi numai ei! Spune-mi, o cunoşteai, aşadar pe

doamna ducesă de Châteaufort?

Belle-Rose îşi înălţă fruntea grea de întristare; tot sufletul său se oglindea în ochii ce-l priveau pe Cornelius; apoi, luând în mâinile sale mâinile prietenului, îi vorbi cu un accent plin de nespusă emoţie:

— Frate, prietene, dacă pot conta pe afecţiunea dummitale, aşa cum poţi conta dumneata pe a mea, niciodată numele doamnei de Châteaufort să nu mai fie pronunţat între noi, şi să nu mă întrebi niciodată dacă am cunoscut-o sau nu. Niciodată, mă înţelegi?…

— Bine, spuse Cornelius. Am uitat tot.

În acest moment domnul de Nanerais intră în sală.

— Locotenente, zise, nu mai e timp de vorbă. Ora plecării a sunat.

— Locotenente! strigară deodată Belle-Rose şi Cornelius. Cui vă adresaţi, domnule căpitan?

— Dumitale, Belle-Rose, citeşte singur:

Şi domnul de Nanerais îi întinse tânărului o hârtie purtând armele regelui.

— Am găsit acest brevet printre hârtiile care mi-au fost trimise de la Paris. Este în ordine, şi dumneata nu ai decât să i te supui.

— Eu, locotenent! Eu! exclamă Belle-Rose.

— Ministrul face bine lucrurile, când le face, continuă domnul de Nancrais; graţierea, avansarea şi o sută de ludovici pentru echipament. Iată ordonanţa: este o sumă pe care vistiernicul regimentului ţi-o va număra mâine.

Domnul de Nancrais se bucura de uimirea, de emoţia lui Belle-Rose ale cărui priviri treceau de la Cornélius la căpitan şi de la căpitan la brevet.

— Ai moştenit funcţia domnului de Villebrais, reluă domnul de Nancrais, a domnului de Villebrais pe care corpul ofiţerilor îl elimină din batalion, urmând să dea socoteală lui Dumnezeu pentru infamiile sale.

— Dee cerul să-mi iasă în cale! izbucni Belle-Rose.

— Este o ostilitate din care iau jumătate asupra

mea, spuse căpitanul, dacă ar fi demn de ura noastră. Să lăsăm timpul să-şi îndeplinească opera. Ziua care a început rău sfârşeşte bine, Belle-Rose, iar veştile bune vin una după alta. Mâine plecăm la frontiera din Nord.

— Suntem în război?

— Suntem în război şi batalionul nostru se ataşează corpului de armată de sub comanda domnului duce de Luxembourg. Este un bărbat viteaz în război şi sub ordinele lui vei avea repede prilej să tragi spada. Fii gata; trompetele răsună mâine în revărsatul zorilor.

— Grozav, Belle-Rose! strigă Cornélius, când domnul de Nancrais se retrase să vadă de ultimele pregătiri pentru plecare. Soarta se poartă cu dumneata ca o cochetă ce este! După ce s-a încruntat la tine atâta timp, acum te copleşeşte cu favoruri.

— N-am făcut nimic pentru a le primi, dar sper că spaniolii mă vor ajuta să le merit.

— Acum, când treburile dumitale au luat drumul cel bun, locotenenţa voastră îmi va permite să i le amintesc şi pe ale mele?

— Ale dumitale, dragul meu Cornélius? le cunosc la fel de bine ca şi dumneata. Iubeşti o tânără fată care este sora mea, şi din felul cum mă priveşti pot crede că sora mea va răspunde la această iubire din tot sufletul.

IO

— Este credinţa mea cea mai scumpă.

— E cât se poate de bine, sunt mulţumit că sentimentele ei sunt încredinţate unei inimi fără greş. Dar pentru că este o fată cinstită, aşa cum şi dumneata eşti un om cinstit, văd mari dificultăţi până la deznodământul acestei iubiri împărtăşite.

— Şi care ar fi, ia spune-mi, rogu-te?

— Mai întâi sora mea, este o plebee, fiind fiica unui simplu dresor de şoimi.

— Este ceva la care doar familia mea ar avea dreptul să se opună, dar cum eu singur sunt în toată familia, îţi va conveni, sper, ca nobleţea mea să se

împace cu plebeismul dumitale.

— Totuşi…

— De ajuns, despre asta. Şi apoi, dacă ţii la aşa ceva, nu uita că acum eşti ofiţer: sabia înnobilează.

— Fie! Dar Claudine nu are ca zestre aproape nimic.

— Acest aproape nimic seamănă aşa de mult cu puţinul pe care-l am eu, încât, fără să se compromită cine ştie ce, averea mea poate să se alăture sărăciei ei.

— Ai o logică ce nu-mi permite să mai continui! Obstacolele ridicate de mine le văd doborâte.

— Pe asta şi contam; deci consimţi?

— Aşa trebuie, şi pentru ea, şi pentru dumneata, şi pentru mine! Dar nu ajunge numai consimţământul meu. Există undeva pe lume, lângă Saint-Omer, un bătrân cinstit care se numeşte Guillaume Grânedal, şi care are, îmi închipui, unele drepturi asupra domnişoarei Claudine.

— Sigur că da! Voi fi acolo în douăzeci şi patru de ore!

— Iar poştele regale vor avea trei-patru cai căzuţi în spume!

— Atâta pagubă pentru ei! Meseria lor e să gonească!

— Şi a noastră de a ne face planuri frumoase, pe care o ghiulea de tun le-ar putea reteza dintr-odată.

— Ei! O jumătate din viaţă trece făurindu-ţi planuri; e un câştig asupra celeilalte jumătăţi.

— Deci, pleci?

— Mâine la răsăritul soarelui. Dumneata te duci în Flandra, eu în Artois.

— Şi de acolo, pe curând la Paris?

— Nici gând! La armată, alături de dumneata.

— În rândurile noastre?

— Fără îndoială! Un irlandez este pe jumătate francez. Întâi ne vom bate bine şi apoi mă voi căsători.

XVIII

UN OM CHIBZUIT SCAPĂ CAII

Ţ> azboiul din 1667 a fost preludiul marelui război din 1672, care a început *cum cade trăsnetul din cer senin*, pentru a folosi expresia cavalerului Temple privind invadarea Olandei. O sută de mii de oameni s-au pus dintr-odată în mişcare, au trecut râurile Meuse şi Sâmbre, cucerind Flandra cu iuţeala fulgerului. Franţa a oferit atunci un spectacol magnific. Un rege tânăr, elegant, îndrăgostit de toate faptele mari şi glorioase, a atras la curtea sa elita inteligenţelor răspândite în regat. Molière şi Racine au făcut din scena franceză prima scenă a lumii; Louvois şi Colbert dirijau afacerile publice; condé şi Turenne erau în fruntea armatelor; poeţii cei mai vestiţi, scriitorii cei mai iluştri, femeile cele mai celebre, cei mai eminenţi prelaţi, o mulţime de oameni de seamă prin ştiinţa, prin spiritul, prin virtuţile lor au adus Parisului un renume ce se întindea până la cele mai îndepărtate hotare ale Europei. Era o impozantă reuniune de generali, oratori, savanţi, oameni de litere, miniştri, nobile doamne, cum rar mai întâlneşti în istoria imperiilor. Franţa era şi luminată, şi puternică, avea dubla autoritate a armelor şi a literelor, iar supremaţia ei se întindea asupra tuturor bunurilor, şi cele ale spiritului, şi cele ale politicii: comanda cu sabia şi guverna cu pana. În timpul scurtelor răgazuri de pace, naţiunile învinse de ea veneau să se instruiască la acest focar de lumină ce strălucea în plină Europă, la acest Paris minunat care da lumii fizolofi sau soldaţi, cărţi sau revoluţii pentru a o conduce. Ludovic al

XIV-lea, sfătuit de cardinalul Mazarin, a semnat la 7 noiembrie 1659 tratatul Pirineilor, pierderea bătăliei navale de la Dunes de către spanioli, luarea Dunkerque-ului, a Gravelines-ei, Oudenarde-ei şi a altor ţinuturi importante, silind Spania să propună pacea, care a fost acceptată. La pacea semnată pe insula Feisans, Ludovic al XIV-lea câştiga confirmarea puterii în Artois, Roussillon, Perpignan, Mariembourg, Landrecies,

Thionville, Phillippeville, Gravelines, Montmedy, şi mina Mariei-Therese, fiica lui Filip al IV-lea, infanta Spaniei. Ludovic al XIV-lea, stăpân la el acasă, s-a gândit că din acel moment poate stăpâni şi evenimentele din exterior. Timp de opt ani s-a ocupat să cimenteze alianţe, să neutralizeze eforturile unor puteri de-a căror rivalitate s-ar fi putut teme, să ducă peste tot strălucirea, supremaţia Franţei. Spania recunoaşte prioritatea Franţei în urma unei neînţelegeri survenite la Londra între ambasadorii celor două ţări; papa Alexandru al V-lea este constrâns să retracteze printr-o răsunătoare reparaţie publică ofensa adusă ambasadorului Franţei de către garda sa corsicană; Dunkerque şi Mardick sunt cedate englezilor în schimbul a cinci milioane de franci-aur; alianţa cu elveţienii este reînnoită. Oraşul Marsal din Lorena este cucerit, piraţii din Alger sunt pedepsiţi. Portughezii sunt susţinuţi împotriva spaniolilor, iar împăratul Leopold primeşte în ajutor şase mii de voluntari care îl slujesc împotriva turcilor, participând glorios la bătălia de la Saint-Gothard. În acest timp, regele Franţei aştepta prilejul ca să intervină; cei mai abili generali îi comandau armata instruită şi fortificată; marina fusese sporită; şi-a lăsat aliata, Olanda, să se epuizeze într-un război steril, stând gata să intre în acţiune când, în sfârşit, moartea lui Filip al IV-lea îi permite să-şi încerce puterile. În calitatea lui de cap al familiei şi în virtutea unor drepturi de succesiune, Ludovic al XIV-lea revendică Ţările de jos de la spanioli. Iar în timp ce formidabile preparative de război par că ameninţă întreaga Europă, festivităţile umplu de strălucire reşedinţele regale de la Versailles şi Saint-Germain, teatrul invită pe străinii iluştri şi pe oamenii cei mai însemnaţi ai ţării la capodoperele poeziei; peste tot se ridică splendide monumente, iar curtea, excelând în etichetă şi strălucire, trăieşte fuga zilelor în mijlocul fastului regalităţii triumfătoare şi al minunatelor opere ale inteligenţei respectate. Deodată, în mijlocul acestei

păci fecunde, înfrumuseţată de nenumăratele creaţii ale artelor, izbucni războiul şi, la toate frontierele din nord, se aprinse pârjolul. Regele însuşi trece râul Sâmbre, urmat de cei mai renumiţi comandanţi ai timpului, Condé, Turenne, Luxembourg, Crequi, Grammont, Vauban, cei care-i asigurau victoria. În această zguduire generală, oscilaţiile erau atât de bruşte şi de profunde incit pertui barele cele mai mici, surprize ale sorţii şi-ntâmplării, puteau deveni extrem de importante. Atunci când marile războaie sau răsturnări sociale tulbură naţiunile, îndrăzneala, inteligenţa, ştiinţa sunt trepte de nădejde; stratificările sociale se schimbă, şi cei care sunt încă jos speră să urce. E momentul pentru cei plini de energie să-şi croiască drum. Apoi, agitaţia odată potolită, oamenii se liniştesc şi o cumpănă stabilă dă pace ţării.

Toate aceste gânduri trecură ca un fulger prin mintea lui Belle-Rose; întrevedea un viitor limpede şi dorea din tot sufletul să sosească ceasul luptei. A doua zi, în zori, domnul de Nancrais îl chemă pentru a-i încredinţa organizarea şi comanda unui corp de recruţi care urmau să sosească la Cambrai.

— O vei lua înainte, în fruntea bătrânilor mei ostaşi, îi spuse căpitanul; mă vei întâlni la Charleroi, şi foarte curând va fi bine.

Lui Belle-Rose i-ar fi plăcut să plece imediat dar a trebuit să se supună; de altfel, misiunea cu care fusese însărcinat era o dovadă de încredere; s-a resemnat când îi văzu îndepărtându-se, în acelaşi ceas, pe Cornélius şi pe domnul de Nancrais, unul spre Saint-Omer, celălalt spre Charleroi. Desigur că aţi ghicit că la Déroute nu a fost cel din urmă venit printre cei ce-l felicitau pe Belle-Rose pentru noul lui grad.

— Nu mă gândesc deloc la avansare, zise sărmanul caporal; singurul lucru la care năzuiesc acum este să fiu la ordinele dumneavoastră. Dacă îmi veţi permite să nu vă părăsesc voi fi cel mai fericit dintre oameni!

— Asta se va hotărî când vom fi la regiment. Sunt

sigur că domnul de Nancrais îmi va acorda această îngăduinţă, care îmi va face aceeaşi plăcere ca şi ţie.

Îmbărbătat astfel şi plin de bucurie, la Déroute o luă pe drumul spre metereze, unde se strângea compania. Când tocmai înainta iute spre rândurile ei, domnul de Nancrais îl strigă.

— Ei, năzdrăvanule, unde alergi?! îl întrebă.

— Alerg la soldaţii mei… Am întârziat puţin, dar voi câştiga timpul pierdut cu împunsături de suliţă în burta spaniolilor!

— E vorba deci de suliţă şi de spanioli! Dar halebarda unde-ţi e?

— Halebarda? repetă caporalul uimit.

— Ei asta-i! Sper că vorbesc pe franţuzeşte! Nu ţi s-a spus că eşti sergent, sau ai uitat?

— Eu, sergent!!

— Au trecut trei ceasuri de când ai fost numit.

— Abia de-un ceas am ieşit de la răcoare…

— Şi-ai să te-ntorci acolo dacă nu-ţi pui repede însemnele gradului. Aleargă sau te tai!

La Déroute, cu totul zăpăcit, îl salută pe căpitan şi plecă. Dar în acelaşi timp, mintea noului sergent, care nu era prea ascuţită, se frământa să descopere cauza avansării. Dacă a meritat să fie pedepsit, de ce i s-a dat halebarda, chiar înainte de expirarea pedepsei? Iar dacă, dimpotrivă, purtarea lui merita o recompensă, de ce să fie vârât la închisoare? De fapt, căpitanul era mulţumit sau nemulţumit de el? Această dilemă depăşea puterea de înţelegere a bietului la Déroute: era o enigmă tulburătoare a cărei dezlegare îi scăpa. După cum se înţelege, niciodată n-ar fi îndrăznit să-l întrebe direct pe domnul de Nancrais; s-ar zice că până la moarte l-a chinuit această întrebare.

În timp ce compania lui se îndrepta spre frontiera din nord, Belle-Kose grăbea cât putea organizarea recruţilor. A depus o activitate atât de însufleţită, încât în puţine zile ostaşii săi au fost pregătiţi pentru plecare şi

au ajuns cu el în frunte la cartierul general al armatei chiar înainte de începerea campaniei. Armata Flandrei era comandată de domnul principe de Condé, care avea sub comanda sa pe domnul de Luxembourg, domnul duce d'Aumont şi alţi generali. Batalionul de artilerie din care făcea parte compania domnului de Nancrais aparţinea corpului de armată al domnului de Luxembourg, prezent printre primele pe malurile Sâmbrei, la Charleroi. Când Belle-Rose ajunse la tabără, se înnopta. Fu recunoscut de santinelele postate în faţa comandamentului artileriei, îşi plasă oamenii la grupările indicate, iar la înştiinţarea că domnul de Nancrais lipseşte în interes de serviciu, intră în cortul care îi fusese pregătit. Belle-Rose tocmai voia să-şi desfacă centironul şi să-şi scoată haina când, ridicând cutele pânzei de cort, la Déroute apăru în faţa ochilor săi. Sergentul era abătut şi trist, dar în semiîntunericul cortului locotenentul nu-i observă expresia din primul moment.

— Ei! Tu eşti, bunul meu la Déroute?! Eşti primul chip de prieten pe care îl întâlnesc aici, fii binevenit. Te simţi bine?

— Mulţumesc, treacă-meargă. Aş dori ca toată lumea să se simtă ca mine.

— Pe legea mea, prietene, nu toată lumea ar fi încântată să aibă înfăţişarea pe care o ai dumneata în seara asta. Poate că te simţi bine dar nu se prea vede.

— Cu sănătatea îmi merge bine dar nu totdeauna poţi fi mulţumit de câte vezi.

— Fără îndoială că filosofia asta e cuminte, însă nu ţi se potriveşte dumitale, de-a cărui avansare am aflat. M-ai urmat repede, şi-mi închipui că nu te-ai aşteptat la asta.

— Nu, într-adevăr, şi avansarea m-a mirat şi mi-a dat gânduri care încă mă mai frământa, atunci când nu am altceva mai bun de făcut. Halebarda de sergent este bastonul meu de mareşal.

— Ei, lasă!

— Ştiţi părerea mea în privinţa asta, domnule locotenent. Cu toate că nu e puţin lucru, mi-aş da bucuros pielea pentru ca un altul decât mine să-mi poarte uniforma.

— Pe ce ton vorbeşti, bietul meu sergent! Ţi s-a întâmplat vreo nenorocire?

— Mie? Nu, din păcate! Unde n-am eu asemenea noroc?… Aşa ceva cade pe capul oamenilor cumsecade, pe mine mă ocoleşte.

Belle-Rose se apropie de la Déroute şi-l privi. Abia acum îl izbi chipul tras pe care slaba lumină a unei biete luminări nu i-l arătase desluşit de la început.

— Spune repede! Ce ţi s-a întâmplat?

— O mare nenorocire… nu ştiu cum să încep.

— Despre ce e vorba?

— De căpitanul nostru.

— Domnul de Nancrais! Dar eu vin de la comandament şi mi s-a spus că lipseşte în interes de serviciu.

— Mi se pare că nu ştiţi încă nimic.

— Dar tu ce ştii?

— Domnul de Nancrais este la închisoare.

— El? De ce?

— A încălcat ordinele generalului.

— O infracţiune la disciplină, el, căpitanul nostru?! Imposibil!

— Dacă vă spun că l-am văzut. Altfel v-aş fi vorbat?

— Cum s-a întâmplat?

— Încă nu înţeleg nimic! Ce vreţi? De la moartea fratelui său, domnul de Nancrais a devenit de nerecunoscut. Altă dată era atât de stăpân pe el, acum, parcă e apucat. Mirosul prafului de puşcă îl înnebuneşte; se aprinde în faţa inamicului ca un fitil de tun la foc!

— Dar ce anume s-a întâmplat? Ce anume?

— Asta-i: trebuie mai întâi să ştiţi că domnul duce de Luxembourg, printr-un ordin de zi, a interzis ostaşilor să rişte înaintarea dincolo de o zonă din jurul taberei; a

ordonat, sub pedeapsa cu moartea, să se evite orice întâlnire cu inamicul. Proclamaţia scrisă a fost pusă la vedere peste tot şi citită în dormitoare. Se spune, în taină, că domnul de Luxembourg vrea ca înainte de-a porni la luptă să aştepte sosirea regelui, care, aşa cum ştiţi, va lua parte personal la operaţiuni.

— Lasă-l pe rege şi spune-mi de domnul de Nancrais.

— Or, azi către prânz, domnul de Nancrais trecea călare pe lângă Gosselies. Era întovărăşit de câţiva dragoni purtând culorile reginei şi din regimentul din Nivernais. Un grup de cercetaşi spanioli trecuse râul Pielou şi jefuia un cătun. Câţiva din ai noştri, văzând asta, s-au înflăcărat. „Dacă n-ar fi ordinul de zi, a spus unul, i-aş umfla eu pe nemernicii ăştia!”… „La dracu’ a zis altul. Mai bine plec repede de-aici, fiindcă mina mea prea tânjeşte după garda spadei!”… „Pe legea mea, aşa-i! a adăugat al treilea”. – … Şi iată că patru-cinci ofiţeri fac stânga-mprejur, doar să nu pună mâna pe pistoale. Domnul de Nancrais nu spunea nimic dar îşi răsucea mustăţile cu privirea aţintită asupra spaniolilor, care-şi făceau de cap dând foc clopotniţei. Deodată un stegar de cavalerie, venit direct de la curte în tabără, trase spada: „La naiba cu ordinele!” strigă el. „Nimeni n-a spus că un ofiţer al regelui poate să-i vadă arzând drapelul fără să ridice spada!” Dădu pinteni calului şi porni înainte, apoi se opri. „Îl lăsăm fără apărare, domnilor?!” strigă la rândul său domnul de Nancrais, îndreptându-şi calul spre cătun. Toţi l-au urmat binişor. Disciplina le cerea să se întoarcă, mânia şi înflăcărarea ducea trupa pe urmele ofiţerului. „Hei! îl omoară! continuă căpitanul. Înainte şi trăiască regele!”… îşi înfipse pintenii în burta calului şi porni în galop. Fiecare, gata, după el! Bietul stegar era pe jumătate mort; şapte-opt călăreţi l-au înconjurat grăbindu-se să-i vină în ajutor, dar, sărmanul, a căzut sub picioarele cailor cu capul despicat de-o lovitură de spadă. Ofiţerii, furioşi, s-au repezit la spanioli, omorând

peste zece şi risipind restul. Antrenaţi de avântul lor, domnul de Nancrais împreună cu toţi camarazii de luptă se aruncară în urmărirea cetei duşmane, cu spadele înainte, lovind şi rănind, cum dădea Dumnezeu, pe toţi fugarii, care şi-or fi zis că au năvălit diavolii. O companie din regimentul Nivernezilor, care venea de la manevre, recunoscând uniforma corpului de cavalerie şi înţelegând ce primejdie îi paşte pe ofiţerii lor dincolo de râul Pielou, se grăbesc să li se alăture şi, curând ajung cu toţii la Gosselies, de unde porniseră incendiatorii. E o poziţie militară bună; duşmanul a amplasat acolo un tun şi cinci-şase sute de oameni, dar nimic nu ne rezistă.

— Şi tu erai acolo?

— Drept să spun, aflându-mă prin preajmă, am văzut ce se-ntâmplă şi m-am dus şi eu după căpitanul meu. Domnul de Nancrais era ca un leu. Fără pălărie, cu haina sfâşiata peste tot, îşi îndemna calul acolo unde lupta era mai crâncenă; şi-a frânt spada în burta unui duşman şi, înarmat doar cu sabia, lovea mereu strigând: „trăiască regele!” la fiecare lovitură. La fiecare izbitură de sabie mai pierea unul. Înspăimântaţi, spaniolii au rupt rândurile. Tunurile erau acum ale noastre, iar când nu le-au mai rămas decât morţii, au ridicat steagul alb, sus pe redută. Făcând socotelile, noi pierdusem treizeci de oameni, fără să numărăm răniţii; dar cucerisem satul şi reduta.

— Frumoasă faptă de arme! exclamă Belle-Rose entuziasmat.

— Foarte frumoasă, fără îndoială, dar de aici a ieşit mare încurcătură, după cum veţi vedea. Uitasem de disciplină, şi a trebuit să ne amintim de ea mai pe urmă. Când am fost stăpânii locului, încă însufleţiţi de elanul luptei, domnul de Nancrais a grupat ofiţerii în jurul său. „Domnilor, le-a spus, am comis o greşeală; este gravă. O iau asupră-mi, fiind cel mai vinovat”… „Suntem cu toţii!”, strigară vitejii gentilomi. „Atunci, fiind cel mai bătrân dintre voi, reluă căpitanul, eu voi aduce la cunoştinţa

domnului duce de Luxembourg cele întâmplate”… Ofiţerii ceilalţi au vrut să replice, dar le-a impus tăcerea printr-un gest. „Primul vinovat e mort. Pe mine m-aţi urmat, domnilor”. Domnul de Nancrais a repartizat oamenii regimentului Nivernaise la diferite posturi, şi-a aruncat sabia ciobită şi, foarte liniştit, s-a îndreptat spre cartierul general. A trecut o oră de când sosise acolo şi încă nu ieşise de la general, iar când a ieşit, mergea spre închisoare.

— Eşti sigur?

— L-am întâlnit în drum, şi, văzându-mă, mi-a făcut semn să mă apropii.

— Soarta mea e pecetluită, la Déroute, mi-a spus el. Dacă Belle-Rose soseşte în noaptea asta, spune-i să încerce să mă vadă. O oră după răsăritul soarelui va fi prea târziu.

Belle-Rose se repezi să-şi pună haina, îşi încheie centironul şi-şi puse repede pălăria.

— Vă duceţi să-l vedeţi, domnule locotenent? întrebă la Déroute.

— Nici gând!

— Atunci, încotro alergaţi?

— La domnul duce.

— Nu vă va primi; e în consiliu în noaptea asta.

— Forţez intrarea!

— Domnule locotenent, fiţi atent!…

— La ce?

— Vă riscaţi viaţa!

— Ei şi?! Ori îmi pierd viaţa, ori i-o salvez pe a sa.

Belle-Rose nu-l mai asculta pe la Déroute şi ieşi pe uşă, îndreptându-se în goană spre cartierul general. La Déroute îl urma de la distanţă. Primele santinele îl lăsară să treacă, epoleţii şi dezordinea uniformei făceau să fie luat drept un aghiotant însărcinat cu vreun ordin de către prinţul de Condé. Dar la intrarea casei unde locuia generalul, un grenadier îi opri.

— Nu se trece, spuse.

— Domnul de Luxembourg mă aşteaptă, răspunse Belle-Rose cu îndrăzneală.

— Parola?

— N-o ştiu.

— Atunci nu puteţi intra.

— La dracu'! Aş vrea s-o văd şi pe-asta!

Şi Belle-Rose trântindu-l cu putere pe grenadier, pătrunse pe coridor dintr-un salt. O lumină era aprinsă în capul scării, pe care o urcă sărind treptele, înlătură violent două plantoane care vegheau pe palier, deschise uşa din faţa lui şi dispăru înainte ca santinela să-şi fi putut arma muscheta. Domnul duce de Luxembourg şedea într-un fotoliu adânc; ţinea în mină corespondenţa urgentă, iar pe-o masă la-ndemână erau risipite hărţi şi hârtii. La zgomotul pe care-l făcu Belle-Rose intrând în încăpere, generalul nici nu întoarse capul, doar ce strigă:

Ce mai este?! Ce mai vor de la mine?! N-am ordonat să nu fie lăsat nimeni să intre?!

— Domnule duce, eu am forţat consemnul.

La aceste cuvinte şi la timbrul unei voci necunoscute, ducele de Luxembourg se ridică.

— Este o îndrăzneală care vă va costa scump, domnule; şi mâna lui atinse un clopoţel din care şi sună.

Soldaţii de planton şi câţiva ofiţeri intrară.

— Doar un cuvânt, vă implor! Dispuneţi apoi de viaţa mea! spuse Belle-Rose în momentul când, fără îndoială, domnul de Luxembourg era gata să dea ordinul de arestare.

Generalul tăcu o clipă, ochii lui măriţi de îngânare îl cercetară atent pe Belle-Rose; încurcătura în care părea că se află tânărul ofiţer, cinstea şi francheţea înfăţişării, hotărârea privirii, neliniştea ce i se citea pe faţă îl impresionară pe ilustrul comandant. Schiţă un semn şi ceilalţi plecară, iar ducele de Luxembourg rămase singur cu Belle-Rose.

XIX

GRIUL ŞI NEGHINA

generalul şi locotenentul se priviră o clipă înainte de Ja-şi vorbi. Dacă s-ar fi putut citi în inima domnului de Luxembourg, s-ar fi văzut, poate, trecând, incerte şi fugare, licăririle unei amintiri înecate printre umbrele unei vieţi furtunoase şi plină de tumultul faptelor. Cât despre Belle-Rose, niciodată nu se aflase încă, cel puţin aşa credea el, în prezenţa unui atât de faimos comandant, al cărui renume strălucea chiar printre alte nume răsunătoare şi de temut ca Turenne şi Condé. O sfială plină de respect îi cuprinse inima, şi privirea sa mândra se plecă în faţa domnului de Luxembourg, deşi tânărul îl domina prin înălţime. Pâlpâirea amintirii dispăru fulgerător şi generalul nu mai văzu înaintea sa decât un ostaş viteaz pe care trebuia să-l asculte mai întâi, şi-apoi să-l pedepsească.

— Ce doriţi? vorbiţi, spuse.

— Vă implor iertarea unui vinovat.

— Numele său?

— Domnul de Nancrais.

— Căpitanul care i-a bătut azi pe spanioli şi a luat Gosselies?

— Frumoasă acţiune, domnule general!

— Nu există acţiuni frumoase împotriva disciplinei 1

— Se ardea drapelul francez pe teritoriul regelui!

— Există un ordin de zi, domnule. Puteau să ardă zece drapele şi să fie jefuite cincizeci de sate, datoria ostaşului era să nu se mişte!

— Printr-o greşeală s-a ajuns la victorie.

— LNu era vorba de a învinge, ci de a asculta. Dacă vocea generalilor este nesocotită, ce devine disciplina? Iar fără disciplină nu există armată!

— Este prima oară când domnul de Nancrais a învins fără ordin.

— Va fi şi ultima.

— Monseniore…

— Trebuie dat un exemplu. Într-o vreme în care ne

vin de la curte o mulţime de tineri ofiţeri care nu au deprinderea războiului, a tolera o încălcare atât de gravă a legilor militare înseamnă a autoriza altele, nenumărate. Domnul de Nancrais va plăti cu viaţa.

— Vă implor, domnule duce, ascultaţi-mă!

— Ei bine, domnule! Cine sunteţi pentru a stărui într-atât?

— Belle-Rose, locotenent în corpul de artilerie.

— Belle-Rose! Un nume aparte! Belle-Rose!

— Numele nu are nimic de-a face cu cele întâmplate.

— Fără îndoială, continuă generalul, care nu-şi putu reţine zâmbetul; îi sunteţi frate, rudă, prieten?

— Domnul de Nancrais este căpitanul meu.

— Aşa s-ar putea câştiga nişte trese…

— Monseniore! exclamă Belle-Rose cu un accent de reproş.

— Ei bine, ce?! La război aşa e obiceiul: fiecare pentru sine şi ghiulele pentru toţi.

— Dar…

— Destul! Am binevoit să vă ascult, domnule, şi să uit pentru un moment infracţiunea gravă pe care aţi comis-o forţând consemnul care-mi apăra uşa; dar această indulgenţă pe care sper că n-o să mă faceţi s-o regret nu e. un motiv pentru a ierta greşeala de care s-a făcut vinovat domnul de Nancrais. V-am şi spus-o: Domnul de

Nancrais va fi împuşcat mâine, în zorii zilei.

— Nu, monseniore, izbucni Belle-Rose cu îndrăzneală, nu, asta nu se va întâmpla!

— Şi cine, aici, mă va putea împiedica?

— Chiar dumneavoastră!

— Eu?!

— Da, dumneavoastră!

— Domnule Belle-Rose, bagă de seamă! ameninţă ducele, îngălbenindu-se.

— O, nu mă tem pentru mine! Buna-credinţă mă

apără, aşa cum dreptatea dumneavoastră îl va apăra pe domnul de Nancrais. Nu se omoară un soldat viteaz fiindcă are sânge în vine.

— Drace!

— Da, monseniore, dacă aţi fi fost în locul lui probabil că aţi fi făcut la fel!

La această replică promptă, ducele nu se putu opri să nu zâmbească iar.

— Poate, zise, dar dacă ar fi fost el în locul meu, ar fi făcut întocmai ca şi mine!

Belle-Rose nu se lăsă:

— O bandă de tâlhari insultă drapelul francez, un căpitan al regelui e acolo şi nu trage spada pentru a-i pedepsi pe insolenţi! Asta e de-a dreptul imposibil! Poartă trese ofiţereşti, ce Dumnezeu! Focul mistuie satul, mirosul prafului de puşcă ţi se urcă la cap, un cal nechează, o lovitură bruscă de pinteni şi totul porneşte, nu atât fiindcă a vrut-o, ci fiindcă a fost om. Ce se întâmplă atunci? Duşmanul o ia la goană, este urmărit cu spada în mină, alungat din spate, se ucide în dreapta şi-n stânga, ai noştri dau în vălmăşag peste o redută şi-o iau cu asalt, văd cum se înfige drapelul alb pe metereze, şi toţi strigă: „Trăiască regele!” oamenii se îmbrăţişează victorioşi, iar la întoarcere, în locul unei recompense, îi aşteaptă un glonte de muschetă! Şi dumneavoastră, monseniore, care condamnaţi atât de repede şi fără greş oamenii, vi se cunosc bine vitejiile!… Aţi fi trecut şi domnia-voastră zeci de râuri, aţi fi masacrat zece mii de spanioli, aţi fi cucerit treizeci de redute! Iată ce-aţi fi făcut, cât sunteţi şi mare duce şi *păire de France*, iată ce-aş fi făcut şi eu, care nu sunt decât un locotenent…!

— Ei bine, vă vom împuşca pe amândoi, zise generalul.

Belle-Rose tresări. Înflăcărarea sa generoasă uitase o clipă calitatea omului căruia îi vorbea. Auzindu-i cuvintele, elanul său juvenil se potoli ca apa în clocot când torni peste ea apă rece.

— Aţi pledat foarte bine cauza domnului de Nancrais, adăugă domnul de Luxembourg cu demnitate; curajul stă bine tinereţii, iar cel de care aţi dat dovadă vă onorează, făcându-mă în acelaşi timp să am o şi mai bună părere în privinţa caracterului domnului de Nancrais. Nu poţi fi un om oarecare dacă poţi inspira asemenea devotament. Dar trebuie ca disciplina să-şi urmeze cursul. Cu părere de rău pentru rugăminţile dumneavoastră, regret că trebuie să repet că mâine în zori domnul de Nancrais va fi împuşcat.

Domnul de Luxembourg îl salută pe Belle-Rose cu un gest nobil, însă locotenentul nu se mişcă. Ducele se încruntă:

— Credeam că v-am explicat clar, domnule?

— Iertaţi-mă, monseniore, dacă stărui încă, dar…

— Of, domnule Belle-Rose! Am vrut să nu iau drept o jignire îndrăzneala dumneavoastră, dar o insistenţă prea mare mă va obliga să-mi amintesc cine sunteţi dumneavoastră şi cine sunt eu.

Belle-Rose surâse cu tristeţe.

— Ah, de-aţi face-o, dacă această diferenţă v-ar aminti că dumneavoastră puteţi face o faptă bună, în timp ce eu nu pot decât să vă rog.

Domnul de Luxembourg îşi reprimă un gest de nerăbdare:

— Fiindcă nu vreţi să mă înţelegeţi, permiteţi-mi, domnule, să chem pentru a cere să fiţi condus la cartierul artileriei.

Sfârşind cele spuse, ducele se apropie de masă pentru a lua iar clopoţelul, dar Belle-Rose, prevăzându-i mişcarea, se repezi şi opri mâna generalului.

— Aveţi milă, monseniore! strigă el.

Un fulger de mânie trecu prin ochii domnului de Luxembourg; se eliberă îndată şi, prinzându-l pe Belle-Rose cu o mână de reverul hainei, ridică în cealaltă un pistol pe care i-l propti în piept. Arma era despiedicată, dar numai amorsa luă foc şi ducele, furios, aruncă

pistolul la picioare. Niciun muşchi de pe faţa lui Belle-Rose nu se clintise. Dar domnul de Luxembourg rămăsese cu capul întins spre tânăr. În violenţa gestului lui, hainele lui Belle-Rose se desfăcuseră, iar la pieptul dezgolit al locotenentului strălucea un medalion de aur, atârnând de un şnur de mătase. Mâna generalului strânse medalionul.

— De unde aveţi acest medalion? strigă cu o voce frântă.

— Medalionul?… L-am găsit.

— Unde?

— La Saint-Omer.

— Când?

— În 1658. Dar de ce vă interesează medalionul? E vorba de domnul de Nancrais.

— L-aţi găsit la Saint-Omer în 1658? continuă ducele. Dumneavoastră? Chiar dumneavoastră?

— Da, eu, răspunse Belle-Rose, care nu înţelegea nimic din emoţia domnului duce de Luxembourg. Aveam pe-atunci doisprezece – treisprezece ani.

Domnul de Luxembourg se depărtă câţiva paşi şi privi atent la tânărul locotenent. Un zăbranic părea că se ridică de pe faţa sa, pe măsură ce-l cerceta din ochi.

— Ei da, în sfârşit! exclamă el. Iată că am găsit vaga asemănare ce m-a izbit la vederea ta. Belle-Rose, mi-ai spus? Dar nu te cheamă Belle-Rose! Numele dumitale e Jacques, Jacques Grânedal!

Belle-Rose îl privea uluit pe domnul de Luxembourg.

— Ei comedie! Eşti fiul lui Guillaume Grânedal, dresorul de şoimi! Parcă nu ştiu eu bine căsuţa de dincolo de marginea târgului?

— Dumneavoastră! izbucni Belle-Rose, care la rândul lui începuse să cerceteze cu lacomă curiozitate trăsăturile generalului.

— N-ai păstrat nici cea mai mică amintire a unei zile din care, în mintea mea nici măcar o oră nu s-a şters!

Nu mi-ai dezminţit prezicerea: bravul copil a devenit un brav ofiţer!

— Negustorul ambulant! izbucni în fine Belle-Rose.

— Da! negustorul ambulant, devenit, prin graţia divină, general în serviciul regelui. Numai timpurile s-au schimbat; inima nu s-a schimbat. Copil fiind, mi-ai făcut un serviciu; ajuns acum bărbat în toată firea, e rândul meu să te servesc.

— Domnule duce, dacă e adevărat că vă amintiţi de noaptea petrecută sub acoperişul lui Guillaume Grânedal, îngăduiţi-mi să nu vă cer altă dovadă a bunăvoinţei dumneavoastră decât viaţa domnului de Nancrais.

— Tot mai insişti!

— Fireşte! Nu doresc şi nu aştept nimic pentru mine; faceţi ca această neaşteptată întâlnire să-mi salveze căpitanul, aşa cum prima noastră întâlnire v-a salvat pe Dumneavoastră. Printre toate zilele vieţii mele vor fi două zile binecuvântate.

Domnul de Luxembourg sucea şi răsucea medalionul între degete, mângâind cu privirea o imagine pe care capacul pe care-l desfăcuse i-o redescoperea.

— Nu te-ai schimbat deloc, prietene Jacques, spuse ducele. Eşti acelaşi băiat mândru şi dârz. Hai, du-te. Voi face pentru domnul de Nancrais tot ceea ce legile militare îmi vor permite.

De data asta, Belle-Rose înţelese că nu se cuvine să mai rămână; se înclină în faţa generalului şi ieşi. La Déroute îl aştepta afară. De cum şi-a recunoscut, în noapte, locotenentul, alergă spre el.

— În sfârşit, dumneavoastră! exclamă. De o oră tremur că n-aţi izbutit încă să-l vedeţi pe domnul de Nancrais, că stă acolo părăsit.

— O scânteie mai mult şi i-aş fi luat-o înainte.

— Înaintea domnului de Nancrais?

— Da, numai că scânteia a întârziat.

— Dumnezeu s-o binecuvânteze! Şi domnul de

Nancrais?

— Nu e chiar atât de aproape de moarte precum crezi.

— L-aţi văzut, deci, pe domnul duce?

— I-am vorbit: e un militar în adevărata putere a cuvântului y cu replica promptă, de neclintit, hotărât, în stare să omoare un om ca vânătorul o ciocârlie, dar de fapt cu inima gingaşă ca a unei domnişoare.

— Adică poţi obţine orice, până la sfârşit, dacă nu ţi-a zburat creierii la început.

— Exact. Ţine, ia ludovicii ăştia şi du-te să bei în sănătatea lui.

— Mă duc să mă îmbăt, domnule locotenent!

A doua zi, un ofiţer din suita generalului veni să-l anunţe pe Belle-Rose că e aşteptat în marea sală a consiliului. Belle-Rose îşi îmbrăcă uniforma şi plecă. Când intră în sală, inima îi bătea să-i spargă pieptul. Domnul duce

U – Beâle-Rose de Luxembourg, înconjurat de un strălucitor stat-major, şedea într-un fotoliu somptuos; printre marii ofiţeri ai suitei, mulţi purtau peste haine cordonul maiestăţii sale.

Domnul de Luxembourg îl salută pe Belle-Rose printr-un gest, indicându-i un loc situat în aşa fel încât să vadă bine tot ce urma să se întâmple. La un semn al generalului, toată lumea se aşează într-o linişte deplină; un ofiţer ieşi şi, puţin mai târziu, uşile deschise larg îl lăsară să treacă pe domnul de Nancrais, care intră urmat de doi grenadieri. Domnul de Nancrais îl zări pe Belle-Rose şi schimbară între ei un zâmbet, din partea unuia de adio, din a celuilalt de speranţă; apoi căpitanul se înclină în faţa consiliului şi aşteptă. Domnul de Luxembourg îşi scoase pălăria cu pene albe şi se ridică.

— Domnule de Nancrais, zise, ieri aţi încălcat grav disciplina; dumneavoastră, ca ofiţer, ar fi trebuit să daţi exemplu de supunere, pe când în fapt n-aţi ascultat de ordinele superiorilor şi, astfel, meritaţi o pedeapsă

severă; sunteţi decăzut din gradul dumneavoastră. Ieri mi-aţi predat sabia; acum vă veţi preda tresele. Domnilor, faceţi-vă datoria.

La aceste cuvinte, doi ofiţeri se apropiară de domnul de Nancrais şi-i luară însemnele gradului. Domnul de Nancrais păli uşor. Belle-Rose îngheţase de groază, nu îndrăznea să facă nici cea mai mică mişcare.

— Legile militare vă condamnă la moarte, ştiţi asta, domnule, continuă ducele de Luxembourg; nu aveţi nimic de spus în apărarea dumneavoastră?

— Nimic; sentinţa domniei-voastre este justă şi o merit. Când violezi legile disciplinei, aşa cum am făcut eu, nu adaugi la greşeală o nenorocire, aceea de a rămâne în viaţă.

— Puteţi să vă retrageţi, domnule.

La aceste cuvinte, Belle-Rose îşi ascunse capul în mâini, şi stropi mari de sudoare îi năpădiră fruntea. Domnul de Nancrais făcu câţiva paşi spre uşă; tocmai trecea pragul când vocea generalului îl opri.

— Apropiaţi-vă, domnule, spuse.

Surprins, domnul de Nancrais reveni la locul lui din mijlocul sălii. Belle-Rose ridică fruntea.

— În numele regelui, reluă domnul de Luxembourg, şi acţionând în virtutea drepturilor ce mi-au fost conferite, vă scutesc de pedeapsa cu moartea.

— Mă graţiaţi, pe mine! exclamă căpitanul, făcând doi paşi înainte. Degradat şi în viaţă! Ce vreţi să ajung?!

— Ascultaţi-mă până la capăt, domnule, şi dacă aveţi de obiectat ceva o veţi face pe urmă.

Domnul de Nancrais îşi încrucişă braţele la piept şi tăcu. Belle-Rose sta cu tot trupul aplecat înainte, ca să audă mai bine ce va mai spune ducele. Acesta continuă:

— Aţi fost pedepsit pentru greşeală domnule, aşa era drept; este cinstit acum să fiţi răsplătit pentru victorie.

Domnul de Nancrais tresări, iar Belle-Rose respiră ca un om care a stat prea mult sub apă şi revine apoi la

suprafaţă.

— Aţi spălat greşeala dumneavoastră în sângele duşmanului, urma ei trebuia ştearsă. În numele regelui v-am luat sabia de căpitan; în numele regelui vă încredinţez sabia de colonel. Luaţi-o, domnule, şi, slujindu-vă totdeauna ţara cu demnitate, aşa cum aţi făcut-o şi până acum, noi recompense nu vor întârzia pentru dumneavoastră.

Domnul duce de Luxembourg îi întinse mâna domnului de Nancrais. Acest bărbat puternic pe care apropierea morţii nu-l putuse impresiona, se emoţionă ca un copil de vorbele generalului; luă spada cu o mână tremurătoare şi nu avu glas să mulţumească pentru favoarea atât de nobil acordată, încât nu mai putu să-şi exprime marea recunoştinţă decât prin tulburare şi emoţie. Ofiţerii îl înconjurară, iar domnul de Luxembourg se apropie pe neobservate de Belle-Rose.

— I l-ai amintit generalului pe negustorul ambulant, îi spuse, negustorul ambulant şi-a amintit.

Belle-Rose vru să răspundă, domnul de Luxembourg îl opri.

— Eram obligatul tău, continuă el cu bunătate, am vrut să-mi iau revanşa; asta-i tot; acum, în loc de un protector ai doi.

Puţin mai târziu era rândul domnului de Nancrais.

de

— Ştiu ce-ţi datorez, i se adresă lui Belle-Rose; dacă ai pierdut un prieten, pierzându-l pe domnul d’Assonville, ai câştigat în mine un frate, nu uita.

O puternică strângere de mână încheie această laconică declaraţie, şi noul colonel alergă să se prezinte regimentului său. Când Belle-Rose intră la comandantul companiei lui se ciocni de cineva care tocmai ieşea.

— Cornelius!

— Belle-Rose! strigară în acelaşi timp cei doi prieteni, şi se îmbrăţişară.

— E o zi fericită, reluă Belle-Rose. Mai sunt deci şi

asemenea zile în viaţă!

— Sunt mii! replică vioi Cornelius, a cărui faţă radia de fericire. L-am văzut pe tatăl vostru, Guillaume Grânedal; îmi spune fiule; l-am văzut pe Pierre, care vrea din tot sufletul să fie soldat, sperând să ajungă şi căpitan; am o scrisoare de la Claudine, care mi-a dovedit că sunt tot atât de iubit pe cât iubesc; şi te mai întrebi dacă există în viaţă zile fericite! Viaţa e plină de asemenea zile!

Belle-Rose zâmbi.

— Ei! continuă tânărul cu entuziasm, dacă voi mai întâlni vreodată o altă Claudine, ţi-o voi dărui, şi vei fi de părerea mea.

— O să-ncercăm, dar până atunci, dumneata vei deveni fratele meu de arme.

— Fireşte; sunt voluntar şi pretind să cuceresc Bruxelles-ul cu dumneata.

— Pierre va veni şi el?

— Bineînţeles! Mă urmează!

— Aşa de repede!

— Mâine ajunge la tabără şi în aceeaşi seară speră să fie de gardă.

Tot vorbind despre preocupările şi despre speranţele lor, cei doi tineri trecură de liniile armatei. Ziua era frumoasă şi caldă, şi-şi prelungiră plimbarea pe câmp. Când intrau pe un drum gloduros, o detunătură răsună la oarecare distanţă, iar glonţul se turti de-o piatră, la doi paşi de Belle-Rose. Cornelius se repezi la marginea drumului. Un uşor nor de fum plutea la liziera unui Ian de hamei.

— Oho! strigă el, sunt soldaţii spanioli care jefuiesc. Nu văd tabăra.

— Să ne întoarcem, răspunse Belle-Rose; când spadele se ridică împotriva puştilor nu e luptă egală.

Se înapoiară amândoi, atenţi, unul la dreapta, celălalt la stânga, să vadă ce se petrecea prin împrejurimi. Nu făcuseră nici cinci sute de paşi, când o

nouă detunătură porni dintr-o pădurice. De data asta glonţul străpunse pălăria lui Cornelius.

— Un deget mai jos, exclamă Cornelius, salutând duşmanul invizibil, şi eram mort.

O nouă lovitură urmă şi glonţul rupse reverul hainei lui Belle-Rose.

— Ei comedie! exclamă. Suntem smintiţi de-a binelea dacă ne facem ţinte vii; hai repede în lanul de grâu.

Se repeziră amândoi în Ian şi se strecurară în direcţia taberei, ale cărei prime corturi se vedeau la o distanţă de o milă. Câteva detunături mai izbucniră din loc în loc, dar gloanţele trase la întâmplare secerau spicele fără să-i atingă pe cei doi.

— Ne cred plini de bani! zise Cornelius râzând. Pesemne că jefuitorii ăştia sunt negustori ruinaţi de război.

Furişându-se prin mărăcini, crânguri şi poteci adâncite, Belle-Rose şi Cornelius, cu piciorul sprinten şi ochiul la pândă, ajunseră în împrejurimile taberei fără mare greutate. Primul post nu era mai departe de-o sută de paşi, când Belle-Rose, dând cu piciorul într-un buştean, se împiedică; în aceeaşi clipă două gloanţe trecură pe deasupra lui şi se înfipseră în trunchiul unui stejar.

— Binecuvântata cădere! exclamă Belle-Rose. Îi datorez viaţa.

Câţiva soldaţi alergară la zgomotul ultimului foc tras de hoţi, iar Cornelius, cu spada în mină, se repezi într-o ţarină vecină de unde se înălţa o fumegare nedesluşită. Dar jefuitorii dispăruseră.

— Să mergem! spuse Cornelius venind lângă Belle-Rose. Iată o luptă în care nu e nicio onoare să învingi. Neisprăviţii!

Străbăteau tabăra, când, la colţul unei străzi, Cornelius îl prinse de cot pe Belle-Rose:

— Priveşte-l!

Belle-Rose se uită şi-l văzu pe domnul de Villebrais, care trecea călare.

— E, îmi închipui, comandantul hoţilor, întări Cornelius.

XX

JOC DE CĂRŢI ŞI JOC DE ZARURI

Domnul de Villebrais era pe cale să intre în tabără când vestea sosirii sale se şi răspândi. Statele majore ale diverselor regimente care alcătuiau armata trecură printr-o clipă de tulburarea, iar mai mulţi ofiţeri care aflaseră de purtarea lui faţă de Belle-Rose şi de uciderea domnului d'Assonville îşi exprimară cu tărie indignarea. Atâta îndrăzneală îi uimea. Dar domnul de Villebrais nu era omul să se sperie de atâta lucru; ştiindu-se ocrotit la curte de o rudă care avea oarecare credit, îşi închipuia că va putea să braveze fără riscuri părerea camarazilor de arme. Era unul din acei oameni, şi nici nu ne închipuim cât de mare e numărul lor, care au inima laşă şi mintea îndrăzneaţă. Chiar în seara sosirii se duse, îmbrăcat în uniformă, într-un han unde se strângeau ofiţerii care nu erau de serviciu, să pălăvrăgească între ei, să bea şi să joace cărţi. Când intră, societatea era numeroasă. Belle-Rose venise şi el, condus acolo de domnul de Nancrais, căruia îi făcea plăcere să-l prezinte personal ofiţerilor cunoscuţi de el, şi se bucurase de-o primire care dovedea atât stima pentru om, cât şi pentru colonel. Belle-Rose se afla, deci, înconjurat de tineri curajoşi şi loiali, bucuroşi să-i strângă mâna. Domnul de Villebrais trecu printre grupuri, făcându-se că nu-şi vede rivalul şi, înaintând spre o masă la care şapte-opt ofiţeri jucau cărţi, aruncă câteva monezi de aur pe postav. Cel care făcea cărţile ridică ochii şi-l recunoscu pe domnul de Villebrais. Era un vechi căpitan de artilerie, recunoscut în tot regimentul pentru bravura lui.

— Pun zece ludovici, spuse domnul de Villebrais.

— Domnilor, eu nu mai joc, zise căpitanul şi, lăsând

cărţile pe masă, se retrase.

— Domnule! strigă locotenentul beat de furie, cu mina pe garda spadei.

Bătrânul căpitan se opri un minut, îl măsură pe domnul de Villebrais din cap până în picioare cu un zâmbet dispreţuitor, şi trecu fără să-i răspundă. Un tânăr muşchetar, purtând culoarea neagră, adună cărţile şi le amestecă.

— Faceţi jocurile, domnilor.

Înainte de-a trage prima carte, dădu la o parte monezile puse pe masă de domnul de Villebrais şi, scoţându-şi cu afectare mănuşa cu care le atinsese, o aruncă într-un colţ. Domnul de Villebrais îşi muşcă buzele până la sxnge.

— E o jignire de care îmi veţi da socoteală, mormăi el cu glas surd.

Muşchetarul se ridică şi-l privi pe domnul de Villebrais aşa cum făcuse şi bătrânul căpitan.

— Cu siguranţă, exclamă întorcându-se spre camarazii săi, că masa asta este aşezată într-un loc murdar; te freci de lucruri infecte, hai să plecăm.

Domnul de Villebrais văzu roşu. În furia lui oarbă, vru să apuce de braţ pe unul dintre ofiţeri, un stegar din cavaleria uşoară; acesta-l dădu deoparte, scuturându-şi cu gravitate mâneca hainei. Semnalul fusese dat. Nimeni nu considera de demnitatea lui să procedeze altfel decât căpitanul de artilerie, care fusese citat pe armată pentru demnitate şi loialitate.

— Care vrea să se bată dintre voi toţi, laşilor! strigă domnul de Villebrais.

Un murmur trecu prin cercul ofiţerilor, care se mişcă îndată; dar un căpitan de grenadieri interveni.

— Cred că e cazul să-l ciomăgim pe domnul, exclamă el, arătând cu un gest spre Villebrais, care pălise; servitorii de la han pot face treaba asta; nu credeţi?

— Aşa, aşa! răspunseră mai multe voci; să chemăm

servitorii.

— Opriţi-vă! exclamă un căpitan de tunari; sunt băieţi cinstiţi, pe care lucrul ăsta i-ar compromite. Servitori de treabă împotriva unui bandit; lupta nu e cinstită. Să părăsim locul.

Cercul ofiţerilor se rupse, fiecare îndreptându-se spre ieşire. Belle-Rose rămăsese martorul mut al acestei scene cumplite, inima îi era ca de gheaţă. În momentul când trecu prin faţa fostului său locotenent, domnul de Villebrais îl recunoscu.

— Oh! strigă el într-o nouă izbucnire de furie, măcar dumneata loveşte-mă de moarte! şi trase spada.

Belle-Rose şi pusese mâna pe garda spadei, când domnul de Nancrais îl prinse de braţ.

— Domnule Grânedal, i se adresă grav, maiestatea sa nu ţi-a dat o spadă de ofiţer ca dumneata s-o murdăreşti.

Spada lui Belle-Rose, pe jumătate trasă, reintră în teacă şi ofiţerii plecară cu paşi rari. Rămas singur, domnul de Villebrais se clătină; spada îi scăpă din mâinile moi, o sudoare rece îi acoperi tâmplele şi căzu pe podele. Peste o oră de la această scenă, sergentul la Déroute intră în han cu înfăţişarea unui om care are de îndeplinit o misiune delicată. Din prima privire îl văzu pe domnul de Villebrais pe un scaun, cu coatele rezemate de-o masă, cu capul în mâini, palid, posomorât, învins. Spada rămăsese pe jos. Luminările fuseseră luate; o singură lampă de fier agăţată de tavan lumina sala, ale cărei colţuri se înecau în întuneric.

La Déroute înaintă trei paşi şi, descoperindu-se, se înclină uşor.

— Domnul de Villebrais? spuse.

Domnul de Villebrais tresări ca un om pe care îl scoli dintr-un somn adânc. Faţa lui răvăşită de furie neputincioasă şi de umilinţă se ridică iar ochii îl priviră o clipă pe la Déroute; în luminile roşietice ale lămpii, îl recunoscu.

— Oh! exclamă el. Îmi aduci o provocare?!

— Nu, domnule, un ordin.

— Un ordin!

— Domnii ofiţeri ai regimentului m-au ales pe mine pentru a vi-l aduce la cunoştinţă.

— Pe tine! Insolentule!

Domnul de Villebrais, într-un acces de mânie nebună, se repezi la spadă, o apucă de lamă şi ridică garda grea asupra capului lui la Déroute; dar la Déroute, dându-se înapoi, scoase de la cingătoare un pistol şi îndreptă ţeava spre domnul de Villebrais.

— Să jucăm cinstit, domnule, i se adresă el cu expresia omului cumsecade pe care o avea întotdeauna; nu mai sunteţi ofiţerul meu; vă jur că dacă faceţi un pas, dacă mă atingeţi măcar, vă zbor creierii.

Domnul de Villebrais îşi zvârli spada de peretele sălii cu atâta violenţă, încât lama zbură, sfărâmându-se.

— Domnule, reluă sergentul, punându-şi pistolul în centiron, sunteţi prevenit din partea domnilor ofiţeri că dacă mâine aveţi îndrăzneala să vă prezentaţi la comandament sau la defilare, vor fi constrânşi a vă lovi cu dosul spadei, chiar în faţa armatei. Toţi mi-au cerut să vă aduc la cunoştinţă aceeaşi hotărâre. În consecinţă, sunteţi somat să plecaţi imediat, dacă nu vreţi să fiţi supus acestui tratament, după care ar urma închisoarea sub învinuirea de crimă prin asasinat. Asta e tot.

La Déroute îşi puse pălăria, înfundându-şi-o pe cap cu pumnul, şi plecă. Domnul de Villebrais rămase nemişcat, ca lovit de trăsnet. Paharul umilirii şi al ruşinii se golise pentru el până la ultima picătură. O oră întreagă tremură din cap până în picioare, apoi se ridică mai galben la faţă ca un cadavru, cu ochii febrili. Îşi smulse insignele ofiţereşti, aruncându-le cât colo, tăie cu cuţitul florile de crin brodate în aur pe haină, rupse cocarda albă prinsă la pălărie şi o strivi în picioare, luă de lângă peretele unde alunecase garda spadei rupte, băgă ce mai rămăsese din lamă în teacă şi se îndepărtă.

O oră mai târziu, un călăreţ ieşea din tabără. Ajungând la oarecare distanţă îşi opri calul pe o colină, întorcându-şi ochii spre liniile militare pe care le părăsise. Mii de flăcări străluceau în spaţiul unde răsunau fără încetare strigătele santinelelor. Domnul de Villebrais – fiindcă el era – îşi scoase pelerina şi, în picioare, în scări, contempla tabăra de război unde flutura drapelul Franţei. Ridică o clipă braţul spre cer, invocând parcă nenorociri cumplite. Un ultim strigăt răzbi de pe buzele lui tremurând de ură: „Răzbunare!” Şi, îndreptându-şi calul înspre hotarele Belgiei, dispăru în noapte. La trei leghe în faţă, luminau primele focuri ale liniilor duşmane. Oprit de santinelele spaniole, domnul de Villebrais ceru ofiţerului care comanda postul să-l ducă la general. O clipă mai târziu, condus chiar de ofiţer, ajunse la cortul ducelui de Castel-Rodrigo, guvernator al Belgiei în numele regelui Spaniei. Ducele de Castel-Rodrigo era aşezat în faţa unei mese încărcate cu hărţi şi planuri strategice. Aghiotanţii, încălţaţi cu cizme şi împintenaţi, dormeau prin colţurile cortului.

— Ce mai este? strigă ducele la zgomotul făcut de santinelele care îşi încărcau armele.

— Domnule general, vă aduc un străin, un militar care doreşte să vă vorbească, răspunse ofiţerul.

Ducele privi la domnul de Villebrais.

— Sunteţi francez, domnule? îl întrebă.

— Da, domnule general.

— De unde veniţi?

— De acolo! spuse locotenentul, arătând peste umăr cu degetul, din zona taberei franceze.

— Din tabăra franceză! exclamă ducele.

— Da, domnule general.

— Şi ce doriţi?

— Vin să vă ofer spada mea şi braţul meu.

— Aha! răspunse ducele cu un gest care exprima pe de-o parte surpriza şi pe de alta dispreţul. Adică, reluă după o scurtă tăcere, veniţi ca dezertor?

— Vin ca om care vrea să se răzbune.

— Foarte bine, domnule. Aşadar, aveţi de răzbunat o insultă gravă?

— Chiar aşa! izbucni domnul de Villebrais, trăgând ciotul de spadă din teacă; mi-au rupt această spadă, dar voi pune o altă lamă la această gardă şi-i voi lovi pe cei care m-au lovit.

— Vom putea, deci, conta pe dumneavoastră, dacă vă primim?

— Puteţi conta pe mine, dacă mi se acordă ceea ce vă cer.

— Ce anume aţi vrea?

— Câţiva oameni de încredere şi dreptul de a-i duce oriunde voi crede, fie noapte, fie zi.

— Îi veţi avea şi veţi avea şi liberă-trecere.

— Atunci vă aparţin.

Ducele de Castel-Rodrigo luă o pană de pe masă, scrise câteva cuvinte şi-i dădu hârtia locotenentului.

— Iată ordinul, domnule; acum răspundeţi; dar fiţi atent: tot atât de repede cum am consimţit să fac ceea ce mi-aţi cerut, tot pe-atât vă pot spânzura dacă mă înşelaţi.

— Nu am de ce mă teme; vorbiţi.

— Regele Ludovic al XIV-lea a sosit la Charleroi?

— Va sosi mâine în tabără.

— Proiectează să părăsească malurile râului Sâmbre şi să înainteze?

— Se crede că armata îşi va părăsi cantonamentul şi va invada ţinuturile spaniole, pe care a primit ordinul să le cucerească.

— Noi avem acolo fortificaţii la Douai, Mons, Tournai, Maubeuge, Quesony.

— Aceste fortificaţii vor rezista trei zile şi vor fi cucerite.

— Domnule, spuse ducele, uitaţi că vorbiţi guvernatorului provinciei?

— Nu uit nimic; dumneavoastră mă întrebaţi, eu răspund.

— Dacă dumneavoastră credeţi cu tărie în biruinţa armatelor franceze, ce căutaţi printre noi?

— V-am spus: răzbunare.

— Bine, domnule, retrageţi-vă; veţi fi prevenit când voi avea nevoie de serviciile dumneavoastră.

Când ieşiră, domnul de Villebrais se întoarse spre ofiţerul care-l însoţea.

— Aveţi, domnule, în regimentele armatei, oameni care să nu dea înapoi de la nicio acţiune, ştiinţe că riscă totul în speranţa unui câştig bun?

— Avem, din păcate, prea mulţi asemenea oameni. Căutaţi soldaţi şi aflaţi bandiţi.

— Aţi vrea, domnule, să mă conduceţi la tabăra lor?

— E pe-aici, în spatele pilcului de frasini. Slujesc în corpul domnului duce d'Ascot.

Ofiţerul grăbi pasul.

— Uite, domnule, spuse, oprindu-se în spatele frasinilor şi arătându-i cu degetul un şir de corturi de unde, deşi era noaptea târziu, se auzea larmă de cântece deşănţate şi strigăte.

În jurul corturilor, la lumina lumânărilor înfipte în vârful puştilor, se vedea un grup mare de soldaţi jucând zaruri pe pielea tobelor; unii dormeau ici şi colo, alţii beau, alţii se certau. Sticlele golite zburau în ţăndări, jucătorii înjurau, cei mai irascibili îşi susţineau părerile cu pistolul în mina; femeile forfoteau, oprindu-se acolo unde zornăiau banii; într-un colţ un soldat horcăia cu gâtul spintecat, iar alături doi cuirasieri îi goleau punga.

— Acolo s-au adunat oameni de prin toate ţările, îi explică ofiţerul domnului de Villebrais; cel mai nevinovat dintre ei a dezertat de cinci ori; îmi închipui că se vor înţelege cu dumneavoastră.

Domnul de Villebrais îi aruncă o privire rece spaniolului.

— Mă duc să mă conving că aşa este, şi înaintă spre primul grup.

Cinci-şase ostaşi chirciţi pe jos scuturau un cornet,

vechi de aruncat zarurile, înnegrit de folosinţă; zarurile se rostogoleau pe tobe.

Unul dintre ei, care pierduse, îşi răsucea nervos mustaţa cu o mână, iar cu cealaltă îşi scotocea buzunarul.

— Uite cinci ducaţi! exclamă cel care câştigase, cine vrea să-i câştige?

— Ţine spada mea, cinci ducaţi, spuse cel care pierduse şi, scoţându-şi-o de la centiron, o aruncă pe tobă.

— Spada ta! Abia de-o face doi ducaţi; e de fier şi garda de aramă.

— Ei! Uite-atunci pistoalele mele! răspunse soldatul; pistoale care au ucis zece catolici şi zece hughenoţi.

Mâna domnului de Villebrais se aşeză pe braţul celui care voia să continue partida.

— Îţi cumpăr spada cu zece ducaţi şi mai dau zece pe deasupra pentru braţul care o ţine.

— S-a făcut! strigă soldatul, văzând banii sclipind pe tobă. Ei! Conrad! joacă!

Conrad aruncă zarurile şi pierdu; la a treia aruncătură nu mai avea nimic.

— Ofiţerule! i se adresă el domnului de Villebrais, care îi privea cu mâinile încrucişate la piept, am şi eu o spadă şi o mână, nu aveţi nevoie de ele?

— Ţine douăzeci de ducaţi.

— Târg încheiat, spuse Conrad, punând banii în buzunar.

— Conrad, strigă brusc un nou-venit care purta uniforma husarilor, Jeanne blonda vrea un lănţug cu cruce de aur; n-am decât calul, îl vrei tu?

— Iau calul şi ţi-l dăruiesc, zise domnul de Villebrais.

— Mie, şi banii şi calul?! se miră husarul, numărându-şi monezile de aur.

— Ale tale sunt, dar cu o condiţie.

— Numai una? E prea puţin pentru a nu însemna prea mult.

— Numai atât: calul şi omul să mă urmeze oriunde-aş merge.

— Sunt gata.

După un sfert de ceas, domnul de Villebrais îşi recrutase banda. Când se pregătea de plecare, un brigadier interveni. Era un om însemnat cu o cicatrice mare pe obraz, cărunt şi cu o expresie cruntă.

— Ei! izbucni el, nu sunteţi înrolaţi în serviciul domnului conte d'Ascot, generalul nostru? El singur vă poate da permisiunea de-a părăsi regimentul.

— El sau acela care comandă întreaga provincie, replică domnul de Villebrais, arătându-i subofiţerului ordinul guvernatorului.

Brigadierul descifră biletul la lumina unei lumânări.

— Un ordin şi un permis de liberă-trecere! mormăi printre dinţi. Scuzaţi-mă, domnule ofiţer; dragostea de disciplină m-a făcut să vorbesc.

— Hei, tu, omul disciplinei; reluă domnul de Vilâebrais. Dar nu te-ai duce şi din dragoste de pistoli acolo unde merg aceşti viteji?

Brigadierul, care se numea Burk, îşi încătărăma centironul, îşi luă suliţa şi-l urmă pe locotenent fără să răspundă. Mica trupă pe care domnul de Villebrais o conducea acum spre adăpostul ce-i fusese repartizat se compunea dintr-un loren, doi valoni, unul din Franche-Comté, un piemontez, doi elveţieni, doi olandezi de prin Gueldres şi un bavarez, care era brigadierul. Domnul de Villebrais îşi strânse acoliţii împrejurul lui şi-i privi cu atenţie.

— Aveţi, le spuse după o clipă de tăcere, o jumătate de pistol plată pe zi obişnuită, şi un pistol în zile de expediţie.

— Bravo! strigă piemontezul.

— Slujba de noapte se plăteşte dublu.

— Bine! zise cel din Franche-Comté, am să dorm

ziua.

— La primul meu cuvânt trebuie să fiţi gata; la primul meu semnal trebuie să plecaţi; la primul meu ordin trebuie să ucideţi.

— Dacă ăsta-i consemnul, s-a făcut! răspuns brigadierul.

— Acum duceţi-vă. Conrad, tu rămâi.

Gaşca se risipi iar Conrad se aşeză într-un colţ, în timp ce domnul de Villebrais scotocea în bagajul lui.

— Ascultă-mă, reluă locotenentul, trăgând o hârtie din geantă, şi ţine bine minte tot ce-ţi spun.

— Sunt numai ochi şi urechi, zise lorenul.

— Vei pleca în zorii zilei spre tabăra franceză. Treaba ta cum pătrunzi acolo.

— Voi pătrunde!

— Te vei informa unde e cartierul artileriei şi te vei duce imediat acolo. Îţi va fi uşor să descoperi unde stă un locotenent, pe nume Grânedal; soldaţii îl cunosc sub porecla de Belle-Rose.

— Îl voi găsi.

— Îi vei da această scrisoare. Este, după cum vezi, închisă, dar fără adresă; scrisoarea asta a fost scrisă de o femeie.

— Cuvânt de femeie, momeală pentru bărbaţi.

— Exact. Îi vei spune lui Belle-Rose că persoana care ţi-a încredinţat scrisoarea îl aşteaptă la două leghe de tabără, în spatele Morlanwels-ului, lângă o pădure pe care trebuie s-o ştii şi tu.

— O ştiu. E un loc grozav pentru stat la pândă.

— La asta m-am gândit şi eu ieri, plimbându-mă pe-acolo. Vei aranja în aşa fel ca locotenentul Grânedal să te urmeze până în pădure.

— Mă va urma.

— În acest caz, ai de la mine douăzeci de ludovici.

— Sunt ca şi câştigaţi.

— Foarte bine. Încă un cuvânt. Dacă devii suspect, te aşteaptă spânzurătoarea.

— Mama mea, care era un fel de vrăjitoare, mi-a prezis mereu că voi muri în apă. Vedeţi că n-am de ce mă teme.

— Du-te. Iată scrisoarea.

— Asta-i tot?

— Tot; restul mă priveşte.

La revărsatul zorilor, Conrad porni. Era un om obişnuit cu aventurile primejdioase şi care avusese de-a face de nenumărate ori cu închisoarea, aşa încât nu se mai temea de nimic. Era iute de picior, cu ochiul ager, mina abilă şi limba iscusită. Pentru împrejurarea asta se îmbrăcase într-o haină ţărănească sub care, pentru orice eventualitate, îşi strecurase un pumnal şi două pistoale. În momentul când zări primele corturi ale armatei franceze, răsună o lovitură de tun. În aceeaşi clipă sunară şi goarnele, tobele răpăiau pe platou, iar mii de strigăte se înălţau din tabără. Conrad se opri. Pe lungile străzi ale acestui adevărat oraş de corturi militare, se vedeau agitându-se o mulţime de ofiţeri; gentilomii alergau în galop, împărţind ordine în toate părţile; regimentele îşi luau armele, iar drapelele fluturau în vânt.

„Toată armata e în picioare; şi când ochii tuturor sunt setoşi să privească, nimeni nu te zăreşte”, îşi zise Conrad, îndreptându-se cu pas sigur spre tabără.

Tocmai când trecea de palisadele frontierei, maiestatea sa Ludovic al XIV-lea intra în tabăra de lângă Charleroi.

BINELE ŞI RĂUL prea pe la sfârşitul lunii mai. Ludovic al XIV-lea, însoţit de fratele său, venea să ia comanda supremă a trupelor reunite în Flandra. Voia să vadă şi mai ales să fie văzut. Toată curtea îl urma, companiile de gardă personală şi muşchetarii, nu exista un gentilom francez care să nu fi dorit să aibă onoarea de a lupta sub ochii săi. Tinerii descendenţi ai celor mai bune familii, care nu aveau încă niciun grad în armată, se înrolaseră voluntari, totul nu era decât un val de

magnifici călăreţi, care chemau fierbinte lupta. Intrarea regelui în tabără a fost salutată cu mii de aclamaţii. Soldaţii şi-au pus pălăriile în vârful puştilor iar strigătul: „trăiască regele!” se rostogolea ca un tunet de la Pandelon la Marsenal. Toate regimentele erau sub arme şi mii de steaguri fluturau pe corturi. Când regele s-a apropiat de Châtelet, unde era încazarmată artileria, Belle-Rose şi-a simţit inima bătându-i şi mai repede. Nu-l văzuse niciodată pe rege – iar regele, în vremea aceea, reprezenta totul. Era Dumnezeu pe tronul Franţei. Toată graţia divină emana de la el, iar marele său renume îl aureolase cu lumini orbitoare. Era socotit stăpân al păcii şi al războiului; Olanda, închinată ca victimă mâniei sale, se cutremura la fiecare pas al său; Spania toată era însângerată de rănile pe care i le pricinuise; imperiul German se temea de ambiţia sa. Era în plină Europă ca o torţă, ca un far, splendid în repaus, cumplit în mişcare. Stăpân pe sine ca şi pe ceilalţi, Ludovic al XIV-lea avea acea majestate care uimea şi din teamă, şi din respect. Numai văzându-l, toţi simţeau în el deplinul suveran. În vremea când Belle-Rose desluşi deasupra tuturor capetelor penele albe ce încărcau pălăria regelui, n-a putut rezista şi, în pofida consemnului, s-a avântat în direcţia aceea. În spatele lui Ludovic al XIV-lea se strânsese toată floarea nobilimii franceze; în primele rânduri se arătau cei mai vestiţi comandanţi ai epocii, gentilomii cei mai iluştri prin naştere şi merite personale. Regele înainta încet; avea acea ţinută impozantă, mândră, puţin distantă, pe care o păstrează portretele lui Mignard şi Van der Meulen; saluta drapelele regimentelor, care se înclinau în faţa sa şi răspundea printr-o fluturare a mâinii la aclamaţiile de entuziasm stârnite de prezenţa sa. Văzându-l atât de tânăr încă, atât de frumos şi puternic, năucit de cortegiul strălucitor în care toţi vârstnicii erau celebri, iar toţi cei tineri pe cale să devină – Belle-Rose şi-a învârtit spada deasupra capului şi a strigat cu glas tunător: „trăiască

regele!” La acest strigăt pornit din inimă, la vederea acestei figuri luminoase, leale, Luaovic al XIV-lea a zâmbit şi l-a salutat pe ostaşul entuziast. Când Belle-Rose şi-a ridicat capul plecat în faţa maiestăţii-sale, Ludovic al XIV-lea trecuse. Peste trei ore, regele, însoţit de principalii ofiţeri ai armatei, s-a îndreptat spre o capelă din Marchienne-au-Pont, localitatea unde îşi aşezase cartierul general. Toţi guvernatorii ţinuturilor învecinate s-au dus la cantonament, pentru a primi ordinele regelui şi a-i prezenta omagiul cuvenit; cortegiul sporise prin suita lor, în care se remarca un mare număr de femei aparţinând nobilimii ţinuturilor Trois-Eveches, Picardia şi Artois. Prezenţa lor dădea o şi mai mare strălucire acestor serbări militare, îmbinând prestigiul cu galanteria. Regimentul domnului de Nancrais fusese desemnat să facă parte din gardă, alături de cel al casei regale, al regimentelor din Crussol şi al marinei. Belle-Rose era la postul lui. În spatele regelui, printre doamnele curţii, una atrăgea toate privirile.

— Cât e de frumoasă! exclamă un stegar din regimentul Crussol, care întindea capul, ca s-o vadă mai bine.

— Doamne! exclamă alt ofiţer, pentru femeia asta mi-aş da şi viaţa, şi iubita!

— Femeia asta? adăugă un altul, spuneţi mai bine zâna asta!

Belle-Rose, la rândul lui, privea spre doamne; un fulger parcă-i trecu prin faţa ochilor uimiţi; inima i se opri în piept, faţa i se îngălbeni de moarte.

Doamna de Châteaufort, mândră, superbă ca Diana cu ciuta, trecea prin mijlocul grupului. Avea aceeaşi frumuseţe extraordinară ce-i da o înfăţişare de regină. Ochii îi străluceau, iar gura dispreţuitoare atrăgea admiraţia şi îndepărta totodată. Şi totuşi, un văl de melancolie îndulcea expresia distantă a chipului, pe care puteai distinge umbrele unui gând amar şi fără de nădejde. În acel moment ridică ochii: Belle-Rose era

drept în faţa ei. Buzele roşii ale Genevièvei albiră, genele lungi, tremurătoare se plecară şi, o clipă, se clătină. Dar zeci de rivale o înconjurau, atente la ea, şi doamna de Châteaufort îşi înălţă fruntea mai pură ca marmura şi trecu. Belle-Rose palpita încă sub privirea plină de dragoste şi smerenie, când o altă tulburare îi opri inima. Suzanne mergea în urma Genevièvei. Un strigăt era gata să-i scape de pe buze tânărului ofiţer; ar fi vrut să alerge spre ea, dar o forţă de neînvins îl ţintui în loc; Suzanne părea a nu-l fi văzut şi totuşi pleoapele şi buzele îi tremurau; profilul ei nu pierduse nimic din angelica-i puritate, dar era palidă şi resemnată ca fiica lui Iahteu. Doamna d'Albergotti ţinea o floare în mina; aplecând fruntea, o atinse cu buzele, şi trandafirul îi scăpă din mină. Vru să se aplece să-l ridice din iarba în care strălucea ca o stea parfumată, dar întâlni privirea lui Belle-Rose, atât de tandră şi atât de tristă, încât ezită; făcu un pas, încă unul, şi se îndepărtă apăsându-şi cu palmele inima ce-i bătea să se înăbuşe. O secundă mai târziu floarea pălea sub sărutările lui Belle-Rose. Oricât de iute fusese gestul, el nu-i scăpă doamnei de Châteaufort; văzuse totul şi privi lung la femeia care trecea cu capul plecat, iar inima-i spunea că aceasta este misterioasa Suzanne al cărei nume o făcuse adesea să tresară la căpătâiul lui Belle-Rose. Prezenţa Suzannei în tabără se datora numirii domnului d'Albergotti ca guvernator la Charleroi. Iar Geneviève îl urmase pe duce, soţul ei, pe care o intrigă de curte îl deposedase recent de guvernământ, şi alergase pentru a i se explica motivul schimbării intervenite. După-masă şi după slujbele religioase de invocare a ocrotirii divine asupra armatei, regele se retrase în cantonamentul lui; trupele se risipiră şi Belle-Rose, care nu avea decât un gând şi-o dorinţă, se îndreptă spre locuinţa Suzannei. Mâna lui ascunsă sub haină apăsa floarea la piept; trandafirul avea un parfum pătrunzător ce-l ameţea, iar petalele lui erau pentru el ca fierul înroşit în foc. Locuinţa domnului

d’Albergotti era aproape de Coulé, într-un loc care părea destul de singuratic. Nu vedeai decât şase companii de dragoni. Belle-Rose o luă de-a lungul unei împrejmuiri ce apăra casa şi împinse o poartă ce da în grădină. Un hohot de râs abia reţinut îl opri. Grădina, ca şi casa, păreau pustii; făcu încă un pas şi un alt hohot de râs îl surprinse; nimeni nu se vedea, dar ramurile unui soc înflorit se mişcară în faţa lui şi, prin frunzişul fremătător, zări faţa proaspătă a unei tinere care-i zâmbea.

— Claudine! strigă, şi braţele lui întinse îndepărtară perdeaua verde ce-l despărţea de sora sa.

Întâi o zări pe Claudine, apoi îl văzu şi pe Cornélius.

— Amândoi laolaltă! exclamă. Sora şi fratele meu!

La aceste cuvinte care îi uneau în gândul lui Belle-Rose.

Claudine roşi.

— Oh! exclamă ea cu un surâs pe buze şi ochii plecaţi, nu sunt decât două minute de când domnul Hoghart a venit la noi.

— Memoria ta a cam rămas în urmă, reluă Belle-Rose, dar e plăcută o eroare al cărei privilegiu nu aparţine decât fericirii.

Cornélius întinse mâna tânărului locotenent.

— Nu vă mai părăsesc, declară el; regii noştri sunt aliaţi, iar mâinile noastre sunt unite. Locul meu e aici. Ostaş fiind, mă voi lupta ca un ostaş.

Dar în acel moment Belle-Rose era dominat de egoismul dragostei sale; dorea şi el să guste puţin din bucuria pe care o savurau Claudine şi Cornélius. Asemeni talismanelor care aprind înflăcărarea celor ce le ating, trandafirul Suzannei îi stârnise sentimentele aprinse, pe cât de stăpânite pe-atât de vii.

— Claudine, îi şopti surorii sale, doamna d’Albergotti e aici?

La numele acesta, chipul Claudinei se întunecă.

— Da, răspunse ea.

— Pot s-o văd, să-i vorbesc?

Claudine clătină din cap.

— O oră, un minut, o secundă! continuă Belle-Rose cu încăpăţânarea oarbă a dragostei.

Claudine îşi frământa mâinile.

— Frate, îi spuse ea, gândul tău nu-i bun dar, ca să nu zici că ţi-am refuzat ceva tocmai în ziua venirii taie aici, aşteaptă.

Mai uşoară ca o pasăre, Claudine se repezi spre casă. Cornelius, cu rezerva firească celor din ţara sa, se retrăsese ceva mai la o parte. Belle-Rose se sprijini de un arbore şi închise ochii. Grădina, copacii, casa aceea mică, gângăniile zumzăitoare, Claudine pe care o îmbrăţişase, Suzanne care era atât de aproape de el, despărţindu-i doar câteva straturi de iarbă, totul îi reamintea copilăria şi căsuţa de la Saint-Omer. În scurt timp, dar destul cât să-şi fi petrecut prin minte toată viaţa la lumina dragilor amintiri, Claudine reveni. Era foarte palidă şi ţinea o scrisoare în mină. Văzând scrisoarea, Belle-Rose îşi pierdu orice speranţă.

— Nu mă primeşte? întrebă el.

— Citeşte, răspunse Claudine şi, întinzându-i scrisoarea fratelui ei, întoarse capul ca să-şi ascundă o lacrimă ce i se rostogolea de sub pleoape.

Belle-Rose deschise scrisoarea şi începu să citească. Vedea ca printr-un văl gros.

„A trecut aproape un sfert de oră de când te-am văzut, prietene – spunea scrisoarea; înainte de a fi intrat în grădină, inima mea se şi umpluse la sunetul paşilor dumitale. Am alergat la uşă, pradă unui imbold irezistibil; dar o putere nevăzută m-a încremenit în prag. Am rămas acolo, nemişcată, abia suflând; nu te vedeam dar eram atât de mişcată la sunetul vocii cunoscute. De când te-am întâlnit pe drumul spre capelă, parcă mi-am ieşit din minţi. Câte rugăciuni n-am înălţat Domnului! Dar parcă m-am rugat numai?! Toată puterea mea s-a spulberat ca apa dintr-un vas răsturnat, şi iată că a venit

sora dumitale, tremurând, dezolată, spunându-mi că aştepţi un cuvânt prin care să te chem! Acest cuvânt, îţi mărturisesc, prietene, gura mea l-a rostit de nenumărate ori. Nu e numai un cuvânt, ci un suspin, nu numai un suspin ei. pornirea vie a inimii! Ah! Acum nici măcar nu ezit. Nu, prietene, nu, nu vei putea, nu va trebui să mă revezi. Suferinţa dumitale nu ţi-o arată pe a mea? Ascultă, Jacques, dacă vei intra, dacă te voi auzi aici, aproape de mine, dacă vocea dumitale mă va implora – ah! – simt că puterile-mi se vor sfârşi şi nu voi mai rezista; ca să te consolez, m-aş pierde… Spune, Jacques, spune, ai vrea asta? Curajul dumitale să-mi sprijine curajul; nu mă acuza în durerea dumitale. Ai strălucirea armelor, zgomotul războiului, pentru a uita; eu nu am nimic, nimic decât rugăciunea. Vrei să-mi răpeşti şi acest adăpost în care sufletul meu se poate încă refugia? Fă un pas, vino, eu sunt fără apărare, iar atunci când mă vei părăsi, fericit că m-ai văzut, eu am să mor.

SUZANNE”.

Citirea scrisorii îi zdrobi inima lui Belle-Rose; apăsă scrisoarea pe buze şi se retrase.

— Atât de fragilă la trup şi cu un suflet atât de tare! murmură.

Claudine îşi luă fratele de gât şi-l conduse.

— Vino, i-a spus, vino.

Când se pregăteau să treacă dincolo de mica poartă a grădinii, un ofiţer apăru în faţa lor. Era un om în vârstă, care părea şi mai bătrân din cauza umerilor aduşi şi a mersului de om suferind.

— Bună ziua, copila mea, o întâmpina bătrânul pe Claudine, cu un aer blând, apoi îi salută pe cei doi tineri.

Trecând prin faţa lui Belle-Rose, îl privi cu o expresie aparte ce-l făcu să-şi plece ochii; i se părea că această privire, în acelaşi timp tristă şi blândă, îi citea în inimă, desluşindu-i gândurile cele mai tainice. După scurtul moment în care-l privise fără cuvinte, bătrânul ofiţer intră în grădină. Dispăruse dincolo de arbori dar

Belle-Rose îi vedea încă faţa ce arăta atât de bine şi suferinţa trupească, şi seninătatea spirituală. Belle-Rose se întoarse către Claudine, întrebând-o parcă.

— Era domnul d'Albergotti, spuse ea.

Dar adăugă imediat, spre a-i risipi tristele gânduri.

— Ţi-am pregătit o mare bucurie, frate; îţi va face plăcere.

— Ce anume? întrebă Belle-Rose distrat.

— Da, da, prietene, îl vei revedea pe cinstitul şi bătrânul dresor de şoimi pe care l-am adus de la Saint-Omer în tabără! exclamă Cornélius.

Belle-Rose îl îmbrăţişă pe Cornélius.

— Bătrânul Grânedal şi Pierre! Unde sunt?

— La cartierul artileriei.

Belle-Rose porni alergând într-acolo, urmărit din ochi de Claudine şi Cornélius. Dresorul de şoimi şi fiul lui cel mic erau foarte mândri că aveau un ofiţer în familie. îl aşteptau de dimineaţă iar când îl văzură îi întinseră braţele, mai-nainte de-a fi ajuns până la ei.

— Îţi încredinţez un recrut, i se adresă bătrânul Grânedal lui Jacques, după efuziunea primelor îmbrăţişări.

— Pe Pierre, cred, răspunse Jacques, zâmbindu-i fratelui mai mic.

— Chiar el; vrea la rândul lui să ajungă ofiţer al regelui.

— Bine! spuse Belle-Rose. Să ia o muschetă; muscheta duce la spadă.

Domnul de Nancrais, acelaşi om prevenitor sub aparenţa asprimii sale, îl însărcină pe la Déroute să-i spună locotenentului că poate lipsi din cantonament până la miezul nopţii.

— Disciplina militară şi familia nu prea se împacă, spuse el. Azi să aparţină cu totul uneia, ca mâine să aparţină cu totul celeilalte.

În timp ce Belle-Rose, întovărăşit de tatăl său, de Cornélius, Claudine şi Pierre se ducea să caute puţină

linişte şi odihnă într-un sat vecin, lorenul hoinărea prin tabără. Treaba lui nu era chiar atât de uşoară cum crezuse la început. Sosirea lui Ludovic al XIV-lea stârnise în tabără atâta forfotă şi agitaţie, încât lorenul nu găsi prilejul să se apropie de Belle-Rose. Pe de altă parte, tot cercetând locurile, Conrad recunoscuse un sergent din regimentul Rambure, în compania căruia servise. Dacă îl descoperea, pe loren îl aştepta spânzurătoarea. Începu deci să bată puţin în retragere, dar nu era omul care să renunţe cu totul din cauza unui pericol posibil la misiunea pe care i-o încredinţase domnul de Villebrais. După ce se asigură de recunoaşterea exactă a locurilor, lorenul se îndepărtă, încălecă pe calul pe care-l ţinea, pentru orice eventualitate, ascuns într-un desiş şi se duse până la pădurea Morlanwels, unde-l puse la curent pe domnul de Villebrais de piedicile survenite în expediţia pusă la cale după învoială.

— Partida se amână! exclamă el drept încheiere.

— Cu atât mai rău pentru tine! răspunse morocănos ofiţerul. Şi recompensa se amână. Azi nu vei primi nimic.

— Partida e pierdută!

— Vei avea douăzeci de ludovici mâine, dacă reuşeşti.

— Atunci am recâştigat-o!

Conrad încălecă, dădu pinteni calului şi se repezi spre o râpă din apropierea taberei, unde rămase peste noapte. Voia să fie gata dis-de-dimineaţă pentru a profita de împrejurări mai favorabile.

Către ora nouă seara, Belle-Rose se despărţise de tatăl său, căruia Claudine îi oferise adăpost în casa doamnei d’Albergotti, şi se întorcea înapoi la tabără. La Déroute, care în pofida gradului lui, se instituise planton benevol al locotenentului său, se plimba încolo şi-ncoace prin faţa cortului.

— Domnule locotenent, i se adresă el lui Belle-Rose, aşteptaţi pe cineva astă seară?

— Nu.

— Atunci e cineva care fără îndoială că vă aşteaptă.

— Ce vrei să spui?

— E foarte simplu. Un tinerel, un copilandru, zău, un paj cred, a venit acum vreo jumătate de oră să mă întrebe dacă sunteţi aici. La răspunsul meu negativ, m-a întrebat dacă vă poate aştepta: pentru un lucru important, a adăugat.

— Şi ce i-ai răspuns?

— Că vă poate aştepta şi până mâine dacă îi face plăcere. N-am isprăvit bine, că a şi intrat în cortul dumneavoastră.

— În cortul meu?

— Unde se află încă.

Belle-Rose dădu la o parte pânza care închidea intrarea. La zgomotul venirii sale pajul, care şedea pe un cufăr cu capul între mâini, se ridică. Era Geneviève de Châteaufort.

CONFESIUNEA UNEI MAGDALENE

TRăzând-o pe ducesă, Belle-Rose scoase capul prin portiera de pânză:

— La Déroute, spuse el, rămâi acolo şi oricine ar veni, nu laşi pe nimeni să intre.

— Bine, răspunse sergentul şi, sub clarul de lună, se aşează pe trunchiul unui arbore, cu suliţa între genunchi.

Belle-Rose înaintă apoi spre doamna de Châteaufort, care tremura din tot trupul.

— Pentru ce aţi venit aici, doamnă, şi ce doriţi de la mine? i se adresă el cu o voce căreia se silea să-i dea un ton hotărât, dar vocea îi tremura.

— Vin ca un vinovat în faţa judecătorului. Oh! – continuă ea la gestul lui Belle-Rose, nu mă izgoni; dacă inima dumitale m-a condamnat, trebuie măcar să mă asculţi.

— Ce-aţi vrea, doamnă, să-mi aduceţi la cunoştinţă, iar eu să nu ştiu încă?

— Tot adevărul; îţi voi vorbi asemeni unei penitente

în faţa confesionalului. Ai milă, ascultă-mă! Nu dragostea dumitale vreau s-o invoc, adăugă ea cu vocea înecată de teamă, ci dreptatea. Condamnaţii nu au dreptul să se apere?

Geneviève tremura atât de tare, încât trebui să se sprijine de un stâlp al cortului ca să nu cadă. Tulburarea şi durerea acestei femei, altă dată atât de mândră, îl impresionară pe Belle-Rose.

— Asta vă este dorinţa? Atunci, vă ascult. Şi eu am de împlinit o misiune pe lângă dumneavoastră şi, fiindcă invocaţi această îndatorire a mea, o voi îndeplini chiar acum.

— Întâi ascultă-mă, apoi, dacă vrei, mă poţi ucide, spuse Geneviève.

— Băgaţi de seamă, doamnă, nu e o ameninţare gratuită. Aveţi de dat socoteală de fapte cumplite şi poate va trebui să răzbun un mort!

— Să-l răzbuni? Oh! Nu-l vei răzbuna omorându-mă.

Expresia privirii şi a vocii erau atât de sfâşietoare, sensul cuvintelor atât de clar, încât Belle-Rose se simţi mişcat până în fundul inimii.

— Atunci vorbiţi! o îndemnă el. Vorbiţi! Ştiţi bine că orice s-ar întâmpla nu eu sunt acela care se cade să vă pedepsească!

Doamna de Châteaufort îi luă în tăcere mâna şi i-o duse la buze. Această sărutare umilă îl străbătu ca o flacără. Simţi cum îi slăbeşte curajul şi, liberându-şi mâna din strânsoarea Genevièvei, îi făcu semn să se aşeze. Geneviève se aşeză; faţa îi era palidă şi deznădăjduită ca faţa împietrită a Niobei, respiraţia, chinuită, şi cu toată căldura timpurie a anotimpului, îi clănţăneau dinţii în gură.

— Renunţaţi la explicaţie, îi zise Belle-Rose; n-am să vă pun decât o singură întrebare. Răspunsul pe care mi-l veţi da va fi de ajuns.

— Nu vei afla nimic, sau vei afla totul, reluă ducesa

cu hotărâre. Eşti judecătorul şi stăpânul meu, ascultă-mă.

Belle-Rose o cunoştea prea bine pe doamna de Châteaufort pentru a se înşela asupra accentului vocii. Chiar şi supusă, în această femeie domina regina care se impunea cu hotărâre şi nu îngăduia să nu fie ascultată. Tăcu deci, şi ascultă.

— Aveam cincisprezece ani, începu ea, când l-am văzut întâia oară pe domnul d'Assonville. Luptele Frondei însângerau pe atunci Franţa. Locuiam cu mama mea – o spaniolă aparţinând prin alianţă familiei de Medina – într-un castel vecin cu cel din Écouen.

— Îl ştiu, spuse Belle-Rose.

— Într-o seară, pe când mă plimbam singură prin parc, am auzit prin apropiere o salvă de muschetă; mi s-a făcut frică şi am alergat spre castel. La cotitura unei alei a apărut deodată un ofiţer; era palid, agitat, plin de sânge. „Salvaţi-mă", mi-a zis, cu vocea stinsă şi s-a rostogolit lângă pom. La mică distanţă se auzea tropotul unor călăreţi. M-am repezit la poarta mică a parcului; nu era timp de pierdut; cel ce comanda ceata m-a zărit.

— N-aţi văzut pe-aici vreun ofiţer? m-a întrebat. Dumnezeu mi-a dat puterea să mint cu glas sigur.

— JNIu, am răspuns scurt. Am auzit o împuşcătură şi am alergat să închid poarta… Vorbind, simţeam că-mi pier puterile, dar nu-l slăbeam din ochi pe călăreţ.

— Văd că nu vă e frică, a reluat el.

— Frică!… Sunt fiica domnului de La Noue, care este un brav gentilom.

— Bine! Este de-al nostru! a spus călăreţul şi s-a afundat în pădure.

Când grupul a dispărut, am închis poarta şi m-am întors spre ofiţer, pe care l-am găsit întins pe iarbă. Încerca să-şi oprească sângele ce-i curgea din răni.

— Nu aveţi de ce vă teme, i-am spus. Dacă puteţi să mergeţi, rezemaţi-vă de mine şi vă voi ajuta să ajungeţi până la un pavilion care este foarte aproape.

Ofiţerul s-a sculat şi, cu destule eforturi, ne-am îndreptat spre pavilionul care era atunci nelocuit.

— Da, domnul d'Assonville mi-a spus că dumneavoastră l-aţi salvat, o întrerupse Belle-Rose.

— Şi v-a spus că l-am iubit?

Belle-Rose confirmă, înclinând capul.

— Rănile erau numeroase, dar nu atât de grave, continuă doamna de Châteaufort. Cu ajutorul doicii mele şi al bărbatului ei, care îmi erau devotaţi, am putut să-l ascund şi să-l apăr de urmăritori pe domnul d'Assonville. Tatăl meu era frondeur şi nu îndrăzneam să-i vorbesc despre această aventură, neavând viziunea exactă a luptelor în curs. Misterul întâlnirilor noastre era plăcut pentru imaginaţia mea tânăra. Eram încântată, gândindu-mă că pentru un ofiţer frumos şi nefericit jucam rolul unei zâne salvatoare. Mama mea, care avea o fire blândă şi timidă, ar fi mărturisit totul domnului de La Noue, de care îi era foarte frică, aşa că n-a ştiut nimic din toate acestea.

Domnul d'Assonville s-a vindecat. Era tânăr, spiritual şi frumos; mă iubea şi îl iubeam. Era încă slăbit, fără putere, când eu îi aparţinusem. Care dintre noi era mai vinovat, aceea care, tânără încă şi fără nicio experienţă, se abandonase iubirii unui nefericit pe care îl salvase, sau cel care îşi făcuse o amantă din fecioara inocentă, gazda şi protectoarea sa?

— Nu acuzaţi pe cei morţi, zise Belle-Rose.

— Nu acuz, povestesc. Curând, totuşi, domnul d'Assonville a trebuit să plece. Războiul şi părţile adverse în care erau angajaţi de-o parte tatăl meu, de altă parte el, zădărniceau pentru moment gândul căsătoriei. Câteodată fugea din tabără şi venea să mă vadă în pavilion. Câte zile de doliu trebuiau să aducă aceste ore de beţie! Atunci a murit şi mama, iar în disperarea care m-a cuprins moartea ei, ce mă lovea ca un trăsnet, am simţit că eu însămi voi fi în curând mamă. Tresăriri ascunse răspundeau hohotelor mele, şi

sărutând trupul neînsufleţit al sfintei mele mame, am deslușit frământarea fiinţei pe care o purtam în pântece!

În timp ce Geneviève vorbea, două lacrimi grele i se rostogoleau încet pe obraji.

— Biata femeie! murmură Belle-Rose cu inima strânsă.

— Da, da, biata femeie! reluă Geneviève, căci aşa cum eram atunci nu mai sunt azi. Ceea ce am devenit n-aş fi fost fără ruşinea şi doliul adolescenţei mele! A doua zi i-am scris domnului d'Assonville; scrisoarea mea a rămas fără răspuns; am scris din nou, am scris de zeci de ori; tăcerea şi părăsirea mă înconjurau: am crezut că m-a uitat şi, dacă n-ar fi trebuit să salvez viaţa copilului, m-aş fi omorât. În vremea aceea eram sub îngrijirea unei mătuşi în vârstă, sora tatălui meu, aspră şi severă ca şi el. Numai doica mă vedea plângând şi mă mai mângâia. La castel stătea atunci un tânăr spaniol, o rudă a mamei, care obţinuse un permis de liberă-trecere pentru a vizita Franţa. Tristeţea mea îl mira şi-l mihnea. Am înţeles curând că mă iubeşte; nefericiţii au nevoie de afecţiune şi îi purtam o recunoştinţă profundă pentru toate atenţiile cu care mă înconjura. Poate că m-aş fi legat de el mai mult decât se părea, dar starea mea îmi imprima o rezervă extremă; niciodată nu-l lăsam să observe cât eram de impresionată de dragostea lui. Eram văzuţi adesea în parc. Aceste plimbări nevinovate au fost cauza morţii sale. Într-o zi când îl aşteptam pe o alee, unde aveam obiceiul să ne întâlnim, n-a venit. La ora prânzului mi s-a spus că plecase de dimineaţă cu un alt tânăr. Un paznic îi văzuse discutând aprins şi îndepărtându-se împreună. M-a cuprins o vagă neliniște, sculându-mă de la masă într-o stare de agitaţie pe care n-o puteam stăpâni. Când nenorocmea te-a atins cu aripa ei, ai asemenea presentimente. O oră mai târziu doi pădurari aduceau la castel trupul spaniolului, pe care îl găsiseră într-un colţ al pădurii cu pieptul străpuns de o lovitură de spadă. Nu mai era nicio speranţă pentru a-l salva. Când

m-a văzut, mi-a luat mâinile într-ale sale, le-a sărutat şi a murit. Niciodată nu voi uita expresia ultimelor lui priviri; erau atât de triste şi atât de pline de dragoste incit am început să plâng ca o nebună. Mi se părea atunci că am pierdut cu el ultima mea speranţă.

— Numele ucigaşului? întrebă Belle-Rose.

— L-am aflat mai târziu; bietul meu prieten a murit cu taina în suflet şi cu numele meu pe buze. Peste trei zile am primit o scrisoare de la domnul d'Assonville; era datată la Paris şi îmi spunea că, întors dintr-o misiune secretă în Italia, pleca în Anglia unde îl trimitea un ordin al cardinalului Mazarin. Avea să se întoarcă repede; şi mă ruga să contez pe el. Se vedea bine că tot mă iubeşte, dar se exprima pe un ton tot mai grav. Nu părea, de altfel, să fi primit vreuna din scrisorile mele… Misiunea, care trebuia să dureze cincisprezece zile sau trei săptămâni, nu se terminase nici după trei luni. Tatăl meu se întoarse. Zilele treceau una după alta ca nişte coşmaruri, iar noaptea plângeam. Gândurile mele treceau de la Gaston la don Pedro – era numele rudei mele – şi trebuie să-ţi mărturisesc că regretele şi simpatia-mi se îndreptau spre cel care nu mai era. Mă iubise şi mă consolase; celălalt mă pierduse! într-o seară, s-a întâmplat ca numele domnului d'Assonville să fie pronunţat de un gentilom care era în vizită la noi. Auzindu-l, tatăl meu avu o explozie de mânie neaşteptată şi am aflat că domnul de La Noue fusese rănit şi învins într-o întâlnire cu tatăl lui Gaston. Domnul de La Noue fusese umilit în orgoliul său de ostaş; rana era fără vindecare. Viitorul meu se umbrea din ce în ce; nici nu voiam să mă gândesc la asta, visam mereu, treceam prin ore de-o veselie nebună şi prin zile de-o disperare cumplită. Durerea îmi măcina dragostea. În această perioadă curtea şi parlamentul au ajuns la concluzia unei alianţe, iar tatăl meu mi-a adus la cunoştinţă că a hotărât să mă mărite cu un senior bogat din partidul regelui, şi eu trebuie să fiu de acord. Mi-a spus-o cu piciorul în

scară, când pleca. Abia revenindu-mi din surpriză, ştiam că domnul de La Noue galopa la vreo jumătate de leghe departe de casă… Chiar atunci domnul d'Assonville mi-a trimis vorbă că s-a întors şi în aceeaşi noapte l-am revăzut în micul pavilion. La vestea că voi fi mamă, a izbucnit într-o bucurie atât de mare, încât dragostea mea s-a redeşteptat. Îmi săruta mâinile şi plângea îmbătat de fericire pe genunchii mei. „Deci mă iubeşti?" mă întreba… „Da, i-am răspuns", şi atunci eram cinstită…" în timpul acestei absenţe îndelungate pe care mi-a impus-o datoria, nimeni altul nu s-a strecurat în inima ta?" m-a întrebat el. „Ce vrei să spui? am reluat mirată. N-am fost totdeauna sinceră? O clipă am avut lângă mine un prieten, un frate; a fost bun, tandru, afectuos cu mine, m-a consolat şi a murit"… „Mă vei ierta, Geneviève?!" a exclamat deodată Gaston. L-am privit speriată de tonul vocii lui. „Pe acest prieten eu l-am ucis!" a spus el. Am scos un strigăt îngrozitor auzind mărturisirea şi am îndepărtat din mâinile mele pe cele ale domnului d'Assonville; mi se părea că le văd acoperite de sânge. „Nu mă blestema, Geneviève, a continuat Gaston; te iubeam, eram gelos. Când m-am întors din Italia, în primul han la care m-am oprit în Écouen, numele tău a fost pronunţat alături de acela al lui don Pedro. Se spunea că vă iubiţi… Am simţit că înnebunesc, iar prima persoană pe care am întâlnit-o în parc a fost el. Eram tineri şi înarmaţi amândoi… Ştii restul. Am plecat fără să te văd… Vai! eu te acuzam şi tu erai mamă!"… A vorbit mult dar nu l-am mai auzit. Îmi zumzăiau urechile, inima mi se zbătea şi am leşinat. Gaston m-a lăsat în mâinile doicii mele. Când mi-am revenit, un copil plângea alături de mine.

— Un copil! a repetat Belle-Rose; la el se referă misiunea mea.

— Ei, da! zise Geneviève, misiunea dumitale, va fi uşoară. Ceea ce vrei, vreau şi eu. O febră puternică m-a ţintuit la patul suferinţei, a continuat ea, la acel pat în

care n-am avut pentru copilul meu decât sărutări stropite cu lacrimi. Nu ştiu cât timp a durat delirul; doica a îndepărtat toată lumea din camera mea; mătuşa mea, plină de cucernicie, mă vedea abia câteva minute, după ceasurile petrecute în capela castelului. Abia mă întremam, când s-a întors tatăl meu… „îţi aduc un bărbat, seniorul de care ţi-am vorbit”, mi-a spus el, înainte de-a mă îmbrăţişa şi mi l-a prezentat de îndată.

— Era domnul duce de Châteaufort?

— Chiar el. Domnul d’Assonville n-a mai pus piciorul la castel după scena din pavilion. Crezuse că îl trădasem, eu am crezut că m-a părăsit. Ce să-ţi spun? Tatăl meu era singura persoană în faţa căreia tremuram. După o lună de ezitări, m-am căsătorit cu ducele. Trei zile mai târziu, l-am văzut pe domnul d’Assonville; fusese socotit mort într-o luptă unde se afla şi tata; şi-a datorat viaţa îngrijirilor caritabile ale bieţilor ţărani care l-au adunat de pe câmpul de bătălie. Durerea lui m-a zguduit; reproşurile lui, amare şi pasionate totodată, îmi zdrobeau inima. Oh! cât mă iubea!… Dar eu nu-l mai iubeam… Câteodată mila îmi încălzea sufletul… Vai! nu dragostea îl păstra în inima mea, ci amintirea!… Ne-am întâlnit apoi în casa cea mică de pe strada Cassette, unde îmi instalasem doica. Aceste întâlniri erau pe rând plăcute şi otrăvite pentru mine; pentru el erau îmbătătoare şi teribile. Uneori îşi amintea de domnul de Châteaufort; eu îmi aminteam de don Pedro. O asemenea viaţă îmi devenise intolerabilă. Într-o zi i-am mărturisit dorinţa de-a rupe aceste legături. A rezistat. L-am rugat cu lacrimi în glas… Mi-a făgăduit că îşi va răscumpăra greşeala, mi-a propus să părăsim Franţa şi să trăim la capătul lumii cu copilul nostru. Dar propunerea venea prea târziu: nu-l mai iubeam… „Mă respingi, mi-a spus, bine! Dacă n-o mai pot avea pe mamă, voi avea măcar copilul”… Ameninţarea m-a izbit în inimă. Copilul meu! înţelegi ce-ţi spun? Era toată viaţa mea, refugiul meu, speranţa, odihna, bucuria… Zâmbetele lui îmi luminau

disperarea… Când eram sătulă de viaţă îl îmbrăţişam şi uitam… „Copilul meu! am izbucnit simţind dintr-odată acea forţă şi acea energie care somnolaseră multă vreme într-o inimă încă feciorelnică. Cum? Copilul meu! nu l-am plătit atât de scump cu ruşinea, cu plânsetele, cu disperările mele! Copilul este al mamei şi vrei să mi-l smulgi! Una ca asta nu se va întâmpla, o jur!”… A doua zi copilul a dispărut… Domnul d’Assonville n-a avut vreme de cerceţări îndelungi; războiul care reîncepea în Flandra îl obliga să părăsească Parisul şi am rămas singură. Singură, după ce iubisem! Singură! auzi? Bărbatul meu avea o poziţie înaltă la curte… Eram tânără şi frumoasă… Seniorii se grăbeau să mă înconjoare… Voiam să uit… am vrut să-mi înşel imaginaţia… Acceptam toate distracţiile care mi se ofereau. Am devenit repede o femeie influentă şi m-am folosit de puterea mea. În curând am iubit sau am crezut că iubesc. Am făcut un adevărat vârtej din existenţa mea; am avut mulţime de succese; am gustat toate plăcerile; femeile mă invidiau, bărbaţii mă admirau, mă credeau fericită, nu eram decât nebună! Domnul d’Assonville m-a blestemat adesea… nu m-a văzut în orele de singurătate! De câte ori n-am plâns toată noaptea în paraclisul meu, ca Maria-Magdalena la picioarele lui Hristos! Şi-apoi, a doua zi, doream din nou serbări şi rătăciri!… O, Doamne! a continuat Geneviève hohotind de plâns, îţi mărturisesc totul, ţie, Jacques, şi mă vei urî, mă vei dispreţui, poate! Aceste vremuri de rătăcire, le blestem! Dacă sângele meu le-ar putea şterge, l-aş vărsa picătură cu picătură… Cum, eu, fiica mamei mele, o femeie sfântă, cum am putut să iau calea aceasta? Trăiam într-un vârtej continuu şi urmam panta decăderii, când te-am întâlnit! … îţi aminteşti, Jacques?

— Urma focului nu se şterge, răspunse Belle-Rose cu glasul pierit.

— Dumnezeule! lasă-mă să cred că mă vei ierta; nu-ţi cer nimic decât puţin din mila pe care o arăţi tuturor

nenorociţilor, a reluat ducesa, agăţându-se de mâinile lui Belle-Rose, şi dacă totuşi mă vei blestema, eu te voi binecuvânta mereu, da, te voi binecuvânta, fiindcă m-ai scos din această viaţă mizerabilă, fiindcă mi-ai dăruit dragostea, tinereţea, credinţa; fiindcă ai făcut să coboare în inima mea o rază de bucurie şi de puritate, fiindcă, în sfârşit, iubesc!

Geneviève, aplecată pe mâna lui Belle-Rose, o acoperea de lacrimi şi sărutări. Belle-Rose şi-o retrase uşor.

— Iertarea o aveţi! exclamă el. Nu pot fi judecătorul dumneavoastră şi n-aş putea să vă urăsc.

Geneviève înălţă braţele spre cer.

— Îţi mulţumesc, Doamne! murmură ea. Nu m-a respins! Ştii, reluă după un moment de tăcere, în ce împrejurări te-am întâlnit. Ai adus trei scrisori de la domnul d'Assonvilie la căsuţa cea mică din strada Cassette; una din scrisori mă implora; cealaltă mă ruga şi ameninţa totodată; ultima nu cuprindea decât ameninţări.

— Şi la aceasta aţi cedat? întrebă Belle-Rose.

— Ştii foarte bine, Jacques, continuă ducesa cu un accent de mândrie, că frica nu mă poate stăpâni. Am cedat la această scrisoare fiindcă între prima şi a treia scrisoare aranjasem totul pentru o întrevedere cu domnul d'Assonville, iar la această întâlnire trebuia să asiste şi fiul nostru.

— Aţi fi făcut asta, Geneviève? izbucni Belle-Rose.

— Aş fi făcut-o, dar am aflat că domnul d'Assonville a însărcinat o persoană străină să-l reprezinte. Descoperirea m-a indignat; am crezut că a mărturisit secretul nostru şi am hotărât ca prin şiretenie sau forţă să dobândesc hârtiile care puteau să-mi compromită liniştea.

— L-aţi bănuit de un asemenea lucru pe domnul d'Assonville, un gentilom atât de leal?

— Vai! Când te-ai obişnuit să foloseşti răul, uiţi

destul de repede credinţa în bine. Dar, s-a grăbit să adauge Geneviève, făcându-te să vii la pavilion, unde te-am primit mascată, planul meu era să te oblig să-mi dai numai hârtiile care dovedeau drepturile domnului d'Assonville; fiind sigură atunci că nu-mi vei putea răpi fiul, l-aş fi cedat dragostei sale. Eram sătulă de viaţa asta aventuroasă, unde fiecare distracţie era otrăvită. Eram mirată că pot privi cu alţi ochi decât cei ai indiferenţei un bărbat care nu avea nici grandoare în caracter, nici nobleţe în sentimente… Ofensa îmi pătrunsese în inimă! … Te-am văzut, m-ai salvat, erai tânăr, curajos, generos şi rundru! Nu ştii cât mi-ai plăcut din prima clipă… Vedeam în tine ca într-o apă limpede, iar îndrăzneala, temeritatea ta firească îmi dădeau şi mie ceva din tinereţea ta, din prospeţimea ei. Simţeam renăscând în mine izvoarele gândurilor bune! Oh, de ce nu eram fecioară atunci! Aş fi fost demnă de tine… Poate m-ai fi iubit!…

— Geneviève! Geneviève! exclamă Belle-Rose cu totul răvăşit la ultimele accente. Spune, n-ai fost iubită?!

La acest strigăt, o strălucire de bucurie ilumină faţa palidă a Genevièvei.

— Am fost, continuă ea… Aşa să fie?… Mila îţi insuflă aceste cuvinte, sau inima ta îşi aminteşte?… Am fost iubită! Am avut partea mea de fericire şi nu mă vei blestema, iar numele meu va fi uneori pe buzele tale! Dacă ai şti cât am suferit! M-am rugat atâta şi-atâta am plâns! Faptul că m-ai părăsit m-a înnebunit, mânia ta m-ar ucide… Spune-mi ce trebuie să fac? Voinţa ta va fi lege pentru mine; vorbeşte şi mă voi supune… Dar nu mă alunga din amintirea ta… oriunde mă voi duce şi orice mi s-ar întâmpla, dă-mi posibilitatea să iau cu mine un cuvânt care să mă consoleze şi să mă înalţe… Ţi-am fost atât de dragă odată, ca să mă urăşti toată viaţa?… Jacques! prietene, dă-mi mâna, Doamne! dă-mi mâna!

Jacques îi cuprinse capul între mâinile sale şi o sărută pe frunte.

— Aţi iubit, aţi suferit! Dumnezeu vă va ierta! spuse el.

Prin acest sărut o bucurie nesperată umplu sufletul Genevièvei. Îşi răsturnă capul pe spate, petrecându-şi braţele slăbite în jurul gâtului lui Belle-Rose:

— Dumnezeule, nu mai sufăr! şopti.

XXIII
O CAPCANĂ

A

două zi, la revărsatul zorilor, când Belle-Rose deschise ochii, era singur. O clipă crezu că un vis înflăcărat îi tulburase imaginaţia; liniştea îl înconjura dar un parfum vag şi plăcut care plutea prin aer îi amintea că doamna de Châteaufort fusese în cortul lui. Se sculă tulburat şi, cum inima lui o căuta, aşteptându-se s-o vadă ivindu-se de 13 – Belle-Rose undeva, privirile îi căzură pe un trandafir ofilit, scuturat pe jos, la picioarele patului. Privind petalele risipite, tânărul ofiţer îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Dumnezeule! exclamă, ieri încă eram îndrăgostit de Suzanne!

Nu-şi putea lua ochii de la sărmana floare părăsită, din care se ridicau spre inima lui miresme secrete, ca un reproş melancolic. Se aplecă întristat şi, adunând petalele veştejite, le strânse într-un medalion pe care şi-l prinse la gât.

— Sărmane petale! şopti el, sărutându-le, sunteţi şi suave, şi pline de blândeţe, ca şi aceea de la care veniţi.

Abia îşi pusese la gât mesajul înmiresmat, când sergentul la Déroute intră în cort.

— Vă caută un om, îi spuse.

— Îl cunoşti?

— Nu, dar spune că vrea să vă vorbească personal.

— Bine, să aştepte un minut, apoi îi stau la dispoziţie.

Belle-Rose îşi potrivi spada la centură, îşi încheie haina, îşi luă pălăria şi ieşi. Lorenul îl aştepta în faţa

intrării.

— Ce doriţi de la mine? întrebă Belle-Rose.

— Am de-a face cu domnul Jacques Grânedal, locotenent de artilerie în regimentul La Fierté? întrebă omul care ţinea să-şi îndeplinească cum trebuie misiunea. Chiar lui am onoarea să-i vorbesc?

— Lui însuşi.

— Dacă aşa este, domnule ofiţer, binevoiţi să luaţi cunoştinţă de această scrisoare pe care am fost însărcinat să v-o predau.

— Mie?

— Fără îndoială.

— Dar nu văd nicio adresă.

— Nu contează! rupeţi învelitoarea şi citiţi fără frică; scrisoarea este numai pentru dumneavoastră.

Belle-Rose deschise scrisoarea. De la primele cuvinte, recunoscu scrisul doamnei de Châteaufort. Biletul nu conţinea decât două rânduri:

„Urmează-l pe acest om; am nevoie să te văd într-o chestiune importantă, care mă interesează şi te interesează. Grăbeşte-te, te aştept”.

Belle-Rose privi pe rând omul şi biletul. Omul îi susţinu privirea fără să clipească; iar biletul era de un laconism care-l surprinse; deşi stătea în cumpănă, se gândi că putea fi vorba de copilul domnului d’Assonville.

— Persoana care v-a dat această scrisoare mai este încă în tabără? întrebă Belle-Rose.

— Nu, răspunse cu îndrăzneală lorenul.

— A trecut multă vreme de când i-aţi vorbit?

— Cam un ceas.

— Deci ştiţi unde pot s-o găsesc.

— Ştiu.

Belle-Rose îl chemă pe sergentul la Déroute şi-i ceru să-i înşeueze calul.

— E înşeuat.

— Du-te şi-l adu.

O clipă mai târziu, la Déroute apăru ducând doi cai

de căpăstru.

— Iată două animale inseparabile, zise: unde merge unul, merge şi celălalt. Domnule locotenent, îngăduiţi ca surul să întovărăşească astăzi gonaşul negru?

— Cum vrei.

Conrad auzi totul. La aceste ultime cuvinte se apropie.

— Persoana care vă aşteaptă, spuse, adresându-i-se lui Belle-Rose, mi-a recomandat stăruitor să vă conduc singur.

La Déroute interveni brusc.

— Amice, i se adresă lorenului, persoana care te trimite nu ştie că acest cal este un animal uimitor în prietenie. Dacă ar rămâne singur în grajd, şi-ar sparge capul cu copita; o moarte pe care n-ai dori s-o ai pe conştiinţă. Porneşte, eşti urmat.

Conrad se gândi că o insistenţă prea mare ar stârni bănuieli; în fond, nu erau decât doi oameni împotriva a zece.

„Doar un foc de pistol mai mult”, se gândi, şi aştepta să pornească.

În – clipa când se depărtau, la Déroute îl strigă pe un caporal care trecea pe acolo.

— Ei! Grippard! Vino şi stai aici, păzeşte cortul. Dacă domnul de Nancrais sau o altă persoană ne va căuta, asigură-i că vom fi curând înapoi. Mergem… Unde mergem? reluă, întorcându-se spre Conrad.

— La Morlanwels, spuse Conrad, care nu-şi putuse ţine limba la întrebare.

— Ai auzit? continuă la Déroute, adresându-se lui Grippard.

— Perfect.

— Stai şi păzeşte bine.

La trei sute de paşi de tabără, lorenul îşi luă calul pe care îl lăsase la o fermă şi porniră repede spre Morlanwels. Beüle-Rose nu străbătuse nicio leghe când doamna de Châteaufort, călare, sosi în faţa cortului

locotenentului. Era îmbrăcată într-un costum de catifea verde ce se potrivea de minune cu silueta ei elegantă şi suplă; o pălărie de fetru gri pe care flutura o pană roşie îi umbrea faţa, iar cu vârful cravaşei necăjea o superbă iapă albă care sforăia cu nările înspumate. Doi lachei călare o urmau cu muschetele prinse la armătura şeii.

— Ei, prietene! i se adresă lui Grippard, vrei să-i spui locotenentului Belle-Rose că o doamnă este aici şi doreşte să-i vorbească?

— Aş face-o cu mare sârg, doamnă, dacă locotenentul nu ar fi plecat.

— Spui că a plecat?

— Da, de o jumătate de oră.

— A plecat fără să spună ceva?

— A venit dis-de-dimineaţă un om, i-a dat un bilet şi au plecat împreună. Sergentul la Déroute m-a însărcinat să spun că au plecat spre Morlanwels.

— La Morlanwels? dar acolo sunt spaniolii!

— Spaniolii şi imperialii, spuse Grippard.

Ochii ducesei căzură pe o hârtie îndoită, care zăcea pe jos; sprintenă ca o pasăre, sări şi luă scrisoarea. Se îngălbeni de la primul rând, fiindu-i frică de ce pricepea.

— Ăsta e biletul care i-a fost dat locotenentului? îl întrebă pe Grippard, cu voce tremurătoare.

— Aşa cred.

— E o trădare! strigă ea.

În acel moment Cornélius Hoghart, Guillaume şi Pierre alergau să-l îmbrăţişeze pe Belle-Rose.

Ducesa îl recunoscu de la prima vedere pe gentilomul pe care îl întâlnise în anticamera domnului de Louvois. Alergă spre el.

— Domnule, i se adresă repede, mă recunoşti?

— Doamna ducesă de Châteaufort! exclamă Cornélius înclinându-se.

— Ei bine, domnule, în acest moment Belle-Rose este ameninţat de moarte.

Auzind acest strigăt, bătrânul Guillaume se repezi

către ducesă.

— Ce spuneţi, doamnă! strigă el; sunt tatăl lui!

— Spun că trebuie să-l salvăm, dacă mai trăieşte, sau să-l răzbunăm dacă e mort. Trebuie să alergăm la Morlanwels; pe cai, pe cai, şi urmaţi-mă!

Ducesa luă un pistol de la centironul lui Grippard, sări pe iapa ei, smuci frâul şi porni, urmată de cei doi lachei. Cornélius, Guillaume, Pierre şi Grippard săriră şi ei pe caii dragonilor care se aflau prin preajmă, şi mica trupă, îndemnată cu înfocare de călăuza sa, trecu barierele taberei.

În acest timp, Belle-Rose şi la Déroute îl urmau pe loren, care îşi grăbea calul fără să scoată un cuvânt. După o leghe, Conrad o luă pe o cărare, spre stânga, care trecea peste ogoare. Apropierea războiului îi silise pe locuitorii paşnici să plece; fermele erau devastate; nu se vedea niciun ţăran prin împrejurimi.

— Unde dracului ne duci? întrebă la Déroute, căruia aspectul locului nu-i plăcea.

— E o întâlnire la care e nevoie de prudenţă. Persoana care m-a trimis va fi disperată dacă ar fi bănuită, răspunse Conrad.

La Déroute tăcu, dar îşi potrivi mai bine pistoalele din buzunare. Cele pe care Conrad le ascundea în buzunarele lui erau încărcate. Mai alergară încă vreo jumătate de leghe fără să descopere pe nimeni. Belle-Rose, adâncit în gânduri, se pregătea într-un fel pentru misiunea pe care urma s-o împlinească. Drumul pe care mergeau cei trei bărbaţi se afunda într-o mică vâlcea împădurită. La extremitatea vâlcelii se vedea un castel.

— Am ajuns, vorbi Conrad, arătând spre castel.

Străbătând un crâng, la Déroute desluşi un foşnet de crengi călcate… Conrad întoarse repede capul.

— O fi vreun mistreţ ieşit din vizuină, spuse el zâmbind.

La Déroute duse dreapta la oblânc, simţi patul unui pistol şi, aplecându-se spre Belle-Rose, îi şopti la ureche:

— Atenţie, locotenente; suntem în ţară duşmană.

Belle-Rose tresări, privind repede jur-împrejur. Deodată copita unui cal se izbi de o piatră.

— Oh, oh, uite un mistreţ potcovit! exclamă la Déroute.

Lorenul ridică brusc mina şi trase un glonţ de pistol spre sergent; sergentul însă nu-l slăbise din ochi; la gestul lorenului, răspunse printr-un gest identic, aplecându-se pe gâtul calului; cele două lovituri porniră cam în acelaşi timp. Glonţul lorenului trecu dincolo de capul sergentului.

— Aha, maimuţoiule! strigă la Déroute, trimiţând glonţ contra glonţ. Eşti prea nenorocit pentru meseria pe care o faci!

Glonţul sergentului sfâşie braţul lorenului şi atinse capul calului. Animalul rănit necheză de durere, se cabră şi porni ca o săgeată. La vreo sută de paşi, intră într-un smârc cu apă verde şi ierburi încâlcite; de la prima săritură se înfundă în mâl până dincolo de genunchi; la un pinten violent calul necheză, se avânta, se împotmoli până la piept şi se rostogoli în smârc. O clipă i se mai văzură picioarele bătând suprafaţa apei, în zvârcolirile agoniei; Conrad se încordase cu mâinile prinse de şa; o pornire de furie îl făcu să-şi ridice capul dintre ierburile care-l sufocau: „Ajutor!” ţipă el gâfâind; dar calul se scufundă de tot şi lorenul dispăru în apa stătută. Toată această scenă se petrecuse fulgerător; în momentul când răsunau cele două focuri de pistol, o ceată de călăreţi apăru la liziera pădurii. În frunte mergea domnul de Villebrais. La Déroute privi în urma lui; trei-patru oameni păzeau poteca, numai Belle-Rose şi cu el erau încercuiţi. În partea opusă pădurii era o stâncă mare în care se deschidea o fisură. Belle-Rose îşi îndreptă repede calul într-acolo şi, sigur că nu va fi împresurat, făcu faţă duşmanului. La Déroute era lângă Belle-Rose cu spada şi pistolul în mina. Domnul de Villebrais îşi strânse ceata şi înaintă spre stâncă. îl urmau o duzină de călăreţi dispuşi

în semicerc. Mergeau încet, ca oameni care nu se temeau că prada avea să le scape, cu spada în teacă, cu pistolul la oblânc, cu ochii la Belle-Rose.

— Ieri a fost rândul dumitale; astăzi e al meu, îi strigă Villebrais de departe. Îmi iau revanşa.

— O furaţi! răspunse Belle-Rose, pregătindu-se să-şi vândă scump viaţa.

— O fi! continuă domnul de Villebrais. Nu mă formalizez la cuvintele dumitale. Fac ce fac: restul mă interesează.

Când vorbea se auzi ropotul îndepărtat al unor cai galopând nebuneşte pe potecă. Belle-Rose şi domnul de Villebrais priviră în partea de unde venea zvonul de copite. Un grup de călăreţi gonea mâncând pământul, condus de o femeie purtată de un cal alb. Domnul de Villebrais o recunoscu pe doamna de Châteaufort. Se îngălbeni şi trase spada.

— Nouă, ăştia! strigă el arătând spre Belle-Rose şi la Déroute; vouă, ceilalţi, Burk, continuă, adresându-i-se soldatului însemnat cu cicatrice pe obraz, care părea a fi şeful bandei. În galop!

Cam două treimi din ceată îl urmă pe Burk, care se şi repezise cu spada în mină spre potecă. Restul îl urma pe domnul de Villebrais. Dar Belle-Rose şi la Déroute îi scutiră de trei sferturi din drum. Văzându-i o clipă nemişcaţi în aşteptarea călăreţilor care veneau în fuga mare, la Déroute se aplecă spre Belle-Rose:

— Să-i luăm în primire pe maimuţoii ăştia! îi zise.

Belle-Rose înfipse pintenii în burta calului şi căzură ca un trăsnet asupra bandei domnului de Villebrais, în momentul în care ceata lui Burk şi cea a doamnei de Châteaufort se întâlneau. Ciocnirea a fost teribilă de ambele părţi. Burk, care alerga în frunte, o opri pe doamna de Châteaufort cu braţul tocmai când ea se avântă spre Belle-Rose.

— Ehe! exclamă. Ochi ca diamantele şi aur la gât! Dublu chilipir.

— Îndrăzneşti să mă atingi! izbucni cu mândrie doamna de Châteaufort.

Şi ridicând pistolul la înălţimea soldatului, îl nimeri drept în frunte. A fost semnalul luptei. Au urmat zeci de detunături, iar spadele se încrucişară. De la primele focuri, unul din lachei căzu mort, iar Cornélius îşi pierdu calul. Superioritatea numerică era de partea atacanţilor. Doamna de Châteaufort, pierdută, îşi frângea mâinile de disperare. Pe locul unde se lupta Belle-Rose nu vedea decât un grup de oameni împresuraţi de fumul prin care luceau spadele. Ochii ei îngroziţi se ridicau spre cer, când la cotitura pădurii zări o companie de călăreţi, venind la pas. Geneviève îşi cravaşă iapa şi porni într-acolo.

XXIV

UN SUFLET ÎN SUFERINŢĂ

G

ei care mergeau în fruntea acelei companii purtau haine minunate. Într-o secundă Geneviève a fost lângă ei. Tremura de mânie şi groază; sângele omului pe care îl omorâse îi stropise veşmintele, iar în mână ţinea încă pistolul fumegând.

— Se află acolo un ofiţer francez care este ucis mişeleşte, domnilor, spuse ea. Prieteni sau duşmani, dacă sunteţi gentilomi îl veţi salva.

Acela care părea comandantul companiei făcu un semn cu mâna; un ofiţer plecă în galop, odată cu soldaţii din escortă, iar doamna de Châteaufort îl urmă. Era şi momentul acestei neaşteptate intervenţii. La Déroute, rănit, căzuse la pământ cu piciorul prins sub el. Belle-Rose, de asemenea, coborâse de pe cai şi se apăra cu un ciot din spada al cărei vârf rămăsese în trupul unui călăreţ; hainele îi erau sfâşiate în nenumărate locuri şi îmbibate de sânge. Din cei doi lachei, unul era mort; celălalt zăcea cu capul crăpat. Cornélius şi Pierre, amândoi însângeraţi, luptau în mijlocul a trei-patru tâlhari asmuţiţi împotriva lor. Bătrânul Guillaume zăcea

peste un soldat pe care îl omorâse în clipa când soldatul da să-l lovească pe Belle-Rose. Grippard tocmai înjunghiase un elveţian, acum doborât. Bătrânul Guillaume fusese singurul care reuşise să-şi croiască drum printre oamenii lui Burk. Tatăl se grăbise să moară lângă fiu. Husarii ofiţerului spaniol îi împresuraseră pe cei încăieraţi, silindu-i să întrerupă lupta. Toţi erau răniţi, iar domnul de Villebrais, lovit în frunte, avea toată faţa însângerată. Văzându-l pe ofiţerul care ordonase încetarea luptei, păli de furie şi îşi aruncă spada în iarba, umedă de sânge. Ducesa de Châteaufort se repezi către Belle-Rose.

— Trăieşte! izbucni ea. Trăieşte, Dumnezeule mare!

Şi căzu în genunchi cu braţele la cer. O rugăciune îi întredeschisese buzele, iar două lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji. Belle-Rose o ridică în braţe cu o pornire amară şi pasionată.

— Aşadar, şopti el, mă salvaţi mereu. Iată că pentru a treia oară vă datorez viaţa!

Geneviève, sfârşită de cumplitele emoţii, îşi rezemă capul de umărul lui Belle-Rose şi izbucni în lacrimi.

— Oh! Doamne! murmură, aş vrea atât de mult să mor!

În acel moment, ducele de Castel-Rodrigo – fiindcă el era ofiţerul întâlnit de Geneviève – ajunse chiar la locul bătăliei.

— A, dumneata eşti, domnule?! i se adresă domnului de Villebrais, pe care-l recunoscu în pofida neorânduielii hainelor şi a sângelui ce-i acoperea faţa.

— Eu însumi, răspunse domnul de Villebrais, muşcându-şi buzele de furie.

— Drace! N-ai zăbovit, domnule, să porneşti la luptă, după cum se vede, continuă ducele pe un ton dispreţuitor.

— Îmi închipui, domnule duce, spuse trădătorul cu neruşinare, că nu mi-aţi încredinţat aceşti oameni îndrăzneţi pentru a-i duce la biserică?

Ducele de Castel-Rodrigo îşi încruntă adânc sprâncenele.

— Şi pe deasupra, adăugă domnul de Villebrais, pe care furia îl scosese cu totul din fire, mă bucur să aflu că trăim pe vremea cavalerilor. Pe viitor, când voi avea de înfruntat vreun duşman, voi avea grijă să-l provoc, fixând ora şi locul după obiceiul vitejilor cavaleri ai Mesei rotunde.

— Domnul ştie foarte bine că minte, spuse cu răceală un ofiţer din suita ducelui de Castel-Rodrigo; nu cred că a uitat, sunt convins de asta, că în vremurile de care vorbeşte dezertorii erau ciomăgiţi, iar trădătorii spânzuraţi.

Ofiţerul acesta cu chip auster şi gânditor era tânărul principe de Orania, care îşi făcea ucenicia militară; era chiar acela care avea să ajungă într-o zi William I, regele Angliei.

— Ajunge, domnilor, exclamă ducele; i-am dat voie domnului de Villebrais să fie întovărăşit unde va voi de zece – doisprezece ostaşi, dar după câte ştiu n-am abdicat de la drepturile de guvernator al provinciei. Rolul dumitale s-a sfârşit, domnule, al meu abia începe. Să mergem.

Domnul de Villebrais se retrase încet. Trecând prin faţa doamnei de Châteaufort şi a lui Belle-Rose, le aruncă o privire plină de o mânie neagră; îşi strânse oamenii care mai erau încă în stare să meargă şi se îndepărtă.

— Domnule, i se adresă ducele lui Belle-Rose, sunteţi liber; iată cai pentru dumneavoastră şi oamenii dumneavoastră; iată o escortă de apărare. Aici nu sunt nici francezi, nici spanioli: sunt numai gentilomi.

Belle-Rose se pregătea tocmai să-i mulţumească ducelui, când un suspin slab îl făcu să întoarcă capul. Sângele îi îngheţă în vine; privea, dar se temea să vadă. Un muribund răsturnat peste un cadavru întindea braţele spre el.

— Tată! strigă Belle-Rose şi se repezi spre bătrânul Guillaume.

Cornelius şi Pierre îngenunchează lângă şoimar. O paloare de moarte, paloarea disperării ştersese de pe chipurile lor urmele însufleţirii de luptători.

— Am trăit mai bine de şaptezeci de ani, spuse Guillaume. Dumnezeu îmi îngăduie să mor ca soldat: nu plângeţi.

Belle-Rose nu plângea, dar era cumplit să-i vezi faţa; susţinea capul tatălui său cu amândouă mâinile, îi săruta părul alb.

— Pentru mine, Dumnezeule, pentru mine mori! murmura el. Şi Claudine, şi Pierre… Trebuia să mă lăsaţi să-l ucid cu mâna mea!

Degetele-i tremurătoare desfăcură haina sfâşiată, dezvelindu-i rana; fierul pătrunsese în piept, de unde mai curgea un fir de sânge; rana era urâtă şi adâncă. Trăsăturile lui Belle-Rose se contractară; bătrânul zâmbi.

— Vorbeşti de Claudine şi de Pierre; ţi-i încredinţez.

În momentul acela ochii lui Belle-Rose întâlniră ochii

Genevievei: îşi aminti de scrisoarea primită, de motivul ce-l minase spre Morlanwels; sprâncenele i se încruntară şi aruncă asupra bietei femei o privire atât de plină de amărăciune, încât ea îşi ascunse capul în mâini. În acest timp, Cornelius făcuse să se înjghebeze grabnic o năsălie din crengi de copaci; un doctor care se afla şi el în suita ducelui de Castel-Rodrigo îngriji provizoriu rănile bătrânului Guillaume; doi soldaţi ridicară năsălia şi tristul cortegiu porni spre Charleroi. La Déroute, care nu era rănit prea grav, cu toate că fusese aproape ciuruit de gloanţe şi împunsături, se ţinea cum putea pe cal. Doamna de Châteaurort îşi şterse ochii înroşiţi de lacrimi şi se apropie de Belle-Rose.

— Jacques, spuse ea cu o voce blindé, dar hotărâtă, am să-ţi cer încă o favoare, nu pentru mine, ci în numele copilului asupra căruia ai jurat că vei veghea.

Amintirea aceasta îl făcu să tresară.

— Vorbeşte, Geneviève, ascult; dar repede, fiece clipă mi-e preţioasă.

— Trebuie să te văd şi să-ţi mai vorbesc despre acest copil. Primeşti? continuă ea cu o privire rugătoare către cel pe care îl iubise atât de mult.

— E datoria mea şi mi-o voi împlini.

— Îţi mulţumesc, Jacques; te voi înştiinţa unde vom avea această ultimă întrevedere. Acum, adio.

Doamna de Châteaufort întoarse capul, spre a-şi ascunde o lacrimă ce-i tremura pe gene, îşi îndemnă iapa şi dispăru la cotitura potecii. După câteva ore de la ciocnirea din crâng, cortegiul funebru intra în tabăra de la Charleroi. Domnul de Nancrais, prevenit de Grippard, alergase lângă dresorul de şoimi, care-l iubise şi-i ocrotise copilăria. Într-un colţ al cortului, Claudine şi Pierre hohoteau; Belle-Rose era disperat dar dârz; Cornelius mergea de la Claudine la Belle-Rose, posac şi tăcut; Guillaume era senin ca un bătrân soldat care a trăit totdeauna creştineşte. Murea aşa cum alţii adorm. Guillaume Grânedal îl recunoscuse pe domnul de Nancrais de cum intrase şi-i strânsese mina. Nu mai putea să vorbească dar privirea-i leală avea strălucirea bătrâneţii sale atât de cinstite. În timp ce-l reţinea pe domnul de Nancrais, îi făcu semn lui Belle-Rose să se apropie; ochii i se îndreptară spre fiul bătrânului conte d'Assonville, neliniştiţi şi rugători.

— Sunt fratele fiului dumitale, îi răspunse domnul de Nancrais, pe care această rugăminte mută îl impresionase adânc.

Guillaume duse mâna domnului de Nancrais la buze cu atâta efuziune încât severul ostaş îşi întoarse capul, să nu i se vadă tulburarea. Claudine îngenunche la căpătâi; bătrânul Guillaume îl chemă pe Cornélius, îndemnându-l să-şi plece capul lângă capul ei, apoi îşi lăsă mâinile pe creştetul lor. Era o tăcere atât de adâncă, încât nu se auzea nimic decât respiraţia întretăiată a lui

Pierre, care îşi muşca batista, ca să-şi înăbuşe hohotele de plâns. La Déroute, de care Belle-Rose nu voise să se despartă, sta întins pe o saltea, bătea pe genunchi tactul marşului tunarilor şi plângea în neştire.

— Doamne, bunătatea asta de bătrân a fost lovit şi eu eram acolo!... murmură el cu glas pierit. Unde mi-au fost ochii!!

Şi credinciosul la Déroute îşi muşca mâinile că nu fusese el lovit de moarte. În acest timp, un fald al cortului se ridică, lăsându-l să treacă pe domnul de Luxembourg. Ducele se apropie de patul pe care zăcea bătrânul şoimar şi-i întinse mâna.

— Mă recunoşti, Guillaume? îl întrebă.

Guillaume îl privi o clipă şi un surâs blând îi lumină ochii.

— Dumneata m-ai salvat în vremurile grele, continuă ducele, şi eu mi-am amintit. Belle-Rose va fi pentru mine ca un fiu. Nu-l voi cruţa de încercări, şi dacă Dumnezeu ne va da viaţă amândurora, va ajunge atât de departe cum nici n-a visat vreodată.

Dresorul de şoimi duse mâna gentilomului la buze. Retrăgându-se, ducele strânse cu putere mâna lui Belle-Rose.

— Fii tare, îţi mai rămâne un tată.

Preotul batalionului sosi noaptea pentru rugăciunea celor aflaţi pe moarte. Toţi îngenuncheaseră, iar Guillaume, cu mâinile împreunate, îşi încredinţa sufletul Celui care înseamnă iubire şi iertare. Peste două zile, către prânz, un soldat se prezentă la cortul lui Belle-Rose. Era un paj cu siluetă sprintenă, privirea vie, surâs hazliu şi convingător. În ciuda hainelor bărbăteşti, lui Belle-Rose nu-i trebui mult spre a o recunoaşte pe Camille, confidenta doamnei de Châteaufort.

— Stăpâna mea vă înştiinţează că vă aşteaptă astă-seară, întrebând dacă puteţi să-i acordaţi o oră.

— Sunt la dispoziţia sa, răspunse Belle-Rose.

— Dacă este aşa, fiţi gata la apusul soarelui.

— Voi fi gata. Unde trebuie să mă duc?

— Între Marchienne şi Landely, la aproape două leghe de aici. Nu vă îngrijoraţi, eu vă voi fi călăuza.

— Pe aiseară, atunci.

Camille se răsuci pe călcâie şi plecă. În timp ce în tabără se petreceau cele de mai sus, domnul de Villebrais, şi mai setos de răzbunare după ultima întâlnire cu ducele de Castel-Rodrigo, îşi răspândi oamenii şi pe alţi câţiva pe care momeala câştigului îi alăturase sorţii sale în preajma linilor franceze, recomandându-le cea mai strictă supraveghere. El însuşi, în haine de zarzavagiu, se aventurase până la avanposturi; mergea de ici-colo, la orice oră, bătătorind potecile, neobosit şi tăcut, ca un lup care dă târcoale în aşteptarea prăzii. Către ora cinci, pe când stătea şi pândea de pe colina de unde se vedea partea din tabără unde locuia şi ducele de Châteaufort cu suita sa, o zări pe doamna de Châteaufort călare, urmată de un singur lacheu, îndreptându-se spre bariere. Domnul de Villebrais aşteptă ca ea să ajungă la câteva sute de paşi de tabără, iar atunci sări pe calul ce-l ţinea mereu gata de drum, făcu semn unuia dintre oameni să-l urmeze şi porni iute în urmărirea ducesei, având însă grijă să lase râul între ei pentru a nu fi observat. Doamna de Châteaufort mergea pe drumul spre Marchienne-au-Pont. La un sfert de leghe de târgul acesta, o luă pe un drumeag la dreapta şi ajunse în câmpia Landely; se opri la vreo sută de paşi de malurile Sumbrei, în faţa unui pavilion de vânătoare, unde un om de pază îi deschise uşa. Domnul de Villebrais nemaivăzând-o ieşind de acolo, merse de-a lungul malului. Găsind un loc mai prielnic de trecut vadul, îşi struni calul şi trecu râul Sâmbre, cu apa când până la pinteni, când până la şold. În sfârşit, îşi legă calul de trunchiul unei sălcii bătrâne, se îndreptă spre pavilion, îl înconjură, iar când recunoscu cine se afla acolo, îşi reluă galopul spre Charleroi, lăsându-şi acolitul de strajă în crâng. Către apusul soarelui, domnul de

Villebrais strânsese patru-cinci din oamenii cumpăraţi de el şi le dădu întâlnire la Landely. Fiecare trebuia să ajungă acolo din altă direcţie, iar el se culcă într-un şanţ, la marginea drumului pe care venise doamna de Châteaufort şi aşteptă. În vremea asta, la ora hotărâtă, Belle-Rose o văzu venindu-i în întâmpinare pe Camille, care conducea cu mână sigură un cal andaluz.

— Sunteţi gata? îl întrebă falsul paj.

În loc de răspuns, Belle-Rose sări pe calul ţinut la-ndemina de Grippard. Camille trase de frâul calului spaniol, iar Belle-Rose dădu pinteni şi-o urmă. Nu străbătuseră mei o jumătate de leghe, când auziră un călăreţ gonind pe drum. Belle-Rose se întoarse şi, în penumbră, îşi recunoscu fratele, care venea spre el ca un trăsnet.

— Cornelius e lângă Claudine, Claudine mă trimite lângă tine, spuse Pierre.

Belle-Rose îi întinse mâna şi toţi trei, culcaţi pe gâtul calului, trecură mai departe ca nişte umbre. Domnul de Villebrais se ridică. Un surâs amar îi flutură pe faţă… Dacă doamna de Châteaufort îl lăsă pe mâna mea, aş putea, cu preţul bărbatului, să iert femeia”…

Între Marchienne-au-Pont şi Charleroi, pe drumul cel mai drept spre Landely era amplasat un regiment de cavalerie şi era cu neputinţă de trecut pe acolo, după apusul soarelui, dacă nu cunoşteai parola. Domnul de Villebrais, care nu ignora această condiţie, o luă spre sud de Charleroi, trecu râul Sâmbre puţin mai jos de tabără şi se avânta în plin câmp spre Landely. Cerul era senin, iar luna urcând la orizont îi călăuzea goana. După o oră, zări printre arbori – de cealaltă parte a Sâmbrei, care curgea între malurile-i umbroase ca o centură argintie – o lumină tremurătoare. Domnul de Villebrais îşi biciui calul, care necheză de durere şi făcu un salt pe nisip. Alte nechezaturi îi răspunseră de pe cele două maluri… „Sunt acolo!” gândi domnul de Villebrais; şi aplecat pe gâtul calului care îşi muşca frâul, căută să găsească

trecerea prin vad. Crezu că recunoaşte o piatră pe care o remarcase către seară şi se aruncă fără ezitare în apa care parcă bătea în valuri de diamant.

În acest timp, Camille şi Belle-Rose ajunseseră la pavilionul din Landely. Paznicul de la intrare îi pofti într-o anticameră, unde Camille se opri. Belle-Rose intră în a doua încăpere, unde îl aştepta doamna de Châteaufort. Pierre rămăsese pironit în pragul pavilionului. Geneviève în întâmpina pe Belle-Rose cu un palid, trist surâs.

— Te-am chemat aici, spuse ea, pentru a-ţi vorbi de un copil care nu mai are tată şi pe care mama sa vrea să ţi-l încredinţeze. Nu trebuie să crească singur.

— Comunicându-vă misiunea, încredinţată mie de către domnul d'Assonville, răspunse Belle-Rose, nu m-am gândit niciodată să vă răpesc dreptul de a vă vizita şi a vă îmbrăţişa fiul. Nu putem veghea împreună asupra lui?

Doamna de Châteaufort clătină din cap:

— Ieri ar fi fost unul din visele mele cele mai frumoase! dar nu era decât un vis! Acum m-am trezit.

Glasul doamnei de Châteaufort era atât de profund disperat, încât Belle-Rose îi cuprinse mina.

— Geneviève, uită că eşti femeie şi aminteşte-ţi că eşti mamă.

— Nu pot uita nimic, nimic! continuă ea. Vrei să veghem împreună asupra copilului? Dar, vai, putem oare? Când îl vei vedea între noi, frumos ca un înger şi surâzător, cum o vei privi pe mamă? Ascultă, Jacques, ieri am înţeles totul. Nenorocirea e partea mea! Când domnul d'Assonville a murit, eram de faţă! Când sângele tatălui tău a curs, eram de faţă! Reproşul ţi-a sclipit în priviri şi reproşul era în inima ta; iar acum, orice ai face, ideea uciderii lor va fi mereu legată de ceea ce-ţi pot aminti! Şi-apoi, imaginea unei alte femei dăinuie în inima ta, mult mai puternică decât a mea!... Parcă nu te-am văzut acum trei zile ridicând de pe jos o floare, pe care o lăsase ea să cadă şi nu te-am văzut când o duceai la buze? O iubeşti pe această femeie!... E tânără... e

frumoasă… şi e pură!… O clipă am crezut că prin forţa dragostei aş putea lupta împotriva amintirii ei; era o amăgire din care m-a trezit un val de sânge… între dumneata şi mine stă zidul prea multor nenorociri… tatăl dumitale… Gaston!

Belle-Rose îşi plecă fruntea. Fiece cuvânt spus de Geneviève îi străpungea inima ca o suliţă.

— Tăcere, Jacques, reluă ea. Nu mă plâng – m-ai iertat.

Când acest ultim cuvânt se desprinse de pe buzele ei, un strigăt cumplit umplu văzduhul şi ei îl auziră, tresărind.

Strigătul fără nume trecuse ca un foc de armă, apoi totul deveni calm şi se aşternu tăcerea. Cu o mişcare instinctivă, Geneviève se apropie de Belle-Rose.

— Jacques, îi vorbi, luându-i o mină într-ale sale, spune-mi măcar, îl vei învăţa pe fiul meu să mă iubească? Atunci când mă vede îmi zâmbeşte; buzele mele sunt dăruite cu mângâieri dumnezeieşti; copilul învăluie păcatele mele cu inocenţa lui, ca un veşmânt proaspăt; mâinile lui mici se agaţă de gâtul meu, iar când mă strigă mi se pare că binecuvântarea divină coboară asupra mea.

Geneviève plângea cu faţa sprijinită de mâna lui Belle-Rose.

— Vă va iubi! Vă va iubi! Cum ar putea să nu vă iubească fiul lui Gaston? izbucni Belle-Rose, pierdut.

Un alt strigăt şi mai îngrozitor răsună. Era un strigăt funebru, parcă nepământesc: sfâşia auzul şi îngheţa inima; spaţiul adânc îl înghiţi şi nu se mai auzi nimic decât murmurul dulce al frunzişului în adierea vântului. Geneviève, speriată, căzu în genunchi.

— Dumnezeule! şopti, oare sufletul lui Gaston mă cheamă?!

Belle-Rose simţi cum un fior îl străbate până la rădăcina părului, scăldat de-o sudoare rece. Se repezi la fereastră şi o deschise. Noaptea senină învelea câmpia

cu întunecimea-i transparentă; briza cânta prin rămurişul înflorit al măceşilor, iar din umbra unui gard-viu se auzea o pitulice ciripind drăgăstos în cuibul ei. O groază de neînvins parcă o ţintuise pe Geneviève în genunchi; era ca, marmura la faţă, şi capul răsturnat pe spate părea copleşit de oroarea acelui strigăt, iar mâinile îi rătăceau pierdute printre buclele ce-i cădeau libere. Belle-Rose scruta cu privirea adâncurile nopţii, cu mâna pe garda spadei, şi acest ostaş care nu ştia ce e frica, aştepta într-o fremătare mută. Un nou strigăt, un strigăt lugubru ţâşni deodată, continuând să se audă sub cerul înstelat; era totodată un vaier sfâşietor şi o cumplită ameninţare, un strigăt ce-ţi biciuia sângele. Doamna de Châteaufort, înnebunită de spaimă, făcu un salt până la genunchii lui Belle-Rose, agăţându-se de ei. Deodată uşa se deschise cu violenţă, iar Pierre se repezi în încăpere cu spada goală în mina; Camille, îngrozită, apăru în urma lui.

— Auzi, frate?! întrebă cu vocea joasă tânărul; auzi?! Belle-Rose se eliberă din strânsoarea doamnei de Châteaufort şi trase spada.

— Vino, frate! răspunse; şi amândoi alergară afară din pavilion.

XXV
ORAŞUL CUCERIT

Doamna de Châteaufort, copleşită şi fără grai porni după Belle-Rose şi Pierre. În groaza de moarte ce-i cuprinsese sufletul, îi era frică să rămână singură. Peisajul era calm şi odihnitor. Câmpia scăldată într-o lumină blândaurie se pierdea la orizontul vaporos, unde vedeai doar câteva scântei nemişcate de parc-ar fi fost stele. La o sută de paşi de pavilion, undele Sâmbrei curgeau argintate „auzindu-se numai zgomotul dulce al apei ce scălda trunchiurile sălciilor. Celor doi fraţi li se păru că strigătele veneau dinspre râu. Înaintau, deci, într-acolo, cu ochii şi urechea la pândă, ca soldatul ce se

aşteaptă la o surpriză neplăcută, când, un strigăt răguşit, gâfâit, sufocat, trecu peste capetele lor, făcând-o pe doamna de Châteaufort să se clatine ca un lăstar bătut de vânt. O linişte lugubră îi urmă. Belle-Rose se înverşună:

— E strigătul unui om care se îneacă! exclamă el, repezindu-se spre râu.

Pierre ajunse pe nisip la fel de repede, şi amândoi căutau cu ochii în apa fluviului care strălucea ca o fâşie lată de oţel. Abia de înaintară vreo cincizeci de paşi că şi zăriră pe lângă o salcie bătrână aproape căzută în râu un corp negru care plutea încet pe apă. Din când în când trupul ieşea la suprafaţă, apoi dispărea iarăşi sub crengile sălciei, în vârtejul ce-l legăna.

— Îl vezi? i-l arătă Pierre lui Belle-Rose; mâinile s-au încolăcit de-o ramură.

Era, deci, cadavrul unui om care se agăţase de copac. Braţele înţepenite de agonie ieşeau din apă prin rămurişul tremurător. Belle-Rose înainta pe trunchiul sălciei, în timp ce Pierre intră în râu; aplecaţi peste înecatul al cărui cap clătinat de valuri plutea printre frunze, îl scoaseră din apă; degetele înţepenite se prinseseră de o creangă, pe care trebuiră s-o taie ca să-l tragă la mal. Doamna de Châteaufort aştepta pe malul Sâmbrei; când înecatul fu întins pe iarbă, ea a fost prima care-l recunoscu sub lumina lunii.

— Domnul de Villebrais! exclamă.

Belle-Rose se lăsă în genunchi lângă mort – era într-adevăr el; faţa îi era livid㠄 iar ochii măriţi îi ieşeau din orbite. Spaimele cumplitei agonii îi schimonoseau trăsăturile pe care se mai putea citi ura. Tânărul ofiţer lăsă să cadă capul pe care îl ridicase.

— Inima nu mai bate! spuse. Dumnezeu să-i ierte păcatele.

Domnul de Villebrais se înşelase crezând că poate trece râul prin locul acela; calul, care la început nu intrase în apă decât până la genunchi, lunecase; domnul

de Villebrais încercase să-l pună pe picioare, dar în acel loc curentul era vijelios; ofiţerul părăsise calul, care se scufunda sub el, şi încercase să se salveze înotând. Ar fi reuşit poate, dar calul îl lovise, zbătându-se, cu piciorul în cap, şi domnul de Villebrais îşi pierduse astfel din puteri. Atunci scosese primul strigăt. Unul din oamenii săi, ascuns în desiş pe malul opus, se strecurase spre mal, încercând să-l ajute, dar nimerise într-o parte a albiei plină de ierburi, şi acolo rămăsese. Când scăpase cu greu, auzind zgomot dinspre pavilion, îl cuprinsese frica şi se aruncase într-un tufiş. În acest timp domnul de Villebrais lupta încă împotriva curentului cu forţa disperării; capul îi cădea spre adânc, gura i se umplea de apă, respiraţia i se tăia; când găsea destulă putere să-şi înalţe pieptul, scotea unul din acele strigăte sinistre ce-o îngheţaseră de spaimă pe doamna de Châteaufort. Un ultim efort îl făcuse să ajungă la salcia bătrână, măcinată de râu, îşi prinsese mina de o ramură, încercând să se caţere pe trunchi, dar craca se îndoise; alt strigăt de groază ţâşnise din gura lui învineţită şi capul îi dispăruse în valuri. După ce Belle-Rose se încredinţa de moartea domnului de Villebrais, chemă paznicii, dându-le în grijă cadavrul înecatului; apoi porni împreună cu doamna de Châteaufort şi Pierre pe drumul spre pavilion. În depărtare se auzea galopul grăbit a trei-patru cai; erau oamenii domnului de Villebrais care, văzându-se lipsiţi de stăpân, se întorceau la cantonamente. Puţin mai târziu, doamna de Châteaufort rămase iarăşi singură cu Belle-Rose. Moartea neprevăzută şi urâtă a domnului de Villebrais îi sporise tristeţea şi descurajarea amară. Era dezolată: văzuse agonia domnului d’Assonville, acum văzuse şi cadavrul domnului de Villebrais; şi-l vedea în faţa ei pe Belle-Rose, palid şi mohorât, purtând în suflet doliul după tatăl lui. Înţelese că ora despărţirii sunase şi, strângându-şi toate puterile ce-i mai rămăseseră, scoase din buzunar un mic pachet sigilat.

— Iată, îi spuse lui Belle-Rose, hârtiile care

dovedesc starea civilă a fiului domnului d'Assonville; când va avea vârsta să-şi aleagă o carieră, va putea s-o facă în calitate de gentilom. La actele acestea am adăugat o scrisoare care îţi dă drepturi depline asupra lui.

— Dar dumneata, Geneviève?… întrebă Belle-Rose.

— Eu îl voi îmbrăţişa, este singura favoare pe care ţi-o cer.

Doamna de Châteaufort se ridică la aceste cuvinte. Orice speranţă murise în inima ei. Se apropie de Belle-Rose, palidă de nespus dar cu surâsul pe buze, şi-i întinse mâna. Belle-Rose i-o luă într-ale sale, fără să poată rosti o vorbă.

— Deci, continuă ea, pot rămâne prietena dumitale, atâta tot; o prietenă absentă, la care te vei gândi uneori fără supărare?

— O prietenă al cărei nume îl voi face să fie binecuvântat de un copil, răspunse Belle-Rose.

Faţa Genevièvei strălucea de bucurie. Se înălţă în vârful picioarelor, cuprinse capul lui Belle-Rose şi-l sărută cast, aşa cum o soră îşi sărută fratele.

— Ai spus un lucru pe care-l voi purta în inima mea şi mă va consola când voi fi singură. Adio, prietene, poate vei găsi într-o zi fericirea pe care aş fi vrut să ţi-o ofer eu!… Altă femeie va fi mai fericită; te vei gândi la mine în bucuria ta, iar eu mă voi ruga pentru voi doi în tristeţea mea. Încep o viaţă nouă, o încep cu regret.

Câteva clipe, Belle-Rose o strânse pe Geneviève la pieptul său, apoi, simţind că îl îneacă lacrimile, o lăsă din braţe, sărută pentru ultima oară fruntea sărmanei părăsite şi fugi fără a mai întoarce capul. Apoi plecă din pavilion împreună cu Pierre. La prima cotitură a potecii, Belle-Rose se întoarse: în uşa unui pavilion, o doamnă, pe care o recunoştea după rochia ei albă, sta îngenuncheată, cu braţele întinse spre el; în tăcerea nopţii înmiresmate se auzi un hohot de plâns pe care biata femeie încerca să şi-l reţină. Şi pe Belle-Rose îl

străbătu un lung fior; îşi înfipse amândoi pintenii în burta calului şi se repezi ca un nebun pe drumul spre Charleroi. După două zile tabăra se ridica, iar la data de 4 iunie se muta în faţa oraşului Tournai. Claudine şi Suzanne rămaseră la Charleroi, unde domnul d'Albergotti se îmbolnăvise. Vârsta sa înaintată, oboselile războiului, vechile răni, toate astea nu prevesteau nimic bun. Într-un oraş plin de soldaţi, bătrânul ofiţer nu putea primi toate îngrijirile cuvenite; l-au convins că trebuie să plece în zori spre Paris; acolo cel puţin avea să se bucure de tot ajutorul ştiinţei medicale. Cât despre doamna de Châteaufort, se retrase şi ea în oraşul Arras, unde ducele primise ordinul să locuiască, de când căzuse în dizgraţie; soţul îşi rugase soţia să-l ajute prin prezenţa ei la recepţii oficiale, reuniuni importante şi spectacole de gală. Se ştie că cei doi soţi duceau o viaţă de mari seniori, neavând alte legături între ei decât ceea ce interesa poziţia lor în societate. Pierre, urmărind compania în care servea Belle-Rose, urmaşe armata la Tournai. Operaţiile de asediu începură intens şi obiectivul fu atacat în aceeaşi zi. Eforturile artileriei se îndreptară spre un fort care apăra zona dinspre sud. Asediaţii răspundeau atacului armatei franceze printr-un foc bine susţinut, încercând să stânjenească operaţiunile inamicului prin incursiuni frecvente. Prezenţa regelui sporea elanul trupelor şi se prevedea că în curând oraşul va fi silit să capituleze. Pentru a grăbi acest moment trebuia minat un bastion a cărui cădere deschidea zidul de apărare, obligându-l pe guvernatorul din Tournai să parlamenteze. Era o expediţie în care trebuiau înfruntate mari primejdii, fiind nevoie de oameni neclintiţi în hotărârea lor. Belle-Rose, care căuta orice prilej să se remarce prin vitejie, se oferi din proprie iniţiativă.

— Bine, spuse domnul de Nancrais, alege-ţi oamenii, iar dacă te întorci, te vei întoarce căpitan.

Spre seară, la căderea nopţii, Belle-Rose împreună cu la Déroute, Pierre şi patru-cinci artilerişti de elită

părăseau drumul acoperit şi se apropiau de şanţuri, târându-se pe pământ. Primele santinele care-i zăriră traseră asupra lor; fără a le da timp să-şi încarce din nou armele, Belle-Rose alergă până la marginea unui şanţ de apărare şi se lăsă să alunece înăuntru. Luase cu el un sac umplut cu câlţi, în vârful căruia pusese o pălărie; în momentul când spaniolii de pe metereze îşi aţinteau puştile, el şi aruncase în şanţ manechinul. Se întunecase, iar soldaţii, cu excepţia câtorva, trăgeau. Belle-Rose sărise în lături la timp; cei care încă nu trăseseră îşi sloboziră gloanţele, dar locotenentul ajunsese de partea cealaltă, adăpostindu-se într-o surpătură de teren, fără vreun alt accident decât un glonţ ce-i atinsese haina. Oamenii lui Belle-Rose, culcaţi printre ridicăturile de pământ, îi aşteptau semnalul, ca să coboare şi ei. Iar el, sigur că nu va mai fi tulburat, începu să sape; lucrase cu atâta zel, încât în mai puţin de două ore făcuse o groapă laterală în care puteau sta apăraţi doi oameni. Spaniolii trăgeau fără oprire, dar gloanţele se turteau de piatră sau săreau dincolo de el; trei-patru dintre ei încercară să ajungă la îndrăzneţul artilerist, coborând de pe ziduri; dar Pierre şi la Déroute îi împuşcară pe primii doi; al treilea, atins la pulpă, se rostogolise în şanţ, rănindu-se rău în cădere; al patrulea fusese lovit chiar de Belle-Rose, în clipa când punea piciorul pe pământ. După aceste tentative sfârşite jalnic, spaniolii rămaseră cu prudenţă în spatele zidului. Belle-Rose fluieră uşor; şi aşa cum se înţeleseseră, la acest semnal la Déroute şi Pierre alergară la marginea şanţului. Unul îl opri pe celălalt.

— Hei, prietene! Sunt eu, sergentul! şopti la Déroute.

— Hei, camarade! Sunt fratele! replică Pierre, sărind în groapă.

Pierre se întâlnea cu Belle-Rose în toiul focurilor de muschete. Un glonţ îl atinse lângă sprânceană. O jumătate de deget mai jos, l-ar fi ucis.

— Te-au botezat, frate! exclamă Belle-Rose, văzând sângele care picura pe fruntea tânărului soldat.

Amândoi se apucară de treabă cu nădejde, aşa că în curând sosi momentul altei fluierături. De data asta sări la Déroute. Asediaţii aruncară în şanţ la întâmplare, vase cu jeratic; dar sergentul, agil ca o pisică, dispăruse în tranşea făcută. Fluierăturile urmară una după alta; zidul era străpuns; cei care minau erau mereu la post, în afară de unul care fusese omorât cu o grenadă. Accidentul îl determină pe la Déroute să înalţe în spatele tranşeii lor o ridicătură de pământ ce-i adăpostea de minune.

— Iată-ne ca nişte cârtiţe, spuse cu glasul lui potolit, ce nu-l părăsea niciodată; să săpăm mai departe.

Spre dimineaţă auziră un zgomot surd, asemănător unei lucrări subterane în curs. Belle-Rose îi opri pe ai săi, aplecându-şi urechea la marginea galeriei.

— Foarte bine; săpăm înainte.

— Mină şi contra-mină! zise la Déroute; să săpăm mai departe.

Săpară cu atâta spor, încât spre prânz se auzeau foarte clar loviturile de hârleţ care izbeau pământul. De ambele părţi se lucra cu aceeaşi înverşunare.

— Alarmă, băieţi! exclamă sergentul; după lopată va fi rândul pistolului.

Peste o oră, Belle-Rose recunoscu după sonoritatea târnăcoapelor că îi mai separă numai două picioare distanţă.

— La pământ, toţi! ordonă el.

— Da, locotenente, toţi cu excepţia mea! strigă la Déroute.

— Tu primul! întări ofiţerul pe un ton ce nu admitea replică.

La Déroute se supuse, iar în timp ce Pierre se culca la dreapta lui Belle-Rose, sergentul trecu în stânga.

— Acum, camarazi, lăsaţi uneltele şi pregătiţi-vă armele! Cu o lovitură de hârleţ o să dobor bucata asta de zidărie; cum ne vor vedea, spaniolii vor trage.

— Adică îi veţi înşfăca pe toţi! murmură gelos la Déroute.

— Da, totul sau nimic, răspunse Belle-Rose zâmbind şi continuă: – Nu vă ridicaţi decât după ce au tras; atunci vă ridicaţi toţi odată şi săriţi la ei. Acum, atenţie!

Belle-Rose apucă cu amândouă mâinile cel mai greu târnăcop şi lovi. La a treia izbitură în zidăria de pământ se deschise o breşă prin care se vedeau spanioli cu muschetele întinse.

— Foc! strigă ofiţerul care îi comanda.

La strigătul ofiţerului, Belle-Rose se aruncă pe burtă; gloanţele trecură peste capul său; prin atâta praf şi întuneric duşmanii nu distingeau nimic.

— Sus! izbucni Belle-Rose cu o voce tunătoare, avântându-se primul, urmat de fratele lui şi de la Déroute.

Spaniolii surprinşi căzură pe loc sau fură dezarmaţi. Erau zece din aceeaşi unitate; la ultimul foc de pistol nu mai rămăseseră decât trei în picioare. Belle-Rose se grăbi să acopere deschizătura cu pietre şi dărâmături; puse petarda, trase după el fitilul şi-i ordonă lui la Déroute să-şi adune mica oaste. Când grupul ajunse la cealaltă parte a şanţului, Belle-Rose aprinse fitilul şi se depărtă, dar nu înainte de a fi văzut scânteind sulful, pulberea. La Déroute era pe marginea şanţului, mergea încoace şi încolo, fără să ia seama la focurile de puşcă pe care fugarii, părăsind zidul de apărare, le trăgeau asupra lui.

— La dracu'! răcni de departe, văzându-l pe Belle-Rose, nu puteţi merge mai repede?

— Şi tu, răspunse celălalt, nu poţi sta mai departe?

Amândoi se îndepărtară în grabă; şi după o sută de paşi

Belle-Rose simţi pământul cutremurându-se sub picioarele lor.

— La pământ! îi strigă lui la Déroute.

Şi, apucându-l de braţ, îl sili să se culce într-o adâncitură a terenului. Detunătura zguduitoare izbucni curând; un nor de praf întunecă totul şi nenumărate sfărâmături de piatră căzură în jurul lor. Când se ridicară, douăzeci de stânjeni din zidul fortului erau doborâţi; şanţul era plin de dărâmături, iar în peretele bastionului se deschisese o breşă largă. Garnizoana fugise. Un corp de soldaţi, pe care domnul de Nancrais îl ţinea în rezervă, se avântase îndată după explozia minei şi ocupase fără luptă fortul, deasupra căruia flutura acum drapelul alb al regelui Franţei. Domnul de Luxembourg mergea în frunte, urmat de ofiţerii săi. Trecând, îl opri pe Belle-Rose, care alerga spre meterez, cu hainele în dezordine, acoperit de praf.

— Aha, dumneata eşti, Grânedal? Opreşte-te o secundă şi spune-mi numele soldatului care a dat foc fitilului.

— Eh, izbucni la Déroute, soldatul este un ofiţer.

— Da?!!

— Şi acest ofiţer este locotenentul meu.

Domnul de Luxembourg îi întinse mâna lui Belle-Rose.

— Asemenea acţiuni nu mă miră din partea dumitale; îi voi vorbi astă-seară maiestăţii sale, mai spuse el.

Guvernatorul din Tournai, văzând oraşul lipsit de fortificaţia ce-l apăra trimise pe cineva în tabără ca să parlamenteze: se semnă capitularea, iar oraşul îşi deschise porţile. Acest prim succes a stârnit într-atâta elanul armatei încât nu se mai vorbea decât că o să ajungă, nici mai mult nici mai puţin, fără oprire până la Bruxelles. Spre seară, când oraşul răsuna de cântece, o ordonanţă îl anunţă pe Belle-Rose că domnul de Luxembourg îl aşteaptă la cartierul său. Tânărul ofiţer se grăbi să se ducă şi-l găsi pe general în cortul lui, aşteptând diverse ordine.

— Grânedal, i se adresă când rămaseră singuri,

maiestatea sa, căruia i-am făcut cunoscută purtarea dumitale admirabilă, mi-a permis să fii ridicat la gradul de căpitan. Brevetul dumitale e la semnat.

Belle-Rose mulţumi generosului său protector, regretând în inima lui că tatăl nu era de faţă, să se bucure de norocul fiului.

— Dar, reluă domnul de Luxembourg, nu generalul îţi vorbeşte acum, ci prietenul. Iar el, Jacques, are încă o dată nevoie de serviciile şi devotamentul dumitale.

— Vorbiţi, iar după ce-mi veţi spune ce trebuie să fac, vă voi mulţumi că m-aţi ales pe mine.

— Un om în care mi-am pus toată încrederea, continuă generalul m-a trădat. Îţi mai aminteşti, poate, că i-ai vorbit acum zece ani, la Witternesse?

— Bergame! exclamă Belle-Rose.

— Chiar el. Pentru o sută de mii de livre este pe cale să vândă documentele ce le deţine; i le-am încredinţat, crezând în onestitatea lui. Dacă aceste documente ne-ar compromite numai pe mine şi pe domnul de Condé, n-aş fi îngrijorat. Regele, în suverana sa îndurare, a vrut să uite totul. Dar ele pot aduce un mare prejudiciu unor oameni care n-au fost suspectaţi niciodată – dar ce spun? – ar putea să-i piardă, dacă aceste hârtii ajung în mâinile domnului de Louvois.

— Ce am de făcut?

— Trebuie să pleci la Paris.

— Să părăsesc lupta! exclamă Belle-Rose descumpănit.

— Vei pierde cincisprezece zile, pe care le vei recupera într-o săptămână, replică domnul de Luxembourg, care se însufleţea vorbind. Şi, de altfel, numai ţie pot să-ţi încredinţez această misiune.

— Mă duc.

— Te vei opri la Chantilly, unde intendentul domnului principe îţi va da o sută de mii de livre aur, pe baza acestei scrisori. Apoi vei merge la Bergame, care locuieşte lângă Palaiseau, într-o casă pe care i-am dăruit-

o.

— Oh! exclamă Belle-Rose dezgustat.

— Casa se află la dreapta, la o sută de paşi de drum, înainte de intrarea în sat. Oricine ţi-o poate arăta. Bergame încă nu ştie că sunt informat de perfidia lui. Toate hârtiile sunt la el, într-un dulap, pe care îl ştiu bine, un dulap încastrat în perete, unde m-am ascuns de câteva ori pe vremea frondei. Un om în serviciul domnului de Louvois a ştiut de acest târg şi, amintindu-şi ce-mi datorează, m-a înştiinţat.

— Doriţi să aveţi aceste hârtii?

— Prin şiretlic sau prin forţă, trebuie să le obţii.

— Dar, vai, am de-a face cu un bătrân! adăugă Belle-Rose.

— Ei, asta-i! exclamă domnul de Luxembourg. Lupii bătrâni au colţii lungi! De altfel nu-ţi cer să-l omori; îi plăteşti preţul trădării şi iei documentele, oricât ar face pe mutul, sau ar striga. Ştii că e în joc viaţa a zeci de oameni?!

— Bine, voi avea hârtiile.

— Deci, pleci mâine.

— Plec chiar în noaptea asta.

— Du-te, şi Cerul să te călăuzească! Prima dată mi-ai salvat viaţa; a doua oară îmi salvezi onoarea. Ce-aş putea face pentru tine, Grânedal?

— Îmi veţi da posibilitatea să iau parte la o bătălie.

XXVI

O MISIUNE DIPLOMATICĂ

T

recuse abia un ceas de la această convorbire, şi Beile-Rose plecase întovărăşit de la Déroute, care nici n-a vrut să audă să se despartă de el. Domnul de Nancrais se ocupa de Pierre, propunându-şi să-l facă să avanseze cât mai repede în ştiinţa militară. Pentru ca absenţa lui Belle-Rose să nu fie interpretată defavorabil, era în aparenţă însărcinat cu o misiune pentru domnul de Louvois. Când ajunse la Chantilly, Belle-Rose se duse la

intendentul prinţului, care-i numără suma indicată; apoi porni spre Paris, unde trase la bunul domn Mériset, care mai-mai să leşine de bucurie când îl văzu. A doua zi se îndreptă spre Palaiseau. Puţin înainte de intrarea în sat, opri un păstor care trecea pe drum cu cireada.

— Poţi să-mi arăţi unde locuieşte domnul Bergame? îl întrebă el.

— Vedeţi casa chiar acolo, printre ulmii aceia bătrâni, casa cu obloane verzi şi olane roşii. Grădina e tot a lui, ca şi păşunea. Oho! Domnul Bergame are avere, nu glumă; şi pe la noi se spune că o să ajungă şi mai bogat.

— Tocmai ca să-l ajut să se îmbogăţească şi mai mult mă duc la el! spuse Belle-Rose, zâmbind.

— Atunci duceţi-vă, veţi fi binevenit…

Belle-Rose pomi spre casă împreună cu la Déroute, pe care îl lăsă în faţa porţii, cu cei doi cai, iar el intră în grădină.

— Unde-l pot găsi pe domnul Bergame? întrebă el pe un mucos care îşi făcea de lucru printre paliere.

Mucosul, slab, galben la faţă şi pipernicit, privi cu şiretenie la Belle-Rose.

1 Din partea cui veniţi, domnule? întrebă el, cu un pronunţat accent italian.

— Din partea mea, răspunse Belle-Rose.

Băiatul salută cu afectată politeţe.

1 Foarte bine, domnule, dar domnul Bergame este foarte ocupat şi nu vă poate primi acum. Va trebui să reveniţi.

„Hm! Trebuie să-l luăm cu asalt!” se gândi Belle-Rose. Şi reluă:

— Nu-i poţi spune domnului Bergame că e vorba de o afacere importantă?

— Pentru cine, domnule? întrebă mucosul pe un ton care ascundea sub aparenta simplitate o mare viclenie.

— Fără îndoială că pentru el! strigă Belle-Rose.

— Scuzaţi-mă, domnule, reluă copilul cu aceeaşi

maliţie, dar totdeauna persoanele necunoscute au afaceri importante de discutat când vor să intre la cineva.

Belle-Rose avea chef să-l apuce de gât pe şmecher şi să-i pună un căluş în gură; dar trecea lume pe drum, şi neştiind nici ce-i cu oamenii din casă, nu era momentul să recurgă la violenţă.

— Hai – replică Belle-Rose cu aerul unui om care s-a hotărât să vorbească – fiindcă vrei să afli tot, ţine acest ludovic pentru tine şi dă fuga de-i spune domnului Bergame că este vorba să primească o sută de mii de livre.

La vederea aurului, ochii băiatului străluciră. Degetele-l păreau nişte gheare când strânseră moneda şi-l pofti pe Belle-Rose să-l urmeze.

„Viclean dar şi lacom!” gândi Belle-Rose.

Copilul îl lăsă pe Belle-Rose într-o încăpere de la parter, urcă pisiceşte scara ce ducea la etajul superior şi coborî foarte repede.

— Urmaţi-mă, domnule, îi spuse lui Belle-Rose, domnul Bergame este sus şi vă aşteaptă.

Băiatul îl introduse pe Belle-Rose într-o odaie pătrată unde fiul şoimarului căută iute cu ochii faimosul dulap de care îi vorbise domnul de Luxembourg. Se afla într-un colţ, sub o tapiserie care l-ar fi ascuns oricui mai puţin avizat. Domnul Bergame îl privi pe Belle-Rose cu expresia unei feline care-şi pândeşte prada.

— Am auzit, domnule, că aţi avea să-mi remiteţi o sumă de bani, sau acest copil, căruia trebuie să-i iertaţi naivitatea, s-a înşelat, interpretându-vă greşit cuvintele? întrebă domnul Bergame.

— Acest copil v-a spus adevărul curat, domnule Bergame, răspunse Belle-Rose, iar eu sunt gata să vă număr cele o sută de mii de livre ce mi s-au încredinţat.

— Foarte bine, domnule, este o sumă pe care o voi primi, desigur, dar atunci când îmi veţi spune pentru ce mi-a fost trimisă.

Belle-Rose nu se înşelă asupra semnificaţiei privirii

pe care i-o aruncase domnul Bergame. Vicleanul cel mic le dădea târcoale; era un martor incomod dacă ar fi trebuit să recurgă la ameninţări şi Belle-Rose se hotărî să scape repede de el.

— Tocmai asta vreau să vă spun îndată; permiteţi-mi numai să mă duc să aduc banii, reluă Belle-Rose, ieşind.

Ceea ce prevăzuse se şi întâmpla; copilul veni după el.

— La Déroute – îi şopti Belle-Rose sergentului – în timp ce eu desfac geanta, apropie-te de răutatea asta mică şi pune-i iute un căluş în gură.

Peppe – aşa se numea băiatul – privea cu ochi mari la geanta în care erau probabil minunaţii ludovici de aur; la Déroute legă frâul calului de un pom şi se apropie de Peppe, care-l zări însă cu coada ochiului şi se retrase doi paşi.

— Ei! mormăi Belle-Rose, lăsând să-i cadă pe jos şapte-opt monede de aur, uite cum îmi scapă aurul! Vino aici, micuţule, şi strânge ludovicii ăştia; dacă îmi aduci patru sus, doi rămân pentru tine.

Şi Belle-Rose, încărcând geanta pe umăr, se depărtă. Băiatul se lăsă repede jos în iarbă, unde străluceau banii; la Déroute sări asupra lui, îl apucă de gât şi-i legă o batistă bine strânsă, peste gură. Peppe nu avusese timpul să scoată nici cel mai mic ţipăt, dar avu prezenţa de spirit să-şi strecoare patru-cinci monede de aur în buzunar. Belle-Rose văzu scena şi urcă repede la domnul Bergame.

— Iată! exclamă punând geanta pe masă.

— Şi Peppe? întrebă domnul Bergame, ai cărui ochi se holbaseră la sunetul metalic al genţii.

— O! răspunse calm ofiţerul, se distrează ţinându-mi calul de frâu.

Fereastra odăii unde se afla domnul Bergame da spre o parte lăturalnică a grădinii; nu putuse să vadă nimic din cele petrecute şi nici nu i se trezi vreo

bănuială.

— După cum am înţeles, vorbi trăgându-şi fotoliul spre masă, aţi venit să-mi număraţi o sută de mii de livre; foarte bine, nu doresc altceva decât să le primesc dar mai întâi trebuie să ştiu cine-mi trimite această sumă.

Belle-Rose înţelese că e momentul să joace totul pe o carte.

— Este un schimb, spuse el cu îndrăzneală.

— Aha! făcu bătrânul, fixând asupră-i ochii săi mici şi sfredelitori.

— Bani contra hârtii.

— Aha! Aha!

— Banii sunt aici, iar hârtiile acolo, reluă Belle-Rose, arătând locul unde se afla dulapul.

— Foarte bine; iau ludovicii şi îţi dau hârtiile; aşa e?

— Bineînţeles.

— Dar, bunul meu domn, îmi veţi spune, din partea cui veniţi?

— Ei asta-i! Ştiţi foarte bine.

— Fără îndoială! Totuşi nu mă voi supăra dacă voi avea certitudinea.

— Eh, domnule, sunt trimis de ministru.

— De domnul de Louvois?

— Chiar de el.

— Atunci aveţi, desigur, o scrisoare de recomandare, măcar un bilet cu semnătura sa.

— O dezlegare, nu-i aşa? răspunse Belle-Rose fără să clipească.

— Exact.

Belle-Rose se hotărî fără să ezite; în timp ce domnul Bergame vorbea, mina locotenentului se strecurase sub haină.

— Iată dezlegarea mea.

Şi ridică pistolul la înălţimea feţei domnului Bergame.

— Dacă scoateţi un cuvânt, dacă faceţi cea mai

mică mişcare, sunteţi mort, adăugă el.

Dar domnul Bergame nu avea de gând să strige; îngheţat de spaimă, tremura în fotoliu.

— Bine! zise Belle-Rose. Văd că sunteţi cuminte. Ştiam că până la urmă ne vom înţelege. Ce doriţi? O sută de mii de livre? iată-le. De ce am nevoie? De hârtii! Le iau şi suntem chit.

— Dar, domnule, acesta-i un asasinat, îngâna domnul Bergame, cu glasul sugrumat de frică.

— O, domnule, priviţi greşit lucrurile! E doar o restituire.

— Doamne, ce va spune ministrul?! continuă să se vaite domnul Bergame, urmărind cu spaimă mişcările lui Belle-Rose.

— Dragul meu domn, îi veţi spune că aţi încheiat afacerea cu altcineva. E, într-adevăr, o afacere foarte bănoasă.

Vorbind, Belle-Rose făcu să sară încuietorile dulapului şi luă repede un pachet de hârtii închise într-o casetă. Aruncă o privire rapidă asupra lor: erau scrisori îngălbenite de vreme şi liste încărcate de nume, pe care se vedeau semnăturile domnilor de Bouteville şi Condé.

— Gata, s-a făcut, zise Belle-Rose. Dumneavoastră aveţi banii, eu am marfa. Adio, bunul meu domn Bergame.

Salutându-l pe bătrân, ieşi dar avu grijă să încuie uşa cu cheia, pe dinafară.

— La Déroute, pe cai! zise Belle-Rose, îndată ce ajunse în grădină, în galop!

Sergentul îl aştepta cu piciorul în scară şi plecară în goana mare. Peppe reuşi să se desfacă din legături fără prea mare greutate, nemaifiind sub supravegherea lui la Déroute. Prima grijă a fost să alerge la stăpânul lui şi să-l libereze. Domnul Bergame care, mai mult decât de orice, se temea de mânia domnului de Louvois, şi porunci îndată lui Peppe să alerge în urmărirea celor doi. Banii îi avea şi acum n-ar fi avut nimic împotrivă dacă îşi

recăpăta şi documentele. Peppe, după ce luă de la domnul Bergame o scurtă relatare scrisă a întâmplărilor, sări pe cal şi porni în fugă pe urmele celor doi călăreţi. Peppe era italian, deci vindicativ din fire. Calul lui Belle-Rose şi al sergentului făcuseră în aceeaşi dimineaţă un drum destul de greu şi erau obosiţi, în timp ce calul lui Peppe era odihnit. Belle-Rose şi la Déroute aveau pinteni de îndemnat caii. Peppe îşi îmboldea calul cu ura sa. La barierele Parisului micul italian îi ajunse din urmă, îi urmări de la distanţă şi-i văzu intrând în casa cinstitului Mériset. Când uşa se închise în urma lor, Peppe alergă într-un loc unde era sigur că găseşte călăreţi de-ai jandarmeriei. Domnul Mériset îl întâmpină pe Belle-Rose surâzător ca de obicei.

— V-am pregătit o gustare care o să vă placă, îi spuse, frecându-şi mâinile.

— Minunat, dar înainte de a mânca, îţi voi rămâne foarte obligat, dragă domnule Mériset, dacă îmi vei face un serviciu.

— Care?

— Acela de a aprinde un foc bun în odaia mea.

Domnul Mériset privi uluit la Belle-Rose.

— Sunteţi cumva bolnav?

— Deloc.

— Să fac foc în luna iunie…

— Te rog, scumpa mea gazdă, focul nu serveşte numai la încălzit, mai şi arde.

Domnul Mériset nu înţelese mare lucru din răspunsul lui Belle-Rose, dar, ca omul deprins să asculte, plecă să aducă lemne. Îndată ce focul începu să ardă, Belle-Rose urcă în cameră, desfăcu sfoara ce lega hârtiile şi începu să le ardă. În acel moment pe scară izbucni mare gălăgie; se auzea vocea domnului Mériset discutând şi vocea lui Peppe strigând. Belle-Rose se repezi la uşă şi puse zăvorul. Toate hârtiile erau în foc. În toiul gălăgiei stârnite de micul italian şi ofiţerul de poliţie cărora Mériset le răspundea, Belle-Rose se duse

la fereastra care dădea spre grădină. Fereastra încăperii în care rămăsese la Déroute, se afla tocmai sub a sa.

— Hei! sergent! îl chemă Belle-Rose încet.

La Déroute sări în grădină.

— Jandarmii călare sunt aici… strecoară-te afară din casă şi fii gata de fugă.

— Veniţi şi dumneavoastră?

— Nu; că sunt la uşă, iar hârtiile n-au ars în întregime.

— Atunci rămân.

— Cum vrei; dar dacă vom fi amândoi la închisoare, care îl va salva pe celălalt?

— Bine, plec.

— Du-te şi povesteşte-i domnului de Luxembourg ce-ai văzut.

Uşa era zgâlţâita de lovituri repetate. Belle-Rose privea în vatră; hârtiile arseseră pe trei sferturi. Împinse în foc cu piciorul tot ce mai rămăsese.

— În numele regelui, deschideţi! strigă o voce de afară.

— Ar fi mai simplu să doborâţi uşa, adăugă vocea subţirică şi insinuantă a copilului.

Urmară trei lovituri puternice cu patul puştii; lemnul pârâi, iar băiatul sigur că omul căutat n-ar putea să scape pe acolo, alergă în grădină. Uşa zbură în ţăndări; ofiţerul de poliţie se repezi în cameră. Belle-Rose, în genunchi în faţa vetrei, arunca resturile de hârtii în flăcări. Peppe îşi arătă deodată faţa la fereastră; dintr-un salt fu lângă cămin, îl dădu deoparte pe Belle-Rose şi căută printre drugii pe care ardeau lemnele. Un nor de cenuşă încărcat de scântei acoperi faţa băiatului. Peppe se ridică.

— Domnule, i se adresă ofiţerului cu care venise, aruncând o privire de viperă spre Belle-Rose, uite omul care a furat hârtiile ce-i aparţineau domnului Bergame.

— Ei, gândacule, răspunse Belle-Rose, nu minţi, nu e frumos la vârsta ta! Am cumpărat ce era de vânzare.

— Hârtii destinate domnului de Louvois! replică îndată copilul, care pălise uşor.

Acest nume temut a cărui putere Peppe o exploatase, îşi făcu din nou efectul.

— Urmaţi-mă, domnule, spuse ofiţerul.

Pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice răsună o galopadă. Belle-Rose se întoarse, zâmbind celui care-l arestase.

— Unde mă duceţi, domnule? îl întrebă.

— La Bastilia.

DOUĂ INIMI DE FEMEIE

Ţ a Déroute străbătu ca săgeata drumul de la Paris la

Douai, unde se mutase armata. Domnul de Luxembourg pornise spre Belgia, prin Limbourg. Pierre a fost prima persoană căreia la Déroute i-a putut spune ce i se întâmplase lui Belle-Rose. Pierre lovi cu muscheta în pământ, cu atâta violenţă încât îi rupse patul.

— Aleargă la irlandez, eu alerg la domnul de Nancrais.

Domnul de Nancrais se gândi îndată la domnul de

Luxembourg; Cornélius se gândi îndată la doamna de Châteaufort. Unul cunoştea onoarea gentilomului, celălalt apela la inima unei femei. Peste două ore, domnul de Nancrais pleca spre Limbourg, iar Cornélius spre Arras. La numele lui Cornélius Hoghart, doamna de Châteaufort porunci să fie poftit înăuntru tânărul irlandez. Ducesa se afla într-un paraclis, unde pătrundea slab lumina; era îmbrăcată într-o rochie lungă, fără podoabe, care îi ascundea gâtul şi braţele. Figura ei avea culoarea mată a fildeşului, iar două cearcăne vineţii se adânceau sub pleoapele coborâte. Un surâs slab îi întredeschise buzele, văzându-l pe Cornélius.

— Ce vă aduce? îl întrebă ea; îmi face plăcere să cred că vă pot folosi la ceva…

— Nu mie, ci altcuiva, doamnă.

— Vorbiţi! reluă ducesa, care avea pe buze numele

lui Belle-Rose, dar nu îndrăznea să-l pronunţe.

— Belle-Rose este arestat.

— Arestat! Ce spuneţi?! strigă doamna de Châteaufort, fixându-l îngrozită pe Cornélius.

Cornélius îi povesti împrejurările care duseseră la arestare. Doamna de Châteaufort îl asculta cu mâinile împreunate. Aflând că Belle-Rose a fost dus la Bastilia se cutremură.

— E un loc îngrozitor; unii ies de acolo doar pentru a-şi pierde viaţa, alţii rămân până la moarte.

— Trebuie să-l scoatem viu, doamnă.

— Sigur; şi îmi voi pune la bătaie toate forţele, dar pot fi sigură oare că am să reuşesc?

— Dumneavoastră? Dumneavoastră l-aţi mai salvat de la moarte. Dumneavoastră îl veţi salva şi de la închisoare.

Doamna de Châteaufort clătină din cap.

— Atunci eram puternică, iar el nu era decât un ostaş; eu mi-am pierdut influenţa, iar el a devenit un criminal de stat.

— El! exclamă uimit Cornélius.

— Of! Dumneavoastră nu ştiţi ce înseamnă curtea şi cum se transformă acolo nevinovaţi în vinovaţi. Nu ştiţi ce fel de om este domnul de Louvois; ranchiunos, violent, autoritar, urăşte de moarte pe cei care îl jignesc, iar pe Belle-Rose nu-l va ierta niciodată.

— Să nu-l ierte, dar să-i redea libertatea. Pe dumneavoastră nu va îndrăzni să vă refuze.

— Poate că nu, dacă aş mai fi aşa cum mă ştia: tânără, frumoasă şi puternică. Priviţi-mă – reluă ducesa, surâzând cu amărăciune imaginii ce se reflecta într-o fereastră – şi spuneţi-mi dacă mai sunt cea pe care aţi cunoscut-o acum trei luni! Am părăsit curtea, n-am mai cerut nimic, alte doamne mi-au urmat acolo, şi am fost uitată… Nu spuneţi că nu se poate, totul se uită repede în jurul unui rege!

— Ce-i de făcut atunci? Ce-i de făcut? izbucni Cornélius.

— Să încercăm ce putem încerca şi să ne rugăm lui Dumnezeu. Mă voi duce la domnul de Louvois, îi voi vorbi şi nu-l voi părăsi decât după ce voi epuiza toate mijloacele de convingere. Oricât de tristă şi de abătută aş fi, tot îmi mai amintesc că sunt doamna de Châteaufort.

Văzând elanul acestui suflet mândru şi în disperare, Cornélius simţi licărindu-i în inimă o rază de speranţă.

— Îl veţi salva! exclamă el.

— Oh! continuă contesa, voi merge până la rege dacă va fi nevoie, înainte de a-l lăsa să piară. Ascultaţi-mă, aş fi mai sigură de viaţa lui dacă o doamnă cu trecere la curte s-ar interesa de soarta lui.

— O doamnă? întrebă Cornélius.

— Da, reluă Geneviève; dacă femeile nu pot face mare lucru pentru a-l influenţa pe domnul de Louvois, ele pot face totul influenţându-l pe rege. Domnul de Luxembourg e compromis la curte, încă nu s-a reabilitat… Acolo nu ne va fi de niciun ajutor… nici măcar domnul de Condé. O femeie, ea singură va face mai mult decât cei doi împreună.

— Dar dumneavoastră, doamnă, dumneavoastră?! strigă Cornélius.

— Eu sunt dizgraţiată… soţul meu nu mai înseamnă nimic şi nici numele nu mi se mai ştie…

— După dumneavoastră, doamnă, răspunse Cornélius, nu o mai cunosc decât pe doamna d’Albergotti.

— Doamna d’Albergotti! repetă Geneviève, tresărind din toată fiinţa.

— Chiar ea, care a fost prietena din copilărie a lui Belle-Rose şi protectoarea surorii lui.

Doamna de Châteaufort îşi lăsă fruntea pe mina-i frumoasă. După o clipă de tăcere, reluă:

— Ei bine, trebuie ca doamna d’Albergotti să

meargă la rege, trebuie.

Numele doamnei d'Albergotti parcă ardea buzele doamnei de Châteaufort; era foarte palidă şi vorbea cu o emoţie de nedescris.

— Doamna d'Albergotti se află la Compiègne, lângă soţul ei, căruia gravitatea bolii nu i-a îngăduit să meargă la Paris, continuă Cornélius; cel puţin aşa mi-a spus o tânără persoană din preajma doamnei marchize.

— Ducându-mă la Paris ca să-l văd pe domnul de Louvois, voi trece pe la Compiègne, şi-o voi vizita mai întâi pe doamna d'Albergotti.

După aceasta, doamna de Châteaufort se ridică şi-şi luă rămas-bun de la Cornélius.

În clipa când gentilomul irlandez se retrăgea, ea îi luă mâna şi i-o strânse cu putere.

— Contaţi pe mine, orice s-ar întâmpla, spuse ea.

La cele aflate de la domnul de Nancrais în legătură cu arestarea lui Belle-Rose, domnul de Luxembourg îşi manifestă îndurerarea.

— Nu ştiu încă dacă am vreo putere, îi răspunse el colonelului, dar credeţi-mă că voi face tot ce-i cu putinţă pentru Belle-Bose. O să-l văd pe prinţul de Condé şi-o să mă înţeleg cu el asupra acestei chestiuni. E foarte trist că domnul de Louvois mă urăşte. Numele meu ar fi o proastă recomandare pe lângă ministru.

— Şi regele?

— Regele aşteaptă; încă nu m-a verificat. Dacă nu mi-aş risca decât spada şi titlul n-aş ezita niciun minut să mă duc la cartierul său; dar aşa, l-aş expune pe Belle-Rose la toată ura domnului de Louvois, fără să-l pot apăra. Deocamdată nu este decât închis; să nu ne grăbim, de teama de a nu fi luat drept criminal. Dar ţi-am spus, contează pe mine.

Doamna de Châteaufort nu pierduse vremea şi plecase în timpul nopţii spre Paris. A doua zi, trecând prin Compiègne, a cerut să i se arate unde locuieşte doamna d'Albergotti şi s-a prezentat acolo. Doamna

d’Albergotti plecă de lângă soţul ei şi o primi îndată. Părea obosită de veghile lungi măcinate de o suferinţă ascunsă. Geneviève o privi lung, încercând să-şi domine emoţia. La numele doamnei de Châteaufort, Suzanne îşi înăbuşi un strigăt de surpriză. Amândouă se cunoşteau fără să-şi fi vorbit vreodată. Una citise în inima lui Belle-Rose, cealaltă ştia cum şi în ce împrejurări murise domnul d’Assonville.

— Ce vă aduce la mine, doamnă? întrebă Suzanne, al cărei spirit ferm şi onest ştiu să stăpânească primul sentiment de tulburare.

— Doamnă, răspunse Geneviève, un accident nenorocit a lovit o persoană pentru care dumneavoastră nutriţi sentimente de prietenie: Belle-Rose a fost arestat.

Doamna d’Albergotti îngălbeni la aceste cuvinte.

— A fost arestat din ordinul domnului de Louvois şi dus la Bastilia, continuă ducesa de Châteaufort.

Doamna d’Albergotti îşi duse mâna la inimă şi se clătină; simţea o răceală de moarte în toată fiinţa. Dar doamna de Châteaufort era în faţa ei şi Suzanne găsi atâta putere încât să lupte cu încercarea.

— Nu caut să-mi ascund durerea pe care o simt la această veste, cred că vedeţi, doamnă, zise ea simplu. Domnul Jacques Grânedal a fost dintre prietenii familiei mele şi dintre ai mei personal; cum pot să-l ajut în nenorocire, ce pot face pentru el?

— E la închisoare, e ameninţat de moarte, iar dumneavoastră mă întrebaţi ce puteţi face pentru el?! exclamă ducesa exasperată.

Suzanne o privi lung şi aşteptă.

— Tocmai dumneavoastră puteţi să-l salvaţi! continuă Geneviève.

— Eu, doamnă? Cum aş putea? vorbiţi, iar dacă onoarea mi-o îngăduie, eu sunt gata la orice.

— Aţi fost prezentată regelui… Aţi fost? stărui doamna de Châteaufort, vorbind repede.

— Da, am fost prezentată, în tabăra de la Charleroi,

chiar de domnul d’Albergotti.

— Se spune că maiestatea sa are pentru marchiz o deosebită consideraţie.

— Maiestatea sa a binevoit să-i acorde încrederea, încredinţându-i conducerea unei regiuni importante.

— Ei bine, doamnă, viaţa lui Belle-Rose este în mâinile regelui, el singur îl poate smulge din mâinile domnului de Louvois. Alergaţi la Lille şi obţineţi ca regele să intervină pentru Belle-Rose, zădărnicindu-l pe ministru.

Suzanne îşi simţea inima zdrobită. Vedea că salvarea lui Belle-Rose depinde acum de ea, şi totuşi rămânea mută.

— E la Bastilia! Ce mai aşteptaţi, doamnă? exclamă iarăşi Geneviève.

— Domnul d’Albergotti se află aici, şopti Suzanne, cu vocea pierită.

— Dar e vorba de Belle-Rose! Mă înţelegeţi? Cum! Când o asemenea nenorocire s-a abătut pe capul lui, puteţi fi atât de indiferentă în inima dumneavoastră?!

Suzanne îşi înălţă spre cer ochii plini de lacrimi.

— El vă iubeşte şi dumneavoastră ezitaţi?! reluă Geneviève.

— Tocmai fiindcă mă iubeşte nu există ezitare pentru mine! strigă Suzanne, ridicând capul: trebuie să rămân demnă de această iubire. Nici el nu mi-ar ierta să părăsesc această casă, unde mă reţine onoarea. Dacă aş fi liberă, aş fi lângă el; căsătorită, rămân acolo unde îmi este soţul.

— Iată cum îl iubiţi, o, Doamne! izbucni Geneviève cu mâinile la cer şi privirea aprinsă; dacă m-ar fi iubit cum vă iubeşte, aş fi uitat de orice, de orice!

— Fiecare după inima sa, răspunse Suzanne; Dumnezeu vede şi ne judecă.

— Oh, nu l-aţi iubit niciodată!

— Nu l-am iubit?! strigă Suzanne, frângându-şi mâinile de deznădejde; ştiţi că din copilărie inima mea n-

a bătut decât pentru el, că gândul la el e, pentru mine, şi consolare, şi supliciu; că nu trăiesc decât cu amintirea lui, că îl iubesc atât de mult încât n-aş dori să-i închin o viaţă prin care să fi trecut măcar umbra vreunei greşeli, un suflet pe care suflul răului să-l fi pătat; pentru că vreau să rămân tare şi neîntinată, ca el să-şi amintească astfel de mine, spuneţi că nu-l iubesc?! Dar care din noi două îl iubeşte mai mult? Dacă ar fi fost voinţa lui Dumnezeu să fiu a lui, mâna mi s-ar fi unit cu a sa fără tremur şi fără remuşcare; el a citit în inima mea ca într-o apă limpede... Spuneţi că nu îl iubesc! El a iubit şi altă femeie, iar eu am suferit, el a uitat, iar eu mi-am amintit mereu de el!... Trăiesc în casa mea ca într-o mănăstire... Mă rog şi plâng... Sunt pe lume ca şi când lumea n-ar exista... Viaţa mea se scurge între Dumnezeu pe care îl invoc şi un bolnav pe care îl consolez... Nu am nici bucurii, nici odihnă, nici mulţumire!... Mi-am făcut din căsătorie un mormânt şi dumneavoastră spuneţi că nu-l iubesc!

Niciodată Suzanne nu vorbise cu atâta exaltare; Geneviève o privi cu surprindere, impresionată până la lacrimi de chipul pe care se citeau toate suferinţele şi toate sacrificiile unui suflet ce se dezvăluia o clipă. Geneviève căzu în genunchi.

— Îl iubiţi! îl iubiţi! Dumnezeule! Ce sunt eu pe lângă dumneavoastră?!

Când Suzanne se întoarse lângă domnul d'Albergotti era foarte palidă; ochii înroşiţi mai păstrau încă urma lacrimilor vărsate. Bolnavul îi luă mâna.

— Ai plâns, Suzanne?

Suzanne se sili să surâdă, dar era la capătul puterilor; îşi lăsă capul în piept şi începu să plângă ca un copil. Domnul d'Albergotti o lăsă să-şi descarce amarul, fără să-i întrerupă hohotele, apoi, când Suzanne se linişti puţin, îi zise:

— Ce ţi s-a întâmplat? Nu eşti dumneata tovarăşa mea de viaţă, o tovarăşă de viaţă pe care o iubesc ca pe

copila mea? Spune, Suzanne.

— Oh! Eşti milos şi bun! izbucni doamna d'Albergotti, aplecându-se pe mina soţului şi sărutându-i-o pios.

— Sunt bătrân, asta e tot, continuă domnul d'Albergotti cu un surâs cald: pasiunile nu mă mai pot tulbura şi, de altfel, ştiu că din inima dumitale nu poate izvorî decât puritate. Mărturiseşte-mi ce ai.

— E o întâmplare tristă, spuse Suzanne cu vocea tremurătoare: un tânăr de treabă care a fost tovarăşul copilăriei mele, fiul acelui atât de cinstit Guillaume Grânedal, pe care l-ai văzut la Malzonvilliers, fratele Claudinei, a fost arestat şi dus la Bastilia… Se spune că îl ameninţă un mare pericol.

— Ce putem face pentru el?

— Se spune că eu aş putea totul, vorbi mai departe Suzanne, cu lacrimi în ochi; mi s-a cerut s-o informez pe maiestatea sa regele, fiind singurul mijloc sigur de a obţine iertarea lui Belle-Rose.

— Şi de ce nu te-ai dus?

— O, domnule! Eşti soţul meu, şi eşti bolnav! Aş fi putut?

— Eşti o femeie neasemuit de onestă şi demnă, murmură domnul d'Albergotti, mângâind fruntea înclinată a Suzannei; mă vei ierta într-o zi că ţi-am răpit fericirea care ţi se cuvenea?

Suzanne îşi ridică pleoapele umflate de plâns şi îşi privi soţul cu o emoţie plină de recunoştinţă.

— De ce îmi vorbeşti aşa?! îl întrebă. Oare nu ai fost dumneata plin de tandreţe pentru mine, nu m-ai iubit şi ocrotit?

Domnul d'Albergotti surâse cu tristeţe.

— Eram aproape de casa lui Guillaume Grânedal, într-o seară, când un tânăr trăgea să moară de disperare între două tinere care plângeau. Una purta un costum ţărănesc, cealaltă voalul de mireasă.

Suzanne, uluită la aceste cuvinte, căzu în genunchi

şi-şi ascunse faţa în cutele cearşafului.

— Iartă-mă, Doamne! Iartă-mă! imploră cu o voce grea de suspine.

— Ce am să-ţi iert, sărmană făptură? Da, am suferit mult în seara aceea… Dacă mina dumitale era a mea, inima dumitale aparţinea altuia!… Dar dumneata mi te-ai devotat pentru a-mi consola bătrâneţea. Nu te-am aflat mereu lângă mine, tandră, afectuoasă şi caritabilă?… Dacă sufeream, era din cauză că te ştiam nefericită; dacă mă vedeai trist, era din cauză că ţi-am zdrobit speranţa şi ţi-am ofilit tinereţea! Dumneata ai rămas sfânta şi pură, aşa cum te-am găsit. Ce aş avea de iertat?

Suzanne, îngenuncheată la marginea patului, plângea pe mâinile tremurânde ale domnului d’Albergotti. Nu avea glas să-i răspundă, dar bunătatea bătrânului pătrundea în inima ei umplând-o de recunoştinţă, şi totodată de adâncă durere.

— Ridică-te, Suzanne, o mângâie domnul d’Albergotti… Încă puţin curaj şi resemnare… În curând vei fi liberă.

— Ah, domnule! se răzvrăti Suzanne cu blândeţe în glas.

— Lasă să se împlinească voinţa Domnului, sărmană făptură îndurerată; nu e nicio amărăciune în vorbele mele, reluă bătrânul ofiţer; eu nu am viitor; trebuie ca tinereţea să zboare spre tinereţe. Ridică-te, Suzanne, şi pune-ţi nădejdea în Dumnezeu!

În timp ce toate acestea se petreceau la Compiègne, doamna de Châteaufort se îndrepta spre Paris. Nu coborî din caleaşcă decât atunci când ajunse la casa domnului de Louvois. După primele vorbe pe care i le adresă, spunându-i ceea ce o aducea la Paris, ministrul o opri.

— Belle-Rose vă datorează o dată viaţa… N-o să v-o datoreze şi a doua oară.

Doamna de Châteaufort lăsă să-i scape un gest de mirare.

— Oh! reluă domnul de Louvois, memoria este una din virtuţile meseriei mele; nu uit nimic. Noua crimă a lui Belle-Rose nu este din cele pentru care un om e decapitat, ci din cele pentru care înfundă închisoarea pe viaţă. Se află la Bastilia, acolo va rămâne.

ARGUMENTELE UNUI MINISTRU

D

după formalităţile care precedau încarcerarea unui deţinut la Bastilia, Belle-Rose a fost condus într-o încăpere care avea vederea spre periferia Saint-Antoine. Auzi închizându-se zăvoarele şi se trezi singur. Când a venit noaptea, l-a împresurat cea mai adâncă obscuritate; era o simplă întâmplare dacă recunoştea, la lumina slabă abia strecurându-se în celulă, locul unde se deschidea fereastra. Era îngustă, cu gratii groase. Jos, la o bătaie de puşcă, micile case ale periferiei Saint-Antoine cu răzleţele lor acoperişuri învăluite în întuneric, şi abia ici-colo se mai zăreau neclintite surse de lumină. Belle-Rose se sprijini în cot de prichiciul ferestrei, privind acest colţ al marelui oraş, în care se mai ridica încă o urmă din rumoarea care pluteşte zilnic peste cartierul mărginaş. O lumină se stinse, apoi alta, apoi încă una. Nu se mai distingeau decât trei-patru, lucind ca nişte stele căzute din cer. În timp ce Belle-Rose le contempla, o emoţie nedefinită puse stăpânire pe inima lui; i se părea că luminile acelea erau imaginea celor pe care îi cunoscuse. Una din minunatele scântei care fusese stinsă de o mână invizibilă îi amintea pe domnul d’Assonville, ucis în floarea vieţii; o strălucire roşiatică, ce dispăru brusc în faldurile sumbre ale nopţii, îi aminti de domnul de Villebrais şi de împrejurările sinistre în care-i sunase ceasul morţii; iar mai departe, o dulce şi tremurătoare lumină stinsă dincolo de o perdea grea, îl făcu să viseze la tatăl său, a cărui viaţă fusese atât de onestă şi moartea atât de leală. Pe măsură ce aceste gânduri îl învăluiau, Belle-Rose îşi simţea sufletul plin de o profundă melancolie, căreia nu-i lipsea însă un anume

farmec blând. Avusese partea sa de suferinţă şi de bucurii: iubise, plânsese; buze adorate îi murmuraseră numele păstrat ca o comoară în fundul inimii: ştia ce înseamnă orele de beţie şi zilele de lacrimi ale vieţii; putea s-o părăsească. Ochii lui Belle-Rose nu se dezlipeau de ultimele lumini ce străluceau ca diamantele pe o catifea neagră; i se năluci – noaptea şi singurătatea fiind propice unor asemenea stări de suflet – că ele erau chiar imaginea vieţii Suzannei, a Genevièvei şi a sa. Pentru el îşi alesese o lumină mare, voalată, care slăbea treptat-treptat; pe doamna de Châteaufort o închipuia acum în acea scânteiere arzătoare cu putere de flacără înaltă; iar doamna d'Albergotti era acolo, într-o albă, pură şi sclipitoare lumină, ca o picătură de rouă.

— Dacă una din cele două stele vii va dispărea, îşi spunea Belle-Rose, aceea a Suzannei sau a Genevièvei, înseamnă că una din ele mă va părăsi; dacă se stinge a mea, înseamnă că voi muri.

Gândurile îi zburau departe, când auzi scârţâind zăvoarele celulei; uşa se deschise, o torţă lumină roşiatic încăperea, iar Belle-Rose îl văzu pe locotenentul Bastiliei precedat de un temnicer şi urmat de trei-patru soldaţi.

— Domnule, i se adresă ofiţerul, am ordinul să vă conduc în camera de consiliu, vă aşteaptă domnul guvernator.

— Vă urmez, răspunse Belle-Rose.

Escorta porni de-a lungul unui coridor, la capătul căruia coborî o scară ce ducea în curtea interioară a Bastiliei. O străbătură, trecură apoi pe sub arcadele largi ale unei porţi, urcară o scară şi se opriră în faţa unei săli boltite, făcând parte din casa militară a guvernatorului Bastiliei. Guvernatorul stătea în picioare lângă un personaj necunoscut lui Belle-Rose, dar care trebuie să fi fost foarte important, judecând după tonul cu care i se adresa guvernatorul. Când Belle-Rose fu introdus, personajul se întorsese spre el. După descrierea care i se făcuse când era în armată, Belle-Rose îşi zise că trebuie

să fie domnul de Louvois. Temutul ministru îşi îndreptă asupră-i o privire pătrunzătoare, de parcă ar fi vrut să-i citească toate gândurile. Belle-Rose aşteptă cu capul sus şi privirea hotărâtă.

— Apropie-te, domnule, spuse ministrul.

Belle-Rose făcu un pas înainte.

— Dumneavoastră aţi fost azi-dimineaţă la domnul Bergame? reluă domnul de Louvois.

— Da, eu am fost.

— Dumneavoastră i-aţi luat hârtii ce-mi erau destinate?

— Am plătit hârtii care erau de vânzare.

— Dar erau ca şi cumpărate de către mine.

— În asemenea gen de afaceri, achiziţia aparţine celui care se prezintă primul.

— Ei, domnule, sunteţi cam îndrăzneţ, i se adresă ministrul cu ironie; voi şti însă să obţin de la dumneavoastră ceea ce vreau.

— Depinde ce doriţi.

Urmă o clipă de tăcere în care cei doi interlocutori se examinară reciproc. Domnul de Louvois vorbi primul:

— Aţi ars aceste hârtii, domnule?

— Da, monseniore.

— Toate?

— Toate.

— Aţi luat cunoştinţă de conţinutul lor?

— Nu, monseniore.

— Dar vă temeaţi de ceea ce ar fi putut conţine, fiind atât de grăbit să le faceţi să dispară?

— Puteam să-mi închipui că au oarecare importanţă, după graba cu care am fost urmărit.

— Nu v-aţi înşelat. Altfel n-aţi fi aici.

— Mă îndoiesc oarecum.

— Un cuvânt vă poate scoate de aici, domnule.

— Numai unul, domnule?

— Unul singur. Vedeţi că pentru libertatea dumneavoastră vă pun o condiţie foarte uşoară.

— O, monseniore, sunt unele cuvinte care pot costa vieţi.

— Fiţi atent ca tăcerea să n-o pericliteze pe a dumneavoastră!

Mânia îl cuprindea pe domnul de Louvois; din clipă în clipă violenţa caracterului său se trăda; dar Belle-Rose nu-şi pierduse nimic din liniştea şi mândria lui.

— Să lăsăm discuţiile! reveni ministrul. Vreau să ştiu dacă vreţi să vă salvaţi capul sau nu.

— Poate fi ameninţat, monseniore?

— Mai mult decât vă imaginaţi.

— Şi totul fiindcă am plătit cu o sută de mii de livre hârtiile pe care nu le-am citit: sânge pentru cerneală, sunteţi risipitor, monseniore!

— Un cuvânt vă poate salva, un cuvânt, v-am spus, continuă domnul de Louvois, stăpânindu-şi mânia cu greu.

— Care?

— Numele persoanei pentru care aţi luat aceste hârtii.

Belle-Rose nu răspunse.

— Nu m-aţi auzit, domnule?! izbucni ministrul.

— Chiar foarte bine.

— Atunci de ce nu răspundeţi?

— Fiindcă îmi este într-adevăr imposibil să o fac.

— De ce?

— Dacă v-aş spune că le-am luat pentru mine, numai din voinţa mea, mă veţi crede?

— Nu, evident.

— Sau poate vă imaginaţi că am fost mandatarul unei persoane care a avut încredere în mine. Şi în acest caz a vorbi ar fi o laşitate pe care dumneavoastră nu mi-o puteţi propune serios; vedeţi, aşadar, monseniore, că trebuie să tac.

— Este ultimul dumneavoastră cuvânt?

— O ştiţi şi dumneavoastră prea bine, monseniore.

— Aş fi gata să cred, domnule, dacă nu am avea aici

scule admirabile pentru a smulge mărturisiri chiar şi celor mai încăpăţânaţi.

— Încercaţi, spuse Belle-Rose, încrucişându-şi braţele la piept.

Domnul de Louvois îl privi o clipă fără să vorbească, apoi se ridică, făcu un gest, iar ofiţerul care îl adusese pe Belle-Rose îl conduse la loc în celulă. Rămaşi singuri, guvernatorul Bastiliei se apropie de domnul de Louvois.

— Ascultaţi-mă pe mine, monseniore, zise guvernatorul, mă pricep la fizionomii. Pe tânărul acesta nu vom reuşi să-l facem să vorbească. Va muri: asta-i tot.

— Vom vedea! murmură domnul de Louvois.

Curând după ce Belle-Rose se văzu iar în celulă, alergă la fereastră. Departe, în bezna nopţii, cele trei stele străluceau mereu cu o lumină pură şi dulce. Belle-Rose adormi calm şi surâzător; în inima sa înflorise o speranţă ciudată. Ziua următoare trecu fără ca vreun nou incident să-l tulbure pe prizonier din meditaţiile sale. Către seară, pe la ora cinci, un temnicer îi strecură în mână o bucată de hârtie şi se îndepărtă cu degetul pe buze. Belle-Rose desfăcu hârtia şi nu găsi decât un rând: O *prietenă veghează asupra dumitale*. De la prima privire, recunoscuse scrisul Genevievei.

— Biata femeie! îngână el între două suspine; ea se gândeşte la mine, iar eu mă gândesc la Suzanne!

Când noaptea se lăsă de tot, Belle-Rose se apropie de fereastră şi, ca în ajun, începu să numere luminile tremurătoare ce se aprindeau în întuneric. Trecuse un ceas-două de când dura această contemplare mută, când auzi paşi pe coridorul ce ducea la celula sa. Acelaşi ofiţer care venise în ajun înaintă spre el şi, cu o voce gravă, îl întrebă dacă e gata să-l urmeze. Drept orice răspuns, Belle-Rose se îndreptă spre uşă. Escorta porni pe alt drum decât cel parcurs prima oară. După ce străbătură mai multe coridoare întunecoase şi trecură pe sub bolţi negre, în care paşii cadenţaţi ai soldaţilor trezeau ecouri

repetate, după ce urcară şi coborâră multe scări strâmte şi sinistre, intrară într-o sală lungă, luminată de patru facle prinse de perete. Un scrib şedea în faţa unei mese pe care vedeai tot ce trebuie pentru întocmit acte de interogatoriu. De-a lungul pereţilor străluceau în lumina roşietică a faclelor instrumente de forme ciudate: lângă perete – capre, lanţuri şi cleşti; într-o firidă adâncă vedeai un grătar încins, scânduri late de stejar şi ciocane pătate de sânge stăteau aruncate într-un colţ, printre frânghii şi scule de-nfierat. Lângă scrib stătea un om îmbrăcat în negru şi Belle-Rose gândi că trebuie să fie doctorul. Guvernatorul Bastiliei, posac şi grav, terminase de citit o scrisoare, rămânând la doi paşi de masă. Când sosi Belle-Rose, guvernatorul strânse scrisoarea, aduse un scaun aproape de masa pentru întocmit acte şi se aşeză, după ce-l salută pe deţinut. Văzând pregătirile ce se făceau, Belle-Rose înţelese că venise ora chinului; îşi încredinţă sufletul Domnului şi murmură numele Suzannei ca o rugăciune, apoi aşteptă.

— Domnule, aţi auzit ieri ce v-a spus domnul de Louvois, vorbi guvernatorul; rămâneţi neclintit în refuzul dumneavoastră de a spune numele persoanei care v-a însărcinat să luaţi hârtiile de la domnul Bergame?

— Bineînţeles.

— Trebuie să vă previn că am primit ordinul să folosesc împotriva persoanei dumneavoastră mijloace autorizate de lege, dacă veţi continua să tăceţi.

— Vă veţi face datoria, domnule, eu voi încerca să mi-o fac pe a mea.

— Sunteţi tânăr; aveţi poate o mamă, o soţie, o soră; un singur cuvânt v-ar reda libertatea!

— Aş cumpăra libertatea numai cu preţul onoarei păstrate. Chiar şi dumneavoastră, dacă aţi fi tată, nu v-aţi sfătui astfel fiul?

Guvernatorul tăcu câteva clipe; scribul nota răspunsurile.

— Aşadar, domnule, nu mai aveţi nimic de declarat?

reluă guvernatorul.

— Nimic.

— Să vi se împlinească voia!

Guvernatorul făcu un semn spre doi oameni, pe care Belle-Rose nu-i observase, retraşi fiind până în acel moment într-un colţ întunecos al sălii. Cei doi îl luară pe deţinut şi începură să-l dezbrace. Când rămase numai în pantaloni şi cămaşă, îl întinseră pe un scaun de tortură, îi legară braţele de el, iar doctorul se apropie. Belle-Rose se supuse la toate acestea fără să opună cea mai mică rezistenţă. În timp ce stătea aşa, legat de scaun, guvernatorul îl întrebă dacă persistă în refuz.

— Nu pot dezerta în faţa luptei, răspunse Belle-Rose, cu un surâs şters.

— Trebuie deci ca ordinul să fie executat, declară guvernatorul.

Unul dintre purtătorii de torţe aduseră aproape de scaun două căldări pline cu apă; umplură o oca şi o duseră la buzele celui ce urma să fie supus torturii.

— Ah, da! zise Belle-Rose. Sulpiciul apei…

— Da, domnule, spuse doctorul, uneori ucide, iar dacă omul scapă, nu rămâne mutilat.

Belle-Rose îi mulţumi din ochi guvernatorului şi înghiţi toată ocaua. A doua a fost adusă, dar tânărul n-o putu bea până la capăt. Unul dintre călăi îi dădu capul pe spate şi goli ocaua până la ultima picătură. Belle-Rose tresări.

— Suntem gata să ascultăm mărturisirile dumneavoastră, reluă guvernatorul, vreţi să vorbiţi?

— Nu, domnule, răspunse soldatul, a cărui voinţă rămăsese neclintită.

A fost adusă şi a treia oca; Belle-Rose sorbi câteva înghiţituri, dar dinţii i se strânseră convulsiv şi apa curse pe pieptul gol.

— Tot mai persistaţi în tăcerea dumneavoastră, domnule? întrerupse guvernatorul tortura.

— Tot, şi aşa va fi mereu! zise cel supus caznei cu

glas înăbuşit.

Unul dintre purtătorii de torţe îi deschise gura cu o sculă de fier, puse o pâlnie şi mai turnă o oca. Belle-Rose se îngălbenise de moarte; degetele-i crispate se înnodară în jurul braţelor scaunului de care era legat şi dintr-o smucitură pornită din durere izbuti să-l mişte din loc. O altă oca de apă se scurse prin pâlnie, apoi încă una. Picături mari de sudoare se rostogoleau pe fruntea prizonierului, ochii i se injectaseră, obrajii se învineţiseră. Guvernatorul îşi repetă întrebarea; Belle-Rose auzea încă, dar neputând vorbi, scutură din cap. Pâlnia se umplu din nou. O convulsie violentă cutremură tot trupul prizonierului, care scoase un strigăt surd, îşi încordă membrele, rupse legăturile ce-l imobilizau, un braţ luă pâlnia şi o sfărâmă în mină, apoi, învins de suferinţă, căzu din nou pe scaun şi leşină. Doctorul, care de câteva clipe controla pulsul lui Belle-Rose, îi cercetă bătăile inimii.

— Cum stăm? întrebă guvernatorul.

— De! exclamă doctorul. Este un organism viguros. Se poate să i se mai toarne pe gât una sau chiar două ocale, dar la a treia poate muri.

Ajutoarele strânseră pâlnia şi luară căldările.

— Mai este în stare să mă audă? reluă guvernatorul.

— El? răspunse doctorul. Vai domnule, pot să răsune şi trâmbiţele Ierihonului şi nu le-ar auzi! Am mai avea însă un mijloc pentru a-l trezi.

— Care?

— Fiarele înroşite.

— Sunt acolo, gata, interveni unul dintre călăi, arătând cu degetul grătarul înroşit.

Guvernatorul îl opri cu un gest; oroarea şi mila erau zugrăvite pe faţa sa.

— Ajunge atât. Îi voi comunica domnului de Louvois rezultatul acestei şedinţe; apoi vom vedea.

La ordinul său, Belle-Rose fu transportat în celulă şi

medicul îl urmă. Când tristul cortegiu ieşi pe uşă, guvernatorul clătină din cap.

— Am spus-o, murmură el. E unul dintre acei oameni care mor fără să le fi smuls o singură mărturisire.

XXIX

CE VREA FEMEIA, VREA ŞI DUMNEZEU

Ţinformat de guvernator despre ceea ce se petrecuse în – * timpul nopţii la Bastilia, domnul de Louvois ridică din umeri.

— Păcat că Belle-Rose aparţine domnului de Luxembourg. Fără această supărătoare circumstanţă s-ar fi putut face ceva…

— Cum aşa, monseniore, ştiţi că…

— Ştiu tot: în timp ce dumneavoastră îl supuneaţi la cazne, mi-a sosit un curier din Flandra; am aflat că în noaptea plecării lui, tânărul ofiţer a avut o convorbire cu domnul de Luxembourg; mi s-au povestit şi detaliile unei scene petrecute în tabăra de la Charleroi, când un căpitan a fost cât pe ce să fie pedepsit cu moartea; am aflat tot: tânărul este omul generalului.

— Îndrăznesc să vă întreb: ce gândeşte să facă excelenţa voastră?

— Eu? nimic.

— Întrebarea este deci inutilă?

— Cu totul.

— Prizonierul poate fi pus în libertate?

— Nu. îl uit, asta-i tot.

Guvernatorul înţelese semnificaţia groaznică a acestor cuvinte, care îl condamnau pe Belle-Rose la o detenţie perpetuă.

— Trebuie să ştie, spuse ministrul sculându-se, că prin mine se poate totul, fără mine nu se poate nimic.

— Permiteţi-mi să sper, monseniore, că într-o zi îmi veţi îngădui să reiau această convorbire.

— Poate, dar amin această audienţă peste douăzeci de ani.

În timp ce la Paris se petreceau întâmplările de mai sus, doamna d'Albergotti îşi dăruia tot timpul celor mai afectuoase îngrijiri la patul soţului ei; se făcuse galbenă ca ceara la faţă, iar mâinile îi ajunseseră transparente ca alabastrul. Când se înseră, Claudine o însoţi în camera ei, aflată alături de aceea a marchizului.

— Dumnezeule, vă omorâţi! spuse biata fata, sărutând-o.

— Lasă, răspunse cu tristeţe Suzanne, va veni şi pentru mine odihna.

A treia noapte după ziua când avusese loc vizita doamnei de Châteaufort, domnul d'Albergotti o chemă pe Suzanne; Suzanne se grăbi la căpătâiul lui.

— Suferi mult? îl întrebă.

— Nu, am terminat cu suferinţa.

Suzanne deschise gura să-i vorbească, dar domnul d'AI bergotti o opri cu un gest.

— Te-am chemat, continuă el, ca să-mi iau rămas bun de la dumneata. Te-am iubit totdeauna aşa cum îşi iubeşte un părinte copila, dumneata mi-ai dat toată afecţiunea de care ai fost în stare; ai fost onestă, pioasă şi resemnată; n-ai avut niciun gând rău: Dumnezeu trebuie să te răsplătească. Apropie-te, Suzanne, să te binecuvântez.

Suzanne îngenunche lângă pat, mai mult moartă decât vie; înţelese după înfăţişarea domnului d'Albergotti că se petrece cu el ceva tainic şi adânc. Domnul d'Albergotti îşi puse mâinile pe creştetul tinerei sale soţii şi se rugă. Apoi, aceleaşi mâini se împreunară şi se răciră. Suzanne le îndepărtă încet şi îşi privi soţul. Bătrânul căpitan îşi încredinţase sufletul lui Dumnezeu. Doamna d'Albergotti îl sărută pe frunte şi, închizând pleoapele mortului, îngenunche sub crucifix, unde-şi petrecu toată noaptea în rugăciune. După ce-şi îndeplini ultimele îndatoriri faţă de rămăşiţele pământeşti ale celui dus, ceru un cupeu şi cai de poştă. Claudine n-o văzuse niciodată atât de grăbită şi de hotărâtă.

— Mergem la Paris? o întrebă.

16

— Nu, nici gând! Regele se află în Flandra, şi în Flandra mă duc. Acum sunt liberă, şi fără îndoială că Belle-Rose e în mare suferinţă.

În timp ce Suzanne alerga pe drumul spre Lille, prizonierul, zdrobit de cele îndurate, zăcea pe pat, fără glas, fără vedere, aproape fără memorie. Gândirea îi era întunecată de un văl gros. A patra zi se putu ridica. Temnicerul, care îi mai strecurase un bilet în mină, veni aproape de el lăsând să-i cadă la picioare o hârtie răsucită. Belle-Rose o luă şi citi:

„Dacă eşti bolnav, rămâi la pat; dacă nu eşti, prefă-te bolnav”.

De data asta scrisul era al Suzannei. Belle-Rose ascunse biletul la piept, se culcă din nou şi aşteptă. Tocmai atunci, Cornélius şi la Déroute sosiră la Paris minaţi de neliniştea pe care nu încercau să şi-o stăpânească. Domnul de Nancrais venise în întâmpinarea dorinţei sergentului, acordându-i o permisie nelimitată.

— Iată o semnătură care mă împiedică să dezertez, exclamă la Déroute împăturind hârtia. Dacă aş comanda instrucţia gândindu-mă la locotenentul meu, aş purta în mina halebarda ca pe un fier roşu.

— Du-te, îi spuse domnul de Nancrais, şi fă totul pentru a-l salva. Dacă n-am fi în război, în faţa inamicului, n-ai fi mers singur.

Cât despre doamna de Châteaufort, bătea drumul între Bastilia şi domnul de Louvois, tot mai disperată. De data aceasta, mândră şi curajoasa spaniolă se simţea învinsă, într-o zi când era singură în paraclisul ei o zări intrând pe doamna d’Albergotti. Uitând dragostea, părăsirea, gelozia chinuitoare, alergă spre rivala ei, luându-i mâinile într-ale sale.

— Salvat?! strigă ea.

Suzanne clătină din cap. Geneviève lăsă să-i cadă braţele de-a lungul trupului.

— Cum?! însuşi regele, doamnă…

— Regele e rege! răspunse Suzanne cu o expresie sfâşietoare… este egoismul încoronat… şi-a făcut un scut din raţiunea de Stat… Am plâns în genunchi în faţa sa şi, priviţi-mă…

— Pierdut, Dumnezeule! Pierdut! izbucni Geneviève.

— Nu, nu încă; atât cât trăiesc, tot mai sper.

Geneviève, mirată de îndrăzneala tonului, o privi lung pe Suzanne.

— Oh! continuă văduva. Nu mai sunt femeia pe care aţi văzut-o la Compiègne. Acum pot să-l iubesc fără teamă, riscând totul pentru a-l salva. Voi pune în joc averea şi viaţa mea.

— Nu ştiţi ce înseamnă domnul de Louvois! spuse doamna de Châteaufort cu disperare.

— Ştiu ce înseamnă o inimă cinstită şi hotărâtă. El îl urăşte, eu îl iubesc, vom vedea.

Geneviève îşi înăbuşi un suspin.

— Încercaţi, doamnă; tot ce voi putea face pentru a vă ajuta, voi face şi eu.

Suzanne o întrebă ce se mai întâmplase din ziua încarcerării lui Belle-Rose. Geneviève îi povesti tot ce ştia şi ce încercase. Auzind despre torturile suferite de Belle-Rose, Suzanne se cutremură.

— Ludovic al XIV-lea este regele Franţei şi iată ce îngăduie! izbucni îndrăgostita cu groază.

Erau încă împreună, când veni un lacheu să o anunţe pe ducesă că la poartă aşteaptă un bărbat care insistă să fie primit.

— Cine este omul? întrebă ducesa.

— Mi-a spus că se numeşte la Déroute, răspunse lacheul.

— Să intre imediat! zise Suzanne.

— Ce ştii şi ce doreşti? întrebă doamna de Châteaufort când la Déroute intră.

— Ştiu că locotenentul meu este la închisoare şi

vreau să fie eliberat! zise bunul sergent.

— Ei bine i exclamă Suzanne, trebuie să evadeze.

— De la Bastilia? Vai, doamnă, tot atât de uşor ar putea fi smuls un osândit din iad. La toate uşile păzesc santinele, pe toate coridoarele tot de ele dai, iar temnicerii forfotesc peste tot. Zidurile au douăzeci de stânjeni înălţime, şanţurile, douăzeci de picioare adâncime; nu cunosc nici cea mai mică deschidere la care să nu fie gratii groase cât braţul.

16*

— Totuşi, continuă Suzanne, nu există temniţă, fortăreaţă, citadelă de unde să nu se poată ieşi. Nimic nu e imposibil dacă vrei cu orice preţ.

— Nimic, dacă timpul vine în ajutor. Ştiţi ce înseamnă o evadare dintr-o închisoare a Statului? Trebuie bine gândită, din umbră, înşelate o mie de priviri, pândită ora potrivită, nelăsând nimic la întâmplare. E-lucru de lungă durată… ar cere ani, iar când reuşeşti, s-ar putea ca deţinutului să-i fi albit părul. Vreţi să aşteptaţi atât de mult, doamnă?

— Oh! Ar însemna să mor! izbucni Suzanne.

— Doamne! Ce e de făcut? murmură Geneviève.

— Să-l scoateţi de la Bastilia printr-un ordin al ministrului, continuă sergentul.

— Nu va voi! Nu a vrut! strigară deodată cele două femei.

— Mă aşteptam! Sunt în Franţa şi alte închisori, mici Bastilii risipite prin provincii. Obţineţi măcar să fie transportat într-una din ele, de restul mă ocup eu.

— Ce vrei să spui? întrebă Suzanne.

— Am eu planul meu. De douăzeci şi patru de ore de când sunt la Paris, am alergat în toate părţile. Când ai fost soldat timp de zece – doisprezece ani, găseşti camarazi peste tot. Caporalul Grippard, care a moştenit ceva, se află aici, cu patru-cinci artilerişti de elită, gata la orice. Irlandezul este ca turbat. Ne va da o mină serioasă de ajutor… înţelegeţi?

— Dar, spuse Geneviève, atunci e vorba de luptă, nu glumă.

— Doamnă, dacă gloanţele zboară pe sus, vom căuta să ne ferim.

— Bine! Voi obţine acest ordin! strigă Suzanne. Du-te şi pregăteşte totul.

— Alerg; dar îmi mai trebuie ceva.

— Ce?

— Aur.

— Am diamantele mele! izbucni ducesa.

— Bine, asemenea pietricele albe pot deveni metal galben.

Doamna d'Albergotti se repezi la uşă, dar la Déroute o opri.

— Ştiţi vreun mijloc pentru a face să-i parvină locotenentului un bilet? continuă el.

— Ştiu eu unul, zise Geneviève. Un temnicer care a fost în serviciul tatălui meu a şi consimţit, cu preţul aurului, să-i transmită un bilet lui Belle-Rose.

— Recomandaţi-i, doamnă, să zacă la pat. Biletul acesta îi va da puţin curaj, iar boala simulată îi va permite să obţină mai uşor un ordin de mutare.

Suzanne luase o pană în mina; scrise îndată câteva cuvinte şi am văzut cum le-a primit Belle-Rose. Suzanne se prezentă chiar în acea zi la domnul de Louvois. Văduva domnului d'Albergotti fu primită fără întârziere; dar la numele lui Belle-Rose, ministrul se încruntă.

— Ciudată perseverenţă! Mi se pare că am mai refuzat punerea lui în libertate.

— Dar nu asta am vrut să solicit clemenţei dumneavoastră.

— Atunci ce?

— Ordinul de a-l muta pe Belle-Rose într-o închisoare unde poate primi ajutorul şi îngrijirile necesare stării sănătăţii sale.

— Aşa! E bolnav, deci?

— Ordinul de a se pune în aplicare supliciul, oare

nu a venit de la dumneavoastră, monseniore? întrebă Suzanne.

— Un interes deosebit vă face să interveniţi în favoarea acestui deţinut? o întrerupse domnul de Louvois înciudat.

— Sunt logodnica lui, răspunse Suzanne, care roşi fără a pleca ochii.

Domnul de Louvois se înclină.

— Să vi se împlinească vrerea, spuse el scriind câteva cuvinte pe o foaie de ordin gata întocmit, la care erau de completat numai spaţiile albe.

Domnul de Louvois sună din clopoţel şi se prezentă un uşier, căruia i se înmâna ordinul, iar ministrul se ridică.

— Belle-Rose va fi transportat la fortul din Chilons, spuse el, veţi avea voie să-l vizitaţi. După crima de care s-a făcut vinovat, e tot ce pot face pentru el şi n-aş fi făcut-o dacă n-aţi fi fost logodnica lui.

La Déroute nu-şi pierdu timpul. Oamenii cu care se întovărăşise nu aşteptau decât un semnal pentru a acţiona, iar la înştiinţarea primită de la doamna d'Albergotti, era gata. A doua zi, la căderea serii, locotenentul Bastiliei intră la Belle-Rose, înştiinţându-l că un ordin al ministrului îl trimite la fortul din Chilons.

— O trăsură de poştă vă va duce, îi spuse.

Belle-Rose se sculă din pat şi se îmbrăcă. Un ofiţer al

Bastiliei îl aştepta la ieşirea din sumbra închisoare; lângă el erau doi subordonaţi. Surugiul sta pe capră. Ofiţerul ce-l însoţea pe deţinut era tot cel care-l arestase la domnul Mériset, pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice. Unul dintre subordonaţii lui era Bouletord. Fostul tunar îl salută pe Belle-Rose cu un zâmbet ironic:

— Am jucat rişcă; eu am câştigat, exclamă el.

Belle-Rose trecu fără să răspundă şi, când ridică ochii, îl văzu călare, îmbrăcat în surugiu, pe credinciosul la Déroute, care plesnea din bici, şi-şi ridica puţin fâşia

de pânză ce-i acoperea partea din faţă, spre a nu fi recunoscut. Un strigăt de surpriză era gata să-i scape deţinutului dar sergentul duse degetul la gură, iar Belle-Rose sări pe treapta trăsurii.

— Ei, îi zise el lui Bouletord, începeţi altă partidă de rişcă!

Ofiţerul Bastiliei se aşează lângă Belle-Rose. Cei doi subordonaţi, pe bancheta din faţă, iar la Déroute dădu bice cailor.

— Camarazi, strigă surugiul, treceţi-vă braţele prin curele, drumul e prost, plin de hârtoape.

— Ce naiba spune? mormăi ofiţerul: drumul e neted ca-n palmă, n-a plouat de-o lună!

Belle-Rose nu răspunse nimic, şi-şi petrecu braţul pe după o curea, strângând-o tare-n mina. Era limpede că sfatul i se adresa lui. Aurul ducesei făcuse minuni. La Déroute îmbătase zece surugii înainte de a-l descoperi chiar pe cel care trebuia să conducă trăsura deţinutului. Omul nu refuzase punga în care se vedea cum strălucesc ludovicii printre ochiurile de mătase. În filosofia lui personală îşi zisese că o haină de postav albastru cu galoane de argint, un pantalon de piele, cizme bune şi onoarea de a conduce un deţinut de Stat nu preţuiau două mii de livre. Trăsura porni spre bariera Enfer; la câteva leghe depărtare, puţin după ce trecură de Villejuif, o piedică ivită-n drum sili trăsura să oprească: de-o parte sta curmeziş un copac doborât, de cealaltă parte, o căruţă.

— Ei, căruţaşule! strigă la Déroute. Fă loc, trec oamenii regelui.

Căruţaşul scoase capul din încărcătura de fin, căscă, se întinse la loc şi adormi, iar la Déroute făcu gestul de a-l şfichiui cu biciul, dar lovitura nimeri în fân, pe lângă somnoros.

— Uf, domnule ofiţer! exclamă la Déroute, uite că unul care doarme stă de-a curmezişul drumului! Puneţi pe unul dintre vitejii dumneavoastră să-i rupă urechile!

Ofiţerul de poliţie deschise portiera, iar Bouletord sări în drum. Începu să tragă de frâiele cailor de la căruţă şi ea porni; dar somnorosul, trezit de zdruncinătură, coborî din claia de lucernă cosită şi se repezi la Bouletord, care-l înşfăcă de guler. Cum, necum, căruţaşul nu se lăsa cu una cu două şi-i dădu un pumn lui Bouletord, care se rostogoli pe jos. La Déroute îşi îndemnă iute caii, cu atâta îndemânare încât roata trecu peste copac, iar trăsura se răsturnă de partea ofiţerului, peste care sări Belle-Rose, ca peste o treaptă, scăpând din poştalion. Patru-cinci oameni parcă răsăriţi din pământ, se repeziră în drum să-l ajute pe la Déroute să se ridice. În neorânduiala iscată de răsturnarea trăsurii, nici ofiţerul, nici însoţitorul său nu visau măcar la posibilitatea unei ambuscade. Noii-veniţi păreau doar nişte oameni de treabă, vrând să dea o mina de ajutor; dar când ofiţerul şi subalternul fură scoşi afară, se treziră legaţi fedeleş şi cu căluşul în gură. Belle-Rose îl ajută pe Cornélius, care nu era altcineva decât căruţaşul, să-l imobilizeze pe Bouletord.

— Fii cuminte! – i se adresă Belle-Rose fostului tunar, care, învineţit tot de loviturile primite, spumega de furie în dâra lăsată de căruţă – încă o partidă pe care o câştig.

Când ofiţerul închisorii şi cei doi subordonaţi nu mai fură în stare să se apere, la Déroute împreună cu camarazii săi se grăbiră să ridice trăsura.

— Uite ce înseamnă să cucereşti e fortăreaţă fără să arzi nicio amorsă! exclamă sergentul.

Cornélius deshămă caii de la căruţă, încălecă pe unul din ei, iar ceilalţi doi erau pentru Belle-Rose şi sergent.

— O clipă! zise la Déroute; oamenii ăştia pot să se aleagă cu un guturai dacă-i lăsăm aici, în drum. Noaptea e rece.

Ajutat de camarazii săi, îi trase pe ofiţer şi pe ceilalţi doi în trăsură, zăvorî bine portierele şi se retrase

după ce-i salută politicos.

— Acum, în goană, iar voi, zoriţi-vă! le spuse tovarăşilor lui Grippard, care se şi topiră în lanuri.

La Déroute mină calul pe un drumeag, urmat de Belle-Rose şi Cornélius. După un sfert de oră, călăreţii zăriră săgeata unei capele, conturându-se în negru pe cerul senin.

— Încă un pinten în burta calului şi suntem acolo, exclamă sergentul.

În uşa capelei, două femei aşteptau nemişcate şi pline de îngrijorare.

— Ar fi timpul, şi tot nu aud nimic! spuse una.

— Dumnezeule, zise cealaltă, salvează-i, apoi lasă-mă să mor!

Fiecare îşi asculta bătăile inimii; ochii lor nu părăseau cărarea ştearsă, decât pentru a se înălţa spre cer.

— L-au ucis, poate, şopti Geneviève atât de încet, încât vocea-i trecu printre buzele-i albe ca un suspin.

— Cred că dacă ar fi mort, aş fi moartă şi eu, răspunse Suzanne.

În capelă, un preot se ruga lângă altar. Deodată auziră galopul unor cai venind ca tunetul. Cele două femei întindeau capetele încercând să vadă în noapte; curând zăriră trei călăreţi şi-l recunoscură pe cel care galopa acum în frunte.

— Salvat! izbucniră amândouă, cu ochii scăldaţi în lacrimi şi, cu un gest spontan, se aruncară una în braţele alteia.

Între timp, sosiră călăreţii; Geneviève, palidă de moarte, se agăţă de braţul Suzannei.

— Adio, şopti Geneviève; fiţi binecuvântată, doamnă, l-aţi salvat!

Suzanne vru s-o reţină pe Geneviève; atâta resemnare amestecată cu o durere mută o mişcau adânc.

— Lăsaţi, doamnă, reluă Geneviève cu vocea stinsă; vă iubeşte, aveţi parte de fericire!

Apoi Geneviève intră în capelă şi făcu câţiva paşi; dar zdrobită de suferinţă, căzu în genunchi după un stâlp. Belle-Rose sărind de pe cal se trezise în braţele Suzannei.

— Liberi! Liberi amândoi, îi şopti ea.

Belle-Rose o strânse la piept, cu buzele pe fruntea castă a logodnicei lui. La Déroute şi Cornélius se grăbiseră în spatele capelei, să ia caii englezeşti, a căror rezistenţă la viteză irlandezul o cunoştea foarte bine.

— Repede, pe cai! strigă sergentul. Fiecare vorbă ne costă o leghe.

— Da, Jacques, fugiţi, fugiţi repede, adăugă Suzanne.

— Să fug, eu! izbucni Belle-Rose. Mă întorc în tabără.

— Uff! oftă la Déroute, ar fi mai simplu să ne întoarcem la Bastilia.

— Vor asculta ce le voi spune… mă vor judeca!

— Şi vă vor trimite la moarte, întrerupse la Déroute! Dacă gândiţi aşa, luaţi-o înainte, eu vă urmez!

Cornélius interveni, dar Belle-Rose tot n-ar fi cedat dacă însăşi Suzanne nu l-ar fi rugat să fugă, din dragoste pentru ea.

— Rămân aici, ca să te apăr, iar când voi obţine iertarea dumitale, voi veni chiar eu să-ţi aduc vestea cea bună.

Geneviève rămăsese în timpul acesta îngenuncheată în umbra stâlpului; se ruga cu mâinile împreunate. Din altar se auzea vocea preotului care oficia, iar sub bolţile bătrânei capele se ridica blând ecoul cântat al unei tainice rugăciuni. Faţa Genevièvei era scăldată în lacrimi, suspina sfâşietor, iar mâinile-i slăbite îi apăsau inima plină de durere.

„Doamne, murmură, ţi-am dăruit ce mi-a rămas din viaţă ca o răscumpărare, vreau să beau până la ultima picătură din potirul amar pe care mi l-ai întins, pentru iertarea păcatelor mele… Dar… m-am rugat, am plâns,

am suferit şi, iată, Doamne, că tot îl iubesc!… O, tu, Maică Precistă, atât de blândă şi îndurătoare, tu, care în durere ai aflat izvorul bunătăţii, tu, care-i sprijini pe cei loviţi de soartă, priveşte spre nenorocirea mea cu mila ta… Dragostea pe care i-am dăruit-o lui s-a purificat acum de toate gândurile pământeşti… E un adăpost în care mă refugiez… E ca o altă viaţă în viaţa mea… Şi, iată-mă, Sfântă-Fecioară, cum stau de faţă la îngropăciunea inimii mele; sunt plină de nelinişte, iar sufletu-mi strigă către tine, în singurătatea în care plâng. Să fie fericit, sfânta Marie, să fie fericiţi şi ea şi el deopotrivă, uniţi amândoi în ruga mea; ea e atât de cinstită, pură şi strălucitoare, asemeni îngerilor ce te împresoară; eu sunt o biată păcătoasă care şi-a întinat zilele… Nu am altă nădejde decât în tine!… El m-a iertat aici, pe pământ, oare tu mă vei ierta acolo, în cer?… Sufăr, Dumnezeule, sufăr. Tot curajul s-a topit şi sunt rănită în suflet… Simt cum mor cu fiecare zi; viaţa e pentru mine ca un deşert… Din tot ce-am iubit nu mi-a rămas nimic… nici el, nici copilul meu… Spune, Sfânta Fecioară, Maică Precistă, nu e de ajuns o pedeapsă atât de grea? Fă ca măcar lui să-i surâdă fericirea… îndepărtează din drumul lui toate necazurile, şi dă-mi-le mie… eu pot să mor… el să trăiască… Sărut picioarele însângerate ale Fiului tău, scăldându-le în lacrimile mele; inima mi-e zdrobită… îndură-te de mine, Doamne!”

Deodată, în capelă se auzi de-afară galopul mai multor cai care se îndepărtau fulgerător. Geneviève îşi ascunse capul în mâini.

— Pierdut! Dumnezeule! Pierdut! şopti.

Suzanne intră în capelă; era puţin palidă dar ochii îi străluceau de bucurie. După ce privi în jur câteva clipe, nedesluşind pe nimeni, îşi goli punga în cutia milelor şi ieşi. Un cupeu o aştepta ceva mai departe; se urcă şi porni pe drumul spre Paris. Două-trei biete femei care mai zăboviseră în capelă ieşiră şi ele încet; preotul plecă de ia altar; paracliserul începu să stingă luminările şi

lumina scăzu de tot, odată cu murmurul rugăciunilor; doamna de Châteaufort, îngheţată şi zguduită de durere, se târî spre portal; genunchii îi tremurau; apropiindu-se de uşile întredeschise, se clătină şi căzu lângă un stâlp. Prin preajmă se mai afla un sărman împărţitor de agheasmă, bătrân şi zdrenţăros, care o auzi cum cade; se grăbi spre ea şi-o ridică. Aerul proaspăt al nopţii o readuse însim târî pe Geneviève; deschise ochii şi-i mulţumi bătrânului.

— Buna mea doamnă, spuse el, tocmai închideam capela, trebuie să plecaţi…

— Sunt slăbită, vrei să mă conduci? îi răspunse ducesa umilului împărţitor de agheasmă.

— Bolnavii şi săracii sunt slabi, zise bietul om; sprijiniţi-vă de braţul meu.

Doamna ducesă de Châteaufort, ajutată da bătrân, ieşi din capelă. Îşi găsi, la vreo sută de paşi, caleaşca ce-o aştepta pe drumul plin de hârtoape.

— Unde o conduc pe doamna ducesă? întrebă vizitiul.

— La Carmélite! răspunse Geneviève.

XXX

UN FOC DE MUSCHETĂ

De când Belle-Rose părăsea localitatea Villejuif la stă-T ruinţele lui Cornélius şi la Déroute, orologiul mănăstirii vecine bătea de unsprezece noaptea. Peste tot domnea liniştea, seninătatea; pe cer stelele păliseră, iar luna plutea în văzduhul pur. Cei trei fugari, aplecaţi pe gâtul cailor, ocoliră Parisul şi luară drumul spre Calais. Belle-Rose încălecase de copil pe tot felul de cai, buni sau mai puţin buni, care ieşeau din grajdurile de la Malzonvilliers; dacă nu ajungea artilerist, ar fi fost muşchetar; la Déroute fusese rândaş; Cornélius era aproape englez. Treceau ca ghiulelele pe caii lor. De bucurie, la Déroute imita din policăre şi podul palmei castanietele. Era un obicei pe care-l deprinsese de la dansurile spaniolilor din Flandra. Omul acela cumpănit,

care nu prea zâmbea, avea acum faţa deschisă ca o lalea în floare; dar toată veselia lui pieri aflând că merg în Anglia.

— În Anglia! zise el, încruntându-se, deşi nici asta nu-i prea intra în fire. Pentru ce, drace, să mergem în Anglia?!

— Am prieteni acolo, răspunse Cornélius.

— Prietenii dumneavoastră sunt englezi?

— Dar, mă rog, ce-ai vrea să fie?

— De, aş fi vrut să fie altceva!…

— Binişor, camarade! exclamă Belle-Rose, uiţi calitatea lui Cornélius?

— Câtuşi de puţin! Domnul Hoghart este din Irlanda, iar Irlanda este un ţinut francez pe care, din greşeală, Dumnezeu l-a scăpat în mare. Geografic, este o idee pe care aş susţine-o în faţa oricui. Mai bine mergem în Spania!

— E prea departe.

— Să mergem în Lorena.

— E prea aproape.

— Să mergem în Flandra.

— Ar fi cel mai sigur mijloc de a cădea din nou în ghearele domnului de Louvois.

La Déroute nu se dădu bătut prea uşor, continuând să propună Olanda, de pildă, dar Belle-Rose îl întrerupse:

— Nu-nţeleg, ce rău ţi-a făcut ţie Anglia?

— Niciunul.

— Ţi-e teamă că o să mori de foame pe-acolo?

— Deloc; se spune că la ei oile sunt mari cât nişte vaci, iar vacile cât boii de soi.

— Ţi-e teamă să treci Mâneca?

— M-am născut la Dieppe.

— De la geografia pe care o ştii atât de bine, ştii că ar fi o ţară urâta?

— Cunosc ţinutul Beauce care seamănă cu o farfurie întinsă, Auvergne care seamănă cu o furculiţă.

— Nu cumva îţi închipui că pe-acolo bărbaţii sunt

nişte căpcăuni şi femeile la fel?

— Am cunoscut bine la Laon un elveţian născut în Anglia şi a cărui faţă era fermecătoare, răspunse La Déroute cu un aer foarte modest prin care străbătea un pic de-nfumurare.

— Te sperie ploaia?

— Mi-am petrecut copilăria în Normandia şi tinereţea la Chantilly, unde soarele răsare vesel dimineaţa, ca seara să plouă straşnic.

— Atunci de ce nu-ţi place să mergem în Anglia?

La Déroute nu ştia ce motiv să invoce, iar când Belle-Rose îl privi atent, mormăi nedesluşit, scărpinându-se pe după ureche:

— Oricum ar fi, mie nu-mi place să mergem în Anglia.

Cornélius legase de crupa cailor alte haine pe care cei trei călăreţi le îmbrăcară în prima pădure întâlnită în cale.

— O să fim luaţi drept gentilomi plecaţi într-o misiune, zise el, travestindu-se.

— De fapt, spuse la Déroute, nimeni n-o să creadă că evadaţii fug în hainele urmăritorilor.

Îndemnându-şi calul, o luă înainte ca un bun cunoscător al potecilor de vânătoare. Au tot gonit aşa, preţ de trei-patru popasuri de poştă. Aurul în care doamna de Châteaufort îşi prefăcuse diamantele înlătura toate greutăţile. La toate popasurile li se dădeau caii de poştă cei mai buni, care alergau de mâncau pământul, dar fugarii pierdeau peste tot mult timp cu număratul banilor, de nu le rămânea vreme să se informeze şi ce călători mai trec pe-acolo. La Noailles, calul lui Belle-Rose făcu un salt brusc şi căzu. La Déroute descălecă iute, dar Belle-Rose se şi ridicase.

— N-aţi păţit nimic, căpitane? se-ngrijoră sergentul.

— Nimic; îmi pare rău că-mi şchioapătă calul.

La Déroute examină picioarele gonaciului.

— Şi-a lăsat un pic din carnea lui pe drumul

regelui, constată, o leghe-două nu mai poate fi călărit, de...!

— Ei, asta-i! exclamă Belle-Rose, îţi pierzi cumpătul aşa de uşor până şi tu? Văd că ai îngălbenit.

Sergentul izbi cu piciorul în pământ.

— Bine! puteţi să vă bateţi joc de mine cât vreţi, dar căderea asta de pe cal, mie îmi spune că ne paşte un necaz... Parcă mi s-a scurs sângele din vine.

— Ce vrei să ni se întâmple? întrebă Cornélius.

— Pe legea mea, domnule, când ai Anglia în faţă şi oamenii regelui în spate, nu-i de mirare să tremuri puţin. Am o presimţire.

Belle-Rose dădu din umeri, potrivindu-şi şaua.

— Nu-i numai o superstiţie acolo, continuă sergentul; în ajunul bătăliei de la Dunes, mi s-a prăbuşit calul într-un şanţ, eu dedesubt, el deasupra. Bun! Le-am spus camarazilor, las că veţi vedea voi ce-o să fie mâine.

— Şi ce-a fost?

— Ce să fie? Un spaniol mi-a înfipt cuţitul în burtă.

— Şi tu nu l-ai răsplătit cu nimic?

— Ba, da, i-am făcut capul bucăţi cu un glonţ de pistol.

— Şi-a murit?

— Bineînţeles.

— Atunci de ce te mai plângi? Necazul cel mare l-a păţit el, pe cât văd.

Logica raţionamentului mai domoli temerile lui la Déroute, veselia însă nu-i mai reveni pe deplin. Mai străbătură câteva poşte; ceva mai mult decât jumătate din distanţa până la Nouvion era parcursă, când calul lui Cornélius se lovi de o piatră şi căzu şi el. Drumul era tare rău şi irlandezul se răni la mâini şi la genunchi; vru să se scoale, dar nu mai putu face un pas; avea un picior scrântit. La Déroute îşi puse mâinile în cap şi-şi smulse un smoc întreg de păr.

— Ai avut dreptate, dragă prietene, spuse Cornélius, uite că necazul a şi sosit.

— Deie Domnul să fie ultimul! mormăi sergentul, întorcând capul în direcţia Parisului.

Dar, cum la Déroute era un om cu o filosofie practică, nu se lăsă bătut de presimţiri şi-l ajută pe Cornélius să se urce, cu chiu cu vai, în şa; aşa au ajuns la Bernay. Hangiul din partea locului avea o caleaşcă veche, pe jumătate mâncată de cari, pe care ar fi putut să le-o vândă; o avea de la o actriţă, care o primise în dar de la un gentilom. Hangiul considera caleaşca asta drept o mare raritate a epocii. La Déroute se duse drept la el, cu punga în mină. La primele vorbe ale sergentului, bătrânul hangiu refuză. La Déroute mai adăugă cinci ludovici la suma pe care o număra pe colţul mesei. Hangiul încercă să protesteze; din punga fermecată mai căzură doi ludovici; omul mormăi încă, dar acest gen de convingere a sergentului se ridică la o sumă atât de impresionantă, încât caleaşca ieşi din magazie, spre marea mirare a localnicilor. Caleaşca nu era atât de rea pe cât părea; mergea destul de bine, iar Cornélius se simţi pe îndată mai înviorat; înaintau însă ceva mai puţin repede. La Cormont, ajunşi pe o creastă, la Déroute, care se uita mereu în urmă, văzu în depărtare un vârtej de praf; copita vreunui cal scăpăra uneori din acest vârtej. O neaşteptată rafală de vânt măturâ drumul; la Déroute se înălţă în scări, cu mâna pavăză la ochi, şi aruncă o privire iute spre grupul de călăreţi ce se vedeau acum. Într-o secundă, la Déroute sări din caleaşcă.

— Bouletord e după noi, zise el cu vocea-i potolită.

Belle-Rose sări să ia pistoalele.

— Lăsaţi jucăriile astea, reluă la Déroute; nu ne pot servi decât ca să fim omorâţi mai repede. Dacă am fi călare am putea încerca; în caleaşcă ar însemna să ne înşelăm singuri.

— Mai bine să fim omorâţi decât prinşi! strigă Belle-Rose.

— Mai bine să ne salvăm.

— Ce vrei să faci?

— Veţi vedea!

La Déroute se îndreptă spre caii de la caleaşcă şi-i îndrumă pe o scurtătură, neslăbindu-l din ochi pe Boule tord. Un şfichiuit de bici îi făcu să sară pe o pantă şi caleaşca se răsturnă.

— Nu-i totul pierdut, spuse la Déroute, acum locotenentul şi cu mine ne ascundem în spatele caleştii, iar dumneavoastră, domnule irlandez, pe care Bouletord nu vă cunoaşte deloc – zise el către Cornélius – alergaţi în faţa oamenilor stăpânirii, cerându-le să vă vină în ajutor. Dacă îi rugaţi frumos, nu păţim nimic. Atenţie, uite-i!

Toate acestea au durat mai puţin timp decât ne-a trebuit nouă să le povestim. Belle-Rose şi la Déroute se ghemuiră după caleaşcă, iar Cornélius, prinzând din zbor planul sergentului, se grăbi spre Bouletord. Urmăritorii sosiră în galop, cu Bouletord în frunte, cu feţele aprinse şi ochii scăpărând.

— Domnule! domnule! strigă Cornélius îndată ce putu să fie auzit, un poştalion minat prost mi-a răsturnat caleaşca, nu puteţi să aveţi bunăvoinţa să mă ajutaţi s-o ridic?

Bouletord privi la drumul prost; caii înhămaţi aveau capetele întoarse spre el; Cornélius, deghizat, venea spre el; nu avea de ce să-l bănuiască.

— Vom vedea la întoarcere, gentilomule, zise şi el, dând pinteni calului şi trecu mai departe ca un fulger, urmat de ai săi. Belle-Rose şi la Déroute ieşiră din ascunzătoare, iar la Déroute râdea cu poftă.

— Bouletord ăsta nu-i făcut pentru meseria pe care şi-a luat-o, e o oaie proastă rău.

— Ai avut o idee straşnică, reluă Cornélius; dar dacă m-ar fi recunoscut se termina cu mine.

— Cam aşa, numai că nu avea cum să vă recunoască şi nici nu v-a recunoscut.

— Să mergem mai departe.

— Nu. Chiar dacă Boule tord are o minte de oaie

proastă, oaia asta are urechi. La următorul popas de poştă va afla că n-au văzut nici caleaşcă, nici călăreţ; şi-atunci ne va lua urma întorcându-se şi ne va surprinde tocmai în mijlocul drumului; ar însemna să terminăm prost ce-am început bine.

— La Déroute are dreptate, adăugă Belle-Rose; să-l lăsăm pe Bouletord să gonească şi s-o luăm la stânga.

Iată ce se întâmplase după evadarea lui Belle-Rose în împrejurimile de la Villejuif; se ştie că ofiţerul Bastiliei şi subordonaţii săi rămăseseră în cupeul ale cărui uşi fuseseră închise straşnic pe dinafară. Două-trei ore mai târziu, nişte zarzavagii ce treceau pe drum au auzit gemete venind din cupeul părăsit; au eliberat prizonierii, dezlegându-i; Bouletord, înnebunit de furie, îl întrebă pe ofiţer dacă nu porneşte în urmărirea fugarilor. Ofiţerul, năucit de neaşteptata aventură, răspunse într-o doară că trebuie să vadă, să mai aştepte, să se informeze... Bouletord răscolea pământul din drum cu tocurile cizmelor.

— Bine, i se adresă el ofiţerului, daţi-mi ordinul şi mă voi duce singur.

Ofiţerul scoase împuternicirea din buzunar şi Bouletord i-a smuls-o, plecând îndată. Bouletord cunoştea reputaţia domnului de Louvois; cu un asemenea ministru, dacă-i făceai pe plac, aveai încuviinţarea la orice. Bouletord văzuse direcţia în care fugiseră Belle-Rose, la Déroute şi necunoscutul. Drumul pe care porniseră ducea spre Ivry. O ţărancă, aflându-se pe-acolo ca să strângă iarbă pentru vacă, văzuse trei călăreţi gonind spre Saint-Mandé. La Saint-Mandé, un băiat, intrat într-o livadă să fure poame, auzise tropotul cailor pe drumul către Charonne; la Bagnolet, fugarii se opriră la un fierar, să scoată un cui din copita unui cal. Şi aşa, din sat în sat, Bouletord ajunsese la drumul spre Saint-Dénis.

„Fug în Anglia!” gândi el, repezindu-se mai departe.

Împuternicirea semnată de ministru, purtând sigiliul de Stat, arăta că aparţine călăreţilor de ordine ai regelui; lua oameni din fiecare oraş şi îi părăsea în oraşul învecinat.

Accidentele suferite de Belle-Rose şi Cornélius scurtaseră din timpul câştigat la început de fugari. La Cormont, Bouletord îi şi ajunsese din urmă; am văzut însă cum au scăpat de el. Belle-Rose şi ai săi mai aveau trei-patru leghe până la mare; nu le rămânea de mers decât până într-un cătun de pescari, unde să găsească o barcă în stare să treacă strâmtoarea. Caleaşca înainta repede. Sosind în vârful unei coline, Cornélius care privea înainte, strigă: „Marea! Marea!” în aceeaşi clipă, la Déroute, privind înapoi, exclamă: „Bouletord! Bouletord!” Marea lovea ţărmul la o leghe-două de colină; Bouletord venea în goană. La Déroute sări în faţa cailor, oprindu-i.

— Repede! La pământ! răcni el.

La Déroute tăie iute hamurile cailor. Belle-Rose şi Cornélius porniră îndată; caii lor mai aveau doar zăbala şi frâul şi cei doi ofiţeri călăreau pe deşelate, urmându-l pe la Déroute, care alerga în goana mare. Soarele cădea la apus; marea îşi rostogolea valurile aurite, iar la orizont se vedeau velele albe fluturând în vânt ca aripile unor păsări; în depărtare mugeau surd talazurile ce loveau ţărmul. Fugarii priveau când spre marea, unde le era salvarea, când spre Bouletord, care-i urmărea nebuneşte. Bouletord văzuse caleaşca; părăsirea ei îl făcuse să-i identifice pe călători; în momentul când Belle-Rose şi Cornélius porniseră în galop, un strigăt de furie ţâşnise din gura brigadierului, care înfipsese pintenii în burta sângerândă a calului, întrecându-şi trupa dintr-o săritură. Goana era furioasă, oamenii gâfâiau, din nările spumegânde ale cailor care râdeau pământul cu burta răzbea sângele; coapsele lor pline de praf băteau şi ele în roşu; Belle-Rose şi Cornélius îşi îmboldeau caii cu vârful spadelor; Bouletord pornise ca din praştie. Belle-Rose şi

Cornélius aveau oarecare avans, iar la Déroute, care-i depăşea cu vreo sută de paşi, înghiţea spaţiul ce-i mai despărţea de mare. Urmărirea dură cam un sfert de ceas; caii erau istoviţi; Belle-Rose şi Cornélius simţeau sub ei cum slăbeşte rezistenţa gonaşilor; spuma le acoperea nările dilatate; viteza era mai mică şi mai sacadată; ocolind o movilă pe lângă care trecea drumul, se vedea marea udând cu valurile sale mari nisipul cenuşiu. La Déroute îşi biciui calul şi ajunse fulgerător la ţărm.

17 – Belle-Rose

Pe linia de plutire, o barcă luată de mareea care urca greoi, se legăna pe coama valurilor.

— A cui e barca? strigă la Déroute, punând piciorul pe ţărm.

— A mea! răspunse un bătrân pescar înfăşurat în pelerina lui brună de dimie groasă.

— Cât mai iute, pânză în vânt! Iată doi gentilomi care vin acum. Vrei să-i salvezi? Spune.

Bătrânul marinar şi fiul său săriră în barcă, tăind capătul de la ţărm al parâmei cu o lovitură de bardă. Belle-Rose şi Cornélius săriră în apă, împroşcând. Dintr-un salt fură în barcă; pânza se umfla în vântul de seară, barca se legăna pe valuri, prova întoarsă spre larg se înălţa zveltă că un pescăruş atingând apă. În acest timp, calul lui Bouletord frământa nisipul ud sub copite, bătând valul care i se spărgea în piept; încă un elan şi l-ar fi dus mai departe, dar un talaz îl rostogoli îndărăt pe plajă. La Déroute, în picioare la pupa bărcii, îşi scoase pălăria şi-l salută pe brigadier cu un hohot de râs. Bouletord privi jur-împrejur – nicio barcă nu se vedea. Călăreţii săi îl împresurară, forfotind agitaţi. Bouletord ochi o muschetă în mâinile unuia dintre ei, i-o smulse şi o aţinti spre ambarcaţiunea fugară. Siluetele negre a trei pasageri se conturau la orizont, unde soarele mergea la culcare ca un rege în patul său de purpură şi aur. Muscheta rămase o clipă nemişcată, susţinută parcă de o

mina înmărmurită, apoi ţâşni o fulgerare şi glonţul porni. Din barcă se auzi un strigăt, iar una din cele trei umbre, căzu cu braţele deschise. Un zâmbet de febrilă bucurie lumină chipul lui Bouletord.

— L-am ţintit drept în piept, de data asta n-am pierdut totul, exclamă el, aruncând arma în valul ce-i urca până la umăr.

Belle-Rose sta întins pe fundul bărcii; glonţul pătrunsese ceva mai sus de sânul drept. Cornélius, mai galben la faţă decât rănitul, se aruncase în genunchi lângă el, încercând să oprească sângele. La Déroute nu scotea o vorbă; figura lui era acum posomorâtă. Iuţeala actului răzbunător parcă îi întunecase gândirea; trecuse într-o clipă de la o bucurie nespusă la o durere fără margini. Privea năuc la

Belle-Rose şi, înclinându-se asupră-i, îi atinse rana cu o mină crispată.

Mâna i se înroşi şi la Déroute şi-o scutură, zvârlind picături de sânge spre Bouletord, şi strigând cu glas cumplit: – Sângele se va plăti cu sânge!

XXX!

REVERSUL MEDALIE!

D

după ce-l văzu pe Belle-Rose luând drumul Angliei, întovărăşit de Cornélius şi la Déroute, Suzanne se îndreptă spre Paris. Spiritul ei obişnuit cu melancolia, înclinat spre gânduri triste, se legăna acum în reverii duioase; se simţea liberă să iubească şi în sufletul ei onest şi limpede cum e cerul, noua exuberanţă o umplea de bucurie. Nu se îndoia că va trezi în domnul de Louvois sentimente mai bune faţă de Belle-Rose şi că va obţine nu iertarea lui, fiindcă nu era vinovat, ci dezvinovăţirea lui; aşa că de-a lungul drumului i se născură în minte o mie de himere aurite ce-i aminteau de speranţele ei copilăreşti, ce-o îmbătaseră adesea în parcul de la Malzonvilliers… Când intră în palatul ei de pe strada Oseille, Claudine o aştepta plină de nerăbdare şi, văzând-

o atât de radioasă, i se aruncă în braţe. Cele două prietene se îmbrăţişară cu ochii scăldaţi în blânde lacrimi, şi toată noaptea şi-o petrecură făurindu-şi castele în Spania. Refugii bine ascunse la Malzonvilliers, apoi, glorie şi renume pentru Belle-Rose – îl şi vedeau revenit în Franţa, câştigând protecţia regelui şi cucerindu-şi cele mai înalte grade militare în fapte de arme glorioase. Nici Cornélius nu era lipsit de partea sa în aceste minunate visuri, dar când atingea ultima treaptă a splendorii, Claudine cobora iute pe pământ şi clădea pentru ei doi căsuţa din inima pădurii unde aveau pur şi simplu să fie fericiţi. Şi cele două tinere prietene băteau bucuros din palme, izbucneau în exclamaţii şi lacrimi de încântare, de-ai fi zis că-şi pierduseră mintea. Dimineaţa le surprinse tesind mai departe asemenea vise de fericire, când, deodată, ciocanul de la intrare căzu greu pe placa de fier a uşii. Cele două prietene tresăriră şi se strânseră alături, tremurând. Un lacheu veni să o anunţe pe doamna d’Albergotti că un ofiţer din casa domnului de Louvois aşteaptă jos şi cere să-i vorbească. Suzanne şi Claudine îngălbeniră, mai ales Claudine, pentru care numele ministrului era simbolul puterii nemiloase şi al răzbunării tenace. Suzanne o strânse tare de mină.

— Domnul de Louvois a aflat, desigur, dar Belle-Rose nu mai poate fi prins. Curaj, Claudine! Să-i arătăm acestui ofiţer că logodnica şi sora unui militar nu se tem de nimic.

Odată poftit sus, trimisul domnului de Louvois transmise doamnei d’Albergotti rugămintea superiorului său de a binevoi să-l urmeze îndată la acesta.

— Într-o chestiune care nu suferă amânare.

— Nu ştiu despre ce-ar fi vorba, răspunse Suzanne, dar sunt gata să vă urmez.

La poartă aştepta o caleaşcă cu armele domnului de Louvois, Suzanne se urcă şi vizitiul porni. Caii alergau atât de iute, încât se vedea bine că ordinele ministrului

erau de importanţă deosebită. Ajunseră la destinaţie în cinci minute; ofiţerul o conduse pe doamna d’Albergotti în apartamentul domnului de Louvois şi-l anunţă de sosirea ei. Domnul de Louvois, cu buzele strânse şi ochii scânteietori, se plimba încoace şi-ncolo prin cabinetul său; se oprea din timp în timp, doar pentru a sorbi de-a dreptul dintr-o cană mare cu apă; avea acest obicei, care, peste douăzeci de ani din acea clipă, avea să-l coste viaţa. La numele doamnei d’Albergotti, se îndreptă repede spre uşă şi o întâmpină pe tânăra femeie.

— Mi s-a spus totul doamnă, totul! exclamă încruntat.

— Era o datorie pe care o doream să o îndeplinesc personal şi chiar astăzi, replică Suzanne; regret că altcineva mi-a luat-o înainte.

— Acest altcineva este ofiţerul de sub ordinele mele, pe care complicii dumneavoastră l-au legat, maltratat şi închis într-o trăsură; un ofiţer al regelui, doamnă!

— Când este torturat un ofiţer al regelui, monseniore, poate foarte bine să fie închis într-o trăsură un executant regal, răspunse Suzanne.

Domnul de Louvois rupse lama unui briceag pe care îl ţinea în mina.

— Asta poate să vă coste mai scump decât vă închipuiţi, doamnă, se mânie el.

— Totuşi, nu chiar atât de scump, fără ştiinţa regelui.

— Regele este în Flandra, iar eu sunt la Paris; regele e rege şi eu sunt ministrul său! strigă domnul de Louvois, zgâriind masa cu ciotul briceagului. M-aţi supărat rău, doamnă, reluă el brusc, şi veţi avea de dat socoteală foarte serios asupra acestor lucruri.

— Sunt prizoniera dumneavoastră, monseniore.

— Ştiu, şi aţi comis o mare gafă.

Suzanne îl privi pe ministru puţin mirată.

— Ei, doamnă, continuă domnul de Louvois cu un

surâs amar, când dai asemenea lovituri, le dai fără nicio rezervă. Fiindcă n-aţi făcut-o, pot să vă spun acum că dacă aţi vrut să-l salvaţi pe Belle-Rose, trebuia să plecaţi cu el.

— Nu sunt încă soţia sa, monseniore.

Ministrul ridică din umeri.

— Vă mulţumesc pentru asemenea scrupule, doamnă, mi-au servit mai mult decât aş fi sperat. V-am spus, m-aţi supărat rău, dar dacă nu-l am în mâinile mele pe Belle-Rose, veţi plăti dumneavoastră pentru el. După crimă urmează pedeapsa.

— Despre ce crimă vorbiţi, monseniore, ce crimă am comis oare? izbucni Suzanne indignată, având în conştiinţa şi în dragostea ei puterea de a înfrunta totul. Eu nu am cunoştinţă decât de o crimă în toate acestea, de una singură, comisă la Bastilia, noaptea, fără judecată, asupra persoanei unui ofiţer nevinovat. Acest ofiţer este logodnicul meu; unii se îndârjesc să-l piardă, vor să-l înmormânteze de viu în închisoare, să-l omoare poate, iar eu, prietena tuturor celor din familia lui, tovarăşa copilăriei lui şi, în curând, soţia lui, eu care îl iubesc să nu încerc totul pentru a-l salva? O, monseniore, văd bine că n-aţi iubit niciodată! Iar toată puterea dumneavoastră de ministru, cât de mare este ea, nu poate împiedica o femeie să se devoteze!

Domnul de Louvois devenise groaznic la vedere; furia îi sporea în inimă ca o furtună şi, încercând cu toată puterea voinţei să şi-o înăbuşe, se făcuse alb la faţă ca marmura; nările îi fremătau, ochii aprinşi o sfredeleau pe doamna d’Albergotti, mâinile i se crispaseră pe braţele fotoliului, de parcă s-ar fi temut să nu meargă prea departe în pornirea! unei şi enervării lui crescânde.

— Iar eu vă voi face să vedeţi, strigă el violent, că puterea mea merge până la a mă răzbuna cumplit pe cei care îndrăznesc să mă înfrunte. N-au făcut-o niciodată fără urmări teribile, doamnă… Să mă las eu jucat de un ofiţeraş de artilerie, eu care zdrobesc generali de

armată, aşa cum fac bucăţi lama asta! şi rupse brusc un cuţitaş de tăiat hârtie, ce se afla pe masa de scris. Zău aşa, nu ştiţi cu cine vorbiţi! Nu s-a găsit nimeni la curte să vă spună cine sunt? L. Şi cine, mă rog, e ocrotitul dumneavoastră? Un ins ajuns ofiţer din întâmplare, un ins care nici măcar nu e un gentilom, un ins care mi-a încălcat autoritatea, făcându-se instrumentul unui om pe care-l urăsc, iată cine a îndrăznit să se pună de-a curmezişul planurilor mele! Şi eu să nu-l pedepsesc?! Iar dumneavoastră, dumneavoastră care aţi venit să mă implorаţi pentru el, dumneavoastră care mi-aţi smuls o favoare nemeritată, dumneavoastră care v-aţi folosit de această favoare pentru a-l face să evadeze, dumneavoastră care aţi triumfat împotrivă-mi, dumneavoastră veniţi să-mi spuneţi lucrurile astea în faţă?! Dar e o nenebunie, doamnă!…

Domnul de Louvois se ridicase şi măsura cu paşi mari încăperea; violenţa îi adusese acum tot sângele în obraji; ochii erau injectaţi. Suzanne îl privea neclintită, tăcută şi hotărâtă.

— Şi credeţi, continuă ministrul, că dacă doamna de Châteaufort n-ar fi lăsat o barieră de netrecut între ea şi mine, eu n-aş îndrăzni s-o pedepsesc ca şi pe dumneavoastră, oricât de mare ducesă ar fi ea?! Dumneavoastră singură v-aţi pierdut; şi de nenorocire veţi avea parte!

— Mă ameninţaţi astfel, monseniore, pe mine, o femeie? replică Suzanne calmă.

Domnul de Louvois îşi muşcă degetele până la sânge. Se aşează la masa de scris şi mototolea hârtiile ce-i cădeau sub mână.

— Să nu mai discutăm, doamnă, nu ameninţ, acţionez. Dumneavoastră l-aţi salvat pe Belle-Rose; dar Belle-Rose nu a trecut încă hotarele regatului.

— Le va trece mâine.

— Asta mi-o va raporta Bouletord.

La acest nume, doamna d’Albergotti păli uşor.

— Oh, reluă ministrul, ofiţerul Bastiliei, pe care prietenii dumneavoastră l-au aranjat atât de bine, mi-a spus amănuntele. Au izbutit să fugă, dar Bouletord este pe urmele lor. Dacă o să le cadă vreun cal, sunt pierduţi.

Suzanne se înfioră.

— Ei, doamnă, continuă ministrul necruţător, rugaţi-vă să-şi frângă caii lor şira spinării în vreo groapă, dacă ţineţi la libertatea dumneavoastră.

— Nu ţin decât la el, monseniore.

Domnul de Louvois sună din clopoţel şi uşierul intră.

— Puteţi să vă retrageţi, doamnă, aşteptaţi ordinele mele; iar dumneata, adăugă, adresându-se uşierului, roagă-l pe domnul de Charny să poftească în cabinetul meu.

Doamna d'Albergotti se ridică, îl salută pe domnul de Louvois şi plecă, lăsându-l pe ministru singur cu domnul de Charny, care tocmai intra. Noul-venit era un personaj mic de stat, îndesat şi gras, al cărui zâmbet mieros şi privire bănuitoare inspirau o repulsie greu de neluat în seamă. Godefroy Charny, sau domnul de Charny, cum i se adresau ceilalţi, fără ca nimeni să-i cunoască originea nobleţei sale, necum să şi-o explice, era confidentul ministrului, consilierul şi favoritul său; natura îi dăduse şi din caracteristicile capucinului Joseph şi din acelea ale cardinalului Dubois, făcând din el o creatură răufăcătoare, căci avea într-adevăr ceva din hotărârea rece şi crudă a inchizitorului şi încă ceva din viclenia diabolică a înaltului cleric. Influenţa sa asupra domnului de Louvois întrecea orice limită, bizuindu-se pe iuţeala hotărârilor şi perseverenţa în duşmănie. Când domnul de Louvois îi cerea părerea, domnul de Charny nu ezita, sfătuindu-l să aleagă soluţia cea mai violentă. Domnul de Charny nu era nimic şi era totul; era urât şi temut; nimeni nu întreţinea relaţii cu el, dar toţi se fereau să-l ofenseze, orice s-ar fi întâmplat. Domnul de Charny era îmbrăcat cu mare simplitate, nu purta

dantele, nici panglici, iar spada lui nu avea garda şi teaca lucrate cu migală. De altfel, amabil, suplu în împrejurările care o cereau, insinuant, manierat, cu expresii alese, unul din acei oameni capabili să ucidă fără să-şi păteze manşetele şi pălăria cu care saluta adânc.

— Ai văzut-o pe doamna care ieşea când intrai dumneata? întrebă domnul de Louvois.

— Am văzut-o; e drăguţă, o persoană distinsă şi decentă.

— Persoana pe care dumneata o judecai atât de favorabil m-a înfruntat şi vreau s-o pedepsesc.

— E de ajuns să-mi spuneţi aceasta, monseniore, restul devine inutil.

— Voi lăsa pe seama dumitale cred, răzbunarea.

— Vă aparţin întru totul, monseniore.

În vreme ce domnul de Louvois discuta cu domnul de Charny, uşierul căruia îi fusese încredinţată doamna d'Albergotti o condusese într-o mică încăpere unde se mai afla un gentilom. Văzând o doamnă ce părea a fi de la curte, după nobleţă mişcărilor ei, tânărul bărbat se ridică de pe locul său. Suzanne îl privi şi figura lui îi păru cunoscută, dar în starea de tulburare în care o adusese întrevederea cu domnul de Louvois nu-şi aminti nici locul, nici împrejurarea în care-l mai văzuse.

— Doamnă marchiză, mă bucur că vă întâlnesc! exclamă deodată gentilomul.

Suzanne îşi privi mai atent interlocutorul şi-l recunoscu, în sfârşit, pe domnul de Pomereux, care, pe vremea când ea era fată de măritat, petrecuse câteva zile la l\falzonvilliers. Răspunse, deci, la salut, înclinând capul, şi cum în dispoziţia de-acum ar fi văzut în orice cunoştinţă o figură de prieten, îi întinse mâna pe care domnul de Pomereux se grăbi să i-o sărute. Domnul de Pomereux nu mai arăta ca pe vremea când fusese vorba de căsătoria sa cu Suzanne. Pe chipul său slăbit vedeai urmele unei vieţi irosite; trăsăturile erau mai şterse şi

culoarea bătea în galben; zâmbetul nesigur şi din când în când ironic; privirea nuanţată, dar umbrită. După ridurile preatimpurii ce-i brăzdau fruntea şi cearcănele vinete ce-i întunecau obrazul, înţelegeai uşor că domnul de Pomereux îşi petrecuse tinereţea în desfătări. Şi totuşi fizionomia sa spunea că viaţa-i de desfrâu nu l-ar fi împiedicat să-şi amintească şi de faptul că este un gentilom.

— După cum cred, ieşiţi de la domnul de Louvois? zise el, conducând-o pe doamna d'Albergotti la un jilţ.

— Nu vă înşelaţi.

— Dacă v-aş putea fi agreabil cu ceva, vă ţin la dispoziţie influenţa mea, doamnă, fiindcă am onoarea de a fi oarecum rudă cu domnul de Louvois.

— Ei bine, domnule, ruda dumneavoastră e nerăbdătoare să mă trimită la închisoare.

— Pe dumneavoastră! strigă domnul de Pomereux, uluit la culme.

— Chiar pe mine.

— Este cu neputinţă! Dumneavoastră, o femeie… desigur că buna credinţă a ministrului a fost înşelată de cineva; alerg…

— Inutil; în buna sa credinţă a avut grijă să se informeze singur şi fără întârziere. S-ar zice că am comis o mare crimă.

— Care?!

— L-am ajutat să evadeze pe unul dintre prietenii mei care avea onoarea de a fi tratat ca deţinut de Stat.

— Drace! exclamă domnul de Pomereux. Urâtă treabă.

— Aşa mi se pare şi mie acum.

— Domnul de Louvois nu este prea sentimental în asemenea împrejurări.

— Între noi fie spus, nu este chiar deloc.

— Da, e şi părerea mea, şi tocmai asta mă nelinişteşte. Dar nu trebuie să intraţi la închisoare, doamnă!

— Aş fi foarte bucuroasă, dar nu asta este şi dorinţa domnului de Louvois.

— Aşa s-ar părea şi, din păcate, domnul de Louvois este foarte încăpăţânat. Dar în sfârşit, doamnă, nu sunteţi singură pe lume, aveţi…

— Sunt văduvă, domnule, şopti Suzanne.

Abia atunci observă domnul de Pomereux că doamna d'Albergotti era îmbrăcată în negru; când intrase nu-i văzuse decât faţa, nu se uitase la veşminte.

— Văduvă! murmură el. Pe legea mea, nu a depins decât de dumneavoastră să nu fiţi. Dar, se grăbi el să adauge, văzând că Suzanne are gata replica, nu vă păstrez nici urmă de pică şi toată influenţa de care dispun e la picioarele dumneavoastră.

Doamna d'Albergotti da să-i răspundă, când un uşier veni să-l anunţe pe domnul de Pomereux că domnul de Louvois îl cheamă în cabinetul său. Domnul de Louvois tocmai semna o hârtie când intră domnul de Pomereux, iar domnul de Charny se pregătea să se retragă.

— Rămâneţi, i se adresă ministrul! V-am ales pentru o misiune importantă şi veţi pleca peste puţin.

— Primesc misiunea şi voi pleca atunci când veţi voi.

— Îmi pare bine să te aud vorbind aşa.

— Îngăduiţi-mi, interveni domnul de Pomereux, să vă spun câteva cuvinte în privinţa unei persoane de care mă ocup în mod deosebit.

— Numele său, te rog?

— Doamna marchiză d'Albergotti.

— Ştiţi oare ce-a făcut?!

— Ştiu totul.

— Şi aveţi îndrăzneala să vă interesaţi de ea?

— Ei, Doamne, puţin a lipsit să mă însor cu ea!

Domnul de Louvois nu-şi putu opri râsul.

— N-ar fi fost nevoie decât de consimţământul ei ca să-mi devină soţie.

— Ar fi fost cu atât mai rău pentru dumneata.

— De ce?

— Fiindcă dacă v-ar fi fost nevastă, nu mai zic ce-aţi fi devenit.

— Cum?!

— Protejata dumitale, scumpul meu văr, este foarte îndrăgostită de un oarecare Belle-Rose.

— Ah, asta miroase a idilă…

— Acest Belle-Rose era în drum spre fortăreaţa Chilons, când ea i-a înlesnit evadarea, în localitatea Villejuif. L-au închis pe ofiţerul de poliţie în cupeu, iar deţinutul cu complicii lui au luat caii.

— Nu e un lucru cu totul lipsit de ingeniozitate…

— Găseşti? Ei bine! Eu cred că o faptă atât de frumoasă trebuie să-şi primească recompensa. O închid pe iubită, aşteptând să-l am la mâna pe iubit.

— Da’ de unde! replică domnul de Pomereux, cu un zâmbet ironic. Dacă lucrurile au ajuns în stadiul acesta, îi faceţi un serviciu îndrăgostitului; femeia la închisoare, iar bărbatul se plimbă liber, paradisul pe pământ!

— Aşa credeţi, domnule, gata cu zeflemeaua!

— Sunt chiar sigur.

— Ia te uită! Uşuraticii noştri cred că toată lumea e făcută după chipul şi asemănarea lor?

— Poate că în lumea asta n-ar fi fost chiar atât de rău… monseniore, şi bunul meu văr.

— Nu-mi dau seama, dar deocamdată îţi spun că femeia de care vorbim, domnule, este dintr-un alt aluat… Iubeşte cu toată patima şi tocmai pentru asta o închid; când iubeşti ca ea, o faci fiindcă eşti iubită, fii sigur, vere; nu sunt decât un biet ministru, dar ştiu la fel de multe ca şi dumneata asemenea lucruri; când el va afla că ea e la închisoare, îl voi prinde uşor şi va fi spânzurat.

Domnul de Pomereux începu să bată darabana pe masă.

— Şi eu vă spun că nu se va întoarce. Ar fi un prost! Ce fel de părere v-aţi făcut despre ofiţerii şi marchizele

epocii noastre? Ofiţerul nici nu se mai gândeşte la ea, acolo unde se află, iar mâine, marchiza nu se va mai gândi la el.

— Aşa credeţi?

— Cum altfel?!

— Atunci nu v-ar displăcea să vă însuraţi cu ea?

— Eu? exclamă domnul de Pomereux, sărind de pe scaun.

— Da, chiar domnia-ta. Spuneţi-mi însă clar, domnule conte, aţi avea ceva împotrivă să vă căsătoriţi cu doamna marchiză, faţă de care arătaţi un interes deosebit?

— Îmi propuneţi o idee năstruşnică…

— Ideea este a mea, dragul meu văr, iar ideile unui ministru nu sunt niciodată năstruşnice.

— Şi totuşi…

— Ce contează! Interesul dumneavoastră a făcut să ia naştere un plan bun. Răspundeţi-mi.

— Pe legea mea, cu toate că a te căsători este ceva de plâns, fiind vorba de doamna d’Albergotti, voi face şi această nebunie.

— Nu vă temeţi de Belle-Rose?

— Lăsaţi asta! De altfel, parcă nu există totdeauna în inima femeii câte un Belle-Rose înainte de căsătorie, unul în timpul ei, sau după? Cel care vă vorbeşte a fost de zeci de ori Belle-Rose şi ar fi trebuit să mor de şase ori de disperare.

— Bine! Iertarea doamnei d’Albergotti se obţine doar cu acest preţ; să se mărite cu dumneavoastră, şi o absolv.

— Sunt de acord: doamna d’Albergotti este frumoasă şi mi-a plăcut dintotdeauna.

— Încercaţi, scumpe văr. Eu mă răzbun pe Belle-Rose şi vă văd cu un cămin. Înseamnă că mă ocup totodată şi de afacerile Statului, şi de cele ale familiei. Fă în aşa fel ca doamna d’Albergotti să se hotărască şi ea; altfel va intra pentru totdeauna la mănăstire.

— Nu va intra la mănăstire.

— Sunteţi atât de sigur?

— Epoca pastorală s-a stins, monseniore.

— V-a trebui să-mi daţi dovada.

Domnul de Louvois chemă un uşier, ordonându-i să fie chemată doamna d'Albergotti.

— Apropo! exclamă domnul de Pomereux, în momentul când uşierul se retrăsese, pregătiţi-mi o nouă misiune ca dar de nuntă: dacă o îndeplinesc pe una, aş vrea să câştig o a doua.

— De ce?

— Voi avea nevoie, cred, de o oarecare distracţie după căsătorie.

Abia terminase de spus, când Suzanne intră în cabinetul ministrului.

— De când ne-am despărţit, m-am mai gândit, doamnă, îi spuse domnul de Louvois. Ţinând seama de tinereţea dumneavoastră, aş vrea să uit greşeala de care v-aţi făcut vinovată.

„Ah, da, gândi Suzanne, acum nu mai este decât o greşeală, adineauri era o crimă…"

— Dar, continuă ministrul, adaug o condiţie la această favoare. Iată-l aici de faţă pe domnul Pomereux, care face parte dintre cunoştinţele dumneavoastră, cred; l-am însărcinat să vă informeze personal. Vă las. Domnul conte îmi va comunica răspunsul dumneavoastră; doresc să fie cel care îmi va permite să vă pun neîntârziat în libertate.

Domnul de Louvois se retrase, iar domnul de Pomereux şi Suzanne rămaseră singuri.

O PROFESIUNE DE CREDINŢĂ

D

după ce l-a lăsat pe domnul de Pomereux singur cu doamna d'Albergotti, domnul de Louvois trecu să-l vadă pe domnul de Charny, care aştepta într-o încăpere învecinată.

— Sunt gata, monseniore, spuse domnul de Charny,

îndată ce-l văzu.

— Nu e încă momentul, răspunse ministrul.

— Aţi renunţat la răzbunare?

— Mă cunoşti prea bine ca să-ţi dai seama că nu-i vorba de-aşa ceva.

— Aş putea şti, monseniore, ce gânduri aveţi?

— Oh, e foarte simplu! O mărit pe doamna d'Albergotti.

Domnul de Charny îl privi pe domnul de Louvois, înţelegând că e aici o taină pentru el.

— Domnule de Charny, reluă ministrul, care ghicise semnificaţia privirii, o dau domnului de Pomereux.

— Domnului de Pomereux! izbucni confidentul. Dar puneţi paie pe foc!

— Chiar lui! Iubeşte prea mult, pentru a nu iubi nimic.

— Înţeleg, continuă domnul de Charny, ridicând capul, doreşte toate femeile şi nu preferă niciuna; cred totuşi că recluziunea s-ar fi potrivit mai bine decât o căsătorie.

— Doreşte-mi ca frica s-o facă să cedeze, iar eu voi fi răzbunat, răspunse ministrul cu un zâmbet straniu; n-a fost nevoie decât de o întrevedere de un sfert de oră pentru a o cântări aşa cum trebuie pe doamna d'Albergotti. Este o femeie care dă dovadă că are un suflet neîntinat în vremurile astea!

— Mare imprudenţă, completă domnul de Charny.

— Ea iubeşte, iar eu o înlănţuiesc de vie cu un destrăbălat. Va muri. Mănăstirea nu e decât o mănăstire; căsătoria e un mormânt.

— Sunteţi învăţătorul meu în toate privinţele, spuse favoritul înclinându-se.

Pe când domnul de Pomereux se afla la domnul de Louvois, Suzanne, pradă singurătăţii, simţi cum se ivesc în inima ei nelinişti surde. În primul moment, susţinută de indignare, opusese o înfăţişare calmă furiilor ministrului; dar acum, când începea să întrevadă noile

primejdii la care putea fi expusă dragostea ei născânda şi curată, ridică spre cer ochii umezi în care strălucea o lacrimă. Regreta, poate, că nu l-a urmat pe Belle-Rose, se temea că vestea recluziunii ei să nu-l determine pe îndrăzneţul ofiţer să se întoarcă în Franţa; totuşi, aşa cum îşi făcuse totdeauna datoria, se încredinţă puterii cereşti. După plecarea domnului de Louvois, domnul de Pomereux, văzând ochii mari ai Suzannei oprindu-se asupra sa cu o expresie mirată şi neliniştită, înţelese că misiunea pe care o acceptase cam uşor era mult mai delicată decât crezuse. Tânărul curtezan trecuse prin prea multe pentru a nu fi un destul de bun fizionomist: melancolia senină ce învăluia trăsăturile doamnei d'Albergotti îl impresionă, fără a se căi însă, începând să se întrebe dacă această femeie nu e mai bună decât toate cele pe care le cunoscuse. Dar domnul de Pomereux nu era omul care să dea înapoi în faţa vreunei încercări; cele mai puţin obişnuite erau tocmai cele care îl satisfăceau mai mult. Emoţia sa nu durase decât o clipită, iar Suzanne nu avusese când s-o observe, aşa că el deschise gura pentru a-i comunica intenţiile domnului de Louvois.

— L-aţi auzit pe domnul ministru; soarta dumneavoastră, doamnă, este numai în mâinile dumneavoastră.

— Înseamnă că este tot în mâinile sale, domnule, odată ce pune o condiţie.

— Vă mărturisesc, doamnă, că am obţinut de la ilustrul meu văr mai mult decât speram, dar altfel decât aş fi dorit.

— Explicaţi-vă, vă rog.

Domnul de Pomereux îşi răsuci borurile pălăriei între degete, mototoli panglicile pantalonului bufant, trecu cu mina pe dragonul spadei şi rămase tăcut câteva clipe.

— Pe legea mea, doamnă, izbucni deodată, ca unul care se hotărâse în sfârşit, iată că stau să potrivesc în

minte o mulţime de cuvinte pentru a vă anunţa un lucru pe care dumneavoastră va trebui să-l aflaţi, mai devreme sau mai târziu. Cred că ar fi mai simplu să vi-l spun fără ocol.

— Este şi părerea mea, domnule.

— Ei bine, doamnă, voinţa domnului de Louvois este, nici mai mult nici mai puţin, să acceptaţi să-mi fiţi soţie.

Doamna d'Albergotti se roşi ca o fragă şi scoase un ţipăt uşor.

— Da, doamnă, să-mi fiţi soţie! repetă contele, înclinându-se.

— Dar e o nebunie! strigă Suzanne înmărmurită.

— Doamnă, în ce vă priveşte sunt de aceeaşi părere; dar îngăduiţi-mi să cred că pentru mine n-ar fi o nebunie.

— Domnul de Louvois v-a vorbit serios, domnule?

— Mai serios nici că s-ar fi putut.

— Ar vrea să fiu soţia dumneavoastră?

— Sau ca eu să fiu soţul dumneavoastră, cum vreţi să priviţi lucrurile.

— Şi aceasta este condiţia în schimbul libertăţii mele?

— Singura.

La fiecare replică a domnului de Pomereux, mirarea Suzannei sporea. I se părea imposibil ca domnul de Louvois să se joace astfel cu sentimentele ei, după mărturisirea pe care i-o făcuse, şi totodată contele îi vorbea pe un ton care o făcea să-şi piardă cumpătul.

— Iertaţi-mă, domnule, dacă insist, reluă ea, vreţi să spuneţi că această propunere vine chiar de la domnul de Louvois?

— Fără nicio îndoială, doamnă, este o îndrăzneală pe care n-aş fi avut-o niciodată.

— S-ar părea că, în ceea ce vă priveşte, îl aprobaţi, nu?

— O mărturisesc cu toată umilinţa. Când ţi se

deschide poarta paradisului, nu o închizi.

— Acesta e un limbaj de curte, iar dumneavoastră uitaţi că sunt aproape de închisoare.

— Lăsaţi-mă să cred că nu veţi ajunge niciodată acolo.

— Văd, domnule, continuă Suzanne cu gravitate, că mrul dumneavoastră, domnul de Louvois, nu v-a spus otul.

— Dimpotrivă, doamnă, răspunse domnul de Pomeeux cu un zâmbet.

Suzanne îl privi cu ochi îngroziţi.

— V-a spus că sunt logodită chiar cu acela a cărui fugă am ocrotit-o?! izbucni ea.

— Da, doamnă.

— Că îl iubesc?

— Da.

— Că el mă iubeşte?

— Da.

— Şi dumneavoastră consimţiţi să mă luaţi în căsătorie?

— Da.

— E o minciună! strigă Suzanne, sculându-se, cu faţa împurpurată de indignare.

— Deloc; mi se pare că v-am spus lucrurile cele mai normale din lume, răspunse contele cu un inalterabil sânge rece.

— Domnule, replică doamna d'Albergotti, aşezându-se din nou, înseamnă că nu m-aţi înţeles. V-am spus…

— Nu vă daţi osteneala să repetaţi; vă pot reproduce tot ce mi-aţi spus, o întrerupse domnul de Pomereux. Aveţi un logodnic; acest logodnic, fugarul după care aleargă oamenii domnului de Louvois, vă iubeşte, ceea ce e foarte firesc, iar dumneavoastră îl iubiţi, ceea ce înseamnă că mulţi alţii ar vrea să fie acum în locul lui. Îmi veţi jura că sunteţi sortită să-l iubiţi mereu, iar el nu vă va uita. Nu-i aşa?

— Întocmai.

— Vedeţi, deci, că am înţeles tot!

— Şi cu toate că ştiţi întreaga stare de fapt, perseveraţi în dorinţa de a vă deveni soţie?

— Pe cuvântul meu, doamnă, este dorinţa mea cea mai vie.

Un surâs amar trecu pe buzele Suzannei, care-şi trase jilţul mai deoparte, strângându-şi poalele rochiei cu un gest de dispreţ umilitor.

— Se poate, doamnă, să cunoaşteţi atât de puţin oamenii, încât propunerea mea să vă mire? continuă domnul de Pomereux pe un ton curtenitor.

— Nu numai că mă miră, mă îndurerează.

— Oh, Doamne, doamna mea! exclamă contele surprins, ce vedeţi atât de dureros în dorinţa de a vă lua în căsătorie? La vederea chipului şi ţinutei dumneavoastră, jumătate din doamnele de la curte pot muri de ciudă, şi-apoi, sunt gentilom, suntem tineri amândoi; ce poate fi mai simplu?

— Dar, domnule, inima mea nu-mi mai aparţine, reluă Suzanne neliniştită.

— Pe legea mea, doamnă, în privinţa aceasta teoriile mele sunt aceleaşi cu punctul de vedere al multor oameni onorabili, răspunse contele fără să clipească. Nu poţi crede în iubiri inalterabile, iar în epoca în care trăim, viaţa pastorală nu mai e la modă. Aţi da impresia că n-aţi părăsit niciodată Malzonvilliers, pentru a şti câte ceva asupra acestui capitol. Într-un contract marital, dragostea este numai o intrusă, iar noi nici n-o cerem soţilor. Te căsătoreşti ca să te căsătoreşti, şi nici nu te gândeşti să-ţi faci probleme din sentimente ce nu-l privesc pe unul dintre soţi. Ce să-i faci! N-am atins încă ultimul stadiu; mai există minţi tinere pe care asemenea situaţii le înspăimântă, dar până la urmă totul se aranjează cum nu se poate mai bine. E o stare de lucruri cu care vă veţi deprinde; în ce mă priveşte, sunt perfect liniştit. Nu sunt un Melibee, ca să mă ascund în fundul codrului. Cândva poate mă veţi iubi, doamnă, iar până

atunci vom duce viaţa tuturor perechilor din lumea bună.

Suzanne rămase mută la cinicul lui răspuns. Niciodată, nici ca fecioară, nici ca soţie a domnului d'Albergotti nu auzise vorbindu-se astfel despre căsătorie. I se părea că domnul de Pomereux îi vorbeşte într-o limbă necunoscută, îşi ascunse faţa în mâini şi rămase tăcută. Roşise până la rădăcina părului, iar inima îi bătea tot mai grăbit.

— Acum poate că sunteţi foarte surprinsă, doamnă, reluă contele, dar e un fel de-a privi viaţa la care veţi ajunge şi dumneavoastră cu timpul. Există pe lume mai multe izvoare de plăcere decât vă aşteptaţi. Şi apoi nu avem, nici dumneavoastră, nici eu, timpul să ne mai gândim la consecinţele propunerii pe care v-am făcut-o. Important este să nu vă lăsaţi dusă la închisoare. Restul se va aranja. Ştiu că e un risc pentru mine; dar am simţit totdeauna o înclinare secretă pentru dumneavoastră, care mă face să înfrunt totul numai pentru a vă face un serviciu.

Suzanne ridică fruntea, vrând să vadă dacă domnul de Pomereux nu glumeşte cumva. Dar niciodată gentilomul nu fusese atât de serios.

— Ceea ce v-am spus, doamnă, este adevărul adevărat, adăugă el; primul dumneavoastră refuz la cererea mea în căsătorie nu ne-a adus mare fericire nici unuia dintre noi. Vedeţi unde vă aflaţi; iar eu, am făcut tot felul de lucruri, mult rău, puţin bine, trăind la întâmplare, făcând din tinereţea mea ceea ce necuratul a vrut; mi-a rămas o singură dorinţă vie, să sfârşesc cât mai repede cu această existenţă fără nicio noimă, o mare înţelegere pentru greşelile altuia şi o experienţă destul de nefericită, care m-a învăţat să iau lucrurile aşa cum sunt, lumea aşa cum este. Cu asemenea reputaţie, doamnă, mă înclin în faţa dumneavoastră cu aceeaşi cerere şi, în ciuda modestiei ce mi se atribuie, am pretenţia să cred că sunt de preferat unei închisori.

Suzanne îşi revenise din tulburare în timpul acestei

neobişnuite mărturisiri, iar când domnul de Pomereux tăcu, ea îi răspunse:

— Fiindcă totul este mult mai serios decât m-am aşteptat la început, vă voi vorbi cu toată gravitatea, domnule. Aţi susţinut teorii al căror merit nu-l contest, dar nu-mi pot aparţine mie. Într-adevăr, pe vremea când voinţa părintelui meu îmi călăuzea tinereţea, am fost în stare să-mi acord mina, făcând un sacrificiu, dar azi când sunt liberă, mina nu va fi dată decât odată cu inima. Or, inima mea a şi fost dăruită, domnule. Ce-aş mai adăuga la propunerea pe care mi-aţi făcut-o în numele domnului de Louvois? Viaţa şi libertatea mea sunt în puterea lui; dragostea însă îmi aparţine.

Faţă de ţinuta doamnei d'Albergotti, domnul de Pomereux înţelese că nu mai avea niciun argument; dar din această certitudine i se stârni dorinţa aprigă de a înfrânge o rezistenţă la care, cinstit vorbind, nu se aştepta.

— Pe legea mea, doamnă, reluă el zâmbind, cred că faceţi o greşeală şi că refuzul acesta vă expune unui pericol la care nici nu vă aşteptaţi.

— Care, domnule?

— Acela de a mă vedea îndrăgostit de dumneavoastră.

Suzanne ridică din umeri, râzând.

— Ei, doamnă, nu luaţi lucrurile în glumă. Dacă v-aţi fi căsătorit cu mine ar fi fost şanse să scăpaţi de acest pericol, dar acum nu mai fiţi sigură că îl veţi putea ocoli.

— Dacă acesta este pericolul, mărturisiţi că domnul de Louvois va avea grijă să mă trimită într-un loc unde nu m-ar putea atinge.

— Asta mă înfurie. Închisoare de dragul altei închisori! în locul dumneavoastră aş fi preferat căsătoria: e o Bastilie din care se mai evadează uneori.

Suzanne îl opri pe domnul de Pomereux cu un gest.

— Ce să-i faci! Iată-vă în ghearele vărului meu; asta nu înseamnă că nu voi încerca nimic pentru eliberarea

dumneavoastră; acum situaţia a început să mă intereseze mult şi voi pune totul în mişcare pentru a vă reda libertatea cu riscuri şi primejdii pentru dumneavoastră.

Peste o oră, domnul de Louvois îl rechemă pe domnul de Pomereux.

— Ei bine?... i se adresă de la distanţă, îndată ce-l văzu. Am obţinut capitularea fortăreţei?

— Pe legea mea, scumpul meu văr, dacă neamul omenesc ar fi început cu doamna d'Albergotti, cred cu tărie că păcatul n-ar fi fost născocit niciodată, şi nici eu, nici dumneavoastră nu ne-am fi născut.

— Asta înseamnă că ai eşuat.

— Total.

— Ştii că am prevăzut şi asta!

— La dracu'! Eşti aproape sigur că vei triumfa asupra unei femei, şi când colo dai de un fenomen! Pe cuvântul meu, nici Héloïse, de neştearsă amintire, nu este demnă, după părerea mea, nici măcar să strângă şireturile corsetului doamnei d'Albergotti.

— Pe scurt, preferă închisoarea sau mănăstirea persoanei dumitale?

— Mă vedeţi umilit la culme. Ştiţi, domnule, că dacă ar exista multe asemenea femei la Paris, ar trebui să te călugăreşti sau să te naşti abate. E un trist exemplu pentru curte şi nici nu ştiu cum să stărui s-o închideţi cât mai repede!

— Las pe mine grija asta, răspunse domnul de Louvois, scriind câteva cuvinte pe o hârtie.

— Cu toate că excelenţa voastră mi-a spus adesea că sunt un descreierat, un nebun, un vânător de fuste, cred, pe onoarea mea, că sunt pe cale să mă îndrăgostesc de-a binelea, de doamna d'Albergotti, de când mi-a vorbit aşa.

— Îndrăgostiţi-vă cât poftiţi! Ar fi trebuit să-i deveniţi soţ ca să nu ajungă la mănăstire.

— Stăruiţi, deci, în dorinţa recluziunii?

— Nu repet de două ori acelaşi lucru, vere. Şi apoi,

ştii bine, pasărea din colivie cheamă pasărea din văzduh. Cu una vânătorul prinde două.

— Sunteţi neîndurător, monseniore.

— Oh! abia încep să fiu, murmură domnul de Louvois. Cei care nu mi se vor pleca vor fi zdrobiţi.

— Ei, lăsaţi! exclamă domnul de Pomereux, ascultându-l. Acum sunt foarte hotărât şi sigur că m-am îndrăgostit de doamna d'Albergotti.

— Mi-aţi văzut bunăvoinţa, şi v-o păstrez.

La accentul domnului de Louvois, domnul de Pomereux, care nu era uşor emoţionabil, tresări totuşi. Şi, aruncând o privire plină de milă spre uşa dincolo de care se afla Suzanne, ieşi din cabinetul ministrului.

După aceea, domnul de Louvois discută repede cu domnul de Charny.

— Ei bine, îi spuse ministrul, îl refuză pe domnul de Pomereux.

— Înseamnă că va adulmeca mormântul, răspunse cu răceală domnul de Charny.

— Rămâne mănăstirea, nu e chiar atât de rău, reluă domnul de Louvois, punându-şi semnătura în josul scrisorii recent întocmite.

— Aş! făcu confidentul, o chilie sau un sicriu, tot una-i!

Curând după asta, un uşier o anunţă pe doamna d'Albergotti că a venit timpul plecării. Marchiza se ridică şi coborî în curte, unde văzu o caleaşcă cu armele ministrului. Gentilomul care o condusese dimineaţa la domnul de Louvois o aştepta pe peron. Era domnul de Charny. Văzându-i figura galbenă şi expresia rece, pe doamna d'Albergotti o străbătu un fior; îşi întoarse ochii de la el şi, fără să-i dea mina, sări în caleaşcă, iar domnul de Charny se aşeză alături. Vizitiul pocni din bici şi caii porniră. Caleaşca făcu un ocol în curte, iar doamna d'Albergotti zări prin portieră chipul domnului de Louvois, care privea din spatele ferestrei, caii grăbiră trapul şi imaginea ministrului trecu prin ochii ei ca o

arătare.

Unde mă conduceţi, domnule? îl întrebă Suzanne pe domnul de Charny.

La mănăstirea benedictinelor de pe strada Cherche-Midi.

XXXIII

MĂNĂSTIREA DE PE STRADA CHERCHE-MID1

M

ănăstirea benedictinelor de pe strada Cherche-Midi era pe vremea aceea renumită în lumea pariziană pentru austeritatea şi disciplina ei. Era o clădire pătrată, prelungindu-se prin două aripi care o încadrau în unghi drept; de jur-împrejur, întinse şi frumoase grădini dădeau acestui refugiu religios frumuseţea unei împrejmuiri înverzite, iar între zidurile parcului ei erau nenumărate colţuri retrase şi cărări proaspete şi umbroase. Dar în mijlocul acestui parc atât de răcoros şi surâzător, mănăstirea cu ziduri albe şi acoperişuri cenuşii, din care nu scăpa nici cel mai mic zgomot, avea o înfăţişare mohorâtă ce-ţi îngheţa inima. Părea un mormânt imens, între flori. La numele domnului de Louvois, poarta se deschise; doamna d'Albergotti şi călăuza sa coborâră din caleaşcă; Suzanne fu condusă într-o mică încăpere unde nu vedeai decât o bancă de lemn, un crucifix şi scăunelul de îngenuncheat la rugăciune, iar domnul de Charny fu poftit în vorbitor, unde îl aştepta stareţa.

— Vreţi să aşteptaţi aici câteva clipe, doamnă, îi spuse domnul de Charny Suzannei, părăsind-o; azilul pe care vi l-a ales domnul de Louvois vă scapă de o lume de corupţie, care ar fi putut veşteji într-o zi puritatea dumneavoastră. Mă duc să vă recomand deosebitei bunăvoinţe a stareţei. Este dorinţa şi ordinul ministrului, iar dacă slaba mea influenţă poate face ceva, fiţi încredinţată că nu voi uita nimic pentru a fi tratată aici după cum vi se cuvine.

Doamna d'Albergotti se înclină, fără să răspundă. Glasul acestui om îi îngheţa sângele în vine. Scrisoarea

adusă de domnul de Charny fusese concepută în termeni clari, precişi. Îndată ce luă cunoştinţă de conţinutul ei, stareţa se înclină în faţa trimisului domnului de Louvois.

— Puteţi să-l asiguraţi pe domnul ministru, spuse ea, că instrucţiunile sale vor fi îndeplinite întocmai; ştiu prea bine ce-i datorează mănăstirea pe care o conduc, ca să nu mă abat de la dorinţele sale.

— Preacuvioasă doamnă, răspunse domnul de Charny, din scrisoare aţi aflat, desigur, şi că domnul de Louvois mi-a încredinţat, într-o oarecare măsură, tutela persoanei pe care v-o aduc. Intenţia sa este să se călugărească în două-trei luni, numai dacă nu s-ar supune cât mai repede voinţei sale.

— Se va călugări, în acest caz, domnule.

— Este un temperament încăpăţânat, înclinat din nefericire spre lucruri lumeşti, nemaleabil, şi nutreşte o dragoste vinovată, de care domnul de Louvois crede că o veţi vindeca. Ştiu că nu veţi putea fi decât bună cu ea; este în firea dumneavoastră pioasă şi blândă: dar temperaţi-vă bunătatea excesivă prin puţină severitate. Credeţi-mă, numai astfel va afla repede calea salvării.

— Mă voi conforma, domnule.

— Doamna d’Albergotti a răspuns foarte urât amabilităţii domnului de Louvois, i-a înşelat buna-credinţă. Pentru o persoană atât de tânără, asemenea fapte nu arată o corupţie bine înrădăcinată? Ţineţi-o sub cea mai severă supraveghere; exemplul şi sfaturile cuvioşeniei voastre o vor aduce curând la sentimente oneste.

Domnul de Charny mai vorbi câteva minute pe acelaşi ton, apoi se retrase cu adânci plecăciuni. După un sfert de oră Suzanne auzi pornind caleaşca ce-o adusese. Şi-a luat în gând un ultim adio de la lumea pe care o părăsea şi o urmă pe o supusă soră, care venise s-o caute. Vorbitorul era despărţit în două printr-un grilaj peste ale cărui ochiuri cădea o perdea neagră; o bancă lungă înconjura încăperea destul de largă, având doar

trei ferestre mici cu rame de plumb, pe unde ziua pătrundea mult întunecată. Pe perete vedeai o admirabilă pictură reprezentând Bunavestire; icoana şi un Christ sculptat în fildeş cu mare artă erau singurele podoabe ale acestei săli. Călugăriţele benedictine aveau de obicei faţa acoperită cu un văl gros, nearătându-şi-o niciodată celor străini mănăstirii; dar ţinând seama de instrucţiunile din scrisoarea domnului de Louvois, care preciza că doamna d'Albergotti trebuie să fie tratată ca o persoană de-a casei în tot timpul şederii sale acolo, stareţa îşi ridică vălul, întâmpinându-şi noua pensionară. Această maică-superioară era o femeie de vreo patruzeci şi cinci de ani, care trebuie să fi fost frumoasă odată, dar austeritatea impusă de ordinul benedictin şi frământările unei firi măcinate de invidii o lipseau de acea graţie ce devine a doua frumuseţe. Avea o faţă galbenă ca fildeşul vechi, ochii negri şi sfredelitori, sprâncenele ca două brazde, buzele strânse şi decolorate; era o figură ce emana autoritatea, dar o autoritate seacă şi rece. Stareţa avea mâini frumoase şi talie subţire dar duritatea şi dispreţul ce răzbeau din ascuns distrugeau calităţile dăruite de natură. Era numită între zidurile mănăstirii maica Evangélique a inimii Sfintei Marii, dar fusese cunoscută în lume sub numele de doamna de Riège. Domnul de Louvois o adusese la ultimu-i rang. Născută într-o familie obscură de prin părţile Canalului-Mânecii, izbutise, datorită inteligenţei ei puse în slujba intrigilor, să ajungă în mediul societăţii înalte unde se bucurase câtva timp de oarecare importanţă. Dar după o încurcată manevră de la curte, în care inima ei era direct interesată, dezamăgirea nereuşitei o făcuse să se călugărească. Influenţa domnului de Louvois o însoţi însă, lui îi datora alegerea ca stareţă, şi-i rămăsese devotată. Dar rana insuccesului din trecut nu i se cicatrizase în inimă şi acum ura toate bucuriile lumeşti şi, mai ales, avea o pică adâncă pe tinerele frumoase… Maica Evangélique şi doamna d'Albergotti schimbară o

privire. Privirea stareţei, rapidă şi rece, o impresionă dureros pe Suzanne, care simţi îndată o irezistibilă repulsie faţă de călugăriţă; cât despre maica Evangélique, ea o cercetă atent pe străina a cărei graţie şi frumuseţe îi aminteau înfrângerea şi umilirea personală; ura o stăpânea iarăşi intens, iar misiunea cu care o însărcinase domnul de Louvois i se părea acum uşor de împlinit.

— Fiica mea, i se adresă ea cu un surâs palid, domnul de Louvois, care îţi vrea binele, mă anunţă că ai ales casa noastră drept refugiu. În pragul acestei case pioase se stinge zgomotul lumii. Bucură-te, fiica mea, că ai venit aici.

— M-aş fi bucurat, maică-stareţă, dacă aş fi venit din dorinţa mea, dar am fost adusă aici cu forţa, iar această casă mi se pare un fel de Bastilie.

Maica Evangélique îşi muşcă buzele dar continuă pe un ton blajin:

— Nu te afli într-o închisoare; aici este casa Domnului, iar dumneata eşti sub ocrotirea Maicii Preacurate. Eşti tânără, fiica mea, supusă iluziilor lumeşti. Dar în pacea noastră adânca vei învăţa să nu regreţi nimic şi sper că într-o zi vei intra în sfânta turmă a cărei păstorire mi-a încredinţat-o bunul Dumnezeu.

Suzanne ascultă toate acestea ochi în ochi cu stareţa. Cuvintele curgeau dulci ca mierea, dar erau amare sufletului, fiindcă nu porneau din inimă. Suzanne era pioasă şi cinstită; dar amestecul acela dintre minciună şi religie o dezgusta îndoit; leală cum era, nu se putea împiedica să nu arate cu toată expresia feţei cât îi repugna această tiradă în care practica uzanţelor însemna totul, iar convingerea nimic. Maica Evangélique îşi dădu seama şi roşi: dar pe măsură ce-şi dădea seama de mintea sănătoasă a prizonierei, simţea cum îi creşte aversiunea împotriva ei. Privirea pe care i-o aruncă la urmă o dovedea: a fost ca un fulger; apoi chipul maicii Evangélique se făcu şi mai galben, şi mai împietrit, iar

din mânie nu-i rămăsese decât o uşoară încruntare a sprâncenelor.

— Fiica mea, reluă ea cu o voce aspră dar stăpânită, convertirea dumitale va fi opera Domnului; dumneata mi-ai fost încredinţată de către domnul de Louvois, care poate conta pe zelul şi devotamentul meu; voi înălţa rugăciuni Sfintei-Fecioare, ca mila ei să coboare asupra dumitale. Adio, fiica mea.

Stareţa se retrase şi în curând veni o soră s-o ducă pe Suzanne în chilia ce-i era destinată… în timp ce toate acestea se petreceau la mănăstirea de pe strada Cherche-Midi, Claudine aştepta, neliniştită de moarte, întoarcerea Suzannei. Orele se scurgeau, dar Suzanne nu revenea. Spre prânz, nevăzând-o apărând şi neprimind măcar o scrisoare, Claudine nu mai rezistă. Ieşind din palat, alergă la domnul de Louvois. Stăruind cu perseverenţă pe lângă uşierii care forfoteau în toate părţile, află că doamna d'Albergotti a plecat într-o caleaşcă, însoţită de un gentilom din suita domnului de Louvois. Vestea nu avu darul să-i potolească temerile. Ce voiau să facă oare cu Suzanne? Unde o duseseră? Curtea era plină de tot felul de oameni care intrau şi ieşeau, la fiece minut pleca sau venea cu zgomot mare câte o caleaşcă, iar lacheii jucau zaruri, aşteptându-şi stăpânii; nimeni nu-i dădea atenţie Claudinei. Biata fată, zdrobită de oboseală, alungată de unii, luată peste picior de alţii, pradă a mii de temeri, se aşeză în cele din urmă pe o mică bancă, într-un colţişor şi începu să plângă. Când să-şi şteargă ochii pentru a nu ştiu cita oară, izolarea el fu întreruptă de un glas care o striga pe nume. Ridicând capul, Claudine îl recunoscu pe caporalul Grippard. În starea de agitaţie în care se afla, figura placidă a lui Grippard i se păru cea mai de treabă şi simpatică din lume…

— Of, Doamne! exclamă ea, abia ţinându-se pe picioarele ei micuţe. Cerul mi te trimite!

— Pe legea mea, domnişoară, am să aprind o

lumânare sfântului care mi-a hărăzit acest noroc, răspunse Grippard cu o politeţe ostăşească, ceea ce în orice altă situaţie ar fi făcut-o să surâdă pe Claudine.

— Domnule Grippard, reluă fata, vrei să mă ajuţi? Zău că nu ştiu ce-o să se întâmple cu mine…

— Ei, Dumnezeule, îmi spuneţi asta pe un ton cam ciudat; ce-aţi păţit?

— Dumneata nu ştii?! mi-au răpit-o pe Suzanne!

— Suzanne? repetă Grippard surprins.

— Ei, da! Doamna d'Albergotti!

— Doamna care împreună cu prietenul meu la Déroute l-a ajutat să evadeze pe căpitanul meu?

— Chiar ea.

— La care se pare că ţine atât de mult căpitanul meu?

— Într-adevăr.

— Cine dracu' a îndrăznit să dea o asemenea lovitură?

— Domnul de Louvois.

— Aoleu! se sperie Grippard, uluit.

— Nu-i aşa că mă vei ajuta s-o găsesc?

— Nu cer altceva, dar ce pot face eu, un biet fost caporal, împotriva unui ministru?

— Asta nu ştiu, totuşi mă vei ajuta!

— Cu plăcere. Căpitanul Belle-Rose este un soldat viteaz, care m-a scutit adesea de pedepse meritate; doamna căreia îi spuneţi doamna d'Albergotti l-a ajutat cât a putut; ei bine – drace! – o voi servi cât pot mai bine.

Claudine ar fi fost în stare să-l sărute pe amândoi obrajii pe Grippard, atât de bucuroasă era să întâlnească un prieten.

— Mai întâi trebuie să ştim unde a dus-o, zise Claudine.

— O vom şti! O să cotrobăiesc prin cazarma asta mare a palatului şi-o să găsesc eu vreun camarad sau vreun lacheu care să aibă cunoştinţe printre uşieri sau printre oamenii de la grajduri. Am picioare bune şi nici

limba nu mi-e chiar legată, veţi vedea.

— Ai să vii să-mi spui, îndată ce vei afla locul unde au dus-o?

— Mai întrebaţi?! Doar pentru dumneavoastră mă voi da în vânt să fac tot ce se poate face.

— N-ai să pierzi niciun minut măcar?

— Nicio secundă.

Claudine se întoarse la palatul de pe strada Oseille, mai puţin tulburată decât o găsise Grippard. Omul care se îneacă se agaţă şi de-o creangă uscată. Grippard era creanga Claudinei. Grippard era un om conştiincios care îndeplinea corect ce promitea; din păcate avea mai multă cinste decât minte şi nu izbutea deloc acolo unde era nevoie de şiretenie. Se instală în faţa palatului domnului de Louvois, începând să-i întrebe sârguincios pe lachei, uşieri, oamenii de la grajduri şi toată slujitorimea care forfotea pe acolo. Jumătate dintre ei nu pricepeau mare lucru din întrebări; alţii nu răspundeau; dar Grippard nu se descuraja dintr-atâta şi insista întruna. La venirea serii, se duse să-i dea raportul Claudinei, spunându-i de demersurile şi insuccesele de până atunci; la fel şi a doua zi. La fiecare vizită, Claudine plângea cu lacrimi mari, rugându-l pe Grippard să n-o părăsească în nevoie. Grippard îi promitea tot ce-i cerea şi alerga din nou spre acea curte blestemată unde circulau atâtea uniforme, de se credea omul într-o tabără militară. Rămânea acolo, înfipt în picioare, pândind apariţia vreunei figuri noi, ca s-o ia de la cap cu întrebările, când îl văzu pe Bouletord care cobora scara mândru, de parc-ar fi fost un căpitan impozant. Brigadierul, cu o mâna-n şold şi răsucindu-şi mustaţa cu cealaltă, cu pălăria pusă pe-o parte, îşi bătea mândru ca niciodată spada de pulpe, iar cizmele lui sunau cu siguranţă nemaipomenită, lovind dalele. Era un om victorios din cap până-n picioare! Grippard îl văzuse pe Bouletord în ziua aventurii de la Villejuif, dar Bouletord nu-l recunoscuse pe Grippard, care era deghizat. Caporalul nu ezită şi, plin de curaj, intră în

vorbă cu fostul lui camarad.

— Bună ziua, brigadierule.

— Locotenent al casei, dacă-ţi place, răspunse Bouletord dându-şi aere.

— Drace! Urcăm straşnic în grad, după cât se pare.

— Vin acum de la domnul de Louvois care mi-a dat noul grad. Şi n-am să mă opresc aici. Ministrul ştie să-mi aprecieze serviciile.

La aceste vorbe, Bouletord se umflă în pene nevoie mare; vorbea tare, întorcând cu aroganţă ochii în toate părţile, să vadă dacă este privit. Grippard avea destul bun-simţ pentru a pricepe că omul abia aştepta să-şi dea drumul la gură mai departe. Îi propuse, deci, să meargă pentru a goli împreună o sticlă-două iar noul locotenent al ministrului acceptă, în dubla speranţă de a bea straşnic şi de a avea un auditor.

— Aşadar, reluă Grippard, când se aşezară la masă într-o tavernă din apropiere, l-ai văzut pe ministru.

— Aşa cum te văd; mi-a dat douăzeci de ludovici spunându-mi că sunt un viteaz care trebuie să avanseze.

— Înseamnă că ai făcut o sumedenie de acte de curaj!

— N-am făcut decât unul singur, dar valorează cât o mie.

— Care anume?

— L-am ucis pe Belle-Rose.

Lui Grippard îi scăpă din mână paharul pe care îl ducea la gură.

— L-ai ucis pe Belie-Rose! izbucni el.

— Ei! când spun că l-am ucis nu înseamnă că sunt. absolut sigur; dar acum cred că e mort. L-am ţintit uite-aşa, adăugă Bouletord, proptindu-şi degetul în pieptul lui Grippard. Uite ce câştigi, continuă Bouletord, luând tăcerea camaradului său drept semn de admiraţie, uite ce câştigi când înfrunţi oamenii. Omul este aproape mort iar femeia îşi are partea ei.

— Care femeie? întrebă Grippard, făcând pe

neştiutorul.

— Ei, pe dracu'! Doamna d'Albergotti. Acum e la mănăstire.

— Care mănăstire?

— Asta, zău că nu ştiu. O mănăstire ca toate mănăstirile. A călugăriţelor vizitandine, ursuline, benedictine, ce importanţă are?

— Adevărat, mormăi Grippard.

Bouletord începuse să se cam îmbete şi, lăsând-o deoparte pe doamna d'Albergotti, reveni la Belle-Rose; într-un sfert de ceas repetase de şase ori povestea glonţului de muschetă. Era mai mult decât putea îndura Grippard; îşi plăti partea lui şi alergă la Claudine.

La relatarea bietului soldat, Claudine crezu că o să moară de disperare. îl asculta cu ochii înecaţi în lacrimi, cu pieptul tresăltând, cu inima chinuită; de nu ştiu câte ori îl puse să repete acelaşi lucru, întrerupându-l în fiecare clipă cu hohote de plâns.

— Poate că bunul Dumnezeu l-a salvat totuşi, spuse în sfârşit Claudine; am să aflu eu în curând.

— Ce vreţi să faceţi?

— Să plec în Anglia.

— Singură de tot, dumneavoastră atât de tânără?

— Fratele meu e rănit, e în suferinţă; pot să-l părăsesc?! Suzanne e şi ea singură, dar măcar nu e în primejdie de moarte. Mă voi duce la cel mai nefericit.

— Nu ştiu cum să vă spun, reluă Grippard, mi se pare că aţi face bine dacă îmi îngăduiţi să vă însoţesc. Am fost. caporal în compania fratelui dumneavoastră. E foarte firesc.

— Bucuros, răspunse ea, plecăm mâine!

Domnul de Louvois tocmai aflase vestea că Belle-Rose ar fi murit, când îl chemă la el pe domnul de Pomereux, a cărui misiune fusese amânată.

— Omul nostru e mort! îi strigă el de cum îl zări.

— Acel Belle-Rose? întrebă contele pe tonul său zeflemitor.

— Chiar el. Asta aplanează în mare viteză toate pie dicile. Dacă doamna d'Albergotti se mărită cu dumneata, sunt răzbunat îndeajuns.

— Mulţumesc, scumpul meu văr, dar nu poţi fi sigur de o răzbunare deplină.

— Se poate! Acum dumneata te îndoieşti?

— Ca să vorbesc cinstit, monseniore, nu sunt deloc sigur din punctul meu de vedere. Când un suflet de femeie se contopeşte cu credinţa, poate rămâne credincios până la extravaganţă! Morţii au mari avantaje: sunt nişte persoane liniştite, care nu te dezamăgesc niciodată. Când era viu, ea îl iubea; acum, când e mort, îl va adora.

— Deci renunţaţi, domnule conte, la doamna d'Albergotti? Va fi cu atât mai rău pentru ea, iar pentru dumneata la fel, vei pierde o avere frumuşică.

— Cine v-a spus că renunţ, orice-ar fi să fie? Fac şi eu ca generalii care îşi cântăresc bine inamicul înainte de-a intra în luptă, şi apoi trec la asalt.

— Dacă e aşa, ostilităţile vor începe pe frontul mănăstirii benedictinelor de pe strada Cherche-Midi. Iată o scrisoare pentru stareţă, care te va introduce la doamna d'Albergotti.

Doamna d'Albergotti îl primi pe domnul de Pomereux în vorbitor. Aceeaşi emoţie pe care gentilomul o simţise la prima întrevedere din anticamera domnului de Lauvois făcu să-i tresară inima la vederea Suzannei. Ea îl salută şi-i surâse atât de blând cu o rezervă de fermecătoare puritate, care-l impresionă adânc.

— Îmi aduceţi vreo veste bună? îl întrebă ea. Sunt atât de puţin obişnuită cu bucuria, încât sper mereu că, în sfârşit, mă va vizita într-o zi, fără să mă bizui prea mult pe asemenea speranţă.

— Vai, doamnă, replică domnul de Pomereux stânjenit, vin din partea domnului de Louvois.

— Asta înseamnă că speranţa de care vă vorbeam nu mă va vizita azi?

— Nu vă înşelaţi! Aş fi vrut să trăiesc pe vremea cavalerilor Mesei Rotunde, să am dreptul să vă dezrobesc cu lancea în mina; din păcate, doamnă, oamenii de ordine ai regelui îmi interzic această posibilitate; există însă altă soluţie pentru a vă salva.

— Iarăşi! replică Suzanne, mai în glumă, mai în serios.

— Oh, doamnă, fiţi convinsă că această soluţie este mai mult în interesul dumneavoastră, decât în al meu! Vă eliberez, iar eu mă încătuşez.

La bruscheţea replicii, doamna d'Albergotti surâse:

— Vă datorez mulţumiri? întrebă.

— Ascultaţi, doamnă, să vorbim serios, reluă contele; n-am mai trecut de multă vreme prin asemenea nebunie, aşa că nu i-aş lăsa frâu liber pentru ceva trecător. Mă simt atras spre dumneavoastră de o simpatie pe care o veţi numi cum veţi dori, dar care este sinceră; viitorul dumneavoastră mă înspăimântă. Nu ştiţi ce fel de om e vărul meu, fie vorba între noi, când este dominat de o pornire aprigă; cred că este în stare de orice. Dumneavoastră şi căpitanul Belle-Rose l-aţi rănit în orgoliul de ministru; e o rană incurabilă. Ştiţi ziua când aţi intrat la mănăstire dar puteţi şti ziua când veţi ieşi? Vreţi ca mănăstirea să devină un mormânt? Mai întâi părăsiţi-o, căsătorindu-vă cu mine; apoi, veţi trăi după dorinţa dumneavoastră. Dacă vă displac prea mult, binevoitorul nostru monarh îmi va oferi destule ocazii ca să-mi pierd viaţa în slujba sa. Măcar veţi fi liberă, în afara acestor pereţi unde te sufoci.

Doamna d'Albergotti înţelese că domnul de Pomereux vorbea de data asta foarte serios. Se aprinsese la faţă şi-i vorbea tandru şi rugător; dispăruse uşuraticul din el şi se ivea sufletul gentilomului. Suzanne îi întinse mâna tânărului conte, care i-o sărută respectuos.

— Mulţumesc, domnule; aveţi un suflet bun, cu toate că este atât de ciudat plămădit. Refuzându-vă, nu pe domnul de Pomereux îl refuz, ci căsătoria cu altcineva

decât cu Belle-Rose. Lui i-am făgăduit credinţă; mort sau viu, i-o voi păstra. Nu mă feresc de niciuna din primejdiile la care mă expune ura domnului de Louvois. Sunt primejdii ce nu-mi pot înfrânge puterea resemnării. Dumneavoastră, domnule, m-aţi înţeles, desigur; de acum înainte nu vom mai vorbi despre asta niciodată.

Domnul de Pomereux se înclină. Cele ce mai avea de spus îl sugrumau; voia să-şi înfrângă emoţia dar nu reuşea. Luă mâna Suzannei, sărutându-i-o din nou cu o reculegere ce nu-i intra în obicei.

— Sunteţi o făptură nobilă şi m-aţi făcut mai bun! exclamă el.

Domnul de Pomereux ceru să fie primit de maică-stareţă; ea veni în vorbitor, iar el o rugă să-i comunice doamnei d'Albergotti trista veste cu care venise; apoi plecă în grabă. Străbătând curtea interioară auzi un strigăt sfâşietor şi-i sări inima în piept.

— Dumnezeule! murmură el, dacă atâtea femei nu m-ar fi uzat cam prea mult în dragoste, cred că aş iubi-o numai pe aceasta!

XXXIV

O NOAPTE ALBĂ

C frigătul auzit de domnul de Pomereux era ţipătul Suzannei când aflase de presupusa moarte a lui Belle-Rose. Maica Evangélique o înştiinţase cu răceală, iar Suzanne „zdrobită de lovitura primită, se prăbuşise pe podele. Stareţa chemase două surori care o transportaseră pe biata femeie în chilia ei, unde rămăsese mai multe ceasuri fără să dea niciun semn de viaţă. Când s-a deşteptat, ca dintr-un somn lung, lacrimile năvăliră nestăvilite, iar dacă în accel moment ar fi fost înconjurată cu devotament, doamna d'Albergotti s-ar fi călugărit cu siguranţă. Către seară, sufletul ei chinuit se agăţă însă de o speranţă, care strălucea în noaptea disperării, ca o stea tremurătoare. I se părea acum că în relatarea-i fără cruţare, stareţa lăsase să se strecoare o vagă îndoială asupra morţii reale a lui Belle-

Rose. Gândul acesta sporea acum în ea, o nădejde se născuse… Putea fi o falsă veste pregătită de domnul de Louvois… Suzanne se resemnă să aştepte înainte de a lua vreo hotărâre, dar lovitura fusese groaznică, iar când apăru a doua zi în corul capelei unde se rugau cele sortite călugăriei, ai fi zis că e o moartă ieşită din mormânt. Mai trecură trei zile pline de spaime, de frământări care o vlăg uiau; nopţile ei erau fără somn, zilele fără odihnă. I se întâmpla, adesea, să rămână mai multe ore rezemată la fereastră, privind păsările cerului, norii albi, ulmii mari şi fremătători, apa fântânilor, florile desfăcute, neînţelegând cum de natura indiferentă poate avea încă miresme, sunete melodioase, frumuseţi senine, când atâţia spini îi sfâşiau inima. Era găsită câteodată printre boschetele grădinii, întinsă la rădăcina unui copac, cu fruntea palidă, neînsufleţită, cu faţa acoperită de lacrimi; alteori trebuia să fie smulsă de la piciorul crucifixului unde rămânea neclintită, înconjurând cu braţele-i slabe picioarele însângerate ale lui Christos; rugăciunile ei erau întretăiate de suspine şi, în timp ce stareţa ordona cu voce seacă să fie dusă în pat, vedeai cum tinerele surori îşi şterg ochii umezi cu vălurile lor albe. În orele când durerea o copleşea şi cădea în somnul binefăcător, Suzanne se agăţa de gândul consolator care-i licărea în mintea tulburată; revenea la viaţă părându-i-se că Belle-Rose nu putea să moară, pur şi simplu fiindcă ea îl iubea. Aceste clipe erau scurte şi durerea potolită puţin se redeştepta şi mai ascuţită, şi mai amară. În cea de-a patra zi veniră s-o anunţe că domnul de Pomereux doreşte s-o vadă şi aşteaptă în vorbitor. Primul gând al Suzannei a fost să refuze întrevederea, dar se gândi că în starea în care ajunsese nimic nu-i mai putea spori durerea şi coborî. Domnul de Pomereux abia de-o mai recunoscu, atât de adâncă era schimbarea suferită. Gentilomul îi luă mâinile cu un gest plin de milă.

— Doamnă, izbucni el, dumneavoastră vă sinucideţi!

— Disperarea nu înseamnă sinucidere, îi răspunse ea.

— Fir-ar să fie! Of, doamnă! continuă contele cu o violenţă care nu ţinea seama de respectul cuvenit lăcaşului călugăresc. Nimeni nu-mi poate cere să vă las să muriţi. Belle-Rose trăieşte!

Sufletul Suzannei se umplu de o bucurie atât de mare, încât se clătină, sprijinindu-se de zăbrelele vorbitorului ca să nu cadă; o năpădiră lacrimile şi începu să suspine încetişor ca un copil, fără să ştie ce-i cu ea. Domnul de Pomereux, mai emoţionat decât voia să pară, lăsă să treacă acest prim moment fără a-l întrerupe. Când se mai linişti, Suzanne îşi înălţă faţa radioasă pe care străluceau încă lacrimile.

— O, vă mulţumesc! murmură ea. Nici nu vă închipuiţi cât bine mi-aţi făcut!

— Ei, Doamne, ba ştiu foarte bine după cât rău îmi fac mie. Vă port un interes cu totul deosebit… Cred, într-adevăr, că mi-aţi răscolit sufletul şi zău că e cu atât mai de temut pentru dumneavoastră, fiindcă dacă o s-ajung să vă iubesc cu adevărat, nu veţi scăpa de mine tot restul vieţii!

— Sunteţi sigur că trăieşte?

— Nici nu mă ascultaţi ce vă spun… Da, da, sunt foarte sigur.

— De unde ştiţi?

— De la puternicul meu văr, care a primit vestea din Anglia, unde a ajuns căpitanul Belle-Rose.

— Dar poate că este grav rănit?

— Ca să vorbesc fără ocol, are un glonţ în plin piept… Asta-i! Iar vă îngălbeniţi!… Dar rana nu-i mortală! Lăsaţi disperarea – fir-ar să fie! – am văzut vindecându-se oameni străpunşi dintr-o parte în alta a pieptului… în şase săptămâni, cel mult două luni, nici nu se va mai cunoaşte urma…

— Credeţi?

— Vă dau cuvântul meu de onoare. Domnul de

Louvois a fost bine informat de toată aventura, prin domnul de Chamy, diavolul în persoană, care are agenţi peste tot; a primit vestea de la Douvres, unde au debarcat fugarii. Domnul de Louvois a făcut scrisoarea bucăţele. Începe să creadă că are el căpitanul vreo amuletă care-l apără de orice rău.

— Dreptatea cauzei lui îl apără, domnule.

— Credeţi? Sunt împrejurări în care mi-ar conveni mai degrabă o platoşă bună. Orice-ar fi, trăieşte, doamnă, şi este un fapt care îmi strică al dracului treburile, compromiţându-le destul şi pe ale dumneavoastră.

19 – Belle Rose

— Nu, domnule, dumneavoastră nu pierdeţi nimic, replică Suzanne cu un zâmbet de uşoară tachinerie.

— Ei, doamnă, am văzut atâtea miracole înfăptuite de timp, încât am început să cred că este cel mai bun sfânt ce trebuie invocat. Nici nu ştiţi de ce farmece este în stare ziua de mâine!

— Într-adevăr, nu ştiu; dar mă cunosc pe mine.

— Bine; aşadar eu nu pierd nimic, dacă aşa spuneţi dumneavoastră.

— Ba chiar câştigaţi ceva.

— Adevărat?!

— Recunoştinţa mea, întregi Suzanne, întinzându-i mâna ei mică.

— E totuşi ceva, zise contele, zâmbind. Recunoştinţa este câteodată o cale laterală ce taie drumul principal…

— Aveţi recunoştinţa mea şi nu vă pot împiedica să interpretaţi lucrurile cum doriţi.

— Acum râdeţi, doamnă, dar nu vă daţi seama că această înviere vă închide şi vă zăvoreşte porţile acestei mănăstiri blestemate, care altfel s-ar putea deschide pentru dumneavoastră? Domnul de Louvois e ca ieşit din minţi, doamnă.

— Ce vreţi să-mi mai facă după tot ce mi-a făcut?

— Poate să vă uite aici…

— Îşi vor aminti alţii.

— Ei bine, doamnă, dacă din întâmplare veţi găsi prea lungă aşteptarea, ştiţi în orice caz că puteţi conta pe tot devotamentul meu.

Vizita domnului de Pomereux îi redase Suzannei calmul pe care îl pierduse; şi, plină de curaj, acum când ştia că Belle-Rose trăieşte, dobândi încrederea în viitor. În mănăstirea benedictinelor era şi o tânără pensionară a cărei familie o grăbea să se călugărească. Era singura ale cărei îngrijiri o impresionase pe Suzanne, ale cărei mângâieri le îngăduise în timpul celor trei zile cumplite ce urmaseră primei veşti aduse de domnul de Pomereux. Gabrielle de Mesle o urma pas cu pas pe Suzanne, plângea cu ea, o îmbrăţişa, şoptindu-i drăgăstos, dându-i diminutivele cele mai duioase. Era singura consolare pe care i-o putea oferi, rămânând şi singura pe care Suzanne o răbda lângă ea. Aşa se face că s-au legat printr-o caldă afecţiune potrivită de întâmplare, ceea ce niciuna dintre ele nu şi-ar fi închipuit înainte. Gabrielle avea poate şaptesprezece – optsprezece ani; era zveltă şi albă ca un crin, blândă ca Madonele zugrăvite în biserici. Chipul ei cu un oval armonios era aproape mereu înclinat spre pieptul îngust, slăbuţ; talia i se îndoia ca trestia în vânt, iar când trecea prin umbra aleilor de carpeni cu veşmântu-i alb şi fruntea-i frumoasă adânc plecată, ai fi luat-o drept unul din acei îngeri gingaşi lucraţi de sculptori pentru agheasmatare. Gabrielle avea surâsul şi sufletul unui copil; dar o covârşitoare tristeţe îi devora viaţa, secându-i izvoarele tinereţii. Când îşi îndrepta ochii spre Suzanne, privirea lor tandră şi melancolică mişca profund inima prietenei sale; iar când Suzanne o întreba de ce este atât de copleşită de descurajare, sărmana fată întorcea capul, iar lacrimi mari îi lunecau pe alabastrul obrajilor. Fiori neînţeleşi o treceau uneori din cap până în picioare; roşea, îşi apăsa tâmplele cu amândouă mâipile, îşi petrecea degetele prin păru-i lung

şi începea să alerge ca o nebună prin grădini. După puţin o găseau stând aşezată pe iarbă, cu fruntea pe genunchi, adâncită în tainice. viisări. Era de-o blândeţe angelică, suferind fără să se plângă tot ce-o făcea să îndure stareţa, care n-o putea suferi. Gabrielle se apropiase de Suzanne, fiindcă buna Suzanne suferea; Suzanne se apropiase de Gabrielle, fiindcă micuţa Gabrielle era slabă şi năpăstuită. Într-o noapte, pe când Suzanne dormea în chilia ei, a fost trezită din somn de suspinele ce urcau uşor de la picioarele patului ei. I se mai păruse şi că lemnul trosnise puţin sub greutatea unui alt corp. Întredeschise ochii şi zări la lumina agonizantă a candelei o formă albă aşezată la picioarele sale, imobilă şi dreaptă ca o statuie. Cu toate că era curajoasă, Suzanne se înfioră o clipă şi stropi reci de năduşeală îi muiară tâmplele; se ridică în capul oaselor, să vadă mai bine fantoma care întindea braţele spre ea. Erau atât de transparente, că păreau fluide; o mână se lăsă pe braţul Suzannei, care tresări la atingerea umedă şi rece. Aplecându-se mai mult, Suzanne o recunoscu pe Gabrielle, care o privea cu ochii larg deschişi. Biata copilă avea capul descoperit; plete le-i lungi, foarte frumoase, coborau pe piept, încadrându-i faţa ca marmura; era pe jumătate îmbrăcată, într-o lungă cămaşă subţire ce-i flutura pe talia delicată, făcând-o să semene cu o umbră nefirească. Dinţii îi clănţăneau, buzele îi albiseră.

— Mi-e frică, spuse, întinzând spre Suzanne mâini rugătoare.

— O, Doamne, ce ai?! se îngrijoră Suzanne, luându-i mâinile într-ale sale şi căutând să i le încălzească la piept.

— Mi-e frică, repetă tânără fată ai cărei ochi străluceau febril.

La început Suzanne crezu că un coşmar o alungase din patul ei pe Gabrielle de Mesle; o îmbrăcă mai călduros, aprinse o luminare şi o culcă lângă ea.

Gabrielle o urmărea cu privirea lucitoare şi neliniştită ca a unei păsăruici; când lumina se răspândi în încăpere şi când auzi de mai multe ori vocea prietenei sale, Gabrielle i se aruncă deodată în braţe, izbucnind în lacrimi.

— O să mor! O să mor! Doamne, salvează-mă! suspină ea.

Cuvintele, şi mai ales tonul sărmanei fete umplură de milă sufletul Suzannei. Rezemă capul Gabriellei de umărul său, acoperindu-l cu sărutări, dezmierdând-o cu cele mai duioase cuvinte, aşa cum te porţi cu un copil.

— Eşti o mică nebună, linişteşte-te, nu eşti lângă mine? De ce tremuri?

— Oh, reluă Gabrielle, simt cum mor câte puţin în fiecare zi! V-am mai spus că o să mor… Noaptea asta, în vis, am văzut-o pe sora mea care mă chema… ea e moartă, şi ea… albă-albă plângea, privindu-mă… M-am trezit scăldată într-o sudoare rece… îi simţeam încă suflarea îngheţată… am închis ochii şi am alergat aici, mai mult moartă decât vie… Şi ea a fost dusă la mănăstire, sărmana mea soră, ca şi mine, doamnă… n-a mai ieşit de-acolo…

Gabrielle îşi lipi faţa scăldată în lacrimi de pieptul Suzannei şi-o strânse în braţe, suspinând.

— Biet copil, şopti Suzanne, n-ai nici mamă, nici tată?

— Nu am mamă… a murit când aveam cincisprezece ani.

— Şi tatăl tău?

— Tata?… Părul i-a albit într-o noapte… au făcut un cadavru dintr-un mândru ofiţer al regelui… Aude… vede… dar parcă nu mai înţelege ce se întâmpla.

— Nimeni, nimeni în jurul dumitale! Nici frate, nici rudă.

— Rude? O! da… am mai multe… poate prea multe. Noi am fost bogaţi; atât de bogaţi, încât mulţi ne-au invidiat! E oribil, oribil!

Gabrielle tremura din tot trupul. Suzanne o asculta,

pândindu-i pe buze cumplitul secret, gata să-i scape în fine.

— Mama a murit prima, frumoasă, tânăra iubită; s-a îngălbenit într-o zi, a doua zi a suferit, apoi s-a culcat, s-a mai văitat câteva zile încă şi nu s-a mai sculat. Sora mea o iubea ca pe ochii din cap. Moartea mamei a înnebunit-o şi, în deznădejdea ei, a alergat la mănăstire, o mănăstire ca şi asta cu arbori şi lumină în jur, cu tăcere şi întuneric înăuntrul ei… A vrut să plece într-o zi, să se întoarcă lângă tata; în ziua aceea un tremur i-a străbătut tot trupul, vedeţi, cum mi s-a întâmplat mie acum; a luptat împotriva răului, dar răul a fost mai tare. N-a mai plecat de la mănăstire decât pentru a fi dusă la cimitir, încununată cu trandafiri albi.

— Biata fată.

— Vă vorbesc de mine sau de sora moartă? continuă Gabrielle; voi avea aceeaşi soartă… Ne rămăsese un frate, unul singur, un copil, o făptură adorabilă, un băieţel micuţ de şase ani, zburdalnic, vesel, sincer, cu buzele rumene, cu ochii ca florile, cu sufletul pe buze, dăruindu-şi surâsul tuturor. Bietul Henri! Într-o dimineaţă s-a sculat cu fruntea ca marmura, cu ochii plumburii, cu faţa fără viaţă; buzele i se învineţiseră, trupul îi ardea şi pielea era uscată; şi-a petrecut braţele pe după gâtul meu, spunându-mi că parcă are flăcări în piept, şi plângea; la prânz minutele îi îngheţaseră, seara a murit!

Suzanne o strânse pe Gabrielle lângă inima ei.

— Vă miră, continuă tânăra fată cu vocea surdă, că n-aţi înţeles… nu bănuiţi nimic?

— Ce anume? întrebă Suzanne cu mirare.

— Eram bogaţi, nu v-am spus? Ceilalţi râvneau la averea noastră… o vor avea… doar eu am mai rămas…

— Oh! Crezi? Dumnezeule!

— Cred ceea ce şi este, reluă Gabrielle, apropiindu-se de Suzanne. Ne-au omorât, pe rând, mă vor omorî şi pe mine, poate m-au şi omorât… N-aţi aflat niciodată

nimic?

Şi adăugă încet, apropiindu-şi gura de urechea Suzannei:

— E multă otravă în Franţa, e otravă peste tot, se strecoară în familii, în apa care potoleşte setea, în fructul care răcoreşte, în floarea pe care o mângâi, în mireasma pe care o aspiri; otrava e ca aerul, trece ca vântul; există în oraş şi la ţară... Este duşmanul invizibil, infailibil; devoră Franţa; e în inima regatului; ea e stăpânul, spoliatorul, ea domneşte!

Suzanne rămase îngheţată la aceste vorbe: fără să-şi dea seama, întreaga-i fiinţă fremăta şi-şi simţea inima strânsă. O groază invincibilă puse stăpânire pe ea şi un timp ce nu poate fi socotit o ţinu pe Gabrielle strâns în braţe, mută, şi abia îndrăznind să privească la un pas de ele.

— Salvează-te! Salvează-te! izbucni ea, când putu să vorbească. Trebuie neapărat ca tatăl tău să vină să te ia de aici, trebuie!

— Să părăsesc mănăstirea! Ar fi curată sinucidere. Averea mea o doresc ei... nu sunt oare ultima moştenitoare? Ca să-şi păstreze moştenirea, mă voi călugări! Mi-e frică să mor la şaptesprezece ani... Doamne! Aş vrea să trăiesc.

Lacrimile ţâşniră din nou din ochii Gabrielei, respiraţia era tot mai grea, ochii îi ardeau, suflarea era fierbinte; groaza, febra, disperarea o torturau. În sfârşit, zdrobită de atâtea emoţii pleoapele înroşite i se închiseră şi adormi lângă Suzanne. Suzanne o privea, uitându-se înspăimântată la urmele adânci pe care neliniştea şi suferinţa le întipăriseră pe faţa fermecătoare a prietenei sale. O sărută pe frunte, veghind-o cu drăgăstoasă milă, cu inima plină de tristeţe. O veghea încă la primele raze ale zilei, iar gura îi repeta foarte încet, ca ecoul unui sunet funest, ultimul cuvânt al Gabriellei.

— Otravă! Otravă! Peste tot otravă!

RENUNŢAREA

Mărturisirile nocturne ale Gabriellei strânseră şi mai mult prietenia dintre Suzanne şi Gabrielle. Începând din acea noapte sinistră, când sărmana fată îşi deschisese inima prietenei trimisă de providenţă, între cele două singuratice se repetară lungi întâlniri şi confidenţe amare. Una începuse să nu mai spere nimic pentru ea, cealaltă nu mai spera deloc; nenorocirea făcuse din ele vechi cunoştinţe; după trei săptămâni li se părea că nu s-au despărţit niciodată, în viaţă. Tristeţea Gabriellei creştea; se părea că o mină invizibilă îi apăsa fruntea pe care treceau umbrele unor mari nelinişti. Printre persoanele care veneau s-o viziteze era şi o doamnă în vârstă, căreia Gabrielle îi spunea mătuşă. Această femeie, îmbrăcată încă după moda din vremea regenţei Annei de Austria, avea o înfăţişare ce nu-i plăcea Suzannei. Era totdeauna prevenitoare şi politicoasă, se purta blajin şi parcă se dăruise cu totul Domnului, găsind sumedenie de răsfăţări cu care îşi copleşea nepoata; ceea ce nu însemna nimic, dar Suzanne nu se putea opri să-şi manifeste răceala faţă de ea. Doamna cea bătrâna părea că nu pricepe şi nu acesta era singurul lucru care îi displăcea doamnei d'Albergotti. Într-o zi când această persoană plecase de la Gabrielle, Suzanne îşi întrebă prietena cine anume era:

— E mătuşa mea, dacă vrei, răspunse Gabrielle.

— Cum anume?

— E o rudă îndepărtată de-a mea, numită la noi mătuşă, după obiceiul din Bretania, sub pretextul că ar fi o verişoară indirectă a mamei.

— O ştii de multă vreme?

— Din copilărie. E o persoană cuvioasă, foarte devotată îndatoririlor sale.

— Dar cuvioşenia asta, reluă Suzanne, n-o împiedică să-i placă şi altceva decât cerul?

— O, nu! Pentru mine are o afecţiune sinceră; azi dimineaţă a plâns, văzându-mă atât de mâhnita.

— De ce nu te ajută să ieşi de aici?

— Ar dori; dar ce poate, săracă şi bătrână cum este?

— Aha! E săracă! murmură Suzanne.

— Cei doi fii s-au călugărit, iar cele două fete sunt pe cale să se mărite cu două persoane bogate care le iubesc pentru calităţile lor.

Pe măsură ce Gabrielle vorbea, Suzanne simţea trezindu-se în ea stranii bănuieli; era însă o fire prea leală pentru a dori să le mărturisească fără probe; i se părea că ar putea fi acuzată că a calomniat o persoană pe care n-o cunoştea.

— Mătuşa mea era lângă noi când a murit biata mama, a continuat Gabrielle; şi-a fost mereu alături de noi da câte ori o nenorocire s-a abătut asupra casei noastre.

— Aha! murmură Suzanne pentru ea.

— Sunt ore în care îmi reproşez că nu-i pot dărui toată afecţiunea pe care o merită; dar dumneata, Suzanne, fără îndoială că ştii, sunt unele sentimente cărora nu le comandăm. În ciuda bunelor mele intenţii, nu mi-am putut niciodată iubi mătuşa.

Indiferenţa sau chiar această secretă repulsie la o fiinţă atât de iubitoare ea Gabrielle o mirară pe Suzanne. Gândise totdeauna că asemenea antipatii nu există fără motiv şi pentru început, se mărgini s-o observe mai atent pe această pioasă şi bună doamnă, pentru a-şi lămuri bănuielile. Evenimentele nu i-au dat răgazul să aştepte mult. Într-o zi, când Gabrielle primi vizita mătuşii sale, fata găsi în cartea de rugăciuni o hârtiuţă pe care erau scrise cu creionul aceste cuvinte:

„Călugăreşte-te, sau încredinţează-ţi sufletul Domnului”.

Scrisul de pe hârtia ameninţătoare nu era prefăcut, totuşi Gabrielle nu-l recunoscu. Alergă îngheţată de groază în chilia Suzannei.

— Citeşte! exclamă.

Suzanne se cutremură de oroare şi-o luă în braţe p? Gabrielle, voind parcă să facă o pavăză din fiinţa ei.

— Mătuşa ta n-a fost aici azi-dimineaţă? izbucni ea.

— Da.

— Să mă ierte Dumnezeu pentru ce-am să-ţi mărturisesc; spune-mi, Gabrielle, spune-mi: eşti sigură de afecţiunea ei?

— O bănuiţi! spuse fata, strângând cu putere braţul tovarăşei sale.

— Da, reluă încet Suzanne.

— Ei bine, şi eu! răspunse Gabrielle cu glas înăbuşit.

— Nefericită copilă! De ce nu mi-ai spus?

— La ce mi-ar folosi să mă plâng? Mătuşa mea trece drept o sfântă... s-ar putea să mă înşel... Şi-apoi, cine m-ar crede? Asoultă-mă, Suzanne, ar fi mai bine să mă supun acestei porunci venită dintr-o sursă misterioasă.

— Dar te îngropi de vie.

— De vie! Uită-te la mine!

Gabrielle îşi depărtă buclele grele, plimbându-şi mâna pe faţă cu un gest neobişnuit de energic. Era lividă. Suzannei i se stinse glasul pe buze şi o îmbrăţişă pe Gabrielle.

— Şi-apoi, continuă biata copilă, la ce bun să trăieşti când eşti sing-ură? Din toată familia nu mi-a rămas decât bătrânul meu tată şi n-am niciun braţ de care să mă sprijin. Măcar atunci când voi fi călugăriţă mă vor lăsa să mor în pace.

Nimic nu putu să schimbe hotărârea Gabriellei: frica şi disperarea o îndemnau în aceeaşi măsură. Imediat ce se află în mănăstire, intenţia ci de-a se călugări, stareţa ordonă să fie grăbite pregătirile ceremoniei. Familia a fost anunţată, prietenii au fost invitaţi, şi se fixă ziua. Noviciatul Gabriellei nu se terminase încă, dar se obţinu repede o dispensă de la arhiepiscopul Parisului şi nu mai există nicio piedică

pentru, călugărirea ei. Participând la nefericirea Gabriellei, gândurile Suzannei se abătură de la durerea ei. Uită de propria-i nefericire la spectacolul unei tinereţi atât de proaspete lovită de durere. O vizită neprevăzută o obligă să-şi amintească de viaţa sa. În ajunul zilei când domnişoara de Mesle trebuia să renunţe la lume pentru a deveni mireasa lui Christos, doamna d'Albergotti fu anunţată de o soră că domnul de Charny o aşteaptă la vorbitor.

— Iată, doamnă, mai mult de o lună, i se adresă domnul de Charny, înclinându-se până la pământ, de când domnul de Louvois regretă că vă aflaţi încă la mănăstire, unde, desigur, nu v-ar fi trimis dacă raţiuni de Stat nu l-ar fi constrâns.

— Dacă regretul ar fi atât de puternic cum doriţi să mi-l transmiteţi, cred că domnului ministru i-ar fi foarte uşor să scape de acest regret.

— Ah, doamnă, cât de puţin cunoaşteţi legile dure pe care puterea le impune celor care o exercită! Peste voinţa ministrului există raţiunea de Stat. Domnul de Louvois speră ca măcar pacea şi blândeţea care domneşte în aceste locuri v-au pătruns sufletul şi vă veţi hotărî să vă călugăriţi. Lipsindu-vă vocaţia, domnia-sa a împins bunătatea până la a vă oferi să intraţi în propria-i familie: aţi refuzat totul.

— Nefiind pupila nimănui, am dreptul, cred, să mă îngrijesc singură de rostul meu.

— Fără îndoială, doamnă, iar domnul de Louvois îşi va face scrupule din a nu vă sili oricât de puţin intenţiile, însă grijile regatului îi cer să luaţi o hotărâre.

— Grijile regatului, domnule! Iată vorbe mari pentru o persoană cu atât de puţină putere ca mine!

— Duşmanii regelui folosesc drept arme orice, doamnă. Dacă aţi şti la ce atacuri nedrepte sunt expuşi oameni eminenţi, aţi privi lucrurile în adevărata lor lumină şi nu l-aţi mai acuza pe domnul de Louvois, care vă vrea numai binele. Dar dacă dumneavoastră

răspundeţi mereu prin refuzuri bunelor sale intenţii, dacă respingeţi şi călugărirea, şi căsătoria, excelenţa-sa va fi foarte îndurerat când va trebui să ia noi măsuri care să vă asigure totodată liniştea, asigurând şi liniştea Statului.

— Comunicaţi domnului ministru că sunt gata să îndur orice, dar nu sunt gata să cedez întru nimic.

— Doamnă, replică domnul de Charny, salutând-o pe doamna d'Albergotti, care se ridicase, voi avea onoarea să vă revăd peste o lună şi mă voi ruga lui Dumnezeu ca hotărârile dumneavoastră să fie schimbate până atunci.

A doua zi, clopotele mănăstirii de pe strada Cherche-Midi sunau cu dangăte prelungi. Solemnitatea călugăririi era o ceremonie religioasă destul de frecventă pe vremurile acelea, atrăgând în lăcaşul mănăstiresc o mare mulţime, dornică de un spectacol dătător de emoţii. De data aceasta se aflau aici în mare număr doamne şi seniori de la curte, iar fastul înlocuia în capele şi în alte locuri de reculegere liniştea şi meditaţiile sacre. Suzanne se duse devreme lângă Gabrielle. Îşi găsi prietena mai albă ca un linţoliu, rugându-se la picioarele patului ei de fecioară.

— Mai ai încă timpul, îi spuse Suzanne, îmbrăţişând-o.

— Nu, răspunse Gabrielle hotărâtă, trebuie; port doliul în suflet, ce importanţă mai are un văl negru pe creştet.

Atunci intră şi mătuşa binevoitoare. Se silea să plângă, dar nu reuşi decât să-şi strâmbe faţa într-o grimasă. Se aruncă de gâtul nepoatei, copleşind-o cu alintări duioase. Gabrielle le primi, dar, întorcându-se spre Suzanne, i se adresă cu un surâs sfâşietor:

— E doar o picătură din potirul sacrificiului.

Domnul de Mesle ceru să-şi vadă fiica. În ziua aceea barierele mănăstireşti căzeau în faţa rudelor apropiate. Bătrânul fu condus în chilia Gabrieilei, care

nu-l mai îmbrăţişase de luni de zile. Dintr-un salt i se aruncă în braţe, agăţându-i-se de gât cu suspine care îi sfâşiau pieptul. Tatăl o strânse ia pieptul său iar lacrimile îi curgeau şiroaie pe obrajii brăzdaţi. Văzându-l pe bătrân, Suzanne o înţelese pe Gabrielle. Fruntea îi era grea de nelinişte, privirea stinsă, vorba şovăielnică; trebuie să fi fost un bărbat frumos şi plin de viaţă, dar se simţea că acum era o fiinţă sfârşită, care lupta inutil împotriva unui rău inevitabil. Îşi sărută fiica pe faţă şi pe gât, bâiguind cuvinte de alint. Cum Gabrielle pâmgea, o clipă privirea i se însufleţi şi pe la –, ţa-i măcinată trecu o sclipire de forţă şi mândrie.

— Dacă eşti nefericită, fiica mea, exclamă el, aruncă veşmintele astea şi urmează-mă!

Gabrielle se strânse lângă el; mătuşa cea binevoitoare tresări.

— Tată, răspunse Gabrielle, sufăr la gândul că te părăsesc, dar îmi ofer viaţa în sacrificiu.

— Vai, copila mea! continuă bătrânul, un sacrificiu la care n-ai fi fost silită în alte vremuri; dar şi eu voi muri curând şi n-am putere să te apăr.

Cu aceste vorbe, bătrânul lăsă să-i cadă braţele de-a lungul trupului.cu o mişcare de neputinţă şi istovire, iar

Suzanne înţelese bine că Gabrielle era pierdută… Mătuşa binevoitoare încercă să zâmbească.

— Eu care nu sunt decât o biată văduvă, zise ea, am încercat s-o iau la mine, pentru a o ocroti; dar o cheamă vocaţia…

Fruntea domnului de Mesle se înclină, ochii îşi pierdură privirea inteligentă, întinse mâinile asupra capului Gabriellei:

— Mama ta, o sfântă, e moartă; sora ta, fecioară, e moartă şi ea; fratele tău, un copil nevinovat, care surâdea vieţii, e mort; eu sunt ca un copac bătrân despuiat de ramuri şi lovit de trăsnet: dacă vocaţia ta este să părăseşti lumea în care domneşte răul,

Dumnezeu să te binecuvânteze, fiica mea.

Gabrielle căzu în genunchi. Bătrânul ridică ochii la cer, cu mâinile pe capul copilei, plângând. Apoi, după ce o îmbrăţişă pentru ultima oară, plecă mohorât şi şovăitor. Mătuşa binevoitoare îşi ştergea ochii uscaţi… Capela călugăriţelor benedictine era ticsită de o lume plină de strălucire, încât te puteai crede în galeriile Versaillesului, atâtea persoane de seamă, prin rang şi prin nume, umpleau nava centrală şi tribunele superioare. Pe dalele de sub portic dantela şi catifeaua înlocuiau inul şi dimia; valuri de parfum se amestecau cu miresmele smirnei şi tămâiei. În spatele grilajului corului, prin ale cărui ochiuri se putea zări, erau strânse surorile benedictine, sub lungile lor văluri. Toţi ochii adunării se îndreptau spre ele, încercând să ghicească graţia siluetei sub cutele veşmântului călugăresc. Printre doamnele şi seniorii acestei numeroase societăţi, destui îşi aveau pe cineva din familie în mijlocul acestor mirese ale lui Christos; dar nici mamele nu mai puteau desluşi pe care dintre călugăriţele de azi o strânsese la piept în ziua fericită a naşterii copilei. Din când în când câte o soră tresărea sub vălul alb; capul îndreptat o clipă spre nava capelei cădea în piept, şi bănuiai după tresăltarea umerilor că plânge. Sărmana îşi zărise fratele, mama sau logodnicul… Deodată, se stârni o mare agitaţie; toţi ochii se îndreptară în aceeaşi direcţie – domnişoara de Mesle intra, cu toată ceremonia unui fast monden. Un murmur trist şi blând o întâmpina; era atât de frumoasă, încât aproape toţi o compătimeau. Frământările sufleteşti se oglindeau pe figura ei ce exprima tulburare şi nelinişte; o roşeaţă febrilă îi îmbujora faţa, dându-i şi mai mult farmec. Pe părul ei blond şi nespus de frumos purta o cunună de flori albe, perle la gât şi bijuterii preţioase pe braţe, centură şi rochie de gală. Străbătu capela cu un pas hotărât, întovărăşită de maica Evangélique şi de o altă călugăriţă de prim rang. Domnul de Mesle, împreună cu alţi membri ai familiei, o urmau. Când urcă

treptele ce despărţeau nava centrală de cor, slujba religioasă începu: oficia însuşi arhiepiscopul Parisului. Gabrielle îngenunche pe o pernă de catifea, şi începu să se roage. Capela deborda de parfumuri şi flori: orga învăluia totul în cântece sublime; surorile ascunse în balconul corului îşi uneau vocile cereşti cu acordurile instrumentului muzical; era o armonie divină ce mângâia auzul, fermecând inimile. După oficierea slujbei de mare sărbătoare începu şi slujba de călugărire. Toate privirile se opriră înduioşate asupra celei care renunţa la lumea pământească, toţi ascultau fără suflare cuvintele preotului şi nimeni nu se gândea să-şi şteargă lacrimile lăsate să curgă pe obraji. O soră luă florile ce împodobeau fruntea logodnicii lui Christos, lăsându-le să cadă pe dale; altă soră desprinse colierul de perle şi agrafele bătute în diamante: pietrele scumpe ce aparţineau acum lumii pline de rele cădeau pe dalele corului; altă soră desfăcu nodurile panglicilor şi dantelelor, iar pe umerii goi ai Gabriellei se revărsară pletele-i bogate. O rază de soare, lunecând prin vitraliile sclipitoare, îi lumina capul cu aureolă, tremurând în şuviţele părului ca aurul. O soră i-l prinse cu mâna stângă, ridicându-l ca pe o mantie grea, iar cu dreapta îi tăie buclele care acoperiră veşmântul fetei şi perna pe care sta în genunchi, ca griul căzut sub coasă. Arhiepiscopul înălţă crucea spre cer şi cu dreapta întinsă binecuvânta mulţimea; surorile se rugau în cor iar orga răsuna puternic sub boltă. O milă de nedescris strângea inimile celor care priveau la copila care renunţa ia toate bucuriile binecuvântate de Dumnezeu şi care, nu departe de clipa când ar fi putut surâde asupra unui leagăn, se logodise cu moartea. Suzanne suspina într-un colţ al capelei; domnul de Mesle căzuse în genunchi, cu mâinile împreunate, nemângâiat că mai trăieşte. Când ultima buclă a părului căzu, maica Evangélique puse vălul călugăresc pe capul Gabriellei, şi cântările izbucniră: grilajul corului se deschise şi se reînchise – Gabrielle nu

mai aparţinea acestei lumi.

XXXVI

ÎN ULTIMA CUPĂ

chiar a doua zi după călugărirea Gabriellei, Suzanne îl întâlni pe domnul de Charny pe terasa mănăstirii; domnul de Charny îi făcu o plecăciune adâncă, Suzanne înclină capul şi trecu. Vederea acestui om îi inspira oroare, se înfiora privindu-l, ca un copil care ar călca pe un şarpe. A doua zi, când se deşteptă, găsi pe scaunul din chilia ei costumul de novice: veşmântul, vălul, mătăniile; hainele sale dispăruseră; după regulamentul mănăstirii, cheia rămânând pe dinafară în broască toată noaptea, se profitase de somnul ei pentru a-i fi luate. Suzanne ezită un moment înainte de-a se îmbrăca, dar firea nu-i îngăduia să se revolte pentru lucruri mărunte. Şicanelor care o copleşeau, ea le opunea fără încetare o frunte calmă şi resemnarea. Se duse la stareţă de îndată.

— Doamnă, i se adresă, neputând vreodată să mi se impună călugărirea, am îmbrăcat totuşi aceste haine, singurele care mi-au fost lăsate; dar supunându-mă acestui amănunt, simt nevoia să protestez împotriva violenţei morale suferite. Dacă preacuvioasei voastre feţe vă datorez acest veşmânt şi vălul, vă declar deschis că aţi abuzat de autoritate. Cedez aparenţei, dar nu mă plec.

— Ideea nu-mi aparţine, fiica mea, răspunse stareţa cu un zâmbet mieros; persoanele care mi-au sugerat-o vă poartă un interes deosebit.

— Domnul de Louvois şi probabil domnul de Charny?

— Dumneata, fiica mea, i-ai numit; ştii foarte bine că adesea cei care ne conduc cunosc mult mai bine decât noi înşine de ce avem nevoie. Regret că nu vrei să apreciezi bunele intenţii ale domniilor lor, dar sper că vei ajunge la sentimente mai puţin rebele.

— Păstraţi-vă speranţa, doamnă, eu îmi păstrez

convingerea.

— Graţia divină te va lumina, fiica mea.

— Tocmai credinţa religioasă mă apără de comiterea unui sacrilegiu; nici cuvioşia-voastră nu m-aţi sfătui să încredinţez Domnului un suflet care nu-i aparţine în întregime.

— Dumnezeu cere toate sacrificiile, fiica mea.

Suzanne o salută pe maica Evangélique şi plecă fără să răspundă. Pe măsură ce se arătau mai u. dârjiţi împotrivă-i, ea se simţea mai tare şi mai hotărâtă.

Când domnişoara de Mesle, acum sora Gabrielle a Mântuirii, o văzu astfel, îşi împreună mâinile:

— Ce s-a întâmplat? Şi dumneavoastră?! o întrebă.

— Veşmântul nu schimbă sufletul, răspunse Suzanne; aparţin lui Belle-Rose: nicio putere omenească nu mă va face să renunţ la el.

Gabrielle o strânse în braţe.

— El vă iubeşte! Când eşti iubită nu-ţi este niciodată frică! murmură ea.

Din ziua în care domnişoara de Mesle se călugărise, sănătatea ei, dinainte atinsă, devenea tot mai şubredă. De la o dimineaţă la alta, vedeai o schimbare ce-o speria pe Suzanne; obrajii erau tot mai supţi, cearcănele luau nuanţe aproape pământii, mâinile slăbite erau uscate şi fierbinţi; în unele clipe, buzele ei aveau culoarea vălului ce-i cădea de pe creştet pe chip. Nu primea leacuri decât din mina Suzannei; iar când Suzanne nu era acolo, arunca licorile oferite şi surâdea amar, văzând cum se risipeşte ceea ce ar fi trebuit să-i aducă o oarecare uşurare a răului. Într-o zi, când Suzanne o surprinse vărsând o sticluţă, i-o smulse din mâini, vrând s-o facă să bea ce mai rămăsese pe fund.

— Moartea e aici, şopti Gabrielle, atingându-şi cu vârful degetelor pieptul chinuit; îmi prelungiţi supliciul cu câteva ore.

— Dumnezeule! Dar trebuie să trăieşti, sărmană copilă! Şi vei trăi! exclamă Suzanne cu glasul înecat de

lacrimi.

— De ce să trăiesc?! strigă Gabrielle, izbucnind. În hohote de plâns; nu sunt pierdută pentru el?

La acest strigăt, Suzanne înţelese că inima Gabriellei nu era mai puţin bolnavă decât trupul. Teroarea şi dragostea o omorau deopotrivă. O îmbrăţişă cu o efuziune plină de duioşie, dorind să strecoare puţină speranţă în acest suflet deznădăjduit; Gabrielle păstra însă o tăcere mohorâtă; un fior o îngheţa până în măduva oaselor şi îşi plecă plângând capul; spre seară, Suzanne trebui s-o culce în pat, pradă unei febre puternice. Urmă o noapte fără somn; iar dimineaţa Gabrielle abia se ridică, ducându-se însă prima la capelă; o sudoare rece îi acoperea fruntea, iar ochii luceau înfriguraţi. Nefericita copilă lupta din toate puterile să moară cât mai repede. Când venea seara, se aşeza uneori la fereastră şi privea soarele apunând; copacii din parc erau învăluiţi într-o boare aurie, păsările săltau pe crengi, frunzele foşneau iar la orizont un larg joc de lumină inunda cerul trandafiriu. O expresie de extaz se citea pe chipul Gabriellei; întindea mina în vânt şi spunea cu o voce tremurătoare:

— Doamne, ce frumoasă ar fi viaţa dacă aş fi iubită şi liberă!

Apoi cădea în genunchi, implorând moartea şi lovindu-şi fruntea de picioarele lui Christos… Veni şi ziua în care puterile o lăsară; voise să se ridice la primele dangăte ale clopotului, dar genunchii i se muiară iar Suzanne, care n-o mai părăsea, o ridică în braţe şi-o culcă din nou. Seara veni medicul, o examină şi declară că nu va mai apuca ziua următoare.

— E ca o candelă ce nu mai are ulei, spuse el.

Toată ziua, Gabrielle îşi întoarse de nenumărate ori ochii spre Suzanne, buzele i se întredeschiseră, de parcă ar fi vrut să-i mărturisească ceva, apoi ochii şi gura se închideau şi Suzanne o auzea rugându-se încet, cu mâinile împreunate pe inimă, în atitudinea statuilor de

marmură de pe morminte.

— Vorbeşte cu îngerii! şopti o tânără novice, îngenuncheată lângă pat.

Când se înnoptă, singură Suzanne veghea în chilia în care Gabrielle se stingea. Pe colţul unei mese ardea o candelă ce arunca lumini şovăitoare pe aşternuturile albe şi pe faţa celei care agoniza. Pleoapele îi erau închise, buzele nu i se mai deschideau; părea că doarme. Suzanne o sărută pe frunte, ca o mamă care îşi binecuvântează plângând copilul; voia să se retragă, când Gabrielle, desfăcându-şi mâinile, şi le încolăci pe după gâtul Suzannei.

— Rămâneţi lângă mine, o rugă ea cu vocea-i dulce, ce atingea obrazul Suzannei ca răsuflarea unui duh al văzduhului.

Suzanne se aşeză pe marginea patului.

— Mai aproape, şi mai aproape, insistă Gabrielle.

Suzanne îşi făcu loc chiar lângă prietena ei, care îi săruta mâinile, privind-o cu ochi umezi.

— Ascultă-mă, Suzanne, continuă Gabrielle, vreau să-ţi cer un serviciu. Îmi făgăduieşti că mi-l vei face?

— Îţi făgăduiesc.

— Şi că nu vei spune nimănui.

— Nimănui; totuşi există cineva faţă de care nu am niciun secret.

— Oh, sunteţi ca şi o singură fiinţă!… murmură Gabrielle cu un surâs nevinovat. El e totuna cu dumneata.

— Spune-mi, Gabrielle, ce doreşti?

Gabrielle se reculese o clipă, privind-o pe Suzanne rugător.

— Măcar nu mă vei condamna?

Suzanne se înclină spre ea cu un zâmbet blând şi o îmbrăţişă.

— Gabrielle, şopti ea, eşti pură ca ziua. Cum te-aş condamna, eu care iubesc!

Domnişoara de Mesle surâse în braţele Suzannei;

roşeaţa îi colora obrajii şi-şi acoperi faţa cu mâinile.

— Doamne, cel pe care îl iubesc nu ştie că îl iubesc, doar dumneata vei şti!

— Sora mea dragă, reluă Suzanne, femeile îşi înţeleg şi fără cuvinte inimile. Mărturiseşte-mi marele tău secret. Trecând din inima ta într-a mea, va găsi un cuib iubitor.

Gabrielle se ridică puţin şi căută în căptuşeala pernei, de unde scoase o cutiuţă ce conţinea o scrisoare şi o şuviţă de păr. Desfăcu scrisoarea şi o duse la buze, iar ochii i se umplură de lacrimi.

— Vezi, lacrimile mele aproape că au şters scrisul. De trei ani trăiesc numai din scrisoarea asta.

— Biata copilă, se prăpădeşte! suspină Suzanne cu inima frântă.

— E tot ce am de la el, continuă Gabrielle, cu tristeţe: de trei ani nu i-am văzut, iar el nici nu ştie că mor.

— Ah, Gabrielle! Poate că dacă ar fi aflat de această iubire, te-ar fi salvat de aici.

— El! Dacă m-ar fi cerut în căsătorie, l-ar fi ucis şi pe el! Am preferat să mor eu! exclamă Gabrielle, strângându-se lângă Suzanne.

Suzanne tremura toată.

— Iată cum a început iubirea mea, povesti Gabrielle, ştergându-şi ochii. Eram la ţară, la moşia noastră din Mesle, aproape de Nantes, tata, sora mea şi cu mine. Sărmana noastră mamă trăia încă. Erau vremuri fericite. Cavalerul d’Arraine, acesta este numele lui, iar dumneata eşti prima în faţa căreia îl pronunţ, a venit să ne viziteze. Avea douăzeci şi doi, poate douăzeci şi trei de ani; era atât de plăcut, mândru, plin de sensibilitate. Văzându-l, am simţit o tulburare nouă, toată noaptea nu m-am putut împiedica să mă gândesc la el. Tulburarea mea a crescut zi de zi, trezindu-mi impresii necunoscute până atunci, care mă fermecau, şi totuşi nu îndrăzneam să-i spun nici mamei, nici surorii

mele. Nu ştiu dacă şi cavalerul d'Arraines şi-a dat seama de sentimentele mele, dar mi se părea că la plimbările şi reuniunile de seară se apropia mai ales de mine. Când îmi vorbea, glasul îi devenea şi mai blând, şi mai fermecător; când mă privea, ochii lui aveau o expresie care îmi pătrundea până în fundul inimii. Plecam adeşea pentru a-mi repeta mie însămi tot ce îmi spusese el! Zilele au trecut aşa ca o singură dimineaţă! Într-o seară, această seară mi-a hotărât soarta, m-a întâlnit pe o alee a parcului, unde mă ascunsesem să visez. Văzându-l, am roşit şi am început să tremur fără să ştiu de ce. S-a îndreptat spre mine şi mi-a luat mâna; nu îndrăzneam să-l privesc şi în acelaşi timp nu încercam să mă depărtez de el. Mi-a vorbit mult timp; vocea-i îmi părea că vine din cer, îmi vorbea despre acele lucruri care nu se aud dar se întipăresc în inimă. Când mi-a spus că mă iubeşte, am crezut că mor de fericire! M-aş fi lipsit de tot restul vieţii dacă ar fi trebuit să şterg acel moment. Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul; mi se părea că întreaga natură îmi surâde. Deodată am auzit paşi în preajma noastră; mi-am eliberat mina şi am fugit; dar înainte de a pleca, am îndrăznit să-l privesc; ochii lui erau atât de duioşi şi de rugători, încât dacă n-ar fi venit cineva, i-aş fi căzut în braţe. Am alergat în camera mea, unde m-am închis, petrecându-mi toată noaptea în binecuvântări şi îmbătându-mă cu numele lui. A doua zi a plecat, continuă Gabrielle. Tatăl lui îl trimitea neîntârziat la armată; dar înainte de a pleca, cavalerul d'Arraines a făcut să-mi parvină această scrisoare, în care îmi repeta ce-mi spusese în ajun. Viaţa mea n-a durat decât o zi.

— Şi de-atunci? întrebă Suzanne.

— De atunci n-am mai avut nicio veste. La puţină vreme după plecarea lui, mama s-a îmbolnăvit şi apoi a murit; doliul a intrat în casă; sora mea s-a dus după mama; frăţiorul a murit şi el. Moartea secera în jurul meu; o bătrâneţe precoce l-a doborât pe tata; m-a cuprins spaima, coşmarurile îmi speriau somnul; noaptea

mă trezeam în suspine, scăldată în plâns, înnebunită, părându-mi-se că strigoii îşi plimbă mâinile îngheţate pe faţa mea. Mi se şoptea la ureche cuvântul mănăstire, mi se spunea că este un refugiu; am alergat aici. Vai, Suzanne, dumneata ştii cum voi ieşi de aici!

Suzanne nu mai avea putere să răspundă; îşi ţinea prietena îmbrăţişată şi plângea cu ea.

— Dumneata, Suzanne, adăugă Gabrielle, dumneata vei ieşi altfel de aici; şi fără îndoială că într-o zi îl vei întâlni pe domnul d'Arraines, fericit poate, fără să se mai gândească la mine. Îi vei spune că m-ai cunoscut, îi vei arăta sub rândurile scrise de el – toată comoara mea! – aceste câteva cuvinte pe care le-am scris la rându-mi şi-i vei da această şuviţă din părul meu, singura pe care am salvat-o în clipa sacrificiului. Apoi îi vei povesti cum am murit… Dacă mă plânge, înseamnă că nu suntem despărţiţi pe vecie…

Suzanne luă cutiuţa din mâinile Gabriellei şi-o ascunse la sân. Veneau zorile, iar copacii bătrâni îşi desenau contururile negre pe cerul transparent. Lunga povestire o epuizase pe Gabrielle; îşi lăsă capul livid pe pernă şi închise ochii lăcrămaţi, cu mâinile în mâinile Suzannei. Spre prânz, ceru slujba muribunzilor.

— Este ora despărţirii, îi spuse ea Suzannei, nu vreau să mă mai gândesc la cele pământeşti. îmbrăţişează-mă şi aminteşte-ţi de rugămintea mea.

Suzanne alergă să o înştiinţeze pe stareţă; clopotele mănăstirii începură să bată cu dangăte funebre, iar surorile se îndreptară spre capelă, unde în curând începu oficierea rugăciunii pentru cei aflaţi pe moarte. Abatele de la Saint-Thomas-d'Aquin, care era confesorul mănăstirii benedictinelor, se duse în chilia surorii Gabrielle, să o-mpărtăşească pentru ultima oară; înaintea lui mergea un copil din cor care suna dintr-un clopoţel de argint. Suzanne deschise uşa cuviosului cortegiu; surorile care nu se duseseră încă la capelă îngenuncheară pe coridor, iar Gabrielle, văzându-l pe

preot, se ridică. Abatele, un bătrân bun şi evlavios, se apropie de patul în care zăcea Gabrielle; copila aflată pe moarte îşi împreună mâinile, pregătindu-se de spovedanie. Apropierea morţii îi învăluise chipul într-o blândeţe inefabilă; un surâs dulce îi întredeschidea gura, iar candoarea feciorelnică a frunţii era de o gingăşie care nu mai aparţinea pământului. Văzând-o pe copila care îşi încredinţa sufletul Domnului, fără tulburare şi fără chin, bătrânul preot înţelese că nu avea nimic de iertat.

— Vorbeşte, fiica mea, i se adresă cu glasul plin de emoţie; în curând vei fi aproape de acela care aduce mângâiere şi binecuvântează de sus.

Gabrielle îşi povesti viaţa în câteva cuvinte; preotul o cunoştea de multă vreme: a iubit, a suferit, acum va muri. Nu se auzea nici cel mai mic zgomot în afară de clopoţelul de argint care suna, şi de murmurul îndepărtat al cântărilor plutind ca o armonie cerească, şi de suspinele înăbuşite ale tinerelor novice care plângeau în apropierea Gabriellei.

— Mergi în pace, tu care nu ai avut păcate! spuse abatele întinzându-şi mâinile tremurătoare asupra frunţii înclinate a Gabriellei; îngerii din, cer te aşteaptă!

Şi sfântul om luă potirul sfintei cuminecături şi o împărtăşi pe Gabrielle. Toate capetele se plecară, în timp ce inimile se înălţau spre Cel-de-Sus. Numai maica Evangélique nu plângea. Gabrielle surâdea. După ce Gabrielle luă împărtăşania, bătrânul preot îi puse în mâini un mic crucifix de abanos şi fildeş; ea se întinse din nou, aşteptând ceasul când Dumnezeu avea s-o cheme la el. Rugăciunile umpleau mănăstirea cu murmurele lor. Suzanne privea fata Gabriellei cu ochii plini de duioşie, strângând la piept cutiuţa în care sărmana fată îşi topise tot sufletul. Clopotul bătea întruna. Prin fereastra îngustă se vedea o bucată de cer albastru în care lumina surâdea; copacii fremătau, iar rândunicile treceau cu fâlfâit de aripi, scoţând strigăte voioase. Zgomotele oraşului abia ajungeau până aici, ca un ecou confuz.

Gabrielle părea că adoarme; faţa îi era calmă şi destinsă ca a unui copil. În jurul ei toată lumea tăcea, parcă de teamă să n-o trezească, iar rugăciunile continuau în gând. Spre seară, către apusul soarelui, copila deschise ochii şi se ridică puţin. Privirile-i o căutau pe Suzanne, căreia îi zâmbi, apoi se îndreptară spre cer. Văzu orizontul purpuriu şi marile lumini aurii ce străluceau în crepuscul. Duse crucifixul la buzele-i albe, întinse braţele spre cer şi-şi dădu sufletul. Călugăriţele se ridicară cu inima strânsă; Suzanne se repezi la patul Gabriellei şi-i atinse pieptul cu o mână tremurătoare. Inima nu mai bătea; suflarea încetase. Suzanne sărută fruntea candidă a tinerei fecioare, repetând încet jurământul pe care i-l făcuse, gândindu-se că sufletul copilei o mai poate auzi. Apoi, după ce-i închise ochii, trase cearşaful peste faţa albă.

— Să ne rugăm Domnului, surorile mele, rosti preotul, stropind cu agheasmă trupul celei care nu mai, era.

Toată lumea îngenunchease.

XXXVII

O ÎNTÂMPLARE NOROCOASĂ

C

Înd Claudine ajunse în Anglia însoţită de Grippard, îşi găsi fratele, dacă nu în afară de pericol, măcar aproape sigur de vindecare. Glonţul pătrunsese în corp fără a răni vreun organ important. Chirurgul care sondase rana o considerase vindecabilă, spunând că rănitul se va însănătoşi, dacă nu intervine vreun accident neprevăzut. Cornélius alesese o căsuţă curată şi comodă într-un cartier retras al oraşului, departe de zgomotul şi de agitaţia portului. În jurul casei era o grădină, iar ferestrele dădeau spre mare. Chirurgul venea de două-trei ori pe zi; Cornélius şi la Déroute făceau cu schimbul la căpătâiul lui Belle-Rose. Întrevederea dintre Cornélius şi Claudine fu un amestec de bucurie şi lacrimi; aveau să-şi împărtăşească unul altuia o mie de lucruri; îndată

ce Claudine îi vorbi despre dispariţia Suzannei, Cornélius o rugă să nu-i spună lui Belle-Rose, fiindcă o asemenea veste l-ar pune în pericol de moarte. Rănitului i s-a explicat prezenţa Claudinei prin dorinţa firească de a fi lângă fratele ei, îndată ce aflase de starea în care îl adusese Bouletord. Zilele se scurgeau triste pentru cei trei, care tremurau de grija vieţii lui Belle-Rose şi a libertăţii Suzannei, la fel de ameninţaţi amândoi. Toată mulţumirea le fusese zădărnicită chiar în momentul când se părea că nu mai au de ce să se teamă. Nu aveau nicio veste din Franţa; vindecarea lui Belle-Rose mergea încet; Grippard pe care-l trimiseră la Paris să afle de soarta Suzannei, nu scrisese nimic. Cornélius o avea alături pe Claudine, ceea ce era nespus de plăcut, regăsind astfel şi ceva din bucuria vieţii; Claudine îl avea pe Cornélius, mare mângâiere pentru necazurile ei; dar la Déroute nu avea alt sprijin în aşteptare decât mânia împotriva lui Bouletord. Bodogănea cu furie şi era amuzant contrastul dintre chipul său placid de om de treabă, şi teribilele ameninţări ce-i ieşeau din gură de dimineaţă până seara. Pe măsură ce Belle-Rose intra în convalescenţă, cerea din ce în ce mai des veşti de la Suzanne, mirându-se că nu le primeşte. Într-o zi la Déroute nu mai putu să rabde şi veni la Cornélius şi Claudine echipat din cap până-n picioare cu cizmele de drum, cu o pelerină groasă, spada la şold, sabia de asemeni şi un cufăraş în mină.

— Domnule, i se adresă grăbit lui Cornélius, ca unul care nu suferă vreo obiecţie, am venit să-mi daţi dumneavoastră şi domnişoara Grânedal, însărcinările cuvenite.

— Dar unde pleci echipat aşa?

— La Paris.

— Vei fi arestat.

— Eh! gloanţele şi ghiulele încă nu m-au atins şi nu va face Bouletord ce n-au făcut ele. Ascultaţi, domnule, puteţi să ziceţi că-s slab de inimă ca puiul de găină, dar nu mai îndur suferinţa căpitanului meu; voi avea ultimele

veşti de la Suzanne, voi afla ce-i cu dânsa sub ameninţarea furiei domnului de Louvois şi o voi salva, chiar dacă ar fi să-mi las pielea pe-acolo. Un semn cât de mic, o scrisoare de la doamna d'Albergotti îl va ajuta mai mult pe căpitan decât toate leacurile cu care este oblojit.

Cornélius şi Claudine îi strânseră mâinile impresionaţi.

— Du-te, şi Dumnezeu să te călăuzească.

— Oh, reluă ostaşul, cu un zâmbet calm, am picioare bune, am ochi buni şi o spadă bună. O să fiu departe când căpitanul Beile-Rose va veni şi el să ne întâlnim!

— Cum să vă întâlniţi acolo! Vrei să ajungă iarăşi la Bastilia?! izbucni Cornélius.

— Ia te uită, replică la Déroute, îl credeţi pe căpitanul meu omul care să stea cu braţele încrucişate, când va afla că doamna d'Albergotti se află sub lăcate la mănăstire?! O să-l mai reţină cineva aici, la Douvres? Ia te uită! Credeţi1 că aţi fi în stare de una ca asta chiar şi dumneavoastră?

— Ai dreptate, răspunse Claudine cu capul sus, Jacques o să plece acolo.

— Ei, îl cunosc eu prea bine! Va pleca îndată ce-i veţi povesti totul. Mă duc să-i netezesc drumul.

La Déroute îl îmbrăţişă pe Belle-Rose, spunându-i cu obişnuitu-i aer liniştit că se duce numai să afle ce mai e pe la Paris, să ştie cum merg lucrurile, şi că pleacă pe seară cu barca unui pescar, care din vechea hâră a celor două neamuri, se tot ducea să pescuiască pe coastele Franţei. Aşa că, dacă-şi aruncă acolo plasele în mare, poate foarte bine să-l arunce pe ţărm şi pe la Déroute!

Într-o seară, către ora zece, pe când Cornélius şi Belle-Rose – acum în stare să se ridice şi să umble – vorbeau alături de Claudine, auziră pe stradă zgomotul unei încrucişări de spade şi strigăte întretăiate. Cornélius îşi luă spada şi alergă la uşă. Belle-Rose se repezi înarmat după el.

— Hei, Jacques, gândeşte-te bine! strigă Claudine. Rana ta nu s-a închis încă.

— E un motiv pentru a lăsa oamenii să fie asasinaţi? răspunse Belle-Rose, şi coborî scara în urma lui Cornelius.

Strada era întunecoasă, un loc singuratic, cu ziduri masive ce împrejmuiau grădini întinse. În momentul când cei doi prieteni deschideau poarta, auziră strigătele unui om care cerea ajutor.

— E un francez! spuse Belle-Rose şi, cu puteri sporite, se grăbi spre locul de unde venea larma.

La vreo treizeci de paşi, Cornelius şi Belle-Rose dădură peste trei-patru bărbaţi care încolţiseră pe cineva la cotitura vechiului zid. Cel atacat îşi făcuse scut de apărare din pelerina bine înfăşurată pe braţul stâng şi răspundea atacurilor cu lovituri repezi. Cu toate că lupta strâns şi hotărât, defensiva nu mai putea dura mult. Belle-Rose şi Cornelius, cu spadele ridicate, căzură asupra atacanţilor, care, văzându-se surprinşi, mai rezistară, puţin, apoi o luară la fugă; unul dintre ei, lovit de Belle-Rose, căzuse în genunchi. Fugarii se întoarseră şi-l luară cu ei, iar când Belle-Rose şi Cornelius se pregăteau să-i urmărească, străinul îi opri.

— Lăsaţi-i! zise el, îi cunosc prea bine pe aceşti oameni onorabili.

Cornelius şi Belle-Rose îl priviră miraţi.

— Oh, reluă el, am avut o mică răfuială între noi; o să vă povestesc, dacă veţi voi să adăugaţi la îndrăzneaţă dumneavoastră faptă de arme şi buna faptă a unui pahar cu apă. Încăierarea m-a încălzit şi, pe urmă, aş vrea să văd dacă spadele cu care m-am luptat nu mi-au găurit, decât haina. Sunt pe ici pe colo nişte înţepături care mă cam neliniştesc pentru pielea mea.

Belle-Rose şi Cornelius îl conduseră pe francez la ei acasă, unde o găsiră pe Claudine aşteptându-i îngrijorată în pragul uşii. Lumina dinăuntru lăsa să se vadă că Belle-Rose avea cămaşa şi pantalonii plin de sânge.

— Sunteţi rănit?! strigă străinul.

— Nu cred, domnule, am o rană proaspătă, care probabil s-a deschis acum.

— Este tot sânge vărsat pentru mine, adăugă străinul; sângele uneşte oamenii.

Îi întinse mâna lui Belle-Rose, care i-o strânse prieteneşte. Examinându-se, cavalerul văzu că s-a ales cu cinci-şase zgârieturi, iar pelerina din care-şi făcuse scut, era toată găurită.

— Domnilor, exclamă străinul, salutând, sunt contele de Pomereux, trimis aici de domnul de Louvois.

La această recomandare, cei doi prieteni schimbară între ei o privire.

— Pe legea mea, domnule, mă veţi ierta că nu pot fi la fel de sincer. Sunt francez ca şi dumneavoastră, dar motive serioase mă obligă să nu-mi spun numele, răspunse Belle-Rose.

— Braţul a răspuns din inimă, continuă domnul de Pomereux; restul nu mă interesează.

La numele de Pomereux, Claudine tresări şi-l privi pe furiş. Îşi făcea de lucru prin cameră, pregătind paharele cu vin îndulcit şi compresele; apoi, când termină, se retrase, temându-se să nu fie recunoscută de conte, care o văzuse de câteva ori la Malzonvilliers. N-ar fi fost o descoperire fericită, când omul era un trimis al domnului de Louvois.

— Domnule, i se adresă domnul de Pomereux lui Cornelius, după ce Claudine ieşise, oamenii de naţionalitatea dumneavoastră – fiindcă după accent îmi închipui că sunteţi englez…

— Irlandez, domnule, îl întrerupse Cornelius.

— Desigur, nu m-am înşelat decât în privinţa regiunii. Oamenii de naţionalitatea dumneavoastră, ziceam, au obiceiuri destul de ciudate. Era să fiu ucis doar fiindcă am apreciat că unele femei din această ţară au îndrăzneala să fie la fel de frumoase ca franţuzoaicele.

— Cum? Doar pentru atâta? se miră Belle-Rose.

— Da, chiar aşa! Era impresia mea şi aş fi dorit să verific în esenţă dacă este o eroare sau un adevăr. Aflându-mă la Douvres în aşteptarea unei scrisori diplomatice de la ambasadorul nostru la Londra, am făcut cunoştinţă cu una din acele insulare care nu ar fi fost deloc deplasată la curtea marelui nostru rege. Mă plictiseam teribil şi, ca să-mi mai treacă timpul cu oarecare folos, îmi făceam tot felul de calcule cum să pătrund în locuinţa doamnei.

— Tot pentru studiul care vă stătea la inimă? întrebă Cornelius.

— Tot, domnule. Şi pretind că am reuşit să mă conving că femeile din preacinstitul Douvres ştiu să aprecieze bruma de calităţi dobândite la curtea gloriosului nostru monarh. A fost o descoperire care era cât pe-aci să mă împace cu Anglia, când, soţul – căci există şi un soţ, domnilor…

— Totdeauna există un soţ, observă Belle-Rose, pe care tonul glumeţ al domnului de Pomereux îl amuza.

— Deseori există chiar doi: cel oficial şi cel neoficial, care uneori este vreun văr apropiat. De data asta, nu era decât unul singur, dar era încadrat de doi fraţi şi un cumnat. Nu înţeleg ce ar avea de-a face cu toate aceste rubedenii onestele mele relaţii cu doamna, ce nu porneau decât din dragoste pentru ştiinţă… Soţul răspândise zvonul că o să plece la Londra; şi în timp ce, încrezător în cuvântul său, voiam să pătrund în locuinţa doamnei, dumnealui mi-a sărit în circa cu toţi înrudiţii lui direcţi şi indirecţi. Fără dumneavoastră, domnilor, nu mă descurcam!

— Cam neplăcut pentru ştiinţă, replică grav Cornelius.

— Un procedeu monstruos, domnule! izbucni contele cu o indignare comică. Aşa ceva nu este permis în Franţa. Ei drăcie! mai mare râsul! Să ucizi un om pentru că i-a făcut curte nevestei tale; aşa, bieţii amanţi

ce siguranţă mai pot avea?! Cum! Te faci că pleci, ba chiar pleci, apoi te-ntorci pe ascuns, pândeşti pe după un zid, aştepţi să răsară stelele, iar când amantul se crede în deplină pace şi la un pas de fericire, cazi, deodată, asupra lui, tunând şi fulgerând, gata să faci praf totul! Obiceiuri barbare, antropofage, musulmane!

— Într-adevăr, zâmbi Cornelius, aşa ceva e de neconceput. Un soţ bine educat v-ar fi aruncat o scară de mătase ca să urcaţi pe balconul său.

— Ei, drăcie! Chiar atât de mult nu i-aş fi pretins, aş fi fost foarte mulţumit dacă şedea cuminte.

— Da, ar fi fost teribil de corect.

— Realitatea e că mi-au ciopârţit hainele. Un costum de croială perfectă pe care l-am comandat înadins la Paris, cum al doilea nu s-ar afla la Douvres; asta strigă răzbunare!

— Ei comedie! exclamă Cornelius; dacă omul v-a prăpădit niţel satin, cred, după cum v-aţi colorat recent spada, că i-aţi cam găurit pielea. V-aţi despărţit chit.

— Ei, domnule, preţuiţi prea puţin satinul şi croiala după moda celei mai rafinate eleganţe, replică domnul de Pomereux. Şi-apoi numai cel care l-a lovit pe domnul, spuse întorcându-se spre Belle-Rose, va urma să-şi amintească de aventură.

— Sunt încântat că v-am putut salva, zise Belle-Rose, dar aş regreta foarte mult dacă l-aş fi lovit de moarte.

— Oh, nicio grijă, era doar soţul. Această categorie de englezi duc o viaţă tare grea. Şi-apoi, continuă domnul de Pomereux, aventura a avut şi o parte bună; asta mă determină să trec repede în Franţa, îndată după primirea scrisorii. M-am vindecat de norocul dragostelor britanice; aici nu poţi face dragoste decât cu pumnalul în mină. Mă întorc la Paris şi-am să mă însor.

— Dumneavoastră?! exclamă Cornelius.

— Ei, asta-i! Pe onoarea mea că voi fi un soţ admirabil. Doresc căsătoria aceasta fiindcă femeia nu o

doreşte. Este în spiritul domnului de Louvois.

— Hm! mormăi Belle-Rose.

— Este un ministru care îşi bagă nasul peste tot. A avut ideea grozavă de a-mi propune ca soţie o persoană închisă de el ia mănăstire.

La aceste cuvinte Cornelius deveni foarte atent.

— Amuzantă istorie!

— Da, o mică răzbunare a magnificului meu văr. Se pare că doamna este logodită cu un oarecare domn Belle-Rose, care a evadat.

A fost rândul lui Belle-Rose să tresară.

— Belle-Rose! exclamă el.

— Îl cunoaşteţi? întrebă contele.

Cornelius îl îmboldi cu genunchiul pe Belle-Rose, nu cumva să se dea de gol.

— Oh, zise Belle-Rose, l-am cunoscut în Flandra, pe vremea când era sergent în regimentul La Forţe.

— Sergent! repetă domnul de Pomereux, pe un ton uşor dispreţuitor. Aşa! Şi ce fel de om este?

— Un bărbat cam de înălţimea mea, arătând tot ca şi mine şi care mânuieşte destul de bine spada; trece drept un foarte onest ostaş.

— Of, of! Şi pe acest domn îl iubeşte doamna d'Albergotti?!

— Îl iubeşte încă?! izbucni Belle-Rose emoţionat.

— Dacă îl iubeşte?!… Vă pot spune că îl adoră! Femeile au asemenea fantezii! De necrezut… Priviţi la mine, cel care vă vorbeşte: sunt conte, rudă cu domnul de Louvois, voi avea sub comanda mea un regiment la prima ocazie; şi nu am o înfăţişare chiar atât de neplăcută! Ei bine, domnule, doamna d'Albergotti, închisă la mănăstire, mă refuză pur şi simplu!

— Inimă nobilă! şopti Belle-Rose.

— A, găsiţi?! se miră domnul de Pomereux, care auzise. Pe legea mea, am zis şi eu ca dumneavoastră… şi, ciudat, am început să-i nutresc sentimente de adâncă preţuire. Da, pe cuvântul meu. Mi-a părut atât de

firească, atât de intactă în totul, încât am început, fără doar şi poate, să o iubesc.

— Ei aş! interveni Cornelius, strângându-l de braţ pe Belle-Rose, ai cărui ochi se aprinseseră.

— Pe legea mea, e adevărul curat, sau poate deveni… A, nu! Sunt gentilom şi nu vreau să moară la mănăstire!

— Nu va muri acolo, îl întrerupse Belle-Rose, cu adâncă gravitate.

— Este şi părerea mea, reluă domnul de Pomereux din păcate nu este de aceeaşi părere un oarecare domn de Chamy, căruia preţiosul meu văr i-a încredinţat această misiune.

— Domnul de Chamy? repetă Belle-Rose.

— O scârbă de om, capabil de orice, veninos ca vipera şi tenace cum e cleiul întărit. Când se consfătuieşte cu domnul de Louvois, mă tem totdeauna pentru cineva.

— Ce i-a făcut doamna d'Albergotti?

— Lui? Nimic. Dar domnul de Charny este un om care cultivă duşmăniile ministrului cum ai cultiva metresele. Are destul de lucru cu treburile domnului de Louvois ca să mai aibă şi probleme strict personale.

— Ce mizerabil! zise Cornelius.

— Este un mizerabil ca la carte, de care au nevoie, cum se spune, vizirii pe care nu-i dăruieşte capriciul graţiosului nostru monarh: mut ca un mormânt, gata să intre în acţiune oricând, impenetrabil ca noaptea. Ei! domnilor, aceşti indivizi au şi ei calităţile lor. Aşa stând lucrurile, prin înrudirea mea cu ilustrul nostru ministru, este oarecum prieten şi cu mine.

— Domnul de Charny?

— Ei, da. Îmi face doar onoarea să ia masa cu mine, uneori, dar cum pleacă, arunc pe fereastră tot ce a atins, răspunse domnul de Pomereux, ridicându-se.

Îşi aranjă panglicile, privindu-se într-o oglindă, îşi potrivi pelerina, îşi luă pălăria lăsată pe o măsuţă şi

întinse mâna celor doi prieteni.

— Plec în Franţa, domnilor, le spuse el; amintiţi-vă că dacă aveţi vreodată nevoie de o pungă plină sau de o spadă, în orice împrejurare, ziua ori noaptea, aproape sau departe, contele de Pomereux vă stă cu totul la dispoziţie.

Cu aceste cuvinte, contele îi salută adânc pe Cornélius şi Belle-Rose, cu o nobleţe ce le inspiră celor doi tineri o părere mai bună în privinţa caracterului său. După ce se retrase, Belle-Rose o chemă pe Claudine.

— Soră, plecăm mâine.

Belle-Rose întrerupse gestul ei de surprindere cu un cuvânt:

— Ştiu tot.

— Da, adăugă Cornélius, domnul de Pomereux a povestit tot.

— Deci, voi ştiaţi şi nu mi-aţi spus nimic? zise Belle-Rose cu un accent de reproş.

— Moartea îţi dădea târcoale, puteam vorbi? zise Cornélius…

— Şi acum, adăugă Claudine, abia de te ţii pe picioare…

— Ar trebui să mă ţintuiţi într-un sicriu ca să nu plec! strigă Belle-Rose.

Tonul vocii şi expresia feţii nu mai îngăduiau replică.

— Bine, zise Cornélius şi adăugă, aplecându-se la urechea Claudinei:

— La Déroute ne-a prevenit…

Pregătirile au fost gata curând. Şi-au strâns lucrurile cele mai trebuitoare, şi-au procurat haine grosolane, au pus aurul într-o pungă cu centură, s-au căptuşit cu arme, iar a doua zi l-au căutat pe unul din pescarii binevoitori care se duceau să pescuiască pe coastele Franţei, iar acesta s-a învoit să-i treacă Mânecă pe cei trei tineri. A fost o faptă bună din care şi el s-a ales cu zece lire sterline.

XXXVI il

ASEDIEREA MĂNĂSTIRII

Ţ) elle-Rose; Cornélius şi Claudine ajunseră la Paris fără – * a întâmpina greutăţi. S-au deghizat ca să nu fie recunoscuţi, dar îi ocrotea chiar îndrăzneala lor. Era aproape imposibil ca domnul de Louvois să presupună măcar că Beile-Rose ar cuteza să revină atât de repede în Franţa. Când Beile-Rose pătrunse în Paris, la Déroute era acolo de cincisprezece zile. Onestul sergent nu-şi pierduse timpul. După ce se învârtise în jurul palatului domnului de Louvois, întrebând de colo-colo pe oamenii care ar fi putut să-i dea unele îndrumări ce l-ar fi ajutat în cercetările sale, înţelese inutilitatea acestei căi de informare. Atâtea căleşti ieşeap, din curte la orice oră din zi şi din noapte, încât vecinii care le vedeau într-una nu-şi puteau aminti nimic deosebit, Atunci, la Déroute îşi îndreptă bateriile în altă direcţie. Succesul lui Bouletord îl ridicase atât de mult în ochii ministrului, încât ar fi putut deveni chiar mesagerul său intim. La Déroute acţionă atât de bine încât îl descoperi cu promptitudine pe recentul locotenent şi nu-l mai părăsi. Timp de trei zile colindă poate jumătate din Paris, pe unde se înfundau în noroaie cizmele lui Bouletord; dar Bouletord, care se oprea cam peste tot, nu se oprise încă în faţa vreunei mănăstiri. La Déroute începuse să se întrebe dacă n-ar fi bine să-l pândească pe Bouletord în vreo fundătură şi să-l silească cu pumnalul în gât să-i spună tot ce ştie, până într-o seară când Grippard, care şi el se ţinea scai de Bouletord, prin toate tavernele Parisului, veni într-un suflet să-l anunţe că a doua zi chiar, Bouletord trebuia să ducă o scrisoare a ministrului la una din mănăstirile Parisului.

— E al meu! exclamă la Déroute, îmbrăţişându-l pe Grippard.

A doua zi, înainte de ivirea zorilor, La Déroute, deghizat în lacheu, se afla la poarta cazărmii lui Bouletord. Când Bouletord ieşi, la Déroute o luă pe

urmele lui şi nu-I mai părăsi decât la poarta mănăstirii benedictinelor de pe strada Cherche-Midi. Pământurile mănăstirii erau extrem de întinse; grădinile ei ajungeau până pe strada v-au girard, iar de partea cealaltă acopereau tot spaţiul până unde s-a deschis mai târziu bulevardul ce iese din oraş. La Déroute dădu ocol mănăstirii; zidurile erau înalte, groase, fără portiţe, dar la Déroute îşi pusese în cap să observe, dacă nu chiar să pătrundă în interiorul acestei cetăţui.

„Dacă doamna d'Albergotti se află la benedictine, probabil că se plimbă uneori prin grădini; dacă aş găsi un colţişor discret, s-o descopăr!" îşi spunea el.

În timp ce vorbea aşa cu sine însuşi, văzu o casă înaltă al cărei pod îşi deschidea ferestruica spre grădinile mănăstirii. Distanţa dintre fereastră şi grădină era destul de mare; dar la Déroute avea ochi de linx. Alergă spre casa râvnita şi bătu. Îi deschise o bătrânică.

— Doamnă, i se adresă la Déroute, vedeţi ce meserie am, după haină; sunt în slujba unei familii onorabile care locuieşte foarte aproape, pe strada Sèvres. Stăpânii mei sunt la ţară, la noi se renovează totul şi, aşteptând să se termine reparaţiile, caut o cameră în care aş putea locui o vreme. Am bani, doamnă, vă plătesc înainte.

Zicând aceasta, la Déroute îi şi strecură două monede lucitoare de şase livre bătrânei, care le primi îndată.

— Se potriveşte foarte bine, răspunse bătrâna, care nu se îndoia nicio clipă de adevărul celor improvizate la repezeală de la Déroute; tocmai aveam o odaie foarte drăguţă de închiriat, în care vă veţi simţi foarte bine.

Odaia foarte drăguţă era o vizuină amărâtă chiar sub acoperiş, plină de şoarecii a căror forfotă se auzea prin şarpanta crăpată, care abia de se mai ţinea; vara te coceai, iama îngheţai; tot mobilierul: un pat ca vai de lume, un scaun şchiop, un cufăr căscat, ce ţinea loc de dulap, şi o masă şubredă al cărei sertar dispăruse. În

schimb, de la fereastră se vedeau terasele, curţile şi promenadele mănăstirii. La Déroute îşi dădu cuvântul de onoare că nu mai văzuse în viaţa lui un ungher retras atât de fermecător şi atât de bine înzestrat cu tot ceea ce face viaţa comodă; ba chiar îşi exprimă mirarea că i s-a cedat o asemenea locuinţă numai pentru cele două monede date înainte, declarând că nu-i va mai lipsi nimic pentru a fi mulţumit, dacă buna doamnă voia să se ocupe şi de curăţenia încăperii. A treia monedă de şase livre susţinu noua cerere, iar bătrânica nu întârzie să primească. La Déroute se grăbi să se instaleze îndată în jalnica locuinţă, dovedindu-şi satisfacţia însufleţită; bătrâna se retrase, iar bunul nostru sergent zăvorî cu grijă uşa şi alergă la postul de observaţie. De la distanţa la care se afla, arborii luau dimensiunile unor arbuşti, însă la Déroute ar fi putut să le numere şi frunzele! rămase la fereastră până la căderea nopţii, revenind a doua zi în zori; n-o părăsea decât pentru a înghiţi ceea ce-i gătea bătrâna, asigurând-o că e cea mai gustoasă mâncare din lume, şi aruncând câte o privire furişă spre aleile mănăstirii. Manevra dură trei zile, în care timp la Déroute zărise treizeci-patruzeci de călugăriţe, vreo douăzeci de novice, şi tot cam atâtea pensionare, dar niciuna nu semăna cu doamna d’Albergotti. La Déroute era furios, în sfârşit, a patra zi dimineaţă, observă o novice a cărei înfăţişare îl făcu să tresară de la primul pas pe care-l făcuse pe terasă. Sergentul se aplecă adânc peste priehieiul ferestruicii, întinse gâtul, îşi holbă ochii şi, în sfârşit, bătu din palme. Novicea se întoarse şi el o recunoscu îndată. Că o văzuse însemna ceva, dar nu totul. Ştia unde suspină victima; mai trebuia să o şi scoată de-acolo. Pentru asta la Déroute îşi puse imaginaţia la lucru. Izolarea cămăruţei în care locuia ca un pustnic şi dorinţa fierbinte de a-l sluji pe Belle-Rose îl ajutară să ajungă la ţintă începu prin a-l expedia pe Grippard, devenit aghiotantul său, la Bouletord, pentru a-l păcăli că ar dori să facă şi el parte din ostaşii care-i

iau eu hapca pe oameni, în numele regelui, ca să afle secretele noului locotenent, apoi să-l prevină în cazul când s-ar complota răpirea doamnei d'Albergotti pentru a fi dusă în altă mănăstire. Cât despre el, se hotărî să pătrundă în lăcaşul benedictinelor în haine de grădinar. Era gata cu planurile, când sosiră Belle-Rose, Cornélius şi Claudine. La Déroute avusese grijă, la plecare, să-i lase lui Cornélius o adresă sigură, unde puteau să se întâlnească; era hanul *A l'insigne du Roi David*, de pe strada Bourgeois-Saint-Michel. Vedeai pe firmă un fel de turc cântând la harpă şi dansând în faţa unui baldachin ornat în galben de mina pictorului. La Déroute se ducea acolo în fiecare seară în diferite costumaţii, zăbovea un ceas-două, observând bine cine vine de obicei, jucând cărţi sau zaruri. În seara când Cornélius intră în hanul *la regele David*, cu greu îl recunoscu pe sergent, care se împopoţonase cu o perucă neagră, o barbă magnifică, cu o haină dintr-o ţesătură ţepoasă şi deschisă chiar sub talie, pe lângă grozava-i cingătoare de care atârna o spadă lungă. Belle-Rose aştepta în stradă cu nasul ascuns în manta şi pălăria trasă pe ochi.

— Ştiu unde se află, îi spuse la Déroute îndată ce-l văzu şi-i povesti dintr-o răsuflare tot ce se mai întreprinsese. Belle-Rose îi sări de gât şi-l îmbrăţişă.

— Iată-ne iarăşi toţi trei! Nu există zăbrele, ziduri, lăcate şi zăvoare oare ne-ar putea opri; doar dacă nu mi-aş lăsa capul pe-acolo.

— Unul lăsat, trei retezate, replică liniştit la Déroute.

Pentru început trebuiau să se ocupe de găsirea unei locuinţe unde să nu rişte vizite inoportune. Belle-Rose îşi aminti de domnul Mériset.

— Am tras prea des acolo, ca să se gândească să mă caute chiar la el.

Porniră cu toţii spre strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpioe. Văzându-l pe Belle-Rose, domnul Mériset rămase de-a dreptul uluit; nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Şi Bastilia? murmură aproape fără glas.

— Ei bine, şi ce-i cu Bastilia?

— N-aţi fost dus acolo?

— Şi am ieşit.

— Sigur…?

— După cum vezi, răspunse Belle-Rose râzând.

— Da, da, dumneavoastră sunteţi, dumneavoastră… Iertaţi-mi zăpăceala. Dar se găsesc şi persoane foarte pricepute să-şi schimbe înfăţişarea.

21 – Belle-Rose

— Ai dreptate.

— Sunt încântat să-l revăd pe iubitul meu domn Belle-Rose! Veţi locui, deci, la mine?

— Da, dragul meu domn Mériset. Unde aş găsi o gazdă mai bună?… Dar te rog să înţelegi că din anumite motive ţin să nu fiu recunoscut; nu vei pomeni de numele meu.

— Înţeleg, înţeleg… zise domnul Mériset; tot treburi de-ale Statului.

— Cum doreşti s-o iei; dar ne-am înţeles, nu-i aşa?

— Casa mea vă stă oricând la dispoziţie.

La Déroute nu renunţase încă la locuinţa unde îşi plasase observatorul. Putea fi un mijloc de a stabili legături cu interiorul mănăstirii, de îndată ce-ar fi reuşit s-o anunţe pe Suzanne că prietenii ei încearcă s-o elibereze. Nerăbdarea lui Belle-Rose nu se împăca cu aşteptarea; chiar de a doua zi luă hotărârea să cerceteze terenul, cum spunea la Déroute. Planul de luptăm era invenţia Claudinei. Se îmbrăcă într-un costum irlandez şi, urcându-se într-un cupeu alături de Cornelius, se îndreptă către mănăstirea benedictinelor de pe strada Cherche-Midi. Cornelius, care era din Connaught, vorbea englezeşte ca un originar din Middlesex. Claudine, din sentimentele ei de iubire, învăţase repede limba logodnicului, vorbind-o chiar cu uşurinţă. Ajunşi la poarta mănăstirii, sunară şi fură primiţi de sora care ţinea legătura cu exteriorul.

— V-aş rămâne îndatorat, i se adresă Cornelius, cu un mult prea pronunţat accent englez pentru a nu fi afectat, să o rugaţi pe maică-stareţă să se ostenească şi pentru noi, coborând) a vorbitor.

— E vorba de ceva urgent? întrebă sora portăreasă, prefirându-şi mătăniile.

— Comunicaţi-i că este vorba de o tânără doamnă străină, pe care fratele său, un gentilom irlandez, intenţionează să o lase în grija călugăriţelor benedictine, pentru ca dacă se va simţi bine aici, să se călugărească.

La aceste vorbe portăreasa se înclină şi, invitându-i pe cei doi străini să se aşeze, dispăru printr-o uşiţă ce dădea într-o galerie.

— Să fim bine înţeleşi, îi şopti Claudine lui Cornélius, când rămaseră singuri – eşti fratele meu, te numeşti Sir Ralph Hasting, eşti baronet, iar eu sunt domnişoara Harriett Hasting, sora dumitale; cucernicia, mai tare decât orice, mă îndeamnă să vreau să port vălul de călugăriţă. Dumnezeu să ne ierte ipocrizia! Dacă lumea n-ar fi atât de rea, ce oare ne-ar fi adus aici?!

Foarte repede, portăreasa se întoarse şi-i conduse în vorbitor. Cornélius şi Claudine fură anunţaţi că stareţa se şi află după grilajul acoperit de perdea, iar sora portăreasă ieşi.

— Am fost înştiinţată de scopul vizitei dumneavoastră în acest sfânt lăcaş, spuse maica Evangélique; niciodată nu ne dăm în lături să deschidem braţele spre inimile care vin să se hărăzească Domnului.

— Vă mulţumesc, maică-stareţă, răspunse Claudine cu glas dulce şi un accent de parcă ieşea din gura unei englezoaice.

— Aici veţi fi ferită de ispitele lumeşti şi ale diavolului. Pacea domneşte în lăcaşul nostru; când ai gustat din această pace, regreţi că n-ai cunoscut-o mai devreme.

— Sora mea are această vocaţie fierbinte, reluă Cornélius, nu vă ascund, doamnă, că familia mea şi eu

însumi ne-am opus multă vreme.

— Înseamnă să mergi împotriva dorinţelor Domnului, fiule.

— Mai târziu am înţeles acest lucru, şi astăzi nu mă mai opun dorinţei surorii mele. Am evaluat moştenirea ce-i revine domnişoarei Harriett din partea mamei şi aceasta va fi dota ei dacă devine logodnica celui care nu înşală niciodată; ceea ce ar însemna cam şapte-opt mii de lire sterline.

— Opt mii de lire sterline? ezită maica Evangélique.

— O, scuzaţi, maică-stareţă, e o monedă din ţara noastră, care valorează aproape douăzeci de livre în Franţa: este ludovicul nostru.

— Foarte bine! Veţi scuza, fiule, neştiinţa unei făpturi care cunoaşte doar căile Domnului.

— Opt mii de lire, continuă pe un ton indiferent Cornelius, ar însemna, ca sumă rotundă, două sute de mii de franci.

— Noi nu ne uităm niciodată la dotă; sufletul este singura bogăţie pe care ne-o trimite maica noastră a tuturor: însă aceşti bani ne vor ajuta să facem binele în folosul ordinului nostru călugăresc şi gloria religiei.

Convorbirea mai continuă aşa câteva minute, apoi Cornelius scoase din buzunar o pungă ce conţinea vreo cincizeci de ludovici, rugând-o pe stareţă s-o primească în numele domnişoarei Harriett, pentru milostenii.

— Iar cheltuielile de întreţinere le vom achita, aşa cum aţi înţeles, maică-stareţă, până în ziua când sora mea se va călugări, dacă stăruie în hotărârea luată.

Claudine nu se bucura prea mult că intră la mănăstire; se uita însă peste tot, doar – doar o va vedea pe Suzanne; dar în ziua aceea a trebuit să se mulţumească numai cu satisfacţia că doarme sub acelaşi acoperiş cu prietena ei. Suzanne nu apăru în refectoriu; dar a doua zi, la rugăciunea de dimineaţă, de la care Claudine nu lipsi, o recunoscu printre novice. Doamna d’Albergotti era mai galbenă ca luminările aprinse pe

altar; ochii ei mari, numai tristeţe; buzele-i nu mai surâdeau. Îngenunche împreună cu celelalte reduse pe marmura rece, plecându-şi fruntea pe mâinile împreunate. Claudine plângea pe cartea de rugăciuni. Abia rezista pornirii de-a se ridică şi, alergând la Suzanne, s-o îmbrăţişeze. Dar ar fi însemnat să piardă totul, şi rămase pe loc, bătând pe ascuns din micuţele-i picioare. Înfăţişarea capelei în care orga vuia, priveliştea veşmintelor severe, ce parcă înveleau trupurile într-un giulgiu strâns, expresia feţelor ca ieşite din morminte, tot acel sumbru sistem al rigorii catolice împinsă până la inuman îngheţa inima bietei fete, bună, expansivă şi vioaie din fire. Ochii ei, obosiţi de austeritatea spectacolului, se îndreptară spre marile vitralii ale capelei, căutând puţină lumină, măcar o rază aurită, venind din cer apoi coborâră din nou şi se opriră asupra Suzannei, fără s-o mai părăsească. În sfârşit, slujba religioasă luă sfârşit, ultimele cântări se stingeau încet-încet sub bolţile sonore; Claudine îşi părăsi scaunul şi îngenunche cu cartea de rugăciuni în mină, chiar în drumul călugăriţelor ce ieşeau, urmate de novice. Suzanne era printre ultimele; trecând prin faţa Claudinei cu fruntea plecată şi mâinile încrucişate pe inimă, aceasta atinse uşurel cu vârful degetelor lunga rasă a doamnei d’Albergotti. Suzanne se întoarse şi, întâlnind privirea strălucitoare a Claudinei, care sta nemişcată şi cu degetul pe buze, doamna d’Albergotti avu în primul moment impresia că i se năluceşte şi se înfioră ca apa unui lac la o adiere de vânt. Cortegiul o împingea înainte, continuându-şi mersul egal; dar în dimineaţa aceea recluza nu ieşi din capelă fără a nu mulţumi proniei cereşti. Bineînţeles, Suzanne nu mai rămase ziua închisă în chilia ei. Către prânz, la ora plimbării, coborî în grădină, trecând pe aleile cele mai apropiate de poarta de intrare. După un sfert de ceas se întâlnea cu Claudine, care mergea lângă o călugăriţă, şi schimbară o privire în trecere. Această privire umplu cu lacrimi de

bucurie ochii Suzannei, care se vedea, în sfârşit, ca şi salvată. Se plimbară mult timp aşa, savurând revederea lor dar fără să-şi poată vorbi. De câteva ori mâinile li se atinseră, ba chiar izbutiră să se prindă una de alta timp de o clipă. Asta a fost totul, pentru acea zi. Era puţin deocamdată, dar acest puţin ajungea cât să-i dea soeranţă Suzannei. Curajul îi rămăsese neatins, dar speranţa se spulberase; iar acum, iată, îi revenea, şi Suzanne înălţă fruntea.

A doua zi, Claudine, căreia condiţia de pensionară şi mai ales dota promisă îi asigurau unele privilegii, se duse în grădină. Călugăriţa ce primise misiunea educării ei monahale urma să aibă în ziua aceea o consfătuire cu stareţa, şi Claudine fu lăsată singură. Cum o zări, Suzanne pomi spre fundul grădinii, alegând aleile cele mai umbroase, pe unde carpenii se învălmăşeau. După câteva minute se şi afla într-un colţişor izolat, unde se opri. În urma ei, paşi uşori făceau să scârţâie nisipul, apropiindu-se; Claudine înclină iute capul, iar Suzanne alergă spre ea cu braţele întinse: cele două prietene se îmbrăţişau acum cu lacrimi în ochi şi mii de duioşii pe buze.

NEPOTUL GRĂDINARULUI

D

după primele efuziuni pornite din comuna afecţiune sporită şi de despărţire, Suzanne cuprinse mâinile Claudinei.

— Spune, Claudine, nu-mi ascunde nimic; Belle-Rose…?

— Aş fi atât de veselă dacă n-ar fi aici?! exclamă tânăra fată.

— Aici! repetă Suzanne, pălind de fericire.

— Am venit cu toţii: fratele meu, Cornélius, la Déroute şi chiar bietul Grippard e cu noi; e o întreagă conspiraţie.

— Povesteşte-mi repede tot. Ce-a spus Jacques, aflând de captivitatea mea? Cum a părăsit Anglia? Care

din voi a descoperit unde mă aflu? Ce gândiţi să faceţi? Domnul de Louvois nu ştie nimic de sosirea voastră? Spune repede!

— Sărmană surioară, nu-mi dai răgazul! Mă copleşeşti cu întrebări.

— Fiindcă tu nu-mi spui nimic.

— Ei bine, am să răspund la toate, dar în altă parte.

— Banca asta nu ţi se pare destul de bine aleasă? Carpenii ne ascund privirilor.

— Cum ne ascund pe noi, pot ascunde şi pe alţii. Suzanne tresări, aruncând o privire furişă în jurul lor.

— Ce vrei să spui? reluă.

— Spun că ar trebui să te fereşti de orice în mănăstirea asta; copacii sunt scorburoşi, iar zidurile au ochi şi urechi. Nu mă uit la soc sau caprifoi fără să nu-mi amintesc legenda regelui Midas cu trestiile vorbitoare; să mergem altundeva.

Claudine o conduse pe Suzanne până în fundul parcului şi se opriră sub un umbrar de unde putea să fugă uşor la nevoie; jur-împrejur era un strat întins de iarbă şi se vedea în toate direcţiile.

— Acum duşmanul poate să poftească! zise Claudine, aşezându-se; la cea mai mică alarmă, tu o iei pe acolo, prin spatele ulmilor bătrâni, iar eu pe aici, pe lângă zid.

Suzanne o puse pe Claudine să-i repete de zeci de ori amănuntele aventurii, dar Claudine o întrerupse:

— Aşa pierdem clipe foarte preţioase; Belle-Rose îţi va povesti totul şi-ţi va face mai multă plăcere să asculţi de la el lucrurile astea. Dar mai întâi trebuie să te eliberăm.

— E destul de greu! Am atâţia duşmani care mă urăsc!

— Dar ai şi atâţia prieteni care te iubesc!

— Am patru.

— Cunoşti multă lume care poate avea atâţia?

— Iartă-mă Claudine; să fiu alături de voi în

libertate, ar însemna fericirea, dar am suferit atât de mult încât nu mai cred în ea…

— Îi las fratelui meu Jacques grija de a te face cât de cât să crezi, e o grijă de care se va achita cu plăcere. Să nu mai vorbim de asta: în ce parte a mănăstirii se află chilia ta?

— În aripa dreaptă; de aici poţi vedea chilia. Acolo, chiar la capătul clădirii.

— Cea din colţ?

— Da.

— E cam la vreo douăzeci de picioare de la pământ, nu?

— Cred că da; numai că în curte sunt câini.

— Castor şi Polux?

— Ah! îi ştii?

— Ştiu tot.

— Ştii că noaptea sunt dezlegaţi?

— Desigur. Dar mai ştii ceva din mitologie, Suzanne?

— Puţin.

— Ei bine, îi vom trata pe Castor şi Polux aşa cum a fost tratat cerberul. Prietenul nostru la Déroute va avea grijă să aibă la el o ciozvârtă straşnică de miel. Prăjitura cu miere nu mai e la modă acum.

— Tot de râs îţi arde, Claudine.

— Crezi că ar fi mai bine să plâng?

— Dar, în afară de câini, mai sunt grădinarii!

— Vor fi adormiţi…

— …Şi-apoi, zidurile!

— Vom trece de ele!

J – … Şi e mai ales domnul de Louvois.

— Nici n-o să ne sinchisim de el!

— …Şi domnul de Charny.

— Oh! Domnul acela mai bine ar face nici să nu apară în faţa prietenului nostru Jacques.

— Ascultă, Claudine, reluă Suzanne, care se înfiorase pronunţând numele ministrului şi al favoritului

acestuia, dacă o asemenea tentativă ar atrage asupra lui Jacques cel mai mic rău, mai bine mă călugăresc şi mor între zidurile astea!

— Iar dacă tu ar mai fi să stai la mănăstire măcar cincisprezece zile, Jacques va prefera să se ducă îndată la Bastilia şi să nu mai iasă de acolo niciodată!

— Sărmanul meu prieten!

— Ei bine, pentru acest sărman prieten putem să ne expunem puţin, nu crezi?

— Tu ştii că nu pentru mine mă tem.

— Pe legea mea, eu n-am temeri; sunt patru voinici în stare să taie în bucăţi toată şleahta de călăreţi ce tulbură viaţa oamenilor de treabă în Parisul ăsta! zise Claudine cu hotărâre, deşi în fundul inimii nu era prea sigură de ce se va întâmpla.

Prietenele se îmbrăţişară ca să prindă curaj.

— Stai, continuă Claudine, să ne înţelegem bine! Cornélius vine zilnic la vorbitor.

— E cam mult…

— Dar aduce tot felul de delicatese pentru surori şi podoabe pentru mănăstire.

— Deci, l-ar regreta dacă n-ar veni zilnic.

— Chiar aşa. Venind, îmi vorbeşte despre planurile pe care le face Belle-Rose, la Déroute şi cu el; în timp ce ei acţionează în afară, noi acţionăm înăuntru; am sustras cheile de la sora Assomtion, venerabila noastră portăreasă, mă împrietenesc cu Castor şi Polux, vom pune în fiecare zi câteva monede de aur în mina grădinarilor şi, în ziua fixată pentru evadare, suntem gata.

— Oh, Dumnezeule, iat-o pe maica Scholastique! exclamă Suzanne.

— Aoleu, limba aia ascuţită! Repede, care-ncotro! şuşoti Claudine cu ochii la călugăriţa care înainta bolborosind din cartea de rugăciuni.

Una o luă spre pilcul de ulmi, cealaltă spre zidul grădinii, zburând nu alta.

În vreme ce prietenele îşi urzeau planul în mănăstire, la Déroute nu-şi pierdea timpul dincolo de zidurile ei; dar oricât şi-ar fi pus ingeniozitatea la bătaie, lucrurile nu mergeau chiar atât de repede pe cât ar fi vrut Belle-Rose. Urmărea însă îndeaproape şi posibilitatea intrării lui Grippard în onorabila jandarmerie, şi propria sa pătrundere în grădinile mănăstirii. Şi chiar în ziua convorbirii dintre Suzanne şi Claudine, bună parte din ce-şi propusese fusese realizat: Grippard veni să se întâlnească cu el la hanul cu firma la *regele David*, purtând uniforma mult-râvnită.

— Bravo! exclamă la Déroute. Ai reuşit până la urmă.

— Trebuia, doar mă jurasem s-o fac.

— După câte văd eşti încăpăţânat, nu glumă!

— Ca un breton, deşi-s născut în Picardia. Uşor n-a prea fost...

— Cred şi eu!

— După cele întâmplate la Villejuif, Bouletord devenise foarte bănuitor. Ce zici tu că-i alb, el zice că-i negru! Mi-a dat de lucru straşnic până să-l conving să mă primească.

— Atâta osteneală pentru cea mai urâtă uniformă! Cine-ar fi crezut una ca asta!

— M-a costat ceva, chiar şi vreo treizeci de sticle de vin de soi din Argenteuil; să avem cu ce uda şunca şi minciunile mele!

— Ei bravo! Până şi tu ai învăţat să minţi!

— Uneori, şopti Grippard cu modestie. E un cusur destul de simpatic ce-ţi foloseşte câteodată mai mult decât cele mai frumoase calităţi.

— Adevărat, răspunse la Déroute, filosofic.

— De data asta doar aşa am reuşit.

— Ia povesteşte-mi.

— O, nu e greu. La primul nostru ospăţ, mi-a vorbit puţin de ura lui împotriva lui Belle-Rose; asta m-a pus pe gânduri. La al doilea ospăţ, şi-a dat cuvântul că dacă

Belle-Rose a ajuns căpitan, asta s-a datorat doar unor ticăloşii pe care le făptuise.

— Netrebnicul! izbucni la Déroute, trosnind cu pumnul în masă.

— La al treilea ospăţ, continuă Grippard, mi s-a jurat că nu se lasă până ce nu-l ucide pe Belle-Rose.

— Vom vedea noi care va fi ucis primul, mormăi la Déroute, apăsând pe garda spadei.

— La al patrulea chiolhan, continuă iarăşi Grippard, mi-a venit deodată o idee minunată: i-am mărturisit, între şase sticle goale şi două pahare pline, că şi eu îl urăsc de moarte pe Belle-Rose, iar Bouletord m-a îmbrăţişat! Am născocit o poveste în care căpitanul meu apărea negru ca smoala. De încântare, mi-a sărit de gât! „Locotenente, i-am spus, înroiaţi-mă în corpul vostru de jandarmerie şi îl omorâm noi împreună!” Bouletord, înduioşat chiar, mi-a strâns mâna cu efuziune şi s-a jurat pe sufletul lui că sunt un om cum nici nu-şi închipuise. Am semnat o nenorocită de hârtie pe care a scos-o îndată din buzunar, şi iată-mă de trei ore executant al mâniilor celor suspuşi.

— Ehei! Nu-i chiar atât de rău! zise la Déroute.

— Stai cu trompeta în mina şi cine te întreabă dacă eşti trompetist? încheie Grippard, privindu-se în oglinda afumată a tavernei.

— E primul succes, zise la Déroute; iată-te cu secretele inamicului la-ndemână, iar dacă tu ai pătruns în rândurile duşmanului, suntem siguri de reuşită.

— Da’ făgăduieşte-mi că o să vă grăbiţi.

— Ce vrei să spui?

— Acum se ştie că Belle-Rose a părăsit Anglia; ba chiar există temerea că ar fi la Paris. Domnul de Charny îşi ţine oamenii în alarmă, iar Bouletord are sarcina să fie cu ochii-n patru prin împrejurimile mănăstirii.

— Foarte bine! începem lupta! exclamă la Déroute. Ne vom grăbi ceva mai mult, asta-i tot. Întoarce-te lângă Bouletord; eu voi discuta cu căpitanul meu şi cu

Cornélius.

Tot mergând, la Déroute combina în minte tot felul de planuri, ca să pătrundă cât mai repede în binecunoscutele grădini din care nu cunoştea deocamdată decât copacii; era furios văzând că Grippard, caporalul, reuşise, în timp ce el, sergentul, nu făcuse mare lucru; dar în afară de ocările pe care şi le adresa, nu născocea mare lucru. În această stare de spirit, ajunse pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, la domnul Mériset.

— Ei, prietene, ce ţi s-a întâmplat?! strigă Cornélius, văzându-l pe sergent atât de adâncit în gânduri.

— Asta-i: dacă nu luăm imediat cu asalt fortăreaţa cu pricina, asediul e compromis.

Şi la Déroute îi povesti tot ce aflase Grippard.

— Ei bine, răspunse Cornélius, vom avea plăcerea de a revedea pentru ultima oară figura onorabilului Bouletord, şi poate vom avea onoarea să ne-ntâlnim şi cu domnul de Charny. Mi-ai spus ce-ai aflat, acum citeşte.

La Déroute luă hârtia pe care i-o întinse Cornélius; era următoarea scrisoare de la Claudine:

„L-am iscodit pe grădinar; mi-a spus că aşteaptă un nepot care se numeşte Ambroise Patu, dar pe care nu l-a văzut niciodată; nepotul e tocmai din Beaugency. E un ţărănuş blond şi naiv. Vine diseară cu poştalionul şi va trage la hanul *La Calul negru*, pe strada Four-Saint-Germain, trebuind să se prezinte mâine dimineaţă la mănăstirea benedictinelor. Mi se pare că din povestea asta s-ar putea obţine ceva. Suzanne se teme că ne zorim, dar eu tocmai asta vreau; altfel, o vor călugări 1.

Citind biletul, la Déroute sări-n sus de bucurie. Era un om, după cum se ştie, gata să urmeze îndată drumul bun descoperit, fără să se clintească din hotărârea luată.

— Pot zice că am şi ajuns în grădini! izbucni el.

— Nu; eu mă duc, replică Belle-Rose.

— Dumneavoastră?

— Da, prietene, îl întrerupse Cornélius, este ideea căpitanului, susţine că locul său e acolo.

— Fără îndoială, odată ce Suzanne se află acolo, întări Belle-Rose.

— Cum, dumneavoastră să îmbrăcaţi haine de grădinar? zise nemulţumit la Déroute.

— Chiar aşa.

— Dar ne lovim de un mic inconvenient; la prima privire pe care v-ar arunca-o orice călugăriţă, ar descoperi gentilomul!

— Prietene, prietene! Am mânuit bine cosorul!

— Dar acum purtaţi o spadă de gentilom! Ascultaţi-mă pe mine, căpitane, lăsaţi-mă să am şi eu un cuvânt de spus. Nu ştiu ce ne rezervă viitorul, dar odată ajunşi în carcera aceea de piatră numită mănăstire, scăparea nu e prea sigură. Dacă aţi fi descoperit, ce-aţi mai putea face?

— Mă vor omorî înainte de a mă prinde.

— O fi bine pentru dumneavoastră, dar dacă pieriţi, ce se va întâmpla cu doamna d'Albergotti?

Belle-Rose oftă.

— Vreţi să vă spun eu? continuă la Déroute, o să moară şi ea! Pot zice că ar fi chiar o faptă rea: nu aveţi dreptul să expuneţi la asemenea primejdii o persoană care vă iubeşte şi pe care o iubiţi. Ceea ce vreţi să întreprindeţi, voi face eu mai bine ca dumneavoastră, fiindcă vorbesc şi mă port ca un lucrător oarecare ori ca un ţăran. Dacă voi pieri în istoria asta, numai atunci ar fi momentul să-mi luaţi locul; cel puţin, din cauza morţii mele nu s-ar prăpădi nimeni.

Belle-Rose strânse emoţionat mina camaradului său de arme.

— Fă cum gândeşti.

N-a trebuit să-i spună de două ori, că la Déroute şi porni spre hanul *La Calul negru*, după ce-şi puse peste haină un halat de pânză, ce te făcea să-l iei drept un meseriaş. Pe înserate, zări cum vine un ţărănuş voinic cu nasul în vânt, care ţinea subsuoară un cufăraş, şi-n vârf

de băţ o bocceluţă în pătrăţele alb cu negru. Voinicul mergea uitându-se la firme, cu pălăria dată pe ceafă, cu gura căscată, târându-şi încălţările de-a lungul şanţului, minunându-se de tot ce vedea. Mânecile îi veneau până la cot, iar părul lins pe creştet îi cădea peste urechi ca ciucurii de cânepă.

— Hei, Ambroise Patul strigă la Déroute, alergându-i în întâmpinare.

Voinicul sări şanţul, uimit la culme. Cufăraşul i se rostogoli în noroi, iar el rămase cu lungile-i picioare înfipte în mijlocul drumului şi cu ochii holbaţi.

— Ia te uită, mă cunoaşteţi!

— Ei, bravo, dacă nu te-aş cunoaşte, te-aş fi strigat pe nume?

— Aşa-i, răspunse Ambroise Patu, negăsind nimic de replicat la explicaţia logică a lui la Déroute, adăugă totuşi: – Ciudat… dumneavoastră ştiţi cum mă cheamă şi eu nu vă ştiu numele…

— O să-ţi spun cum stau lucrurile; dar întâi vreau să mă asigur că eşti chiar cel cu care am eu treabă.

— Asta-i bună! Dacă-l căutaţi pe Ambroise Patu, apăi ăla eu sunt.

— De! În ţara asta lucrurile nu merg totdeauna cum ar trebui. Găseşti destui gata să te păcălească.

— Nu-s eu dintre aceia.

— Aşa cred şi eu şi, uite, după faţă aş putea chiar jura că… Dar, în sfârşit, trebuie să bag bine de seamă… Aşa… spui că dumneata eşti Ambroise Patu…

— Ambroise Patu, de când m-am născut; sunt dintr-un sat nu departe de Beaugency.

— Asta-i ce vreau să ştiu… Şi o să intri grădinar la mănăstirea călugăriţelor benedictine de pe strada Cherche-Midi?

— Chiar aşa-i. Unchiu-meu, Jérome Patu, m-a chemat pe lângă el.

— Cum nu se poate mai bine! Şi acum cauţi hanul *La Calul negru*, iar mâine dimineaţă, în zori, trebuie să te

duci la mănăstire cu scrisoarea pe care ţi-a dat-o bună dumitale mamă.

— Uitaţi-vă, spuse Ambroise, zăpăcit de tot, scoţând scrisoarea din buzunar.

— Foarte bine, continuă la Déroute, înfundându-şi mâinile în buzunarele pantalonilor, ca nu cumva să-l ducă ispita să şterpelească imediat scrisoarea; văd că nici gând să mă fi înşelat! Hai, vino cu mine, prietene Patu; hanul e aproape; avem de vorbit.

Ambroise urmă fără să stea pe gânduri un om care se arăta atât de prudent şi intrară împreună la han. Uimit de atotştiinţa călăuzei sale, naivul tânăr s-ar fi îndoit mai curând de sfântul patron al numelui său decât de bărbatul ce-l însoţea. La Déroute ceru o odaie de-nchiriat, comandă să i se pună două tacâmuri la masă, porunci femeii care servea să-i destupe cel mai bun vin, iar când bucatele fură aduse, zăvorî uşa pe dinăuntru.

— Aşază-te acolo, îi spuse nevinovatului băiat, care privise la toate pregătirile astea fără să scoată o vorbuliţă; ăsta-i vinişor de Suresnes, n-ai să zici că nu-i straşnic! şi iepurele ăsta în sos de vin – masă regească, zău aşa!

Ambroise se aşeză, întinzându-şi picioarele-i lungi şi dădu de duşcă primul pahar de vin.

— Chiar că-i straşnic, camarade, exclamă el plescăind din limbă. Şi-acum, dumneata care mă cunoşti aşa de bine, zi-mi câte ceva şi despre dumneata.

— Că bine zici, răspunse la Déroute. Şi eu tot un Patu sunt!

— Ei, cum aşa?

— Da, da, chiar aşa! Da’ sunt un Patu mai de departe, născut la Soissons, doar văr cu Jérome Patu, unchi-tu.

— Tot o familie, ori că-i din Beaugency ori că-i din Soissons!

— Sigur că da, numele contează, nu locul unde te-ai născut. Da, sunt şi eu un Patu, Antoine Patu, zis Patu

Bălăiorul.

— Ce poreclă cu haz!

— Da, are destul haz; mi se trage de la culoarea părului.

— Atunci şi mie mi-ar putea zice lumea Bălăiorul, spune Ambroise râzând.

— Am fi doi Bălăiori în familie! răspunse la Déroute, umplând iarăşi paharul lui Ambroise Patu. Când văru-meu Jérome a aflat de venirea dumitale aici, mi-a spus: Antoine dragă, bine-ar fi să-mi întâmpini nepoţelul, iar după ce l-ai ospătat cum se cade, să-i spui să facă repede cale-ntoarsă la ţară.

— Cum! Să mă întorc?! exclamă Ambroise, scăpând din mină furculiţa.

— Doar dacă n-ar vrea cumva să se călugărească, a mai zis unchi-tu.

— M-a chemat aici ca să mă facă călugăr! zise Ambroise, prinzând bucăţica de iepure cu furculiţa.

— Fiindcă atunci când te-a chemat, Jérome nu ştia toată povestea. Regele a dat un edict…

— Şi ce-am eu cu edictul?!

— Bea şi paharul ăsta de vin alb şi-o să înţelegi mai bine.

Ambroise luă paharul şi ciuli urechea.

— Uite despre ce e vorba, continuă la Déroute: în edictul regelui se zice că toţi cei care lucrează într-o mănăstire trebuie să poarte neapărat rasă călugărească; acolo-s călugăriţe, vrea să fie şi călugări.

— Ăsta-i lucru de spaimă!

— Chiar aşa cum zici, dar regele-i rege!

— Vai de mine! Ce-o să spună Catherine, care mă aşteaptă în sat?

— Tocmai la asta se gândea Jérome, când m-a chemat de dimineaţă; ce soartă o aşteaptă pe biata Catherine? Lucrurile s-ar putea aranja totuşi: dumneata te călugăreşti, dragul meu Ambroise, iar Catherine o să se mărite cu altul.

— Ba deloc! Ba deloc! izbucni Patu. I-am făgăduit Catherinei că o iau de nevastă şi-am s-o iau.

Nu mă-ndoiesc! O fată atât de drăguţă!

— Aţi văzut-o?

— Ei, asta-i bună! replică la Déroute pe un ton cum nu se poate mai firesc. Adevărul e că s-a dus vestea până aici, la Paris.

— Da mi-e necaz să pierd slujba; ar fi fost o slujbă foarte bună.

— Brrr! Să slujeşti închis între ziduri!

— Aşa-i... Dar şi o sută douăzeci de livre câştig, şi pe deasupra hrana şi locuinţa... îţi câştigi banii de-nsurătoare în trei-patru ani.

— R E-adevărat; dar unchiul Jérome zice că o să-i câştige el pentru dumneata.

— I De fapt, eu îi sunt moştenitorul. Şi-atunci, unchiul Jérôme trebuie, la anii lui, să se călugărească...?

— Trebuie. Chiar mâine îmbracă rasa, şi-şi pune sandalele de călugăr în picioare. Da dacă şi pe tine te îndeamnă inima...

— 1 Inima nu m-a îndemnat niciodată să mă călugăresc; nu aştept decât ceasul de-nsurătoare cu Catherine. Acum sunt necăjit că nu mi-a mai rămas decât o brumă de bani care nu-mi ajung nici ca să mă întorc în sat...

— O, nu te gândi ia asta! unchiul Jérome a avut grijă de toate.

— Cum aşa?

— Du-te, mi-a zis el, şi dacă Ambroise nu vrea să intre pentru totdeauna la mănăstire...

Ambroise scutură din cap.

— ...să-i dai, continuă la Déroute, ăste douăzeci de monede a câte şase livre şi încă ăşti patru ludovici de aur.

Vorbind, la Déroute şi puse pe masă monedele de argint şi de aur. Ochii lui Ambroise scânteiară văzându-le.

— Toate-s pentru mine?! exclamă el, cu mâna pe bani.

— Toate, şi încă doi ludovici pentru Catherine.

Ambroise strânse banii, deschise cufăraşul şi-şi ascunse comoara la fund de tot.

— Dragă Bălăiorule, plec chiar mâine cu poştalionul!

— Ai face foarte bine; mănăstirea o să piardă un bun grădinar, dar asta, din vina regelui… Ne-am înţeles? continuă la Déroute, în timp ce Ambroise îşi acoperea livrele şi ludovicii cu rufăria din cufăraş.

— Mă mai întrebi?!

— Atunci dă-mi scrisoarea maichii Patu.

— Scrisoarea mamei?

— Da.

— La ce să mai folosească scrisoarea ei?

— Îmi foloseşte mie, să i-o arăt lui Jérome; aşa, e să fie pe deplin încredinţat că i-am făcut pe voie.

— Da, ai dreptate, zise Ambroise şi-i întinse lui la Déroute scrisoarea.

Edictul regelui, Catherine, ludovicii de aur, mănăstirea şi mâncarea de iepure cu sos de vin alb se amestecară de toată frumuseţea în visele din noaptea aceea ale lui Ambroise. În zori, la Déroute îl deşteptă, să nu piardă cumva poştalionul; se îmbrăţişară ca doi vechi prieteni; unul se îndreptă spre strada Cherche-Midi, în timp ce celălalt alerga vesel să plece la Beaugency. Sora portăreasă de la mănăstirea benedictinelor îl chemă pe bătrânul Jérome, îndată ce la Déroute explică de ce venise.

— Cine mă caută? întrebă grădinarul, intrând în vorbitor.

— Unchiule, nepotul dumitale care se face grădinar! replică la Déroute făcând o mutră de prostănac.

XL

O LOVITURĂ DE PUMNAL

Jérome îşi îmbrăţişă voios nepotul, zicând îndată că are aerul celor din familie. La Déroute, om de nădejde în asemenea împrejurări, căci privea totul cu sânge rece, nici nu clipi, iar bunul grădinar îl instală imediat în locuinţa lui. Din prima zi, la Déroute făcu în aşa fel încât să-i câştige pe Castor şi Polux, îndopându-i cu tot felul de bunătăţi aduse cu el. Ba chiar se lipsea şi de mâncarea lui, doar-doar şi-o asigura mai iute prietenia animalelor în caz de nevoie. Văzându-l cum îi îndoapă, Jérome se minuna de atâta dragoste pentru animalele de curte.

— Ce să fac? răspundea la Déroute cu un aer nevinovat, e ceva mai tare decât mine! am pentru animale o slăbiciune nemaipomenită; acasă la mine, nu răbdam să – aibă altcineva grijă de ele. Dacă văd vreun animal ceva mai flămând, îmi iau şi bucata de la gură pentru el.

Tot alintând câinii, care săltau prietenos în jurul lui, la Déroute îşi lua în primire noul teren de activitate. Mergea de la grădina de zarzavaturi la sere, de la nondurile grădinii în livadă, pentru a-şi fixa în minte locurile ce-l interesau. Bătrânul Jérome îl întovărăşea în drumurile lui, îmbinând lecţiile de grădinărie cu diverse comentarii în legătură cu familia Patu din Beaugency. La Déroute găsea răspuns la orice; făcea cu o linişte imperturbabilă biografia a treizeci de persoane pe care nu le cunoştea, ajutându-se, cu dibăcie, de amintirile lui Jérome, şi începea să povestească tot felul de istorii, rin «? bătrânul ajungea la fundul sacului. Spre seară, la Déroute cunoştea grădina mănăstirii de parcă ar fi trăit acolo toată viaţa, îi dibăcise toate colţurile, cotloanele, potecuţele şi locurile unde arborii puteau sluji la escaladarea zidului. Când se întorceau, Jérome îl prinse de cot:

— Ehei, nepoate, ia uită-te spre capătul aleii unde-s carpenii! Uite-acolo o inimă binecuvântată care îmi pune totdeauna în mână un ban lucitor.

— Stai puţin, aş vrea s-o văd şi eu mai de-aproape, zise la Déroute, zorind spre capătul aleii.

Unchiul venea în urma lui.

Ochiul pătrunzător al lui la Déroute o recunoscu îndată pe Claudine, şi nu i-ar fi displăcut să intre în vorbă cu ea.

— Buna mea doamnă, i se adresă Jérome cu pălăria într-o mână şi cealaltă întinsă, acesta e nepotul meu, un băiat de treabă, care ar fi bucuros să fie prezentat unei persoane atât de alese şi pline de virtuţi. Dacă vă poate fi de folos cu ceva, apelaţi la el fără grijă.

— Da, oricând, unchiule, oricând ar fi să fie, zise la Déroute, tot făcând plecăciuni până-n pământ.

În pofida situaţiei periculoase, Claudine îşi muşca buzele să n-o pufnească râsul, văzând figura impasibilă a sergentului, care îşi răsucea pălăria într-o mână iar cu cealaltă se scărpina pe după ureche.

— Bine, băiete, foarte bine, spuse Claudine, privind cu ochi râzători; cred că pot conta pe tine şi, te rog, primeşte bănuţul ăsta, să bei în sănătatea mea.

Dând să ia moneda, şi trebuind, astfel, să se apropie mai mult de Claudine, la Déroute se făcea că se codeşte în timp ce Jérome îl îmboldea; dar când făcu ultima plecăciune şopti repede:

— Fiţi gata, trebuie să ne grăbim.

Claudine îi mulţumi din ochi şi se îndepărtă grăbită. Suzanne o aştepta la cotitura unei alei.

— L-am văzut pe la Déroute, exclamă Claudine voioasă.

— Şi eu pe domnul de Charny, răspunse Suzanne, conducând-o pe Claudine la umbra deasă a unor castani bătrâni.

— L-ai văzut pe domnul de Charny? abia putu rosti Claudine, şi-i pieri toată veselia.

— Dacă Belle-Rose nu mă eliberează până-n trei zile, sunt pierdută! zise Suzanne.

Îngrozită, Claudine o strânse în braţe.

— Domnul de Louvois s-a săturat de rezistenţa mea. Trebuie sau să mă călugăresc, sau să mă mărit de azi în trei zile!

— Cine te poate sili să iei vălul?!

— Bineînţeles că nicio putere omenească nu mă va sili să-l supăr pe Bunul-Dumnezeu cu jurăminte străine inimii mele: dar, Claudine, există recluziunea pe viaţă; nu-i vorba de acest prizonierat mult mai uşor şi blând, în care poţi privi cerul şi respira lumina, ei zăvorârea într-o chilie, claustrarea fără speranţă. Mi se va lăsa doar o bucăţică de pământ între patru pereţi; vor conta pe oboseala sufletească, pe cumplita înrâurire a izolării, pe laşitatea ce s-ar putea naşte din deznădejde şi, orice-ar fi să devin, călugăriţă, sau numai claustrată pe viaţă, pentru el sunt pierdută!

— Nu vei fi pierdută pentru el! izbucni Claudine, care plângea, îmbrăţişând-o pe Suzanne. Mai avem trei zile în faţa noastră. Trei zile, înţelegi? Dacă vor să te închidă aici, mă închid şi eu alături de tine şi cred că Cornelius al meu mai curând ar dărâma mănăstirea, decât să mă lase să putrezesc aici!

— Da, reluă Suzanne, Jacques, fratele tău, şi Cornelius, logodnicul tău, sunt două inimi nobile, dar îl au împotriva lor chiar pe ministru.

— Au de partea lor dragostea; nu e o putere mai mică, nu crezi?

Clopotul mănăstirii sună atunci de vecernie; se auziră cântările surorilor care se îndreptau spre capelă; cele două prietene se despărţiră. O oră mai târziu, Cornelius care da întruna târcoale mănăstirii pentru a şti mai bine cine intră şi cine iese de-acolo, se ciocni de un gentilom care venea pe strada Vaugirard îndreptându-se spre strada Cassette. Izbindu-se, le căzură pălăriile pe jos.

— Hei, omul cu pelerina! strigă unul dintre tineri, mergeţi cam orbeşte! E cazul să vă opriţi!

Şi puse mina pe garda spadei.

Dar spada pe jumătate trasă din teacă intră la loc, iar gentilomul îi întinse mâna lui Cornelius, izbucnind în râs.

— Pe cuvânt, eram gata să fac o prostie! Dar, de mai anunţi oamenii cina vii de la Douvres la Paris!

— Prima mea vizită v-ar fi fost destinată dacă prezenţa mea aici n-ar fi secretă, spuse Cornelius strângând mina contelui.

Domnul de Pomereux îşi potrivi pelerina şi-şi îndesă cu un pumn straşnic pălăria.

— La dracu'! nu ştiu dacă trebuie să mă bucur de întâlnire; mai curând aveam chef să risc să mă aleg cu gâtul tăiat de orice trecător, dacă trecătorul ar fi fost altul decât dumneavoastră! replică el morocănos.

— Se vede, răspunse Cornelius, că serile nu prea vă poartă noroc; când v-am cunoscut, era gata-gata să fiţi masacrat; şi-acum, iată că aţi dori cu orice preţ să ucideţi pe cineva! Nu e lucru sănătos.

— Glumiţi, dar aş vrea să vă văd în locul meu! Trec prin cea mai îngrozitoare aventură... Vedeţi ce furios sunt... O, dacă aş fi găsit pe cine să-mi vărs mânia!...

— Regret mult că n-am avut prilejul să fiu acel cineva, credeţi-mă, dar dacă m-aţi ucide, mi s-ar strica planurile într-un chip cam ciudat.

— Ascultaţi-mă puţin, continuă contele trecând peste argumentarea lui Cornelius; judecaţi şi dumneavoastră: există o doamnă numită d'Albergotti...

— Mi-aţi mai istorisit povestea, îl întrerupse Cornelius.

— Dumitale? Da, într-adevăr... o povestesc peste tot, de nici nu mai ştiu cine ştie de ea şi cine nu. Ei bine, dragul meu irlandez, veţi crede că doamna continuă să mă refuze cu încăpăţânare?!

— Nu mai spuneţi!

— Are o inimă de piatră! Sunt disperat, pe legea mea, nu atât pentru mine cât pentru ea; fiindcă, ştiţi, o femeie pe care o pierzi este o fericire câştigată.

— Mai ales că în tot ce faceţi, dragostea faţă de aproape e ceea ce vă inspiră.

— Hm, cred că mai curând dragostea pentru… pentru femeia apropiată contează; dar numi prea place să se ştie asta. Un gentilom care iubeşte fără a fi iubit… e umilitor.

— Ei, asta-i!

— Uite, chiar acum ies din vorbitor fără a-i fi ascuns nimic din pericolele ce-o pândesc… Pe cuvântul meu, cred că şi statuia sfântului Benedict s-ar fi înduioşat sub veşmintele-i de piatră. Dar ea a surâs şi mi-a răspuns: „Să se împlinească voia Domnului!” Era cazul să plâng, dar eu sunt furios.

— Ah, da, zise Cornelius, faimoasele pericole despre care vorbeaţi în Anglia; mănăstirea şi călugărirea!

— Hai, îngăduiţi-mi! E o poveste pe care totuşi aş vrea să v-o spun – să cinăm amândoi pe undeva…

Cornelius acceptă bucuros. Domnul de Pomereux, care cunoştea toate tavernele din Paris, coti pe rue du Dragon, unde ştia el un birtaş renumit pe vremea aceea, bătu cât putu de tare la uşă, intră îmbrâncind şi pe stăpân, şi pe slujitorii lui şi se aşeză la o masă dintr-o sală.

— Birtaşule, i se adresă, când masa fu pusă, trimite după cel mai bun vin al dumitale şi roagă-te lui Dumnezeu să-mi placă; în dispoziţia în care mă aflu, dacă nu e straşnic, dau foc casei şi vă omor pe toţi!

Şi zicând aşa, domnul de Pomereux trase voiniceşte spada şi o puse pe masă. Stăpânul tavernei o şi luă la picior şi se întoarse după cinci minute urmat de doi servitori care cărau fiecare câte zece sticle. Erau vinuri de toate tăriile şi din diferite podgorii alese. Stăpânul luă o sticlă, tremurând, şi-o oferi contelui, cu un ochi la pahar, cu altul la spadă. Domnul de Pomereux făcu să zboare dopul şi bău iute primul pahar până la fund. Se aşternu liniştea, stăpânul şi slujitorii priveau cu coada

ochiului către, uşă.

— Hai, poţi să pleci, te-am iertat; e bunişor, zise în sfârşit contele.

Slujitorii se şi topiseră, iar cei doi comeseni se aşezară comod faţă-n faţă. Cornelius avea mai puţină poftă de mâncare cât curiozitate; totuşi, la acea oră târzie, cu o mâncare bună, şi cum îi era firea înclinată să se împace repede cu orice situaţie neaşteptată, ţinu piept convivului său.

— Unde am rămas? întrebă domnul de Pomereux, după ce tăiase dintr-un iepure fript şi două potârnichi la cuptor.

— Era vorba de pericolele ce-o împresoară pe inumana dumneavoastră doamnă.

— Ah, da. Uite că iar mă apucă furia! Trebuie neapărat să omor un servitor! îl chem pe birtaş să-mi aducă unul… Hei!

— Lăsaţi-l acum, o să-l omorâţi la plecare.

— Bine, dar să-mi aduceţi aminte.

— Ne-am înţeles.

Domnul de Pomereux aruncă o sticlă goală pe fereastră „sparse gâtul alteia plină ochi şi continuă:

— Doamna d’Albergotti şi-a închipuit mai întâi că nu ar aştepta-o decât vălul de călugăriţă, sau cel de mireasă. Am fost silit să-i comunic tot adevărul: va fi dusă la fortul l’Évêque sau la Vincennes.

— Drace! Dar i se face o mare onoare! Iat-o tratată ca o criminală de stat.

— Asta vine de acolo că, prin diligenţa domnului de Charny, gentilul meu văr, monseniorul de Louvois a aflat de manevrele lui Belle-Rose.

— Credeţi?!

— Iar ministrul este un ministru foarte prudent care îşi închipuie că eşti mai sigur într-o închisoare decât într-o mănăstire, într-o temniţă decât într-o chilie.

— Asta-i şi părerea temnicerilor.

— Of, dacă doamna d’Albergotti ar consimţi să ia

vălul, ar lăsa-o cu plăcere în piosul lăcaş al benedictinelor; – de unde, bineînţeles, că nu ar mai ieşi niciodată. Dar este o femeie mai tare ca stejarul, cu toată înfăţişarea ei fragilă. Pot s-o şi omoare, nu va pronunţa acel solemn „da”.

— Asta-i curată încăpăţânare!

— Da, dar în limbajul sentimental se numeşte constanţă. Mă credeţi că, pentru a o salva din această prăpastie, i-am propus să mă căsătoresc cu ea, s-o conduc îndată unde-i va face plăcere, într-un castel de-al meu, dacă mi-a mai rămas vreunul, sau la vreo moşie de-a mea, promiţându-i, pe onoarea mea de gentilom, că nu voi reveni niciodată acolo fără permisiunea sa?! Dacă doamna marchiză şi-ar fi văzut expresia într-o oglindă, în timp ce-i vorbeam, ar fi priceput măreţia sacrificiului meu. Dar, nu!

— V-a refuzat?

— Categoric. Domnul de Louvois o să râdă de mine! îmi vine să cred că iubirea m-a vrăjit… Ce dracu’ ’! Totuşi nu sunt de lepădat ca alură, sunt nobil din naştere şi nici prost să dau în gropi nu sunt!

— Lasă, dragul meu conte, trebuie să treci acest refuz la capitolul capriciilor femeieşti. Ele acceptă sau refuză, aşa cum plouă sau bate vântul, aşa, ca din senin şi fără voia lor.

— Partea exasperantă este că, neputând deveni soţul doamnei d’Albergotti, trebuie să devin tiranul ei!

— Dumneavoastră!

— Asta-i ideea domnului de Louvois. De azi în trei zile – fir-ar să fie! – voi merge în fruntea unei escorte care o va duce nu ştiu unde, încredinţându-mi-se până acolo paza ei. Gingaşul meu văr vrea să facă din mine un soi de Barbă-Albastră. „Domnule conte, mi-a spus, dându-şi aerele acelea de mare importanţă, fii cu ochii-n patru ca doamna să nu fie răpită după ce şi-a bătut joc de dumneata în asemenea hal! Refuzat şi înşelat ar fi prea mult pentru renumele dumitale”. Asta m-a dat gata! Şi,

pe onoarea mea, simt că voi deveni necruţător. Nu-mi mai lipseşte altceva decât să-mi înfund o cască pe cap şi să iau lancea în mâna ca faimoşii cavaleri din poveşti, care îşi apărau frumoasele!

— Depinde cum priviţi lucrurile, răspunse liniştit Cornelius.

— O! nu punctul de vedere mă sâcâie; ci că sunt silit să fiu un căpcăun care-şi păzeşte fioros victima.

Cina ajunsese la ultima sticlă, domnul de Pomereux se ridică, izbi cu piciorul în masa care se nărui în clinchete de pahare şi de porţelanuri sparte şi plecă. Zgomotul cioburilor şi lemnului făcut bucăţi îl înveseli puţin, încât uită să mai omoare şi un servitor… Ajunşi în stradă, fiecare porni pe drumul lui, unul spre palatul domnului de Louvois, celălalt spre casa domnului Meriset; dar în momentul despărţirii, domnul de Pomereux scoase de pe deget un inel şi-l oferi lui Cornelius.

— Luaţi-l, domnule irlandez, spuse el; nu ştiu ce urmăriţi pe aici, dar în caz de nenorocire bateţi cu încredere la palatul Pomereux, pe strada Roi-de-Sicile; acest inel vă va deschide toate uşile şi veţi fi în siguranţă oricând.

Cornelius puse inelul în buzunar şi cei doi se despărţiră strângându-şi mâinile. Tânărul irlandez îl găsi pe Belle-Rose discutând cu Grippard. Viteazul caporal era convins că acţiunea nu este lipsită de primejdii. Bouletord da mereu târcoale prin jurul mănăstirii, cu şapte-opt găligani înarmaţi până în dinţi, care treceau pe sub nasul trecătorilor, atenţi la ei. Iar într-un grajd de pe strada Saint-Maur mai mulţi cai erau gata înşeuaţi, pentru caz de alarmă, şi paza nu închidea ochii fie noapte, fie zi.

— Dacă ar fi vorba numai să-mi las pielea, n-ar fi nimic, zise fidelul ostaş, perorând, dar galerele mă sperie.

— Ei, asta-i! exclamă Cornélius, intrând tocmai

atunci. Un om curajos ştie să se lase ucis la nevoie.

Argumentul păru hotărâtor pentru Grippard care nu mai suflă o vorbă.

— Să mergem! încheie Belle-Rose, intrăm repede în acţiune.

— Chiar mâine, adăugă irlandezul.

Şi le povesti ce aflase de la domnul de Pomereux. Belle-Rose sări ca leul stârnit.

— Dacă eşuăm, izbucni el, pe Dumnezeul meu că mă duc drept la domnul de Louvois şi-i străpung inima cu acest pumnal!

Şi cu mâna crispată pe pumnalul scos iute de sub haină, îl ridică într-un gest de jurământ. Apoi hotărâră cu toţii să treacă la fapte chiar în seara următoare. Cornélius, Belle-Rose şi la Déroute hotărâră semnalul ce-avea să-l vestească pe cel din urmă când se va fixa data exactă a evadării; semnalul avea să fie dat chiar din mansarda ce fusese mai înainte închiriată de sergent, acesta urmând să privească într-acolo din oră în oră. Belle-Rose îşi şi făcu rost de o scară de sfoară tare. În timp ce discutau, domnul Mériset intră în odaie cu bonetul în mină; era cam palid şi prin atitudinea lui sărea în ochi că se petrece ceva deosebit.

— Iertaţi-mă, domnule, dacă vă deranjez, ar însemna să nu-mi fac datoria faţă de locatarii mei dacă nu i-aş preveni de ce se întâmpla.

— Şi ce se întâmpla, bunul meu domn Mériset? întrebă Belle-Rose.

— Iată ce-i: nişte persoane a căror înfăţişare mi se pare suspectă dau târcoale casei de cum s-a întunecat. Bineînţeles că nu pe mine au ordinul să mă supravegheze; am crezut…

— Sigur că nu pentru dumneata dau ei târcoale casei, ci de noi se ocupă dumnealor, îl întrerupse Cornélius.

Domnul Mériset se înclină, arătând că a priceput.

— Raţionamentul este logic, continuă Belle-Rose, şi

nici lipsit de adevăr nu este.

— Tocmai de aceea mi-am permis să urc la dumneavoastră, reluă proprietarul. Nu e prea mare distanţa dintre strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice şi Bastilia; aşa că, feriţi-vă.

— Ne vom feri, buna mea gazdă, nu te teme, iar pentru a evita o nouă neplăcere pentru oamenii regelui, te rog să-mi faci un serviciu.

— Vă ascult, domnule, răspunse, înclinându-se adânc, domnul Mériset, căruia nimeni nu-i putea scoate din, cap că interlocutorul său nu este cel puţin duce sau mare vasal al regelui Franţei.

— Mai e pe-aici nepotul acela drag, moştenitorul dumitale? se informă Belle-Rose.

— Da, e aici.

— Se pricepe, desigur, bine la cai, el care călăreşte atât de spectaculos. Îmi amintesc cu ce siguranţă a galopat de la Paris la Béthune.

— Nu că-mi laud nepotul, dar e adevărat că nimeni nu cumpără un cal în cartierul nostru fără să-i ceară şi lui părerea.

— Atunci, roagă-l să-mi procure până mâine patru cai de rasă, gonaci buni şi rezistenţi. Grippard îi va duce la locul unde e nevoie de ei. Preţul nu mă interesează, iar nepotul dumitale va. primi zece ludovici pentru osteneală.

Domnul Mériset promise că vor fi mulţumiţi întru totul şi se retrase. Grippard porni să se-ntâlnească cu Bouletord, iar Cornelius şi Belle-Rose săriră zidul grădinii casei, plecând pe această cale spre mansarda aleasă de sergent. Tocmai când dădeau colţul din strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, zăriră în adâncitura intrării unei case, doi oameni cu o înfăţişare suspectă, care erau gata-gata să înainteze spre ei, dar văzând spadele lucind în lumina lunii, indivizii o şterseră la repezeală.

— Domnul Mériset nu s-a înşelat, constată Belle-Rose.

Peste cinci minute, trei luminiţe punctate în triunghi străluceau la ferestruica podului. La Déroute, care-şi făcea rondul în grădinile mănăstirii, se opri brusc.

— Deci mâine o s-avem de lucru! îşi spuse el şi, cu pas liniştit, se duse la Jérome Patu.

A doua zi, Cornélius, frumos gătit, se prezentă la mănăstirea benedictinelor; îl urma un lacheu purtând două admirabile sfeşnice de argint, dar pentru altarul sfintei Clara, pentru care maica Evangélique avea o deosebită devoţiune. Darul fu primit cu plăcere, iar Cornélius avu astfel destul timp să se sfătuiască la vorbitor cu Claudine, în puţine cuvinte, Claudine fu pusă la curent cu noua situaţie, rămânând să-i comunice totul Suzannei şi-i făgădui lui Cornélius că vor urma orbeşte instrucţiunile lui la Déroute. Profitând de noul dar, îi ceru stareţei permisiunea să se plimbe prin grădini la lumina lunii şi aranjă lucrurile în aşa fel încât să poată avea de dimineaţă o lungă convorbire cu Suzanne. Amândouă erau nespus de neliniştite, cu greu îşi mai ţineau firea, nemailiniştindu-le nici plimbarea, nici rugăciunea. Către prânz, Claudine îl întâlni pe la Déroute care venea pe alee cu un cosor în mină, tăind de zor din crengile caişilor. Nimeni nu era prin preajmă.

— Să fiţi pe înserate în spatele nucilor, acolo unde coteşte zidul. E locul hotărât.

— Vom fi acolo, răspunse Claudine.

Trecu pe-alături o călugăriţă. La Déroute se înverşuna asupra nevinovatului pom, iar Claudine căuta pe jos fiori imaginare... La căderea nopţii, Claudine şi Suzanne îngenuncheară într-o pornire irezistibilă şi se rugară fierbinte. Venise ceasul hotărâtor. Se ridicară ceva mai îmbărbătate, gata la orice. Clopotul capelei bătea, se auzeau paşii călugăriţelor care mergeau la vecernie şi, în curând, se auziră cântările lor. Mari nori albi pluteau pe cer ca o mătase străvezie, voalând luna. Vitraliile capelei străluceau în noapte; Suzanne pretextase că o doare prea rău capul şi nu poate merge

la capelă; Claudine o sfătuise să aştepte în chilia ei. Suzanne întredeschise uşa, numărând clipele cu inima în tremur. La ora şapte Claudine ieşi în grădină; rugăciunile umpleau cu murmurul lor lungile coridoare ale mănăstirii; sora portăreasă, la curent cu îngăduinţa stareţei, o lăsă să treacă, dar Claudine nu făcu nici trei paşi şi se întoarse.

— Mi-am uitat sus pelerina, mă duc s-o iau; dacă sunteţi bună, soră, lăsaţi uşa deschisă.

Şi iute ca o pasăre-n zbor, străbătu coridorul întunecos.

Picioarele ei parcă nici nu atingeau dalele, totuşi Suzanne o auzi şi scoase capul prin uşa chiliei.

— Vino! şopti Claudine. Şi amândouă coborâră furiş scara.

Trecând prin faţa nişei unde veghea sora portăreasă, Claudine se înclină spre ea, acoperindu-i vederea.

— Mulţumesc, buna mea soră.

Suzanne se strecură afară, iar Claudine o urmă zorită. Se afundară amândouă pe aleile liniştite ale parcului şi se îmbrăţişară sub arbori, când se ştiură la adăpost.

— Mai sunt câteva minute şi vom fi libere! şopti Claudine.

Speranţa le dădea aripi, iar picioruşele lor alergau pe nisipul aleilor. Ajunseră cu răsuflarea tăiată la cotitura zidului, unde-l găsiră pe la Déroute, care tropăia de nerăbdare.

— De două ori am dat semnalul şi nu mi s-a răspuns. Aşteptaţi-mă puţin aici.

Suzanne se înfioră, simţind cum tremură în mina ei mina Claudinei. La Déroute porni pe lângă zid şi, agăţându-se de câteva crăci, se căţără până sus ca o pisică. Noaptea era întunecoasă, nori groşi învăluiau luna. La Déroute ciuli urechea, părându-i-se că şuşoteşte cineva la vreo zece paşi; apoi, încălecă zidul şi coborî pe

cealaltă parte, ajutându-se de cuţitul pe care-l fixa între pietrele zidăriei. Ajuns jos, se îndreptă spre locul de unde se auzea vorbă, dar, deodată, doi inşi se năpustiră asupra lui.

— Du-te dracului de-aici! strigă unul dintre ei, care era Grippard, în timp ce Bouletord se repezea cu pumnalul.

Glasul neaşteptat îl salvă pe la Déroute; sărind într-o parte cu iuţeala căprioarei, primi lovitura doar în haine. Bouletord se aruncă iarăşi asupra-i, dar sergentul ajunsese la colţul zidului şi se pierdu în întuneric. După vreo sută de paşi, se căţără într-un copac, îşi făcu vânt şi sări în picioare de pe o cracă groasă drept în grădina mănăstirii.

— Ei, domnule Bouletord, mormăi el, lovitura asta ţi-o dau eu înapoi!

XLI
AJUTORUL FOCULUI

S

uzanne şi Claudine auziseră strigătul lui Grippard; strigăt ce le spulberă toate speranţele; aşa cum vântul stinge o flăcăruie; rămaseră strânse una lângă alta, tremurând pentru Jacques şi Cornélius, atente la cel mai mic zgomot, ascultându-şi bătaia inimilor. Se auzeau tropăituri de partea cealaltă a zidului. Obişnuit de multă vreme cu escaladările pe timp de noapte şi cu exerciţiul militar, la Déroute îşi calculase bine elanul, cazând ca veveriţa pe iarbă. Din două salturi fu lângă prizoniere.

— N-am reuşit acum, spuse el, întoarceţi-vă repede!

— Jacques? Cornélius? întrebară Suzanne şi Claudine.

— Sunt salvaţi, gândiţi-vă la voi.

La Déroute avu grijă de retragerea celor două femei; liniştea era deplină, doar câinii mârâiau trăgând de lanţ.

— Distracţia s-a sfârşit, murmură la Déroute;

întoarceţi-vă în colivie, păsăruicile mele dragi; o s-o luăm de la capăt.

Claudine abia se ţinea, pe picioare; îşi mai hrănea de obicei curajul cu voioşia ei, dar orice voioşie se spulberase acum. Suzanne îşi cuprinse prietena pe după mijloc.

— Hai, vino, dragă soră, Cel-de-sus ne vede.

— Iar eu vă aştept iarăşi, li se adresă la Déroute; pe cuvântul meu de soldat – vă smulg eu de aici!

Lăsându-le pe cele două femei, se grăbi către clini. Claudine bătu la uşă, sora portăreasă deschise şi acelaşi şiretlic care ocrotise ieşirea Suzannei ocroti şi întoarcerea în chilie. Vecernia era pe terminate, sunetele orgii umpleau coridoarele cu ecouri lungi, iar în întuneric se vedeau trecând călugăriţele cu mâinile încrucişate peste vălul alb. Un sfert de oră fusese de ajuns pentru a le distruge celor două recluze toate speranţele; când Suzanne şi Claudine căzură în genunchi în faţa crucifixului, în parc răsunau lătrăturile sonore ale lui Castor şi Polux, iar la Déroute se grăbea să facă dispărută orice urmă de tentativă de evadare şi să-l trezească pe bătrânul Jérome, ştergând astfel orice posibilă bănuială de complicitate… Bouletord şi Grippard se duceau şi se învârteau pe lângă zid, unul înjurâna iar celălalt rumegându-şi gândurile.

— Pe Dumnezeul meu, ăştia-s vrăjitori! exclamă Bouletord, crestând nervos copacii cu vârful niţel înroşit al pumnalului.

— Nu vă mai frământaţi, zise Grippard; acum moare în vreo groapă, l-aţi lovit rău de tot!

— Pe dracu’. Ar fi murit pe loc, dacă nu strigai tu ca surdul!

— Pe legea mea, când am zis – „du-te dracului! – mi-a năzărit să-l trimit de unde şi venise! Poate că acum a şi ajuns acolo!

— De! L-am avut drept în faţa tăişului! Şi-ai văzut, Grippard, cum a dispărut ca o nălucă?! Sigur că e un

vrăjitor!

Şi Bouletord o luă pe lângă zid cu mâna strânsă pe mânerul pumnalului, privind jur-împrejur cu ochiul şi urechea la pândă. După vreo cincizeci de paşi, se izbi de un cadavru căzut lângă o bornă, cu capul la zid.

— Iată-l! exclamă omul ministrului, aplecându-se repede asupra mortului.

Grippard se cutremurase, în timp ce Bouletord se repezise ca un tigru.

— La dracu'! E un om de-al meu pe care mi l-au omorât cu o lovitură drept în gât…

Bouletord scoase fluierul şi dădu alarma. Mai mulţi arcaşi, postaţi din loc în loc, alei gară la semnal. Nu văzuseră şi nu auziseră nimic. În jurul leşului, pământul era bătătorit de paşi, ucigaşii nu lăsaseră. Însă, altă urmă. Totuşi, unul dintre arcaşi declară că doi oameni înfăşuraţi în pelerine se apropiaseră de zid cam cu un sfert de ceas mai-nainte de strigătul lui Grippard; le ceruse parola cu mâna pe pistol; cei doi i-au dat-o îndată şi i-a lăsat să treacă, luându-i drept alţi oameni de-ai lui Bouletord.

— Parola zici? Ţi-au spus-o? strigă Bouletord.

— La dracu'! Au dibuit-o cine ştie cum, replică Grippai'd.

În jurul lor se lăsase o linişte adâncă şi fură nevoiţi să renunţe la orice altă acţiune pentru noaptea aceea. Bouletord îşi răspândi oamenii în preajma mănăstirii şi se întinse sub un copac, alături de Grippard.

Iată acum ce se întâmplase. Chiar în dimineaţa zilei fixată pentru evadare, Bouletord, hoinărind prin dreptul străzii Vaugirard, îl întâlnise pe nepotul bunului domn Meriset, care ducea de frâu patru cai. Cu toată înfăţişarea lui blajină, tânărul cel vesel frecventa tripourile şi tavernele, amestecându-se printre inşi suspecţi, ca, de pildă, Bouletord. Latura asta a vieţii lui n-o dezvăluia unchiului, care-l considera curat ca lacrima.

— Hei, Christophe! îl interpelase Bouletord. Ai nişte gonaci frumoşi, pe care poţi lua uşor şi-o sută de pistoli! Văd că au crupa solidă şi încheieturile de rasă.

— Aş face o afacere proastă. Pe mine m-au costat patru mii de livre! răspunse nepotul domnului Meriset, oprindu-se.

— Scumpul tău unchi se vede că vrea să-şi rostuiască un grajd! reluă omul ministrului, cu mina pe gâtul unui cal.

— El! Ţine prea mult la ludovicii lui, ca să investească măcar unul!

— Caii, prin urmare, sunt ai tăi?

— Nimic în mină, nimic în pungă, răspunse cu voioşie Christophe, lovindu-şi buzunarul uşor. Voi avea însă astă-seară vreo zece – douăzeci de pistoli, pe care mi-i va oferi gentilomul pentru osteneală!

— Care gentilom?

— Gentilomul de la papa Meriset! un ostaş tare mândru, care vorbeşte ca un duce şi plăteşte regeşte. Ei, „las-o baltă! Am pălăvrăgit cam mult despre gentilomul meu…

Bouletord ciuli urechea.

— Aha! insistă el, gentilomul tău are aşadar nevoie de patru cai?

— Cred că vor pleca de aici mâine, înainte de răsăritul soarelui. Mi s-a cerut să-i aleg cai iuţi şi de cale lungă.

Bouletord nu uitase că Belle-Rose fusese arestat la domnul Meriset.

„Am priceput! gândi el. Îndrăzneala asta o dovedeşte… Cine dracu’ s-ar fi gândit că rândunica se întoarce la vechiul cuib? Nici chiar domnul de Charny nu-şi închipuia una ca asta!!”

Vrând să fie sigur de bănuielile sale, Bouletord îi propuse lui Christophe să golească împreună o sticlă-două, la taverna din coif. Tot băură, iar întrebările cu tâlc se înşirau. Cu toată uşurătatea lui tinerească, Christophe

era un băiat cinstit. Auzind întrebările, înţelese îndată că vorbise prea mult; începu să nu mai răspundă şi, golind paharul, încălecă şi plecă repede. Bouletord merse din cunoscut în cunoscut. Dacă cineva cumpără asemenea cai, înseamnă că vrea să fugă, iar dacă vrea să fugă, trage nădejde să răpească prizoniera în cauză… Bouletord îşi frecă mâinile satisfăcut şi alergă să-i povestească totul lui Grippard.

— I-am prins, încheie el.

Era şi părerea lui Grippard, care se arăta nespus de mulţumit.

— Bine, îi zise el lui Bouletord, şi cum n-am pistoale prea grozave şi doresc mult să nu lipsesc de la întâlnirea de diseară, dau repede o fugă pân-la armurierul companiei.

Dar în loc să alerge la armurier, se îndreptă spre strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice; însă Cornélius şi Belle-Rose nu aveau să se mai în Garcă pe-acolo; atunci, Grippard o luă la fugă spre observatorul lui la Déroute: cei doi prieteni plecaseră şi de-acolo, dis-de-dimineaţă. Grippard mai să-şi smulgă părul din cap. Dar violenţa asta nu-l ajută să-şi descopere căpitanul, ori pe irlandez, şi o porni grabnic spre hanul la *regele David*. Năvăli pe uşă şi-l află acolo pe Cornélius.

— În sfârşit! exclamă Grippard.

— Taci! îl potoli Cornélius. Tocmai îl aştept pe Christophe cu caii.

— Tocmai de cai şi de Christophe e vorba…

Grippard îl trase pe Cornélius într-un colţ şi-i povesti tot ce ştia despre planurile lui Bouletord.

— Jur-împrejurul grădinilor sunt postaţi o duzină de oameni înarmaţi până-n dinţi; au ordinul să tragă de la primul semnal.

— Nicio nenorocire! replică Belle-Rose, care tocmai atunci se alătura celor doi. Voi angaja cinci-şase inşi cu mâna sigură şi gata la orice.

— Sfânta Fecioară! reluă Grippard, hainele

femeieşti nu-s platoşe… dacă gloanţele le nimeresc pe doamne… răspundeţi de asta.

Belle-Rose îşi muşca mâinile de supărare.

— Cum o vrea Dumnezeu! zise în cele din urmă. Să mergem totuşi mai departe şi vom acţiona după împrejurări. E prea târziu pentru a-l preveni pe la Déroute.

Se lăsase noaptea, dădură ovăz cailor şi eroii noştri părăsiră hanul. După cum le spusese Grippard, mănăstirea era împresurată de arcaşi – puteai număra douăzeci până la colţul zidului, unde aştepta la Déroute. Belle-Rose fremăta de nerăbdare.

— Să-l avertizăm pe la Déroute, zise el.

La intrarea pe stradă spuseră parola şi fură lăsaţi să treacă, ajungând astfel chiar lângă zid. După vreo treizeci de paşi, crezându-se singuri, se opriră; Belle-Rose scoase din buzunar o scară de mătase, dar când să arunce partea întărită cu crampoane peste zid, un om care pândea dintr-un cotlon sări asupra lui. Belle-Rose îl prinse cu o mină de braţ, iar cu cealaltă îi înfipse pumnalul în grumaz. Omul căzu fără un strigăt. Pumnalul intrase până la gardă în rana deschisă. În aceeaşi clipă se auzi şi ocara lui Grippard, şi fuga lui la Déroute. Belle-Rose şi Cornélius se grăbiseră să se ascundă în cotlonul de unde se repezise cel care atacase şi aşteptau cu pistolul în mână. Atunci la Déroute tocmai se urca în copac la zece paşi de ei şi sărea zidul. Belle-Rose se căţăra, ca sergentul, urmat de Cornélius. După o clipă se iviseră pe neaşteptate Bouletord şi Grippard. Dintre crengile unde se adăpostiseră auziseră şi exclamaţia lui Bouletord la vederea cadavrului şi forfota arcaşilor la semnalul lui. Liniştiţi pentru la Déroute, tăcuseră în ascunzătoarea înverzită; către miezul nopţii începu să plouă; noaptea era întunecoasă, santinela mergea cu paşi mari la distanţă de douăzeci de paşi. Belle-Rose şi Cornélius coborâră din copac şi porniră precaut călcând pe pământul noroios.

— Stai! Cine-i acolo?! strigă santinela, la zece paşi de ei.

De data asta Belle-Rose şi Cornélius se strecurară tăcuţi.

— Stai! Cine-i? repetă glasul; şi urmă o detunătură.

Belle-Rose şi Cornélius o luară la picior.

— N-ai păţit nimic, frate? întrebă Cornélius.

— Glonţul e în pelerina mea! răspunse Belle-Rose.

Trupa lui Bouletord tropăia în spatele lor; întunericul era atât de adânc, încât urmăriţii ajunseră repede pe strada Sèvres, fără să-i mai tulbure nimeni.

— Unde mă duci? îl întrebă Belle-Rose pe Cornélius.

— Hai, vino, replică irlandezul care avea ideea lui.

După un sfert de oră intraseră pe strada Roi-de-Sicile.

Cornélius bătu la poarta palatului contelui de Pomereux. Intendentul, chemat de portar, recunoscu inelul stăpânului său şi-i conduse pe cei doi străini într-un frumos apartament, unde li se aşternu masa pentru cină.

— Ei drăcie! La cine ne aflăm?! exclamă Belle-Rose.

— La inamicul nostru, domnul de Pomereux, şi stăm mai bine aici decât la amicul nostru Mériset, răspunse grav Cornélius.

În noaptea aceea casa de pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice fu răscolită de sus şi până jos de domnul de Charny, care se scuza întruna faţă de domnul Mériset.

— Păsările au trecut pe-aici, i se adresă el lui Bouletord, dar au şi zburat din cuib.

A doua zi îl puteai vedea pe la Déroute cu cosorul în mină, făcându-şi de lucru prin livezile mănăstirii; ochii i se îndreptau fără încetare spre uşa pe care avea obiceiul să iasă în grădină Claudine. La Déroute tăia la crengi cu înverşunare.

— Ei, nepoate! Ce-mi faci tu acolo?! strigă bătrânul Jérome; prăpădeşti prunul.

— Îl tai de tot! replică sec nepotul; prunul ăsta suge hrana celorlalţi pomi din preajmă. Nu vedeţi: cireşii n-au rodit din cauza lui.

Tonul sigur al lui la Déroute îl zăpăci pe Jérome, care se minuna de atâta pricepere la tânărul lui nepot. Spre prânz apăru în grădină Claudine. La Déroute obosise tot retezând şi despicând. Claudine era foarte palidă. Îşi aruncă ochii jur-împrejur. Jérome grădinărea într-un colţ; fata se apropie de la Déroute.

— Ţineţi şorţul, ca şi când aţi strânge cireşe, şi putem sta de vorbă.

— Ai auzit detunătura? întrebă Claudine aplecată la rădăcina pomului.

— M-au trecut fiori, domnişoară!

— Crezi că a fost rănit vreunul dintre ei?

— Nu, eram lângă zid; Bouletord înjura ca un suflet blestemat ce este, şi asta înseamnă că nu i-a mers.

— Ce noapte îngrozitoare, Dumnezeule! Tot timpul m-am rugat şi am plâns! Dar vai, asta nu-i totul…

— Ce să mai fie pe deasupra?!

— Chiar în noaptea asta Suzanne va fi dusă, nu ştiu unde, probabil la Bastilia.

— În noaptea asta?

— Maica Evangélique i-a comunicat vestea mai adineauri. Domnul de Louvois a fost încunoştinţat de cele întâmplate în noaptea trecută şi, cu toate că tentativa noastră a eşuat, nu vrea să rişte alta.

— Mâncaţi cireşe, domnişoară, mâncaţi! Uite că moş Jérome ne priveşte.

Claudine înghiţi în silă o cireaşă, două şi reluă:

— Şi de data asta n-am cum să-i înştiinţez pe Cornélius şi Belle-Rose… Ce-i de făcut, Dumnezeule?!

— Îi înştiinţez eu, răspunse la Déroute, a cărui figură placidă luase acum o expresie de mânie. Foarte bine. Dacă aşa stau lucrurile, nu lăsa pe mâine ce poţi face azi! Acum plecaţi, domnişoară, iar în caz de alarmă,

fiţi gata.

Claudine se îndepărtă cu inima ceva mai uşoară. La Déroute coborî din pom şi alergă în casă, de unde se întoarse cu o mare basma roşie, pe care o agăţă în vârful cireşului.

— Ce faci acolo? întrebă Jérome.

— Mare pacoste! Vrăbiile au mâncat jumătate din cireşe, încerc să salvez rostul.

— Da, ideea e bună, nepoate.

Belle-Rose şi Cornélius părăsiră devreme palatul Pomereux, atât de bine travestiţi, încât nici chiar Bouletord nu i-ar fi recunoscut de i-ar fi avut drept în faţă. Belle-Rose urcă până-n podul de observaţie, examinând bine împrejurimile. Cornélius se duse la hanul *Regele David*, să-l aştepte pe Grippard. De cum văzu basmaua roşie fluturând în vârful cireşului, Belle-Rose tresări şi coborî scara valvârtej. Din câteva sărituri fu pe strada Frâne-Bourgeois-Saint-Michel.

— La Déroute a intrat în acţiune; am văzut semnul, şopti el, găsindu-i pe Cornélius şi Grippard.

— Basma roşie! exclamă Cornélius, pierzându-şi calmul.

— Da.

— La Déroute este un om hotărât şi prudent; înseamnă că pericolul e iminent.

— Ne va găsi pregătiţi.

— Ai auzit, Grippard, astă-seară trebuie făcut totul, reluă Cornélius.

— Bine! Intră în acţiune pistoalele; nu e prea plăcut, dar am apucat eu altele şi mai şi, zise filosofic fostul caporal.

Christophe, pe care alarma din noaptea precedentă îl făcuse mai circumspect, arătându-i că nu e cazul să vorbeşti deschis cu oamenii din poteră, făgădui că la căderea nopţii gentilomii vor avea caii înşeuaţi acolo unde i se va spune, pe lângă mănăstire; şi oamenii noştri se pregăteau să treacă la fapte chiar cu riscul vieţii.

Între timp, la Déroute se înarmă cu două pistoale de-a căror precizie răspundea ca de el însuşi, strecurându-le în buzunare, şi-şi ascunse în sân un pumnal pe care mai avusese prilejul să-l mânuiască. Era cam palid şi sprâncenele îi rămâneau încruntate.

— La urma urmelor, gândi el, trebuie să se termine odată! Adevăratul Ambroise Patu se poate întoarce dintr-o clipă într-alta; locul nu mai e prielnic nimănui…

Veni şi seara, iar la Déroute străbătu grădina de zarzavaturi. Chiar din ziua pătrunderii lui în mănăstire, remarcase nişte barăci vechi în care stăteau îngrămădite tot soiul de mobile scoase din uz, pe lângă păioasele pentru hrana celor trei-patru vaci de la ferma călugăriţelor. Mai erau acolo butoaie goale, stive de scânduri pentru reparaţii şi provizia de lemne pentru bucătărie. Barăcile nu se aflau prea departe de corpul principal al lăcaşului mănăstiresc. La Déroute se duse drept acolo şi se piti într-un colţ de magazie. Scoase din buzunar o scăpărătoare, aprinse niţică iască, potrivind-o sub o grămadă de aşchii, şi începu să sufle cu putere. Peste puţin, din primii tăciuni se înălţă o flacără înaltă; la Déroute mai împinse în foc, cu picioarele, câteva scânduri, mai puse şi câteva braţe de paie şi plecă, trăgând uşa după el. Nu ajunsese bine până la capătul cărării că fumul şi ieşea prin toate părţile la magazie. Lemnul vechi pârâia, trosnea, flăcările îşi făceau drum. Când se întoarse, văzu un val de foc înălţându-se din acoperiş; uşa plesni arsă, aerul năvăli înăuntru, iar incendiul şerpuia acum de-a lungul barăcilor. La Déroute o luă la fugă spre mănăstire, strigând cât îl ţinea gura:

— Foc la magazii! Foc!

Jérome îl auzi cel dintâi, îşi pierdu cumpătul şi începu să strige după ajutor, fără să urnească măcar o bârnă aprinsă. Călugăriţele tocmai mergeau la slujbă când izbucnise incendiul; una dintre ele zări o pâlpâire nedesluşită prin vitralii, alta se opri, maica Scholastique se uită pe fereastră şi văzu focul întinzându-se.

— Apără-ne, Doamne! Arde mănăstirea! strigă ea îngrozită.

La acest strigăt, toate călugăriţele se împrăştiară, sora portăreasă deschise larg uşa şi se iscă o mare larmă. Claudine, cu gândul la ce-i spusese la Déroute, bănui imediat ce se-ntâmplase, mai ales când îl văzu cum aleargă simulând spaima. Fata se repezi în chilia Suzannei, o luă de mină şi, cu feţele acoperite de văluri, coborâră scara. Nu se temeau că ar putea fi recunoscute; toate călugăriţele alergau de colo-colo, unele plângeau sau ţipau, altele strigau ajutor ori spuneau ce cred că ar trebui făcut… dar nimeni nu făcea nimic cu folos. Servitorii mănăstirii, surprinşi de incendiu, priveau la flăcările care acum se răsuceau vuind şi nu ştiau de cine să asculte în mijlocul panicii zgomotoase ce se iscase. La Déroute sporea dezordinea cu strigătele lui cumplite. Maica Scholastique, alerga prin mănăstirea cuprinsă de haos, găsi la-ndemână clopotul şi trase de funia lui cu o putere de necrezut. Lumea din cartier, văzând flăcările peste ziduri, alergă la dangătul de alarmă al clopotului. Porţile mănăstirii fură pur şi simplu sparte, iar mulţimea pătrunse înăuntru. Asta dorea şi la Déroute. Îndată ce-i văzu pe oameni alergând cu prăjini, scări şi găleţi şi năvălind în grădina mănăstirii, se strecură ca un ţipar spre locul unde ochii săi de linx zăriseră siluetele Suzannei şi Claudinei.

— După mine! le zise el scurt.

Prin mulţime forfoteau atâtea călugăriţe, încât nimeni nici măcar nu se gândea să se uite la chipurile lor; cei trei făcură vreo treizeci de paşi spre poartă, în învălmăşeala cea mare; Belle-Rose şi Cornelius intraseră cu cei din afară; le recunoscură iute pe Claudine şi Suzanne şi se grăbiră spre ele, întâlnindu-se cu toţii. Bouletord era acolo; în înghesuială, pălăria falsului grădinar căzu.

— La Déroute! strigă Bouletord, înţelegând totul.

Vru să se repeadă la el, dar mulţimea ridicase un

zici între ei. Bouletord spumega de furie. Belle-Rose şi Cornelius le luară în braţe – unul pe Suzanne, celălalt pe Caudine; lumea, crezând că e vorba de călugăriţe rănite, transportate cât mai departe de incendiu, le făcură îndată loc. Domnul de Charny intrase şi el odată cu mulţimea, neliniştit şi bănuitor; era tocmai ora la care avea obiceiul să-şi facă rondul zilnic. La strigătul lui Bouletord, care gesticula printre oamenii ce-l împingeau din toate părţile, se înarmă cu un pumnal şi, găsind o ieşire, se aruncă asupra lui la Déroute, care mergea înaintea lui Belle-Rose. Sergentul care vedea tot, fără a da impresia că observă ceva, îl luă de gât chiar în momentul când domnul de Charny ridică mâna şi, răsucind pumnul gentilomului, pară lovitura cu braţul liber. De durere, domnul de Charny scăpă pumnalul; mina sergentului îl sugruma; faţa i se învineţi, genunchii i se înmuiară şi căzu cu toată greutatea.

— Loc pentru bietele surori, repeta liniştit la Déroute, sărind peste domnul de Charny.

Ajunseră astfel la poartă şi trecură de ea fără obstacole; Grippard se desprinse o clipă de grupul lor.

— Duceţi-vă! Nu întârzii nici eu mult.

Ceilalţi continuau să alerge spre strada Saint-Maur.

Mica trupă ajunse la locul unde Christophe păzea caii şi bărbaţii săriră în şa, pornind în galop cu tinerele eliberate. Grippard sosi, abia suflând, cu o clipă mai târziu şi, dând pinteni calului îi ajunse destul de repede din urmă. Cei patru cai muşcau zăbala iar de sub copitele lor ieşeau scântei. Din spate se auzi deodată mai e zarvă; întoarseră capetele şi văzură imensul vârtej de flăcări ce urca spre cer cu lumini roşietice, apoi vâlvătaia începu să se risipească.

— S-au prăbuşit barăcile, spuse calm la Déroute; ştiam bine că incendiul va stârni mai mult panică decât va face rău.

— Îţi datorez totul! i se adresă Belle-Rose, privind-o pe Suzanne, ale cărei braţe îl cuprindeau pe după gât.

— Bine! Bine! Goniţi fără oprire, replică la Déroute. Hei, Grippard! Să rămânem mai în urmă. Mi se pare că nu suntem chit în ce-l priveşte pe Bouletord.

XLII

CERŞETORUL „Oouletord, rămas singur în strădania lui de-a-i prinde pe fugari, strâns ca într-o menghină de mulţimea speriată şi colcăitoare, pierdu peste un sfert de ceas până să se poată mişca în voie. Oamenii lui forfoteau ici şi colo, neînţelegând nimic din tot ce se petrecea; vedeau atâtea persoane ieşind, încât nu mai erau atenţi la nimeni, aşteptând doar ordinele pe care nu le da nimeni. Când îl văzu pe domnul de Charny dispărând din ochii lui, iar pe la Déroute plecând în goană, Bouletord scoase un răcnet furios şi se repezi spre porţile mănăstirii; valul mulţimii îl împinse chiar lângă domnul de Charny, în jurul căruia se înghesuiau mai multe persoane. Bouletord îl recunoscu pe favoritul ministrului zăcând fără cunoştinţă şi-l ridică de jos; domnul de Charny deschise ochii, privi jur-împrejur, înţelese ce se întâmpla şi sări în picioare.

— Unde sunt fugarii? întrebă domnul de Charny.

Bouletord îi arătă porţile cu un gest disperat.

— Pe cai! strigă gentilomul.

Când izbutiră să iasă din incinta mănăstirii, domnul de Charny era alb de furie, iar Bouletord stacojiu la faţă. Unul era mut şi ameninţător, celălalt scotea din gură numai blesteme şi înjurături.

— Încălecaţi! urlă Bouletord primilor arcaşi întâlniţi.

Toţi alergară spre strada Saint-Maur unde se aflau grajdurile. Pe când, se grăbeau, cu Bouletord în frunte, domnul de Charny îl zări pe domnul de Pomereux care zorea şi el spre locul incendiului.

— Ce drăcia-dracului se petrece aici?! îl întrebă gentilomul pe favoritul ministrului.

— Mai nimic, într-adevăr; v-au răpit logodnica.

— Pe doamna d’Albergotti?

— Chiar aşa. Acum galopează pe crupa calului alături de Belle-Rose! Aţi fost straşnic tras pe sfoară, domnule conte.

După cum am văzut, domnul de Pomereux avea o doză bună de amor propriu; gândul că cineva ar putea să-i ia în derâdere persoana şi sentimentele făcu să-i năvălească sângele în obraji. Trase strâns de frâul calului, care începu să necheze.

— Ah, au plecat! exclamă el scurt.

— Sărmana văduvioară a dat foc mănăstirii ca să-şi lumineze a doua nuntă! Strălucit adio, n-am ce zice, reluă ricanând domnul de Charny.

Domnul de Pomereux se gândea cum vor râde cei de la curte de aventura lui, şi omul acesta pe care nu-l impresiona ghiuleaua tunului avea oroare de ridicol.

— Ştiţi pe ce drum au luat-o? adăugă, atingând calul din vârful cravaşei.

— Vom afla foarte lesne, răspunse domnul de Charny, încântat că îl vede pe domnul de Pomereux în starea în care voise să-l aducă.

Întrebând câţiva oameni din mulţime, aceştia răspunseră că văzuseră un grup de patru călăreţi îndreptându-se într-un galop vijelios spre cheiuri. La un semn al domnului de Pomereux, unul din lachei îşi cedă calul domnului de Charny şi amândoi se repeziră pe urmele fugarilor. Trebuiau însă să se oprească la toate colţurile de stradă să întrebe trecătorii şi pierdeau din timp. Totodată, Bouletord şi oamenii săi ajunseră şi ei la grajdurile din strada Saint-Maur şi dădură să salte pe cai; dar cum puseră piciorul în scară căzură pe paie, trăgând şeile după ei: toate chingile erau tăiate. Bouletord începu să înjure păgâneşte. Până să găsească alte chingi şi să le potrivească, mai trecură zece minute. În sfârşit porniră, dar la primul efort frâiele se rupseră lângă zăbale – altă oprire. Schimbară şi frâiele cum schimbaseră chingile… Pentru că cele două accidente se succedaseră repede, Bouletord căzu la bănuială; când

unul din oamenii lui intră în prăvălia unui curelar, el scormoni cu privirea jur-împrejur.

— Unde e Grippard?! răcni el.

— Nu e cu noi, răspunse un arcaş.

— L-a văzut cineva?

— Eu, răspunse alt arcaş; eram de gardă la grajduri când a intrat, cam acum un ceas.

— Trădătorul trădătorilor! răcni iarăşi Bouletord. Să mă blesteme Dumnezeu dacă nu-i despic inima-n patru!

După ce dreseră frâiele, toată ceata se puse în mişcare cu pistoalele la oblânc şi cu muschetele la şold. Belle-Rose şi Cornélius porniseră în goană pe strada du Four; la răscrucea cu strada Buci un soldat de pază vru să-i oprească, dar calul lui Belle-Rose îl izbi cu pieptul şi soldatul se rostogoli la pământ. O luară pe strada Dauphine străbătând-o cât ai clipi. Când să treacă pe Pont-neuf, văzură drept în mijlocul podului o ceată a poterii călare. La Déroute o zări primul. Dădu pinteni calului şi se repezi înainte, urmat de Grippard care dusese mina la oblânc.

— Mergi drept spre ei, îi spuse la Déroute, şi strigă în gura mare: În slujba regelui!

— De ce? întrebă Grippard, încărcându-şi pistoalele.

— Înaintează şi strigă, ce mai pregeţi!

Grippard se repezi în faţa cetei, strigând cât îl ţinea gura:

— În slujba regelui!

Oamenii se dădură la o parte, iar fugarii trecură ca fulgerul.

— Ei, asta-i! exclamă Grippard încântat de efectul produs. Dar dacă soldaţii ar fi cercetat în ce fel de slujbă a regelui, ce ne făceam?

— Lupii nu se mănâncă între ei; priveşte-ţi haina.

— Da, adevărat! strigă fostul caporal.

După Pont-neuf, o luară pe cheiuri şi ajunseră la

primărie. Noaptea era întunecoasă; negustorii trăseseră obloanele, oamenii paşnici se grăbeau să ajungă acasă. La zgomotul cavalcadei, câteva bătrâne de treabă scoaseră nasul la fereastră şi, văzându-i pe călăreţi ducând în crupa calului două femei cu vălurile fluturând în vânt, gândiră că era răpită vreo doamnă şi camerista ei şi începură să se vaiete de obiceiurile ticăloase ale timpurilor. Ajunşi pe strada Saint-Dénis, grupuri de meseriaşi care se întorceau de la muncă se dădeau la o parte din calea lor; dar când să atingă poarta Saint-Dénis, un ofiţer care călărea urmat de alţii purtând spade şi muschete le ieşi înainte. Era un ins care nu inspira încredere, cu mustaţă-n furculiţă, o cicatrice brăzdându-i obrazul, cu o haină de piele de bivol, cu spada la şold iar la pălăria gri, o pană roşie.

— Oho, oho! Fete răpite! Vreau şi eu…

Cornélius puse mâna pe garda spadei dar la Déroute se postă între inoportun şi irlandez. Omul cu pană roşie la pălărie părea că tocmai chefuise straşnic.

— Lăsaţi pe mine, îi şopti la Déroute lui Cornélius, trecând înainte, nu e o treabă pentru dumneavoastră.

Şi se grăbi cu pălăria în mână către ofiţerul petrecăreţ.

— Nobile domn, aţi zis, mi se pare, că vreţi ceva…

— La dracu’! răspunse insul răsucindu-şi mustaţa, văd că fetele astea sunt drăguţe foc; n-ar fi drept ca stăpânii tăi să păstreze totul pentru ei, vreau partea mea.

— Uite-o! replică la Déroute şi, cu mâna pe ţeava unui pistol îi aplică amatorului de aventuri o lovitură atât de violentă cu patul armei, încât îl zvârli la pământ.

Apoi răsuci pistolul în pumn, cu ţeava îndreptată spre ceilalţi oameni înarmaţi, care nici n-apucaseră să facă vreo mişcare.

— Îi zbor creierii primului care mişcă! strigă la Déroute.

Grippard făcu aceeaşi manevră, iar cei patru-cinci

indivizi, văzându-şi stăpânul doborât, se abţinură să intervină.

În sfârşit fugarii noştri ajunseră la barieră şi porniră pe drumul spre Saint-Dénis în galop. La un sfert de ceas de goană, drumul se bifurca. La Déroute se opri.

— Nu-mi place drumul ăsta, mormăi el; odată, la începutul poveştii, era cât pe-aci să fiu arestat de Bouletord, căpitane; altă dată, la capul celălalt, puţin a lipsit să vă pierdeţi viaţa. Hai s-o luăm la stânga.

— Altă presimţire?! glumi Cornélius.

— Doar prevedere, poate ar fi mai bine să ne despărţim aici.

— Să ne despărţim! exclamă Belle-Rose.

— Da, Grippard şi cu mine s-o luăm pe drumul drept.

— Ăl de nu-ţi place dumitale!

— Bouletord şi domnul de Charny cu siguranţă că pe-aici o s-o apuce; dacă ne ajung din urmă, ştim noi ce-avem de făcut ca să vă lăsăm timpul să ajungeţi undeva să fiţi în siguranţă.

— Nemaipomenită idee! strigă Grippard, care găsea minunat tot ce spunea la Déroute.

— Atât de nemaipomenită încât vă expuneţi la moarte pentru a ne salva pe noi! replică Belle-Rose.

— Oh, n-a venit încă timpul să ne dăm duhul, mormăi sergentul.

— Ascultă, i se adresă Belle-Rose, am trecut prin atâtea primejdii împreună, că nu avem dreptul să ne despărţim. Dacă Dumnezeu va vrea să ne mai trimită şi altele pe cap, ne vor găsi măcar laolaltă. Tu cu noi, sau noi cu tine, alege.

— Să mergem, strigă la Déroute, şi, strângând mina căpitanului, îşi îndemnă calul pe drumul ce se deschidea la stânga.

Planul fugarilor era foarte simplu; gândeau ca după vreo zece leghe să ajungă la o fermă de ţară, să petreacă noaptea acolo şi să revină a doua zi la Paris, unde nimeni

nu şi-ar fi închipuit să-i caute; la prima ocazie prielnică, să se întâlnească cu domnul duce de Luxembourg, punându-se sub protecţia lui. Drumul pe care o luaseră acum trebuia să-i ducă la Pontoise. Caii erau voinici, noaptea limpede, cerul luminos. În inima Suzannei miji speranţa. Aruncă o privire stăruitoare spre Paris, unde se înălţa săgeata dantelată a catedralei Saint-Dénis, apoi îi zâmbi logodnicului ei. O bucurie fără margini cuprinse sufletul lui Belle-Rose.

— Acum nenorocirea nu ne mai poate atinge, şopti el strângând-o la piept.

— Să nu stârnim mânia Domnului, răspunse ea cu gravitate.

— Oh, suntem liberi şi dumneata mă iubeşti! izbucni el.

Caii răscoleau pământul sub copite; ajunseră aşa la Francon viile.

Acolo, la Déroute bătu la uşa unui han, de unde se întoarse cu un sac de fin pe care-l plătise fără tocmeală.

— Nepotul Christophe a făcut treabă bună, caii sunt straşnici, dar să nu abuzăm de vrednicia lor. Cine ştie ce-i mai aşteaptă.

Se opriră sub un pâlc de copaci, la vreo treizeci de paşi de drum, puseră nutreţul la botul cailor, care-l mâncară cu poftă. Dar în timp ce Belle-Rose şi Cornelius fugeau, Bouletord o apucase pe urmele lor; domnul de Pomereux şi domnul de Charny i-o luaseră înainte, însoţiţi de patru-cinci valeţi de la palatul contelui. La răscrucea cu strada Buci, gloata care se strânsese lângă soldatul de pază căzut sub picioarele cailor le indica direcţia, adică strada Dauphine; la Pont-neuf un arcaş din potera călare le povestise isprava lui Grippard; cu toată mânia lui, domnul de Pomereux zâmbi de tactica folosită.

— N-a fost rea ideea! îi spuse el domnului de Charny.

— Fără îndoială, dar noi trebuie să închidem pliscul

papagalului, replicase cu răceală domnul de Charny.

Mai departe, pe strada Saint-Dénis, se întâlniseră cu ofiţerul chefliu care înjura pe toţi dracii, jurându-se să-l spintece pe ticălosul care era cât pe-aci să-l omoare. Cei patru-cinci inşi care se înghesuiau pe lângă el se juraseră pe mântuirea sufletului lor că cei patru fugari, cărora le crescuse numărul la zece – doisprezece, porniseră pe poarta Saint-Dénis. Unul dintre ei pretindea chiar că i-a urmărit preţ de-o leghe.

— Pe sufletul meu, înfoiatul nu minte, oricât ar fi de meşter în d-alde astea! strigă domnul de Pomereux.

— Mii de draci, gentilomule! izbucni căpetenia aventurierilor, potrivindu-şi pălăria pe fruntea lovită, îi urmăriţi cumva pe bandiţii care erau să mă omoare?

— Trebuie să dau de ei, de-o fi să crape calul sub mine!

— Ei bine, domnule, sunt al dumneavoastră, şi veţi vedea de ce e-n stare la o adică Roland de Breguiboul, căpitanul.

Şi căpitanul Roland de Breguiboul sări în şa, împunse calul cu pintenii şi pomi în goană, urmat de ceata lui.

— Iată-ne zece contra patru, constată domnul de Pomereux, grăbind după el, e cam mult.

— Trebuie să mă răzbun, striga căpitanul, dumneavoastră n-aveţi decât să priviţi: eu îi omor!

— Singur-singurel?!

— Ba bine că nu!

Domnul de Charny îl tot urmărea pe conte cu coada ochiului, să vadă dacă nu-i slăbeşte furia; dar goana cailor biciuia sângele tânărului bărbat şi-l menţinea într-o stare de iritare satisfăcătoare. La răscruce, domnul de Charny se opri brusc, punând mina pe frâul calului, căruia-i dădea pinteni domnul de Pomereux.

— Înainte de-a merge mai departe, trebuie să aflăm măcar încotro au luat-o.

— Aha, ei comedie! exclamă domnul de Pomereux,

la asta nu m-am gândit!

Cei doi gentilomi şi aventurierul se sfătuiră; şi drumul spre Chantilly, şi pe cel spre Pontoise purtau urme de copite. În timp ce discutau, auziră cum venea ca tunetul o ceată de călăreţi dinspre Saint-Dénis. Într-o clipă ceata se şi află lângă ei; era Bouletord cu arcaşii lui. Toţi se opriră la glasul domnului de Charny. Chiar şi cei mai pricepuţi priveau încurcaţi; luna se ridica la orizont, iar ambele drumuri erau liniştite şi pustii. Bouletord umbla încoace şi-ncolo, cu nasul în vânt, pufnind ca un tigru.

— Pe toţi dracii, ocăra el, de data asta ori îl omor eu pe el, ori el pe mine!

— Pe legea mea, zise domnul de Pomereux, dacă aş fi singur aş da cu banul, dar suntem douăzeci; Bouletord şi oamenii lui s-o ia pe un drum, iar domnul de Charny şi cu mine pe celălalt.

— Să fie-al dracului! Dacă-mi scapă, omorâţi-l pentru mine! strigă căpitanul Breguiboul.

— Minunat, răspunse domnul de Charny.

Se pregăteau de plecare, când un cerşetor se ridică de lângă o ostreaţă pe după care sta culcat. Era respingător la vedere: ţinea alături un baston gros şi era îmbrăcat în zdrenţe.

— Căutaţi cumva patru călăreţi…? întrebă el.

— I-ai văzut? izbucni Bouletord.

— Am văzut patru oameni trecând ca vântul: doi dintre ei duceau în crupa calului câte o femeie.

— Ei sunt! zise domnul de Charny.

— Ei, şi pe ce drum au luat-o? interveni căpitanul Breguiboul.

Cerşetorul întinse mâna.

— Miluiţi-mă şi vă spun.

Domnul de Pomereux îi aruncă o pungă.

— Ţine aur, dacă minţi o să ai parte de gloanţe.

Cerşetorul cântări punga, cu ochii la pistolul îndreptat spre el.

— De ce-aş minţi? mormăi, dând din umeri; dacă spun doar adevărul nu cad în păcat şi mă aleg şi cu un câştig.

— Hai, grăbeşte-te! strigă domnul de Charny.

— Luaţi-o la stânga, răspunse cerşetorul, arătând cu bastonul spre Pontoise.

Cei douăzeci de călăreţi porniră toţi deodată ca un vârtej. La Franconville, domnul de Pomereux şi lacheii lui, mai bine echipaţi ca Bouletord, lăsară în urmă ceata acestuia. Tânărul conte şi suita sa călăreau cai englezeşti, obişnuiţi cu vânătoarea. Galopul era egal şi susţinut. Domnul de Pomereux şi domnul de Charny alergau înainte, lacheii îi urmau la douăzeci de paşi, apoi veneau arcaşii. Căpitanul Bréguiboul galopa între domnul de Pomereux şi Bouletord. Calul său începuse să sufle greu. După vreo jumătate de oră distanţa care îi despărţea se mări şi cele două grupuri se pierdură din vedere. Pintenii lui Bouletord erau înroşiţi de sânge. În acest timp, Belle-Rose şi Cornélius menţineau viteza cailor fără a-i forţa.

— Trebuie să-i menajăm, susţinea la Déroute; când trecem de Pontoise, o luăm de-a curmezişul şi ne întoarcem liniştiţi pe urmele noastre, fără să dăm de poteră.

Când mica lor ceată ajunse la Pierrelaye, Grippard şi la Déroute auziră un nechezat, departe, în spatele lor. Iapa pe care o călărea Belle-Rose adulmecă cu nările fremătânde şi răspunse cu un nechezat sonor. La Déroute sări în şa.

— Ne urmăresc! şopti el.

— Te cred, confirmă Grippard.

La Déroute îl ajunse din două salturi pe Belle-Rose. Dar înainte de-a deschide gura, înţelese după noul elan al iepei că simţise bine pintenii. La nechezatul calului, domnul de Pomereux deveni atent.

— În faţa noastră sunt călăreţi, zise el şi, aplecându-se peste coama bidiviului, înteţi goana.

Belle-Rose şi Cornélius schimbară o privire între ei; amândoi îşi cuprinseră mai hotărât iubita. Caii lor străbătură astfel opt leghe în galop; alergară foarte bine până la Saint-Ouen-l'Aumône, dar în timp ce treceau prin sat, Belle-Rose simţi că iapa se poticneşte şi, în aceeaşi clipă, calul lui Cornélius se lovi şi căzu în genunchi; pintenii îl siliră să se ridice şi amândoi gonaşii nechezau de durere, săltând istoviţi. Un alt nechezat se auzi pe drum, mai răsunător şi mai apropiat. La Déroute îşi încărcă pistoalele.

— În zece minute au şi făcut jumătate de leghe, spuse el; dacă merg în ritmul ăsta, într-o jumătate de oră ne ajung.

Caii lui Belle-Rose şi Cornélius aţâţaţi de zăbală şi pinteni, zburau pe drum, dar erau albi de spumă, şi slăbeau simţitor sub dubla lor povară. Suzanne şi Claudine nici nu îndrăzneau să sufle o vorbă; câteodată, peste umerii călăreţilor aruncau câte o privire îngrijorată pe drumul alb care se pierdea în noaptea transparentă. La Déroute şi credinciosul Grippard galopau alături, amândoi muţi şi resemnaţi. Mica trupă ocoli Pontoise; spuma cailor istoviţi se înroşise la nări. Când ajunseră aproape de Ennery, la Déroute auzi pe vânt un nechezat puternic şi întoarse capul. Un punct negru se rostogolea pe drum şi se mărea văzând cu ochii.

XLIII

STAREŢA MĂNĂSTIRII SAINTE-CLAIRE

Ţ) punctul negru era domnul de Pomereux, care înainta Tîn goana mare. Cum auzise nechezatul iepei călărite de Belle-Rose împunsese burta calului cu pintenii; bidiviul, ştimit de izul depărtat al iepei în spume, pornise ca o săgeată, cu botul în vânt, urechile ciulite, trăgând aerul în piept. În trei minute, contele îl depăşi pe domnul de Chamy, care, gras şi greu, îşi obosise calul; lacheii călăreau în ordine, între ei doi. Nu se mai auzea galopul lui Bouletord şi al oamenilor lui, iar căpitanul Bréguiboul nu se mai vedea deloc. La câteva

sute de paşi de Ennery, la Déroute, măsurând din ochi distanţa care îl separa încă pe Belle-Rose de domnul de Pomereux, pe care-l recunoscuse, înţelese că trebuia luată hotărârea decisivă. Se repezi spre căpitan, arătând cu degetul spre călăreţul care se apropia cu iuţeala fulgerului.

— Mai sunt patru oameni în spatele lui.

Belle-Rose se aplecă spre Cornélius.

— Ţi-o încredinţez pe Suzanne, îi şopti el.

— Ţi-o încredinţez pe Claudine, răspunse irlandezul.

— Salvaţi-vă, salvaţi-vă! Lăsaţi-ne pe noi! interveniră cele două femei cu glasul rugător.

— Pistoalele în mină! strigă la Déroute. Iată-i!

Sergentul, care nu slăbise din ochi drumul în timpul scurtului schimb de cuvinte, trase îndată; dar glonţul nu nimeri, făcând să sară numai pălăria contelui care, trecând pe lângă el ca o ghiulea, se năpusti asupra lui Belle-Rose, cu spada ridicată. Înainte ca cele două spade să se încrucişeze, domnul de Pomereux îl recunoscu pe străinul de la Douvres.

— Asta-i bună! exclamă el. Vă datorez viaţa! şi coborî spada.

Belle-Rose se repezi spre el, strigând:

— Uitaţi asta şi să încheiem.

Domnul de Pomereux lăsă să-i spânzure spada şi salută cu mina ridicată.

— În locul meu, domnule, aţi proceda la fel, încât permiteţi-mi, vă rog, să mă port tot astfel. Oricum, trebuie să-mi iau revanşa pe care v-o datorez, şi o vreau neştirbită.

Contele vorbea cu o demnitate care-l impresionă pe Belle-Rose; la rândul său, căpitanul lăsă spada cu vârful în jos.

— Iată lacheii, strigă la Déroute.

— Lacheii aparţin stăpânului, iar stăpânul este învins, răspunse contele, privind liniştit la escorta care

sosea.

Cu aceste cuvinte, luă spada în amândouă mâinile, o rupse în două şi o aruncă la pământ.

— Ce faceţi?! exclamă Belle-Rose.

— M-aţi învins şi m-aţi dezarmat, asta-i tot, replică liniştit contele.

Suzanne îi întinse mâna; domnul de Pomereux i-o sărută cu atâta eleganţă de parcă ar fi fost la bal şi se îndreptă spre lachei.

— Jos muschetele, voi toţi! ordonă el.

Lacheii se supuseră uimiţi şi se opriră Domnul de Pomereux mai făcu câţiva paşi alături de Belle-Rose şi Cornélius.

— Mergeţi mai departe, le spuse el; luaţi-o la stânga, spre Livilliers, este o mănăstire unde, fără îndoială, veţi fi primiţi. Nu întârziaţi o clipă. Ascultaţi-mă pe mine.

Toţi deveniră atenţi Galopul unui grup de călăreţi răsuna, venind cam de la o jumătate de leghe.

— Domnul de Chamy nu e departe, iar Bouletord îl urmează cu şapte-opt arcaşi, continuă domnul de Pomereux. Mai este şi un alt gentilom, căruia era să-i spargeţi capul. Grăbiţi-vă, deci!

— Sunteţi un om plin de nobleţe, izbucni Cornélius, strângându-i cu putere mâna.

— Ce vreţi, trebuie să-ţi plăteşti datoriile! răspunse vesel domnul de Pomereux.

La Déroute nu se putu stăpâni:

— Domnule, zise el, eu am tras mai adineauri cu pistolul!…

— Aha, tu mi-ai masacrat pălăria!

— Voiam capul, domnule, dar dacă din nenorocire v-aş fi omorât, cred că nu mi-aş fi iertat-o niciodată.

— Nici eu! adăugă Grippard.

Domnul de Pomereux se îndepărtă râzând, iar fugarii o luară pe o cărare care străbătea lanurile. Caii, epuizaţi, tremurau pe picioare. Nu făcuseră nici cinci

sute de paşi, când Bouletord şi domnul de Charny se întâlneau cu domnul de Pomereux. Potera călărea cai odihniţi, luaţi în drum de la un han, puţin înainte de Saint-Ouen-l'Aumône. Caii aparţineau unor geambaşi care îi duceau la Paris; Bouletord şi de Bréguiboul, auzind nechezat şi sforăituri în grajd, se opriseră, rechiziţionându-i în numele regelui. Geambaşii se împotriviseră la început, dar văzând uniforma şi muschetele, se supuseseră până la urmă; lăsându-şi în grajd caii obosiţi, ceata celor doi pornise în goană după ceilalţi, neîntârziind să-l ajungă din urmă pe domnul de Charny.

— I-aţi prins? îl întrebă domnul de Charny pe domnul de Pomereux, rămânând o clipă neclintit în mijlocul drumului.

— Pe cine?

— Ei, la dracu'! Pe Belle-Rose şi clica lui.

— Pe legea mea, sunt pe cale s-o şteargă.

— Ei o şterg şi dumneata nu-i urmăreşti?!

— Am eu socotelile mele, dragă domnule de Charny, replică domnul de Pomereux. Spada-mi zace în bucăţi, pălăria mi-e găurită, iar dacă m-aş uita mai atent, cred că am două bucăţele de fier în haină.

— Pe toţi dracii! înainte! urlă Bouletord, care se oprise să asculte convorbirea.

— Înainte! Cu toţii! strigă domnul de Charny, adresându-se lacheilor.

Domnul de Pomereux se postă în faţa lor.

— Niciunul dintre voi să nu mişte! ordonă el scurt.

Şi adăugă, întorcându-se spre domnul de Charny:

— Mi-am dat cuvântul de onoare rivalului meu; duceţi-vă, iar noi ne luăm rolul de martori.

Domnul de Charny porni, aruncându-i contelui o privire dispreţuitoare.

Căpitanul de Breguiboul îşi îndreptă calul spre domnul de Pomereux:

— Cred că cele două bucăţele de fier au intrat în

închipuirea dumitale!

Calul nerăbdător iovi picioarele domnului de Pomereux, care-l şi prinse de frâu.

— Ei bine, răspunse el, nu depinde decât de dumneavoastră să vă intre prin piele.

Contele trase folos numaidecât de pe urma certei ce se iscase. Oprind trecerea căpitanului, însemna încă un inamic de care îi scăpa pe Belle-Rose şi pe doamna d'Albergotti; şi apoi, ca să spunem adevărul, îl cam mânca palma, încât avea chef să-şi dezlănţuie mânia asupra cuiva. Tot drumul visase la luptă şi nu voia să-şi spulbere visul!

— Ce vreţi să spuneţi?! strigă căpitanul, răsucindu-şi mustăţile.

— Asta înseamnă, căpitane Roland de Bréguiboul, că, dacă binevoiţi să descălecaţi, îmi va face nespusă plăcere să vă fac să simţiţi puţin din fierul pe seama căruia vă place să glumiţi.

— Provocare la duel?!

— Ei, căpitane, aveţi mintea cam leneşă!

Căpitanul sări în drum, trăgând spada din teacă. Domnul de Pomereux luă o spadă de la unul dintre ai săi, pregătindu-se de duel. Era o lună nemaipomenită; lacheii contelui şi valeţii înarmaţi ai căpitanului se grupară în jurul celor doi adversari. Pe urmele lui Belle-Rose nu mai goneau decât Bouletord cu arcaşii. Contele era într-o dispoziţie grozavă. Domnul de Bréguiboul avea mina tare, iar mina domnului de Pomereux era şi sprintenă. îl atinse pe căpitan de două ori la piept; dar cămaşa din piele de bivol respinse fierul.

— Ei bravo, domnule, chiar dacă aveţi o minte leneşă, nu e deloc lipsită de prudenţă! strigă domnul de Pomereux.

Exasperat de sângele rece al contelui, căpitanul Roland se repezi asupră-i, atacând violent; contele pară cu o elegantă promptitudine, ripostând cu o lovitură

directă atât de iute, încât vârful lamei se înfipse în gâtul adversarului. Spada acestuia lunecă jos şi căpitanul se prăbuşi în drum, muşcând iarba şi rostogolindu-se. Sângele îi ţâşnea pe gură, degetele i se crispară; se mai zbătu puţin şi muri.

— Uite, aţi rămas fără căpetenie, se adresă contele valeţilor înarmaţi, vă iau în serviciul meu; să mergem, să vedem ce se întâmpla acolo.

Domnul de Pomereux pomi înainte, iar valeţii, repede consolaţi, îl urmară, amestecându-se cu lacheii contelui, în timp ce contele îl provoca pe căpitan, între Bouletord şi Belle-Rose nu mai rămăsese nici cât un sfert de leghe; cele două grupuri se întreceau în viteză. Ocolind o moviliţă, la Déroute descălecă.

— Luaţi calul meu, îi spuse el lui Belle-Rose, e mai odihnit ca al dumneavoastră, nu m-a dus decât pe mine. Grippard îl imită pe Déroute, în favoarea lui Cornélius. Schimbul se făcu în două secunde, iar tinerii înfipseră pintenii în burta cailor, care porniră într-o goană disperată. Era ultimul efort, un elan ce dură doar câteva minute; după aceea, caii căzură unul după altul, fără suflare. Bouletord câştiga spaţiu, salt după salt. În clarul de lună, l-ai fi putut vedea gonind cu pistolul într-o mină, cu frâul în dinţi, lovindu-şi calul cu latul spadei. Între Bouletord şi arcaşi mai erau acum doar o sută de paşi. Alături, la Déroute şi Grippard formau ariergarda fugarilor. Ieşind dintr-o pădurice, la Déroute văzu pe câmpie zidurile mari şi albe ale unei mănăstiri, a cărei clopotniţă se profila pe cerul pal. O zări şi Bouletord şi bănui îndată intenţia fugarilor; scoase un răcnet de furie şi, îmboldindu-şi calul chiar cu vârful spadei, înaintă furtunos. Arcaşii, după el; ceata lor mânca drumul. La Déroute calculă din ochi distanţa dintre Belle-Rose şi mănăstire; Bouletord putea să-l ajungă pe căpitan înainte de atingerea ţintei; caii fugarilor se poticneau la fiece pas forţat.

„E vremea!” gândi sergentul.

Opri calul, luă muscheta de la armătura şeii şi o încărcă. Iar când la Déroute se întoarse spre Bouletord, o expresie cumplită i se zugrăvise pe chip. Coborî muscheta, ţintindu-şi duşmanul drept în faţă, cât ai număra până la trei; braţul părea de fier, ca şi ţeava pistolului, atât era de neclintit. Glonţul porni către Bouletord care ajunsese aproape la treizeci de paşi. Bouletord scăpă frâul, care căzu pe gâtul calului. Mina-i crispată apucă febril coama; calul, speriat, pomi, trecând ca o săgeată prin faţa lui la Déroute, ducându-şi călăreţul al cărui cap livid i se izbea de coaste. Glonţul nimerise drept în frunte. După vreo sută de paşi, mortul alunecă de pe coama lucitoare, mina se desfăcu, iar Bouletord se rostogoli plin de sânge la picioarele lui Belle-Rose; el prinse calul de frâu, oprindu-l. Domnul de Chamy, în fruntea arcaşilor, venea în urma lui Bouletord. Grippard îşi zicea totdeauna că trebuie să facă ce face şi la Déroute. Când la Déroute îşi luase muscheta, şi-o luase şi Grippard; când la Déroute îl ochise pe Bouletord drept în frunte, şi Grippard căutase să ţintească la fel în cineva. Domnul de Chamy se nimerise acolo tocmai atunci. După glonţul sergentului, Grippard apăsă conştiincios pe trăgaci. Calul domnului de Charny se cabra la primul foc şi glonţul lui Grippard, care trebuia să-l lovească în plin pe călăreţ, nimeri în pieptul calului. Calul căzu în genunchi, se sculă şi iar se prăbuşi, trăgându-l după el pe domnul de Chamy. Când potera văzu că cei doi co24*

mandanţi sunt la pământ, se opri brusc; doi-trei arcaşi săriră din scări să-l ajute pe domnul de Charny, iar ceilalţi îşi îndreptară muschetele spre la Déroute şi Grippard; dar la Déroute şi Grippard goneau acum spre mănăstire; gloanţele fluierară pe lângă urechile lor şi asta a fost tot. Domnul de Pomereux, în fruntea lacheilor, da vesel din picioare pe urma arcaşilor, foarte interesat de incidentele hărţuielii. Se simţea ca la teatru, la premiera unei noi comedii! Ajungând lângă domnul de Charny, descălecă şi-l întrebă foarte corect cum se simte.

— Mi-a fost teamă când aţi căzut; dar din câte văd, nu sunteţi rănit deloc.

— Absolut deloc, răspunse morocănos domnul de Charny.

— Dovadă că aveţi noroc, domnule, pentru că, vorbind cinstit, trebuie să fim drepţi faţă de meritele acestor tineri îndrăzneţi. Salut calul, în valoare de o mie de scuzi, care s-a sacrificat cu o generozitate demnă de stimă. Păcat că bietul Bouletord n-a avut un cal tot atât de virtuos.

— Ei, domnule, cred că în loc să ţineţi discursuri ar fi mai bine să galopaţi! exclamă supărat domnul de Charny.

— E un punct asupra căruia regret că nu pot fi de acord cu senioria voastră. Evident, nu sunt doborât definitiv ca acest biet diavol de Bouletord, pe care-l văd prăbuşit colo ca un trunchi de copac, dar nici eu nu mă simt prea bine.

Domnul de Charny ridică din umeri.

— Ce vreţi, reluă domnul de Pomereux, oamenii aceia nu au viaţa mea dar au cuvântul meu, iar noi, gentilomii, nu avem decât un cuvânt de onoare.

Domnul de Charny îşi muşcă buzele până la sânge.

— Calul tău, ordonă el, atingând cu cravaşa şoldul unui arcaş.

Arcaşul descălecă, iar domnul de Charny sări în şa.

— Înainte cu toţii! strigă, prinzând strâns frâul.

Toată ceata îl urmă.

Domnul de Pomereux aruncă o privire spre mănăstire. Timpul pe care el îl pierduse nu fusese irosit şi de fugari; proaitând de dezordinea stârnită de moartea lui Bouletord şi de căderea domnului de Charny, grăbiseră spre mănăstirea de care îi despărţeau doar vreo sută de paşi. Cele două femei fuseseră urcate acum pe calul lui Bouletord; şi curând, ele bătură primele la poarta mănăstirii. Clinchetul clopoţelului de la poartă se auzea tocmai când arcaşii treceau prin faţa cadavrului

lui Bouletord. Era culcat pe spate, cu ochii deschişi şi faţa lividă; glonţul lui la Déroute îi găurise fruntea între sprâncene, o mână strângea încă minerul spadei, iar faţa mai păstra expresia ameninţătoare din clipa când îl surprinsese moartea. Caii, speriaţi, tropăiră în jurul trupului însângerat, iar unii, minaţi mai violent săriră peste el.

— Auziţi? se adresă domnul de Pomereux, domnului de Charny, amuzându-se, iată sunetul unui clopoţel care l-ar fi făcut să sară în sus pe scumpul nostru Bouletord, dacă n-ar fi fost mort de-a binelea.

Domnul de Charny îşi înfipse pintenii în burta calului, fără să răspundă. Poarta mănăstirii se deschisese, Suzanne şi Claudine îi trecură pragul.

— Doamnă, se adresară ele călugăriţei care le întâmpina, sunt afară doi gentilomi care vă cer protecţia… dacă nu le veniţi în ajutor sunt pierduţi.

— Să intre, dacă sunt nevinovaţi, să intre şi dacă sunt vinovaţi, răspunse călugăriţa; casa Domnului este un adăpost deschis tuturor nefericiţilor.

Calul lui Belle-Rose căzuse la poarta mănăstirii, calului lui Cornélius îi ţâşnise sângele pe nări şi se prăbuşise la cincizeci de paşi; picioarele lui mai zgâriaseră pământul, apoi bietul animal murise. La Déroute şi Grippard îşi părăsiseră caii în drum şi alergau pe jos într-un suflet. Intrară cu toţii pe poarta deschisă a mănăstirii, iar când călugăriţa o închisese iar, se vedea trecând ca un fulger printre arborii potecii domnul de Charny. Suzanne căzuse în genunchi, mulţumind Domnului. Claudine plângea şi râdea, trecând din braţele lui Belle-Rose în braţele lui Cornélius.

— Pe legea mea! exclamă domnul de Pomereux sosind lângă ziduri, cred că păsările noastre au găsit alt cuib. Sunt de părere că am face bine să ne căutăm şi noi un alt han.

Domnul de Charny trecu încruntat prin faţa lui şi lovi în poarta mănăstirii cu garda spadei. Domnul de

Pomereux îşi opri calul şi-i mângâia coama.

— Vulcan s-a ales cu umflături la glezne; domnul de Louvois va avea să-mi plătească o mie de scuzi.

Vânat de mânie, domnul de Charny lovea în poartă.

— Domnule, continuă contele, dacă bateţi atât de tare, veţi avea de-a face cu Monseniorul Parisului; este foarte susceptibil în ce priveşte privilegiile bisericii.

— Ei, domnule – izbucni domnul de Charny, nemaiputându-se stăpâni – duceţi-vă şi căutaţi un han, dacă vreţi, şi lăsaţi-mă să-mi văd de treabă!

— Vedeţi-vă, domnule! e o treabă la care nu vreau să particip pentru nimic în lume.

Gălăgia pe care o făceau la o oră atât de târzie deşteptă din somn întreaga mănăstire. Se auziseră caii nechezând şi sforăind lângă ziduri, şapte-opt focuri de armă, şi-apoi clopoţelul de la poartă.

— În numele regelui, deschideţi! strigă domnul de Charny, lovind în lemnul porţii.

Stareţa se înfăţişase. O cruce de argint îi strălucea pe piept, iar rasa lungă atingea pământul. Fugarii fuseseră conduşi într-o sală-vorbitor, unde aşteptau urmăriţi de vocea ameninţătoare a domnului de Charny. Când deschisese uşa vorbitorului, stareţa tresărise, coborându-şi vălul mai adânc pe faţă.

— Fiţi binevenite surorile mele; iar dumneavoastră, domnilor, speraţi.

Vocea gravă şi plăcută le calmase neliniştea; Claudine avusese impresia că nu mai are de ce să se teamă; se înclinase şi sărutase mina stareţei. Belle-Rose simţise cum îi bate inima tare, fără să înţeleagă de ce.

— Spune omului care bate la poarta noastră, zise stareţa adresându-se unei surori, că stareţa mănăstirii Sainte-Claire din Ennery va veni îndată, ea însăşi, să răspundă.

Stareţa se retrase, iar sora ieşi pentru a-i îndeplini porunca. La cuvintele surorii, domnul de Charny aruncă o privire triumfătoare spre domnul de Pomereux,

băgându-şi spada în teacă. Domnul de Pomereux se încruntă, g îndindu-se dacă n-ar trebui să se năpustească asupra oamenilor favoritului cu lacheii săi; înţelese însă că mai e vreme până la o asemenea situaţie extremă şi aşteptă.

— Dar, exclamă deodată domnul de Charny, nu-l văd pe căpitanul Breguiboul; ce i s-o fi întâmplat?

— Pe legea mea, răspunse contele, m-am bătut cu el, şi cred că i-am făcut seama.

Domnul de Charny îl privi pe domnul de Pomereux, zâmbi, dar nu răspunse.

„Hm, gândi contele, tace fiindcă mă crede pierdut".

Mai trecu un sfert de ceas de linişte adâncă. Caii, întărâtaţi de fugă, răscoleau pământul sub copite; domnul de Charny, sumbru şi ameninţător, se învârtea prin faţa porţii mari a mănăstirii. Domnul de Pomereux îşi cerceta pe ascuns amorsa pistoalelor.

„Până la urmă, îşi spunea, acest domn de Charny este un bandit şi mă voi salva printr-o călătorie în străinătate".

Din interiorul mănăstirii răzbătea un murmur surd, iar în spatele vitraliilor străluceau lumini, căzând pe nimburile de aur ale sfinţilor şi fecioarelor. Apoi, rozeta şi vitraliile se luminară intens şi se auziră suspinele orgii: lăcaşul de piatră revărsa peste câmpia adormită armonie şi lumină. Domnul de Charny şi domnul de Pomereux se priviră uimiţi. În aceeaşi clipă, poarta mare a mănăstirii se deschise larg, oferind privirii noilor veniţi un spectacol minunat. Altarul mănăstirii strălucea; mii de luminări înfipte în braţele sfeşnicelor şi candelabrelor de argint făceau să sclipească răcliţele şi crucile; flamuri fluturau în jurul altarului iar tămâia fumega în cupe; surorile, înclinate sub văluri, înălţau imnuri sacre, iar fugarii şedeau îngenuncheaţi la picioarele crucii protectoare. Părea că însuşi Crucifixul îi apăra cu braţele sale chinuite, iar îngerii de marmură înălţau spre cer mâini împreunate a rugăciune.

În momentul când poarta se deschise larg, stareţa, cu crucea şi flamura ordinului înainte, urmată de şirul călugăriţelor, se întoarse spre portal. Parcă un nor albăstrui plutea sub paşii lor, iar luminările corului străluceau ca stelele, umplând transparenţa nopţii cu sclipirea lor. Procesiunea înainta încet şi se opri în dreptul colonadelor; stareţa trecu pragul; crucea de argint strălucea între mâinile sale, iar flamura ordinului îi atingea fruntea. Când trecu hotarul care desparte lumea pământeană de adăpostul sacru, cântările se stinseră, iar surorile îngenunchează. Arcaşii îşi scoaseră pălăriile şi, la vederea crucii, şovăiră; unul dintre ei descălecă şi, aruncând muscheta, îngenunche pe iarbă; altul îl imită, apoi al treilea, apoi toţi, învinşi de solemnitatea mănăstirească. Domnul de Pomereux descălecase şi se descoperise cel dintâi. Domnul de Charny, singurul călare, încă, tremura de furie şi aştepta, cu capul acoperit şi mâna pe garda spadei. Între stareţă şi el erau acum doar zece paşi; dincolo de şirul călugăriţelor, în lumina corului se vedeau Belle-Rose şi Suzanne, unul lângă altul, cu mâinile înlănţuite şi, alături de ei, Cornélius şi Claudine, iar în spate, la Déroute şi Grippard. Domnul de Charny îşi îndemnă calul, care făcu trei paşi şi se opri sforăind şi scuturându-şi zăbala în spume. Strălucirea capelei îl orbea. Stareţa întinse crucea spre domnul de Charny şi cu mâna cealaltă arătă spre fugari.

— Aici este casa Domnului, iar Dumnezeu îi ocroteşte pe cei pe care îi căutaţi. Intraţi, acum, dacă îndrăzniţi.

Domnul de Charny dădu încet înapoi, ca un tigru învins. După ce ajunsese la douăzeci de paşi, stareţa trecu îndărăt portalul: canturile grele ale porţii se închiseră cu zgomot. Atunci, îndepărtându-şi vălul, stareţa dezvălui privirilor fugarilor chipul Genevièvei de La Noue, ducesă de Châteaufort.

XLIV

UN CUIB ÎNTR-O MĂNĂSTIRE

TRupă ce poarta mănăstirii Sainte-Claire se închise, apărându-i pe fugari, domnul de Pomereux se întoarse către domnul de Charny.

— Ei bine, domnule, acum când totul s-a sfârşit, nu credeţi că e timpul să cinăm?

1 – Balul poate să înceapă şi după cină, răspunse domnul de Charny, căruia nu-i mai rămăsese din violenţa mâniei manifestate decât tremurul din glas; căutaţi-vă o tavernă, eu mă întorc la Paris.

— La gloriosul meu văr, fără îndoială.

— La domnul de Louvois, pe care îl voi încunoştinţa de ajutorul pe care mi l-aţi dat în toată această afacere; nu mă îndoiesc că vă va comunica personal via sa satisfacţie.

— Ei, asta-i! Dragul meu domn de Charny, contez destul pe prietenia dumitale ca să nu mă îndoiesc că veţi fi primul care-mi va aduce vestea cea bună.

Domnul de Charny îşi strânse mica trupă şi dădu semnalul de plecare. Domnul de Pomereux avea în noaptea aceea un chef nemaipomenit de vorbă şi-şi împinse calul alături de domnul de Charny.

— Ca rezultat, aventura este dezastruoasă; am pierdut un cal, mort în slujba regelui; un bidiviu pe care, ca devotament, nu l-aş fi schimbat nici cu câinele lui Montargis; mai am alţi trei cai cu gleznele nenorocite; am pierdut o femeie pe care eram gata s-o ador, iar hainele îmi sunt sfâşiate în zeci de locuri; făcând socoteala, ar ieşi un total de şapte-opt necazuri care mă cam amărăsc.

Domnul de Charny frământa frâul calului, mergând tăcut.

— Pe legea mea, bunul meu domn de Charny, continuă domnul de Pomereux, nerenunţând la zeflemea, sunt foarte curios: aş vrea să ştiu părerea dumneavoastră în privinţa recompensei pe care mi-o rezervă domnul de Louvois. Haide, deschideţi-vă inima.

Credeţi că mi-ar putea încredinţa un regiment? Îmi place grozav uniforma dragonilor. E un regiment la modă şi aş avea chef să fiu eu domnul de Lauzun, doar aşa, că mi-a venit ideea… Sau domnul de Louvois m-ar putea gratifica cu o guvernare… Avem oraşe fermecătoare în frumoasa noastră Franţă. Dacă vă pomeneşte de Blois, Orléans, Tour sau Bordeaux, vă autorizez să-i spuneţi că primesc.

— Fiţi pe pace, replică domnul de Charny, recompensa care vă este rezervată vă va surprinde.

— Credeţi?! exclamă domnul de Pomereux cu o falsă candoare. E clar că domnul de Louvois, luminat de cele pe care i le veţi spune, mă va copleşi cu generozitatea-i firească. Singura mea grijă este că va merge prea departe; n-aş dori, de pildă, să fiu printre primii din noua promoţie chemată sub ordinele directe ale maiestăţii sale.

— Oricare ar fi sărbătoarea, eu vin cu viorile, răspunse prompt domnul de Charny.

Strânseră, în drum, trupurile lui Bouletord şi al căpitanului Breguiboul, iar mica oaste sosi la Pontoise, unde domnul de Charny şi domnul de Pomereux se despărţiră. Unul luă cai de poştă, întorcându-se grabnic la Paris, celălalt colindă străzile până ce găsi un cabaret pe plac, unde se instală foarte bine dispus. Cu toată oboseala şi tulburarea de pe urma ultimelor evenimente, purtarea domnului de Pomereux putea dovedi şi celor mai sceptici că nefericirea nu prindea rădăcini în sufletul său. Nu exista întâmplare neplăcută care să-i strice gustul de a savura aroma unei potârnichi bine fripte, şi nici nenorocire care să-l facă să lase plină o sticlă de vin vechi. În zori, contele îşi încătărămă centura şi plăti consumaţia.

„Probabil la ora asta, gândea ei, domnul de Charny a şi raportat magnificului meu văr rezultatul urmăririi noastre. Iar înşiruirea faptelor m-a pus desigur într-o lumină eroică; va trebui, deci, să mă grăbesc să scap de recunoştinţa monseniorului ministru. Am eu un pretext

de invocat ca să mă justific, dar pentru un ministru cu un asemenea caracter trebuie să ai de patruzeci de ori dreptate ca să nu fii vinovat; pretextul meu e şubred pentru el. Mai am posibilitatea să plec în Turcia, să lupt împotriva musulmanilor; dar până la una-alta, ar fi mai sănătos să merg la Chantilly. Când am s-ajung în casa prinţului de Condé, să fie-al dracului ministrul dacă nu mă va respecta. Pretextul meu va lua îndată proporţiile unui adevăr".

Domnul de Pomereux sfârşise acest raţionament când încăleca. O luă pe un drum pieziş, îndreptându-se spre rezidenţa prinţului de Condé. Prinţul de Condé, chiar acela care se va numi într-o zi marele Condé, îi cunoscuse tatăl şi fratele mai mare pe câmpul de luptă de la Rocroi; fratele contelui de Pomereux căzuse în Flandra, luptând sub ordinele sale. Era o familie de gentilomi curajoşi; şi prinţul îl primi cu nobleţe pe cel care venea să se pună sub protecţia sa. Incit domnul de Pomereux se putu socoti încă din primele momente ofiţer al Casei Condé.

Când domnul de Charny relată pe scurt domnului de Louvois ce se petrecuse în noaptea aceea, ministrul sări din fotoliu. Ceru să i se repete toate detaliile fugii, iar domnul de Charny nu omise nici cel mai mic amănunt. Domnul de Louvois sta cufundat în fotoliu, ascultându-l cu capul în mâini. Calmul aparent, la o fire atât de violentă, dovedea o supărare adâncă. Domnul de Charny nici nu se îndoia de asta. După ce termină, domnul de Louvois se ridică:

— Cunoşti părerea maiestăţii sale. Regele Ludovic al XIV-lea nu se joacă cu religia. Tot ce este legat de biserică devine sfânt. Dacă aţi fi pătruns forţat în capela mănăstirii, aş fi fost constrâns să vă dezaprob şi probabil că nu vi s-ar fi iertat violenţa. Să aşteptăm.

Domnul de Charny îşi fixă privirea pătrunzătoare asupra ministrului.

— Aşteptarea nu înseamnă iertare, reluă domnul de

Louvois. Peste o lună sau peste un an, mai devreme sau mai târziu, Belle-Rose şi doamna d'Albergotti vor părăsi mănăstirea Sainte-Claire din Ennery; soarta i-a ajutat prea mult pentru a nu-i trăda într-o bună zi. Ziua asta e de partea noastră.

— Vom aştepta, întări domnul de Charny, zâmbind sinistru.

— Află ce fac şi ce vor să facă. Dacă vreunul sau amândoi încearcă să plece din mănăstire, să nu întâmpine nicio împotrivire. Supraveghează-le însă plecarea. Prea multe măsuri i-ar alarma, dând timp doamnei de Châteaufort şi domnului de Luxembourg să acţioneze în favoarea lor. Trebuie să devină independenţi. Mă înţelegi?

— Perfect.

— Am fost înşelaţi de două ori, dumneata şi cu mine; prea mult pentru amândoi; Belle-Rose a evadat de la Bastilia, doamna d'Albergotti a fugit de la mănăstirea călugăriţelor benedictine, acum sunt împreună…

— O victorie ne va răzbuna de două înfrângeri.

— Iar pe domnul de Pomereux îl voi face să înţeleagă că asemenea gesturi cavalereşti nu mai sunt la modă.

— Cred că a fost rănit, monseniore, adăugă domnul de Charny cu un aer compătimitor.

— De ce n-a continuat lupta? Mai bine ar fi fost ucis!

— Dar era în joc cuvântul său de onoare, continuă favoritul cu glas mieros.

— Cuvântul acesta îi pune în joc capul, domnule.

În timp ce domnul de Pomereux se afla la Chantilly cu prinţul de Condé, iar domnul de Charny cu domnul de Louvois, la Paris, fugarii mulţumeau lui Dumnezeu pentru ocrotire. Nu-i cu putinţă de descris surpriza lui Belle-Rcse şi a Suzannei în clipa când o recunoscură pe doamna de Châteaufort. Amândoi o priveau uluiţi cum se îndrepta spre ei calmă şi surâzătoare. Nu mai era

aceeaşi femeie; durerea îşi trecuse mâna peste fruntea frumoasă şi palidă, imprimând o tristeţe de nespus, aşternută ca un val peste trăsăturile ei; rigorile mănăstireşti, tăcerea lăcaşului şi rugăciunile aduseseră la supunere sufletul sfâşiat de dragoste; se plecase sub voia Domnului, şi cei ce o vedeau atât de albă, reculeasă, liniştită şi senină, înţelegeau că doamna de Châteaufort nu păstrase nimic din frământările lumeşti, aducând aici doar o inimă purificată de iertare şi un suflet plin de îndurare. Era asemenea Mariei-Magdalena după ce ştersese cu părul ei picioarele lui Iisus.

— Fiţi fără grijă, le spuse ea; casa aceasta este şi a voastră, iar mâna Domnului stă între voi şi cei care vă urăsc.

Geneviève le îmbrăţişă pe Suzanne şi Claudine, îl salută pe Belle-Rose cu un surâs palid şi blând. Belle-Rose nu avea nici putere şi nici glas să răspundă. Cele mai mistuitoare vreri îl stăpâniseră câteva ceasuri, iar acum îl asaltau mii de amintiri.

Inima Suzannei nu ştia ce este ura. Dacă, văzând-o pe Geneviève i se deşteptase pentru o clipă gelozia, repede alungă acest sentiment nedemn de amândouă, şi-o sărută pe stareţă ca pe o soră. Călugăriţele se retraseră în chiliile lor, iar Geneviève dori să-şi conducă chiar ea oaspeţii trimişi de providenţă în odăile pe care li le destina. Belle-Rosse, Cornélius, la Déroute şi Grippard fură găzduiţi într-un corp de locuinţe ţinând de îngrijirea grădinilor mănăstirii; Suzanne şi Claudine rămaseră în mănăstirea propriu-zisă, lângă stareţă.

— Daţi-mi voie să vă fiu ca o mamă, li se adresă ea; de când aţi trecut pragul acestei case nu sunteţi oare fiicele mele?

A doua zi, spre prânz, doamna de Châteaufort îl chemă la ea pe Belle-Rose. Îl primi într-un paraclis a cărui singură fereastră se deschidea spre un peisaj ce-ar fi fost zugrăvit cu plăcere de Paul Potter. În depărtare, râul Oise – care scălda cu apele-i leneşe câmpiile cu

şiruri de plopi; la orizont, vaporoase, clopotniţele din Anvers şi Hérouville. Ici-colo câteva căsuţe sub pâlcuri de arbori, sălcii plângătoare de-a lungul pârâurilor, iar pe pajişte, cireada de vaci şi boii care rumegau. Soarele scălda priveliştea blinda într-o cernută şi frumoasă lumină aurie. Mierlele fluierau prin crânguri, se auzeau tălăngile boilor care păşteau prin preajmă. În paraclis domnea un fast mănăstiresc: stareţa nu se putuse lepăda de rafinamentul nobilimii. Christul de fildeş era cea mai frumoasă lucrare de Jean Goujon; icoanele prinse pe panourile de stejar negru erau semnate de cei mai buni pictori italieni, o Naştere a Mântuitorului de Correggio, o Sfântă-Clara de Andrea del Sarto, o Fecioară cu pruncul de Guido, agheasmatarul şi îngerul de Gérmain Pilon; cele mai delicate scule cizelaseră scăunelul de rugăciune şi lambriurile. În acest paraclis practica religioasă devenea atrăgătoare, plăcută; Dumnezeu şi arta făcută după imaginea sa îl luau de mâna pe cel păcătos, conducându-l blând. Geneviève nu putu să-şi împiedice tulburarea în faţa lui Belle-Rose. O lacrimă îi tremură pe gene.

— Mă credeam tare, dar simpla dumitale prezenţă mi-a răscolit toată cenuşa din inimă. E o încercare de care Dumnezeu n-a vrut să mă ferească; el m-a salvat, el mă va salva.

Lui Belle-Rose îi bătea inima să-i spargă pieptul. Întoarse ochii spre fereastră, privi câmpiile, orizontul, ca Geneviève să nu-i vadă emoţia.

— De altfel, Jacques, de ce n-aş plânge în faţa dumitale? reluă ea; sunt clipe când lacrimile îi plac Domnului; mi se pare că suferinţa este mai frumoasă chiar decât rugăciunea, iar eu am suferit atât, încât încep să cred că sunt iertată.

Învins de cuvintele ei, Belle-Rose îi luă mâna şi o duse la inimă; ochii îi erau scăldaţi în lacrimi, nu se mai feri, lăsând-o să vadă că plângea şi el.

— Şi dumneata? îţi sunt încă dragă? îmi vei vorbi ca

un frate surorii sale? Ascultă-mă, Jacques! Mi-am închinat viaţa şi sufletul Domnului şi totuşi nu există zi în care să nu-l invoc pentru binele dumitale. Când numele dumitale îmi vine pe buze, îl primesc ca pe un nume binecuvântat, şi nu mi se pare că păcătuiesc în rugăciunile mele.

Jacques o contemplă pe doamna de Châteaufort în tăcere; n-o cunoscuse niciodată sub această înfăţişare în care duioşia se confunda cu pietatea, şi-n timp ce inima îi palpita la vocea Genevièvei, simţea cât de adânc o respectă.

— O! continuă ea cu un surâs cald, nu mai sunt aceeaşi femeie; ducesa plină de mândrie şi dispreţ a lăsat locul celei mai umile călugăriţe; mi se pare că viaţa mea de altă dată n-a fost decât un vis din care a rămas doar amintirea; am înecat totul în căinţă. Ţi-am spus, prietene? Am vrut să fiu demnă de-a fi fost iubită; Christos, care a izbăvit-o pe Maria-Magdalena, îmi va ierta gândul. Acum pot să mor, mi se pare că vom ajunge în acelaşi colţ al cerului.

— Sunteţi sora mea, Geneviève, iar o viaţă la care nu aţi fi părtaşă mi s-ar părea amară, răspunse Belle-Rose.

— Cuvintele dumitale fac bine inimii, reluă Geneviève, dar acum, după ce m-am destăinuit, spunându-ţi tot ce era în gândul meu, îmi dai voie să-ţi vorbesc despre dumneata?

— Vorbeşte-mi, Geneviève.

— Am stat de vorbă toată noaptea cu Suzanne; e un suflet trecut prin mari încercări; mi-a spus totul, ca de la soră la soră, şi ştiu câte nenorociri aţi îndurat amândoi din seara aceea de la Villejuif. Mina Domnului v-a adus aici. Aţi intrat rătăcitori şi proscrişi, veţi ieşi liberi şi căsătoriţi.

La aceste vorbe, Belle-Rose tresări.

— Dacă veţi mai avea de suferit, cel puţin veţi suferi împreună; iar dacă, în sfârşit, fericirea vă va

surâde, va fi mai plăcută tot împreună, adăugă doamna de Châteaufort. Nu trebuie să părăsiţi acest adăpost fără ca un preot să fi binecuvântat dragostea voastră. Doi soţi pot trăi la adăpostul mănăstirii; doi iubiţi ar putea oare?

— Dacă Suzanne va vrea, eu sunt gata oricând, răspunse Belle-Rose.

— Şi Suzanne e gata oricând, întări Geneviève emoţionată; peste trei zile veţi fi căsătoriţi.

După această convorbire, Belle-Rose se retrase plin de tulburare. Rămasă singură, doamna de Châteaufort îngenunche pe scăunelul de rugăciune, palidă, cu mâinile împreunate.

— Dumnezeule! exclamă ea cu glasul întretăiat de suspine, binecuvântează-i, să fie fericiţi!

Rămase aşa multă vreme, nemişcată, cu fruntea înclinată pe cruce; când s-a ridicat, chipul ei era de martiră, chinuită şi resemnată. Apoi, stareţa mănăstirii Sainte-Claire din Ennery îl înştiinţă pe episcopul de Mantes, care-i făgădui că va da tinerilor binecuvântarea nupţială, hotărându-se ca în aceeaşi zi să aibă loc şi căsătoria lui Cornélius Hoghart cu Claudine. Bucuria lui Belle-Rose şi a Suzannei era gravă şi reculeasă, cea a Claudinei, copilărească şi zâmbitoare. Cornélius nu mai ştia ce face şi ce spune. Între cei patru tineri se înfiripau convorbiri interminabile şi se aşterneau tăceri adânci; în toiul unor asemenea întrevederi se întâmpla să vadă uneori cum trece pe sub arcadele mănăstirii silueta elegantă a stareţei; mâinile ei diafane ţineau cartea de rugăciuni; îi saluta cu un surâs uşor şi dispărea sub bolţile întunecate. Atunci tăceau cu toţii, iar Suzanne, care totdeauna o vedea cea dintâi, ducea un deget la buze şi alerga s-o sărute.

— Nu ştiu de ce, spunea Claudine ştergându-şi lacrimile, surâsul bietei stareţe mă face să plâng.

Cornélius îl privi pe Belle-Rose şi suspină. În acele momente Belle-Rose ar fi vrut să aibă două vieţi, să poată dărui una Genevièvei, păstrând-o pe cealaltă

pentru Suzanne.

La Déroute nu-şi găsea locul. Ceilalţi se străduiau din răsputeri să-l împiedice să fluiere şi să cânte. În pofida sfinţeniei locului, s-ar fi dedat la o mie de năzdrăvănii nevinovate, dacă Belle-Rose şi Cornélius nu şi-ar fi pierdut jumătate din timp să-i zăgăzuiască bucuria în limita bunei-cuviinţe. Grippard, care îl lua drept model în toate pe la Déroute, era şi el vesel la culme. Îşi treceau timpul legănând împreună o mie de visuri, iar Grippard, entuziasmat de vorbele sergentului, jura că nu va părăsi niciodată compania unui căpitan ca Belle-Rose. Aşa se petreceau lucrurile în ajunul zilei fixate pentru ceremonie, când domnul de Pomereux se prezentă la mănăstirea Sainte-Claire din Ennery. Abia fusese anunţat, că Belle-Rose şi Cornélius alergară să-l întâmpine. Cei trei se îmbrăţişară voios.

— Ce să-i faci! exclamă contele, cred că asta e soarta mea, să mă port mereu pe dos decât s-ar cuveni; ar fi fost cazul să vă urăsc teribil, dar simt că vă iubesc din toată inima!

— Mi-aţi exprimat sentimentele, răspunse Belle-Rose.

— Acum, după ce mi-am achitat pe drumul spre Pontoise poliţa semnată pe o stradă din Douvres, povestiţi-mi păţaniile voastre.

Cornélius îi istorisi domnului de Pomereux toate cele întâmplate.

— Ne vom căsători în capela mănăstirii, adăugă el; dar după cum se petrec lucrurile în jurul mănăstirii, ne-am fi putut căsători cu mare pompă şi în biserica parohială din Pontoise.

— Cum?! Nu e niciun arcaş prin preajmă? întrebă contele.

— Nimeni; de altfel, aţi putut să vă convingeţi venind aici. Aţi întâlnit vreo urmă de poteră?

— Deloc; iată ce mă întristează.

— V-aţi fi bucurat să vedeţi cincizeci de ostaşi?

— Poate că da.

— Bună glumă!

— Ei, pe dracu'! când domnul de Charny reacţionează, măcar ştii ce are de gând; dar când tace chitic, nici Lucifer n-ar putea să-i ghicească intenţiile. Dacă nu sunt oameni de-ai lui prin preajma mănăstirii, înseamnă că trebuie să aibă o mulţime de iscoade la un sfert de leghe.

Evidenţa acestui adevăr îi uimi pe Cornélius şi Belle-Rose.

— Ascultaţi-mă, adăugă domnul de Pomereux, fericirea vă adoarme vigilenţa, ÎI cunoaşteţi pe domnul de Charny şi l-aţi văzut la lucru. Trageţi concluziile.

— Mulţumesc! spuse Belle-Rose, strângându-i mâna; deci ne faceţi atenţi să fim gata la orice surpriză.

— Mai mult ca oricând! Nu ştiu unde-i pericolul, dar undeva mocneşte. Când domnul de Charny nu latră, înseamnă că se pregăteşte să muşte.

La Déroute fu deîndată prevenit.

— Bine! zise el, mai am pulbere şi gloanţe.

Şi se apucă să-şi încarce pistoalele şi muschetele.

Episcopul de Mantes sosi a doua zi. Altarul era împodobit cu flori. Claudine, cu obrajii ca fraga, îngenunche lângă Cornélius, nu departe de Belle-Rose şi Suzanne. Geneviève şedea în cor, alături de ceilalţi martori, domnul de Pomereux, la Déroute şi Grippard. Stareţa era în ţinuta de ceremonie a demnităţii sale şi-şi ridicase vălul. Era foarte frumoasă, dar de o frumuseţe pioasă, iar în timpul ceremoniei păstră o înfăţişare de calmă solemnitate. Tare prin puterea sacrificiului, nu lăsa să se vadă rănile de care-i sângera încă inima. Cornélius, care înţelesese totul, o admira şi o compătimea. La Déroute, care simţise şi el adevărul dar nu vorbise niciodată despre asta, sărută pe furiş un colţ din vălul stareţei.

— Pe Dumnezeul meu, şopti el, e o inimă de soldat!

Când ceremonia se sfârşi, stareţa semnă prima în

registrul parohiei. Suzanne i se aruncă în braţe:

— Vă datorez fericirea, oare cum vă voi răsplăti vreodată?!

— Iubindu-mă, răspunse Geneviève, şi e destul.

Tinerilor căsătoriţi li se pregăti o locuinţă într-o clădire separată de mănăstire, înconjurată de grădini. Surorile nu treceau niciodată hotarul într-acolo, numai stareţa 25 – Beue-Rose avea dreptul să-l treacă. Tinerii căsătoriţi se instalară în casa aceea, unde erau totodată liberi şi în siguranţă. Încăperile erau curate şi plăcute.

— Aici sunteţi la voi acasă şi veţi rămâne cât vă va face plăcere, li se adresă Geneviève. Fiţi fericiţi, eu mă retrag.

— Nu veţi veni să ne vizitaţi uneori în acest refugiu pe care vi-l datorăm? o întrebă Suzanne, ridicând spre ea ochii ei mari.

— Ba da, răspunse doamna de Châteaufort, sărutând-o pe frunte, voi veni din când în când să respir la umbra fericirii voastre.

Suzanne o urmări din ochi până departe, iar când silueta zveltă a stareţei dispăru cu totul printre copaci, suspină uşor, şoptind:

— Dacă n-aş fi fost a lui, Dumnezeule, aş fi vrut să fie al ei!

Domnul de Pomereux se plimba prin odaie; deodată ochii i se opriră asupra unei cutii aşezate pe un scrin în jurul căruia se învârtea vorbind, mirosind buchetele de flori şi sifonând dantelele. Luă cutia şi, citind numele scris pe ea, scoase un strigăt. Suzanne se întoarse şi, văzând că îngălbenise, alergă la el.

— Ce vi s-a întâmplat?!

— De unde aveţi cutia asta? întrebă el.

— De la Gabrielle de Mesle, o sărmană fată care a murit în mănăstirea călugăriţelor benedictine.

— Gabrielle a murit! izbucni domnul de Pomereux, tremurând.

— Da, reluă Suzanne; ultimul ei suspin a fost

numele scris pe această cutie.

— Cavalerul d’Arraines! L-a iubit, aşadar, cu adevărat!

— Îl cunoaşteţi? exclamă Suzanne, prinzând mâna domnului de Pomereux.

— Eu sunt, Doamne-Dumnezeule!

Şi spunând aceasta, contele se prăbuşi pe un scaun, ascunzându-şi faţa în mâini.

XLV

CAVALERUL D’ARRAINES

L

a un om atât de frivol în aparenţă, cum era domnul de Pomereux, durerea aceasta era de o sinceritate ciudată, care-i impresionă profund pe cei prezenţi. Toţi păstrau tăcerea. Suzanne deschise cutia, scoase scrisoarea şi şuviţa de păr, încredinţându-le contelui:

— Iată tot ce-a rămas de la Gabrielle.

Domnul de Pomereux luă scrisoarea sărutând rândurile scrise de sărmana fată. Nu putea desluşi cuvintele, din cauza lacrimilor. După câteva minute îşi reveni, luă mina Suzannei, întinzând cealaltă mină lui Belle-Rose.

— Am obiceiul să fac haz şi plâng ca un copil; faţă de voi cred că o pot face.

— Lacrimile au făcut să vă stimăm şi mai mult, răspunse Suzanne. Numai inimile bune suferă.

Domnul de Pomereux o rugă să-i povestească amănuntele culese de pe buzele Gabriellei. Moartea copilei îl copleşea.

— Era atât de tânără şi de bună. Şi eu ce făceam, Dumnezeule, în timp ce ea murea?!

Urmară alte hohote de plâns.

— Plângea, mă iubea, murea, reluă el, şi eu vă spuneam dumneavoastră, doamnă, cine ştie ce lucruri fără rost! Am fost un mizerabil! Cum oare nu i-am simţit prezenţa la benedictine?! Aş fi smuls-o de acolo!

— N-ar fi primit! răspunse Suzanne.

— E o poveste cutremurătoare!… Am fost eu demn de această inimă pură ca diamantul?! Am dus o viaţă ciudată şi totuşi am iubit-o totdeauna. Ocupa un loc tainic în adâncul inimii mele, acolo unde gândul nici nu îndrăznea să coboare; o păstram acolo ca pe un idol pe care îl adori fără să-l atingi. M-am abătut pe destule cărări pline de noroi, purtat departe de ea de nu ştiu ce uragan sălbatic, de ce dorinţi nesatisfăcute; dar în această existenţă, în care inima mea lăsa puţin câte puţin din puterea ei în toate aventurile drumului străbătut, ea era singura făptură pe care o înconjuram cu deplină dragoste şi respect. Era picătura de rouă pe stânca cea stearpă, floarea parfumată dintre mărăcini. Sărmana mea Gabrielle! îmi amintesc încă de clipa când a fugit, îmbujorată şi timidă, lăsându-mă să întrevăd o mărturisire în ochii ei limpezi! Şi după trei ani a murit! Iar eu îmi prăpădeam zilele la Voia întâmplării; am văzut atâta minciună, încât mi-am făcut din adevăr un vis pe care să-l iubeşti fără să crezi în el. Când am întâlnit-o, eram mezinul familiei, care nu avea altă avere decât capa şi spada. Cavalerul d’Ar rai nes nu era o partidă convenabilă pentru fiica marchizului de Mesle; o iubeam şi i-am mărturisit-o, fără să ştiu de ce… Mai târziu, fratele meu a murit; moştenitor al titlului şi numelui, puteam să-i cer mina; dar nu mai aveam veşti de la ea, şi chiar atunci tatăl meu m-a trimis la Malzonvilliers. De la acea vizită, zilele mele au curs ca apa; nu mi-a rămas nimic decât puţină spumă la suprafaţă. Sărmana Gabrielle!

Contele de Pomereux îşi lipi buzele de bucla iubitei.

— Tot ce am bun vine de la ea, reluă el. Fie ca amintirea ei să mă ocrotească!

Spunând acestea, făcu câţiva paşi, apoi se întoarse spre Suzanne.

— Aţi asistat la agonia ei, aţi mângâiat-o în suferinţă, cu mâinile în mâinile ei. La bucurie sau la necaz, orice s-ar întâmpla, prin numele sfânt al Gabriellei

vă aparţin dumneavoastră şi celor pe care-i iubiţi. Iar dumneavoastră, domnilor, care-i sunteţi soţ şi frate, adăugă el, întorcându-se către Belle-Rose şi Cornelius, faceţi-mi cinstea de a-mi primi prietenia.

Momentul emoţionant care făcuse ca domnul de Pomereux să se arate sub o nouă înfăţişare, îi impresionase adânc pe cei patru tineri; se despărţiră de conte cu inimile înduioşate.

La câteva sute de paşi de mănăstire, domnul de Pomereux se întâlni cu un valet înarmat, care umbla haihui pe drum. Individul, cu o înfăţişare obraznică, îl măsură din ochi foarte atent, în timp ce trecea. Contele, căruia nu-i plăceau curioşii se îndreptă spre el; dar iscoditorul se repezi într-un desiş, făcându-se nevăzut.

„Iată ce confirmă că nu m-am înşelat deloc, îşi spuse domnul de Pomereux. M-ar surprinde dacă într-adevăr. acest om n-ar fi în solda domnului de Charny”.

La Ecouen, domnul de Pomereux se urcă în caleaşca ce-l adusese de la Chantilly şi, îndreptându-se spre Paris, porunci vizitiului să-l ducă la domnul de Louvois. Nu se îndoia de primirea care îl aştepta la ministru; tânărul conte era unul dintre acele spirite aventuroase cărora le plac situaţiile violente, găsind un mare farmec în ciocnirile ce pun viaţa în primejdie. Îndată ce află de sosirea domnului de Pomereux, domnul de Louvois se grăbi să-l primească. Contele nu-i văzu imediat faţa: ministrul tocmai bea apă, turnându-şi dintr-o carafă plină.

„Drace! îşi zise. Trebuie să fie tare mânios, dacă este atât de însetat”.

— Aha! Dragul meu văr, iată-te înapoi! spuse ministrul după ce bău, aruncându-i o privire iute şi intensă.

„Haide de! Nu m-am înşelat”, gândi contele, susţinând fără să pară impresionat uitătura ameninţătoare a stăpânului casei, şi zise cu voce tare:

— Pe legea mea, da, monseniore; mă simţeam

foarte descumpănit nevăzându-vă deloc în ultimele zile, aşa că prima mea vizită la Paris este la dumneavoastră.

— Graba asta mă face să-ţi mulţumesc, dragă conte.

— Nu-i cazul! Nu în orice familie poţi avea veri ca dumneavoastră, iar când ai unul, îi datorezi totul.

— Am contat întotdeauna pe devotamentul dumitale; se pare că acest devotament mi-a întrecut aşteptările.

— Mă flataţi.

— Nu, deloc; mi s-a spus că prin preajma Ennery-ului v-aţi purtat ca un cavaler din epoca cavalerilor de pe vremuri. Aţi eclipsat gloria lui Amadis, iar veştilul Galaor n-ar fi decât un laş de lângă dumneavoastră.

— O, monseniore! Acordaţi prea mare atenţie relatărilor domnului de Charny.

— Aşa este, de la el vă cunosc isprăvile.

— Admirabil prieten acest bun domn de Charny! Eram sigur că o să se comporte aşa cum a şi făcut!

— Oh, nu mi-a ascuns nimic! păcat că n-am fost acolo să vă aplaud vitejiile!

— Aprobarea dumneavoastră este cea mai plăcută recompensă pentru mine, monseniore.

Jocul îi plăcea domnului de Louvois, care se purta cu domnul de Pomereux ca pisica cu şoarecele; numai că şoarecele avea un aplomb care îl cam mira.

— Admiraţia mea s-a trezit, continuă ministrul, la lupta crâncenă împotriva neînfrântului Belle-Rose şi a teribilului irlandez! Deplâng fatalitatea care a făcut ca spada să vi se rupă în clipa când victoria era ca şi câştigată de dumneata.

— Războiul îşi are destinul lui, mormăi domnul de Pomereux, cu un gest plin de filosofie.

— Peste câteva secunde am fost impresionat până la lacrimi când am aflat de la…

— Tot de la domnul de Charny.

— Tot… îmi vorbea de constanţa dumitale când îţi

dai cuvântul de onoare. E frumos, e impunător, capătă proporţiile gesturilor antichităţii. Regulus nu s-ar fi purtat mai demn de laudă şi îmi închipui că umbra lui Aristide vă invidiază. E o calitate sublimă, vere!

— Mă copleşiţi, monseniore, replică modest contele.

— Deloc; vă fac dreptate. Iar mai târziu, promptitudinea dumitale în a-l provoca pe căpitanul Breguiboul, care v-a atins cizma şi onoarea totodată, curajul cu care aţi tras spada şi abilitatea cu care l-aţi ucis pe loc, mi-au stârnit entuziasmul!

— Cum altfel, monseniore! Mi-am amintit de înrudirea noastră.

— La asta m-am gândit şi eu. Am binecuvântat providenţa care, de pildă, n-a vrut ca de data asta să vi se rupă spada.

— Soarta îmi datora o revanşă.

— Ei bine! Crezi, fermecătorul meu văr, că această purtare eroică n-a făcut şi asupra altora o impresie puternică?

— Adevărat?

— Există spirite de rea-credinţă care au vrut să vadă în aceste nemaipomenite aventuri o dorinţă de-a contracara autoritatea regelui.

— Asta-i bună!

— Ajung să spună chiar că nu sunteţi demn de favoarea maiestăţii sale şi că eu trebuie să vă retrag protecţia mea.

— În privinţa asta sunt liniştit.

— Ce bine mă cunoaşteţi! izbucni domnul de Louvois, muindu-şi buzele în cana cu apă; am pus la locul lor cu mânie, pe toate aceste persoane; dar una dintre ele, care este în mare prietenie cu domnul de Colbert, m-a făcut atent că în asemenea împrejurări nu este bine să vă încredinţez misiunea atât de delicată pe care v-o rezervam.

— Şi luând în consideraţie împrejurările, aţi

încredinţat misiunea altcuiva.

— Trebuia să mă las acuzat de o odioasă subiectivitate?

— O, nu!

— O altă persoană a spus că regele n-ar fi deloc încântat să vadă în fruntea regimentelor sale un ofiţer care a contribuit la compromiterea succesului unei acţiuni la care ţinea. Regele se aseamănă întrucâtva cu Monseniorul Mazarin; îi plac oamenii norocoşi.

— Deci am pierdut şi regimentul, după ce am pierdut misiunea.

— Vai, da! Am fost foarte mâhnit de întorsătura pe care o lua convorbirea când, o ultimă lovitură m-a zdrobit.

— Aha! A mai fost şi o ultimă lovitură?

— O lovitură teribilă! După ce v-au despuiat de drepturi, aceşti domni au pretins că trebuie să fiţi arestat urgent. Sunt persoane meticuloase care nu prea cred în spade rupte şi jurăminte de onoare.

— Neîncrederea este un viciu parizian, monseniore.

— Dumneata îţi închipui că le-am răspuns acestor oameni; din păcate au repetat atacurile şi, pentru a nu-şi închipui că rudenia mă face nedrept…

— Aţi cedat?

1 – Exact, vere.

— Şi iată că voi fi arestat!

— Vei fi trimis la Bastilia şi vei avea tot răgazul de a medita asupra apărării dumitale în combaterea calomniatorilor.

— Perspectiva asta mă seduce! Supărător e numai faptul că n-o voi putea duce la îndeplinire, răspunse domnul de Pomereux pe un ton dezolat.

— Şi de ce nu, mă rog?

— Fiindcă nu mă voi prezenta la Bastilia.

— Nu te vei prezenta la Bastilia! strigă ministrul, ridicându-se.

— Drept să spun, nu.

— Te ţii de glume!

— Deloc, vorbesc foarte serios.

— Şi dacă-ţi ordon?

— Atunci sunt convins că prinţul de Condé mă va apăra.

— Prinţul de Condé! repetă domnul de Louvois uluit.

— Chiar el!

— Ce amestec are în chestiunea asta?!

— Ei, asta-i! Nu sunt un ofiţer al Casei lui?

— Dumneata?!

— Fireşte!… De fapt nu ştiţi decât parte din cele întâmplate! La cele istorisite de domnul de Charny lipseşte deznodământul… E o poveste întreagă, monseniore.

Sângele rece al domnului de Pomereux îl uluia pe domnul de Louvois; dădu pe gât apa dintr-un pahar mare, gata să-l spargă când îl puse iar pe masă.

— Vreţi să vă povestesc? întrebă tânărul gentilom.

— Povesteşte, dar grăbeşte-te, răspunse domnul de Louvois, lovind parchetul cu tocul cizmei.

— Relatarea nu va fi lungă! Închipuiţi-vă că după ce l-am părăsit la Pontoise pe domnul de Charny, m-am dus să-l caut la Chantilly pe monseniorul prinţ de Condé, care a fost totdeauna plin de bunăvoinţă faţă de familia mea; avem o mulţime de dovezi pe care le-aş putea cita.

— Să trecem peste asta.

— Fie, dar va trebui să trec peste modestia mea. I-am exprimat dorinţa de a sluji în Casa sa; tocmai era vacant un post de căpitan de vânători; mi l-a oferit, eu l-am acceptat şi am intrat în slujbă ieri dimineaţă.

Domnul de Louvois se plimba prin cameră cu ochii aprinşi şi sprâncenele încruntate.

— Am şi vânat un cerb de şapte ani, drept început, iar în dimineaţa asta, continuă liniştit domnul de Pomereux, monseniorul prinţ de Condé m-a trimis la Paris să rezolv câteva treburi ce-l privesc personal.

Înţelegeţi că dacă accept invitaţia dumneavoastră de a mă prezenta la Bastilla, pentru a mă justifica, afacerile prinţului ar suferi. Or, cred că interesele mele trebuie să dea întâietate intereselor sale. Prinţul de Condé e prinţ de sânge, monseniore.

Domnul de Louvois se învârtea prin încăpere ca o fiară sălbatică; furia îi creştea în piept. Deodată îi trecu prin minte că domnul de Pomereux, a cărui îndrăzneală o cunoştea, încearcă să-l păcălească, pentru a câştiga timp.

— Ce-mi spui dumneata e ca o poveste, neînfricatul meu văr! exclamă ministrul, învăluindu-l într-o privire aprinsă.

— Ah! Credeţi, aşadar... răspunse domnul de Pomereux; ei bine, priviţi!

Şi contele îl luă liniştit de braţ pe domnul de Louvois şi-l duse la o fereastră care dădea spre curtea palatului, apoi îi arătă fără vorbe o caleaşcă ce aştepta. Livreaua avea culorile prinţului, iar pe portierele caleştii strălucea herbul cu trei crini de aur, în câmp albastru, emblema Casei de Condé.

— Dacă mai aveţi vreo îndoială, pot să v-o înlătur, adăugă contele cu aceeaşi linişte.

Şi deschizând fereastra strigă:

— Hei, Épine!

Un lacheu, purtând livreaua prinţului, alergă sub fereastră cu pălăria în mână.

— Lasă repede scara caleştii şi spune-i lui Bourguignon să suie pe capră, plecăm.

Lacheul salută, îndreptându-se spre vizitiul care se şi sui pe capră. Domnul de Pomereux închise fereastra şi se întoarse spre ministru.

— Aţi văzut, monseniore? şi-i zâmbi.

Domnul de Louvois era galben de furie; oricâtă putere ar fi avut, nu putea să se atingă încă de prinţii de sânge. Arestarea unui ofiţer al Casei prinţului de Condé ar fi fost un act ale cărui consecinţe puteau fi

incalculabile. Prinţii de Condé nu glumeau cu privilegiile, în stare să ajungă cu plângerea drept la rege. Se putea face totul împotriva domnului de Pomereux ca simplu gentilom; nu se putea însă face nimic împotriva domnului de Pomereux căpitan de vânători, protejat de cei trei crini de aur în câmp albastru.

Mânia nu-l orbea într-atâta pe domnul de Louvois ca să nu vadă clar situaţia. Înţelese că era învins şi se resemnă. Domnul de Pomereux aştepta cu braţele încrucişate.

— Puteţi să plecaţi, spuse ministrul.

În momentul plecării contelui, domnul de Louvois îl reţinu de braţ.

— Eşti la domnul de Condé, rămâi acolo, îndrăzneţule văr. Este un sfat pe care ţi-l dau în trecere.

— Vine de la dumneavoastră şi voi avea grijă să nu-l uit.

Domnul de Pomereux se înclină adânc şi ieşi.

Când ministrul auzi caleaşca cu armele prinţului huruind pe pavajul curţii, într-un acces de mânie nebună, apucă un vas de Sèvres de pe şemineu şi-l sfărâma de perete.

După căsătoria lui Belle-Rose cu Suzanne, umbrarele plăcute ale mănăstirii Sainte-Claire din Ennery fură martorele celor mai frumoase zile pe care le trăiseră cei doi îndrăgostiţi. Se bucurau întruna de plimbări lungi prin păduri, reverii tăcute pe malul apelor murmurătoare, discuţii pline de farmec pe pajişti. Dacă-l întâlneai pe unul dintre ei, puteai fi sigur că va apărea şi celălalt. Aveau să-şi spună o mie de lucruri care şi le mai spuseseră de o mie de ori. Dimineaţa îi surprindea împreună, mână în mână, cu ochii la ivirea zorilor. Seara îi afla unul lângă altul, rătăcind de-a lungul aceloraşi izvoare. Săptămânile se scurgeau ca ceasurile. Cornélius şi Claudine se întrebau dacă orele n-au cumva aripi. Fericirea Suzannei era gravă: suferise mult; fericirea Claudinei era veselă; spera mereu. Uneia, bucuria îi

umplea ochii de lacrimi; celeilalte, bucuria îi înflorea surâsul pe buze; erau două firi diferite, dar şi două suflete gemene. Nimic nu-i putea tulbura pe Cornélius şi Claudine în tandreţea lor; se întâmpla câteodată ca mâinile Suzannei şi ale lui Belle-Rose să se despartă, capetele lor, aplecate unul spre celălalt să se încline, cuvintele de dragoste abia şoptite să se stingă pe buze. Aşa se întâmplă când o vedeau trecând în umbra aleilor pe grava şi tăcuta Geneviève, albă ca fildeşul, cu ochii scânteietori. Era bună şi surâzătoare cu ei; venea uneori să petreacă împreună ore întregi; dar de fiecare dată când pleca, Suzanne i se părea că arată şi mai palidă, şi mai tristă. Suzanne i-ar fi dăruit totul, în afară de Belle-Rose, pentru a-i reda deplina linişte sufletească. Delicateţea ei mergea până la evitarea oricărui cuvânt sau oricărui gest ce-ar fi putut deştepta suferinţa mereu vie în inima rănită; îşi făcea o datorie din asta, iar Geneviève, care citea în inima ei, o săruta pe frunte, numind-o fiica sa. Amărăciunea aceasta era în viaţa Suzannei şi a lui Belle-Rose ca un ghimpe într-un buchet de flori; se sileau amândoi să-i îndulcească tristeţea făcând să treacă din când în când câte un surâs pe chipul bietei femei. Într-o zi Suzanne se agăţă roşind de gâtul lui Belle-Rose şi-i şopti la ureche câteva cuvinte care-l făcură şi pe ostaş să tresară. Belle-Rose o luă în braţe, binecuvântând cerul, cu buzele lipite de fruntea soţiei sale. În ziua aceea, doamna de Châteaufort îi zări pe tinerii căsătoriţi şi surprinse dulcele secret care crea o nouă legătură în viaţa lor. Văzând bucuria zugrăvită pe tinerele lor feţe, se înfioră din cap până-n picioare.

— Dumnezeu să te binecuvânteze în rodul dumitale, îi şopti ea Suzannei, punându-i mâinile pe creştet şi se îndepărtă cu inima grea de lacrimi.

Când Belle-Rose o văzu atât de reculeasă în tristeţea-i adâncă, o voce lăuntrică îi reproşă inactivitatea. O clipă fericirea îl făcuse să-şi uite datoria. Înţelese ce avea de făcut, hotărându-se să treacă imediat

la fapte. Seara îl căută pe la Déroute, care se amuza cu prietenul său Grippard, construind citadele din gazon, pe care le cucereau după toate legile strategiei militare. îl găsi într-un ungher al mănăstirii, unde tocmai deschidea o tranşee în dreptul unui bastion-jucărie.

— Hei, la Déroute! episcopul de Mantes soseşte mâine dimineaţă, să ne pregătim de plecare mâine seară.

La Déroute distruse bastionul cu o lovitură de cizmă şi, aruncându-şi pălăria în aer, strigă: trăiască regele!

XLVI

PRIN MUNŢI ŞI VĂI

De când se alăturase sorţii lui Belle-Rose, la Déroute prinsese gust de aventură. După ce dusese unele iniţiative curajoase la bun sfârşit şi-şi găsea un adăpost plăcut, îl folosea aşa cum Hanibal folosea Capua; se întâmpla însă ca foarte repede să tânjească după clipa când s-ar afla iarăşi faţă în faţă cu pericolul. Nu trebuie deci să ne mire că propunerea căpitanului îl bucurase. La Déroute deschise bine ochii şi ciuli urechea.

— Ştii, la Déroute, că mâine e ziua din săptămână în care monseniorul de Mantes obişnuieşte să vină la mănăstire?

— Da, căpitane!

— De obicei, monseniorul este întovărăşit de o suită destul de numeroasă.

— Sunt secretari cu stiharuri albe, rândaşi cu cizme grele, vicari în sutană şi lachei în livrea; unii în caleaşca, ceilalţi pe-afară.

— Aşa încât, atunci când toată lumea asta pleacă, nimeni nu îndrăzneşte s-o controleze.

— Urâtă deprindere să controlezi!

— Ei bine! Trebuie, deci, ca mâine seară, eu să fiu unul din cei care pleacă de la mănăstire, cu monseniorul.

— Cu livreaua îmbumbată, că sub haina cea cu funde nu poţi şti ce se ascunde.

— Chiar aşa.

— Se poate aranja.

— Te ocupi tu de asta?

— Cu plăcere. În această suită a episcopului este şi un vizitiu căruia îi place să pălăvrăgim despre război şi bătălii; e foarte vorbăreţ şi băutor straşnic. Îi voi povesti zece asedii şi douăzeci de asalturi; la a patra hărţuială va fi ameţit; când va exploda mina se va rostogoli sub masă; îl voi dezbrăca după legile capitulării.

Vorbeşti ca şi când lucrurile ar fi ca şi făcute!

— EL, ce vreţi?! Omul ăsta are două vicii şi i le cunosc, îl am în mină!

— Ştii, la Déroute, că dacă n-ai fi fost sergent tunar puteai fi unul din înţelepţii Greciei?

— Ar fi fost cu atât mai rău pentru înţelepciune; căci înţelepciunea mea se apropie adesea de nebunie.

— Cum o fi, numai să fie! Deci mâine sunt vizitiu.

— Iar eu, ceva cam în felul unui lacheu sau valet de casă.

— Tu? Nu, tu rămâi.

— Ba, nu.

— Nu trebuie ca Suzanne să aibă aici un prieten pe care să se poată bizui?

— E irlandezul.

— Cornélius e căsătorit.

— Adevărat; se înţeleg în treburi gospodăreşti, în timp ce eu nu pot vorbi decât de tunuri şi de cai.

— N-are importanţă! Unul singur poate reuşi acolo unde doi ar da greş; vei rămâne aici.

— Am înţeles; sunteţi un egoist, vă rezervaţi toate primejdiile.

A doua zi episcopul de Mantes sosi la mănăstire; ziua de vizită a prelatului era o sărbătoare pentru toată comunitatea; săracii din satele vecine se strângeau devreme lângă porţile unde se împărţeau pomeni; bolnavii erau transportaţi pe drumul pe care trecea preasfinţitul, care îi binecuvânta; boteza pruncii,

spovedea călugăriţele iar notabilii din ţinut veneau să-i prezinte omagiul, rugându-l să se roage la cer pentru semănături sau recoltă, după anotimp. Mulţimea din jurul capelei mănăstireşti, sau grămădită prin împrejurimi, îngreuna supravegherea. Pentru cineva care ar fi vrut să părăsească mănăstirea singur, amestecându-se în mulţime, nu era cine ştie ce risc; iar dacă se strecura în suita episcopului nu mai era niciunul. La Déroute se grăbi să-l atragă la locuinţa tinerelor perechi căsătorite pe vizitiul care avea mare slăbiciune pentru povestiri cu fapte de arme.

— Avem în casă, îl îmbie el, un pateu straşnic de vânat şi vin de Orléans, care te aşteaptă; dacă ţi s-a aţâţat foamea pe drum, hai să prânzim împreună; până lichidăm pateul, îţi povestesc asediul de la Arras de sub comanda domnului de Turenne.

Vizitiul încredinţă caii primului valet pe care-l văzu şi se grăbi să-l însoţească pe la Déroute. Atacară pateul, desfundară sticlele şi, de la primele pahare pline, începu şi povestirea tunarului. În timp ce la Déroute îl ospăta astfel pe vizitiu, Grippard, care avea şi el instrucţiunile sale, ospăta un rândaş. Iar Belle-Rose scria o scrisoare pentru Suzanne. Spre seară se pregătiră echipajele monseniorului; preoţimea se urcă în caleşti, iar lacheii erau gata cu mâna pe coama cailor. Chiar în acel moment la Déroute alerga la Belle-Rose.

— Hei, căpitane! S-a făcut, grăbiţi-vă.

Belle-Rose intră în odaia sergentului. Vizitiul dormea dezbrăcat ca în paradis pe patul lui la Déroute, care râdea încântat. Hainele şedeau teanc pe scaun.

— S-a mbătat ca omul nevinovat, spuse sergentul şi, ca să nu cumva să se trezească, am pus şi ceai de mac în vinul de Orléans. Fiţi fără grijă că nu aude şi nu vede nimic.

Belle-Rose se îmbrăcă la repezeală; vizitiul era aproape de înălţimea sa şi, pe deasupra, blond ca şi el; îşi trase pălăria pe ochi şi se urcă pe capră ca şi cum

toată viaţa n-ar fi făcut altceva. După plecarea lui Belle-Rose, Grippard intră încetişor să-l vadă pe la Déroute.

— În ordine, îi zise el.

La Déroute îi mulţumi şi dispăru. Episcopul se urcă în caleaşcă, Belle-Rose dădu bici cailor şi atelajul porni. Mergeau sfoară; valeţii cu torţele aprinse călăreau înaintea caleştii, să lumineze drumul. La un sfert de leghe de mănăstire, Belle-Rose observă la marginea şoselei nişte inşi suspecţi care urmăreau cu ochi cercetători cortegiul. Amintindu-şi de avertismentul domnului de Pomereux, dădu bici cailor şi trecu fără să se tulbure; livreaua casei monseniorului episcop îl ocrotea. Schimbară caii la Meulan iar spre miezul nopţii ajunseră la Mantes. Prima persoană pe care Belle-Rose o zări în curtea palatului episcopal fu la Déroute, care descăleca îmbrăcat în haine de rândaş.

— Tu, aici! exclamă el, neştiind dacă ar trebui să râdă sau să se supere.

— Da, chiar eu. Când v-am văzut plecând, picioarele nu-mi dădeau pace; au intrat singure în nişte cizme groase care se aflau pe-acolo; şi braţele n-au zăbovit să se strecoare în mânecile hainei unui rândaş, iar când mă gândeam la metamorfoza asta, picioarele au şi pornit spre grajdul unde era calul voinicului meu. Le-am lăsat să-şi facă pe plac şi într-o clipă eram în şa; calul a pornit de la sine; mi-am zis că aşa vrea providenţa şi am galopat până la Mantes.

Pe măsură ce la Déroute vorbea, mânia lui Belle-Rose, care la drept vorbind nu era prea aprinsă, se risipea încet-încet.

— Şi rândaşul? îl întrebă.

— Ei, doarme alături de vizitiu.

Suzanne găsi scrisoarea lui Belle-Rose. Nu cuprindea decât câteva cuvinte. Belle-Rose o înştiinţa că o datorie de neîntârziat îl chema la zece – douăsprezece leghe de mănăstire.

„Nu te teme, îi scria la urmă, nu risc niciun pericol;

dragostea noastră mă ocroteşte şi ne vom revedea în trei-patru zile”.

Suzanne îi arătă scrisoarea lui Cornélius, care n-o putu lămuri cu nimic mai mult. În sinea lui, Corneliie regreta că nu fusese anunţat de această absenţă.

— Măcar aş fi plecat cu el.

Peste o oră, descoperiră şi lipsa lui la Déroute.

Suzanne îi mulţumi din adâncul inimii sergentului şi începu să aştepte, punându-şi nădejdea în pronia cerească. În timpul nopţii, Belle-Rose şi la Déroute părăsiră palatul episcopal, schimbându-şi veşmintele; făcură rost de cai şi ieşiră din Mantes în zorii zilei.

— Acum, dacă tot fac parte din expediţie, îmi spuneţi măcar unde mergem? întrebă la Déroute.

— Mergem într-un loc care se află cam la trei-patru leghe de Rambouillet.

— Şi cum se numeşte locul acela?

— Rochefort.

— Frumos colţ de ţară! înconjurat de păduri şi de câmpii; unde nu-s copaci, afli iarbă verde; puii de găină sunt grăsuţi, fetele deloc sălbatice, iar vinul din podgorii nu-i de lepădat.

— Cunoşti Rochefortul?

— Am fost pe-acolo ca recrut, să tot fie de-atunci cinci-şase ani.

— Văd că ţi-a plăcut, după amintirile inimii şi ale burţii.

— Cu ce amintiri am să m-aleg acum?

— De data asta, băiatule, n-ai să ai răgazul să-ţi continui studiile asupra temperamentului fetelor din Rochefort; vei mânca doi-trei pui, dacă vrei, dar nu vei bea vin din podgorii decât atât cât e nevoie pentru menţinerea sănătăţii.

— Ei, asta-nseamnă că am pornit într-o adevărată expediţie.

— Ceva asemănător: am plecat doi şi ne vom întoarce trei.

— Ei drăcie! exclamă la Déroute, uitându-se la Belle-Rose curios.

— Iar această a treia persoană s-ar putea să nu fie mai înaltă decât cizma ta.

— Un copil?

— Chiar aşa.

La Déroute avea pe buze o întrebare, dar nu îndrăzni s-o pună; Belle-Rose îi citi gândul după expresia feţei şi zâmbi. Zâmbetul acesta îl încurajă pe la Déroute, care-l cerceta pe Belle-Rose cu coada ochiului; în sfârşit, deschise gura:

— Spuneţi-mi, căpitane, prichindelul nu aduce cu un micuţ tunar?

— Prichindelul e din cavaleria uşoară.

Pentru moment, la Déroute nu înţelese; se scărpină pe frunte, întrebându-se ce legătură poate fi între stăpânul lui şi micul călăreţ. Ar fi căutat mult şi bine fără să găsească dezlegarea, dacă Belle-Rose nu l-ar fi scos din încurcătură.

— Băiete, micul nostru cavalerist este un nepot al domnului de Nancrais.

— Un nepot al colonelului! izbucni la Déroute, sărind în şa, încântat.

— Chiar aşa.

— Ei bine, căpitane, vom face din el un nou mareşal al Franţei!

— Mai vorbă! Şi pentru început, o să-l învăţăm cum se mânuiesc armele.

Cei doi călători o luară spre Septeuil şi Montfort-l'Amaury; era drumul cel mai scurt şi totodată cel mai sigur. Calea nu era prea frecventată şi era puţin probabil ca agenţii domnului de Charny să fie dirijaţi prin aceste părţi. Dormind la Rambouillet şi dimineaţa, la răsăritul soarelui, porniră spre Rochefort. În momentul plecării, la Déroute lipsi câteva minute; când se întoarse la han, Belle-Rose îl întrebă unde fusese.

— Mi s-a părut că pentru nişte oameni care pleacă

în expediţie suntem cam prost înarmaţi, dumneavoastră cu o biciuşcă, eu cu o nuia de alun. Am făcut mai adineauri un mic târg.

— Ce fel de târg?

— Un mezin dintr-o familie nobilă, care se duce nu ştiu unde, şi-a pierdut azi-noapte toţii banii la jocul de cărţi; jucase cu un strângător de biruri. I-am oferit douăzeci de pistoli pentru echipamentul lui militar, şi mi-a dat pe loc ce-am vrut. Iată: aveţi spadă şi pistoale, iar eu am luat bulendrele valetului. Armele sunt în bună stare, iar dacă oamenii domnului de Charny ar vrea să ne spună două vorbe, vor găsi cine să le răspundă.

Belle-Rose îşi puse spada la centură şi pistoalele la şaua calului şi porni prin pădurea Ivelines. După o oră străbăteau pădurea de lângă Selle, care se continua cu cea de lângă Rochefort. Era aproape ora zece când zăriră primele case ale orăşelului, răspândite în câmpie. Un băieţel se-nvârtea pe lângă un gard viu, culegând mure.

— Hei, prietene! îl strigă Belle-Rose; arată-mi, dacă eşti drăguţ, unde locuieşte bătrânul paznic Simon; uite banul ăsta pentru osteneală.

— Întâi, veniţi cu mine, şi-apoi, păstraţi-vă banul, răspunse băieţelul, adresându-se lui Belle-Rose.

Era un copil frumos, mândru şi surâzător; avea ochii umezi şi calzi, obrajii proaspeţi şi bronzaţi de soare, gura ca o cireaşă. Scutură din cap, făcând să-i joace părul lung, mai fin ca mătasea, şi porni pe o potecă deschisă-n câmpie. Belle-Rose privea cum merge cu pas hotărât şi iute, cum se opreşte din când în când să culeagă câte o margaretă, ca apoi să salte înainte, agil ca o căprioară; talia-i suplă şi delicată se îndoia ca trestia; sărea printre ierburi şi trecea pâraiele de parc-ar fi avut aripi la picioare. Belle-Rose se gândea la viitor, rugându-se Cerului să-i dea un asemenea copil. Din când în când, băieţelul se întorcea să vadă dacă cei doi străini vin după el, şi-atunci un surâs îi dezvelea şiragul de perle al dinţilor. După un sfert de oră de mers peste câmp,

ajunseră în faţa unei căsuţe îmbrăcată în plante agăţătoare, ca într-o cuirasă veselă; rândunelele îşi făcuseră cuibul pe la colţurile ferestrelor iar garofiţele sălbatice, rochiţa-rândunicii şi paracherniţa înfloreau sub streaşină acoperişului de paie. În spatele casei umbreau nucii, în faţă, pe tăpşan, păşteau câteva vaci frumoase, iar alături vedeai o livadă cu mulţi pomi roditori. Un mânz alergă spre băiat, fluturându-şi coada în vânt şi lovind, vesel şi nerăbdător, pământul cu copita, dar la vederea străinilor se opri, necheză, întinse gâtul în vânt şi porni ca săgeata.

— E blând, dar sperios ca un pui de căprioară, zise copilul, apoi fluieră, chemându-şi mânzul.

La fluieratul cunoscut, mânzul se întoarse-n loc, necutezând nici să înainteze, nici să fugă înapoi. Vacile liniştite îşi întoarseră greoi capul spre copil, venind până la marginea tăpşanului; doi câini îl întâmpinară lătrând voios şi rostogolindu-se sub alintările lui, iar un şir de găini cu puii lor se iviră şi ele, cotcodăcind; căsuţa parcă atunci se deştepta din somn. Tabloul îi aminti lui Belle-Rose de vremea când trăia şi el într-o căsuţă de la marginile Saint-Omerului; era aceeaşi pace, aceeaşi tihnă şi aceeaşi nevinovăţie. O voce îl trezi din visare; era vocea bătrânului paznic, pe care zarva de-afară îl scosese din colibă.

— Uite, tată, doi străini care vor să-ţi vorbească.

Paznicul se apropie şi-l salută pe Belle-Rose.

— Cu ce vă pot fi de folos, nobile domn? îl întrebă el.

Belle-Rose lăsă frâul calului în mâinile lui la Déroute şi-l rugă pe Simon să meargă să discute în casă.

— Ceea ce mă aduce, zise el, ajuns înăuntru, e un lucru important, este vorba de un copil ce v-a fost încredinţat.

Simon îngălbeni la aceste cuvinte şi-l privi cercetător pe Belle-Rose.

— Cine vă trimite? întrebă el.

— O persoană care are tot dreptul asupra acestui copil, singura care îl poate ocroti cu folos; şi scoţând din buzunar o scrisoare, Belle-Rose i-o întinse paznicului.

Simon luă scrisoarea şi o deschise tremurând. Era de la doamna de Châteaufort, care-l ruga pe bătrân să asculte de Belle-Rose, căruia ea-i transmite toate drepturile asupra copilului.

— La ordinele dumneavoastră, spuse paznicul, vorbind cu greutate.

— Este aici? întrebă Belle-Rose.

— Da, aici.

— L-aş putea lua chiar azi?

— Da…

— Trebuie să fie gata de plecare în câteva ore.

Bătrânul paznic şovăi; cuvintele îi mureau pe buze; se stăpâni cu mare greutate şi în sfârşit zise:

— Odată cu băiatul luaţi toată bucuria acestei case; m-am obişnuit cu el şi-l iubesc, iar acum când nu mai am decât puţini ani de trăit, nu mă pot împăca cu gândul că-l pierd… 11 voi mai vedea vreodată?

Belle-Rose luă mâna paznicului într-a sa şi i-o strânse.

— 11 veţi vedea oricând, dacă vreţi.

— Şi ce trebuie să fac? izbucni bătrânul.

— Îl duc la mănăstirea Sainte-Claire din Ennery.

— La mănăstirea Sainte-Claire! exclamă bunul om. Ce bine! Vă voi urma şi voi găsi, cu ajutorul doamnei de Châteaufort, o căsuţă ca asta; atunci l-aş putea vedea pe Gaston în fiecare zi.

— Gaston îl cheamă? exclamă Belle-Rose, amintindu-şi de domnul d’Assonville.

— Aşa a dorit ducesa. Un nume de gentilom, care îi stă bine. Hei, Gaston! strigă paznicul, deschizând uşa căsuţei, vino aici; uite un ostaş viteaz sub ocrotirea căruia vei face prima ta călătorie.

Copilul frumos, care-i fusese călăuză lui Belle-Rose intră.

— După prima călătorie, o să mă duceţi şi la prima mea campanie – nu-i aşa? – zise el.

XLVII

PUIUL DE LUP

I

nainte de-a se întoarce la Sainte-Claire din Ennery, Belle-Rose trebuia să treacă pe la Paris, unde lăsase documentele pe care ducesa de Châteaufort i le încredinţase, şi care dezvăluiau originea lui Gaston. Belle-Rose le lăsase domnului Mériset, care se grăbise să le încuie în fundul unui dulap secret, unde îşi ţinea banii. Documentele erau sigilate, purtând pecetea cu armele ducesei; de câte ori domnul Mériset se uita la ele se gândea la câte aventuri minunate va fi avut Belle-Rose, trăgând ca de obicei concluzia că tânărul era unul din oamenii de seamă ai ţării.

— Când va fi prim-ministru, vorbea el de unul singur, îi voi cere un post de portar la un castel regal.

Firea plăcută, deschisă a lui Belle-Rose îl fermeca pe micul Gaston, care-i arăta mare prietenie. O parte din această prietenie se răsfrânse şi asupra lui la Déroute, care se supunea din toată inima capriciilor sale copilăreşti, având la-ndemână, cum zicea el, nesfârşite posibilităţi pentru a-l răsfăţa pe nepotul domnului de Nancrais. N-aveai nevoie să stai nici câteva ore alături de micul Gaston ca să-ţi dai seama de ce-l iubea atât de mult bătrânul paznic. Era un copil isteţ, vioi, surâzător, bătăios ca un cocoş la ideea vreunei primejdii, duios ca o fetiţă la cea mai mică manifestare de afecţiune. După un sfert de oră, la Déroute îl adora, iar când începură pregătirile de plecare, Gaston ştia să încarce şi să descarce un pistol, folosind ca un demn recrut muscheta lui de lemn făcută de sergent. Gaston voia cu orice preţ să meargă şi el călare la Paris; ideea de a călători ca un adevărat ostaş îi făcea o plăcere grozavă; Belle-Rose şovăi să-i îndeplinească plăcerea, temându-se de oboseala drumului, dar la Déroute, care dorea să câştige

inima băiatului, înlătură toate obiecţiile; în vreme ce încă se mai discuta despre aceasta, îi făcu rost prin apropiere de un căluţ viguros şi blând, pe care-l săltă pe Gaston, punându-i şi biciuşca în mina. Bătrânul paznic îşi îmbrăţişă copilul drag, jurându-i lui Belle-Rose că va ajunge înaintea lui la Sainte-Claire din Ennery, şi cavalcada se îndreptă spre Paris prin Chevreuse şi Secaux. Către miezul nopţii, Belle-Rose intră în capitală; străzile erau aproape pustii, doar, ici-colo, câţiva galanţi cu pelerina trasă până pe sub ochi, care se întorceau acasă de la iubitele lor; din loc în loc, licăreau lumini în spatele obloanelor, zgomotele erau rare şi luminile discrete. Era ora zeiţei iubirii.

— Momentul e propice, îi zise Belle-Rose lui la Déroute, pot bătea fără risc la prietenul nostru, domnul Mérâset. Nu-şi închipuie nimeni că sunt la Paris, iar dacă duşmanii mei se gândesc cumva că pot fi aici, n-or să mă caute ei la ora asta.

— Chiar dacă v-aţi întâlni cu ei, cum să vă recunoască în tovărăşia copilului? Băiatul este providenţa noastră!

Providenţa dormea dusă. La Déroute îl ţinea în braţe pe cal. Când ajunseră aproape de bariera Maine, Belle-Rose descălecă.

— Te vei duce pe strada Roi-de-Sicile, la domnul de Pomereux, îi spuse sergentului; acolo, orice s-ar întâmpla, sunteţi în siguranţă.

— Şi dumneavoastră?

— Eu mă duc la bunul domn Mériset.

— Singur?

— Nu, cu spada.

— Pe jos?

— Bineînţeles! potcoavele calului sunt indiscrete; vor spune întregului cartier de unde vin şi încotro mă duc.

Şi-i dădu frâul calului său lui la Déroute; iar în timp ce unul se îndrepta către strada Roi-de-Sicile prin strada

Saint Jacques, celălalt o lua spre strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice. Noaptea era întunecoasă; un vânt puternic alunga nori grei pe cer; giruetele scârţâiau pe acoperişuri, iar canaturile prost închise ale porţilor vechi scârţâiau din balamalele nesigure. Vedeai uneori cum strălucesc stele nemişcate printre norii destrămaţi, care parcă atingeau cu tivurile lor, fluturate, marile turle de la Notredame. Belle-Rose îşi strânse pelerina pe umeri, se asigură că spada şi pumnalul stau cum trebuie în teaca lor şi se afundă în cartierul mărginaş Saint-Germain. Ajunse pe strada Pot-de-Fer-Saint-Sulpice, venind pe strada Vaugirard. Din colţul uliţei, văzu un om înfăşurat într-o pelerină de postav gros şi cu pălăria trasă pe ochi, care dormea sub un pridvor. Belle-Rose îşi zise că e vreun lacheu căzut beat acolo, după chef şi merse mai departe. Casa bunului domn Meriset părea, la ora aceea târzie din noapte, cea mai liniştită din liniştitele case ale cartierului, obloanele erau închise şi nicio lumină nu răzbătea prin crăpături. Belle-Rose ridică ciocănelul şi bătu. La a treia bătaie, oblonul unei ferestre de deasupra intrării se deschise încet şi apăru capul patriarhal al domnului Meriset, care se aplecă, ocrotind cu mâna flacăra unei lămpi.

— Cine e acolo? întrebă bătrânul puţin neliniştit.

— Coboară repede! şopti Belle-Rose, vei şti când mă vei vedea de aproape.

Auzind timbrul vocii bine cunoscute, domnul Meriset închise grabnic oblonul şi coborî iute scara. Ca om devotat întru totul, dar şi gazdă foarte prudentă, Domnul Meriset se mai îndoia de auzul lui şi, ca să evite orice surpriză neplăcută, deschise vizeta din uşă şi-şi privi interlocutorul. Tot cu privire atentă îl urmărea şi un al treilea ins pe Belle-Rose, fără ca acesta să bănuiască prezenţa unei alte persoane în această parte a străzii Pot-de-Fer. Persoana nu era altcineva decât lacheul pe care-l văzuse dormind sub pridvor. La prima lovitură a ciocănelului, omul ciulise urechea şi deschisese ochii

bine, la cea de-a doua se sculase, să vadă dincotro vine zgomotul; la a treia, merse spre casa domnului Meriset. După felul cum se strecura lipit de zid, era limpede că pretinsul lacheu avea tot interesul să nu fie observat. Vârful unei spade lungi ieşea de sub pelerină, iar în momentul când se ridicase, o pereche de pistoale şi un pumnal lucitor puteau fi văzute la centiron. Din poartă-n poartă iscoada ajunse într-un colţ întunecos, de unde putea să vadă fără să fie văzut. Când lumina căzu din plin asupra vizitatorului nocturn, mizerabilul întinse capul, examinându-l atent. Dar Belle-Rose îi întorcea spatele, şi iscoada nu putea să-i aprecieze decât înălţimea.

— Dumneavoastră sunteţi?! întrebă proprietarul cu o umbră de bănuială în glas.

— Priveşte-mă repede şi deschide-mi îndată, răspunse Belle-Rose descoperindu-şi faţa.

Domnul Mériset zâmbi, închise vizeta şi trase de zăvor. Spionul nu auzise nimic, cele câteva cuvinte fiind abia şoptite; dar zâmbetul şi gestul domnului Mériset nu-i scăpară. Trase concluzia foarte judicioasă că vizitatorul este unul din obişnuiţii casei, pe care treburi urgente îl aduceau acolo la asemenea oră. Uşa se întredeschise, iar Belle-Rose intră; dar când s-o închidă, se întoarse spre stradă; lampa pe care domnul Mériset o ţinea în mină lumină faţa lui Belle-Rose, a cărui pelerină nu i-o mai acoperea. Fu ca o scurtă nălucire, dar spionul, care văzuse totul, tresări în ascunziş.

— El e! şopti atunci.

Uşa se închise, iar iscoada se repezi în josul străzii, ajungând repede la colţul străzii Vieux-Colombier, şi privi în jur; totul era întunecos şi liniştit. Nu se auzeau decât rafalele de vânt vuind prin hornuri. Iscoada scoase un fluier şi fluieră slab prima dată, mai tare a doua oară, apoi foarte tare a treia oară, cu o mică pauză între fiecare semnalizare. Nimeni nu răspunse. Iscoada bătu mânios din picior.

— Ticălosul, bombăni el, sigur că s-a dus să se îmbete prin vreo tavernă!… Ori o fi adormit ca şi mine, în vreun cotlon.

Iscoada cotrobăi peste tot, mergând pe dibuite şi nu află pe nimeni. Se întoarse în colţul străzii Pot-de-Fer, bătând pasul pe loc câteva minute, nehotărât; apoi alergă preţ de vreo treizeci de paşi spre strada Vieux-Colombier şi se întoarse din nou grăbit spre casa domnului Mériset. În nehotărârea lui, începu să monologheze în gând:

„Dacă mă duc să caut întărituri, ca să înconjur casa şi să-l prind pe Belle-Rose, gândea el, poate foarte bine să iasă şi să dispară cât lipsesc. Îndrăzneţul ăsta e iute ca rândunica: dar dacă rămân, cum e puternic şi viteaz, e clar că singur nu pot să-l înfrunt. De ce dracu’ Robert nu e la post?!”

Iscoada fluieră din nou. Robert nu apăru nici de data asta. Iscoada puse fluierul în buzunar, temându-se să nu atragă atenţia lui Belle-Rose dacă-l mai folosea şi se hotărî să rămână să observe din ungherul întunecos pe care îl părăsise la intrarea căpitanului în obişnuita-i locuinţă.

„Când va pleca, dacă până atunci nu vine nimeni, îl urmăresc şi găsesc pe unul dintre-ai noştri, pe drum, să mă ajute să-l prind sau să-l ucid”.

Şi spionul se lipi de zid, rămânând nemişcat. În acest timp Belle-Rose îl urma pe domnul Meriset în camera unde dormise adesea.

— Nu stau decât foarte puţin la dumneata, spuse el, sunt doar în trecere prin Paris…

— Cum, nici măcar noaptea asta?! exclamă onestul proprietar, a cărui slăbiciune pentru Belle-Rose ne este cunoscută.

— Nici măcar o oră; am venit să iau de la dumneata documentele pe care ţi le-am încredinţat nu demult.

— Sunt alături, în odaia mea.

— Du-te să le iei, dacă eşti bun, şi adu-mi-le.

— Măcar, reluă domnul Meriset, ridicându-se, îmi veţi face onoarea să acceptaţi o bucăţică din pateul de vânat pe care mi l-a dăruit nepotu-meu, cumpărându-mi-l din economiile lui, şi să beţi un pahar din vechiul vin de Bourgogne pe care îl dau doar în ocazii deosebite.

Drumul şi aerul curat îi deschiseseră lui Belle-Rose pofta de mâncare şi acceptă invitaţia domnului Meriset, care alergă să aducă pateul, vinul şi documentele. Belle-Rose puse hârtiile în buzunar, tăie din pateu, bău un pahar de vin şi-l îmbrăţişă cordial pe bunul bătrân, care, ţinând companie căpitanului, se cam ameţise.

— Acum plec, dragă domnule Meriset.

— Pentru multă vreme?

— Nu ştiu.

— Într-adevăr; când ai atâtea treburi însemnate!…

— Nu atât multe, cât deosebite, draga mea gazdă, treburile mele sunt foarte gingaşe.

Domnul Meriset ridică ochii spre el cu un aer grav, de mister, şi luă lampa ca să-i lumineze drumul lui Belle-Rose, care cobora scara. Micul supeu la care gazda îl invitase pe căpitan întârziase plecarea acestuia aproape cu o oră. În timpul mesei plouase, iar iscoada, dârdâind de frig, nu se mişcase din ungherul unde se vârâse.

„Dacă am răcit, mormăia el, strângând nervos mânerul pumnalului, va trebui măcar să-mi plătească!”

Pe Robert nu izbuti să-l găsească. În sfârşit, uşa se deschise, iscoada îşi ţinu răsuflarea, iar Belle-Rose ieşi. Cerul

«ra mai puţin acoperit, printre nori se dezveleau fâşiile de văzduh albastru-închis, revărsând o lumină alburie. Belle-Rose porni pe strada Cassette, îndreptându-se spre încrucişarea cu strada Buci, trecând pe la Four; mergea cu paşi mari, iar la colţuri se întorcea brusc.

„Omului acestuia nu-i lipseşte un refugiu, ştie încotro merge”, gândi iscoada, strecurându-se pe lângă ziduri pe urmele lui.

Belle-Rose privea înainte; iscoada cerceta în jur căutând pe vreunul de-ai lui, dar tavernele erau închise: Parisul părea pustiu. Orologiul Sorbonei bătu ora două. În colţul străzii Saint-André-des-Arts se încrucişară cu nişte hoţi care forţau intrarea la o prăvălie; puţin mai departe, pe Rue Pavée, văzu un student care se urca pe o scară la un balcon. Belle-Rose trecu, neavând de gând să-i tulbure pe borfaşi şi pe îndrăgostiţi. Iscoada îl urmă. Ajungând pe chei, lui Belle-Rose i se păru că aude pe cineva mergând la vreo sută de paşi în spatele lui; se întoarse, dar nu zări pe nimeni; pe podul Saint-Michel, auzi din nou sunetul paşilor; de data asta zări o umbră neagră, care se strecura de-a lungul parapetului. „Sunt urmărit”, gândi el. Şi pentru a se asigura, în loc s-o ia pe Rue de la Barillerie, dădu colţul pe Rue la Calandre, oprindu-se la încrucişarea cu Rue de la Juiverie şi ascultă. Strânse în mâna pumnalul, îşi întredeschise pelerina, gata de atac, şi se îndreptă spre podul Notredame. Iscoada nu observă nimic deosebit, dar, trecând pe Rue de la Lanterne, care dădea spre chei, zări prin ferestrele prost închise ale unei taverne pe unul dintre ai săi, care sta şi bea. Intră şi-l bătu pe umăr.

— Hei, Gargouille! îi şopti el la ureche, am un fir; aleargă la domnul de Charny şi trezeşte-l.

— Omul nostru e la Paris?! exclamă Gargouille, ridicându-se repede.

— Îl urmăresc după drumul pe care a apucat-o nu mă îndoiesc că merge la domnul de Pomereux; va fi acolo ca într-o capcană de şoareci. Aleargă! Cei doi acoliţi trecură podul Notredame, la capătul căruia unul o luă la dreapta, iar celălalt la stânga. Belle-Rose, cu urechea la pândă, auzi paşii repezi ai lui Gargouille, îndepărtându-se pe strada

Planche-Mibray în timp ce iscoada înainta către piaţa Primăriei. Belle-Rose, de data asta sigur de situaţie, se hotărî pe loc. Porni repede pe Rue de l’Epine, intră în fugă pe Rue de la Tixéranderie, şi se ghemui în

umbra unei porţi chiar la colţ spre Rue des Coquilles. Cu toată lumina filtrată a stelelor, acest cartier, unul dintre cele mai noroioase şi mai întunecoase ale Parisului, era sumbru, lugubru. Casele vechi îşi înşirau faţadele umede iar străzile se târau prin beznă ca şerpii. Iscoada, de teamă să nu piardă urma lui Belle-Rose, îşi grăbi urmărirea, intrând pe Rue de la Tixéranderie în momentul când Belle-Rose se oprise la întretăierea cu Rue des Coquilles; înaintă câţiva paşi, dar, neauzind niciun zgomot, se opri. Belle-Rose îl aştepta cu pumnalul în mina; trecură câteva clipe în această reciprocă neclintire; dar căpitanul, neştiind dacă iscoada a mai antrenat şi pe alţii în căutarea lui, se hotărî să acţioneze primul. Se repezi din ascunzătoare şi înaintă hotărât spre cel ce-l urmărea; ridică pistolul şi apăsă pe trăgaci; dar ploaia udase pulberea şi glonţul nu porni. Atunci Belle-Rose se năpusti asupra iscoadei, care nu avusese timpul să-şi pregătească pumnalul. Lupta fu scurtă şi decisivă; cu forţa-i deosebită, Belle-Rose îl prinse pe spion de mijloc, îl îndoi brusc şi-i înfipse pumnalul în piept până la mâner. Omul se prăbuşi cu un ultim strigăt. Un alt strigăt cumplit îi răspunse. Belle-Rose ascultă atent şi auzi zarva stârnită de o ceată de arcaşi care alergau într-ajutor dinspre Rue de Arcis; îşi aruncă pelerina şi se grăbi spre strada Roi-de-Sicile prin la Verrerie.

În câteva minute ajunse la palatul domnului de Pomereux, se căţără pe balconul faţadei, sprijinindu-se de sculpturi şi de reliefuri, sparse oblonul cu pumnalul, sparse şi geamul şi deschise o fereastră, sărind în casă. În aceeaşi clipă o detunătură răsună în stradă; glonţul pătrunse în rama ferestrei chiar în spatele lui Belle-Rose. La neaşteptata detunătură, domnul de Pomereux, care sta la taclale cu la Déroute în faţa şemineului, puse mina pe spadă.

— Belle-Rose! exclamă el, văzându-l pe căpitan.

Belle-Rose aruncă pumnalul însângerat pe covor.

— Domnule conte, vin să vă cer ospitalitate în

numele Gabriellei.

XLVIII
SĂ ÎNVINGI SAU SĂ MORI

Domnul de Pomereux înţelese din cuvintele lui Belle-Rose că primejdia este mare; la un om cu asemenea curaj, dovedeau iminenţa unui pericol de moarte. Contele strânse mâna căpitanului.

— Aţi rostit un nume care vă face inviolabil, răspund de dumneavoastră cu trup şi suflet, îi spuse el.

La Déroute se repezi la balcon şi privi în stradă. La lumina tremurătoare a stelelor, zări patru-cinci inşi care forfoteau şi şuşoteau între ei; îşi ascuţi auzul şi distinse câteva cuvinte:

— E aici.

— Diavolul! S-a căţărat pe zid ca o pisică…

— Am auzit căzând în ţăndări geamul pe care l-a spart…

— Da, bucăţile de sticlă trosnesc sub picioarele mele!

— Dacă mai zăbovea o secundă pe balcon, îi trimiteam un glonţ de muschetă drept în spate; dar a dispărut tocmai când apăsam pe trăgaci, spuse al cincilea.

— Alt ins veni în fugă de la capătul străzii.

— Şi Landry? întrebă el.

— E mort, l-am lăsat la un colţ, lângă o bornă.

— Pe legea mea, trebuie să aşteptăm, reluă cel care părea a fi căpetenia cetei şi care-şi ţinea spada scoasă din teacă.

Când Gargouille se despărţise de numitul Landry, alergase spre palatul domnului de Louvois. La întretăierea cu rue des Lombards, întâlnise un grup de soldaţi ai poterei călare şi îl trimise în grabă pe Roi-de-Sicile, acolo unde Landry presupunea că se va duce Belle-Rose.

Potera sosi pe rue de la Tixéranderie în momentul

când Landry se prăbuşea sub pumnalul lui Belle-Rose; la strigătul rănitului, oamenii ministrului porniseră pe urmele fugarului, care parcă avea aripi; Landry mai apucase să facă un gest disperat, arătându-le direcţia, dar Belle-Rose avea un avans de o sută de paşi; şi am văzut Cum a pătruns în palatul domnului de Pomereux.

— Bandiţii sunt aici! murmură la Déroute, întorcându-se spre căpitan.

— Strada este a tuturor, palatul însă este al meu, spuse contele cu mândrie.

— Lăsaţi-mă să-mi iau pistoalele şi termin repede cu ticăloşii ăştia, reluă sergentul, pe care gândul la primejdia prin care trecuse stăpânul său îl înfierbântase.

— Când asediul nu a început, rămâi în cetate, răspunse zâmbind domnul de Pomereux. Înainte de a ne bate, să parlamentăm.

La Déroute îşi puse la loc în centură pistoalele şi se întoarse de la fereastră; ascuns pe după oblon, putea să vadă fără a fi observat. În manevra duşmanului intervenise o schimbare; nu mai erau decât doi oameni în faţa intrării principale, ceilalţi se împrăştiaseră în jurul palatului, veghind orice ieşire posibilă.

— Suntem împresuraţi, anunţă la Déroute, întorcând capul spre conte; să deschidem focul?

— Nu – ei drăcie! – nu găseşti în mintea ta alte soluţii decât să te baţi? îi strigă contele.

Belle-Rose se interesă de Gaston.

— O, spuse la Déroute, băiatul ar mai dormi douăzeci şi patru de ore, dacă îl lăsăm liniştit.

Discutau încă atunci când auziră galopul grăbit al unui cal chiar în mijlocul străzii. Ochii de pisică ai lui la Déroute recunoscură repede călăreţul care sosise în goană.

— Domnul de Charny! şopti el.

— Bun! zise domnul de Pomereux, după lupi, tigrul.

Trei secunde mai târziu, o lovitură violentă zgudui poarta palatului, urmată îndată de altă lovitură.

— Jean, se adresă contele unuia dintre lachei, ia o făclie, deschide poarta şi condu încoace persoana care bate. Dar numai pe acea persoană, ai înţeles?

Lacheul se înclină şi ieşi.

— Cum?! exclamă la Déroute, lăsaţi duşmanul să intre aici?

— După cum vezi, sărmane camarad, şi în plus, voi ţin «la arest garnizoana.

La Déroute privea la conte cu ochii căscaţi.

— La arest, spuneţi?

— Acolo, în camera de-alături, unde vei intra împreună cu Belle-Rose, continuă domnul de Pomereux.

Rostind aceste cuvinte, deschise o uşă secretă, ascunsă de o draperie, şi-i introduse pe căpitan şi pe sergent într-o cămăruţă unde găsiră un divan pentru odihnă.

— Visează, reflectează sau dormi, dacă vrei, adăugă el, adresându-i-se lui la Déroute, dar nu vorbi decât dacă eşti întrebat.

Contele strânse din nou mâna lui Belle-Rose şi trase uşa după el. Tocmai se auzeau paşi pe scară.

— Domnul de Charny! anunţă lacheul, poftindu-l înăuntru pe favoritul ministrului.

Domnul de Pomereux îi arătă printr-un gest un fotoliu de lângă şemineu.

— E cam târziu pentru o vizită, domnule, i se adresă el curtenitor domnului de Charny; dar vizitele dumneavoastră sunt atât de rare, încât nu mă deranjează ora aleasă.

— Nu e o vizită, domnule conte, ci o chestiune importantă mă aduce aici, răspunse domnul de Charny.

— Nu interesează motivul, ajunge prezenţa dumneavoastră, fiţi binevenit.

— Îmi închipui, domnule, că ştiţi ce caz grav mă aduce la palatul dumneavoastră, la o oră atât de înaintată a nopţii.

— Ei, Doamne! dragul meu domn de Charny,

politica în care sunteţi angajat este atât de profundă, iar mintea mea atât de nepricepută în ale politicii, încât cred că este cazul să-mi explicaţi mai întâi temeiul vizitei. Aş putea să-mi bat capul trei ore la rând fără a descoperi motivul, dacă mă lăsaţi în voia meditaţiilor mele.

Domnul de Charny înţelese că domnul de Pomereux îl lua peste picior, dar se stăpâni.

— Atunci, domnule, voi fi scurt.

— Sunt numai urechi.

— E adevărat că un bărbat s-a refugiat la dumneavoastră în noaptea asta?

— Permiteţi-mi; mai exact spus, unul din prietenii mei m-a vizitat; dumneavoastră ştiţi că vizitele amicale se pot face la orice oră.

— Acest om a nesocotit legile regatului.

— Ei, Doamne, legile sunt uneori atât de blânde!

— S-a ridicat împotriva autorităţii ministrului care îl reprezintă pe rege.

— Ceea ce îmi place la dumneavoastră, domnule de Chamy, este că nu puteţi fi acuzat că n-aţi măgulit regalitatea. Foarte frumos lucru, într-o epocă în care există atât de puţini oameni sinceri.

— Adineauri chiar, continuă domnul de Charny, hotărât să nu se oprească la ironiile contelui, acest om l-a ucis prin preajmă pe unul dintre ostaşii maiestăţii sale.

— Iertaţi-mă, bunul meu domn de Charny, sunteţi sigur că era un ostaş? Obişnuiesc oare ostaşii să umble pe urmele oamenilor, pas cu pas, ca nişte tâlhari de rând? Dacă s-a dat vreo nouă dispoziţie militară în acest sens, aş fi foarte curios s-o cunosc.

— După acest asasinat…

— Un duel, domnule.

— După acest asasinat, reluă cu răceală domnul de Charny, ucigaşul a alergat la palatul dumneavoastră, unde l-aţi primit.

— Pe legea mea, dragul meu domn, mărturisesc că nu am obiceiul să dau afară pe cei care vin să mă

viziteze.

— Omul acesta e aici.

— Cred că are de gând să petreacă chiar şi noaptea aici.

— Acum, domnule conte, vin să arestez un criminal de stat pe care mi-l veţi încredinţa imediat.

Sfârşind de vorbit, domnul de Charny se ridică, iar domnul de Pomereux rămase în fotoliu.

— Permiteţi-mi, domnule, zise el cu un accent de profundă mirare, este vorba de o eroare gravă şi ţin să vă lămuresc de ce. Aveţi răgazul să-mi acordaţi încă trei minute?

Domnul de Charny îl privi lung pe conte, dar nu înţelegea unde voia să ajungă; bănuia totuşi o capcană dincolo de cuvinte.

— Vorbiţi, domnule, răspunse el.

— Voi fi scurt, ca şi dumneavoastră, dar binevoiţi să luaţi loc; sunt foarte obosit, iar dacă rămâneţi în picioare mă obligaţi să mă ridic la rându-mi, ceea ce nu mi-ar prii deloc.

Domnul de Charny se aşeză din nou, furia i se aprindea tot mai mult în ochi.

— Am onoarea să-i vorbesc chiar domnului de Charny? continuă domnul de Pomereux.

Domnul de Charny sări de pe scaun.

— Aveţi chef să vă distraţi, domnule?! exclamă el.

— Deloc; sunt dispus să discut, dacă îmi daţi voie.

— Ce înseamnă atunci întrebarea dumitale?!

— Înseamnă foarte simplu că domnul de Charny, onorabilul domn de Charny, pe care am avut adesea plăcerea să-l întâlnesc la domnul de Louvois, nu este nici magistrat, ca să se ocupe de anchetarea crimelor, nici consilier la parlament, nici procuror la Châtelet, în sfârşit, neavând nicio însărcinare cu caracter judiciar, deci nu poate avea împuternicirea de a aresta, indiferent pe cine.

Domnul de Charny îşi muşcă buzele.

— Totuşi, continuă domnul de Pomereux cu acelaşi sânge rece, dacă în timpul celor câteva zile în care am fost privat de plăcerea de a vă vedea, aţi intrat în magistratură, vă rog să mi-o spuneţi şi voi fi gata să cădem la o înţelegere.

— Ei, domnule, nu este nevoie să porţi robă ca să arestezi un mizerabil! strigă domnul de Charny, în culmea furiei.

— Acest mizerabil este prietenul meu, domnule, iar dacă voi consimţi să-l predau, n-o voi face decât pe temeiuri de bună-credinţă.

— Ei bine, nu fac parte din casa domnului de Louvois?

— Fără îndoială.

— Nu mă bucur de deplina sa încredere?

— Aşa se spune.

— Nu m-a însărcinat cu misiuni mai importante decât aceasta?

— Desigur.

— Şi dumneavoastră tot mai ezitaţi?

— Câtuşi de puţin.

— În sfârşit! exclamă domnul de Chamy, ca omul care a scăpat de o mare povară.

— Când eşti în relaţii atât de bune cu un ministru atât de mare, ai totdeauna asupră-ţi un ordin, o hârtie iscălită în alb, un mandat de arestare, o nimica toată acolo, dar ceva oficial. Arătaţi-mi împuternicirea, şi totul se va aranja spre satisfacţia noastră comună.

Domnul de Charny îngălbenise de furie, îi fugise ultima picătură de sânge din obraji. Domnul de Pomereux îl privi pătrunzător, ghicise adevărul; în graba de a-l urma pe Gargouille, domnul de Charny nu se înarmase cu niciun document care îi conferea o putere oficială.

— Aştept, reluă contele.

Domnul de Charny se ridică dintr-un salt.

— Refuzaţi deci? ţipă el, tremurând de furie.

— N-am spus nimic ce-ar semăna cu un refuz, replică domnul de Pomereux, fără a-şi părăsi fotoliul.

— Luaţi aminte, domnule conte, jocul e periculos! reluă domnul de Charny. Probabil că Belle-Rose e pe aici prin preajmă, un criminal de Stat pe care domnul de Louvois vrea să-l pedepsească; dumneavoastră îl primiţi şi îl ascundeţi în casă, fiind la curent cu tot ce s-a întâmplat. Într-o oră domnul ministru va şti totul. Vă faceţi de cap, domnule conte!

Abia terminase domnul de Charny, că uşa se deschise cu violenţă şi Belle-Rose apăru. Auzise totul; la ameninţarea domnului de Charny, lealitatea sa se revoltase; îi ceruse ajutorul domnului de Pomereux pentru a-i încredinţa un copil, pentru a-l duce pe acest copil mamei sale, dar nu putea să-l expună pe mândrul gentilom primejdiei care i-ar fi pus capul în joc.

— Mulţumesc, domnule conte, spuse el, strângându-i mâna tânărului bărbat, aţi fost ferm şi leal până la capăt; v-aţi făcut datoria, mi-o voi face şi eu.

Apoi, întorcându-se spre domnul de Charny:

— Vă urmez, domnule, vegheaţi însă bine asupra mea, fiindcă la primul pas pe care îl voi face dincolo de această casă voi ţine spada într-o mână şi pistolul în alta.

La Déroute veni în spatele căpitanul ai, cu ambele mâini pe arme, gata la orice. Domnul de Charny zâmbi triumfător; îşi luă pălăria, îl salută pe domnul de Pomereux şi se îndreptă spre uşă.

— Urmaţi-mă, domnule, i se adresă el lui Belle-Rose.

Dar domnul de Pomereux se şi interpusese între Belle-Rose şi domnul de Charny.

— Sunteţi oaspetele meu! strigă el hotărât; un fir de păr de vi s-ar clinti, mi-aş pierde onoarea. Rămâneţi aici, este dorinţa mea!

Atitudinea domnului de Pomereux, strălucirea privirii, fermitatea gestului, accentul vorbelor îl făcură pe Belle-Rose să tresară şi să se oprească. Domnul de

Charny sări ia gazdă ca un tigru.

— Iarăşi interveniţi?! Băgaţi de seamă! răcni el.

Contele îl învălui cu privirea-i dispreţuitoare şi, întorcându-se către prietenul său, spuse:

— Belle-Rose, ai venit la mine teafăr şi nevătămat, vei pleca viu şi liber.

— Dar vă e capul în joc!

— Ţi-ar plăcea, prietene, să-mi pierd onoarea?

Domnul de Charny tremura de furie.

— Aha! Vă trebuia un mandat de arestare!… Veţi avea două!

Domnul de Pomereux ridică din umeri.

— Dacă aţi fi scos un ordin de arestare din buzunar, vă zburam creierii, asta s-ar fi întâmplat, replică el.

— În spatele meu se află domnul de Louvois, răspunse favoritul.

— În spatele meu se află autoritatea prinţului de Condé, continuă domnul de Pomereux. Ascultă, Belle-Rose, nu mai tremura pentru viaţa mea; nimeni nu se va putea atinge nici măcar de o panglică a îmbrăcăminţii mele, iar domnul pe care îl vezi ştie foarte bine asta.

Domnul de Charny privi în jur ca o fiară sălbatică; ochii i se opriră asupra balconului, întrebându-se dacă n-ar fi oportun să-şi cheme în ajutor oamenii şi să sfârşească toată povestea printr-o lovitură îndrăzneaţă. La Déroute îi ghici gândul după priviri şi se rezemă calm de fereastră. Domnul de Charny îi aruncă o uitătură de viperă şi rămase nemişcat. Se lăsă o linişte apăsătoare, în care fiecare sta la pândă. Domnul de Charny nu intenţiona să plece, temându-se că în absenţa sa Belle-Rose va dispărea printr-o ieşire secretă a palatului; domnul de Pomereux dorea la rându-i să-l aibă în puterea lui pe domnul de Charny; toată lumea înţelegea însă că era nevoie să iasă cu orice preţ din situaţia aceea încordată. Domnul de Pomereux rupse primul tăcerea.

— Cele întâmplate ne dovedesc tuturor, spuse el cu

o siguranţă desăvârşită, că fiecare din cei prezenţi are o dorinţă neclintită. Dumneavoastră, domnule de Charny, îl vreţi pe Belle-Rose, viu sau mort; dumneata, Belle-Rose, eşti hotărât să te baţi până la ultima picătură de sânge; văd că şi prietenul meu la Déroute este de aceeaşi părere.

— Mai vorbă? răspunse sergentul.

— Iar eu, continuă contele, sunt foarte hotărât să nu accept ca domnul de Charny să atenteze la libertatea oaspetelui meu.

— Ajunge să strig, ca oamenii mei să invadeze palatul, replică favoritul ministrului.

— Încercaţi, am treizeci de lachei înarmaţi până în dinţi; iar printre ei, unii poartă livreaua domnului de Condé.

Domnul de Charny tăcu.

— Văd, domnule, că sunteţi la fel de convins ca şi mine asupra ineficacităţii acestei metode; să încercăm altă posibilitate. Mi-a venit o idee chiar acum.

Toate privirile se întoarseră spre domnul de Pomereux, care parcă discuta la gura sobei după o cină bună.

— Litigiul îi priveşte pe Belle-Rose şi pe domnul de Charny, reluă el; fiecare are spadă, să şi-o tragă şi să lupte. Iată şi făcliile care vor lumina duelul; la Déroute şi cu mine vom fi martorii.

— Şi care ar fi rezultatul acestui duel cu uşile închise? întrebă domnul de Charny, în timp ce Belle-Rose trăgea sabia din teacă.

— Ei, drăcie! îmi puneţi o întrebare amuzantă, dragă domnule de Charny. Dacă Belle-Rose vă omoară, e clar că nu-l veţi împiedica să meargă unde-ar dori; dacă, dimpotrivă, îl omorâţi, nu va fi deloc impresionat dacă-l veţi duce la Bastilia.

— Foarte bine, domnule conte; dar dacă, să zicem, aş refuza să mă bat?

— O, atunci ar fi şi mai simplu! Vă voi considera

drept un aventurier care, după ce a postat în stradă pentru nu ştiu ce tâlhărie o adunătură de bandiţi, a pătruns sub un pretext mizerabil în locuinţa mea, dedându-se la un spionaj respingător; în consecinţă, veţi fi luat de unul dintre oamenii mei, şi legat fedeleş pe loc; uitaţi-vă, chiar prietenul nostru la Déroute ne va împrumuta cu plăcere braţele sale în acest scop; nu-i aşa, prietene?

— Numaidecât, se grăbi sergentul.

După expresia contelui, domnul de Charny înţelese că nu glumeşte. Se hotărî, deci, să-şi rişte viaţa cu tot curajul, dacă trebuia. Îşi scoase încet spada din teacă, şi se puse în gardă.

— Sunt gata.

— Începeţi, domnilor, spuse contele.

Cele două spade se încrucişară îndată. Domnul de Pomereux îl văzuse pe Belle-Rose bătându-se şi nu-l îngrijora duelul; dar după felul cum mânuia spada domnul de

Charny, înţelese că adversarul era un spadasin serios pentru căpitan şi regretă o clipă că provocase ciocnirea. De la primele lovituri, Belle-Rose aprecie forţa domnului de Charny şi îşi calculă loviturile; simulând o furie oarbă, în momentul când adversarul se năpustea asupră-i, pară cu atâta violenţă încât spada zbură din mâinile domnului de Charny. Domnul de Pomereux se linişti în privinţa prietenului său. La Déroute ridică spada căzută şi i-o restitui, domnului de Charny, care intră imediat în gardă, şi duelul reîncepu. De data asta, Belle-Rose îşi stăpânea adversarul; atacă la rându-i iar în momentul când domnul de Charny încercă o ripostă, îi prinse spada din zbor, zvârlindu-i-o în tavan. Domnul de Charny îngălbeni ca un mort. Se repezi după armă, o apucă strâns şi reveni la luptă cu o mânie dezlănţuită. Belle-Rose para toate loviturile; două-trei îi sfâşiară haina, fără să-l atingă; căpitanul provocă lent o ripostă, părând că aşteaptă o ocazie care nu se ivea; în sfârşit,

domnul de Charny întinse spada pentru o fentă lungă, dar Belle-Rose atacă atât de hotărât încât spada adversarului sări la zece paşi. De trei ori dezarmat, domnul de Charny tremura din cap până în picioare.

— Haide, loveşte! ţipă el, beat de mânie.

— Nu omor un spion, replică Belle-Rose.

Şi, luând spada domnului de Charny, o frânse în două de genunchi. Cu ochii injectaţi, domnul de Charny căzu într-un fotoliu.

— Pe legea mea, domnule, eşti învins, i se adresă domnul de Pomereux. Îngăduiţi-mi să mă port ca faţă de un om mort.

Contele sună dintr-un clopoţel şi apăru un lacheu.

— Labranche, îi ordonă contele, aleargă la grajduri şi spune-le rândaşilor să pregătească caleaşca şi să înhame caii: plecăm la Chantilly.

Ultimul cuvânt parcă-l trezi din vis pe domnul de Charny.

— Plecaţi la Chantilly? exclamă, sculându-se.

— Pe legea mea, da, dacă vreţi să aflaţi.

— Singur, îmi închipui…

— Uitaţi, dragul meu domn de Charny, că sunteţi mort, nefiind deci în stare să-mi puneţi întrebări. Totuşi, hai să vă consider viu şi să vă răspund, că tot nu are importanţă. Sunteţi curios să ştiţi dacă mă duc singur la Chantilly?

— Da, reluă favoritul ministrului, bătând din picior.

— Dumnezeule, cât sunteţi de viu pentru un om ucis! La drept vorbind, nu-mi place să călătoresc singur, îmi place compania şi, dacă-mi îngăduiţi, îi voi lua cu mine pe Belle-Rose şi pe amicul la Déroute.

— E din cale-afară, nu mai pot răbda!

Domnul de Charny se repezi la fereastră dar domnul de Pomereux îi tăie calea.

— Ascultaţi, domnule, îi spuse el cu fermitate, aici eu sunt stăpân, aflându-mă la mine acasă. Aţi venit fără ordin şi fără împuternicire pentru nu ştiu ce misiune pe

care nu aveţi dreptul s-o executaţi. Bandiţii dumneavoastră au tras asupra casei mele, casa unui gentilom. Puteam să ordon oamenilor mei să vă ciomăgească şi să vă arunce în stradă, şi n-am făcut-o. V-aţi luptat în duel, sunteţi învins, pentru mine sunteţi mort; amintiţi-vă condiţiile noastre. Dacă de-acum încolo mai scoateţi vreo vorbă, dacă strigaţi, dacă chemaţi, pe cuvântul meu de gentilom că vă zbor creierii.

Domnul de Pomereux luă un pistol şi-l încărcă. Era cam palid şi nu mai râdea. A fost o clipă de tăcere cumplită. Domnul de Charny nu se temea de moarte, ci de faptul că prin moarte pierdea speranţa răzbunării. Îl privi timp de o clipă pe domnul de Pomereux. Figura contelui exprima o hotărâre rece, şi nu încăpea îndoială că avea să-şi pună în aplicare ameninţarea de la primul strigăt. Aşadar, domnul de Charny tăcu şi se aşeză.

— Caleaşca domnului conte e la scară! anunţă La –, branche, deschizând uşa.

La Déroute dispăru pentru o clipă, la un semn al lui Belle-Rose, şi reveni purtându-l în braţe pe micul Gaston, care dormea netulburat.

— Urmaţi-mă, prieteni, iar dumneavoastră, domnule, treceţi înainte, adăugă, adresându-i-se domnului de Charny.

Coborâră scoara principală şi, ajungând jos, domnul de Pomereux se întoarse spre doi dintre oamenii săi:

— Îl vedeţi pe domnul, le spuse, arătând către domnul de Charny, vi-l încredinţez şi răspundeţi de el. Peste o oră puteţi să-i deschideţi porţile palatului.

Lacheii se înclinară şi se retraseră. La caleaşcă având blazonul prinţului de Condé erau înhămaţi patru cai, valeţii suitei stăteau în şa, purtătorii de torţe de asemeni, aşteptând semnalul de plecare ca să pornească; lachei înarmaţi cu muschete şi spade urmau să călărească chiar lângă portiere. Domnul de Pomereux îi pofti să urce pe Belle-Rose şi la Déroute, care ducea

copilul, apoi se aşează lângă ei.

— Pornim.

Porţile mari ale palatului se deschiseră larg, valeţii porniră în galop, înălţând torţele, caleaşca îi urmă şi toată escorta se puse în mişcare cu mare lumină ţie şi zgomot. Oamenii ministrului aşteptau în stradă. Văzând caleaşca cu blazonul pe care străIucea cele trei flori de crin din aur şi suita impunătoare, ezitară. Nu mai aveau comandant şi le lipsea orice ordin scris. Cel care conducea ceata se gândi că unde nu-i cap, vai de picioare, şi nu luă nicio hotărâre.

— Loc pentru caleaşca monseniorului principe de Condé! strigară valeţii, în timp ce caii nechezau şi sforăiau.

Arcaşii, uimiţi, se dădură la o parte, iar cortegiul trecu pe lângă ei ca un tunet, luminând întunecimile Parisului.

— Mi-e totuna dragul meu, îi spuse domnul de Pomereux lui Belle-Rose, când trecură de colţul străzii Roide-Sicile, dar cred că ai fi făcut mai bine dacă-l omorai pe domnul de Charny.

XüX

PRIMĂVARA ANULUI 1672

D

ar, îndată ce trecu de Saint-Dénis, în loc să se îndrepte spre Chantilly, caleaşca domnului de Pomereux se întoarse spre Pontoise. Gaston, care deschisese o clipă ochii, adormi iar în legănarea caleştii. La Déroute îşi freca mâinile privind din când în când înapoi spre Paris şi râdea în hohote.

— Pe legea mea, căpitane, rosti el când ajunseră în plin câmp, domnul de Pomereux are, poate, dreptate, dar vă mărturisesc că figura furibundă şi disperată a domnului de Chamy m-a umplut de bucurie; şedea pe scaun, galben ca un strigoi, zgâriindu-şi podul palmelor cu unghiile. Mort, n-ar fi fost decât un mort şi-atâta tot; pe când viu, turbează!

Soarele se ridicase pe cer de două-trei ceasuri când echipajul cu caii înspumaţi se opri în faţa porţilor mănăstirii. Grippard, care nu-şi mai afla locul, nemaivăzându-l pe sergent, fu primul care anunţă sosirea caleştii. Înştiinţată de el, Suzanne alergă în întâmpinarea lui Belle-Rose.

— Domnului de Pomereux îi datorez revederea noastră, spuse căpitanul, arătând spre conte.

Suzanne luă în mâinile ei mâinile contelui.

— Iarăşi dumneavoastră! exclamă ea; sunteţi risipitor cu devotamentul!

— Ce vreţi, doamnă! răspunse contele, când mă încredinţez şi eu că am o virtute, trebuie să-i agăţ totdeauna în coadă câte un cusur!

Gaston privea în jur cu multă seriozitate, ţinându-l de mâna pe prietenul său la Déroute. Belle-Rose îl apropie de Suzanne.

Suzanne se aplecă spre copilul care zâmbea roşind uşor, şi-l îmbrăţişă.

— Este fiul domnului d'Assonville, îl prezentă Belle-Rose.

— Fiul domnului d'Assonville! exclamă Suzanne, emoţionată; îl şi iubesc!

Era ceasul în care stareţa de la mănăstirea Sainte-Claire din Ennery se afla în paraclisul ei, după slujba de dimineaţă. Belle-Rose ceru să fie primit şi, despărţindu-se de Suzanne, îl luă cu sine pe micul Gaston. Geneviève îl primi pe Belle-Rose cu surâsul cald pe care îl avea de câte ori îi vorbea. Copilul aştepta într-o încăpere alăturată.

— Ai plecat, Jacques, îl dojeni ea; ai uitat că viaţa dumitale nu-ţi mai aparţine.

— Viaţa mea aparţine celor care mi-au salvat-o; nu v-o datorez întrucâtva? răspunse Belle-Rose.

În vocea tânărului ofiţer era ceva nou, care o emoţionă mult pe Geneviève. îl privi câteva clipe, căutând să-i citească gândurile.

— Ţi-am fost cumva de folos în călătorie? îl întrebă ea.

— Întru totul.

Stareţa păli, ducându-şi mâna la inima care-i bătea în –, într-o tulburare necunoscută încă.

Belle-Rose îi luă cu gingăşie mâna.

— În momentul când am plecat, zise el, Suzanne mă înştiinţase că va fi mamă, iar eu nu trebuia să mă gândesc şi la altă mamă?

O bucurie fără margini inundă sufletul Genevièvei.

— Dumnezeule, strigă ea, ţi-ai amintit de Gaston?!

Şi într-o pornire de duioşie nebună, uitând legământul care o despărţea de lume, îl sărută pe frunte. Dar sărutul matern era atât de pur, încât îngerul păzitor al Genevièvei îl ocroti cu aripile, privind gestul fără dojană.

— E aici?! întrebă repede Geneviève, ai cărei ochi umezi nu se puteau dezlipi de ochii lui Belle-Rose.

Belle-Rose deschise o uşiţă şi, luându-l pe Gaston de mină, îl duse în paraclis. Geneviève scoase un ţipăt care-şi găsi ecoul în inima soldatului; stareţa luă copilul în braţe, acoperindu-l cu sărutări. Obrajii îi erau inundaţi de lacrimi. Copilul o recunoscu şi-şi înnodă braţele în jurul gâtului ei, îmbrăţişând-o şi plângând, fiindcă şi ea plângea. Îi spunea „prietena mea”, neştiind că îi era mamă, şi nu se mai sătura alintând-o.

— E mama noastră a tuturor, îi şopti Belle-Rose, spune-i mamă.

Geneviève îi mulţumi din ochi lui Belle-Rose, iar numele dulce de mamă înflori pe buzele copilului. Geneviève îl sorbi cu sărutări.

— Mi-ai dat mai mult decât viaţa, îi spuse recunoscătoare lui Belle-Rose, mi-ai dat pacea.

Trecură câteva luni într-o singurătate deplină; zilele fugeau ca apa limpede a unui pârâu printre malurile înverzite; toţi erau nespus de fericiţi. Uneori însă Belle-Rose privea visător largile orizonturi

învolburate unde se înecau în brumă turlele oraşelor îndepărtate. Când se-ntâmplă să treacă pe câmp vreun escadron cu goarnele strălucind şi drapelul în vânt, urmărea din ochi marşul războinic; obrajii i se împurpurau la vederea armelor sclipitoare şi a minunaţilor cai; nările îi fremătau; pieptul i se umfla cu impetuozitate, iar când pe după vreun dâmb, escadronul dispărea, asculta încă zgomotul fanfarelor, căutând în zare umbra drapelelor fluturânde. În zilele acelea Belle-Rose devenea trist şi îngândurat. Toţi acei soldaţi viteji care mergeau atât de mândri la luptă aveau în faţa lor gloria, distincţii şi onoruri. Braţul lor curajos apăra Patria; speranţa le lumina viaţa, iar moartea lor era cu folos. La Déroute cucerea şi recucerea fortăreţe de gazon, iar când trecea vreun regiment pe drumul învecinat, alerga în întâmpinare, îl urmărea câtva timp, întorcându-se apoi tulburat şi taciturn.

— Asta-i viaţă! gândea el. Trăiesc ca un călugăr. Şi între timp atâţia tineri se duc să moară vitejeşte. Ce noroc pe ei!

În sfârşit, Suzanne aduse pe lume o fetiţă frumoasă, albă şi roză. Tatăl o luă în braţe, ridicând-o către cer, apoi o sărută cu lacrimi de bucurie. Mama îşi uită suferinţele, surâzând bărbatului ei, iar amândoi simţeau că prin naşterea micuţei dragostea lor sporea şi devenea încă şi mai pură. Copila fu botezată de Geneviève, care-i dădu numele ei; cele trei femei o înconjurau care mai de care cu dragoste şi grijă; Belle-Rose nu se mai sătura privind-o, iar Suzanne alintând-o; primele gângureli şi surâsuri ale copilei îi încântară; amândoi părinţii o iubeau nebuneşte şi se extaziau de câte ori buzele neştiutoare ale fetiţei îngânau una din acele înduioşătoare chemări care te face să uiţi de orice altceva. Un timp, Belle-Rose se lăsă legănat de această bucurie, dar tocmai existenţa fetiţei îi îmboldi nerăbdarea de a lupta. Micuţa trebuia să aibă un nume de cinste şi o situaţie temeinică în lume; după ce îi

dăduse viaţă nu trebuia să-i dea şi libertatea? Se putea oare mărgini universul ei la grădina unei mănăstiri? Aceste gânduri tulburau adesea seninătatea lui Belle-Rose, iar când Suzanne îl vedea prea gânditor, i-o punea pe genunchi pe micuţa Geneviève şi se aşeza la picioarele lui. Belle-Rose zâmbea mamei şi copilului, uitând o clipă de griji, dar ele reveneau îndată ce rămânea singur. Primăvara anului 1672 era în floare. Franţa era puternică şi prosperă în interior, temută şi respectată în afară. Influenţa ei domina Europa. Deţinea autoritatea geniului şi a superiorităţii armate. Dacă, o clipă, la începutul lui 1868, trebuise să se retragă în faţa cvadruplei alianţe dintre Spania şi Olanda, Germania şi Suedia, consimţind la semnarea tratatului de la Aix-la-Chapelle, oprită astfel în şirul cuceririlor ei de acea temută ligă, îşi păstrase totuşi speranţa şi presentimentul unor victorii viitoare. Ludovic al XIV-lea nu uitase nimic. În mijlocul splendorii domniei sale şi al fastului unei curţi fără rival în lume, îşi amintea insulta de moarte din partea lui Van Benning, primul consilier municipal al Amsterdamului, atunci când îi atrăsese într-un fel atenţia că nu trebuie să meargă prea departe. Cu toate că o lume de gentilomi de seamă dădeau strălucire galeriilor de la Versailles şi de la Saint-Germain, gazetarii din Olanda nu-l cruţau pe tânărul rege nici de dispreţ, nici de sarcasm. Se bătuseră monede jignitoare pentru Franţa şi se zicea că pe una din ele era reprezentat Van Benning şi un soare în faţă-i, iar jur-împrejur, deviza: *În conspectu' meo stetit sol*[3]. Ludovic al XIV-lea aştepta, ştia că momentul ofensivei e aproape şi voia o răzbunare strălucitoare. Din 1668 până în 1672, anii se scurseră în pregătiri. Europa, cu mirare, iar Olanda cu îngrijorare, urmăreau preparativele. Războiul se simţea în aer, nu se ştia unde va izbucni. Marina sporită de marele Colbert se exersase în luptele îndepărtate din Creta şi Alger, iar drapelul Franţei

3 La privirea mea soarele s-a oprit (lat.).

flutura pe toate mările, până în cele mai îndepărtate colonii. Erau nume mari de amirali: Tourville, Duquesne, d'Estrées; de mari comandanţi de escadră: Jean Bart şi Duguay-Trouin. Mareşalul de Créqui îl pedepsea pe ducele de Lorena, Carol al IV-lea, pentru inconsecvenţa sa. Provincia sa fu cucerită în plină pace, iar Franţa punând stăpânire pe acest ţinut de graniţă, tăia comunicaţiile dintre Franche-Comté şi Ţările de Jos. Ceea ce însemna foarte mult dar nu era încă totul. Regele Angliei, Carol al II-lea, trebuia să fie determinat să renunţe la alianţa cu Olanda, realizată de cavalerul Temple. Ducesa de Orléans, sora sa, frumoasa şi tânăra Henriette, luă în seamă-i negocierile acestea. Curtea lui Carol al II-lea era cea mai galantă şi cea mai uşunatecă din lume; aurul curgea în valuri, regele şi nobilimea puteau să-şi plătească serbările şi metresele. Abilitatea lui Colbert şi a lui Croissy, ca şi influenţa Henriettei o luară înaintea adevăratelor interese ale politicii engleze şi, astfel, prin trei tratate succesive, regele Carol al II-lea făgădui cincizeci de nave puternice şi şase mii de oameni pentru războiul pe continent. Urma ca el să primească trei milioane anual, iar naţiunea sa câteva insule olandeze. Suedia fu câştigată de partea Franţei cu mulţi bani, iar în ce priveşte Germania, Ludovic al XIV-lea încheie tratate de neutralitate sau de ligă ofensivă cu episcopii din Osnabrück şi din Munster, ou electorul Coloniei şi cu ducele de Brunswick-Lüneburg.

Neobosita activitate a domnului de Louvois, care, cu toate defectele sale, era totuşi un mare ministru, sporise armata până la un efectiv de o sută optzeci de mii de oameni; niciodată nu fusese mai puternică şi mai bine organizată; o înzestrase cu o cumplită armă aducătoare de moarte – baioneta; iar disciplina cea mai severă domnea în armata regulată. Generalii erau aceiaşi care, în 1668, cuceriseră Flandra spaniolă în două luni: Créqui, Turenne, Condé, Grammont, Luxembourg. Colbert mărise numărul navelor de mare capacitate, la o

sută; se amenajase impresionantul bazin de la Brest, şi abilul ministru mai crease alte patru arsenale ale marinei: Rochefort, Le Havre.

Dunkerque şi Toulon. Pregătirile de război erau gata, Franţa ţinea mina pe garda spadei. Cât despre Olanda, încrezătoare în lagunele şi digurile ei, lăsa să cadă în ruină fortăreţele, cu zidurile de apărare mai dinainte compromis). Domina partidul republicanilor rigizi; cei de: fraţi de Witt şi marele Ruyter, care nu vedeau în Olanda decât o insulă, guvernau, cu gândul doar la puterea pe mare, neglijând cu totul armata compusă din cel mult douăzeci şi cinci de mii de soldaţi neinstruiţi. În acest timp, regimentele franceze se îndreptau spre hotarele unde urma să se aprindă incendiul. Arras, Béthune, Le Quesnoy, Landrecies, Maubeuge, Saint-Pol, Saint-Omer gemeau de trupe. Mii de gentilomi alergau din toate colţurile Franţei, dornici să se înroleze sub ordinele unui principe care putea spune: Statul sunt eu. Câte ceva din toate acestea ajung a a 51 la urechile lui Belle-Rose, pe care sentimentul inactivităţii îl copleşea; cerea peste tot, în toate ocaziile, amănunte asupra pregătirilor care dădeau regatului înfăţişarea unui stup plin de albine războinice. Când domnul de Pomereux îl vizita uneori în izolarea lui, îi povestea tot ce se vorbea la Versailles şi la Chantilly despre planurile regelui; îi vorbea de taberele ce se instalau pe malurile Sâmbrei H cum beţia luptelor visate se întindea de la colibe pia A la castele. Entuziasmul era general. Cu fiecare zi, febra care îl consuma pe Belle-Rose creştea. În liniştea reveriilor sale se întreba rând pe rând dacă nu e cu adevărat sortit să îmbătrânească şi să moară într-o mănăstire întunecoasă, dacă n-ar trebui să-şi închine tinereţea şi viaţa Franţei, dacă spada care i-a fost pusă la centură de domnul de Nancrais este sau nu condamnată să rămână în teacă, şi n-ar fi mai bine să fie ucis dintr-o lovitură, decât să aştepte răbdător alte zile de trândăvie şi uitare. În starea în care fusese adus de

evenimente, odihna îl făcea să simtă că se pierde. Domnul de Louvois nu era dintre acei oameni cărora timpul le toceşte memoria; pentru a-i combate şi a-i învinge puterea, trebuia o forţă rivală; lupta putea să-i îmblânzească, dacă nu chiar să-i stingă ura. Belle-Rose îşi amintea cu o tulburare plăcută de emoţiile şi de întâmplările neprevăzute ale războiului; îi trecea prin faţa ochilor imaginea însufleţită şi gălăgioasă a taberelor, auzea caii nechezând şi trâmbiţele răsunând. Armata era familia lui, iar războiul însemna patria. Voise să-şi cucerească prin spadă un nume şi o poziţie în văzul tuturor; era nevoit să se oprească la începutul carierei, lăsându-se înfăşurat în feşele leneviei ca într-un linţoliu? La Déroute îşi muşca pumnii auzind ce se povestea despre viitorul război care preocupa toate minţile; invidia soarta tuturor recruţilor, considerându-i cei mai fericiţi oameni din lume, şi şi-ar fi dat din toată inima halebarda lui de sergent în schimbul dreptului de a merge ca simplu soldat la hotare; Grippard îi ţinea isonul, uitând că părăsise regimentul pentru a trăi din micile sale venituri. Când discutau despre campanii, teren pe care nu-l părăseau niciodată, Grippard îşi amintea de frigul îndurat în bivuacuri, de ploaie, de marşurile forţate cu cincizeci de livre greutate în spinare, de gloanţele care-ţi nenorocesc picioarele, de ghiulele care te pot spinteca în două, de tăişul sabiei şi al bucăţilor de fier scuipate de tunuri, de foamea îndurată; dar până la urmă totdeauna găsea că la Déroute are dreptate. Printr-o înţelegere tacită, Belle-Rose şi la Déroute evitau să aducă vorba între ei doi despre acest subiect, temându-se amândoi de durerea sufletească ce le-ar fi pricinuit-o. Acelaşi lucru se petrecea şi între Cornélius şi Belle-Rose. Cu tot temperamentul său flegmatic, irlandezul nu putea să audă vorbindu-se despre lupte fără să simtă tremurul nerăbdării; ţara sa era angajată de partea Franţei; era un om de spadă şi odihna silită îl dezgusta. Între zidurile mănăstirii Sainte

Claire din Ennery erau, deci, în acel moment patru ostaşi devoraţi de aceleaşi porniri, de intensităţi diferite. Priveau în viitor, fiind gata, fără să fi discutat deschis, să-şi rupă lanţurile. Suzanne şi Claudine îşi spuneau şi ele gândurile, fără ca Belle-Rose şi Cornelius să le fi mărturisit ceva. Îşi destăinuiau una alteia neliniştea şi, neputând nici să prevadă, nici să împiedice evenimentele, aşteptau. O ultimă vizită a domnului de Pomereux precipită deznodământul Era către sfârşitul lui aprilie 1672.

— Echipajele prinţului de Condé sunt gata, le spuse el; nu vor trece nici trei zile şi prinţul va pleca în Flandra cu ai săi.

La aceste cuvinte lui Belle-Rose îi năvăli sângele în obraji.

— Iar dumneata îl vei urma? întrebă Belle-Rose.

— Până la Haga, dacă va voi.

Ochii lui Belle-Rose întâlniră ochii lui la Déroute, ca doi cărbuni aprinşi.

— Curtea e înştiinţată, reluă contele; regele va părăsi Saint-Germain la 27 ale lunii; furgoanele au şi pornit, popasurile de poştă sunt pregătite, iar muşchetarii au luat-o înainte; întâlnirea generală va avea loc la Charleroi.

— La Charleroi! strigă la Déroute, ale cărui amintiri se redeşteptară la auzul acestui nume.

— Aş vrea să te văd acolo, Belle-Rose, continuă domnul de Pomereux; campania promite să fie frumoasă, mi se va părea mai plăcută dacă am face-o împreună.

Belle-Rose îi strânse mâna, fără să răspundă, dar cu atâta energie, încât contele nu se îndoi o clipă de hotărârea decisivă luată de căpitan.

— Dacă aveţi nevoie de mine, adăugă el cu un zâmbet semnificativ, până mâine mă găsiţi la Chantilly.

După ce domnul de Pomereux părăsi mănăstirea, Belle-Rose se întoarse spre la Déroute, care îşi muşca buzele ca să-şi oprească vorba.

— La Déroute, i se adresă el cu un accent adânc, trebuie să plecăm; trebuie!

— În sfârşit! izbucni sergentul, fericit.

— Încă nu ştiu cum vom pleca, dar ştiu bine că şi dacă ar trebui să trec peste trupul domnului de Charny ca să ies de aici, tot voi ieşi.

— A ieşi nu înseamnă nimic, a ajunge e totul, observă sergentul.

Cornélius sosi la acest punct al discuţiei; înţelese după expresia celor doi interlocutori că îi frământa ceva deosebit de grav.

— Ei, domnule din Irlanda, exclamă la Déroute, căruia îi plăcea, în clipele de bucurie, să i se adreseze aşa, urzim un complot! Mă prind pe ce-aţi vrea că intraţi şi dumneavoastră în complot!

— E vorba să plecăm, adăugă Belle-Rose.

— M-am gândit la asta, răspunse Cornélius.

Cei doi fraţi de inimă îşi strânseră mâna.

Şi Grippard fu chemat la consfătuire; chiar dacă nu avea o imaginaţie prea bogată, era în schimb prompt şi hotărât la treabă. La Déroute, nebun de bucurie, propunea să se înarmeze toţi până în dinţi, să aştepte noaptea, să iasă strategic în coloană, doi în faţă şi doi în spate, să străpungă liniile inamicului şi să doboare pe oricine le-ar sta în cale!

— Încălecăm şi galopăm până la graniţă! strigă Grippard entuziasmat.

— Doar dacă nu va fi ucisă jumătate din coloană, iar a doua jumătate nu va cădea prizonieră, zise calm Cornélius.

Observaţia mai domoli exaltarea caporalului, iar sergentul se scărpină după ureche.

— De, planul meu nu face multe parale!

— Ei, îl încurajă Belle-Rose, are în schimb calitatea promptitudinii.

Încă mai discutau când careta domnului de Charny se opri în faţa mănăstirii. Sumbrul gentilom coborî,

îndreptându-se printre copacii în floare către acea parte a clădirii unde locuia ducesa de Châteaufort. La Déroute se ridică brusc, bătând din palme.

— Astă-seară vom fi liberi, exclamă, veniţi!

Nu era prima dată când domnul de Chamy se prezenta la mănăstire; sub diverse pretexte, o vizitase pe doamna de Châteaufort, întâi pentru a o face să înţeleagă gravitatea faptului că îi ocroteşte pe fugari, alte dăţi pretinzând că negociază o posibilă împăcare între domnul de Louvois şi Belle-Rose. Geneviève nu se lăsa înşelată de falsa compasiune a domnului de Charny, dar nu putea invoca niciun motiv pentru a nu-l primi. Aceste vizite reînnoite deşteptară unele suspiciuni în mintea sergentului care, fără să le mărturisească, stătea la pândă. Bănuindu-l pe domnul de Charny de intenţii rele, la Déroute nu se înşela. Domnul de Charny nu uita nimic. Ura domnului de Louvois devenise ura sa personală; înfrângerea suferită în casa domnului de Pomereux aţâţase acest suflet împovărat de dorinţa răzbunării. Ţinea cu orice preţ să-şi ia revanşa. Printre lacheii care îl însoţeau, doi erau însărcinaţi în mod special să spioneze lumea din mănăstire şi să pregătească o posibilă răpire nocturnă. Domnul de Charny ştia că Belle-Rose şi ai săi ocupă un corp de clădire izolat, şi pe asta conta pentru succesul planului său; dar mai întâi, înainte de a-şi aprecia şansele, trebuia să cunoască bine obiceiurile casei. Cei doi lachei iscodeau deci peste tot, trăgând cu coada ochiului, făcându-i pe grădinarii mănăstirii să vorbească mai mult decât trebuia, examinând locuinţa fiecăruia. Alţi doi tot ţesălau caii, gata oricând să-şi ajute amicii la ce aveau de făcut. La a treia vizită, domnul de Chamy ştia tot ce trebuia ştiut; la a patra, nu mai avea nevo; e decât de încă una pentru a-şi definitiva planul da atac. Ultima vizită avea loc tocmai în ziua când Belle-Rose se hotărâse să evadeze. Era către sfârşitul lunii aprilie. Ziua fusese fierbinte; nori grei se strângeau la orizont; un vânt iute şi

cald îndoia vârfurile copacilor. Lacheii domnului de Charny îşi reluară investigaţiile.

În câteva cuvinte, la Déroute îşi expuse planul său lui Belle-Rose şi lui Cornélius, şi planul fu aplaudat.

— Acum, încheie la Déroute, când toţi erau înţeleşi asupra executării lui – să fim cu ochii ageri şi iuţi de picior!

Conjuraţii se înfundară în grădini, pe urmele oamenilor domnului de Charny, care iscodeau peste tot.

— Stt! şopti la Déroute când ajunseră într-un loc mai depărtat, cu mulţi arbori; uite pe unul care porneşte pe aleea de carpeni; să ne strecurăm pe dincolo, fără să-i pierdem din vedere.

Belle-Rose şi Cornélius rămaseră pe urmele celuilalt, iar la Déroute şi Grippard porniră pe aleea de carpeni, călcând pe iarbă, fără zgomot. Ajunşi la capăt, se culcară pe burtă într-un şanţ şi aşteptară, urmărindu-i pe lachei din spatele boschetelor. Un lacheu venea încet; când ajunse la trei paşi de ei, crezându-se singur, scoase un grafit din buzunar şi trase câteva linii pe o bucăţică de hârtie. Ţinea piciorul pe un butuc, hârtia pe genunchi şi corpul înclinat înainte. La Déroute şi Grippard se ridicară încet şi se năpustiră asupra lui, imobilizându-l înainte de a fi avut timpul să riposteze.

— Dacă strigi eşti mort, spuse la Déroute cu pumnalul pe gâtul prinsului.

Lacheul, îngrozit, tăcu şi cei doi îl legară cu bucăţile de frânghie cu care sergentul îşi umflase buzunarele.

— Gata cu unul! zise la Déroute, când lacheul legat fedeleş zăcea pe iarbă.

Deodată se auzi un fluierat.

— Al doilea! exclamă la Déroute.

Alergară spre partea de unde venea fluieratul şi-i găsiră pe Belle-Rose şi Cornélius care prinseseră încă un lacheu.

— A fost blând ca un miel, spuse căpitanul; stai şi

te miri cum de vederea unui tăiş lucitor şi ascuţit îi face atât de înţelegători pe oamenii ăştia!

Îi luară pe cei doi prizonieri şi, ajunşi la un loc sigur, îi dezbrăcară.

— Lăsaţi-ni-le nouă pe astea, se adresă sergentuţlui Belle-Rose, înşfăcând iute o haină de lacheu; mai sunt încă doi şi ne ocupăm noi de ei, nu-i aşa, Grippard?

— Cum altfel? răspunse caporalul, care se şi îmbrăca.

28

Stropi mari de ploaie începură să cadă, iar ziua scădea când micul grup părăsea căsuţa. În care îi încuiaseră bine pe cei doi lachei.

— E o vreme cum nu se poate mai pe placul nostru, zise la Déroute, îndreptându-se împreună cu Grippard spre grajduri.

Din cei doi lachei care mai rămăseseră, unul, moleşit de zăpuşeala serii, adormise sub o şură, iar celălalt umbla de colo-colo prin grajduri. Acesta-i văzu venind pe la Déroute cu Grippard şi, după haine, crezu că sunt de-ai lui.

— Hei, veniţi odată, voi de colo! Uite ce întuneric se lasă, trebuie să pregătim careta şi caii.

La Déroute îl urmă pe lacheul care intră în remiza cu trăsuri; Grippard era pe-aproape. La un semn al sergentului, se aruncă asupra lacheului, îl culcă la pământ, cu pumnalul la două degete de faţa insului. Lacheul se supuse îndată; îl dezbrăcară de haine şi-l ascunseră, solid legat şi cu un căluş. În gură, pe după nişte legături de paie. Trecu un timp până să-l descopere pe omul adormit. O sforăitură se auzi, în sfârşit, dintr-un ungher întunecos atrăgându-l pe la Déroute într-acolo; omul dormea dus. Îl luară uşor, îl legară şi-i puseră căluşul în gură mai-nainte de a se fi dezmeticit.

— Să ne grăbim, zise la Déroute, a venit noaptea.

Întunericul începuse să se lase peste câmpii; lucrurile nu se mai zăreau decât foarte nedesluşit; nori

grei se adunaseră pe cer. Ploaia cădea mai repede şi mai deasă. La repezeală, Belle-Rose şi Cornélius îşi schimbară hainele; într-un colţ al remizei mai găsiră nişte mantale şi le luară; apoi avură grijă de şeile şi frâiele cailor.

— Încă un cuvânt, li se adresă Belle-Rose prietenilor săi, strângându-i lângă el; dacă suntem recunoscuţi, orice s-ar întâmpla, pornim împreună în goana mare; restul e treaba pistoalelor.

Domnul de Charny coborî. Când se pregătea să se urce în caretă, Suzanne apăru în pragul capelei unde obişnuia să-şi facă rugăciunile de seară. Un fulger, urmat de un tunet, lumină toată scena; Suzanne îl recunoscu pe Belle-Rose sub pălăria mare, lăsată pe ochi, îşi împreună mâinile, pălind, dar căpitanul trecu pe lângă ea cu degetul pe buze. Ea avu puterea să rămână nemişcată, în atitudinea firească a unei femei care şi-a sfârşit rugăciunea.

— Aprindeţi torţele şi porniţi, ordonă domnul de Charny.

Curând torţele răspândiră o lumină roşie; caii de la caleaşcă, speriaţi de furtună, se cabrară întâi, apoi porniră. Suzanne căzu în genunchi, iar cortegiul dispăru în noaptea adâncă. După cinci minute nu se mai vedea decât o scânteiere străbătând întunericul. Suzanne se ridică.

— Doamne Dumnezeule, se ruga ea, veghează asupra lor!

L

O CĂLĂTORIE DE PLĂCERE „C chipajul zbura ca vântul. La oarecare distanţă de mănăstire, la Déroute, care galopa în frunte, văzu pe marginile şoselei călăreţi tăcuţi, înfăşuraţi în pelerine mari. Avansând spre caleaşcă o recunoscură ca aparţinând domnului de Charny şi se înclinară. Belle-Rose şi Cornélius alergau fiecare lângă una din portierele caretei. După un sfert de oră, domnul de Charny coborî unul din geamuri, cel

dinspre Belle-Rose.

— Hei, Graind’ Orge! chemă el.

Graind’ Orge nu putea să răspundă, dar Belle-Rose îşi apropie grabnic calul către portieră.

— Aici sunt, domnule, spuse el, descoperindu-şi faţa.

Domnul de Charny îl recunoscu la lumina tremurătoare a torţelor; scoase un strigăt şi vru să se repeadă prin portieră, dar întâlni ţeava unui pistol a cărui gură rece i se lipi de frunte.

4 35

— Sunteţi mort la prima mişcare! i se adresă Belle-Rose cât se poate de calm.

Domnul de Charny se repezi de partea cealaltă, dar se pomeni în faţa lui Cornélius, care-l salută în acelaşi fel ca şi Belle-Rose. Domnul de Charny înţelese că era prins ca într-o cuşcă de şoareci; nu avea altă armă decât spada, dar acum glonţul avea avantajul. O imprecaţie furioasă îi întredeschise buzele.

— Hai să nu ne supărăm, continuă Belle-Rose, dar nu care cumva să încercaţi să scăpaţi. Sunteţi singurel aici ca într-un fel de cutie, noi suntem doi călare şi bine înarmaţi; lacheii dumneavoastră stau bine închişi la mănăstire, am avut grijă să le pregătim un adăpost; la Déroute şi Grippard sunt în faţă, surugiii dumneavoastră habar n-au de nimic; şi-apoi au bice, iar noi, pistoale. Să stăm de vorbă.

Domnul de Charny îşi sfâşia pieptul cu unghiile.

— Întâmplarea asta cam neplăcută vă face să fiţi tăcut, dragă domnule, reluă Belle-Rose. Tăcere ce nu-i o mărturie prea bună despre înţelepciunea dumneavoastră. Trebuie să luaţi lucrurile aşa cum sunt. Aţi jucat bine şi aţi pierdut; vina nu vă aparţine, iar în locul dumneavoastră m-aş spăla pe mâini; de exemplu, partida a fost bine începută. Vedeţi! Dacă Cornélius şi cu mine nu ne-am fi grăbit, am fi fost răpiţi pur şi simplu, poate chiar şi ucişi. Planul era frumuşel. Am găsit

amănuntele planului în buzunarul acelui drăguţ de pungaş pe care l-aţi strigat adineauri. Cred că l-aţi chemat pe numele de Graind' Orge? Asalt eu scări la ziduri, infracţiune, răpire, nimic nu lipsea; la nevoie se putea ajunge până la asasinat. Nu mai lipseau decât douăzeci şi patru de ore ca planul dumneavoastră să fie pus în aplicare. Pe legea mea, n-am dori ca o asemenea invenţie frumoasă să se piardă prin simplul fapt că am plecat; i-am încredinţat totul doamnei de Châteaufort, care va aprecia aleasa dumneavoastră delicateţe. Este supărător numai că v-aţi dat atâta osteneală degeaba. Dar sunteţi un om care îşi va lua revanşa, bunul meu domn.

Furia domnului de Charny nu scăzuse, dar n-o mai arăta; îl asculta pe Belle-Rose cu un aer grav, ca şi cum între ei ar fi fost vorba de lucruri asupra cărora îi cerea părerea. La ultimele cuvinte, se înclină cu un zâmbet amar.

— Văd, adăugă Belle-Rose, că mă aprobaţi; îmi veţi îngădui, numai, să vă dau un mic avertisment: faceţi în aşa fel încât să nu ne mai întâlnim faţă-n faţă; ultima întâlnire v-ar putea fi fatală.

— E limpede, răspunse domnul de Chamy, că va fi ultima pentru unul din noi doi.

Atâta îndrăzneală îl uimi pe Belle-Rose, care simţi un imbold nestăpânit să-i crape capul favoritului domnului de Louvois.

— Popasul de poştă! strigă brusc Cornélius.

Domnul de Charny se aplecă în afara portierei; la câteva sute de paşi se vedea lucind o lumină în noapte. Mişcarea domnului de Charny nu-i scăpă lui Belle-Rose.

— Domnule, spuse el cu un accent ferm şi sec, vă jur că vă omor ca pe un câine, nu la primul strigăt, ci la primul gest.

— Şi dacă din întâmplare nu va putea face asta Belle-Rose, vă omor eu, adăugă Cornélius.

Domnul de Charny nu se îndoi de adevăr, după

tonul celor doi călăreţi; se înfundă într-un colţ, ca un mistreţ încolţit, şi nu mai mişcă. Ajunseră la popasul de poştă unde totul era pregătit dinainte, la Franconville. Caii înspumaţi fură deshămaţi; la Déroute şi Grippard descălecară repede, înlocuindu-i la portierele caretei pe Belle-Rose şi Cornélius, care-şi schimbară la rândul lor caii. Pe drum nu erau decât rândaşii de la grajduri, aproape adormiţi; ploaia cădea în rafale. Domnul de Charny se resemnă. Goniră apoi până la Saint-Dénis, schimbară din nou caii şi caleaşca îşi continuă drumul spre Paris. După cinci sute de paşi, Belle-Rose îşi flutura mâna spre domnul de Charny.

— Compania dumneavoastră ne-a slujit de escortă; ea ne-a dat libertatea, iar noi vă lăsăm viaţa, şi suntem chit. Să încercăm acum să nu ne mai întâlnim.

În timpul acestui mic discurs, la Déroute şi Grippard tăiară legătura cailor cu caleaşca, silindu-i cu pistoalele în mână, pe surugii să descalece. În clipa când Belle-Rose slăbi frâul, porniră cu toţii în goană. După un minut, zgomotul galopului lor grăbit se pierdea printre miile de zgomote ale furtunii. Când domnul de Charny ajunse la poarta Saint-Dénis, nu văzu nimic. Cei patru călăreţi dispăruseră ca nişte arătări. La un sfert de leghe de Paris, Belle-Rose se întoarse brusc spre dreapta, revenind la Saint-Dénis pe un drum izolat şi lăsându-l pe domnul de Charny să zorească înaintea lor. În zori, cei patru fugari ajunseră la Chantilly, unde întrebară de domnul de Pomereux. Tânărul gentilom se ospăta cu veselie, încălţat cu cizme de campanie şi împintenat; îl primi pe Belle-Rose cu braţele deschise.

— Ei, bravo! exclamă el, mă aşteptam la o ispravă din partea voastră. La drept vorbind nu prea ştiam cum vă veţi descurca, dar eram aproape sigur că de vemt veţi veni.

Când îi povestiră ce întreprinseseră pentru a părăsi mănăstirea, domnul de Pomereux râse pe săturate.

— Supărător e doar că nu s-a apărat, adăugă el, aţi

fi avut un pretext să-l ucideţi.

Moartea domnului de Charny era, cu siguranţă, ideea fixă a domnului de Pomereux. Castelul din Chantilly era plin de gentilomii care se alăturaseră ca voluntari casei de Condé. Peste tot vedeai numai lachei, valeţi, ostaşi şi tineri nobili ce nu moşteneau decât capa şi spada, cu toţii în marea agitaţie dinaintea plecării.

— Aţi sosit la timp, le spuse domnul de Pomereux; ordinul de plecare ne-a venit azi-dimineaţă. Regele şi prinţii ne vor găsi la Compiègne. Veţi fi primiţi ca voluntari şi nu mai aveţi de ce vă teme.

Cei mai grăbiţi plecară chiar pe la prânz. Echipajele îi urmară curând după aceea, iar grosul trupei porni pe la ora două. Belle-Rose şi Cornelius călăreau alături de domnul de Pomereux, care nu mai putea de bucurie. Nu era mai puţin încântat de răsunătorul eşec al domnului de Charny, ca de plăcerea de a-i vedea pe cei doi tineri în tovărăşia sa. La Déroute şi Grippard, drepţi în şaua serios armată, trăncăneau ca două coţofene. Drumul pe care o luară era plin de trupe, de furgoane, de bagaje, de căleşti, de călăreţi. Escadroanele se întâlneau dispuse în şiruri lungi; la fel, batalioanele desfăşurându-se ca panglicile, răsunătoarele convoaie de artilerie grea. La vederea tunurilor, la Déroute se îmbujoră de plăcere. Îşi îndreptă calul spre unul din ele, un frumos tun de bronz împodobit cu flori, şi-i mângâie chiulasa lucitoare şi avântata.

— Dacă aş fi regele Franţei, zise el, aş avea mereu o duzină de tunuri în jurul meu, toate încărcate, iar din timp în timp le-aş pune să tragă, ca să le ascult muzica.

Ţăranii alergau pe drum ca să privească defilarea regimentelor şi companiilor de gentilomi care mergeau la război, frumoşi, zâmbitori şi gătiţi ca de bal. Când străbăteau satele, tot poporul din partea locului ieşea în calea ostaşilor, femeile se aplecau peste pervazul ferestrelor, fetele surâdeau, copiii alergau în frunte, imitând bătaia tobelor, iar bărbaţii, stârniţi de

sonoritatea fanfarelor, ar fi vrut să arunce sapa şi să ia muscheta în mina. Mai era şi spectacolul de prin oraşe. Locuitorii îi luau pe sus pe ostaşi, iar a doua zi puteai vedea la cocardele pălăriilor şi la garda spadelor bucheţele de flori şi funde, amintiri ale gentilomilor din dragostea lor de-o noapte. În toată frumoasa ţară a Franţei, atât de bine pregătită de război, această desfăşurare militară deştepta entuziasm în mărşăluirea-i spre hotare, în mijlocul strigătelor de bucurie, cântecelor şi serbărilor. Niciun accident nu întuneca marşul. Erau atâtea trupe, atâţia voluntari, atâtea echipaje, atâţia tineri nobili porniţi să-şi cucerească faima, încât nimeni nu-i lua în seamă în mod deosebit pe Belle-Rose şi Cornelius. Treceau şi ei drept ostaşi porniţi să-şi încerce norocul. Casa regală îşi avea sediul la Compiègne, unde avea să vină şi Ludovic al XIV-lea. Totul era ca un fulger care sparge norul. Franţa întreagă aştepta nerăbdătoare mari evenimente ce-ar fi făcut să se cutremure alte regate din temelii. Când domnul de Pomereux şi Belle-Rose ajunseră la graniţă, Flandra era o pădure de baionete. Grosul armatei se strânsese la Charleroi. Ajungând la Arras, Belle-Rose află de la un vagmistru unde era cantonomentul domnului de Luxembourg. Generalul se instalase spre

Marchienne-le-Pont. Belle-Rose îi înştiinţă pe Cornélius şi la Déroute, şi plecă noaptea, după ce-şi luase rămas bun de la domnul de Pomereux.

— Succes! îi urase contele; dacă ai vreun necaz, nu mă uita.

— Nicio grijă! replică la Déroute, noi suntem din regimentul La Fierté; oamenii domnului de Charny n-au de-a face cu artileria.

De-a lungul drumului urmat, Arras-Marchienne, pe câmpiile înflorite străluceau mii de focuri. În liniştea nopţii se auzeau cântecele soldaţilor care petreceau în bivuacuri. Curierii treceau în galop, ducând ordine la diverse corpuri de armată, iar în plin întuneric regimente

tăcute avansau în câmpie ca nişte uriaşi şerpi boa. Comandamentul corpului de armată al domnului de Luxembourg era chiar pe graniţă. Ordinea şi activitatea domneau peste tot. Ilustrul comandant, care avea într-o zi să-i urmeze prinţului de Condé şi vicontelui de Turenne, ca nume răsunător întru cinstirea drapelului Franţei, stabilise printre ostaşii săi o disciplină rigid de exactă. Nepăsător, instabil şi înclinat spre voluptate în viaţa particulară, se manifesta în armată cu o rigoare, o fermitate şi o activitate susţinută, care impuneau respect şi ascultare. Privirea sa avea acea siguranţă netă, caracteristică marilor generali; vitejia sa o egala pe aceea a prinţului de Condé, pe lângă care, sub numele de domnul de Bouteville, îşi făcuse ucenicia armelor. Dacă nu ajunsese încă la fapte mari, nu câştigase încă marile bătălii care aveau să dea răsunet numelui său, încă din primele campanii strălucitoarele sale calităţi erau vădite. Comandanţii îl stimau, soldaţii aveau încredere în el. Pe măsură ce Belle-Rose înainta spre Marchienne, priveliştea împrejurimilor îi amintea unul din cele mai teribile episoade ale vieţii sale, atât de zbuciumate. Zări din vârful unui dâmb micul pavilion de unde îşi luase un trist rămas bun de la Geneviève; iar pe o denivelare a malului scăldat de Sâmbre, locul lugubru din care domnul de Villebrais înălţase spre cer cele trei strigăte de agonie. Bătrâna salcie era tot acolo, muindu-şi coroana despletită în apă. Ajungând la Marchienne-le-Pont, Belle-Rose găsi reşedinţa domnului de Luxembourg înconjurată de ofiţeri şi aghiotanţi. Se crăpa de ziuă, iar primele raze deşteptaseră marele stup în care zumzăiau douăzeci de mii de soldaţi. Caii înşeuaţi tropăiau în jurul ţăruşilor. Domnul de Luxembourg expedia scrisori oficiale. Trebuia să ai un ordin la mâna ca să poţi pătrunde până la el. Belle-Rose descălecă; la Déroute nu se mai sătura privind cantonarea artileriei grele, corturile, armele strânse mănunchi; mii de exclamaţii nebuneşti îi ieşeau din gură. Recunoscu trei-patru

subofiţeri care serviseră în regimentul La Fierté şi trepida de nerăbdare. În momentul când simţea că nu se mai poate opri să nu-l bată pe umăr pe unul dintre ei, un ofiţer urmat* de o ordonanţă sosi în galop în mijlocul celor din jurul locuinţei generalului. Figura îi era veselă şi plină de însufleţire.

— Frate! strigă Belle-Rose.

— Domnule colonel! strigă la Déroute, care rămăsese nemişcat, cu mina ridicată şi piciorul înainte.

La cele două strigăte, domnul de Nancrais, căci el era, se întoarse şi-i recunoscu îndată şi pe sergent, şi pe căpitan.

— Belle-Rose! izbucni la rândul său.

Sărind din şa, se aruncă în braţele lui Belle-Rose, trecu ce urmă din braţele sale în braţele lui Pierre.

— În sfârşit, zise domnul de Nancrais, ghearele s-au descleştat!

— Mai bine zis, am scăpat din gheare.

— Foarte bine, fir-ar să fie! Nu vei mai avea de-a face cu ele. Armata este un adăpost sigur.

— Este un paradis! murmură la Déroute.

Domnul de Nancrais zâmbi, privindu-l pe sergent.

— Iar tu, reluă el, dacă te-ar căuta, ai o halebardă să te aperi.

Domnul de Nancrais îl luă cu el pe Belle-Rose, conducându-l în apartamentul domnului de Luxembourg. La numele colonelului, generalul se întoarse spre uşă:

— Aveţi un ordin? întrebă el.

— Am, răspunse domnul de Nancrais, scoţând o scrisoare oficială din buzunar; în curând, domnule duce, adăugă el, veţi avea nenumărate prilejuri să vă dovediţi curajul, luptând împotriva duşmanilor regelui şi ai regatului; aveţi, acum, un alt fel de prilej: să vă dovediţi generozitatea. Iată un ofiţer care cere protecţia dumneavoastră.

— Căpitanul Belle-Rose! exclamă ducele.

Şi-l îmbrăţişă călduros pe tânărul bărbat.

— Mi-aţi cerut sprijinul, iar sprijinul meu nu vă va lipsi; eu am pricinuit răul, eu îl voi îndrepta.

Belle-Rose vru să-l întrerupă, dar domnul de Luxembourg îl opri cu un gest.

— Desigur, spuse el, am făcut tot ce-am putut, dar de vreme ce n-am reuşit, înseamnă că n-am făcut nimic. Incendiul de la mănăstirea călugăriţelor benedictine de pe strada Cherche-Midi şi răpirea doamnei d'Albergotti au făcut să eşueze demersurile mele în momentul când, poate, urmau să reuşească. Regele a văzut în asta un atentat împotriva religiei şi ştiţi părerea lui în această privinţă. Am tăcut, sperând că va uita. Dar acum a venit războiul şi spada poate cuceri orice.

— Voi încerca, replică Belle-Rose, cu un zâmbet plin de mândrie.

— Ocaziile nu-ţi vor lipsi, prietene Jacques, reluă ducele, pe care vederea lui Belle-Rose îl întinerea cu zece ani. Mi s-au povestit isprăvi de-ale tale care dovedesc cu prisosinţă că mâna nu ţi s-a levenit pe timp de pace. Fă ceea ce se cuvine să faci şi vei fi cel mai tare. Eşti printre noi, rămâi aici; armata este o mare familie, iar toţi ostaşii sunt fraţi între ei. Vino la mine dacă nu eşti lăsat în pace: de-ar fi să-mi las spada, şi tu tot vei rămâne invulnerabil în tabăra mea.

Domnul de Luxembourg deschise scrisorile aduse de domnul de Nancrais, ochii i se aprinseră în timp ce le parcurgea, iar obrajii i se împurpurară.

— Asta înseamnă război, domnilor! strigă el cu glas vibrant. Regele îşi trece în revistă trupele, iar noi vom trece în curând frontiera.

După ce se retraseră, Belle-Rose şi domnul de Nancrais găsiră grupuri de ofiţeri care îi aşteptau la intrarea reşedinţei. La vestea că războiul e gata să izbucnească, vitejii gentilomi izbucniră în strigăte entuziasmate. Vestea se răspândi în tabără cu viteza fulgerului, îmbătându-i pe ostaşii care, cu pălăriile în vârful baionetelor, se îmbrăţişau furtunos. Când se lăsă

seara, se aprinseră focurile pe tot frontul, iar tabăra arăta ca un uriaş furnicar de soldaţi aţâţaţi de febra luptei apropiate. Ceea ce prevăzuse domnul de Luxembourg se şi împlini: ofiţerii care luptaseră împreună cu Belle-Rose în acelaşi corp de armată, în 1668, l-au primit ca pe un frate de arme, prezentându-l noilor lor camarazi. La nevoie, căpitanul ar fi găsit cincizeci de spade gata să-l apere şi nenumărate corturi care să-l adăpostească. Regimentul La Fierté, în care îşi făcuse ucenicia, câştigându-şi acolo şi primul grad militar, îl înconjură cu însufleţire: tânărul nici nu mai ştia cui să strângă mâna mai întâi, soldaţi şi ofiţeri nu-i uitaseră curajul şi cinstea. Pierre nu-l părăsise pe domnul de Nancrais, care-l luase pe lângă el. Devenise caporal, apoi sergent, şi dorea cu orice preţ să ajungă căpitan. După o oră, la Déroute apăru şi el, însoţit de o duzină de sergenţi recrutaţi dintre vechile-i cunoştinţe.

— Iertarea noastră se află în vârful spadei, îi spuse Belle-Rose.

— Atunci am dobândit-o! răspunse calm la Déroute.

În noaptea aceea sergentul dormi sub un tun.

L!

RINUL

Invadarea Olandei în 1672 a fost ca „un trăsnet iscat 1 con senin”, ca să folosim expresia cavalerului Temple. O sută de mii de oameni lăsară, deodată, în urmă cantonamentele din Flandra şi, trecând râurile Sâmbre şi Meuse, pătrunseră în Ţările de Jos. Armata cuceri mai întâi oraşele Rhimberg, Orsoy, Wesel, Burich, fugărind spre interior inamicul înspăimântat. Izbânzile succedându-se repede, îi înflăcărară şi mai mult pe ofiţeri; ţinutul Liège odată supus, porţile republicii erau deschise; trupele franceze lăsară deoparte Maestricht, al cărui asediu ar fi întârziat marşul victorios. Fortăreaţa de la Grol fusese cucerită de domnul de Luxembourg când, la 12 iunie, regele Ludovic al XIV-lea în persoană sosi pe malurile Rinului. Prinţul de Condé îl însoţea; ducele de

Luxembourg se întâlni cu marele comandant. Rinul a fost trecut, între rege şi Amsterdam nemairămânând decât râul Issel.

Belle-Rose şi la Déroute se grăbiseră, îndată după capitularea oraşului, Grol, să ajungă la cartierul general, unde prezenţa regelui şi a prinţului de Condé atrăsese un mare număr de voluntari. Din înălţimile Scherenbergului se vedeau apele Rinului şi Isselului, Welaw-ul şi Belaw-ul; insula era apărată de fortul Schenck şi ocrotită de Wahal, al cărui curent impetuos stânjenea atacul. Prinţul de Orania îl lăsase pe malul drept al Rinului pe Montbas, unul din locotenenţii săi, comisar general al cavaleriei, cu opt regimente strânse în trei tabere care supravegheau trecerile de la fortul Schenk până la Amhern; una la Hussen, alta la Borgschott şi a treia la Tolhus. În spatele acestor tabere se întindea un teren nisipos, cu o reţea de diguri, plin de mărăcinişuri şi de şanţuri. Cete de călăreţi forfoteau întruna pe mal, observând operaţiunile trupelor franceze, cărora nu le mai rămăsese pentru a pătrunde în inima Olandei decât spaţiul dintre Amhern şi fortul Schenk. Mai sus curgea Wahal-ul, rapid ca un torent; mai jos erau punctele de apărare a mai multor forturi, în noaptea dinaintea sosirii regelui, Belle-Rose se sculă şi ieşi din cort. Se mişcă cu atâta prudenţă, încât nici la Déroute, care moţăia într-un colţ, nu-l auzi. La câţiva paşi, Belle-Rose luă calul de frâu, îi înfăşură copitele în pânza şi se îndepărtă de tabără. După ce trecu de ultimul post de pază, porni la galop, în direcţia fluviului. Copitele calului loveau pământul fără zgomot. Pe malul celălalt se vedeau focurile taberelor olandeze, iar în tăcerea nopţii se auzeau semnalizările santinelelor care îşi răspundeau. Apa Rinului curgea cu un freamăt surd. Belle-Rose îşi îndreptă calul chiar pe malul fluviului, urmându-i încet şerpuirea şi ţinându-se aproape culcat pe gâtul calului. Trecuseră trei-patru ore de când părăsise tabăra, când o salvă de tun îl trezi pe sergent cu violenţă. La Déroute

deschise ochii şi privi în jur; nu era nimeni în cort, dacă nu ţinem socoteală de Grippard, care sforăia înfăşurat în manta. Cornélius se afla în timpul acesta cu domnul de Nancrais. O altă salvă de tun îl trezi pe la Déroute din amorţeală; sări în picioare şi, lăsându-l să doarmă pe Grippard, ieşi din cort. Detunături după detunături, auzindu-se de pe malul celălalt, îl făcură să alerge spre Rin; nu se îndoia că Belle-Rose, pornit în cine ştie ce ispravă riscantă, se îndreptase în aceeaşi direcţie. Apropiindu-se de mai, zări un călăreţ care venea spre el în galop. Cu tot întunericul, la Déroute îl recunoscu pe Belle-Rose.

— Hei, căpitane, strigă el, dumneavoastră aţi stârnit larma de-acolo?

— Pe legea mea, se prea poate, îi răspunse Belle-Rose.

Abia sfârşise de vorbit când o fulgerare lumină turnul

Tolhus iar o ghiulea sfărâma trunchiul unei sălcii la douăzeci de paşi de ei.

— Acum sunt sigur, reluă la Déroute calm. Ah, Doamne, ce ud sunteţi! De unde veniţi?

— De unde să vin? Din Rin, după câte vezi, replică Belle-Rose, storcându-şi mantaua şiroind de apă.

— Baia asta a fost şi cu muzică, dar nu pricep la ce v-a trebuit?

Belle-Rose zâmbi.

— Când eram copil, răspunse el, cu mâna pe umărul sergentului, tata, omul acela de ispravă, mă punea să citesc adesea dintr-o carte groasă şi veche unde stau scrise lucruri bune. Şi-n cartea asta era o frază care mi-a atras atenţia încă de pe atunci şi de care nu am uitat.

— Ce frază?

— „Caută şi vei găsi”.

— Şi ce-i cu asta? întrebă la Déroute, străduindu-se să priceapă ce legătură ar putea fi între olandezi şi

cartea citită de Belle-Rose.

— Înseamnă că am căutat şi am găsit.

La Déroute, a cărui inteligenţă nu era înclinată spre parabole, renunţă să se mai întrebe; Belle-Rose nu era nici mort, nici rănit, restul nu-l interesa. Când intrară în cort, Grippard tot mai dormea. La a treia salvă de tun deschise ochii o clipă şi adormi iarăşi, visând că îi cânta un greier. De cum îşi schimbă hainele, Belle-Rose se duse la domnul de Luxembourg. A doua zi, prinţul de Condé instală două baterii, dispunând să se facă un pod de vase. De pe înălţimile Scherenbergului, Ludovic al XIV-lea examina poziţiile inamice. În timp ce se amplasa artileria care trebuia să acopere operaţiunile militare, domnul de Luxembourg se apropie de domnul de Condé, vorbindu-i în şoaptă câteva clipe. Prinţului îi scăpă o exclamaţie de surpriză.

— Eşti sigur de omul acesta? întrebă el repede.

— Sigur ca de mine însumi, răspunse ducele.

— Ei bine, să încerce! hotărî prinţul.

Belle-Rose era la câţiva paşi de generali, urmărindu-le din ochi convorbirea. Alergă la un gest al domnului de Luxembourg.

— Iată, monseniorul prinţ de Condé îţi dă mâna liberă; porneşte, deci.

Belle-Rose salută fără un cuvânt, trăgându-şi spada pentru onor.

— Ei, domnule, adăugă prinţul, e o acţiune cam îndrăzneaţă care ar putea costa, fără niciun rezultat, viaţa unor oameni de nădejde. Înainte de orice, ai grijă să nu iei cu dumneata decât foarte puţini oameni.

— Daţi-mi zece ostaşi, dacă se poate, alteţă, replică Belle-Rose.

— Vei avea şi douăzeci şi, dacă acţiunea este posibilă, vom fi şi noi în curând lângă dumneata. Ca soldat, aş veni îndată, ca general, trebuie să aştept.

Belle-Rose porni ca o săgeată. Zece cuirasieri din regimentul domnului de Revel, zece voluntari din gărzile

personale şi trei-patru ofiţeri din suita prinţului îl urmară. Nu se ştia exact mersul acţiunii, dar se prevedea. După el, veneau Cornélius, la Déroute şi Grippard. Ajunşi la mal, se întâlniră cu mai mulţi gentilomi, printre care şi domnul de Pomereux. Tânărul ofiţer arbora cel mai frumos costum al său, sperând că va lupta după placul inimii. Eghileţi şi panglici îi puneau eleganţa în evidenţă.

— Încotro alergaţi? le strigă domnul de Pomereux.

— Într-acolo, răspunse Belle-Rose, arătându-i turnul din Tolhus cu vârful spadei.

— Vreţi să treceţi Rinul?

— Chiar aşa.

— Călare?

— Şi încă cum!

— Imposibil! exclamară doi-trei gentilomi.

— Haideţi cu mine şi veţi vedea.

— Dacă ar fi treabă uşoară, n-ar avea rost să încercăm! zise contele.

— Atunci să mergem! se hotărâră şi alţii, scoţându-şi săbiile din teacă.

Domnul de Pomereux călărea acum lângă Belle-Rose. Mica trupă se aruncă în apă. Îndrăzneţii erau domnul de Maurevert, contele de Sauâx, marchizul de Thermes, ducele de Coislin, prinţul de Marcillac şi alţi tineri din nobilimea de frunte. Pe malul opus se zăreau trei escadroane olandeze în formaţie de luptă; în turnul de la Tolhus, tunarii erau la posturi, cu fitilul aprins. Abia intraţi cu zece paşi în fluviu, la Déroute se lovi peste frunte.

— Bun! grăi el, pe partea asta a vadului se poate trece.

Înţelesese rostul parabolei.

— Ei vezi! răspunse Belle-Rose, nu crezi că Biblia are dreptate?

Trupa, numărând vreo patruzeci de oameni, înainta râzând zgomotos.

— Dacă e să murim, cel puţin să murim veseli, spuse domnul de Pomereux.

Cavalerişţii de meserie, cu zale şi mai greu înarmaţi, rămaseră mai în urmă; voluntarii, puşi cu înflăcărare să facă fapte măreţe, erau primii. Uneori înaintau prin vad cu apa până la burta cailor; alteori apa le ajungea la centură. Escadroanele domnului de Revel aşteptau pe ţărm doar semnalul de luptă.

— Ăsta soldat hotărât! zise prinţul de Condé. Priviţi-l, e în frunte.

— Oh, va atinge ţinta! O va atinge! repeta domnul de Luxembourg, care tare ar mai fi vrut să se arunce şi el în Rin.

Către mijlocul fluviului, un cavalerist înzăuat, pierdu terenul şi fu înghiţit de valuri; altul, dintr-o gardă personală, veni la rând… Puţin mai departe, calul unui voluntar căzu, lovindu-l pe domnul de Pomereux, care se clătină; dar printr-un efort violent, contele îşi redresă calul; animalul, îmboldit de pinteni, făcu un salt şi trecu peste crupa celui căzut; voluntarul şi calul său se rostogoliră în apă, fluviul trecu peste capetele lor.

— Înainte! strigă contele.

— Înainte! repetară gentilomii cu spada ridicată.

— Mde! mormăi Grippard, cred că suntem unul contra douăzeci, şi ei ţin poziţia.

— Înaintează şi pe urmă gândeşte-te! Ce, copilandrul ăsta stă să se gândească? bombăni la Déroute, arătându-i-l lui Grippard pe cavalerul de Vendôme, care îşi îmboldea calul cu vârful spadei ca să înoate mai iute.

Cavalerul de Vendôme avea pe-atunci şaptesprezece ani. Grippard se întări în scări şi, ruşinat de cele spuse, urmă exemplul cavalerului. Văzând mica oaste care avansa cu atâta îndrăzneală asupra lor, cele trei escadroane olandeze coborâră la fluviu şi intrară în apă până la şeile cailor. În acelaşi moment prinţul de Condé făcu un semn şi domnul de Revel se aruncă în râu

în fruntea cavaleriştilor înzăuaţi. Trei sferturi din lăţimea râului fuseseră străbătute, trecerea nu mai era problematică.

— E un soldat viteaz şi, dacă nu va fi omorât, îl vom prezenta regelui, spuse prinţul de Condé domnului de Luxembourg.

Belle-Rose şi ceilalţi viteji care-l însoţeau nu se înspăimântară de inferioritatea lor numerică. Îndemnându-şi caii, înfruntară cu hotărâre inamicul, strigând „trăiască regele!” Pistoalele erau ude, le rămâneau doar spadele, dar le mânuiau cu însufleţire. În primele clipe ai fi zis că mina aceasta de oameni înainta cu singura şansă de a fi nimicită. Dar s-a întâmplat ce se întâmpla adesea în război; la mare primejdie îndrăzneala celor puţini îi derutează pe cei mulţi. Olandezii deschiseră focul, dar îndată se împrăştiară în dezordine. Caii francezilor îşi înfipseră copitele în mal, iar cei patruzeci de călăreţi se aruncară asupra adversarului. Urmă o luptă corp la corp într-o învălmăşeală cumplită.

— Suntem între apă şi foc! exclamă la Déroute, cu obrajii roşii de încântare;

— Mai bine stingem focul, decât să bem apa, glumi domnul de Pomereux, luptând din plin unde era rezistenţa mai mare.

Din turnul Tolhus, de unde nu se crezuse de cuviinţă să se tragă asupra lui Belle-Rose şi a micii sale oşti, se deschise focul asupra cavaleriei domnului de Revel, urmată de două escadroane ale domnului de Pilois şi alte două ale domnului de Bligny. Ghiulelele şi schijele biciuiau apa; în fiecare clipă câte un călăreţ se pierdea în fluviu. După câteva momente se crea o învălmăşeală nemaiporn enită. Caii sforăiau în Rin, lunecau, cădeau şi se îngropau în valuri; rândurile se rupseseră, călăreţii luptau la întâmplare, cu ochii la încrâncenarea de pe malul opus; fluviul era plin de morţi duşi de apă şi de răniţi ce ridicau braţele la cer, de drapele părăsite, de cai ce se zbăteau în agonie. Cavalerul de Sallar, atins de un

glonţ, căzu din şa, prăbuşindu-se în apele înspumate ale Rinului; calul contelui de Nogent se răsturnă şi-şi trase stăpânul la fund, iar curentul îi duse la vale pe amândoi. Un glonţ nimeri în frunte calul unui stegar al cavaleriei grele, domnul de Brasăalay; viteazul tânăr sări în fluviu şi înotă cu un singur braţ, ţinând sus drapelul. Domnul de Pomereux îl zări şi intră în fluviu, ajutându-l să urce pe mal, apoi se întoarse la luptă. În acest timp cavaleriştii veneau vije29 – Eelle-Rose lios unii după alţii; domnul de Revel, rănit şi însângerat. Însufleţea ostaşii şi, comasându-i, căzu asupra olandezilor ce se împrăştiau descurajaţi. Spada lui la Déroute era plină de sânge până la gardă. Belle-Rose îşi croia calea drept înainte. Cornélius şi Grippard loveau şi cu vârful. şi cu latul spadei. Domnul de Nancrais venise cu cavaleria domnului de Revel, dar acum ajunsese dintr-un salt lângă Belle-Rose. Domnul de Pomereux pornise în urmărirea fugarilor, doborând la dreapta şi la stânga cu măciulia spadei.

— Hei, iepuraşilor! întoarceţi-vă puţin să vă vedem la faţă, le striga el pe jumătate în serios, pe jumătate în glumă.

Olandezii se strânseră în spatele gardurilor vii şi al palisadelor cu care locotenentul Wurts din Montbas înzestrase infanteria. Trompetele răsunară, iar ostaşii risipiţi se strânseră iarăşi în jurul steagurilor. În faţa escadroanelor franceze se aflau postaţi patru-cinci mii de oameni ocrotiţi de numeroase şanţuri şi întăriturî; înainte de a-i ataca, era necesar să se desfăşoare în linie de luptă. Tunul bateriilor franceze de pe celălalt mal al Rinului lovea acum turnul fortului Tolhus, protejând trecerea trupelor de întărire. Prinţul de Condé nu mai avu răbdare şi se urcă într-o barcă împreună cu domnul de Luxembourg, cu ducele de Enghien şi cu ducele de Longueville; caii îi urmau înot. Două regimente de cavalerie se pregăteau să intre în fluviu. Când prinţul de Condé însoţit de gentilomii din suita sa ajunseră pe plaja

plină de cadavre, escadroanele domnului de Revel, ale domnului de Pilois şi ale domnului de Bligny erau angajate împotriva adversarilor ieşiţi din întăriri spre a-i susţine pe fugari. Francezii luptau cu o impetuozitate extraordinară, unul contra zece, iar olandezii, cu consternare, întrucât nu se aşteptaseră la un atac atât de violent şi de brusc. Prinţul de Condé şi ducele de Luxembourg luară spadele în mina şi, ca pe vremea când se războiau împreună împotriva domnului de Turenne în Flandra, se repeziră ca taurii contra duşmanului. Înfrigurarea luptei îi stăpânea. Văzându-le sosirea, din mijlocul călărimii franceze izbucniră strigăte de en tuziasm. Cavalerul de Vendôme se năpusti asupra unui ofiţer olandez şi-l doborî dintr-o lovitură de spadă, îi luă drapelul şi, purtând trofeul, îşi continuă atacul temerar; marchizul d'Aubusson vru să-l urmeze, dar căzu, lovit de an glonte în inimă; ducele de Longueville sări peste trupul muribundului şi ajunse în primele rânduri. Domnul de Nancrais, Belle-Rose, Cornélius, la Déroute şi Grippard alcătuiau ca un antic berbec de piatră ce deschidea spărturi în rândurile duşmane. Domnul de Pomereux era peste tot deodată, alegându-şi adversarii şi improvizând dueluri izolate în toiul bătăliei. Când vedea o mişcare deosebită într-un loc, Belle-Rose îşi părăsea prietenii şi alerga acolo unde primejdia era mai mare, menţinând avantajul câştigat de la începutul operaţiunii. Vedeai la el şi vitejia soldatului, şi ochiul comandantului; era urmat cu entuziasm şi ascultat cu încredere oarbă. Turnul fortului Tolhus îşi încetă în curând focul; era distrus, învins. Cele două baterii ale prinţului de Condé îşi întoarseră tunurile fumegânde spre câmpia unde forţe olandeze aşteptau dincolo de palisade şi garduri vii. Asaltul decisiv era declanşat; aproape că nu mai depindea de comandanţi să-l oprească; de fapt, niciunul dintre ei nu se gândea la una ca asta şi, departe de a dori să-şi reţină oştile, le-ar fi îndemnat, de-ar mai fi fost nevoie. Prinţii de sânge luptau alături de ofiţerii

voluntari. Prezenţa prinţului de Condé, a fiului său, ducele de Enghien, a ducelui de Luxembourg, a tânărului duce de Longueville transmitea soldaţilor, care porniseră să cucerească Rinul cu atâta vitejie, o ardoare de necrezut. Nici nu luau în seamă muschetele inamice care le răreau rândurile şi năvăleau grămadă spre fortificaţii; cel mai viteaz înainte, ceilalţi, îl urmau. Ofiţerii olandezi reuşiseră să restabilească o oarecare ordine în companiile lor, în care oamenii îşi închipuiau că toată armia franceză va cădea asupra lor; cavalerii olandezi strânşi în spatele primei tranşei trăgeau cu pistolul. Un glonţ făcu să zboare pălăria domnului de Pomereux, care salută cu spada.

— Iată o lecţie de politeţe pentru care ar trebui să mulţumesc acestor domni, exclamă el, dând pinteni calului, care necheză de durere şi sări peste tranşee.

Vreo treizeci-patruzeci de gentilomi, printre care prinţul de Condé şi ducele de Enghien, se aruncară cu spada în mâna asupra unui pilc de cavaleri olandezi. Cavalerii îi întâmpinară cu focuri de muschetă. În momentul când duceau muscheta la ochi, Belle-Rose se repezi în faţa prinţului de Condé, acoperindu-l cu trupul său. Gloanţele şuierau, iar calul silit violent să se cabreze, sări lovit de moarte. Trei-patru gentilomi francezi căzură din şa iar prinţul de Condé scăpă spada din mină, un glonţ rătăcit îi rupsese braţul; lângă el, marchizul de La Force căzu sub picioarele cailor; Belle-Rose ridică spada prinţului şi i-o întinse.

— Dă-mi-o, domnule, dă-mi-o! strigă prinţul luând spada cu stânga, să le arătăm nemernicilor că fierul è mai tare decât plumbul.

Şi trecând peste leşul marchizului de La Force, se năpusti spre olandezii care-şi întoarseră caii către fort. După cincizeci de paşi, soldaţi, gentilomi, învingători şi învinşi, călăreţi şi infanterişti ajunseră de-a valma la fortificaţii. Domnul de Nancrais vru să-şi cedeze calul domnului de Luxembourg, care şi-l pierduse, dar acesta

refuză. La Déroute, văzându-şi ambii comandanţi înaintând pe jos, descălecă şi el. Domnul de Pomereux cucerise un drapel şi lupta alături de ducele de Longueville, depăşindu-l Tânărul duce se avânta să ajungă la fortificaţii înaintea contelui.

— La Versailles, vă voi lăsa întâietatea, scumpul meu duce, spuse domnul de Pomereux râzând; acum, am lăsat regulile etichetei dincolo de Rin.

Tocmai glumea astfel când infanteria olandeză ochi. În front. La vederea lungului şir de muschete, la Déroute sări ca un leu asupra domnului de Nancrais şi a lui Belle-Rose, culcându-i la pământ cu violenţă.

— Capul jos! strigă el cu glas tunător domnului de Pomereux, care atinsese palisadele.

— Un gentilom capul nu-şi pleacă! replică domnul de Pomereux.

Domnul de Longueville îl ajunse din urmă şi înaintară amândoi frontal. Muschetele se descărcară simultan. Sufiul morţii trecu peste oastea gentilomilor, secerându-i pe cei mai cutezători. Caii domnilor de Longueville şi de Pomereux săriră peste palisade, iar cei doi tineri viteji se rostogoliră în rândurile olandezilor, sparte prin avântul lor. Belle-Rose şi domnul de Nancrais se ridicară îndată în mijlocul unui nor de fum şi pătrunseră printre primii prin breşa deschisă. Olandezii fugeau în toate părţile; mulţi dintre ei, urmăriţi cu spada în coaste, căzură ucişi; se predară şi mai mulţi. Două regimente de cavalerie puseră stăpânire pe taberele duşmane părăsite. Domnul de Luxembourg îşi îndreptă privirea pătrunzătoare spre orizontul unde, prin vălurile aurite ale serii, se profilau clopotniţele din zece oraşe.

— Utrechtul este al nostru, zise el.

În acest timp, Belle-Rose, nemaivăzând picior de duşman în faţa lor, se înapoie. Un grup de gentilomi, negri de pulbere şi acoperiţi de sânge, înconjurau o năsălie pe care sta întins un ofiţer căzut în luptă. Erau prezenţi prinţul de Condé, ducele de Enghien şi cavalerul

de Vendôme; tânărul cavaler plângea ca un copil, după ce luptase ca un adevărat soldat, ducelui de Enghien îi luceau lacrimi mari pe obraji, prinţul de Condé îşi ştergea ochii cu mâna mutilată. Capul livid, muiat în sânge al ducelui de Longueville se odihnea pe un pat de steaguri. Pe chipul fără viaţă rămăsese întipărită expresia arzătoare şi mândră a tânărului viteaz. Moartea îl surprinsese chiar în momentul triumfului; căzuse ca un stejar doborât de trăsnet, dintr-o bucată. Gentilomii răniţi din preajmă se ridicară, salutând pentru ultima oară pe cel în al cărui viitor se puseseră atâtea speranţe, iar acum zăcea mort; prietenii rămaşi în viaţă se strânseseră într-un cortegiu tăcut şi dezolat. Belle-Rose îşi aminti deodată de strigătul lui la Déroute şi, nevăzându-l pe domnul de Pomereux acolo, se temu şi se grăbi spre locul unde îl zărise pe conte dispărând într-un nor de foc şi fum; îl găsi pe sergent susţinându-l pe braţe pe domnul de Pomereux. Chirurgul adus de Cornélius îi cerceta rănile.

— Vino la mine! îi zise contele cu glas stins, mă temeam că am să mor fără să-ţi fi strâns mâna.

Când Belle-Rose ajunse lângă el, domnul de Pomereux dădu la o parte mâna chirurgului.

— Sunt străpuns dintr-o parte în alta; ştiţi bine că nu mai e nicio speranţă, aşa că nu mă mai scormoniţi, domnule.

Chirurgul îşi şterse instrumentele şi se retrase fără un cuvânt.

— Asta zic şi eu răspuns, spuse contele cu un surâs.

Îi îmbrăţişă pe Belle-Rose şi Cornelius, strânse mâna lui la Déroute şi aşteptă moartea cu capul pe o tobă. Soarele cobora la orizont; nori roz înotau pe cerul luminos, măturat de un vânt călduţ. Privirea domnului de Pomereux părea să caute o imagine fugară; o calmă şi senină blândeţe îi destinse trăsăturile până atunci crispate de durere: citeai în ochii săi un gând fericit; surâsul înflori pe buzele-i decolorate.

— Mi se pare că moartea este o trezire; reuneşte pe cei pe care viaţa i-a despărţit.

Ochii i se stinseră, murmură numele Gabriellei şi muri. În acel moment mii de strigăte izbucniră pretutindeni, tobele băteau pe câmp, călăreţii îşi fluturau pălăriile în vârful spadelor, iar goarnele sunau. Ludovic al XIV-lea trecea Rinul.

LII

O RAZĂ DE SOARE

Inul fusese trecut. La venirea nopţii armata franceză îşi instală taberele pe malul drept; în faţa ei se întindeau pajiştile Olandei. Victoria încununase primul mare atac. Soldaţii însufleţiţi de lupta înverşunată se strângeau pe lângă focurile bivuacului să-şi povestească unii altora evenimentele zilei. În jurul clădirii unde se instalase Ludovie al XIV-lea se înghesuia o mulţime de ofiţeri. Cu toţii îşi riscaseră vitejeşte viaţa, şi, îmbătat de trecerea Rinului, gloriosul monarh vedea în această victorie prevestirea intrării sale în Amsterdam. Încă nu ştia că între el şi vechea capitală a Olandei se va întâlni cu Wilhelm de Orania. Generalii veneau să-şi prezinte omagiile regelui şi să-i primească ordinele. Sălile erau pline de uniforme strălucitoare; cei mai importanţi gentilomi ai Franţei se aflau aici, numai cei morţi lipseau de la întrunire. Toţi trecuseră Rinul, nimeni nu putea spune prin ce întâmplare nemaipomenită. Un om se aruncase în fluviu, o companie îl urmase, apoi un regiment, apoi o armată întreagă, ajungând cu spada în mină în liniile de apărare olandeze.

— Cunoaşteţi, domnilor, numele gentilomului care a descoperit vadul favorabil? întrebă regele, adresându-se celor care îl înconjurau.

— Sire, răspunse domnul de Luxembourg, este un ofiţer al armatei voastre; dar ofiţerul nu e gentilom.

— Dar, replică mândru Ludovic al XIV-lea, dacă îl numesc aşa, o fac fiindcă de fapt aşa trebuie să fie.

Domnul de Luxembourg se înclină.

— Numele său, insistă regele.

— Belle-Rose.

— Din ce regiment face parte?

— Din regimentul de artilerie La Forţe.

Ludovic al XIV-lea se gândi o clipă.

— Nu aud pentru prima oară vorbindu-se despre acest ofiţer, adăugă el.

— Nu, sire, am avut cinstea să vorbesc maiestăţii voastre despre o întâmplare care îl privea personal.

— Ah, da, îmi amintesc! Nu era vorba de incendierea unei mănăstiri şi de răpirea unei călugăriţe?

— Nu, sire. Persoane care îl urăsc pe Belle-Rose, fiindcă îmi este devotat, au denaturat faptele în ochii maiestăţii voastre. Belle-Rose şi-a eliberat logodnica, închisă acolo împotriva voinţei ei, şi s-a căsătorit cu ea îndată ce a fost liberă.

Ludovic al XIV-lea îşi cunoştea foarte bine meseria de rege; poza neîncetat în faţa curţii, în faţa Europei, în faţa lui însuşi. Acum i se prezenta ocazia de a împlini un act de justiţie în favoarea unui ofiţer care îşi făcuse cu vitejie datoria, căruia armata îi datora prima victorie; bunăvoinţa sa era, în definitiv, un act de reparaţie publică, emanând de la tron, conferind regalităţii rolul ei providenţial prin răsplătirea celor buni. Ludovic al XIV-lea profită de împrejurare.

— Bine, rosti el; ofiţerul care s-a luptat atât de frumos sub ochii mei nu poate fi vinovat de ceva. Mi-l veţi prezenta mâine.

Un murmur de admiraţie străbătu cercul curtenilor, iar regele putu, să citească pe toate chipurile expresia unei vii mulţumiri. Belle-Rose, prevenit de domnul de Luxembourg, era pregătit să se înfăţişeze regelui. Avea să se afle pentru prima oară în faţa suveranului al cărui nume umplea Europa de teamă, iar dacă în timpul unei lupte nu avea emoţii, inima îi bătea cu putere, în timp ce-l urma pe duce la reşedinţa regală. Aerul de supremă măreţie şi eleganţă ce-l caracteriza pe Ludovic al XIV-lea

îi tăie suflarea lui Belle-Rose; îngenunche, aşteptând într-o tăcere plină de respect.

— Ridicaţi-vă, domnule, vorbi regele; v-aţi purtat frumos ieri, şi vrem, înainte de a răsplăti bunele dumneavoastră servicii, ca toate urmele neplăcute ale trecutului să fie şterse. Ceea ce aţi fost, nu mai sunteţi; la Paris, veţi fi ceea ce voi face eu din dumneavoastră.

— La Paris! exclamă domnul de Luxembourg. Maiestatea voastră nu-şi aminteşte că domnul de Louvois îl urăşte pe Belle-Rose?

— Poate aţi uitat, domnule duce, dar vă veţi aminti, sper, că Ludovic al XIV-lea îl protejează pe acest tânăr, răspunse regele. Iar dumneavoastră, domnule, adăugă el, îndreptându-şi privirile spre Belle-Rose, veţi pleca îndată la Paris; vă însărcinez să-l puneţi la curent pe domnul de Louvois cu primele succese ale campaniei noastre. Scrisorile sunt sigilate şi îi vor fi remise de un ofiţer al Casei noastre. Mergeţi, şi reveniţi, domnule, locul vă este printre noi.

Nimeni din tot regatul nu se pricepea să fie atât de seducător şi fascinant ca Ludovic al XIV-lea, atunci când dorea; graţia şi demnitatea se întruneau în egală măsură, regele având de la natură acea nobleţe care pune în valoare cele mai mici gesturi.

— Sire, izbucni Belle-Rose, mi-aţi acordat acest loc în armata care luptă pentru maiestatea voastră; viaţa mea vă aparţine.

O oră după întrevedere, Belle-Rose primi scrisorile oficiale; se urcă în trăsura de poştă, după ce-şi luă rămas bun de la domnul de Luxembourg şi domnul de Nancrais.

— Nu te lăsa prea mult legănat de plăcerile de la Sainte-Claire d’Ennery, îi spuse zâmbind domnul de Nancrais.

— Oh, nicio teamă! replică la Déroute, îl însoţesc.

Îl lăsară în tabără pe Cornélius şi Pierre şi plecară.

Aveau întâlnire lângă Utrecht. Dacă la Déroute nu putea să-l părăsească pe Belle-Rose, Grippard, la rândul

lui, nu putea să se despartă de la Déroute. Unul era valet însoţitor, celălalt rândaş; între ei doi nu exista caporal sau sergent: nu se despărţeau ca umbra de om. Li s-a dat o diligenţă bună pentru a străbate distanţa mare dintre malurile Rinului şi Paris. Cu toate că Belle-Rose se întorcea în condiţii mai bune decât şi-ar fi putut dori, era copleşit de o tristeţe de neînvins, oricât s-ar fi silit să scape de ea, acelaşi văl sumbru îi învăluia gândurile. Moartea domnului de Pomereux atârna greu în întristarea lui. Viteazul gentilom îi dăduse atâtea dovezi ale devotamentului său cavaleresc, încât Belle-Rose se legase de el printr-o sinceră prietenie. Nu-şi amintea dacă moartea domnului d'Assonville îl umpluse de atâta deznădejde; încercase o durere adâncă şi de durată, dar nu aceeaşi tulburare pe care nu putea s-o înlăture. Ajunse chiar să-şi spună că era un presentiment al altor nenorociri, şi melancolia îi spori. Cele mai tari caractere sunt expuse stărilor depresive ce-şi au izvorul în străfundurile cele mai ascunse ale inimii; dar Belle-Rose era dintre aceia care sacrifică totul pentru împlinirea unei îndatoriri; lăsă la dreapta Sainte-Claire d'Ennery unde erau marile-i iubiri şi se îndreptă direct spre Paris. Trăsura, precedată de la Déroute, pătrunse în goană în curtea palatului domnului de Louvois. Belle-Rose coborî, rugându-l pe un uşier să-l introducă la ministru.

— Excelenţa sa lucrează cu domnul de Charny, răspunse uşierul.

— Spune-i atunci excelenţei sale că vin din partea maiestăţii sale Ludovic al XIV-lea, replică Belle-Rose.

— Pe cine să anunţ?

— Căpitanul Belle-Rose.

La acest nume domnul de Louvois tresări ca un leu surprins în vizuină.

— Căpitanul Belle-Rose! repetă învăluindu-l pe ofiţer în privirea-i aprinsă. Dumneavoastră veniţi la mine, dumneavoastră! Sunteţi foarte imprudent, domnule.

— Nu cred, monseniore! răspunse cu răceală Belle-

Rose.

— V-aţi pierdut memoria, trebuie să vă amintesc ce răfuieli avem împreună?!

— Ar fi mai bine, cred, să vorbim despre misiunea care mă aduce. Nu vi s-a comunicat, monseniore, că am venit din partea maiestăţii sale regelui?

Domnul de Louvois încruntă din sprâncene.

— Regele este în Olanda, domnule, răspunse el.

— De acolo vin şi eu, monseniore; iată scrisorile oficiale pe care maiestatea sa a binevoit să mi le încredinţeze.

Belle-Rose scoase documentele din buzunar, întinzându-le ministrului. Uimit, domnul de Louvois le luă fără să răspundă şi le deschise. Domnul de Charny stătea în picioare în cadrul unei ferestre, atent şi tăcut. La citirea scrisorii oficiale care îi anunţa trecerea Rinului, omul cedă locul ministrului. Domnul de Louvois se ridică cu figura radioasă.

— Olanda ne este deschisă! exclamă el. Zece oraşe cucerite şi Rinul trecut, într-o lună! Republica va fi ştearsă din rândul statelor. Aţi participat la această acţiune, domnule? reluă el, adresându-i-se lui Belle-Rose.

— Da, monseniore.

— Emmerick şi Reez sunt ale noastre?

— Domnul de Luxembourg le-a cucerit; acuma armata se îndreaptă spre Utrecht.

— Utrechtul va fi cucerit.

— Ştiu.

— Din toată Olanda nu mai rămâne încă în picioare decât Amsterdamul.

— Amsterdamul şi Wilhelm de Orania.

— Vor fi învinşi, domnule.

— Sper, monseniore.

— Domnul de Louvois vorbea cu entuziasm, făcând paşi mari prin încăpere; deodată, se opri în faţa lui Belle-Rose; expresia de triumf se şterse încet-încet de pe faţa sa. Ministrul, la rândul său, cedase locul omului.

— Am terminat cu afacerile regatului, domnule; îmi închipui că putem trece la ale dumneavoastră, reluă el.

— N-aţi citit totul, monseniore, răspunse Belle-Rose, indicându-i un mic plic sigilat pe care-l scosese dintre foile mari.

Domnul de Louvois rupse sigiliul şi parcurse scrisoarea. Faţa-i împurpurată deveni deodată de o paloare de moarte; mai mult căzu decât se aşeză în fotoliu. Domnul de Charny părăsi fereastra, venind lângă el.

— Citeşte, zise ministrul.

Domnul de Charny sfârşi lectura fără ca figura-i impasibilă să exprime vreo emoţie. În timp ce citea dispoziţiile regelui, domnul de Louvois se întoarse spre Belle-Rose.

— Treceţi, vă rog, domnule, în camera de alături, îi spuse repezit şi tremurând de furie; mă veţi revedea într-o clipă.

Belle-Rose salută şi ieşi.

— Ei, bine?! exclamă ministrul, îndată ce uşa se închise.

— Ei bine, suntem învinşi, monseniore! răspunse domnul de Charny.

— Colonel şi viconte, cu titlul de Malzonvilliers. Toate onorurile deodată! Pentru el, pentru Belle-Rose, un înalt grad militar şi titlu de nobleţe!

Domnul de Louvois tremura din cap până-n picioare iar buzele i se albiseră.

— De ce l-aţi lăsat să fugă?! strigă deodată cu violenţă.

— Omul ăsta îţi scapă ca peştele printre degete! Ştiţi bine, monseniore, replică domnul de Charny. L-am căutat la Paris, prin împrejurimi, peste tot; dispăruse fără urmă. Iar armata este un adevărat ocean.

— M-a sfidat în faţă, l-am avut în puterea mea şi mi-a scăpat. Ea, de asemeni, amândoi mi-au scăpat!

— Marchiza, pe care favoarea regelui o face

vicontesă, nu este tot la Sainte-Claire d’Ennery?

— Poate fi şi în Place Royale, în piaţa publică, autoritatea regelui o ocroteşte!

— Oh, mai există şi capitolul accidentelor!… continuă domnul de Charny.

Domnul de Louvois se înfioră; tonul cu care confidentul său pronunţase aceste cuvinte dezvăluia sensul lor cumplit.

— Evident, în faţa întâmplării sunt neputincios, şopti ministrul cu glas scăzut.

Un zâmbet sinistru lumină figura domnului de Charny.

— Există şi o putere oarbă, reluă confidentul, dar dumneavoastră sunteţi un ministru clarvăzător.

— Viconte de Malzonvilliers! mormăi domnul de Louvois. Colonel! Stăpân acum pe favoarea curţii! Uită-te bine ce scrie regele Ludovic. Vrea să-l salte cât mai sus şi-i ocroteşte soarta!

Ministrul citi de cinci-şase ori rândurile scrise de mina regelui.

— Domnule de Charny, spuse ministrul, întorcându-se supărat către gentilomul care pălise şi el, întâmplarea nu poate face nimic împotriva acestui om!

— Nimic astăzi, încheie rece favoritul. Dar întâmplarea e în mâinile dumneavoastră.

Domnul de Louvois sună din clopoţel, ordonând să fie introdus Belle-Rose.

Maiestatea sa vă vrea binele, domnule, pentru frumoasa comportare din Olanda şi mai ales pentru trecerea Rinului, i se adresă ministrul. Sunteţi colonel; desigur că doriţi să nu întârziaţi prea mult în a duce fericita veste la Sainte-Claire d’Ennery, dar mai înainte de a vă reda toată libertatea permiteţi-mi să abuzez de amabilitatea dumneavoastră, cerându-vă un nou serviciu.

— Vă ascult, monseniore.

— Aţi asistat la ultima victorie a maiestăţii sale, aţi avut chiar o serioasă contribuţie; dumneavoastră, mai

mult ca oricine, aveţi posibilitatea de a formula în scris relatarea pe care îmi propun s-o trimit guvernatorilor din provincii. Trebuie să le parvină repede: luaţi loc şi începeţi.

Belle-Rose nu avea niciun motiv să refuze; se aşează la locul indicat de domnul de Louvois şi se pregăti să scrie.

— Totuşi, adăugă ministrul, dacă vreţi să-i trimiteţi o scrisoare soţiei dumneavoastră, scrieţi-o, i se va transmite îndată.

Belle-Rose primi propunerea. În timp ce scrise în grabă câteva cuvinte, ochii domnului de Charny îi urmăreau cu o expresie diabolică mişcarea iute a mâinii. Când scrisoarea fu pecetluită, un zâmbet straniu îi trecu pe buze. Domnul de Louvois luă scrisoarea, iar domnul de Charny se retrase. După un moment apăru un lacheu cu plicul lui Belle-Rose. Domnul de Charny, care pândea în anticameră ca o pisică avidă şi nerăbdătoare, se îndreptă spre lacheu:

— Dă-mi scrisoarea asta, o duc eu personal.

Lacheul, ştiind bine cine este domnul de Charny, îi înmâna scrisoarea fără ezitare. Între timp, la Déroute şi Grippard rămăseseră în curtea domnului de Louvois, aşteptând să-l revadă pe Belle-Rose. La Déroute triumfa; mai mândru decât dacă ar fi fost numit el căpitan, se plimba în sus şi în jos, cu mâna în şold şi capul sus, prin curtea în care cu câtăva vreme înainte fusese atât de trist şi gânditor, umblând de la uşă la uşă, deghizat în nu ştiu câte feluri. Ar fi vorbit cu plăcere de vitejiile stăpânului său tuturor celor care treceau pe-acolo, şi privea lumea în faţă cu aerul unui om care se simte ocrotit de favoarea regelui. Iar Grippard, dacă cedase pentru o clipă fumurilor orgoliului ce-l stăpânea pe la Déroute, acum se simţea copleşit de oboseală şi de căldura de afară. Se aşează într-un colţ, pe o bornă, de pe care alunecând binişor pe pământ adormi fără să se mai ferească de soare. Peste o oră, domnul de Chamy apăru

în curte. La Déroute îşi păstra înfăţişarea triumfătoare, şi din timp în timp privea la Grippard şi ridica din umeri, considerându-l un om lipsit de simţul demnităţii. Văzându-l pe domnul de Charny, la Déroute se încruntă, dar gândi că acest om învins de trei ori nu mai era demn de ura sa şi zâmbi cu generozitatea învingătorului. Domnul de Charny nici nu luă seama la el, sări într-o caleaşcă ce aştepta.

— La bariera Saint-Dénis, porunci el.

Echipajul porni în goană.

LIII

PE RUE DE L'ARBRE-SEC

T totuşi, după o oră-două de aşteptare, la Déroute socoti că se scursese cam prea mult timp; întârzierea lui Belle-Rose i se păru greu de explicat; ocolise de douăzeci de ori curtea, îl deşteptase pe Grippard de două-trei ori ca să-şi mai abată gândurile, dar Grippard nu deschidea ochii decât pentru a-i închide la loc; în sfârşit, pierzându-şi răbdarea, se hotărî să urce la domnul de Louvois. Uşierul pe care-l întrebă îi spuse că Belle-Rose era încă în cabinetul domnului ministru, unde scrie relatarea oficială a trecerii Rinului. La Déroute coborî aproape liniştit, dar îşi aminti brusc de direcţia poruncită de domnul de Charny când se urcase în caleaşcă.

„… Spre Saint-Dénis… se gândi el, este şi drumul spre Sainte-Claire d'Ennery".

Fruntea lui la Déroute se întunecă.

— Stăpânul meu n-a scris şi vreun bilet? îl întrebă repede pe uşier.

— Ba da, a scris o scrisoare, răspunse lacheul din anticameră, care era chiar cel oprit de domnul de Charny.

— Şi unde e scrisoarea?

— A luat-o domnul de Charny, spunându-mi că o duce el personal.

La Déroute se încruntă; figura domnului de Charny avea, în momentul când gentilomul se urca în caleaşcă, o

expresie de mulţumire lugubră de care credinciosul sergent îşi aminti. Fără să ştie de ce, îl cuprinse teama şi-apoi, propria-i emoţie îl sperie; ştim că era un om care credea în presimţiri şi suferea sub înrâurirea lor. Ajungând în curte, nu mai rezistă; îi trânti un pumn lui Grippard, iar acesta, trezit brusc, sări în picioare.

— Când coboară Belle-Rose, zise sergentul, spune-i că eu am şi plecat la Sainte-Claire d'Ennery.

— Te duci la mănăstire! Ce să faci acolo? îl întrebă Grippard, frecându-se la ochi.

— Nu ştiu nici eu, dar am eu gândul meu… Acum să nu mai adormi.

— Bine, uite că m-am trezit, zise caporalul, dezmorţindu-şi picioarele; slujba înaintea somnului!

La Déroute făcu rost, cu bacşiş bun, de un cal şi porni la drum. Aşa cum gândise, domnul de Charny plecase la Sainte-Claire d'Ennery… La Saint-Dénis schimbă caii şi-i dădu un ludovic de aur surugiului ca să-i ţină tot într-o goană cu pintenii. Pontoise rămase în urmă, dar la jumătate leghe de mănăstire domnul de Charny coborî. La marginea drumului era o bojdeucă unde se vindea ceva vin şi

rachiu, iar în faţa căsuţei, un ins în haine de ţăran zornăia în palmă bani mărunţi. Domnul de Charny i se adresă:

— Vrei să câştigi două monede grele?

— Chiar şi trei dacă binevoiţi, răspunse tânărul cu lăcomie, sticlindu-i ochii.

— Vino-ncoace şi să faci ce-ţi voi spune.

Domnul de Charny duse insul la caleaşcă, luă dinăuntru un coş frumos învelit cu un şervet ţesut cu fineţe şi scoase din buzunar scrisoarea lui Belle-Rose.

— Ştii unde este mănăstirea Sainte-Claire d'Ennery? întrebă domnul de Charny, cu ochii aţintiţi la aşa-zisul ţăran.

— Chiar foarte bine, fiindcă duc acolo deseori

legume şi lapte.

— Atunci te cunosc cei de pe-acolo?

— Bineînţeles.

— Nu se vor mira văzându-te?

— Maică precistă, păi doar asta ţine puţin de negustoria mea, să mă duc ici şi colo.

— Du-te, deci, şi du coşul şi scrisoarea asta cât de repede poţi.

— Nu e greu; distanţa e mică şi am picioarele lungi.

— Dacă eşti întrebat, vei răspunde că scrisoarea şi coşul au fost aduse de un valet al cărui cal a căzut în faţa uşii tale.

— Foarte bine.

— Ţi-am făgăduit două monede albe şi grele…

— Eu am auzit de trei, zise omul, cu şiretenie.

— Vei avea patru dacă te înapoiezi într-un sfert de ceas.

— Am şi plecat!

În opt-zece minute, omul. care o tăiase peste câmp, ajunse la poarta mănăstirii. La sunetul clopotului, sora portăreasă deschise, ţăranul îi înmâna coşul şi scrisoarea, care erau adresate Suzannei. Cum era o figură cunoscută, plecă fără să i se ceară vreo lămurire. După un sfert de oră domnul de Charny îl văzu întorcându-se.

— S-a făcut, strigă omul.

— Uite-ţi banii, răspunse domnul de Chamy, cu ochii strălucitori de bucurie.

Se urcă în caleaşcă şi pomi înapoi spre Paris. Ajungând la Franconville, la Déroute, pornit în goana calului, trecu ca o săgeată pe lângă caleaşcă. Domnul de Chamy scoase capul prin portieră şi urmări cu privirea vârtejul de praf stârnit de copitele calului.

— De data asta va ajunge prea târziu, şopti el, pierzându-l din vedere pe la Déroute.

Acesta urma orbeşte presentimentul ce-l stăpânea; goana calului nu-i slăbea fierberea sufletească, i-o

alimenta chiar. Trecea prin faţa bojdeucăi la care se oprise domnul de Chamy, când i se rupse cureaua de la o scară. La Déroute frâna şi descălecă. Omul era tot în uşă, dar de data asta zornăia în palmă bani grei, nu mărunţiş.

— Dacă aveţi vreun comision pentru mănăstirea Sainte-Claire, i se adresă el sergentului, puteţi să mi-l încredinţaţi mie, până vă dregeţi scăriţa; tocmai vin de acolo şi mă pot întoarce.

— Ai fost la mănăstire?! exclamă la Déroute; în starea de spirit în care se afla, dădea importanţă celor mai neînsemnate lucruri.

— Şi asta mi-a adus douăzeci şi patru de livre, reluă omul, zornăindu-şi monedele albe.

La Déroute îl apucă de guler.

— Şi ce-ai făcut la mănăstire?! răcni el.

— Pe legea mea, răspunse insul, am dus un coş şi o scrisoare din partea unui gentilom care a venit cu e caleaşcă.

— Un gentilom cam scund, gras, palid la faţă, îmbrăcat în negru?

— Chiar aşa, şi a plecat îndată ce i-am făcut comisionul.

— Şi ce era în coş, nu ştii?

— De, cred că erau flori şi fructe. Aveau un miros care mă îmbăta.

— Flori şi fructe?

— Vreun dar al domnului aceluia pentru vreo călugăriţă.

La Déroute îl părăsi iute pe omul cu comisionul, răsturnă şaua încălecând pe deşălate şi se repezi spre mănăstire. Simţea că-i sare inima din piept. Portăreasa se zăpăci, văzându-l atât de galben la faţă şi-l lăsă să treacă fără să scoată o vorbă. Coşul şi scrisoarea fuseseră primite de doamna de Châteaufort, căreia-i făcuse plăcere să desfacă şervetul, în timp ce o aştepta pe Suzanne. Găsise sub pânză imaculată flori minunate şi fructe ale anotimpului, combinate între ele cu un gust

ales. Geneviève luă o portocală şi o descoji. Recunoscând scrisul lui Belle-Rose, nu se îndoia că darul venea de la el. Suzanne era în acel moment tocmai în capătul celălalt al grădinii, cu Claudine şi cei doi copii; trecuse aproape o oră până să fie găsită sub boschetul unde se aşezase. Tânăra femeie sosi alergând şi deschise scrisoarea de la Belle-Rose, tremurând, palidă de emoţie.

— Oh, Dumnezeule! strigă ea. E victorios şi liber! A fost primit de rege, iar regele l-a făcut colonel.

Lacrimi de fericire izvorâră din ochii Suzannei, în timp ce le îmbrăţişa când pe Geneviève când pe Claudine. Geneviève începuse să simtă o căldură de nesuferit în piept, dar de bucurie nu luă în seamă răul acesta. Suzanne citi şi reciti scrisoarea dragă care însemna pentru toţi sfârşitul necazurilor. Murmura un cuvânt, repetându-l copiliţei, care surâdea şi tresărea, proaspătă ca o floare în braţele mamei. Coşul cu flori şi fructe era lângă ea, pe o mobilă. O rază luminoasă de soare cădea prin fereastra deschisă, peste darul frumos mirositor, învăluindu-l ca într-o pulbere de aur. Suzanne le mângâia cu privirea şi cu mâna; luă o ramură de trandafir înflorit şi o mirosi, o fructă minunată urmă trandafirilor; tocmai o ducea la gură, când uşa se deschise cu violenţă şi la Déroute, alb ca varul, speriat şi prăfuit, apăru în prag: dintr-un salt ajunse lângă Suzanne, îi smulse fructa minunată din mină, zvârlind-o pe fereastră.

— Dumnezeule, ce ai?! strigă Suzanne.

— Nu vă atingeţi de nimic! strigă el, în sfârşit; coşul ăsta blestemat vine de la domnul de Charny!

La numele ce o-ngrozea, pe Suzanne o trecură fiorii. Geneviève îngălbeni şi căzu pe un scaun. Claudine, speriată, se grăbi spre stareţă.

— Oh, mă arde! murmură Geneviève, apăsându-şi mâinile pe piept.

Suzannei şi Claudinei le îngheţase inima.

— Apă, daţi-mi apă! repeta Geneviève, parcă am foc

în tot trupul!

Faţa îi era lividă. La Déroute văzu pe jos coaja de portocală şi înţelese totul.

— A fost otrăvită! exclamă el.

Doamna de Châteaufort îl auzi.

— Aduceţi-l aici pe Gaston! şopti sărmana mamă, simţind că moare.

Se descompunea la faţă, ochii deveniseră plumburii, obrajii se scofâlceau, parcă o devora febra de zile întregi. Doctorul fu chemat grabnic şi confirmă din primele cuvinte temerile lui la Déroute. Geneviève era otrăvită; răul creştea, ireparabil; cele mai eficace antidoturi puteau doar prelungi viaţa cu câteva ore. Ducesa primi realitatea în faţă cu o desăvârşită linişte.

— Era nevoie de o victimă, Dumnezeu m-a ales; Dumnezeu bate pe cei pe care îi iubeşte.

Prafurile administrate îi mai potoliră chinurile, iar după ce fu împărtăşită, îşi aşteptă sfârşitul pioasă şi resemnată. Îi zâmbea Suzannei şi-l privea pe Gaston cu ochi plini de o nesfârşită dragoste. Clopotele mănăstirii băteau în dungă, iar surorile strânse în capelă spuneau rugăciunea muribunzilor.

În timp ce toate acestea se petreceau la Sainte-Claire d’Ennery, Belle-Rose terminase relatarea prin care provinciile erau anunţate de trecerea Rinului la Tolhus. Domnul de Louvois rămăsese singur, absorbit în meditaţii adânci, pornind din propria conştiinţă. Geniul său rău, lugubrul şi palidul domn de Charny nu era acolo; gândurile ministrului, abătute o clipă de cuvintele gentilomului, luaseră acum altă întorsătură. Avea în faţă, deschisă, scrisoarea lui Ludovic al XIV-lea şi nu-şi putea lua ochii de la ea, literele acelea parcă erau de foc. Regele îl luase pe Belle-Rose sub protecţia sa, iar domnul de Louvois ştia prea bine că suveranului nu-i plăcea ca alţii să se amestece în ceea ce hotărâse; Franţa şi lumea întreagă tremurau la o încruntare a sprâncenelor sale olimpice. Domnul de Louvois întreba dacă este cazul să

se expună la o luptă periculoasă, numai pentru o atât de neînsemnată plăcere ca aceea de a-şi urmări răzbunarea împotriva unui om care, de fapt, era în dreptul lui, şi dacă nu ar fi fost mai bine, mai demn şi chiar mai politic să-şi abandoneze planurile inutile şi periculoase pe viitor. Îşi aminti înainte de orice de poziţia înaltă pe care o deţinea datorită evenimentelor, şi geniul său îi impunea să fie om de Stat înainte de toate. Domnul de Louvois îşi trecu mâna peste fruntea înfierbântată şi gânditoare, sorbi de două ori din cana cu apă şi, cu puterea voinţei ce-i era caracteristică, îşi înăbuşi ura, chiar dacă nu putea să uite cu totul de ea. Belle-Rose terminase. Ministrul citi relatarea şi aprobă dând din cap.

— Aţi fost modest, pe cât aţi fost de viteaz, va trebui să completez eu omisiunile din relatare, şi o voi face ca unul care v-a fost duşman în trecut… Haidem, domnule viconte, sunteţi ostaş, iar eu ministru, fiecare dintre noi doi îşi slujeşte regele şi ţara după puterea şi conştiinţa sa. Daţi-mi mâna şi fiţi sigur că nu mă veţi mai afla stând în calea norocului dumneavoastră.

Belle-Rose luă mâna ministrului şi se îndepărtă captivat, dacă nu de om, cel puţin de ministrul a cărui inteligenţă şi hotărâre comanda totul, stăpânindu-şi până şi pasiunile. Belle-Rose părăsi Parisul abia spre seară. Grăbit s-o revadă pe Suzanne şi neliniştit de absenţa lui la Déroute, porni în goana cailor. Se lăsase noaptea, o noapte de vară senină şi înstelată. Când trăsura trecu de Pontoise, Belle-Rose auzi în liniştea deplină dangătele funebre ale clopotului. Zvonul acela venea dinspre Sainte-Claire d’Ennery, tocmai dinspre mănăstirea unde lăsase el tot ce avea mai drag pe lume. O sudoare rece-i umezi tâmplele, îi porunci lui Grippard să dea bici cailor. Pe drumeaguri, ţăranii alergau spre mănăstire; bătrânele îngenuncheaseră în pragul caselor şi se rugau; dangăte triste umpleau văzduhul. Toţi oamenii de pe ogoare se treziseră la chemarea clopotului: un suflet gata să zboare cerea rugăciunea celor vii.

— De când bate clopotul? întrebă Belle-Rose pe o tânără fată care mergea desculţă pe drum.

— Sunt trei ore de când ne-a deşteptat din somn, răspunse ea.

Trăsura trecu ca vântul. Urechile lui Belle-Rose zumzăiau la dangătul funebru. Acea vestire de moarte peste câmpiile liniştite îi îngheţa sângele în vine. Ajungând aproape de mănăstire, văzu prin porţile larg deschise călugăriţele care se rugau în capelă şi mulţimea tăcută ce se îngrămădea sub bolţile întunecate. Belle-Rose intră în sfântul lăcaş, întrebându-se ce nouă nenorocire îl ameninţă. O soră care îl aştepta îl conduse la stareţă. Când se deschise uşa şi o văzu pe Geneviève întinsă pe pat, nemişcată şi albă ca o moartă, înţelese totul. Geneviève ţinea o mână pe capul lui Gaston iar cu cealaltă îşi apăsa pe buze crucifixul. Întrezărindu-l pe Belle-Rose, se ridică încet. Ai fi zis că îşi păstrase ultimele puteri pentru acest sfert de ceas. Îi făcu semn: Suzannei, care plângea, să se apropie, şi împreună mâinile celor doi soţi în mâinile sale. În ochi îi strălucea o lumină supranaturală; văzând că Belle-Rose plânge, îi vorbi surâzându-i cu împăcarea martirului:

— Nu plânge, mi-am ispăşit păcatele.

Se aplecă spre Suzanne, petrecându-şi braţul pe după gâtul tinerei femei.

— O să mor, şopti ea; Gaston nu mai are mamă; să-i fii mamă!

Tot sufletul i se concentrase în ochi. Luă mâna copilului, care plângea amarnic, şi-l puse să stea între Suzanne şi Belle-Rose. Apoi, după ce-i îmbrăţişă pe toţi trei, îşi dădu sufletul. Cei care o iubiseră rămaseră toată noaptea de veghe lângă moartă. Belle-Rose era copleşit de cea mai mare durere din viaţa lui. O plângea mai puţin ca iubită, cât ca prietenă. Această biată femeie pe care iubirea o dusese în păcat, şi pe care tot iubirea o transfigurase, îi fusese devotată şi credincioasă, trecând peste orice, întotdeauna. Ei îi datora tihna vieţii sale,

până şi moartea ei era tot un sacrificiu. Suzanne, care o iubise şi ea în ultima vreme, o jelea ca pe o soră. În toată mănăstirea era un doliu adânc; iar când vestea morţii se răspândi prin sate, bătrâni şi tineri, mame şi copii alergară s-o vadă pe cea care fusese înţelegătoare şi bună cu toţi. Trupul neînsufleţit al Genevièvei fu privegheat mai departe într-o capelă luminată; Geneviève era îmbrăcată în hainele-i călugăreşti, cu crucea de stareţă pe piept şi mâinile împreunate; timp de trei zile nu s-au auzit decât suspine şi plânsete, de parcă jalea îi cuprinsese pe toţi. După ceremonia funebră, Belle-Rose se duse cu Suzanne, Claudine şi cei doi copii în casa din fundul parcului, şi toată ziua rămase mohorât şi tăcut. Până şi vorbăreţii la Déroute şi Grippard stăteau muţi. Spre seară, când Suzanne vru să se retragă, Belle-Rose o luă în braţe şi o sărută pe frunte. Era grav, recules.

— Du-te şi odihneşte-te lângă copii, amândoi sunt ai tăi acum. Mâine, în zori, vă voi conduce la reşedinţa de pe Rue de Rohan, pe dumneata şi pe Claudine. Locul vostru e la Paris.

— Şi al dumitale, Jacques? întrebă Suzanne, ţinându-şi fiica în braţe şi fiul adoptiv de mină.

— Locul meu este în armată, atâta timp cât îmi va rămâne destulă putere să ţin o spadă. Mă voi duce să-l întâlnesc iar pe domnul de Luxembourg şi pe domnul de Nancrais, şi-l iau cu mine şi pe Gaston.

— Cum?! Un copil atât de mic! strigă mama.

Copilul îşi înălţă căpşorul blond şi întoarse spre Belle-Rose ochii săi mari şi negri în care se aprinse o rază de bucurie.

— Sunt fiu de ostaş, zise el cu glasul limpede şi sonor.

— Fiu de ostaş şi de gentilom, întregi Belle-Rose. Locul său e în tabără, lângă domnul de Nancrais şi lângă mine. Mâine vom pleca împreună, iar războiul îi va fi stăpân.

Ziua se stingea şi umbre mari se aşterneau peste câmpie. Suzanne şi Claudine se retraseră cu cei doi copii; unul dormea neştiutor, celălalt serios şi gânditor; chipu-i de copil, palid în durerea precoce, amintea fizionomia expresivă şi plină de farmec a domnului d'Assonville; avea ochii mândri şi mângâietori ai Genevièvei, profilul delicat şi pur al lui Gaston. După ce soţia şi sora sa închiseră uşa, Belle-Rose îi făcu un semn imperceptibil lui la Déroute, care da să plece şi el. La Déroute rămase, deci, cu Belle-Rose. Sergentul îşi privea colonelul cu un vag sentiment de curiozitate. Nu-l văzuse niciodată atât de calm şi de ameninţător; avea o figură de piatră.

— Grippard e aici? întrebă Belle-Rose.

— E jos, la cai.

— Să vină.

Chemat, Grippard alergă.

— Bătrâne camarad, şi tu Grippard care eşti tot atât de credincios şi hotărât, mă veţi urma.

— Îndată, răspunseră amândoi dintr-o suflare.

— Veţi face tot ce vă voi cere.

— Suntem gata.

— Luaţi-vă spadele şi pistoalele.

— Le avem la noi.

— Înşeuaţi caii, plecăm.

Grippard alergă la grajduri, la Déroute luă mantăile şi părăsiră mănăstirea pe furiş. Bezna era deplină, străbătută de zgomote sinistre, ca în ceasurile când mocneşte furtuna. Porniră încă o dată pe drumul pe care Belle-Rose îl străbătuse atât de des în împrejurări atât de diferite. Niciunul dintre cei trei călăreţi nu deschise gura. Belle-Rose mergea înainte, hotărât, grăbit, implacabil ca destinul. Intrară în Paris; din ordinul colonelului, la Déroute bătu la uşa unui negustor de mărunţişuri, de la care cumpără trei măşti, câte una de fiecare. Lăsând caii la un han, cei trei ostaşi se afundară în plin oraş.

— Am ajuns, spuse Belle-Rose, în faţa palatului domnului de Louvois.

Lipiţi de un zid, aşteptară în întuneric multă vreme, nemişcaţi ca nişte stane. Puţin după miezul nopţii, o trăsură ieşi din curte; era trasă de doi cai şi condusă de un vizitiu; în faţă călărea un lacheu cu torţa aprinsă. Trăsura era de culoare închisă şi nu purta blazon. Când ieşi pe poartă, un bărbat coborî geamul arătându-şi faţa lividă.

— Spre Voisin! porunci el.

Bărbatul era domnul de Charny.

Belle-Rose se repezi pe urma trăsurii. La Déroute şi Grippard alergau şi ei. Străzile desfundate şi întunericul adânc nu îngăduiau echipajului să înainteze prea repede. Belle-Rose şi cei doi tovarăşi ai săi, obişnuiţi cu tot felul de exerciţii fizice, n-o scăpau din ochi. Ajunseră în spatele ei la Saint-Germain-l'Auxerrois, pe Rue de l'Arbresec. Strada era pustie şi întunecoasă; Belle-Rose, găsind că locul e prielnic planului său, înteţi goana şi ajunse dintr-un salt lângă portiera trăsurii, pe care o deschise. La Déroute prinse caii la zăbală; Grippard se ocupa de lacheu. Echipajul se oprise brusc.

— Biciuiţi caii! strigă domnul de Charny.

— Biciuieşte-i şi eşti mort, răspunse la Déroute, arătându-i vizitiului pistolul.

Lacheul, care era un om hotărât, înfipse pintenii în burta calului şi-l izbi pe Grippard în cap cu un cuţit vânătoresc pe care-l purta la centură. Pălăria largă a caporalului amortiză lovitura şi Grippard ripostă cu vârful spadei, străpungindu-l pe lacheu; omul căzu sub picioarele calului, care se cabră. Grippard slăbi frâiele pe care le ţinea în mina şi calul, speriat, porni în galop. Vizitiul, fără glas, scăpase biciul. Oprirea trăsurii şi căderea lacheului nu ţinură mai mult de câteva secunde. Domnul de Charny privea în ochi figura neagră ce-i apăruse dinainte atât de neaşteptat, iar prin găurile măştii nu vedea decât doi ochi a căror privire aprinsă îl

ardeau.

— Dacă vrei aur, spuse el, silindu-se să râdă, ţine punga asta!

Belle-Rose luă punga şi risipi aurul pe jos. Domnul de Charny se înfioră; un instinct secret îi spunea că se află în prezenţa unei primejdii cumplite.

— Atunci ce vrei?! ţipă el.

— Viaţa!

Domnul de Chamy îşi strânse toată sumbra sa energie spre a-şi brava duşmanul:

— Iartă-mă, domnule, zise el, am crezut că eşti un hoţ, dar eşti un asasin.

Belle-Rose păli sub mască la această insultă.

— Amândoi purtăm spadă, replică el cu răceală. Coborâţi, domnule.

Domnul de Charny coborî. Se aflau la întretăierea străzilor Arbre-sec cu Fossés-Saint-Germain-l'Auxerrois; nicio licărire nu lumina ferestrele caselor vecine, nicio voce nu se auzea în marea linişte. Vizitiul stătea sus pe capră, mut şi ţeapăn, de parcă împietrise, lacheul horcăia jos, pe pământ; Grippard lumina această scenă cu torţa pe care o ţinea într-o mână, cealaltă strângând garda spadei. La Déroute tăiase hamurile cailor şi aştepta ordinul să intre în acţiune.

— Domnule, exclamă domnul de Chamy, trebuie să fie Vreo neînţelegere la mijloc. Nu vă cunosc deloc.

— Mă veţi cunoaşte bine când unul din noi doi va fi la pământ.

— Este o cursă!

— Este un duel!

— Şi dacă nu vreau să mă bat?

— Faceţi cum vreţi; dar altfel veţi muri mai sigur şi mai repede.

Belle-Rose îi făcu semn lui la Déroute să se apropie, şi îşi scoase ceasul şi citi ora la lumina roşiatică a torţei.

— Aveţi trei minute, domnule, pentru a vă hotărî, adăugă el; la al treilea, dacă nu sunteţi gata, acest om pe

care îl vedeţi aici vă va zbura creierii cu pistolul, aşa cum se ucide un şarpe veninos.

La Déroute scoase un pistol de la centiron şi-l încărcă. Domnul de Charny îngheţase de groază până în măduva oaselor. Aşteptă totuşi încă două minute; liniştea era deplină, doar de se auzeau scârţâind vârtelniţele de vânt pe acoperişuri. Vizitiul se ţinea cu amândouă mâinile de capră, să nu cadă de frică. La al treilea minut, domnul de Charny trase spada.

— Sunt gata, domnule.

Cu toată spaima, o idee bruscă îi reda curajul. Acum nu se mai temea de moarte, convins că va învinge el. Belle-Rose trecu în gardă; Grippard se apropie, ridicând torţa. La Déroute puse la loc în centiron pistolul, iar cele două spade se încrucişară. Domnul de Charny folosi de la primele lovituri toate şiretlicurile tacticii sale; încrederea în sine îi întărea mina şi-i sporea puterile; dar Belle-Rose para fără greş: spada duşmană întâlnea mereu cealaltă spadă. Se înţelege că lupta era pe viaţă şi pe moarte. Adversarii îşi înfigeau bine picioarele în pământ, iar spadele iuţi şi flexibile păreau doi şerpi sclipitori ce se încolăcesc şi se descolăcesc între ei. Domnul de Charny îşi sprijinea tare mâna în şold, lăsându-şi-o să alunece imperceptibil spre buzunarul pantalonului bufant. Deodată, la o ripostă a lui Belle-Rose, după care pe mâneca gentilomului apăruseră câteva picături de sânge mai sus de cot, nuna uşor rănită se ridică înarmată cu un pistol şi glonţul porni; dar Belle-Rose se feri mai iute ca fulgerul, iar glonţul, trecând de-a lungul pieptului, traversă braţul stâng al ostaşului.

— Mişelule! strigă Belle-Rose şi, ca trăsnetul de iute, îşi repezi spada asupra domnului de Charny.

Nimic nu-i putea opri înverşunarea; de data asta îşi simţea mina de fier, ca şi spada: prima lovitură străbătu ca focul de pistol pieptul gentilomului, chiar pe lângă inimă, a doua îi despică grumazul dintr-o parte în alta. Domnul de Charny deschise braţele şi căzu. Belle-Rose

se aplecă şi, smulgându-şi masca de pe faţă, grăi apăsat:

— Ai otrăvit-o pe Geneviève de Châteaufort! Mori şi fii blestemat!

O teroare fără margini şi o furie nebună crispă faţa domnului de Charny; un ultim blestem se desprinse de pe buzele-i însângerate, tremurul morţii îl mai scutură o dată şi nu mai suflă.

— A fost răzbunată, spuse Belle-Rose, să plecăm.

Îşi luară caii de la hanul unde-i lăsaseră şi se întoarseră la Sainte-Claire d'Ennery. Se crăpa de ziuă când bătură la porţile abaţiei, iar câmpia se deştepta strălucind în podoabele pline de farmec dăruite tuturor lucrurilor de dărnicia verii. Crengile gardurilor vii sclipeau înrourate; păsările ciripeau prin frunziş. Suzanne aştepta în mare nelinişte; i se spusese că Belle-Rose plecase grăbit şi nu ştia de ce şi încotro. Când îl zări alergă spre el palidă, dar cu ochii luminaţi de surâsul renăscut.

— Ce văd?! Sânge! strigă ea, când Belle-Rose îşi deschise pelerina.

— Nimic, nu te speria, răspunse ostaşul cu glas adânc; am omorât un şarpe.

— ili V *i*
Vi al: – *i*.1 – i „>i-l v
* j.
1
j
L – r. vi în – O bn – j.c.; a V ot „3 – i ¡i
¿. Şi nife (îi? O. Îi", *i* – în

CUPRINSUL

I Fiul şoimarului 5
II Primele lacrimi 16
III Un pas în viaţă 25
IV Hărţuiala 33
V Un interior de cazarmă

VI Iluzii pierdute 51
VI
I Cupa sacrificiului 58
VI Casa de pe strada
II Cassette 64
Un prieten împotriva
IX unui duşman 74
X O fiică a Evei 83
Străfulgerarea unei
XI pasiuni 89
XI Visele unei zile de vară
I 97
XI Un şarpe din umbră
II 106
XI
V Agonia 113
X Un pas spre mormânt
V 120
X Ajunul ultimei zile 128
VI
X Mina unei femei 136
VII
X Un om chibzuit scapă
VIII caii 147
XI Griul şi neghina 156
X
X Joc de cărţi şi joc de
X zaruri 166
X
XI Binele şi răul 176
X Confesiunea unei
XII Magdalene 184
X
XIII O capcană 193
X Un suflet în suferinţă
XIV 200
X Oraşul cucerit 209

XV
X O misiune diplomatică
XVI 218
X Două inimi de femeie
XVII 225
X Argumentele unui
XVIII ministru 233
X Ce vrea femeia, vrea şi
XIX Dumnezeu 240
X Un foc de muschetă
XX 251
X Reversul medaliei 259
XXI
X O profesiune de
XXII credinţă 269
X Mănăstirea de pe
XXIII strada Cherche-Midi 2
X
XXIV O noapte albă 287
X
XXV Renunţarea 295
X În ultima clipă 302
XXVI
X O întâmplare norocoasă
XXVII 309
X Asedierea mănăstirii
XXVIII 318

Nepotul grădinarului 326 O lovitură de pumnal 337 Ajutorul focului 348 Cerşetorul 358

Stareţa mănăstirii Sainte-Claire 366 Un cuib într-o mănăstire 376 Cavalerul d’Arraines 387 Prin munţi şi văi 396 Puiul de lup 404 Să învingi sau să mori 411 Primăvara anului 1672 423 O călătorie de plăcere 435 Rinul 443

O rază de soare 454 Pe Rue de l’Arbre-sec 462

Lector: ANGELA CIŞMAŞ

Tehnoredactor: V.E. UNGUREANU
Bun *de tipar*: *20.04*.1983
Coli Upar: *30*
K
Comanda nr. 20 582
Combinatul poligrafic „Casa Scânteii”.
Bucureşti – piaţa Scânteii nr. 1
Republica Socialistă România